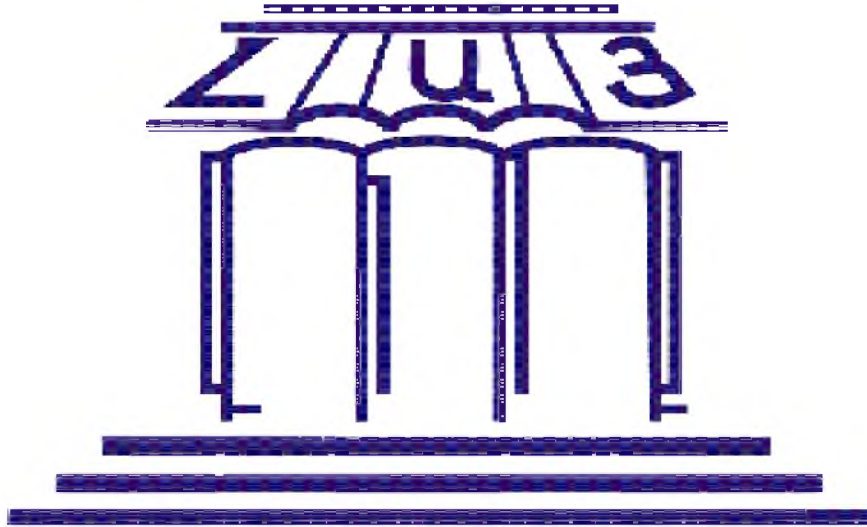

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

From the library of

HOVSEP ARSLANIAN

given in his memory

by his wife

Arshak Arslanian

2004

(725)

953 ԱԶ

ԷԾԺԷՆ ՍԻՒ

ՍԵՐՍԵՐԻ ԵՍՀՈՒՏԻ

ՊԻՐԻՆՃԻ ՃԻԼՏ

ՄԻՍԹԵՐԱՅԻՄԻ

ՆԱՇԻՐԻ

ԳԻՐԻՔ ՍԵՐՍԵՐԻ

ԿԱՐԱՊԵՏ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

طريق القارت جيلست ٢٠٦ نومي رخصتية طبع اولندو

Կ. ՊԻՐԻՆՃԻ ՄԱԹՊԱՄԱՐ

ԵՆՆԻ-ՃԱՄԻ, ՉԻԼԵ-ԲԱԳԱՐԵ Ն. 23

ՍԹԱՆԳՈԼ

1889

Ա-1

Շ Է Ր Ա Ի Թ

Իշպու ըօման, բազար վէ եօրթու կիւնլէրինտէն մաատա
հէր կիւն նէշր օլընմադ, վէ պէհէր նիւսխէսի սէքիզ սահիֆէ-
տէն իպարէթ պուլընմադ իւզրէ, օնար բարայա ֆիրուխթ օլը-
նաճազ տըր:

Մէշքուր ըօման 200 առէտ ըէսմիլէ միւսավվէր օլաճազ տըր:
Իշպու ըօմանըն թէքմիլինէ ապօնէ հազըլմազ արզուսընտա
պուլընան զէվաթ իչուն, Տէրօսատէթտէ 70, վէ թաշրալարա
բօսթա իւճրէթի պիզէ այիտ օլմազ իւզրէ 80 դրուչա ֆիրուխթ վէ
թապ օլընան նիւսխէլէր հաֆթատա պիր իրսալ օլընաճազ տըր:

Թաշրալարտան ապօնէ պէտէլի իչուն բօսթա բուլու 20 բա-
րալըզ օլարազ կէօնտէրիլմէսի ըէճա օլունուր:

Ապօնէլէր հազգընտա սուհուլէթ օլմազ իչուն, իւճրէթի-
նին միւնասըֆէթէն թէտիլէսի մազպուլ տըր:

Ապօնէ հազըլմազըլըզ արզու իտէնլէր, մաթպամըզա միւ-
րաճաթ իտէպիլիլէր:

Մէրաքիզի ֆիրուխթը, քեաֆֆէյի քիթապճը տիւքքեան-
լարըլը, Գ-չէ գարուսընտա սուճու Գօղոս վէ Յակոբ աղա-
լարըն տիւքքեանը, վէ զազէթա սաթան միւվէզզի վէ թիւթիւն-
ճիւ տիւքքեանլարը տըր:

Մէշքուր վէ սայիրէ, Ոթմապօլտա Զիյէք-բազարընտա 23
նուճէրօլու մաթպամըզա Կարապետ Գիպէրեան իսմինէ կէօն-
տէրիլմէլի տիր:

ԳԻԳԻՐԵԱՆ ՄԱԹԳԱԱՍԸՆՏԱ ԹԱՊ՝ ՎԷ ՖԻՐՈՒԽԹ ՕԼՈՒՆԱՆ
ԳԻԹԱԳԼԱՐ

ԲՍԱՎԻԷ ՄՕՆԹԵԲԵՆ (ՄԻԹԵՐՈՒԴԻ)					
ԲԱՐԻՋ ՖԱՃԻԱԼԱՐԸ	Թ. Թօլայեան	4	Ճիլտ	70	Ղ.րուշ.
ԷԹՄԷԲՃԻ ԻԱԹՈՒՆ	»	6	»	60	»
ԱՅՕԼՁ ԳԸԼՕ					
ՃԻՆԱՆԵԹ ՄԱՀՍՈՒԼԸ	Ա. Ալիք	2	»	18	»
ԺՕՐԺ ՕՆԷ					
ՆԷԹԻՃԷԻ ՄԷՐԱՄ	»	1	»	12	»
Ձ. ՅԸ ԳՈՒԱԿՕԳԷ					
ԲԷՅԻ ԿԷՕՋԻԻ	»	1	»	20	»

ՍԵՐՍԵՐԻ ԵՍՀՈՒՏԻ

ՄՈՒԳԱՏՏԷՄԷ

ՃԻՀԱՆԸՆ ԻՔԻ ԳԸԹԱՍԸ

Էթէտէն պէրու մաթպաաի աճիզանէմտէ Թապ՝ օլընըպ տա, մէվգըի ինթիշարէ վազ իտիլէն պագը Էվրօթա միւլէլիֆիյ- նի մէշնուրէ ասարընըն Թէրճէմէսիյլէ, մագաստը աճիզանէմ, գարիինը քիրամ հագգլարընտա, մին զայրի հատտին պիր խըտ- մէթը նաշիզանէտէ պուլընմագտան իպարէթ օլտըղընտան, պու տէֆա եինէ Ծրանսա մէշահիրի հիքեաեէնիւվիսանընտան էօթէն -Որւ նամ էտիպին Թէլիֆ իթմիշ օլտըղը ասարը ճէլիլէ վէ միւ- Թէպէրէսի միեանընտա, էն զիեատէ գըյմէթտար վէ էն զիեա- տէ մագհարը րաղպէթ օլան իշպու ՍԵՐՍԵՐԻ ԵՍՀՈՒՏԻ նամ րօմանըն նէշրինէ իպթիտար իյլէտիմ:

Իշպու րօման, կէրչի պու կիւնէ գատար զարպ վէ շարգ իսանլարընըն հէման ճիւմէսինէ Թէրճէմէ իտիլմիշ, վէ միլեօն- լարճա սարֆ օլունմըշ իսէ տէ, հէր քէս ինտինտէ հէնուզ ին- Թիշարէ չըգարըլմըշ կիպի՝ քէք միւթէպէր վէ քէք գըյմէթտար ատտ օլընմագտա տըր: զիրա միւլէլիֆի միւմարիլէ, Բաշի- յէթ վէ մէտէնիյլէթ Թարաֆտարը օլմագ հասէպիլլէ, գալէմէ ալտըղը իշպու էսէրի պինագիրտէ, տաիրէի ագլ ու զէքեաեը Թէվսի, էֆքեար ու էգհանը Թէնվիր վէ ինսանը հէր տիւրլիւ ֆագիլէթէ Թէշվիգ իտիճի պիր չօգ իպրէթամիզ նօգթալար վէ հայրէթէնկիզ ֆըգրալար նագշ ու Թարիֆ իթմիշ տիր քի, հա- գըգաթէն շաեանը միւթալէա կէօրիւմիւշ տիր:

Ղէլ հասըլ հէր վէճիլէ ֆաիտէլի վէ միւթալէայա լայըգ օ- լան իշպու րօմանըն միւլէլիֆի էօթէն-Որւ, պու էսէրին նէշրիլլէ, ճէմիյեթի պէշրիլլէյէ պէօյիւք ֆէտաքեարըլգ իթմիշ օլտըղը հէր քէսէ մալիւմ պիր քէյֆիլլէթ իսէ տէ, պու անէտէք Էրֆէթ իւլ հուրուֆ վէ Թիւրքի իւլ իպարէ օլմագ իւզրէ Թէրճէմէ վէ ճէր իտիլմէմիշ, Է միւնտէրիճաթընըն նէֆասէթինտէն չօզլարը մահրում գալմըշ օլտըղընտան, միւթալէասընա խահիշկէր օլան զէվաթը ֆագիլէթսիմաթըն Թէշվիգի իւզէրինէ, էֆքէլ պաշա չըգարըլան նիշէ ասարը միւֆիտէեէ իմթիսալէն, եինէ վասի- Թաի աճիզանէմէ պիթթէրճէմէ Թապ ու նէշրինէ իպթիտար օլընտը:

Տէր էօհտէ իտիլէն շու վագիֆէնին տէրէճէի էհէմիլլէթի հէր քէմէ մալիւմ վէ միւլէլլէմ օլմաղլէ, պու եիւզտէն միւսթէ- ֆիտ պիլլէ օլմագսամ, զարարտիտէ տախի օլմայաճաղըմա շիմ- տիտէն էմին օլարագ, տէֆաթը սաիրէ միսիլլու, շու խըտմէ- Թիմին տախի մագհարը րաղպէթ օլանաղընը գալիլլէն մէմուլ ի- տէրիմ:

Կ. Պիպերեան

Պահրը միւնճէմիտի շիմալի (1), Սիպէրիա (2) իլէ Շի- մալի Ամէրիգանըն զայրը մէսքիւն սէվահիլինի տաիմի պիր պուզ չէվրէսիլլէ գուշաթմըշ տըր: Տիւնեանըն միւնթէ- հաի հուտուտընը Թէշքիլ իտէն իշպու իքի գըլթալար, Պէհ-թէլլէ (3) տար պօղազըյա եէքտիկէրինտէն այրըլըրլար:

(1) Պաւլիլը միւնճէմիտի շիմալի (Բեւեռային սառուցեալ Ովկիանոս) Էվրօթա, Սսիա վէ Ամէրիգանըն ճիւլէթի շիմալի- աինտէ պուլընան տէնիզ:

(2) Սիպէրիա: Բուսիա հիւքիւթիւնին Ասիա գըթասընտա մալիք պուզը էեալէթի վասիէ օլուպ, վիսաթը, շարգտան զար- պա 7000 վէ շիմալտան ճէնուպա 1750 քիլօմէթր տըր: Թագ- րիպէն 2 պուշուգ միլեօն նուֆուզը շագլ տիր: Բուսիա հիւ- քիւմէթի էեալէթի մէգքիւրէյի մէնֆա իթթիսագ իթմիշ օլ- տըղընտան, հէր սէնէ քէք չօգ միւճրիմ վէ Էթթէնիմէր օրա- եա նէֆ իտիլիր:

(3) Պեհրինկ պօղազը: Ասիա գըթասընըն շիմալը զարպի հուտուտընըն Թա նիւայէթինտէ վագը օլուպ, Ասիա գըթասընը Ամէրիգա գըթասընտան Թէֆրիգ իտէր վէ իքի Օգիանօսը եէք- տիկէրինէ պիւլէշտիլլէ: պու պօղազըն էնիլիլլի 88 քիլօմէթր տըր: Պու պօղազը 1728 սէնէսինտէ Բուսիա տէվլէթիւնին խըտ- մէթինտէ պուլընան Տանիմարգալը Ղիթալ Պէհրինկ նամ սէեա- հը մէշհուր քէշֆ իթմիշ օլտըղընտան, իսմի Պէհրինկ պօղազը Թէսմիլլէ իտիլմիշ տիր: մէրգում Պէհրինկ 1680 սէնէսինտէ Թէ- վէլիւտ վէ 1741 տէ վէֆաթ իթմիշ տիր:

Իլոււ այը , խիթամ պոււմագ իւզրէ տիր :

Թէսավիի լէյլ ու նէհար⁽¹⁾ , մէմալիքի գաթալէ ,
յէ քէսիֆ գարանլըզլար վէ ֆուրթ ունալար կէթիրմիշ օ
լուպ , ազ միւտտէթ զարֆընտա , գուլթա ճիշէթլէրինէ
մախսուս օլաւ զայէթ գըսա վէ զայէթ հիւզնէնկիզ կիւն
տիւզլէրի եւրինէ , կիճէ գաիմ օլաճագ տըր . . . :

Սիեահա չալար լաճիվէրտ րէնկինտէ օլաւ գուպպէթ
ասիւման , հարարէթսիզ պիր կիւնէշ իյէ ճիւզիճէ զըեա
տար օլմուշ կէօրիւնմէքտէ տիր : Դուրսը շէմս (սկաւառակ
արեւու) իսէ , ուֆուգ իւզլէրինտէ նիւմաեան օլուր օլմագ
հուտուտուզ վէ նիհաեթսիզ օվալարը գարաեան գար
լարըն րէֆնագը ֆէվգ էլատէսինէ թէսատիֆ իտէրէք
սարարմըշ գալմըշ տըր :

Մէզքիւր օվալար , շիմայէն ճէսիմ վէ սիեահ գայա
լարը հավի պիր սահիլ իյէ մուհաթ օլուպ , պահըր միւն
ճէմիտի շիմալի տախի , պու գայալարըն էթէքլէրինի քէն
տիսինէ հուտուտ իթթիխազ իթմիշ տիր : Տէնիզին զայրը
միւթէհարրիք տալզալարը իսէ , տաղլար գատար ճէսիմ
պուզ բարչալարընտան միւթէշէքքիլ օլուպ , պու պուզ
բարչալարընըն մա'իմնի թէքէլէրի տախի , ուզագտա , գար
լը պիր սիս տէրուշմտէ կէօզտէն նիհան օլուրլար :

Սիպէրիա զըթասընըն շարգ հուտուտընտա վազ
Ուլիքին պրուընըն իքի սիվրի ուճլարը արասընտա , գօյո
եէշիլիմսի պիր խաթթ միւշահէտէ օլունուր քի , պուրա

(1) Թէսավիի լէյլ ու նէհար (գիշերահաւասար) . կիճէլէրին
կիւնտիւզլէրէ միւսավի օլտըղը դէման :

Գու հալ սէնէտէ իքի տէֆա վագը օլուպ , պիրի Մար
տօգուզընա , վէ տիկէրի իլուլ օն պիրինէ թէսատիւֆ իտէ
քի , պիրինճիսինէ իթիտալը րէպիլի (գարնան գիշերահաւասար
վէ իքինճիսինէ իթիտալը փարիֆի (աշնան գիշերահաւասար) ըթ
լագ օլընուր :

Դուլթա թարաֆլարընտա իսէ , թամ ալթը այ կիւնտիւ
վէ ալթը այ կիճէ օլուր քի , գաթալէ մէզքիւր իթիտալ տա
լսի , իթիտալը հարիֆիյէ տէլալէթ իտէր :

տա տէնիզ, ճէսիմ պուզ բարչալարընը ահէսթէ ահէսթէ
եռւվարլայըպ կէօթիւրիւր . . . :

Իշթէ պուրասը Պէհրինկ գանալը տըր :

Պու գանալըն տիկէր ճիհէթինտէ տախի, շիմալի Ա-
մէրիգանըն միւնթէհաի հուտուտը օլան Կայլ պրուներըն
կրանիթ Թաչը երղընթըլարը մէշհուտ օլուր :

Իշպու իգլիմէր՝ գապիլի իսքեան օլմատըղընտան,
րուպը մէսքիւնըն խարիճինտէ գալմըշ տըր . զիրա օրա-
լարտա հիւքմֆէրմա օլան սօղուգ օ գատար շիտտէթլի
տիր քի, Թաչար վէ աղաճլար եարըլտըղը միսիլու, Թօք-
րագ տախի շաթլայալագ, ուճու սիվրի պուզ բարչալարը-
նը տըշարը ֆըրլատըր :

Իշպու ահվալէ նազարէն, նէվի պէշէրտէն հիշ պի-
րիսի, սօղուգ, ֆուրթուճա, գահթ վէ էօլիւմ կիպի ա-
ֆէթլէր հէքմ իյլէյէն պէօյլէ իգլիմէրին սիւքիւնէթի
տէհշէթէֆգասընա թէհամմիւլ իտէմէյէճէյի աշիքեար ի-
քէն, նէ՝ զարիպ տիր քի, Պէհրինկ գանալընըն եէքտիկէ-
րինտէն այըրմըշ օլտըղը իքի գըթանըն միւնթէհասընտա
վագը վասի օվալարը գաբլայան գարլար իւզէրինտէ ա-
եագ իզլէրի կէօրիւլմէքտէ տիր . . . :

Ամէրիգա ճիհէթինտէքի գարլար իւզէրինտէ նիւմա-
եան օլան իզլէր, զալթթ քիւշիւք վէ զալթթ զաիֆ օլտը-
ղընտան, օրատան պիր գատըն կէշմիշ օլտըղընա տէլա-
լէթ իթմէքտէ իտի քի, մէրգուլմէ գատըն, գանալըն գար-
շը սահիլինտէ, Սիպէրիանըն գարլը օվալարը միւշահէտէ
օլընան եալըն գայալարա տօղրու իլէրիլէմիշ իտի :

Սիպէրիա թարաֆընտա կէօրիւլէն այագ իզլէրի իսէ,
տահա պէօյիւք վէ տահա տէրին օլտըղընտան, օրատան
տա պիր էրքէք միրուր իթմիշ օլտըղընը իյմա իյլէյօր ըտը
քի, մէրգուլմ եօլճը տախի գանալա տօղրու եիւրիւմիւշ
իտի :

Զանն իտէրսին քի, իքի այըր այըր եօլլարտան, քիւր-

րէի արզըն իբի ուճընա կէլմիշ օլան պու էրքէք իլէ պու գատըն՝ հէր իբի տիւնեաեը պիրի պիրինտէն այրըան գա- նալըն սէվահիլինտէն միւլագաթ իթմէք էմէլինտէ պու- լոււմըշլար ըտը :

Տահա զարիպի շուրասը տըր քի , մէրգուժան իբի եօլըլար , պու միւտհիշ շօյլէրի , զայէթ շիտտէթլի պիր ֆուրթուճնանըն հիւքմ սիւրտիւլիւ պիր ղէմանտա գաթ իթմիշլէր իտի :

Գապրիսթանլարտա տիքիլի սալիպլէր (խաշ) միսիւ- լու , պու վասի օվալարըն պազը ճիհէթլէրինտէ մաղրուս օլան եիւզ սէնէլիք գարա չամ աղաճլարը , ֆուրթուճնա- նըն շիտտէթլինտէն եէրէ տէվրիլէրէք , ուղագ մէսաֆէլէ- րէ գատար սիւրիւքլէնիպ կիթմիշլէր իտի :

Ճէսիմ աղաճլարը քէօքիւնտէն , վէ պուզ տաղլարը- նը եէրինտէն սարսըպ պիր շիտտէթի ֆէվգ էլատէ իլէ եէքտիկէրինէ չարբան պու տէհշէթէնկիզ ֆուրթուճնաեա , մէրգուժան իբի եօլըլար կէօյիւս կէրմիշլէր , վէ թութ- տըզլարը թարիգի միւսթագիմտէն զէրրէ գատար ուտուլ իթմէթլէրէք , նիհայէթ իւլ էմը գարշը գարշըեա կէլմիշ- լէր իտի :

Թապիաթըն՝ հէր շէյի ալթ իւսթ իթմէքտէ օլտըղը պէօյլէ պիր ղէմանը տէհշէթիգթիրանտա , քէմալը սիւ- քիւնէթ վէ սէրպէսթի իլէ եօլլարընա տէվամ իտէն պու իբի մախուգ աճապա քիմլէր իտի :

Իսթէր թէսատիւֆի վէ եա իսթիեարի ատտ օլուճ- սուն , իսթէր հիւքմի գատէր ֆարզ իտիլսին , էրքէյին նալչալը օլան աեագ գապլարը ալթընտա , խաշ շէքլինտէ մըխլանմըշ եէտի ատէտ շիվի պուլուճնըպ , մէրգուժմ՝ հէր նէրէտէն կէլմիշ իսէ՝ մէզքիւր շէքլին իզի աէ , օրատա մահքիւք

գալմըշ ըտը . շէօյլէ քի , գաթը վէ տիւզկիւն օլան գար- լար իւզէրինտէ , պու տէրին աեագ իզլէրինի կէօրէն պիր ատէմ , մէրմէր իլէ մէֆրուշ պիր ղէմինին՝ բօլատտան ա- եագլարլա օյուլմուշ օլտըղը ղաննընա ղահիպ օյուր ըտը :

Չօշ կէլմէքսիզին , գասվէթէնկիզ պիր զուլմէթիլէյլ , թէքմիլ ըուլի արղը իսթիլա իյլէտի

Նալընըղ , գալլարըն ընթացը թապիսի սայէսինտէ , նիւմաեան օլան նիհայէթսիզ օվալարըն պէյազլըղը , սի- եահը անտըրաճագ գատար գօյու լաճիվէրտ ըէնկինտէքի գուպպէի ասիւման ալթընտա ուղանրպ եայրլմըշ , վէ սէօնիւք երլտըզլար տախի , գարանլըգ վէ պուզ ըլա մէս- թուր օլան պու գուպպէին մէսաֆէի դայրը միւթէնահի- յէսինտէ նապէտիտ օլմագտա պուլընմըշ ըտը :

Տէրին պիր սուսուգ թէքմիլ քեաինաթը իսթիլա իյ- լէմիշ իտի

Նակէհան , Պէհրինկ գանալընա գարիպ , ուֆուգտա ղաիֆ պիր ըըրգ կէօրիւնտիւ , Պու ըըրգ , էվվէլի էմրտէ , գամէրին զուհուրընտան մուգատտէմ մէշհուտ օլան լա- թիֆ վէ մա'իմսի զըյաեա միւշապիհ իտի իսէ տէ , ընթիթէ ընթիթէ թէզայիւտ պուլարագ , աշըգ կիւլ ըէնկինէ պօյան- մաղա պաշլտտը :

Ասիւմանըն սաիր ճիհէթլէրինտէ իսէ , գարանլըգ կիթտիքճէ գաթըլաշմագտա օլուպ , պիր աղ էվվէլ պէր- րագ կէօրիւնէն օվալարըն պէյազլըղը տախի , գուպպէի սէմանըն սիեահլըղընա իմթիսալ իտէրէք , եէր իլէ կէօյ , պիրի պիրինտէն նագապիլի թէֆրիգ պիր հալը զուլմէթ- տէ գալտը :

Պու զուլմէթի պիւնիհայէ արասընտա , տիւրլիւ տիւր- լիւ գարըըրգ վէ ղարիպ կիւրիւլթիւլէր իշիտիլմէքտէ իտի , Ձանն իտէրսին քի պու կիւրիւլթիւլէր , եուվալարընը շա- ղըրմըշ օլան իրի կիճէ գուլլարընըն՝ օվալարա սիւրիւնիւր- ճէսինէ ուշուշմալարընտան , վէ եա քէմալը սիւրաթլա

Թահրիդի էճնիհա իյլէմէլէրինտէն հասըլ օլմագտա ըտր Լաքին, ինսան սէսի իշիտիլմէմէքտէ իտի ։

Ումոււմ քեաինաթը գաբլամըչ օլան պու տէհչէթէն կիզ սիւքիւնէթ իսէ, էն զարարսըղ մաթուգաթտան, էն վահչի հայվանաթա գատար պիլ ճիւմէ մէվճուտաթը տիւշարը խէվֆ ու հիրաս իտէն ալէաիմի սէմավիյէտէն պիրիսինին գարիպէն զուհուրընա տէլալէթ իթմէքտէ իտի ։

Պու գապիլտէն օլարագ, գութպ թարաֆյարընտա բէք սըգ զուհուրեաֆթէ օլան, պիր ֆէճրի շիմալի (1) աբղը տիտար իտիպ, ուֆուգտա զայէթ զըեատար պիրնըսֆի քիւրրէ կէօրիւնտիւ ։ Պու քիւրրէնին թա մէրքէզինտէն ։

(1) Ճէճրի շիմալի (հիւսիսայգ կամ բեւեռալոյս) ։ Քիւրրէի արզըն շիմալ ճիհէթլէրինտէ էքսէրիյա մէհուտ օլան պիր ալէամէթի սէմավիյէ տիր քի, հագըգաթէն հայրէթէֆգա պիր մէնզարէ թէշքիւ իտէր ։

Ճէճրի շիմալինին գարիպ իւզ զուհուր օլտըղը, ուֆուգըն (հորիզոն) շիմալ գըսմընտա նիւմանան օլան պիր տիւման վասըթասըլլա անլաշըլըր ։ Պու տիւմանըն կէօրիւնէպիլէն գըսմը, պիր միւտտէթճիք սօնրա, պէյագըմսը պիր զըեա իլէ իհաթա օլուսուր ։ պատէհու ուֆուգտա պիր նըսֆի քիւրրէ ~~թէշք~~ քիւլ ~~թէշք~~ պաշլար քի, պուըն մէրքէզինտէն պիր չօք շիւա խաթթլարը ինթիշար իտիպ, մէմալիթի գութպիյէնին ուզուըն կիհէլէրինի թէնվիր իլէր ։

Նիհայէթ, պու քիւրրէ, ինթիշարը զըեատա քէմալինի պուլընճա, թէտրիճէն ազալմաղա պաշլայըպ, կեահ պիրտէն պիրէ, վէ կեահ տախի եավաշ եավաշ սէօնէր կիտէր ։

Պու ալէամէթին սէպէպի զուհուրը հէնուզ էյիճէ թէհագգուգ իթմէմիշ իսէ տէ, քիւրրէի արզըն հայիզ օլտըղը էլէքթրիքիյէթ վէ եա մըգնաթըսիյէթ խասսալարընա իանաու իտէնլէր բէք չօք տըր ։ զիրա, պու ըլըղըն հիյնի զուհուրընտա, բուսուլա (կողմնացոյց) թապիր օլընան ալէթ իւզէրինտէ պիր ալթ իւսթիւք միւշահէտէ օլընուպ, հաթթա մէզքիւր բուսուլանըն իյնէսինին պիր ուճու տախի, ֆէճրի շիմալինին մէրքէզինէ մաթուֆ գալըր ։

հատասըզ հիսապսըզ շիւալար (ճառագայթք) սաշըլմագտա
օլուպ, պու շիւալար տախի տէօրթ էթրաֆա եալըլարագ,
հէմ՝ բույի արզը, հէմ ասիւմանը վէ հէմտէ տէնիղի միւս-
թաղըագը նուր իյլէտի . . .

Նու հալինտէ, գըզըլ պիր եանդընըն գրդըլճըմարը-
նա պէնզէյէն իշպու զըեա, չէօլէրտէքի գարլարա տախի
աքս իտէրէք, պուզ տաղլարընըն մա'իմսի թէքէլէրինի
գըզըլ պիր ~~բէնգէ~~ պօյատըղը միսիլու, իքի գըթանըն
միւրթէֆի վէ սիեաճ գայալարընը տախի գօյու գըրմըզը-
եա թահվիլ իյլէտի . . .

Ֆէճրի շիմալի, պու մէնզարէի հայրէթպախշայը իրա-
եէ իթտիքտէն սօնրա, եալաշ եալաշ սէօնմէյէ պաշա-
յըպ, շաշաատար պիր տիւման իշինտէ կէօզտէն նիհան
օլտու :

Անճագ, օ էսնատէ, ճիհաթը գութպիյէտէ քէսիր
իւզ զուհուր օլան զարաիպտէն պիրինին սէմէրէսի օլարագ,
Սիպէրիա գըթասընտան եալընըզ պիր տէնիզ գօլու իլէ
այըլմըշ օլան Ամէրիգա սէվաճիլի, պիրտէն պիրէ օ գա-
տար եագըն կէօրիւնտիւ քի, իքի տիւնեա արասընտա պիր
քէօքրիւ իհտաս իտէպիլմէք միւմքինաթտան օլտըղը զանն
օլուներյօր ըտը :

Օ սըրատա, հէր իքի գըթայը տախի իհաթա իթմիշ
օլան մա'իմսի պիր տիւման արասընտա, իքի ինսան չէհ-
րէսի կէօրիւնմէյէ պաշատը :

Սիպէրիա սահիլինտէ տիզ չէօքմիւշ օլան պիր ատէմ,
նագապիլի թարիֆ պիր հալը եէսիշթիմալ իլէ, գօլարը-
նը Ամէրիգա ճիհէթինէ տօղրու ուզաթմըշ օլտըղը կիպի,
Ամէրիգա պրուներնտա տախի, կէնճ վէ տիւպէր պիր գա-
տըն, պու ատէմին թավըր ~~մէ~~ ուսանէսինէ ճէվապ օլ-
մագ իւզրէ, ասիւմանը կէօսթէրմէքտէ իտի . . .

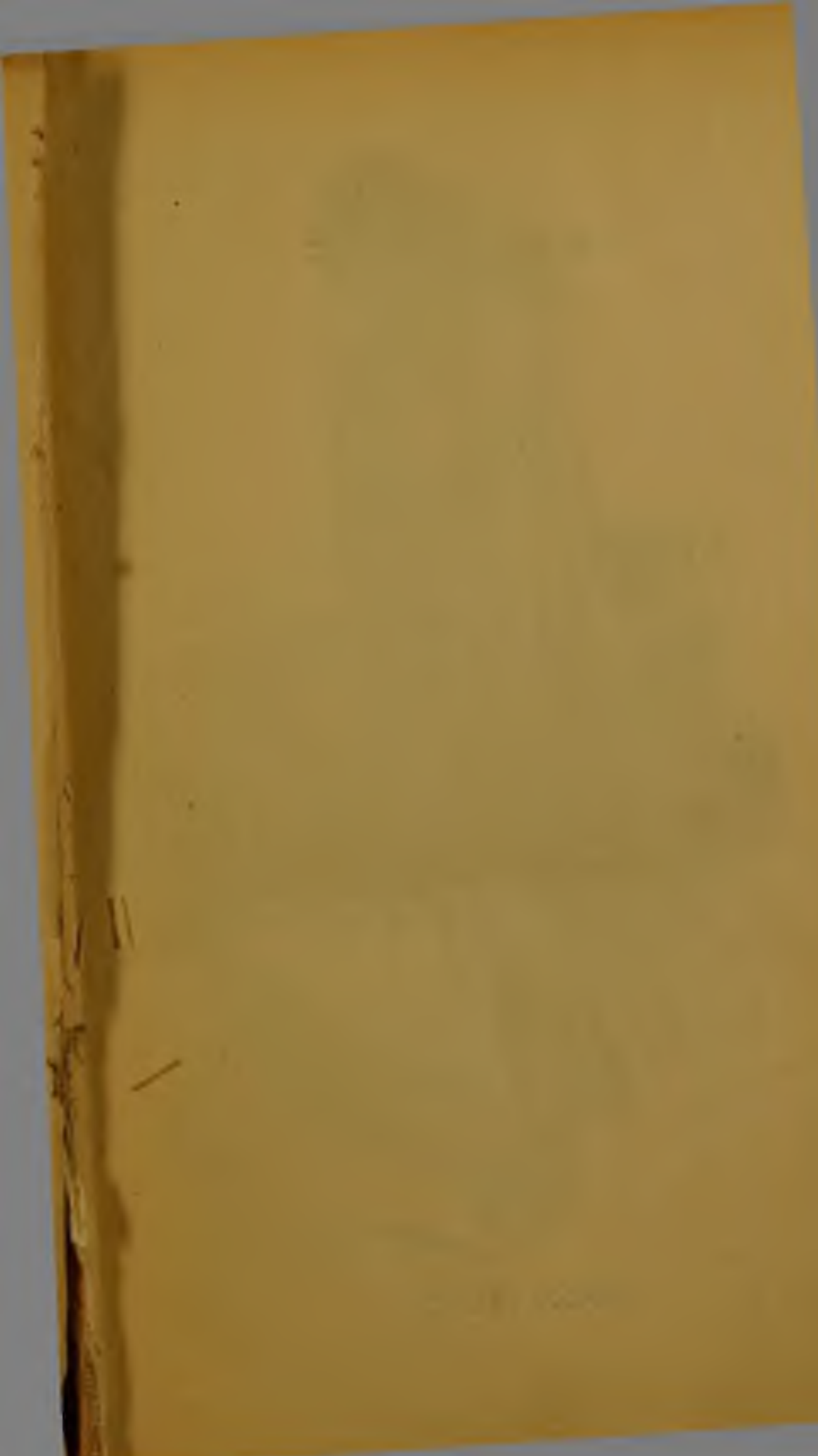
Պու իքի միւհիթէրէմ չէհրէ, սօլդուն վէ տիւման ի-
շինտէ մէսթուր օլտըզլարը հալտէ, ֆէճրի շիմալինին սօն

վէ պայդըն շիւալէրի արասընտա , պիր գաչ սանիյէ գա-
տար կէօրիւնտիւլէր . ֆագաթ , տիւման կիթ տիյճէ գա-
թըլաշմագտա օլտըղընտան , հէր շէյ զուլմէթ իշինտէ մահվ
ու նապէտիտ օլտու :

Ճիհանըն իքի գըթասընըն իքի միւնթէհաի հուտու-
տընտա , արագիի գուլթպիյէնին պուզլարը արասընտա ,
պիրի պիրինէ թէսատիւֆ իտէն պու իքի եօլճը աճապա
նէրէտէն կէլիյօրլար ըտը :

Պիր ալէամէթի դարիպէնին թէէֆրիյէ , պիր լահզա
եէքտիկէրինէ եագլաշմըշ , վէ ֆագաթ , միւէպպէտէն պի-
րի պիրինտէն այրըլմըշ զանն օլունան պու իքի մախլուգ
քիմլէր իտի :

ՄԵՐ ՄԶԻՐ ԾԱՆՈՂՈՒԹՅՈՒՆ

ՊԻՐԻՆՃԻ ԳԸՍԾ

ՖՈՒՌՆ ՊԼԱՆ ՄԻՒՍԱՖԻՐԻՍԱՆԷՍԻ

1

Մ Ո Ր Ո Ք

1831 թվականի թրքերի ելակէլ այն պիթմէք իւզրէ
իտի :

Կիւնտիւզ հէնուզ ագչամ օյմամըշ ըսա տա , տէօթ
ֆիթիլի պիր պազըր գանտիլ , պիր թէք բէնճէրէսի օլ-
տրդը հալտէ , օ տախի սըգընա գաբատրյմըշ օյան վառի
պիր թափան արասընըն չաթլագ տիվարյարընը թէնվիր
իթմէքտէ , վէ պառամագլարընըն պիր ուճու՝ այլ պիր
պաճա տէլիլնտէն առչաթը չգմըշ օյան պիր էլ նէրտիւ-
պանը տախի , օրաճըգտա նէրտիւպան խըտմէթինի կէօթ-
մէքտէ իտի :

Տէպէմէ իւզէրնտէ , գարըշըգ պիր հալտէ , էպէնէ
պէրիլէ աթըլմըշ օլան էշեա , տէմիր գէնճիլէրտէն , ուճ-
լարը սիվրի լայէլէրտէն , տէսթէրէ տիլի գանթըմալար-
տան , չիվիլի քէլէպէլէրտէն վէ օտուճ սարյը ուզուճ չէլիք
սօթալարտան իպարէթ իտի : Պու թափան արասընըն պիր
քէօչէսինտէ տախի , գուրչուճըլարըն՝ գալայ էրիթմէք
իշուճ իսթիմալ իթտիքլէրի մանղալա պէնզէր , ուֆագ
պիր էլ մանղալը պուլուճմագտա օլուպ , իշպուճ մանղալա
քէօմիլէրտէն մաատա պիր եըղըն տա թալաշ վէ եօնզա
բարչալարը վագ իտիլմիշ իտի քի , պիր տագըգա զար-
ֆընտա կիւզէլ պիր աթէշ հասըլ իթմէք իշուճ պիր գը-
շըլէմ քիֆաեթ իտէր իտի :

Ատէթա պիր ճէլլատըն ալէաթընը անտըրան մէզ-
քիւր էշեա վէ էտէվաթը միւտհիշէ երդընթըսընտան պիր
ազ էօթէտէ , էսկի զէմանա մախսուս պիր խայլի սիւահ-
լար տահա մէվճուտ իտի , Ղայէթ սըգ վէ թնէ հալգա-
լարտան էօրիւլմիւլ , վէ շէլիքտէն մամուլ ինճէ տօգու-
մաեա պէնզէմէքտէ օլան պիր զըրհ կէսգէ ի տախի , պիր
թագըմ տէմիր բալայըգլար ըլա գօլչագլար եանընտա վա-
գը պիր սանտըգ իւզէրինէ աթըլմըշ ըտը , Պուշլարտան
մաատա , պիր չօգ սիւահլար վէ իւզէրլէրինտէ եէնի գան
էքէլէրի պուլընան իքի ատէտ միւհքէմ վէ խաֆիֆ սարլը
ուզուս մըզըագլար կէօրիւնմէքտէ , վէ տօլտըրըլըպ հա-
զըր իտիլմիշ օլան իքի թիրօլ գարապինասը տախի , էսլի-
հաի գատիմէի մէզքիւրու միւթէմիմ պուլընմագտա ըտը :

Պիր թագըմ էսլիհաի միւտհիշէ վէ էտէվաթը միւհ-
լիքէտէն իպարէթ օլան իշպու էշեա արասընտա , միւթէ-
ատտիտ ճամլը ուֆագ սանտըգլար վար ըտը քի , պուշ-
լար տախի պիր չօգ տուա թէսպիհիլէրինի , միտալեալա-
րը , (Գառն Աստուծոյ) լարը , մաի մուգատտէս (օրհնած
ջուր) գապլարընը , վէ շէրլիվէլի էվլիեա թասվիրլէրինի
միւհթէվի իտի , իշպու սանտըգլար տէրուլինտէ , Ֆըրի-
պուրկ շէհրինտէ գալըն վէ մաի քեաղըտ իւզէրինէ պա-
սըլը պիր չօգ տա քիթապլար մէվճուտ օլուպ , պու քի-
թապլար իսէ , սօն զէմանլարտա վուգու պուլան պագը
մուճիզաթ ըլա , Հագրէթի Իսանըն էհլի իմանտան պիրինէ
իթապէն , խաթթը տէսթիլլէ եազմըշ օլտըղը պիր մէք-
թուպը , վէ հաթթա Ֆրանսանըն՝ 1831 վէ 1832 սէնէ-
լէրինտէ՝ տիւլար օլաճաղը մէսաիպէ միւթէալլիք նիճէ
գօրգունճ քէշֆիեաթը ճամի իտի :

Բանայըր եէրլէրինտէ ինրաի լուպիյաթ իտէն հօգ-
գապաղլար թարաֆընտան՝ թէաթըլարըն էօնիւնիւ թէզ-
եին իյլէմէք իւզրէ՝ թալիք իտիլէն լէվհալարը անտըրըր
պիր ըէսմ , պէսպէլի պիր խայլի միւտտէթ տիւրիւլի գալ-

տըղը հալտէ , պօզուլուր միւլահազասընա մէյնի , թաւան
արասընըն էյրի տիրէքլէրինտէն պիրինին իւզէրնէ ասը-
միւլ զուպ , իշպու լէվհատա տախի պէր զէհէն աթի մու-
հարրէր իտի .

Բէյդամպէր լազապըլա եատ օլունան ինեաս) Մորոքըն
նագիգի վէ շաեանը Թէգքեարը էպէտի օլաճագ սուրէթտէ
Թէպտիլի մէգնէպ իլլէմէսի , 1828 սէնէսինտէ Ֆրիպուրկ
շէհրինտէ վուզու պուլմուշ տըր .

Հատտը թապիիտէն տահա պէօյիք պիր գըթատա
եարըլմըշ վէ գարմա գարըշ պիր րէնկէ պօյանմըշ օլան
իշպու րէսմ իւշ գըսմա մունգասըմ օլուպ , Բէյլ-հէր լա-
զապըլա շէօհրէթկիր օլան մէրգում միւհթէտինին (նոր-
ընծայ) , միւտտէթի էօմիւնտէ կէշիրտիյի իւշ մուհիմմ
թէպէտտիւլիւ կէօսթէրիյօր ըտը .

Պու իւշ գըսմըն պիրինճիսինտէ , ուզուն սագալլը ,
պէյազը անտըրաճագ գատար գումրալ ասլը վէ վահշի
շէհրէլի պիր ասէմ կէօրիւնմէքտէ օլուպ , Սիպէրիա գը-
թասընըն շիմալ թարաֆընտա սաքին ագվամը վահշիյէ
կիպի , կէյիք տէրիսի կիլինմիշ , վէ պաշընա տախի ուճու
պիր գարդա գաֆասըլա միւզէյեէն վէ թիլքի տէրիւթ-
տէն մաուուլ սիեահ պիր շապգա գօմուշ ըտը .

Մէրգումըն շէքլ ու սիմասը իսէ , ինսանը տիւշարը
տէհէթ իտէճէք պիր հալտէ պուլքընպ , ալթը իրի քէօ-
րէքլէրէ գօշուլու պիր գըզագ տէրունինտէ օթուրմըշ օլ-
տըղը հալտէ , գարլար իւզէրինտէն սըյուրլըպ կէշմէքտէ ,
վէ աճլըգտան աղըղլարը աշըգ գալմըշ օլան վէ գօրգունճ
տիշէրինէ նէզարէն , ինսանը , քէօրէքլէրի վէ հաթթա
գըզաղը պիլէ եուտաճագ կիպի կէօրիւնէն պիր սիւրիւ
թիլքի , գուրտ վէ գըզղըն ալըլարըն թա'գիպաթընտան
գաշմագտա ըտը . Պու պիրինճի լէվհանըն զէքիմտէ քէլի-
մաթը աթիլէ եազըլմըշ ըտը .

1810 սենեսինտէ Մորոք պուծբէրէսմ օլուպ, վահշի
հայվանլարըն Թագիպաթընտան գաչընըր ըտը .

Բէսմին իրիննի գըսմընտա , Մորոք միւհթէտիլէրէ
մախսուս պէյազ պիր բուպա կիլինմիշ օլտըղը , վէ էլլէ-
րինի եէքտիկէրէ գափուշտըրըպ , պիր թափըր մասումանէ
ըզհար իթմէքտէ պուլընտըղը հալտէ , ուզուն վէ սիեան
պիր լիպաս կէլմէք , պիրտէ պէյազ եագալըգ թագմըշ
պուլընտէ պիր ատէմին էօնիւնտէ տիգ շէօքմիւշ իտի , իշ-
պու լէվհանըն տիկէր պիր բէշէթմտէ տէ , էքշի շէհրէլի
պիր մէլէք կէօրիւնմէքտէ օլուպ , պու մէլէք , պիր էլինտէ
պիր պօրու , վէ տիկէրինտէ տախի շաշատար պիր գըյըճ
թուլթմագտա , վէ աղղընտան գըրմըղը հուրուֆաթ ըլա
սատըր օլան աթի իւզ գիքր քէլիմաթ՝ սիեան պիր գէլմէ
իւզէրինէ եագըլմագտա ըտը .

Մորոք, պուծբէրէսմ օլտըղը գէման , վահշի հայվանլարտան
գաչընըր ըտը . Ֆրիպուրկ շէհրինտէ Թէպտիլի տին իտիպ
վաֆթիգ օլմուշ օլան ինեաս Մորոքըն էօնիւնտէն իսէ ,
վահշի հայվանլար գաչընաճագլար տըր .

Լէվհանըն իւլիւննիւ գըսմընտա տախի , ինեաս Մո-
րոք , լապիս օլտըղը գալմէք ուզուն վէ մախ լիպասը տը-
թընտա , պիր հալը գաֆէրիշթիմալտէ միւշահէտէ պու-
նըպ , պաշը իսէ՝ պիր թափըր մաղըրուրտէ կէօսթէրմէքտէ ,
վէ սօլ էլինի պէօյիւրինէ տաեամըշ , սաղ էլինի տէ իլէրիլէ
տօղրու ուզամըշ պիր հալտէ պուլընմագտա ըտը , Մէր-
գումըն իշպու աթվար ու էվզար՝ պիր սիւրիւ գաբլանլա-
րը , սըրթլանլարը , այըլարը վէ արսլանլարը տէհշէթ ու
վահշէթէ տիւշիւրմիշ , վէ պունլար տախի , բէնշէլէրինի
շէքէրէք վէ տիչէրինի սագլայարագ , մուլթիանէ պիր հալ
իլէ մէրգումըն ալագլարընա սիւրիւնմէքտէ պուլընմըշ
ըտըլար .

Պու սօնընճը գըսմըն զիյրինտէ տէ , շու սէօզէր օ-
գունմագտա ըտը .

Ինճաս Մորոք Թէպտիլի տին իթմիշ օլտըղընտան , վահշի
նայվանլար՝ այագլարընա սիւրիւնմէքտէ տիրէր .

Պու ըէսմէրտէն պիր ազ ուզագտա , եինէ Թրրի-
պուրկտա մաթպու պիր սիւրիւ թիւշիք թիթապ բարէթ-
լէրի մէվճուտ ըտը քի , պու քիթապլարտա , ան ասլ
պութբէրէսթ օլան Մորոք , թէպտիլի մէզհէպ իթտիյինտէ ,
նասըլ պիր մուճիգէի դարիպէ իլէ պիրտէն պիրէ պիր իգ-
թիտարը ֆէվզ էլ ատէ իթթիսապ իթմիշ օլտըղը , վէ պու
գուվվէի մանէվիյէ սաեէսինտէ՝ էն վահշի հայվանլարըն
պիրէ թէնաթ էլինտէն գուրթուլմասը մուհալ իտուլի պի-
րէր պիրէր հիքեայէ իտիլմիշ օլտըղը միսիլու , մէրգու-
մըն՝ շէհաաթ վէ ճէսարէթինի իրաեէ իշուն օլմայըպ , իւ-
լա , ճէնապը Խալիգի Մութլագ Հազրէթլէրինի թէմճիտ
վէ թէպէիլ իթմէք մագսէտիյլէ , հէր կիւն վահշի հայվան
լար ըլա իճրա իթտիյի թալիմլէրի տախի թարիֆ ու պէ-
յան իտիլմիշ իտի .

.

Պու թավան արասընտա աշըլմըշ օլան պաճատան ,
քէսկին վէ միւէսսիր պիր գօգու , խաֆիֆ պիր ըիւզկեար
կիպի , օրթալլըգա եայըլմագտա ըտը , Արա սըրա շիտ-
տէթլի խըրըլտըլար վէ տէրին թէնէֆֆիւս սէտալարը ի-
շիտիյտիյի կիպի , իրի վէ աղըր վիճուտլարըն տէօլէմէ
իւզէրինտէ եայըլմագ ուզանմալարընտան միւթէհասսըլ
սէտալարա միւշապիհ կիւրիւլթիւէր տախի տուեուլմագ-
տա ըտը .

Օ էսնատէ , մահալը մէզքիւրտէ եալընըզ պիր ա-
տէմ պուլընմագտա օլուպ , օ տա վահշի հայվանլար
միւրէպպիսի , վէ թէնաթ նամըյլա եատ օլունան Մորոք
քէնտիսի իտի , Մէրգում՝ գըրգ եաշընտա , օրթա պօյլու ,

րէսլէրի, պիր րազգամ ըլա պիր հարֆտան իպարէթ ի տի, Բէյդամպէր Մորոք, մէզքիւր զարֆլարտան պիր բա. քէթ ալարազ, կիյինմիշ օլտըղը քիւրքիւնիւն ճէպինէ վազ իթտիքտէն սօնրա, կիզլի քիլիտինի թէքրար դաբայա. րազ, սանտըղը մասանըն իւզէրինէ գօյտու:

Իշպու վազըա, շիմալ ճիհէթինտէն Պրանսաեա կի. սիյէճէք եօլ իւզէրինտէքի Լիբսիգա նամ շէհր գուրպին. տէ վազը, Մօքէրն գարիյէսինին եէկեանէ օթէլի պուլը. նան Պու Պու միւսաֆիրխանէսինտէ, էօյլէ թաամընտան տէօրթ սաաթ սօնրա ճէրէեան իթմէթտէ իտի:

Ձէնտ տազրգա սօնրա, եէր ալթընտան պօղուգ պիր կիւմիւրտէմէ սէտասը իշիտիլտի քի, պու սէտա թէքմիլ թաւան իշինի սարստը:

Պունըն իւզէրինէ Բէյդամպէր Մորոք, պաշընը պա. ճաեա տօղրու շէվիրէրէք, թէհտիտամիզ պիր սէտա իլէ, — Յուգա, սէսինի քէս, — տէտի:

Ո էսնատէ, ուզագտան կէլէն պիր կէօք կիւրլէմէսի գատար, վէ պէլքի տէ անտէն տահա գիեատէ տէհշէթ. լի պիր կիւրիւլթիւ իշիտիլտի, Մորոք, պու տէֆա ալաղա գալգարազ:

— Կայէն, սէսինի քէս, — տէյու հայդըրտը:

Նակէհան, դայրը գապիլի թարիֆ պիր սէտաի վահ. շէթէտա տահա բաթլատը, Պունըն իւզէրինէ, Բէյդամպէր պաճաեա տօղրու գօշարազ, վէ կէօզ էօնիւնտէ պուլըմա. եան պիր հայվանա խիթապէն:

— Սուս օլաճա գմըսըն, եա էճէլ, տէյու պաղըրտը:

Հալ պու քի, մէրգուլըն միւէսսիր վէ գօրգունճ սէ. տասը, պիւթիւն հայվանաթը տիւլարը տէհշէթ իթմէք իսթիտատընա մալիք իքէն, պու տէֆա, թէհտիտաթը միւքէրէրէրէսինէ րաղմէն, եինէ հայվանաթը մէզքիւրէյի սուստըրմաղա մուվաֆֆագ օլամատը, Հաթթա, պիր ազ սօնրա, պիր սիւրիւ քէօքէլէրին հավլամա սէտալարը

ինճէ վէ զաիֆ վիճուայու պիր ատէմ օլուպ , գապը գասն
 րէնկինտէ պիր գումաշտան եարըմըշ , իշ թարաֆը տախի
 սիեաճ գաբլանմըշ օլան ուզուն պիր ~~թիւրք~~ ~~հիւսնֆ~~ իտի
 քի , պու քիւրք թէքմիլ վիճուտընը սէթը իտիյօր ըտը ,
 Պէտէնի , հատտը զաթընտա պէյազ իսէ տէ , սիննի սա-
 պազէթինտէն պէրու տախմա եօճըլըզլա վազթ կէշիր-
 միշ օլմասըյլա , կիւնէշտէն եանմըշ վէ էսմէրլէնմիշ իտի ,
 Սալարը՝ մէմալիքի գութպիյէ էհայիսինտէն պազը ազ-
 վամ կիպի , սարը վէ տօնուգ գումրալ րէնկինտէ օլուպ ,
 կէլիշի կիւզէլ ումուզլարընա տէօքիւլմիւշ , վէ պուրնու
 իսէ , ինճէ , սիվրի վէ չէօքիւք օլուպ , պէյազ զանն օլը-
 նաճագ , գատար աչըգ գումրալ պիր սագալ տախի , ~~չըզըճ~~
 տըլը եանազլարընըն էթրաֆընը ~~էվիրմէյտէ~~ պուլըն-
 մըշ ըտը :

Նախսը մէրգումըն սիմասընը միւտհիշ պիր հալէ գօ-
 յան շէյ , զայէթ աչըգ վէ եիւքսէք օլան կէօզ գարագ-
 լարը օլուպ , պուշլար , տախմա պէյազ պիր տաիրէ իլէ
 մուհաթ օլան տօնուգ պէպէրլէրինի մէյտանա չըգարը-
 յօրլար ըտը . . . :

Սէրգումըն պագըշը , մէթին վէ ֆէվզէլատէ պիր
 խասսաեա մալիգ օլտըղընտան , վահշի հայվանլար իւզէ-
 րինէ հազիզի պիր թէէսիր հասըլ իթմէքտէ իտի , ֆա-
 գաթ պիզիմ Բէյղամպէր՝ մէգքիւր հայվանլարը զապթ
 իթմէք իշուն , էթրաֆընտա պուլընան էտէվաթ վէ սի-
 լահլարը տախի իսթիմալտէն կէրի տուրմաղ ըտը :

Պու ատէմ , պիր մասա էօնիւնտէ օթուրմուշ օլտըղը
 հալտէ , պիր թագըմ թէսպիհլէրի , վէ տինտարանա մախ-
 սուս տիւրլիւ տիւրլիւ էշեաեը հավի պուլընան քիւշիւք
 պիր սանտըղըն իքինճի գաթընը աչը մէրտի : Պու իքինճի
 գաթ՝ կիզլի պիր քիլիտ իլէ գարանմըշ օլուպ , ~~իշնտէ~~ տա-
 խի , եշեաի մէգքիւրէտէն մաատա , մէօհլէնմիշ պիր խայ-
 լի մէքթուպ գարֆլարը մէվճուտ ըտը քի , պուշլարըն ատ-

տախի, մեզքիւր վահչի հայվանլարըն տէհչէթէնկիզ սէ-
տալարընա մունզամմ օլտու: Ս վազըթ Մորոք, էլինէ
պիր մըզրագ ալարագ, նէրտիւպանա եագլաշտը, վէ ա-
շաղընա ինմէյէ հազըրլանմըշ իրէն, պաճա գաթուսըն-
տան պիր ատէմ կիրտիլինի կէօրտիւ:

Պու եէնի կէլէն ատէմին չէհրէսի, էսմէր վէ կիւնէշ-
տէ գարարմըշ օլուպ, պաշընա եուվարլագ, էնի քէնար-
լը վէ քիւլ ըէնկինտէ պիր շապգա գօյմուշ օլտըղը կիպի,
զըսա պիր չաքէթ իլէ եէշիլ շուհատան մամուլ պիր տէ
կէնիշ բանթալօն կիլինմիշ իտի: Այաղընտաքի մէշին
թօզլուգլար իւզէրինտէ օ գատար թօզ պիշիւմիշ իտի
քի, մէրգոււմըն, ուզուն պիր եօլըրըգտան կէլմէքտէ օլ-
տըղը եէքնագարտա անլաշըրլօր ըտը: Պիր եօլ շան
թասը տախի սըրթընա ըապթ իտիլմիշ իտի:

Սէյեհհը մէրգոււմ, տէօշմէ իւզէրինէ այագ պասար
պասմազ:

— Հայ եէրին տիպինէ կէշէսի հայվանլար, պուրա-
տան կիտէլի տահա իւշ կիւն օլտու, զանն իտէրսին քի
պէնի պիւթիւն պիւթիւն ունութմըշլար...: Յուգա, գա-
ֆէսին տէմիրլէրինտէն բէնչէսինի տըշարը ուզաթտը...
էճէլ տէ տիվանէ կիպի սըշրայը վէրտի...: Պու հայվան-
լար արթըք պէնի թանըմայօրլար մը. — տէտի:

Պու սէօզլէր, Ալման լիսանըյլա իրատ օլունտըլար:

Մորոք տախի, եինէ այնը լիսանլա, վէ ֆագաթ պիր
թարզը դարիպ իլէ թէլաֆֆուգ իտէրէք:

— Քարլ, կէթիրտիլին հավատիս խալըրլը մը. — տէ-
յու սիւալ իյլէտի:

Քարլ. — Խալըրլը տըր, էֆէնտիմ:

Մորոք. — Քէնտիլէրինէ ըասթ կէլտի'ն մի:

Քարլ. — Տիւնքի կիւն, Վիթէմպէրկտէն իքի միլ գա-
տար ուզագտա ըասթ կէլտիմ...:

Պու սէօզ իւզէրինէ Մորոք, էլլէրինի եէքտիկէրէ

գալուշտըրլպ, պիր թավըր խօշնուտի ըզհար իտէրէք:

— Եա Ռապպի, սանա շիւքրլէր օլտուն, տէյու հայ-
գըրտը:

Քարլ. — Էօյլէ օլաճաղը գաթէն աշիքեար ըտը: Ռու-
սիատան Ֆրանսանա կիթմէք իշուն պաշգա եօլ եօգ տըր:
Քէնտիլէրինէ Վիթէմպէրկ իլէ Լիքսիգա արասընտա ըասթ
կէլէնէյիմիլ հազգընտա, պիրէ գարշը պին քէրրէ պահս
պիլէ իտէր իտիմ:

Մորոք. — Վէրիլէն իշարէթլէր տօղրու մը տըր:

Քարլ. — Տօս տօղրու, իքի կէնճ զըզլար մաթէմ
էլպիսէսի կիլինմիշլէր: պինմիշ օլտըզլարը հայվան պէ-
յագ տըր: իսթիեար ուզուն պըյըզլը պիր ատէմ օլուպ,
պաշընա բօլիս նէֆէրլէրինէ մախսուս մա'ի պիր շապգա
գօյմուշ, վէ սըրթընա տախի քիւլ ըէնկինտէ պիր գա-
թութ կիլինմիշ տիւ: արգալարընտա տա պիր Սիպէրիա
քէօթէյի վար տըր:

Մորոք. — Քէնտիլէրինի նէրէտէ պըրագտըն:

Քարլ. — Պիր միլ մէսաֆէտէ...: Եարըմ սաաթ կէշ-
մէզտէն էվվէլ, պուրաեա վասըլ օլուրլար:

Մորոք. — (Միւթէֆէքքիրանէ պիր թարգտա.) Քէս-
յիւմիւզաէ եէքեանէ միւսաֆիրխանէ պու օլտըղընտան,
տէմէք տիր քի պուրաեա ինէնէքլէր:

Քարլ. — Էվվէթ, զաթէն ագչամ օլմագ իւզրէ տիր:

Մորոք. — Իսթիեարլա կէօրիւշէպիլտի'ն մի:

Քարլ. — Կէօրիւշէպիլմէք մի... պունու ֆիքրինիզէ
պիլէ կէթիրմէյինիլ:

Մորոք. — Նասըլ:

Քարլ. — Եանընա կիտինիզ տէ կէօրէյիմ...:

Մորոք. — Նէտէ'ն:

Քարլ. — Միւմքինսիլ տիր, միւմքինսիլ...:

Մորոք. — Միւմքինսիլ մի, նէ իշուն:

Քարլ. — Տիյնէյինիլ քի սէյլէնէյիմ...: Պէն, էվ-

վէլի էմրտէ , տիւն ագլամքի գօնագ եէրինէ գատար , քէնտիւէրինի թագիպ իյլէտիմ , Նիհայէթ , թէսատիֆէն պիրի պիրիմիգէ րասթ կէլմիշիգ կիպի պիր ~~աւրէթ~~ թաս- լայարագ , մէրգում իսթիեարա՝ րիեատէ եօճըլարը պէյ- նինտէ սէօյլէնմէսի ատէթտէն օլան Վաղուրար օլսուն , արգատաշ , Ալլահ սէլամէթ վէրսինն սէօզլէրինի Ալման լիսանըյա թէքէլիմ իթտիյիմտէ , մէրգում , ճէվապ օ- լարագ , էյրի էյրի եիւզիւմէ պագտը , վէ էլինտէքի պաս- թօնընըն ուճըյա եօլուն օ պիր թարաֆընը կէօսթէրտի :

Մորոք . - Քէնտիսի հատտը ղաթընտա Ֆրանսըզ օլ- տըղընտան , պէյքի տէ Արմաննա անլամազ :

Քարլ . - Անլամա՞զ մը , Որդտէն էյի սէօյլէյօր . չուն- քի , տիւն ագլամ՝ գօնագ եէրինտէ , քէնտիսիյլէ կէնճ զըզ- լար իչուն լէպըմ օլան շէյլէրի օթէլճիտէն Ալման լիսա- նըյա թալէպ իթտիյինի տույտում :

Մորոք . - Էյ , գօնագ եէրինտէ տախի , քէնտիսիյլէ մուպահասաեա կիրիշմէք թէշէպպիւսինտէ պուլը նմա- տըն մը :

Քարլ . - Պիր քէրրէ քէնտիսիյլէ կէօրիւշմէր իսթէ- տիմ իսէ տէ , մէրգում , օ տէրէճէ պիր մուամէյէի վահ- չիեանէ կէօսթէրտի քի , մէմուրիյէթիմի թէհլիքէյէ իլգա իտէրիմ գօրգուսըյա , պու թէշէպպիւստէն Ֆարիդ կէյ- տիմ : Սէօզ արամըգտա գայսըն եա , պու հէրիֆ շէյթան կիպի ֆէնա պիրինէ պէնգէյօր . պունտան մաատա , կէր- չի մէրգումըն պըյըղընապէյազ տիւշմիւշ վէ քէնտիսի տէ գուրու քէմիք տէնիլէճէք գատար զէպուն գայմըշ ըսա տա , հէնուզ օ գատար գուվլէթլի , վէ օ գատար պիրէր- վա կէօրիւնիւյօր քի , արգատաշըմ Գօղիաթ ըյա պու իս- թիեար միեանընտա պիր միւպարէգէ թէքէվլիւն իթսէ , քիմ ղալիպ կէլէճէյինի քէստիրէմէմ . . . Թէսավվուրընըզըն նէտէն իպարէթ օլտըղընը հէնուզ պիլմէյօր իսէմտէ , եինէ քէմալը իհթիրազլա տավրանմանըզը թավսիյէ էյլէրիմ . . .

Մորոք . - (Միւսթէհզիեանէ պիր թէպէսսիւմ իլէ .)
Ճաւատան կէլմիշ օլան սիյահ բարսըմ (յովազ) տախի
ղայէթ գուվվէթի վէ պիրէրվա իտի

Գարլ . - Էճէլ մի Ֆիլվագը էվվէլքի գատար
գուվվէթի վէ պիրէրվա տըր . Ֆագաթ, անըն պու գուվ-
վէթի սիզին իշուն հիշ հիւքմինտէ տիր :

Մորոք . - Իշթէ , պէն օ գօճա իխթիեարը տախի
գուվվէթ ու վահշէթիլլէ պերապէր , եէնէճէյիմ :

Գարլ . - Եէնէճէքմիսինիզ , Սագընընըզ , էֆէնտիմ ,
սագընընըզ , Սիզ , մէհարէթ վէ ճէսարէթի միւքէմէլէնիզլէ
պերապէր , սէօզիւմէ իթիմատ իտինիզ քի , պիր ազտան
պուրաեա կէլէճէք օլան օ իխթիեար գուրտը՝ բէք չա-
բուգ գուզույա թահվիլ իտէմէյէճէքսինիզ :

Մորոք . - Եէ՝ իշուն . արսլան Կայէն իլէ գարլան Յու-
դա , քէմալը խէվֆ ու տէհշէթլէրինէ մէպնի , աեագլա-
րըմը եալամայօրլար մը :

Գարլ . - Օրասը էօյլէ . շունքի սիզ էօյլէ պիր վասը-
թայա մալիք սինիզ քի

Մորոք . - (Գարլըն սէօզիւնիւ քէսէրէք .) Չունքի իյ-
ման ու իթիգատա մալիք իմ . անլատը՝ն մը , իշթէ պու :

Բէյղամպէրի մէրգում , պու սէօզլէրի էօյլէ պիր
թավրը միւթէհաքքիմանէ իլէ իրատ իլլէմիշ , վէ Գարլըն
եիւզիւնէ էօյլէ պիր նազար ֆըրլաթմըշ ըտը քի , պիշարէ ,
պաշընը աշաղը էյմէյէ վէ արթըգ պիր սէօզ պիլէ սէօյ-
լէմէմէյէ մէճպուր օլտու :

Մորոք , եինէ սէօզիւնէ տէվամ իտէրէք , մուզաֆ-
ֆէրանէ պիր թավը ըլա .

— Ճէնապը Խալիգ Հազրէթլէրինին իմտատ վէ մու-
ավէնէթիլլէ , վահշի հայվանլարը մաղուպ իտէն պիր քիմ-
սէ , պիր սիւրիւ տինսիզ իմանսըզ հերիֆլէր իլէ բէնշէլէշ-
տիքտէ , իմտատսըզ մը գալըր . - տէտի :

Գարլ , էֆէնտիսինին իյման ու իթիգատընա զա-

Քարլ. - Պուրասը հագրագածէն շաւանը տըգ գաթ
օլմագ կէրէք տիր . շունքի , Բեդրըսպուրկտան Լիբսիգայա
գատար կէլէն օրուս թաթարը , պիցի պուլմագ իշուն կէլ-
միշ տիր Հէմ պէլքի տէ

Մորոք . - (Մարլըն սէօղիւնիւ տէրհալ գաթ իտէ-
րէք .) Օրուս թաթարը , յա պու Եօլըլար միւնանընտա
պիր միւնասէպէթ պուլընտըղընը սանա քիմ սէօյլէտի ,
Խանըլըյօրսուն . . . Հէմ պէն նէ սէօյլէրսէմ , սէն օն-
տան պաշգա պիր շէյ պիլմէմէլիսին

Քարլ. - Բէք Կիւշէլ , Էֆէնտիմ , աֆիլ իտինիզ , վէ
արթըգ պու պահսը դաբանալըմ Հա , Էյի խաթը-
ըմա կէլտի , պէնտէ շու սըրթըմտաքի շանթայը էնտի-
րիպ , հայվանլարա Եէյինթի վէրմէք իւղրէ Գոդիաթըն
Եարտըմընա կիտէյիմ . շունքի , Եէմէք վագթը կէլմիշ ,
վէ պէլքի տէ Կէլմիշ տիր , Անապա պիշիմ գօնա արգա-
տաշ ունութ գանլըգ իթմիշ մի

Մորոք . - Դուդիաթ տըշարը չըգտը . Հէմ սէնին ալ-
տէթ իթմիշ օլտըղընը պիլմէմէլի տիր , Պունտան գաշգա ,
օ իխթիւար ըլա Կէնն հըղլար , սէնի պուրատու կէօր-
մէմէլի տիրէր . շունքի սէնին մէվնուտիյէթին շիւպհէյի
տայի օլապիլիր .

Քարլ. - Էօյլէ իսէ , նէրէյէ կիթմէքլիյիմի իսթէյօր-
սընըզ ,

Մորոք . - Ախըր իչինտէքի քիւ չիւք անպարա չէքիլիպ ,
էմրլէրիմէ ինթիլար իթմէլիսին . դիրա պու կիճէ Լիբսի-
գայա կիթմէքլիյին բէք ինթիմալտէն տիր ,

Քարլ. - Տիւնտիլիյի Կիպի օլսուն , Արթըմտաքի
շանթատա պիր ազ արթըգ Եէյինթի պուլընտըղընտան ,
Կիտէլիմ ախօրըն անպարընտա Եէյիմ վէ պիր ազ տա
Եօրղունըգ ալայըմ ,

Մորոք . - Կիտէպիլիրսին

Քարլ. - Պագաթ էֆէնտիմ , տէմիննէք սէօյլէտի լիմ

սէօզլէրի տաիմա խաթըրընըդտա թուլթընըզ, Գըր պըյըզ-
լը իխթիեարտան իհթիրազ իտինիզ. չունքի, մէրգում*
չէյթան կիպի քէօթիւ վէ ճէսուր պիր ատէմ տիր. պէն-
տէնիզ, էօյլէլէրինի բէք ալէա թանըլըմ . . .

Մորոք. - Սէն միւսթէրիհ օլ . . . պէն, տաիմա իհ-
թիյաթլը տավրանըրըմ:

Գարլ. - Էօյլէ իսէ, Ալլահ մուվաֆֆազ իյլէսին տէ-
տիքտէն սօնրա, նէրտիւպանտան աչաղը ինիպ նապէտիտ
օլտու:

Բէյլամպէր իսէ, խըտմէթքեարընըն պու սօն սէօզ-
լէրինէ ճէվապէն, պիր ալէամէթի տօսթանէ իպրազ իյլէ-
տիքտէն սօնրա, միւթէէմմիլանէ պիր սուրէթտէ, պիր միւտ-
տէթճիք, կէզինմէյէ պաշլատը, Պատէհու, պազը էվրազը
հավի օլան իքի գաթլը սանտըղա եազլաչարազ տէրու-
նինտէն ուզուն պիր մէքթուպ շըգարտը, վէ պիր գաչ տէ-
ֆա, քէմալը տըգգաթ վէ իթինա իլէ միւթալէաա իյլէտի,
Արա սըրա, եէրինտէն գալզըպ, միւսաֆիրխանէնին իչ հավ-
լիսինէ նազըր օլան գաթալը բէնճէլէեէ գատար կիտէր, վէ
քէմալը էնտիչէ իլէ գուլագ վէրիր իտի. զիրա, թէգար-
րուպլէրի պիր ազ էվվէլ իխպար գըլընան իւչ եօլճընըն
մուվասէլէթինէ չար չէչմ իլէ մուսթազըր ըտը:

2

ԵՕԼՃԸԼԱՐ

Մօքէրն գարիյէսինտէ վագը Ֆ-է-Պլ-ձ միւսաֆիրխա-
նէսինտէ, իչպու վուզուաթ ճէրէեան իթտիյի որրաաա,
վահչի հայվանլար զալիպի Մորոքըն, սապըրսըզլըզլա պէք-

լէմէքտէ օլտըղը իւշ եօլճը , ֆէրահէֆղա վէ տիւթիւշա չայըրլար արասընտան սիւքիւնէթի թամմէ իւէ իւէրիւէմէքտէ իտիւէր , իշպու չայըրլըղըն պիր թարաֆընտա , պիր ըրմագ մէվճուա օլուպ , ճէրէեանըլա պիր տէյիրմէն տէօնտիւրմէքտէ , վէ տիկէր թարաֆընտա տախի , պիր թարիգի քէպիր մէշհուտ օլուպ , պունտան տա , հէման պիր միւ մէսաֆէտէ , էքէյիճէ եիւքսէք պիր թէքէ իւզէրինտէ վագը Մօքէրն գարիյէսինէ կիտիւմէքտէ իտի :

Ասիւմանըն մա'ի գուպպէսի , ղայէթ պերրագ վէ կիւզէլ իտի , Խալընըզ , տէյիրմէն չարիւնըն տէվէրանընտան միւթէվէլլիտ ըրմագ սէտասը , հէր թարաֆը իսթիլա իտէն , տէրին սիւքիւնէթի իխլալ իտիյօր ըտը , Տալլարը սըգ օլան պիր չօգ սէօյիւտ աղաճլարընըն եէշիլ վէ շէֆֆաֆ կէօյկէլէրի սուտա աքսքէզիր օլտըղը միսիլու , պիր ազ պերիտէ , ըրմագ տախի' գուպպէի ասիւմանըն մա'իլիկիլլէ , շէմին պտտ էլ ղուրուպ աթէշրէնկ շուլէլէրինի աքս իթտիրտիյինտէն , էյէր օրատաքի թէքէլէր մանի օլմամըշ օլսա , սէմանըն ալթուն մա'ի րէնկի , ըրմաղըն լաճիվէրտ րէնկինէ գարըչարագ , պիր մէնղարէի նաղարուպա բէյտա իտէճէք իտի :

Ըրմագ քէնարընտա պուլընան գամըշ ֆիտանլարը , էքսէրիյէն ագչամ իւսթիւ զուհուր իտէն խաֆիֆ վէ լաթիֆ պիր բուզկեարըն թահրիգիլլէ , սիեահ գատիֆէ րէնկինտէքի սօրղուճլարընը աշաղըյա էյմէքտէ իտիւէր , Վիւնէշ տախի , գըզըլա պօյանմըշ պուլութլար ալթընտա իխթիֆա իտէրէք , եավաշ եավաշ Նաղէտիտ օլմագտա , վէ հավա իսէ , ուզագտան կէյէն պիր գօյուն սիւրիւսիւնիւն շան սէտալարընը հէր թարաֆա աքս իթտիրմէքտէ իտի :

Չայըրլարըն օթլարը տէրունինտէ աշըլմըշ պիր եօլ արասընտան , օն պէշ եաշընտա իքի կէնճ գըզճըղազ , պէյազ պիր հայվանա պինմիշ օլտըզլարը հալտէ , եօլ ալմագտա իտիւէր , իշպու հայվանըն սէմէրի' ղայէթ կէնիշ

վէ արգալըգը օլուպ, քէնտիլէրի իսէ, նարին վիճուտու
վէ ուֆագ թէֆէք շէյլէր օլտըզլարընտան, հէր իքիսի տէ
պիսսուհուլէ օթուրապիլմիշէր իտի:

Ուզուն պոյու, էսմէր ~~եիւզլի~~, գրր վէ ուզուն պը-
յըզլը պիր իխթիեար տախի, հայվանըն եուլարընտան
թութուպ, ~~քէնտիլէրի~~ իթմէքտէ, վէ արա սրրա, պաշընր
կէնճ գըզլարա տօղրու շէվլրէրէք, բէտէրանէ վէ իհթի-
րամքեարանէ պիր նազարյա քէնտիլէրինէ պագմագտա ր-
տը: Մէրգում իխթիեար ուզուն պիր պասթօնա տաեան-
մըշ օլուպ, հէնուզ մէթին վէ գավի օլան ումուզլարընտա,
պիր աքէր շանթասր պուլընմագտա, վէ այագ գապլա-
րընըն թօզլու օլմասը, վէ ատըմլարընըն ատէթա ~~եիւզլի~~
րէ սիւրիւնմէսի ուզուն միւտտէթտէն պէրու եօլ եիւրիւ-
մէքտէ օլտըզլընա տէլալէթ իյլէմէքտէ իտի:

Սիպէրիանըն ճիհաթը շիմալիյէսինտէ մէսքիւն էհալի
թարաֆընտան գըզագլարա գօշուլուպ, գամէթ վէ շէքլ վէ
րէնկէն գուրտա միւշապիհ պուլընան գուվլէթլի պիր քէօ-
քէք տախի, պու քիւշիք ~~քէնտիլէրի~~ քէնտիլէրի մահալը մագսուտա
սէվգ իտէն իխթիեար ասքէրին արգասը սըրա ցիթմէքտէ,
վէ տահա տօղրուսու էֆէնտիսինին այաղը էօքշէսինտէն
այրըլմամագտա ըտը:

Գիւ իքի գըզըղաղըն, պիրի պիրինէ սարըլըրճասընա
իպրազ իթտիքլէրի հալի կէօրմէք գատար լաթիֆ պիր
մէնզարէ օլամազ ըտը: Պունլարտան պիրի, սօլ էլիյլէ հայ-
վանըն տիգկինլէրինի թութմըշ օլտըզլը կիպի, սալ էլինի տէ
թաթլը պիր ույգույա տալմըշ վէ պաշընը քէնտիսինին ու-
մուզընա տաեամըշ օլան սէվկիլի գըզգարընտաշընըն պէ-
լինէ տօլամըշ ըտը:

Պարկիրին հէր պիր խաթվէսինտէ, պու իքի նարին
վիճուտլար, խաֆիֆ խաֆիֆ իհթիզաղէ կէլմէքտէ, վէ հէր
իքիսինին տախի ուֆանըգ այագլարը, էօզէնկի մագամընա
գաիմ օլան թախթալարա իսթինատ իտէրէք, էօթէյէ
պէրիյէ սալլանմագտա ըտը:

Պու էքիզ ~~հէմիլէրէ~~, պիր արգուի մատէրանէ սաի-
գասըյլա, Լօզ (վարդ) վէ Պյանշ (ճերմակ) թէսմիյէ իտի-
միշ օլուպ, հէր իքիսի տէ էօքսիւզ իտիլէր քի, պու հալ
եարը էսկիմիշ օլան մաթէմ էլպիսէյէրինտէն պէտահաթէն
անլաշըլընօրտու: Հաթթա պունլար պիրի պիրինէ օ գատար
միւշապիհ վէ գամէթ վէ էնտամճա օ տէրէնէ միւսավի իտի-
լէր քի, պիրինի տիկէրինտէն թէֆրիգ իթմէք՝ միւտտէթի
մէտիտէ անլէրի կէօրմիւշ օլմաղա միւթէվագգըֆ ըտը: Պի-
նապէրին, եալընըգ ուեանըգ տուրանըն բէսմի հէր իքիսի-
նին տախի թասվիրի հագիգիսի ատտ օլընապիլիր իտի:

Ս ~~քէնտիլէրի~~ պու իքի մասումէ միեանընտա շու ֆարգ
մէվճուտ ըտը քի, Լօզ օ ~~կիւն~~ ուեանըգ տուրարագ, պէօ.
յիւք ~~հէմիլէրէ~~ մէմուրիյէթինի իյֆա իտիեօրտու: Իշ-
պու մէմուրիյէթի պէօյլէնէ թագսիմ իթմէքլիք խուսու-
սը իսէ, ~~քէնտիլէրի~~ րէհպէրիք իտէն իխթիեարըն պիր
ֆիրլի մախսուսը նէթիճէսի իտի: չունքի, պու ատէմ,
իմրէրաթօրըզ գէմանընըն պիր իխթիեար ասքէրի օլուպ,
ուսուլ վէ գավախիլին թէմամի իճրասընա ֆէվգ էլ հատտ
ղայրէթքէշ օլտըզլընտան, իքի էօքսիւզ արասընտա ~~էք~~
իթմէք վէ եա թահթը էմրտէ պուլընմագ վագիֆէյէրինին,
պէօյլէնէ նէօպէթլէ իյֆասընը մուվաֆըգը մասլահաթ
կէօրմիւշ իտի:

Կրէօզ նամ րէսսամը մէշհուր, հիւսն ու լէթաֆէթին
~~պիր~~ նումուլէի միւնէսսէմի օլան պու իքի ճագիպ չէհրէ-
յի կէօրտիւքտէ, մէֆթուն օլանաղը պէտիհի իտի:
Պաշլարը սիեահ գատիֆէտէն մամուլ սէրքուշլար ը-
լա մէթուր օլուպ, պու սէրքուշլար ալթընտան ի-
սէ, աշըգ գումրայ րէնկինտէ սաշ գիլիլիֆլէրի ու-
մուզլարընա եալըլարագ, խաֆիֆ պիր րիւզկեարըն
թէէսիրիյլէ թէմէվլիւն իթմէքտէ, վէ կիւրէնկ րուխ-
սարլարը էթրաֆընտա լաթիֆ պիր տաիրէ թէշքիլ ~~իյլէ~~
մէքտէ իտիլէր: Տիւրըտանէի չէգճէղէ միւզէյէն գըր-

մըզը գարէնֆիլէրին լէ՛ն ու լէ՛թաֆէթի , պու կիւզէլ չո-
ճուգլարըն , պիր թէպէսսիւմի տաիմի իլէ մուհաթ օլան
տուտագլարընըն ընկի կիւլֆամը գարչըսընտա մահվ օ-
լուպ կիտէր իտի : Հաթթա , թապիաթլարընըն հալ-
լէավէթ ու միւլաեէմէթինէ վէ չաղլարընըն սաֆվէթ ու
մասումիյէթինէ պիր շահիտի ատիլ օլան իրի մա'ի կէօզ-
լէրինին ընկազ վէ պէրրագլըղընա նիսպէթլէ , էն լա-
թիֆ վէ էն հայրէթէֆզա չիչէքլէր պիւէ լէթաֆէթտէն
արի վէ պէրի կէօրիւնէճէյի թապիի իտի : Բազ վէ պէ-
եազ պիր ճէպին , մինի մինի պիր պրուէն , վէ եանագլա-
րընտա մէշհուտ օլան ուֆաճըզ պիր չուգուր , պու իքի տիլ-
պէր վէ շաեանը բէրէսթիշ չէհրէլէրին մասումիյէթ ու
սաֆվէթինի պիր գաթ տահա արթըրմագտա ըտը :

Լգճիւմէ , եաղմուրըն վէ եա ֆուրթուէնըն գարիպ
իւզ զուհուր օլտըղը պիր զէմանտա , իխթիեար ասքէրին'
հէր իքիսինի տէ , կէյիք տէրիսինտէն մամուլ գօճա պիր
քիւրքէ քէմալը իհթիմամլա սարտըղը , վէ լապիս պուլըն-
տըզլարը էլպիսէնին կէնիշ պաշլըղընը տա , պաշլարընա
կէչիրտիյի թագտիրտէ , պու իքի թագէ վէ մասում չո-
ճուգլարը թէմաշայէ տալմագ էրպապը նազարը , հագը-
գաթէն տիւշարը հայրէթ իտէր իտի :

Անճագ , օ ազշամ , հավա ղայէթ կիւզէլ վէ սաքին
իտուլինտէն , մէգքիւր քիւրքիւ մանթօ՝ իքի հէմչիրէնին
տիզլէրի իւզէրինէ վազ իտիլիշ , վէ պաշլըզլարը տախի
սէմէրին արգալըղընա տիւշիւ վէրմիշ իտի :

Իօզ , սալ գօլընը , հէնուզ թաթլը ուլգուտա պուլը-
նան գըզգարընտաշընըն պէլինէ տօլամըշ օլտըղը հալտէ ,
քէնտիսինէ պիր նազարը շէֆզաթ , վէ պէլքի տէ պիր մու-
հապպէթի մատէրանէ իլէ պագմագտա ըտը . . . զիրա օ
կիւնիւ պէօյիւք հէմչիրէլիք վազիֆէսի քէնտիսինէ տիւշմիւշ
իտի : Պիր պէօյիւք հէմչիրէ տէ , չօգ տէֆա պիլ մատէրի
քէրէմքեար սալըլա մագ մը . . . :

Գ... իքի կէնճ գըզճըղազ, պիրի պիրինի պիր մու-
հապպէթի շէտիտէ իլէ սէվտիքլէրի շէօյլէ տուրսուն, էք-
սէր էքիզ շօճուզլարտա մէշհուսու օլան պիր սէվգի թա-
պիիյէ իթթիպաէն, հէր իքիսիտէ պիր շէյտէն, այնի զէ-
մանտա միւթէէսսիր օլուրլար ըտը, Գէնտիլէրինտէն պիրի-
օի, պիր հէյէճանը գալպէ տիւշար օլուր օլմազ, այնի
հալ՝ տիկէրինին սիմասընտա տախի կէօրիւլիւր իտի, Պիր
սէպէպտէն նաշի, իքիսի տէ տիթրէր գըզարըր, վէ սօ-
լուպ սարարըր, վէլ հասըլ մէսէրրէթ ու քէտէր, իքիսի-
նին տէ գալպինէ պիր անտէ թէէսիր իյլէր իտի:

Հաթթա, հէնկեամը սապավէթտէ պուլլաշղարը
սըրատա, Կիրիթթար օլտըզլարը գալիմ պիր խասթէլիյին
նէթիճէսի օլարագ, հէր իքիսիտէ, պիր տալտա պիթմիշ
իքի շիէք կիպի, պիրիքտէ սարարըպ սօլմուշար, պիր-
միքտէ պիւքիւլիւպ գուրումուշար, վէ ֆազաթ մուախ.
խէրէն երնէ պիրլիքտէ շիֆաեապ օլարագ, լէֆնի աալի
վէ թապիլէրինի իքթիսապ իթմիշլէր իտի:

Գ... իքի գըզճըղազը եէքտիկէրէ րապթ իտէն վէ
շէօզիւլմէսի մուհալ գապիլինտէն օլան տախիլի վէ մանէ-
վի պաղլար, քէնտիլէրինին հայաթ վէ մէվճուտիյէթինէ
իրասը խասար իտիլմէտիքճէ, խալէլքէզիր օլամաեաճա-
ղը միւհթամը իյղահ պիր գազիյէ՝ մի տիր, իշթէ, ղիւղ-
լիւր ղիւղլիւլթէսմիյէ օլընան գուշճըղազլար կիպի, պու-
պիր շիֆթ կէօկէրճինլէր տէ, պէրապէրճէ եաշաեըպ,
էկէր պիր տէսթի գուլմքեար, պուշլարը եէքտիկէրինտէն
այըրմաղա թէշէպպիւս իթսէ, հէր իքիսի տախի մահգուն,
մէեուս վէ միւքէտտէր օլարագ, նիհայէթ իւլ էմր թէր-
քի հայաթ իտէճէքլէրի թապի իտի:

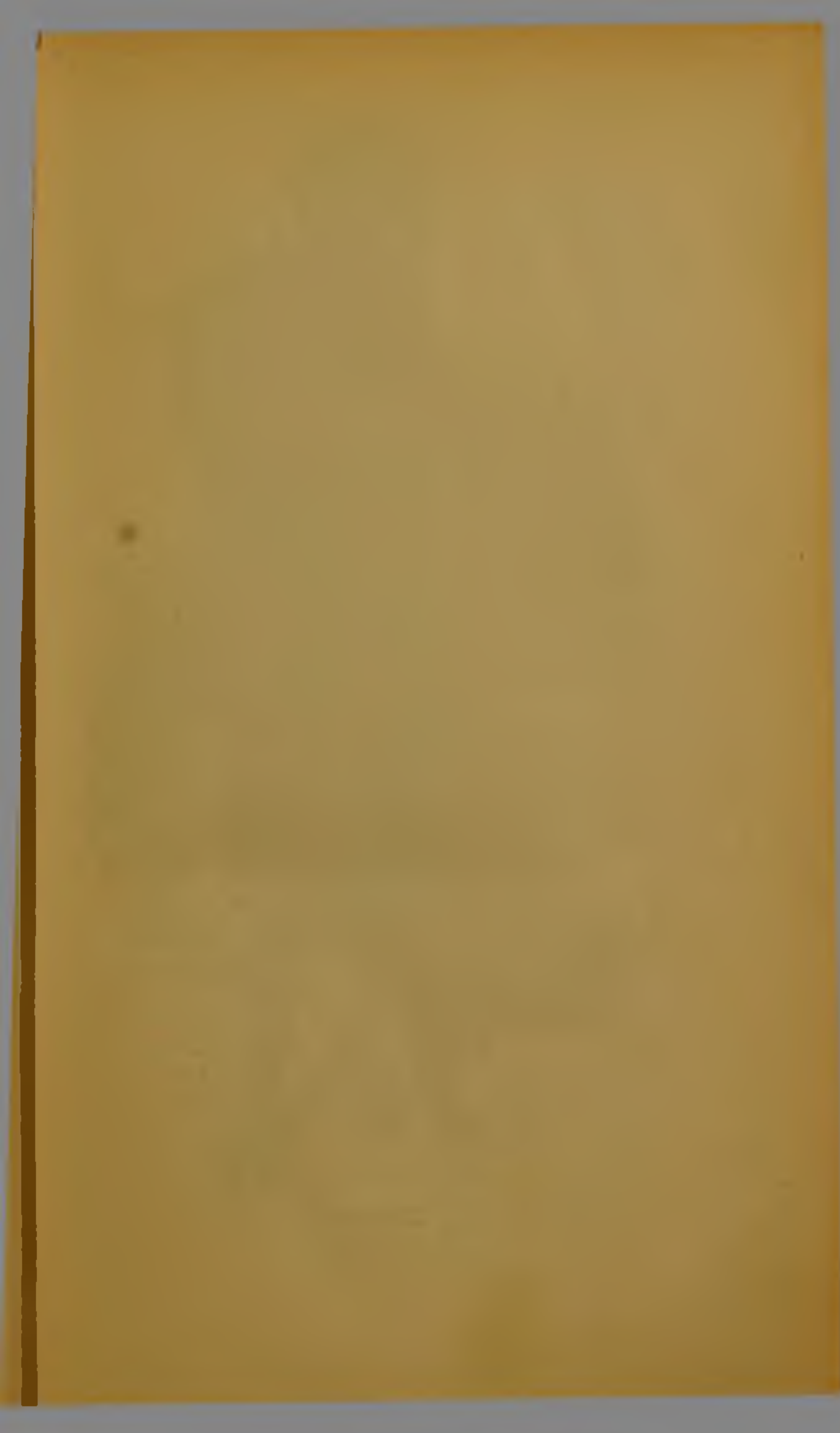
Պու էօքսիւզլէրէ րէհնիւմալըգ իտէն իթթիեար, թախ-
մինէն էլլի եաշընտա պիր ատէմ օլուպ, ճիւմհուրիյէթ
վէ իմրէրաթօրլըգ ղէմանը ասքէրլէրինին պիր միսալը միւ-
ճէսսէմի իտի. օ ասքէրլէրին քի, ատի խալգ էվլատը Գ-

մազլա պերապեր, եալընըզ պիր մուհարէպէտէ, տիւնեանըն էն պիրիննի ասքերլէրի մէրթէպէսինէ իթիլա իտէրէք, պիր միլլէթին հագիգի մէպուսանը, քէնտի էմնիյէթ, գուվ-վէթ վէ իւմիտլէրինի անըն իւգէրինէ գոյտըղընտա, օ միլ-լէթ նէլէրէ մուգթէտիր օլտըղընը, վէ նէ տէյէրտէ պու-լընտըղընը ալէմ նագարընտա իսպաթ իյլէտիլէր :

Մէրգում իխթիեար, իմքերաթօրըն խասսա օր-տուսը սիւվարի գումպարաճըլարընտան օլուպ, ճապըլ-լագապըլլա եատ օլընմագտա ըտը : Ձէհրէսի տախի վա-գարըլ վէ ֆագաթ պիր ազ վահչէթնիւմա օլուպ, գըր, սըգ վէ ուզուն պըլըգըլարը իսէ, տօտագըլարընը թէմամըլ-լա գաբլամըլ, վէ պիւթիւն չէնէսինի սէթը իյլէյէն կէ-նիշ սագալը իլէ գարըլմըլ ըտը :

Եանագըլարը, դայէթ դաիֆ վէ թուղլա լէնկինտէ օլ-տըղընտան, քէմալը իհթիմամ իլէ թրաշ իտիլմիշ, վէ հէ-նուզ սիեահ լէնկինի սագլամըլ օլան գալըն գաշլարը, ա-լըգ մա'ի լէնկինտէքի կէօզլէրինի ատէթա սէթը իյլէմիշ իտի : Գուլագըլարընտաքի ալթուն հալգալար, պէյազ չէ-րիթլէ իյլէմիշ օլան եագասընա գատար ինմէքտէ, վէ մէչին պիր գուշագ տախի : քիւլ լէնկի չուհատան մամուլ գաբութընըն պէլինի սըգմագտա ըտը : Մա'ի պիր բօլիս շապգասը տախի, սօլ ումուզընա տօղրու մէյլ իտէրէք, պաշընըն տազըղընը էօրթմէքտէ իտի :

Տակոպեր, կէնճիյի զէմանընտա, Հէրքիւլ կիպի գուվ-վէթլի վէ ճէսուր պիր ատէմ օլուպ, եիւրէյի արսլան կի-պի խայրխահ վէ սապըլը ըտը, իխթիեարըլգ զէմանընտա իսէ, չէհրէսինտէ ալէաիմի վահչէթ նիւմանեան օլմագլա պերապեր, էօքսիւզլէր հագգընտա ֆէվգ էլատէ իլթի-ֆաթ ու լիայէթ, վէ պիր մատերի չէֆգաթէսէր գատար լիգգաթ ու մուհապպէթ իպրազ իտէր իտի : Ձաթէն մու-հապպէթ գահրամանըղընտա, պիր վալիտէնին գալպի, պիր ասքէր գալպի տէմէք տէյիլ մի տիր . . . : Տակոպեր :

SRBNDP

ՔԵԹՐԵԹԻՆ, բէք միւլաիմ վէ բէք սաքին իւլ միզան պիր քիմսէ օլտըղընտան, հէր տիւրիւ՝ ըզտրրապաթը գալպիյէ. սինի գապթէ մուզթէտիր իտույի կիպի, սօղուգ գանլըլըղընը տախի գաթան պօզմագ ըտը, Տիւնեատա, քէնտիսին. տէն տահա ազ լաթիֆէբէրվէր պիր ատէմ պուլընմամագ. լա պէրապէր, հէր շէյտէ վագուրանէ վէ քէմալը մէթմնէթ իւզրէ տափրանմասը հասէպիյլէ, արա սըրա, էն մուգալ. լիտ ատէմլէր գատար թօհաֆլըգ իպրազ իտէր իտի,

Տակոպէր, էսնաի րահտէ վագթ վագթ պաշընը արգա. յա չէփրէրէք, էօքսի, զլէրին րաքիպ օլտըղը պէյազ հայ. վանը էլիլէ օխչամագտա, վէ եախօտ պազը տօսթանէ օնօզլէր սէօյլէմէյտէ իտի, Պու պարկիրին ուզուն տիշլէ. րիլէ կէօզլէրինին շուգ ուրլարը, էբէյիճէ եաշլը պիր հայ. վան օլտըղընա տէլալէթ իթտիյի կիպի, պիր պէօլիւլթ. տէ վէ տիկէրի կէօյիւսինտէ մէհուտ օլան իքի տէրին եարա էսէրի տախի, պու հայվանըն բէք տէհչէթլի ճէնկ. լէրտէ պուլընմը շուղըղընը իսպաթ իտիյօրտու, Մէզքիւր հայվան, պօղազընտա պուլընան էսկի եուլարընը, պիր թավըրը միւթէքէպպիրանէ իլէ, արատա պիր սիքիպ սարսմագտա, վէ պու եուլարըն պագըր գապարալարը իւզէրինտէ, Գ-Գ-Գ-Նիշանը հէնուզ կէօրիւնմէքտէ ի. տի,

Հարէքէթի, մունթագամ, իհթիեաթքեարանէ վէ մէ. թանէթլի, տէրիսի պէյազ վէ բարլագ, շիշմանլըղը տա. խի օրթա պիր հալտէ օլուպ, եուլարընըն իւզէրինտէ պի. րիքմիշ սալեալարը իսէ, պարկիրլէրին՝ միւթէմատիյէն վէ ֆագաթ միւթէտիլանէ պիր սուրէթտէ սէյահաթ իթ. մէլէրիլէ իսթիհաալ իլլէտիքլէրի քէմալը սըհհաթ ու աֆի. յէթէ տէլալէթ իթմէքտէ իտի, Պու ճէսուր հայվան, էկէր. շի ալթը պյտան միւթէճավիզ պիր միւտտէթտէն պէրու մէսաֆէ գաթ իթմէքտէ իսէ տէ, էօքսիւզլէրի վէ սէմէ. րին արգասընա մէրպուլթ օլան աղըր պիր շանթայը, եօլա

չըգտըղը կիսի, սուհուլէթ վէ մէսրուրիյէթլէ թա-
չըմագտա ըտը :

Իշպու պարկիրին, հատտէն զիեատէ ուզուն օլան տի-
լէրինտէն պայէատէ պահս իթմէմիզին սէպէպի շու իտի քի,
քէնտիսի, ժօվիալ (չէնմէշրէպ) թէսմիյէ իտիլմէքտէ օլտը-
ղընտան, միւսէմմասընա սատըգ գալմագ իւզրէ, արատա
պիր աղղընը աշարագ տիշլէրինի կէօսթէրիր, վէ չօգ տէ-
ֆա տախի զէվալլը քէօթէյէ թէհլիքէլի շագալար իտէր իտի :

Պու քէթրէր իսէ, շիւպհէսիզ ժօվիալ (չէնմէշրէպ)
իսմինէ մուպային տիւշմէք իւզրէ, Բապա-ժուա (զէվգ
պօզան) թէսմիյէ իտիլմիշ օլուպ, էֆէնտիսինին աշաղը թօ-
բուզլարընտան պիր ան պյըրլմամագտա օլտըղընտան,
տախիա ժօվիալա եագըն պուլընըր, վէ հայվան տախի ա-
րա սըրա Բապա-ժուանըն սըրթ տէրիսինտէն եաւաշնա ը-
սըրարագ, եօգարը գալտըրըր, վէ պէօյլէնէ պիր գաշ
տագըգա հաւատա սուլանըր ըտը, Քէօթէք իսէ, կէրէք
տէրիսինին գալըն օլտըղը, վէ կէրէք արգատաշընըն պու
կիպի լաթիֆէլէինէ ուզուն միւտտէթտէն պէրու ալըշմըշ
պուլընտըղը ճիհէթլէ, պու հալէ՝ խաթըրնի վագանէ
միւթէհամիլ օլուր, վէ ֆուգաթ պու լաթիֆէլէր,
հատտը մարուֆընը կէշիննէ, Բապա-ժուա, պաշընը անա
տօղրու շէվիրէրէք, մըրըլտանմագա պաշատըղընտա,
ժօվիալ տէրհալ քէնտիսինի եէրէ պըրագմագա միւսա-
րաաթ կէօսթէրիր իտի, Պաղը քէրրէ, ժօվիալ,
թարղը վահիտ իւզրէ եաշամագտան օսանարագ, ասքէրին
հէյպէսինի տէ տէֆաթլէ ըսըրըր ըտը քի, մէրգուլ իխ-
թիեար տախի, քէօթէյի կիպի, պու գապիլ շագալարա
մէլուֆ օլտըղը անլաշըլըր ըտը :

Թաֆսիլաթը մարուզէտէն, իքի էքիզ հէմիլրէ, իխթի-
եար ասքէր, պարկիր վէ քէօթէք միեանընտա նէ տէրէ
ճէ հիւսնի իթիլաֆ վէ իթիլաֆագ մէվնուտ օլտըլը տէրք
օլընապիլիր :

Պու քիւշիւք քեարպան, դարանյըգ պասմաղտան էվ-
վէլ, գարչըտա, տաղըն թէրէսինտէ մէշհուտ օլան Սո-
քէրն գարիյէսինէ վիսուլ իշուն, քէմալը սիւրաթլա իլէրի-
լէմէքտէ իտի :

Տակոպէր՝ պաղը քէրրէ էթրաֆընա պագընարագ,
խաթըրընա պիր չօգ շէյլէր թէվարուտ իտիյօր կիպի կէօ-
րիւնմէքտէ իտի, Ս սըրատա, եիւզիւնիւն ըէնկի եաւաշ
եաւաշ թէհաւվիւլ իթմէյէ պաշատը, Տէվէրանընըն սէ-
տասը նաղարը տըգգաթընը ճէյպ իթմիշ օլան տէյիւրմէնէ
թէգարրուպ իտիննէ, տուրտու, վէ հէյէճանը գալպինէ
ալէամէթ օլմագ իւզրէ, ուզուն պըյըգլարընը, պաշ վէ
շահատէթ բարմագլարը տրասընտա, պիր գաշ քէրրէ
պուրմագա պաշատը :

Ժօվիալ տախի, էֆէնտիսինին արգասընտա, պիրսէն
պիրէ տուրմըշ օլմասըյլա, Պլանշ պու սարսընթըտան ու-
յանտը, վէ պաշընը եօգարը գալտըրարագ, էվվէլի էմի-
տէ հէմիլրէսինի արաշտըրտը, վէ մէրգուլէյի կէօրտիւ-
յիւնտէ, տուտագլարընտա լաթիֆ պիր թէպէսսիւմ բար-
լատը, Պատէհու, պու իքի էօքսիւզ **դըշըշալ**, Տա-
կոպէրին՝ ուզուն պասթօնընա տաեանարագ, **դալը** միւ-
թէհարրիք պիր հալտէ տուրտըղընը վէ միւտհիշ պիր
հէյէճանը գալպէ տիւշար օլմըշ օլտըղընը կէօրտիւքի-
րինտէ, պիր թէաճճիւպ իշարէթի թէաթտի իթտի-
լէր . . . :

Պու սըրատա, իքի եէթիմէ քիւշիւք պիր թէրէնին է-
թէյիւտէ պուլընըյօրլար ըտը քի, պու թէրէնին **քիւլէ-**
սի, ուլու պիր մէշէ աղաճընըն եաբրագլարը ալթընտա
կէօգաթն իհհան օլմուշ ըտը :

Բօզ, Տակոպէրին զայրը միւթէհարրիք պիր հալտէ
տուրմուշ վէ տէրեաի թէֆէքքիւրաթա տալմըշ օլտըղընը
կէօրիւննէ, սէմէրին իւզէրինտէն աշաղը էյիլիպ արգա-
սընը քէնտիսինէ տօղրու շէվիրմիշ օլան ասքէրին ումու-

զընք, ուփածըգ վէ պէյաղ էլլերիյլէ տիւրթէրէք, լաթիֆ պիր սէտա իլէ .

— Նէ՛ն վար, Տակոպէր . — տէյի սօրտու :

Պունըն իւզէրինէ, իխթիեար ասքէր արգասընա տէօն. տիւ, վէ պէյոյիւք պիր եայ տամլասը կէօզիւնտէ պիր տազըգա բարլատըգտան սօնրա, եանաղը իւզէրին. տէն սըյըլարագ, գըր պըյըգլարը արասընտա նապէ. տիտ օլտու : Բօզ վէ Պլանչ, պու հայի կէօրիւնճէ բէք զիեատէ ըզհարը թէաճճիւպ իտէրէք, ֆէվգ էլ ատէ պիր էնտիչէ իլէ .

— Աղլայօրսըն հա . . . Տակոպէր . բէճա իտէրիզ . . . Նէ՛ն վար, սէյլէ պիզէ . . . — տէյի թէքրար սօրտըլար . իխթիեար, պիր միւտտէթճիք միւթէրէտտիտ գալ. տըգտան սօնրա, սէրթլէյմիչ օլան էլլերիյլէ կէօզիւնտէ սիլտի, վէ եազընտա պուլընան եիւզ եըլըգ մէչէ աղա. ճընը կէօսթէրէրէք, հէյէճանը պիր սէտա իլէ .

— Սէվկիւլիւ էվլատլարըմ, սիզի միւքէտտէր գըլա. ճաղըմը պիլիեօրում . ֆագաթ սէյլէյէճէյիմ շէյ, բէք մուգատտէս պիր շէյ տիր . . . Պունտան օն սէքիզ սէնէ մուգատտէմ, Լիքսիգանըն մուհարէպէի ազիմէսինտէն պիր կիւն էվլէլ, բէտէրինիզի, շու կէօրտիւլիւնիւզ աղաճըն եանընա կէթիրտիմ քի, պաշընտա իքի գըլըճ վէ ու. մուզընտա տախի, պիր գուրչուն եարասը վար ըտը . . . զէն իսէ, իքի՛մըզըագ եարասըյլա զէտէլէնմիչ օլտըղըմ հալտէ, բէտէրինիզլէ պիրլիքտէ պուրաճըգտա էսիր ի. տիլտիք . . . քիմին թարաֆընտան պիլիեօրմըսընըզ . . . ահ թէպտիլի տին իթմիչ օլան պիր նանքէօր ֆրանսըզ . . . էվլէթ, ֆրանսատան հիճրէթ իտիպ Բուսիայա կիթմիչ վէ օրատա միրալայլըգ մէմուրիյէթինի իճրա իթմէքտէ պու. լունմուշ օլան պիր Մարքի թարաֆընտան էսիր իտիլ. տիք . . . Վէլհասըլ, պիր կիւն կէլէճէք քի, սիզ պու ահ. վալին քեաֆֆէսինէ տէ մութթալի օլաճագսընըզ . . .

Իխթիեար ասքէր, պիր գալ տազըգա սաքիթ ու. սամիթ տուրաըգտան սօնրա, էլինտէքի պասթօնընըն ու. ճըյլա Մարքի գարիյէսիւնի իրայէ իտէրէք, իֆատէսինէ շու եօլտա տէվամ իյլէտի :

— Էվլէթ . . . էվլէթ, խաթըրըմա կէլիյօր . պիզէ վէ Լէհլիւրէ բօմանտա իտէն ճէսուր վէ գահրաման բէ. տէրինիզին՝ Բուսիա գըրհը ասքէր սիւվարիլէրինտէն պիր պաթարեա գապթ իթտիքտէն սօնրա, քէնտիլէրինի — թարումար վէ բէրիշան իթտիլի թէքէլէր, իշթէ պուշար տըր . . . Ոհ, էվլատլարըմ, գահրաման բէտէրինիզ, պիզիմ գումպարաճը ալայընըն պաշընտա տուրարագ, տօյու կիպի եաղան գումպարալար արասընտա, նասըլ շէճիանէ պիր սուրէթտէ, տիւշմէնլէրէ գարչը կէօյիւս կէր. տիլինի կէօրմէլի իտինիզ, Ս կիւնի մուհարէպէտէ, բէ. տէրինիզ գատար ճէսուր պիր քիմսէ թէսավիւր օյընտ. մաղ ըտը :

Տակոպէր, զիհնինի գարլամըչ օլան պու էսէֆէն. կիզ խաթըրէլէրի, իֆատէ իյլէտիլի սըրատա, իքի եէ. թիմ գըզըզագ տախի, եավաշճա հայվանտան աշաղը ինտիլէր, վէ պիրի պիրինին էլինի թուլթարագ, մէչէ ա. զաճընըն ալթընա կիտիպ, տիզ շէօքտիւլէր, Պատէհու, պիր վազը մասումանէ իլէ եէքտիկէրինէ սարըլարագ, աճը աճը կէօզ եաշը տէօքմէյէ պաշլատըլար . իխթիեար ասքէր իսէ, պուշարըն արգասընտա տուրմագտա, վէ էլլերինի օւզուն պասթօնը իւզէրինէ գավուշտըրտըլը կի. պի, պաշընը տա էլլէրինէ տայամագտա ըտը :

Տակոպէր, տիզ իւթիւնէ կէլմիչ պուլընան Բօզ ի. լէ Պլանչըն, շէյմէի շէյմանընտան ագմագտա օլան էքի թէէսսիւրին՝ կիւլրէնկ եանագլարընտան աշաղըյա եու. վարլանմագտա օլտըլընը կէօրիւնճէ, թաթըլը պիր սէտա իլէ .

— Հայտի . . . հայտի՛, այաղա գալգընըզ, պու գա.

տար միւրեւորներ օլմաղա մահալ եօգ տըր . պէլքի տէ ժէ-
նէրալ Սիմոնը Բարիսաէ պուլուրըզ . Պէն , պու ազչամ , գօ-
նագ եէրինտէ , հէր շէյի սիղէ արզ ու պէեան իտէնէ-
յիմ . . . Բէտէրինիզ հագգընտա սիգէ պիր թագըրմ շէյ-
լէր սէօյլէմէք իւզրէ , պու կիւնիւ պէրլէմէք իսթէտիմ .
զիրա , պու կիւն պէնիմ իշուն պիր եէվմի մախսուս կիպի
տիր . - տէտի :

Բօզ . - Պիզ , վալիտէմիզի տէ տիւշիւնիւյօրըզ տա ,
ածըն իշուն աղլայօրըզ :

Պանշ . - Էվվէթ , վալիտէնիյիմիզի տախի տիւշիւ-
նիւյօրըզ . շունքի ճէննէթտէն պաշգա պիր եէրտէ կէօ-
րէմէյէնէյիզ . . . - տէտի :

Սէրգուս . իսթիեար , էօքսիւզլէրին էլլէրինտէն թու-
թարագ այաղա գալտըրտը , վէ հէր պիրիսինէ պիրէր նա-
շէֆգաթ վէ մուհապպէթլէ պագտըգտան սօնրա .

— Պու գատար թէէսսիֆէ տիւշար օլմագ լէազըմ
տէյիլ , էվլատլարըմ , Վալիտէնիզ հագգըգաթէն էն ալէա
գառընլարտան պիրի իտի . . . Էհհիսթանտա սագին օլտը-
ղը զէման , քէնտիսինի Վալլաշէ Բեռաշ տէյու թէմէլլէ ի-
տէրլէր իտի . լաքին վալիտէնիզ , ումուս տիւնեանըն ին-
ճուսը ըթլագընա սէգալար պիր գատըն ըտը . . . զիրա ,
տէնիլէպիլիր քի , ումուս տիւնեստա էմնալի եօգ ըտը . . .
Խալր . . . Խալր . . .

Տակոպէրին սէտասը իհթիղագէ կէլտիլինտէն , սիւ-
քիւթ իթտի . վէ միւթատը վէնհ իւզրէ , ուզուն պըյըգ-
լարընը , պաշ վէ շահատէթ Բարմագլարը արասընտա պուր-
մաղա պաշլատը , Պատէհու , թէէսսիւրի գալպինէ զալէ-
պէ իթմիշ օլարագ .

— Պէնի տէնիլլէյիզ , էվլատլարըմ , վալիտէնիզ սի-
գէ մահգա էյի նասիհաթլար վէրիր իտի , տէյիլ մի .
- տէտի :

Բօզ . - Էվվէթ , Տակոպէր :

Տակոպէր . - Էօյլէ իսէ , վէֆաթ իթմէղտէն էվվէլ ,
սիգէ նէ սէօյլէտի . քէնտիսինի տաիմա տէր խաթըր իթ-
մէնիզի , վէ ֆագաթ միւրեւորներ օլմամանըզը թէնպիհ իթ-
մէտի մի . . .

Պանշ . - Էվվէթ , սահիհ տիր , հաթթա վալիտէմիզ
պիզէ տէմիշ իտի քի , ճէնապը հագգ , էվլատլարընա վէ-
տալի էպէտի իտէն պիշարէ վալիտէլէրէ տաիմա մէրհամէթ

կըլէտիյնտէն, պիզիմ սէտալարըմըզը տախի իշիթմէյէ միւսաատէ իտէճէք տիր:

Բօզ. — Վէ կէօզլէրի տախմա պիզի մաթուֆ գալա. ճագ տըր... — տէյու իլավէ իլէտի:

Պատէհու, իբի գըղգարընտաշ, պիր հիւսնի էտա իւլէ, պիրի պիրինին էլինտէն թութարագ, մասումանէ պագըլարընը սէմայա տօղրու գալտրորտըլար, վէ չաղլարընա մախսուս օլան իթիգատը խալիսանէ իլէ:

— Վալիտէճիյիմիզ, պիզի կէօրիւյօրսոն... պիզի իշիտիյօրսոն... տէյիլ մի. — տէտիլէր:

Տակոպէր. — (Դալպի բիւրիսուն օլարագ.) Մատամ քի վալիտէնիզ սիզի կէօրիւ պիշիթմէքսէ տիր, մահգուն վէ միւքէտտէր կէօրիւնէրէք, անը տա քէտէլլէնտիրմէյի. նիզ... գիրա, պունը սիզէ պիզզաթ յէնտիսի թէնպիհ իթմիշ տիր...:

— Հագզըն վար, Տակոպէր, արթըգ միւքէտտէր օլմայաճաղըզ:

Պու սէօղիւ միւթէագըպ, Բօզ իլէ Պլանշ, կէօզ ետալարընը սիլտիլէր:

Տակոպէր, էնիլ իման պիր քիմնէ նագարընտա, հա. գիզի պիր տինսիզ ատտ օլընաճագ ըտը. չունքի, Սրտաճատա պուլընտըզը սըրատա, պիր էլլէրինտէ խաշ վէ տիկէրինտէ խանշէր պուլընան, վէ հուրրիյէթի տէյիլ. — գիրա թէֆթիշի ագա'իս մահքէմէսի պունու ասրլարտան պէրու սըզմըշ ըտը. — պէլքի իմթիեաղաթը մէքրուհէի շախիւէլէրի միւտաթտա իթմէյէ չաղլարն հէր սընըֆ վէ հէր թարիգէ մէնսուպ րահիպլէրի, պիրէր պիրէր գըլընտան կէչիւրիպ թէլէֆ իլլէմիշ իտի. Հալպու քի. Տակոպէր, գըղգ սէնէտէն պէրու, օ գատար տէհշէթէնկիզ մէնզարէլէրաէ հագըր պուլընմըշ, վէ էնէթիէ քէտէր տէֆա օ գատար եագըն կէօրմիւշ իտի քի, իլլարէրվէր վէ սաֆ գալպլէրտէ պուլընմասը թապիի օլան հըսըլ տինտարա:

նէ անըն գալպլինտէ տախմա պագի գալմըշ բտը. Մա մաֆիհ, էկէրշի իբի հէմլիլէնին պագը խայայաթ ու իթիգատաթընա հէմէֆքեար տէյիլ իտի իսէ տէ, անլէրէ իրաւ իտիլէն ճիւղի պիր նագիսէյի տէ, ճինաեաթը ազի. մէտէն ատտ իտէր իտի:

Մէրդում, էրիլլէրին հիւզն ու քէտէրի էքէյիճէ թէսքին օլմուշ օլտըղընը կէօրիւնէէ:

— Իշթէ տախմա պու հալտէ պուլընմարսընըզ, էվլատլարըմ. տիւն վէ պու սապահքի կիպի, պիրի պիրինիզլէ մահապլէրէտէ պուլընտըղընըզ կէօրտիւլիւմտէ, տահա զիյատէ մէսրուր օլուրում... չիւնքի, տիւն վէ պու սապահ քէնտի մուպահասաթընըզա օ գատար մէշղուլ ըտընըզ քի, սիզէ խիթապէն սէօլլէտիլլէրիմ սէօլլէրէ, գաթան ճէվապ վէրմէտիքտէն պաշգա, արա սըրա տախի կիւլիւյօր ըտընըզ... էվվէթ, էվվէթ, մատմուաղէլլէր իբի կիւնտէն պէրու, հէր իքինիզ տէ, պէօյիւք մեշղուլիւյէթլէրէ տալմըշ կիպի կէօրիւնիւյօրսընըզ... էկէր պու հալ, սիզի իշուն էյլէնէէյի մուճիպ օլույօրսա, զարար եօգ. — տէտի:

Բօզ իլէ Պլանշ, պու սէօղիւ իշիտիր իշիթմէզ գըզարտըլար վէ կէօզլէրինտէ բարլաեան տիւրրտանէի սիւրիշքիէ զայէթ մուպային տիւշէն պիր նիմ թէպէսսիւմ թէաթի իլլէտիլէր. պատէհու Բօզ, պիր ազ էնտիշէյէ տուշար օլմըշճատընա:

— Խալը, Տակոպէր, խալը. «էնի թէէթ» իլլէրիմ քի, մուհապլէրէմիզ էհէմմիլէթսիզ շէյլէր տիր. — տէտի:

Տակոպէր. — Բէք էյի, բէք էյի. նէ սէօլլէշտիյինիլի պիւմէք իսթէմէմ... Հայտի, պիր գաշ տագըզա տահա րահաթ իտինիզ տէ, սօնրա եինէ եօլա չըգալըմ. չունքի վագըթ կէճիքիյօր. կէճէ պատմագտան էվվէլ, Մօ. քէրն գարիյէսինէ վասըլ օլմալընըզ քի, եարըն սապահ տա էրքէն եօլա չըգապլիլլիմ:

Բօզ. - Կիտեճէք եօլըմըդ տահա չօգ մը տըր :

Տակոպէր. - Բարիսէ վասըլ օլմագ իչուն մը . . . :
Էվլէթ , էվլատլարըմ . տահա պիր եիւզ մէնզիլլիգ գա-
տար մէսաֆէմիզ վար . . . : Հէր նէ գատար սիւրաթլա
եիւրիւմէյօր իսէք տէ , տաիմա իլէրիլէյօրըզ . . . : Բիւնմի-
զին աղղը տար օլտըղընտան , ուճուզ պիր ֆիյաթլա . . . :
յահաթ իթմէյէ մէնպուրըզ : Եօլ մէսարըֆըմըզ իսէ , սի-
զին իչուն պիր օտա , պէնիմ իչուն օտանըղըն գաբուսը
էօնիւնտէ պիր սաման մինտէր իլէ պիր տէ եօրղան , իի-
թիեար ժօվիայ իչուն տաիսի , պիր ազ թագէ սաման , իչ-
թէ պուշարտան իպարէթ տիր : Մէքիւլաթտան պահա
իթմէյօրում . չունքի , սիզ իքինիզ պիրլիքտէ , պիր ֆարէ
գատար անճագ եիեէպիլիրսինիզ . պէն իսէ , Մըսըր վէ
Որանեատա պուլունտըղըմ գէման , եալընըզ միւմքին օլ-
տըղը վագըթ աճըզ հըսս իթմէյի էօրէնմիշ պիր ա-
տէմ իմ . . . :

Բօզ. - Եօլտա , տահա զիեատէ թէսարրուֆա ըիա-
յէթ իչուն , պիզիմ հէր տիւրլիւ լէֆաղիմըմըզը քէն-
տի էլինլէ թէտարիք իթմէք իսթէտիլինի , վէ սանա եար-
տըմ իթմէքլիլիմիզի մէն իլլէտիլինի նիչուն ունուտըյօր-
սըն :

Պլանշ. - Թիլ հագըգա , սէվկիլի Տակոպէր , հէման
հէր ագչամ , գօնագ եէրինտէ չամաչըրլարըմըզը եըգայա-
րագ , պիզիմ իչիմիզի տէ սէն կէօրիւյօրսուն . . . :

Տակոպէր. - (Պլանշըն սէօղիւնիւ քէսէրէք .) Սիզին
իչինիզի մի . . . : սիզին օ ուֆաճըզ էլլէրինիզին սապուն
սուլընտա պօղուլմասընը թէնվիզ իտէնէք գատար ահ-
մագ մը սանտընըզ պէնի : Պիր ապէր , մուհարէպէ մէյ-
տանընտա , քէնտի չամաչըրլարընը եըգամաղ մը : Պէն ,
քէնտի պէօլիւլիւմիւն էն պիրինճի չամաչըրըսը իտիմ
. . . : տօղրու սէօյլէյին . էսվապընըզը էյի իւթիւլէմէ-
յօրմըյըմ :

Պլանշ. - Էվլէթ . հագըգէթի հալ շու տըր քի , բէք
կիւզէլ իւթիւլէյօրսուն . . . :

Բօզ. - (Միւթէպէսսիմանէ .) Ֆագաթ արա սըրա ,
եաղըյօրսուն . . . :

Տակոպէր. - (Թէմքինինի պօղմայարագ .) Էվլէթ ,
իւթիւ տէմիրի բէք սըճագ օլտըղընտա , տէտիլինիզ հալ
վագը օլապիլիր . . . : Տէմիրին սըճագլըղընը անլամագ իւզ-
րէ , հէր ճէ գատար եանաղըմա եանաչտրրըր իսէմ տէ ,
եիւզիւմիւն տէրիսի սօն տէրէնէ ~~եէրթլէյմիշ~~ օլտըղընտան ,
իւթիւնիւն բէք սըճագ օլտըղընը ֆարգ իտէմէմ . . . :

Պլանշ. - Սօղիւմիւզիւն լաթիֆէտէն իպարէթ իտու-
յինի պիւմէեօրմըսըն :

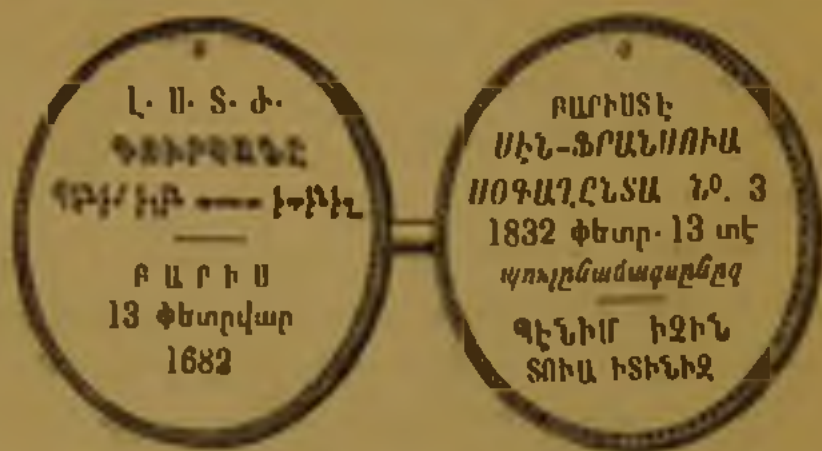
Տակոպէր. - Խմտի , էվլատլարըմ , մատամ քի շու
պէնիմ չամաչըրըզը սէնաթըմը թահսին իտիյօրսընըզ ,
պուլնտան պէօյլէ տաիսի միւլթէրիմ օլընըզ . պէն ուճուզ
եըգարըմ . էսնաի սէյահաթտա իսէ , պա խուսուս պի-
զիմ կիպի ֆագիր ատէմէր իչուն , թէսարրուֆա ըիաեթ
ազտէմի վէգաիֆտէն տիր . զիրա , պիզի Բարիսէ իյսալ
իտէնէք գատար էյտէ բարամըզ պուլընմագ լէաղըմտըր :
Եէտինիզտէքի էվրագ իլէ թաչըտըղընըզ միտալեա , սօն-
րասընա քէաֆի տիր իւմիտինտէ իս . . . :

Պլանշ. - Պու միտալեա , պիզիմ իչուն մուգատտէս տիր
. . . : զիրա վալիտէմիզ վէֆաթընտա պիզէ վէրմիշ տիր . . . :

Տակոպէր. - Էօյլէ իսէ , սիզ տէ անը էյիճէ մուհաֆա-
զա իտինիզ , իւզէրինիզ ~~ալ~~ պուլընըպ պուլընմատըղընը
անլամագ իւզրէ տէ արա սըրա եօղլաեընըզ :

Պլանշ , պու սէօզ իւզէրինէ , թուճտան պիր զէնճիր
իլէ պօյունընտան ասըլը , ուֆագ պիր միտալեայը կէօմլէ-
յինին ալթընտան չըգարտը վէ լիթլ պուլտա տըր :
տէյու իիթիեար Տակոպէրէ կէօսթէրտի :

Պու միտալըն իքի թարաֆընտա , շու քէլիմէլէր օգու-
նըյօրտու :

Գլանչ, պու մանէասըզ սէօզլէրի օգուեուպ թէտզիզ իթտիքտէն սօնրա .

— Գու նէ տէմէք : Տակոպէր . վաթմիզ պու սէօզլէրին իյզահաթընը վէրէմէտի . - տէտի :

Տակոպէր . - Գու ագչամ, գօնազ եէրինտէ պունյա-
րըն հէքսինտէն տէ պահա իտէճէյիզ . շիմտի վազթ կէճ
տիր , պու միտալետյը էյիճէ սագյանընըզ, վէ եօյումըզա
տէվամ իտէյիմ . գօնազ եէրինէ վասըլ օլմագ իշուն , տա-
հա պիր սաաթտան զիեատէ մլաթէ գաթ իթմէք լէա-
զըմ տըր Հայտի , էվյատյարըմ, գահրաման բէտէ-
րինիզին էսիր իտիլալյի շու թէրէճիյէ պիր տահա աթֆը
նիկեահ իտինիզ տէ , հայվանա պինինիզ . . . - տէտի :

Իքի էօքսիւզ գըզճըղազ , քէնտիլէրինէ բէհնի .
մալըզ իթմէքտէ օլան ասքէրին զիհնինէ , պիր թագըմ
քէտէրամիզ խաթըրէլէր տիւշիւրէն պու մահալէ, «օն պիր
նիկեահ տահա աթֆ իյլէտիքտէն սօնրա , մէրզումըն մուա-
վէնէթիյլէ, թէքրար փօվիալըն ի գէրինէ պինտիլէր :

Իշպու հայվան , պիր տագըզա պիլէ օրատան թէ-
պաուտ իթմէմիշ իսէ տէ, ագըպէթէնտիշ վէ պասիրէթ սա-
հիպի իխթիեարլար միսիլու , ֆըրսաթը էլտէն գաչըրմա-
յարագ , էճէպի թօքրագընտան պիր գաչ տէմէթ թագէ
վէ եէշիլ օթ տէվչիբմիշ, վէ շիմէնզարլար իւզէրինտէ օ-
թուրմուշ օլան, վէ պուրնընը տալի իքի տեաղը աքասընա

ուզած մը չպուլնան Ռապա-Ռուանըն նազարը հասէ տքեա-
րը էօնիւնտէ եւմէքտէ պուլընմը ըտը : Եօլա չըգմագ ի-
շարէթի վերիտիյինտէ , քէօրէք տէրհալ էֆէնտիսինին
արգասընա կէշիպ տուրտու : Տակոպէր իսէ , էինտէքի ու-
զուն պասթօնընըն ուճըյա թօքրաղը ըսգանտիլ իթմէք-
տէ , վէ եուլարընտան թուլթմը զտըղը հայվանը քէմալը
իհթիեաթ վէ պասիւրէթլէ եիւրիւթմէքտէ իտի . չունքի
օրատաքի չայըրլըգ , կիտէ կիտէ պաթագլըղա թէհալվիւլ
իտիյօր ըտը : Պիր գաչ խաթվէ պէօյլէճէ եիւրիւտիւքտէն
սօնրա , տիւզ վէ թէհլիքէսիգ պիր եօլա չըգմագ իչուն
սօլա սարմաղա մէճպուր օլտու :

Մոքէրն գարիյէսինէ մուվասէլէթլէրինտէ , Տակոպէր
էն ֆագիր վէ էն էլվիրիչլի օթէլ հանկըսը օլտըղընը
սիւալ իթտիքտէ , քէօյիւն իչինտէ եալընըգ պիր օթէլ
պուլընտըղընը , վէ պու տա Ծ-էճ Պլա միւսաֆիրխանէսի
իտուլինի ճէվապէն սէօյլէտիքլէրինտէ , իխթիեար ասքէր :

— Իօյլէ իսէ Ֆոգոն Պլան միւսաֆիրխանէսինէ կիտէ-
լիմ . - տէմիշ իտի :

3

Մ Ո Ւ Վ Ա Ս Ե Ն Ի Խ

Վահշի հայվանյար զալիպի Մորոք, իրի էօքսիւզ գրգ-
 ճըղազ իլէ իիթիեւսր ասքէրին մուվասէլէթինի կէօզէթմէյ
 իւզրէ 3-4-9-2 միւսաֆիրխանէսինին հավլիսինէ նազըր
 բէնճէրէյի պիր գաչ տէֆալար սապրրսըզլուզլա աշմըշ ը-
 տը ։ Հալպու քի , եօյճըլարբն կէյմէտիքլէրինի կէօրիւնճէ
 գօլլարընը պիրի պիրինէ գաւուշտըրմըշ վէ պաշընր տախի
 աշաղը էյմիշ օլտըղը հալտէ , եավաշ եավաշ կէղինմէյէ
 պաշլայարազ , թէսավվուրաթընըն սուրէթի իճրասընա
 տաիր պիր թէտպիր տիւշիւնիւյօրտու ։ Իշպու թէսավվու-
 րաթ պէսպէլլի քէնտիսինի բէք զիեատէ մուգտարըպիթ-
 մէքտէ օլմալը քի , սիմասընտա ֆէվզ էյ ատէ ասարր տէհ .
 չէթ ու վահշէթ միւշահէտէ օլտըյօր լտր ։

Մէրգուճըն գահիրի հալինտէ , ալլէաիւի վահշէթ նիւ-
 մաեան օլմագլա պէրապէր , քէնտիսի ազլ ու զէքեալէթ-
 տէն արի պիր քիմաէ տէյիլ իտի . վահշի հայվանյարը թէր-
 պէյէ իթմէք խուսուսընտա իպրազ իյլէտիյի սէպաթ վէ ճէ-
 սարէթի , - քի պիր չօգ տէյաիլի հիլլէքեարանէ իլէ թապի
 օլտըղը մէզհէպէ իսնատ իտէր իտի , - էսրար նէվինտէն
 օլան սէօզլէրի , սախթէ տինտարլըղը վէ միւրայիլիյի սայէ-
 սինտէ , չօգ տէֆալար զիեարէթ իյլէտիյի , ճիվարտաքի սէ-
 քէնէ իւզէրինտէ պիր նէվ թէէսիր հասըլ իթմիշ իտի ։

Պունտան պէտահաթէն անյաշըլըլը քի , Մորոք , թէպ-
 տիլի տին իթմէզտէն տահա բէք չօգ էվվէլ , վահշի հայ-
 վանլարըն թապիաթըյլա իւլֆէթ իթմէյէ պաշլամըշ տըր ։
 Սիպէրիանըն շիմալ թարաֆընտա տօղմուշ օլուպ , չօճուզ-
 լըղընտան պէրու , այը վէ կէյիք ավճըլըղըյլա իշթիղալ

իթմիչ, վէ պու սէնաթ տա բէք զիեատէ շէօհրէթ եապ օլ-
մոյ ըտր : Հալպու քի , 1810 թարիիսինտէ , պու սէնաթը
թէրք պիրլէ , մէմալիյի գութպիյէտէ պազը քէշֆիյաթ
իճրասընա մէմուր օլան պիր Բուս միւհէնտիսինէ բէհպէր-
իք իթմիչ, վէ մուսիլիէն անընյա պիրլիքտէ Բէգրիս-
պուրկա գատար կիթմիչ իտի : Սյատուա Մորոք, թալիին պին
տիրլիւ պէլալարընա տիւչար օլտրդ տան սօնրա , Բուսիա
հիւքիւմէթի տախիլինտէ , Աճէմիսթանտան պահրը միւնճէ
միտէ (Սառուցեալ ծով) գատար քիւչիւք պիր գըզազյա
ամէտչիւտ իտէն իմբէրաթ օր բօսթ աճրլարընա տախիլ օլ-
տու : Սաիդա սիւրաթընա մուատիլ պիր սիւրաթլա կէճէ
կիւնտիւղ սէյր ու սէֆէր իտէն պու բօսթ աճրլար իչուն ,
մէվասիւմ , մէվանի , եօրդունլըգ վէ մուխաթարա կիպի
շէյլէր եօգ տուր , Պունլար , մուհարէպաթ տա գուլլանըյան
մէրմիյաթ հիւքմինտէ օլուպ , եա բարչալանմալը , վէ եա-
խօտ հէտէֆի մագսուտէ վասըլ օլմալը տըրլար : Իթէ
պէօյլէ զահմէթլի պիր էօմրէ ալըչան պիր ատէմին իսթիհ-
սալ իտէպիլէճէյի ճէսարէթ , գուվվէթ վէ մէթանէթին
տէրէճէսի թալին ու պէյանտէն միւսթաղնի տիր :

Մորոքըն՝ պու թէհամմիւկիւտազ սէնաթը թէրք ի-
լէ , տիկէլ պիր մէսլէքէ թէպաիյեթ իթմէսինի վէ պիւ-
ախըրէ՝ թէպտիլի տին իթմէք իւզրէ՝ Պրիպուրկտա վագը
պիր մանասթըրա տախիլ օլմասընը միւսթէլզիւմ օլան ահ-
վալ վէ էսպապը արգ ու հիքեայէ իթմէք պիհուտէ տիր :
Եալընըզ չուրասընը պէեանէ միւսարաաթ իտէրիգքի , մէր-
գում՝ խըրիսթիյանլըզը լալըզըյա գապուլ իթտիքտէն
սօնրա , նէրէտէն էլտէ իթմիչ օլտըղը նամալիւմ օլան
վահչի հայվանաթ իլէ պիրլիքտէ , սէրսէրի կիպի տօլաչ-
մաղա պաշլամըշ ըտր

Մորոք , թավան արասընտա տաիմա կէզինմէքտէ օ-
լուպ , կիճէ գարանլըզը կիթտիքճէ հէր թարաֆը իսթիլա
իթմէքտէ , վէ ֆագաթ սապըսըզլըզլա ինթիզար իթտիլի

իւշ եօյճը, հէնուզ կէօրիւնմէմէքտէ իտի, Գու հայի կէօ-
րէրէք, Մորոքըն այագլարը սարսըմաղա վէ ատըմլարը
պիրի պիրինէ գարըմաղա պաշլատը, նակէհան աուրտու
վէ պաշընը բէնճէրէյէ տօղրու էյէրէք, գուլագ վէրտի,
Գուվվէի սամիասը, վահշի հայվանլարըն գուլագլարը կիպի
քէսկին օլան պու ատէմ, պիր գաշ տագըգա խարիճի տին-
լէտիքտէն սօնրա, « իշթէ կէլթիլէր . . . » տէյու պաղըր-
տը, Կէօզլէրինին տօնուգ պէպէքլէրինտէ տէ յէթանի
պիր մէսէրրէթ բարլատը, չունքի, պիր պարկիր իլէ պիր
ատէմին այագ բաթըրտըսընը իշթիլէր իտի, Տէրհալ թա-
վան արասը բէնճէրէսինի քէմալը իհթիեաթլա աչը վէրտի,
վէ հայվանա իրքեապ իտիլմիշ իքի գըզըղագ իլէ, պուն-
լարա ըհհպէրլիք իթմէքտէ օլան իխթիեար ասքէրին միւ-
սաֆիրխանէ հավլիսինէ կիրտիքլէրինի կէօրտիւ:

Գօյու պիր գարանլըգ օրթալըղը պիւթիւն պիւթիւն
գարլամըշ օլտըղը կիպի, սիեահ պուլուլթլար տախի գուպ-
պէի սէմայը լէթը իյլէմիշ իտի, Գէմալը չիտէթլէ էս-
մէքտէ օլան պիր ըուզկեար, Եէնէ կէլէն միւսաֆիրլէրի
իւթիգպալ իչուն խարիճէ չըգարըլան Ֆէնարլէրին ըչըղընը
իհթիզագէ կէթիրմէքտէ իտի, իշպու եօյճըլար հագգընտա
Մորոքա վէրիլէն մալիւմաթ • գատար տօղրու ըտըքի, պու
պապտէ զէրրէ գատար եանըմագ միւմքին տէյիլ իտի,
իմտի, բէնչէսինէ կէչիրմիշ օլտըղը չիքեարը հագգընտա
էմին օլարագ, բէնճէրէյի գաթայը վէրտի:

Շիւպհէսիզ, թէսավվուրաթընը տահա մունթագամ
պիր հալէ գօյմագ իւզրէ, պիր շարեէք գատար տիւչիւն-
տիւքտէն սօնրա, նէրտիւպանըն մէվգու օլտըղը պաճա տէ-
լիյինտէն աշաղը էյիլէրէք, « Գողիաթ » տէյու հայգըրտը:

Գունըն իւզէրինէ, աշաղըտան կէլէն պօղուգ պիր
սէս:

— Էֆէնտիմ. - տէյու ճէվապ վէրտի:

Մորոք. - Գուրայա կէլ:

Գողիաթ . - Պաշ իւսթիւնէ էֆէնտիմ . . . սալհանէ-
տէն էթ ալմը կէլիյօրըմ :

Պու սէօզլէրի միւթէագըպ, նէրտիւպանըն պասամագ-
լարը սարսըլմաղա պաշլայըպ , պիր ազ սօնրա , զայէթ
պէօյիք պիր պաշ , պաճա տէլիյինտէն նիւմաեան օլուպ :

Պու ատէմին պօյու ալթը գատէմտէն զիեատէ օլուպ ,
վիճուտը տախի Հերքիւլին վիճուտը կիպի իրի եարը օլ-
տըղընտան , Գողիաթ լազապըյլա թալգիպ իտիմէսի բէք
միւնասիպ տիւշմիւշ իտի : Սէրգուժըն չէհրէսի , զայէթ գօր-
գունճ վէ զայէթ չիրքին օլուպ , շաշի կէօզլէրի՝ բէք զի-
եատէ չուգուրա պաթմըշ , վէ սաշլարըյլա սագալը իսէ ,
սարլմթրագ վէ հայվան եէլէի կիպի սըգ վէ գալըն օ-
լուպ , գաթէն ալլէաիմի տէհչէթ նիւմաեան օլան սիմասընը
տահա միւսթէհճէն պիր հալէ գօյմուշ ըտը :

Նէրտիւպանտան եօգարը չըգտըղը սըրատա , գան-
ճայա միւշապիհ տիշլէր իլէ միւսէյլահ իքի կէնիշ չէնէսի
արասընտա , օն օն իքի լիպրա սըգլէթինտէ , պիր չիյ էթ
բարչասը թութմըշ ըտը : Վիճուտընըն աղըրլըղը ալթընտա
սարսըլըպ թիթրէյէն նէրտիւպանը գօլայլըգլա չըգապիւ-
մէք իշուն , էլլէրինին յուգումը իսթիմալի , էթ բարչասընը
պու սուրէթլէ ըսըրմաղա քէնտիսինի մէճպուր իթմիշ իտի :

Նիհաեէթ , պու գօճա վիճուտ , պաճա տէլիյինտէն
եօգալը չըգտը : Պուղա պօյուներ կիպի գալըն պօյուներն ,
կէօյսիլէ ումուզլարընըն զարիպ էնլիլէթի , գօլարընտա պա-
ճագլարընըն միւտհիշ գալընլըղընը թէմաշա իտէնլէր , պու
ատէմին , պիր այը իլէ պօղազ պօղազա կիւրէշիպ բէճլէ-
լէշմէյէ մագթէտի օլտըղընտէրհալ անլաեապիլիլէր
իտի :

Պաճաղընտա , գըրմըզը շէրիտլի վէ մէշն գարլը էս-
կի պիր բանթալօն կիլինմիշ օլուպ , պուներն իւզէրինտէ տէ
գալըն մէշինտէն մամուլ պիր նէվ նիմթէն վէ տահա տօղ-
րուսը պիր զըրհ վար ըտը քի , պու տա , վահշի հայվան :

լարն օրվրի բենչէլերիլէ եէր եէր բարչալանմըշ ըտը .

Գողիաթ , քէնտիսինի պիւս պիւթիւն տէօշմէ իւ .
զէրինտէ պուլընճա , տիշլերինի կէվչէտիպ աղղընը աչտը ,
վէ էթ բարչասընը եէրէ տիշիւտիւքտէն սօնրա , զանլը
պըյըգլարընը քէմալը իշթիեազլա եալամաղա պաշլատը ,
Պազը բանայըր , եէրլէրինտէ , բարա գազանմազ իշուշ շիյ
էթ եէմէյի սէնաթ իթթիխազ իթմիշ օլան հօգգասլազլար
կիպի , պու գօճա ճանվէր տախի , իյք տէֆա պու սուրէթ-
լէ շիյ էթ եէմէյէ պաշլամըշ ըտը . հալ պու քի , կիտէ կի .
տէ պու եէմէյէ ալըշտըղընտան , կէրէք մէնֆաաթը շախ-
սիյէսի վէ կէրէք իշթիհասը իշուշ , Մորոք . հայվանլարընը
մէվզըի թէմաշայա վազ իթմէզտէն մուգատտէմ , քէն-
տիսի խայգ հուզուրընտա պիր գաշ լիպրու շիյ էթի կէօվ-
տէսինէ աթար ըտը .

Գողիաթ , եէրտէքի սըղըր բարչասընը կէօսթէրէ-
րէք .

— Էճէթն հիսսէմ պէնիմ հիսսէմ աչաղըտա տըր .
պու բարչա տա , կայէն իյէ Յուգանըն հիսսէլէրի տիր . Սա-
թըր նէրէտէ . . . վէրինիզ քի իքիյէ պէօլէյիմ . . . պէն ,
քիմսէյի քիմսէյէ թէրճիհ իտէմէմ . . . հայվան օլսուշ ին .
սան օլսուշ , հէր քէս քէնտի բարչասընը ալմալը տըր .
— տէտի .

Պու սէօզիւ սէօյլէր սէօյլէմէզ , նիմթէնինին զօլլա-
րընտան պիրիսինի եօգարը սըղայարազ , գուրտ տէրիսի
կիպի թիւլիւ օլան վէ իւզէրինտէ պաշ բարմաղըր գալըն-
լըղընտա տամարլար պուլընան պիլէյինի մէյտանա շը-
գարտը , վէ կէօզլէրիլէ տէ էթրաֆընը արաշտըրարազ .

— Աման ուսթա , սաթըր նէ թարաֆտա տըր . -
տէյու թէքրար սօրտու .

Բէյղամպէր , պու սիւալէ ճէվապ վէրէճէք եէրտէ ,
ուշաղընա պէր վէճհի աթի պաղը սիւալէր իրատ իյ-
լէտի .

— Տէմէք օթէլէ եէնի եօլըլար կէլտիքլէրի սը-
րատա , սէն աչաղըտա մը իտին .

Գողիաթ . - Էվվէթ ուսթա , սալհիսանէտէն հէնուզ
ալտէթ իթմիշ իտիմ .

Մորոք . - Պու եօլըլար քիմլէր տիր .

Գողիաթ . - Պէյազ պիր հայվանա պինմիշ իքի զըզ-
ճըղազ իյէ , ուզուշ պըյըգլը պիր տէ իթթիեար . . . Լա-
քին սաթըր նէրէտէ սաթըր . . . հայվանլար դայէթ աճ
տըրլար . . . հէլէ պէն տէրսէն , հիշ սօրմա . . . պիր շու սա-
թըրը պուլազ . . .

Մորոք . - Պու եօլըլարը նէրէյէ եէրլէշտիրէճէքլէ-
րինի պիլիյօր մըսըն .

Գողիաթ . - Էթէլէի , հէր իւշիւնիւ տախի հալլինին
նիհայէթինէ տօղրու կէօթիւրտիւ .

Մորոք . - Թարլալարա հազըր օլան պինաեա մը . . .

Գողիաթ . - Էվվէթ , ուսթա . . . ֆազաթ , սաթ . . .

Պու էսնատէ պիր շօգ միւտհիշ սէտալար թալանա .
րասընը սարսըպ Գողիաթըն սէօզիւնիւ գաթ իյլէտիլէր .
Պունըն իւզէրինէ մէրգում .

— Իշիտիյօրմըսընըզ , ուսթաճըղըմ , հայվանլար աճըլգ-
տան գուտուրըյօրլար , Էկէր պէնտէ հայգըրմաղա մուգ-
թէտիր օլսա իտիմ . . . ծնլար կիպի եաբաճագտըմ , Յու-
դա իյէ կայէնի հիշ պիր վագըթ պու գատար գուտուրմըշ
կէօրմէտիմ , հայվանլար գաֆէսլէրինտէ օ տէրէճէ շիտ-
տէթլէ սըղըրյօրլար քի , հէր շէյի բարչալաճագլար
կիպի կէօրիւնիւյօր . . . Էա Էճէլ , պու հայվանըն կէօզ-
լէրի էօյլէ բարլաեօր քի , կէօրէն , ատէթա իքի գանտիլ
դանն իտէր . . . զէվալլը Էճէլ . . . - տէտի .

Մորոք , Գողիաթըն պու սէօզլէրինէ գուլագ պիլէ
աամայարազ , սիւալլէրինէ շու եօլտա տէվամ իյլէտի .

— Տէմէք օլույօր քի , կէնճ գըղլար հալլինին նիհա-
եէթինտէքի պինատա պուլընըյօրլար , էօյլէ մի .

Գողիաթ . - Էվվէթ , էվվէթ . Լաքին Ալլահ աչգընա , սաթըր նէ՝ թարաֆտա : Վարլ կիտէլիտէն պէրու , իչլէր պիւթիւն պիւթիւն իւզէրիմտէ գալմըշ օլտըղընտա , եէմէքլէրիմիզ կէճիքիյօր :

Մորոք . - Իխթիեար հէրիֆ տէ գըզլար իլէ պէրապէր մի գալտը :

Գողիաթ , իպրամաթը միւքէրրէրէսինէ բաղմէն , էֆէն . տիսինին , հայվանլարըն եէմէյինէ հիշ էհէմմիյէթ վէրմէ . տիյինի կէօրիւնճէ , ֆէվզ էլ տալ պիր թէաճճիւպ իլէ Բէյ-ղամպէրին եիւզիւնէ պագմաղա պաշլատը :

Մորոք . - Ճէվապ վէրսէնէ , հայվան . . . :

Գողիաթ . - (Ճանը սըգըլարագ .) Էկէր պէն հայվանըսամ , հայվան գուվվէթինէտէ մալիքիմ . վէ էյի պիլիրսինիզ քի հայվանլար իլէ բէնէլէշտիյիմ սըրատա , հիշ մաղլուպ օլմամ :

Մորոք . - Պէն սանա , իխթիեար հէրիֆ տէ գըզլար իլէ պէրապէր մի գալտը , սօրըյօրում :

Գողիաթ . - Խայր . իխթիեար , պարկիրինի ախըրա կէօթիւրտիւքտէն սօնրա , պիր մաստէլա իլէ պիր ազ տա սու իսթէյիպ , հավլինին ալթընտա , ֆէնար ըշըղընըն մուա . վէնէթիյլէ չամաշըր եըգամաղա պաշլատը . . . : Պէյազ պըյըգլը պիր ատէմ , օթուրսունտա չամաշըրճը գարը կիպի սապօնլասըն , նէ՝ զարիպ հալ . (թահգիրամիզ պիր սուրէթտէ ումուզլարընը գալտըրարագ .) Իսկէթէ գուշլարընա տարը վէրտիյիմ սըրատա պէնի կէօրէն օլուր իսէ , հայրէթտէ գալմա՛զ . Մատամ քի , իրատ իթտիյինիզ սիւալլէրէ ճէվապ վէրտիմ , հայվանլարըն եէմէքլէրինի իսթիհզար իթմէքլիյիմ իշուն միւսաատէ իտինիզ . (Պատէհու , կէօզլէրիյլէ թէքրար էթրաֆը ալաշտըրարագ .) Լաքին շու սաթըր հանկը պուճաղա կիրտի . . . :

Բէյղամպէր, պիր միւտտէթնիք տիւշիւնտիւքտէն
սօնրա, Գողիաթա խիթապէն.

— Պու ագչամ հայվանլարա եէմէք վերմէյէնէքսին.
- տէտի:

Պու սէօզ Գողիաթ իշուն հալլը միւշքիւ պիր մուամ.
մա տէմէք օլտըղընտան, էվվէլի էմրտէ անլայամայըպ.

. — Նասըլ էֆէնտիմ. - տէյու սօրտու:

Մարք. - Պու ագչամ հայվանլարա եէմէք վերմէք.
լիյինի իսթէմմ.

Գողիաթ ճէվապ վերմէյիպ, շաշը կէօզլէրինի ֆէվզ
էլ ատէ աշտը, վէ էլլէրինի պիրի պիրինէ գավուշտըրա-
րազ, իքի ատըմ կէրիլէտի:

Մորոք. - (Սապրօրղլըզ ալէամէթի կէօթէրէրէք.)
իշիթտին մի եահու, անլատապիտիք մի:

— Գողիաթ. - (Տահա զիեատէ տիւշարը հայրէթ օ-
լարազ.) էթիմիզ շուրատա հազըր պուլընտըղը վէ թաամ

վագթը տա իւշ սաաթտան զիեատէ կէճիքմիշ օլտըղը հաւ-
տէ , եէմէք եէմէմէք միւմքին շէյ մի :

Մորոք . - Իթաաթ էյլէ' . . . վէ սէսինի քէս :

Գողիաթ . - Ֆագաթ , պու ագչամ պիր ֆէնալըգ
զուհուր իթմէսինի' մի իսթիեօրսընը . . . : Հայվանլար
աճըլգտան ազըպ գուտուրաճագլար . . . :

Մորոք . - Տահա էյի եա :

Գողիաթ . - Գուտուրաճագլար , տիյօրըմ :

Մորոք . - Զարարը եօգ . . . :

Գողիաթ . - Զարարը եօգ մը . . . : . . . :

Մորոք . - Էլ վերի'ր , սէսինի քէս տիյօրըմ . . . :

Գողիաթ . - Լաքին շէյթանըն տէրիսի իւզէրինէ եէ-
մին իաէրիմ քի , պէնտէ հայվանլար գատար աճըմ . . . :

Մորոք . - Կիթ եէ' . էլինտէն քի'մ թութմուշ . սէնին
եէմէյին հազըր վէ նազըր տըր , չուէքի չիյ եէրսին . . . :

Գողիաթ . - Պէն , հայվանլարըմ պիրլիքտէ օլմատըգ-
ճա , եէմէք եէյէմէմ . . . օնլար տա թըպգը պէօյլէ տի'ր . . . :

Մորոք . - Թէքրար սէօյլիեօրըմ . էկէր պու ագչամ
հայվանլարա եէմէք վերէճէք օլուրսան , պիլմիշ օլ քի սէ-
նի թարտ իտէրիմ :

Գողիաթ , պիր նազարը միւթէհէվլիրանէ իլէ Բէյ-
ղամպէրին եիւզիւնէ պագարագ , պիր այը սէսի գատար
գալըն վէ պօղուգ պիր սէտա իլէ մըրըլտանմաղա պաչլատը :

Մորոք , պու սօն էմրի վէրտիքտէն սօնրա , տէրեաի
թէֆէքքիւրաթա տալմըշ կիպի կէօրիւնէրէք , թաւան ա-
րասընըն էնինէ պօյունա տօղրու կէզինմէյէ պաչլատը :
Պիր ազ սօնրա , ֆէվգ էլ ատէ պիր հայրէթէ տիւչար օլ-
մըշ օլան Գողիաթա խիթ ապէն :

— Բուխսաթնամէմի թաստիգ իթմիշ , վէ զէվճէսի ի-
շուն տախի պիր գաչ ուֆագ քիթապ իլէ պիրտէ թէսպիհ
սաթուն ալմըշ օլան գաքիյէ միւտիրինին խանէսինի պիլի-
եօրմըսըն . - տէտի :

Գողիաթ . - (Գապա պիր թարգմտա .) Էվվէթ

Մորոք . - Էյլէ իսէ, հայտի չապուգ օ խանէյէ կիթ
տէ, եարըն սապահ էրքէնտէն էֆէնտիսինի կէօրմէք միւմ-
քին օլուպ օլմատրղընը պէսլէմէսինտէն սիւալ էյլէ'

Գողիաթ . - Նէ վար քի

Մորոք . - Պէլքի քէնտիսինէ պաղը մուհիմմ շէյլէր
սէյլէեէճէյիմ. հէր հալտէ, պէնի կէօրմէզտէն էվվէլ
տըշարը չըգմամասընը ըէճա իյլէտիյիմի քէնտիսինէ պիւ-
տիր :

Գողիաթ . - Պաշ իւթիւնէ . . . լաքին հայվանլար...
գարիյէ միւտիրինին խանէսինէ կիթմէզտէն էվվէլ, պիրազ
եէմէք վերէմէզ մի իմ Հիշ տէյիլ իսէ, ճապա
Բարսընա օլսուլն վերէյիմ, զիրա պու հայվան հէքսինտէն
աճ տըր Հայտի, ուսթաճըղըմ, միւսաատէ իտինիզ-
տէ, Էճէլէ օլսուլն պիր լօգմա եիյէճէք վերէյիմ, Կայէն,
Յուգա վէ պէն պէքլէյէպիլիրիզ :

Մորոք . - Ասըլ, Բարսա եէմէք վերմէքլիյինի իսթէ-
մէմ եա . էվվէթ, Օնա եէմէք վերիլմէմէլի տիր

Գողիաթ . - Շէյթանըն պույնուզլարը իւզէրինէ եէ-
մին իտէրիմ քի, պու կիւն նէ օլմուշ օլտըղընըզը անլա-
եամաեօրըմ, Գարլըն պուրատա պուլընմամասը նէ գա-
տար ֆէնա օլտուլ . քէնտիսի բէք գուրնազ օլտըղը ճի-
հէթլէ, հայվանլարա եէմէք վերմէքլիյիմի նիշուլն մէն իթ-
տիյինիզի անլամագ խուսուսընտա, պանա մուապէնէթ կէօս-
թէրէճէք իտի

Մորոք . - Պուլը անլամաղա իհթիեաճըն եօգ :

Գողիաթ . - Աճապա Գարլ եազընտա կէլմէեէճէք
մի տիր :

Մորոք . - Զաթէն կէլմիշ տիր :

Գողիաթ . - Կէլմիշ մի . . . նէրէտէ տիր :

Մորոք . - Պաշգա եէրէ կիթտի

Գողիաթ . - Օրթատա պիր տօլապ տէօնիւյօր ամմա ,

տուր պագալըմ նէ տիր, Մութլագ պիր շէյ օլմալը .
Քարլ կիտէր, կէլիր, եինէ կիտէր . . . վէ . . .

Մորոք . - Լագըրտը Քարլ հագգընտա տէյիլ, սէ-
նին հագգընտա տըր, Սէն, հէր նէ գատար գուրտ կիպի
աճ ըսան տա, թիլքի կիպի տէ գուրնագ սըն . հաթթա իս-
թէտիյին վագթ գուրնագլըգտա՝ Քարլա, քիւլահ պիլէ
կիյտիրիրսին

Մորոք . պու սէօզիւ սէօյլէտիյի սըրատա, շէհրէ վէ
լիսանընը տէյիյտիրմիշ օլմասըյլա, պիր սուրէթի տօսթա .
նէտէ Գողիաթըն ումուզընա ուրտու :

Գողիաթ . - Պէն գուրնագըմ հա

Մորոք . - Էվվէթ . իսպաթը տա շու քի, պու կիճէ
գազանըլաճագ օն ֆլօրին պուլընտըղընը իշիթտիյինտէ,
պու բարայը էլտէ իթմէք իյուն, հէր տիւրլիւ ուսթալըղը
իճրա իտէրսին վէ գաշըրմագսըն

Գողիաթ . - (Ահմագճասընա վէ մէֆնունիյէթլէ կիւ-
լէրէք .) Պէօյլէ իշլէր իյուն, էվվէթ, բէք ուսթա, բէք
գուրնագ ըմ . աճապա պու օն ֆլօրինի գազանմագ իյուն
նէ եաքմալը

Մորոք . - Շիմտի անլարսըն

Գողիաթ . - Միւշքիլ պիր շէյ մի տիր

Մորոք . - Շիմտի անլարսըն, տէտիք ա Էվվէլի
էմրտէ գարիյէ միւտիրինին խանէսինէ կիտէճէքսին . շու
գատար քի, կիթմէզտէն էվվէլ, շու մանղալա աթէշ եագ :

Գողիաթ, օն ֆլօրին գազանաճաղընը տույընճա,
քէնտի եէմէյինին վագթը կէճիքմիշ օլմասընա էհէմմի-
յէթ պիլէ վէրմէյէրէք .

— Պաշ իւսթիւնէ ուսթաճըղըմ . . . - տէտի :

Մորոք . - Աթէշի եագտըգտան սօնրա, շու շէլիք սօ-
բայը տա մանղալա գօյաճագսըն քի գըզարսըն :

Գողիաթ . - Բէք էյի, ուսթաճըղըմ :

Մորոք . - Սօբայը մանղալտա պըրագըպ, տօղրու

գարիյէ միւտիրինին խանէսինէ կիտէճէքսին , վէ պատէ-
հու պուրայա կէլէրէք պէնի պէքլէյէճէքսին , անլա-
տըն մը :

Գողիաթ . - Էվվէթ , էֆէնտիմ :

Մորոք . - Մանղալըն աթէչի տաիմա եանըգ գալմա-
սընա տըգգաթ իտէճէքսին :

Գողիաթ . - Պաշ իւսթիւնէ էֆէնտիմ :

Մորոք , տըշարը չըգմագ իշուն , պիր իքի ատըմ աթ-
տը ըսա տա , ֆիքրինէ պիր շէյ տիւշմիւշ օլտըղընտան ,
պիրտէն պիրէ տուրտու վէ Գողիաթա խիթապէն :

— Իխթիեարըն՝ հավի ալթընտա՝ չամաշըր եըգա-
մագլա մէշղուլ օլտըղընը սէօյլէմիշ իտին , տէյիլ մի . -
տէյու սօրտու :

Գողիաթ . - Էվվէթ , ուսթաճըղըմ :

Մորոք . - Տէտիքլէրիմի ունութմա . չէլէք սօբայը ա-
թէչէ գօյաճագսըն . պատէհու , գարիյէ միւտիրինին խա-
նէսինէ կիտէճէքսին , վէ պու իշլէրի պիթիրտիքտէն սօն-
րա , պուրայա կէլիպ էմրլէրիմէ պէքլէյէճէքսին :

Պու սէօզիւ միւթէագըպ , Բէյղամպէր՝ պաճա տէլի-
յինտէն աշաղըյա ինիպ նապէտիտ օլտու :

4

ՄՈՐՈՒՔ ՎԷ ՏԱԿՈՊԷՐ

Գողիաթըն տէտիյի տողրու ըտը . . . Տակոպէր՝
թէմբին վէ վագարընը գաթան պօզմագսըզըն՝ չամաշըր
երգամագլա մէշղուլ ըտը :

Էկէր , մուհարէպէ մէյտանընտա պուլընան ասքէր .
լէրին ատաթ վէ մէճպուրիյէթլէրի նազարը տըգգաթա
ալընըրսա, պու զարիպ հարէքէթ՝ բէք տէ մուճիպի հայրէթ
օլմայաճաղը աշիքեար տըր : Պունտան մաատա, Տակոպէրին
ճիւմլէի ամալը, էօքսիւզլէրին ուֆաճըգ սէրվէթինի իտա-
րէ վէ թասարրուֆլա գուլլանմագտան վէ քէնտիլէրինի
հէր Թիւրիւ զաիլէ վէ մէշագգաթտան մուհաֆաղա իթ .
մէքտէն իպարէթ օլտըղընտան , հէր ագչամ գօնագ եէր .
լէրինտէ , գատընլարա մախսուս պիր չօգ խըտմէթլէր
կէօրիւր իտի : Քէնտիսի , պու գապիլ իշլէրին աճէմիսի օլ-
մայըպ , պուլընտըղը սէֆէրլէր էսնասընտա , պիր ասքէ-
րին էլպիսէսինէ արըգ օլմասը թապիի օլան զարարլարը
քէմալը հիւնէր վէ մէհարէթլէ թամիր իտէր իտի : Մա-
լիւմ տիր քի , մուհարէպէ մէյտանընտա , պիր ասքէր ի-
շուն եալընըգ գըլըճ եարալարը ալմագ քեաֆի օլմայըպ ,
իւնիֆօրմասընը տախի թամիր իթմէք լէազըմէտէն տիր .
շունքի , պիր գըլըճ տարպէսի , տէրիսինի տէլաիյի սըրա-
տա , էլպիսէսինտէ տախի պէօյիւճէք պիր եըրթըգ հա-
սըլ իտէր :

Իշթէ պու սէպէպէ մէպնի տիր քի , պիր մուհարէ-
պէնին ագչամըսը վէ եա իրթէսի կիւնիւ , էլպիսէի ըէս-
թիւնէրնի հիւսթի հալտէ պուլընտըրմագ արզուսընտա

օլան ճէսուր վէ գահրաման ասքերլէր, չանթալարընտան իյ-
նէ, իբլիք, մագաս, տիւյմէ վէ սաիրէյի հալի քիւլիւք
պիր գուլթը չըգարըրլար, վէ էն մուգայէն, էն դայուր
պիր գատընըն պիլէ հասէտինի թահրիք իտէճէք պիր սու-
րէթտէ, հէր տիւրլիւ թամիրաթը իճրայէ պաշլարլար:

Իբլէ էօքսիւզ գըզճըղագա բէհպէրլիք իթմէքտէ օլան
ասքեր, նէ կիպի ահվալտէ Տ-կ-դէ լագապընը ալմըշ օլ-
տըղընը շուրաճըգտա թարիֆ ու իյզան իտէլիմ, Գու ա-
տէմ, ասաքիրի Խասսա սիւվարի գումպարաճըլարը միեա-
նընտա էն ճէսուր վէ էն նամտարը օլուպ, ասլ իսմի տէ
Փրանսուա Գոտուէն իտի:

Պիր կիւն, ագշամա գատար, քէմալը շիտտէթլէ տէօ-
յիւյմիւլէր իսէ տէ, պիր նէթիճէի գաթիյէ հասըլ օլ-
մամըշ ըտը: Ագշամ օլտըգտա, Տակոպէրին մէնսուպ օլ-
տըղը պէօյիւք, քէթնէի թարաֆընտան թէրք իտէլիմ
օլան պիր քէօյ թարապալարընտա իճրաի նէզարէթէ մէ-
մուր իտիլտի: Գարիյէնին տէօրթ էթրաֆընտա, պիր չօգ
նէօպէթճիլէր վազ իտիլտիքտէն սօնրա, սիւվարիլէրին եա-
րըսը պարկիրլէրինտէ գալտըլար, վէ տիլէր եարըսը տա-
խի, հայվանլարընը գազըգլարա պաղլայըպ, պիր գաշ
տագըգա բահաթլանմաղա պաշլատըլար:

Պիշիմ իսթիեար, օ կիւնքի մուհարէպէտէ քէմալը
չէճաաթ վէ գահրամանլըղլա տէօյիւյմիւլ վէ ֆագաթ աս-
լա եարալանմամըշ ըտը: Անճագ, պիր Բէլէլն (Ավսթ-
րիալը) ասքերինին, աշաղըտան եօգարըյա տօղրու չօլթագ-
ճասընա ուրմըշ օլտըղը սիւնկի տարպէսիյլէ գալլասըն-
տա պիր եարա հասըլ օլմըշ ըտը քի: Տակոպէր պէօյլէ
եարալարը, ատէթա պիր թըրնագ եարասը օլմագ իւզրէ
թէլագգը իտիպ, հիչ հիւքմիւնտէ թուլթար ըտը:

Հալ պու քի, պիզիմ գումպարաճը, սիւնկինին տար-
պէսիյլէ բանթալօնընըն իւզերինտէ պիր տէլիք տախի ա-
շըմըշ օլտըղընը կէօրիւնճէ:

—Հայտուտ հէրֆֆ, եէնի բանթալօնըմը երըթտըն .
- տէյու հայգըրմըշ, վէ էլինտէ պուլընան ուզուն գըլը-
նը, ֆէվգ էլ ատէ պիր ուսթալըգլա, Ավսթրիայը աս-
քէրին իւզէրինէ ինտիրէրէք, իշինի պիթիւրֆշ վէ պէօյ-
լէնէ ինթիգամընը ալմըշ րտը . չունքի, քէնտի վիճու-
տընտա հասրլ օլան թըրնագ եարասընա էհէմմիյեթ վէր-
մէյիպ կէշմիշ օլտըղը հալտէ, էլպիսէի բէմմիյէսինտէ
աշըլմըշ օլան տէլիք հագգընտա պէօյլէ ֆիթուրսըգճա
տավրանամագ րտը :

Պինապէրին, օ ագչամը, օրտուկեահընտա պուլըն-
տըղը սըրատա, բանթալօնընը թամիրէ իպթիտար իյլէ-
տի . չէօյլէ քի, ճէպինտէն տիքիշ գութըսընը չըգարըպ,
պունըն տէրունինտէն էն էյի իյնէ վէ իբլիյի ինթիխապ
իթտի, եիւքսիւյիւ բարմաղընա թագտը, վէ ալաղըն-
տաքի չիզմէլէրինյէ բանթալօնընը չըգարտըգտան, վէ տի-
քիշ եէրի տըշարըտան պէլլի օլմամագ իշուն, թէրսինի
չէվիրտիքտէն սօնրա, եագընտա պուլընան աթէշին ըշը-
ղըյլա տիքմէյէ պաշլատը :

Տակոպէրին պէօյլէ գըսմէն սօյունմըշ օլմասը, թէր-
պիյէի ասքէրիյէեէ պիր աղ մուղայիր իտի . հալ պու քի .
օ սըրատա տէվրիյէ գօլընա չըգմըշ օլան եիւզ պաշը, իթ-
թիեար ասքէրին, թէմմիյիսէ տիզ չէօքմիւշ, գըլ թագ-
եասընը պաշընա կիյինմիշ, պէօյիւք իւնիֆօրմասընը սըր-
թընա կէշիրմիշ, չիզմէլէրինի եանընա գօյմուշ վէ բանթա-
լօնընը տախի տիզլէրի իւշէրինէ եայմըշ օլտըղը հալտէ,
տէթկեահը պաշընտա պուլընան պիր թէրգի կիպի, ֆի-
թուրսըգճա տիքիշ տիքմէքտէ օլտըղընը կէօրիւնճէ, կիւլ-
մէքտէն քէնտիսինի ալամատը :

Թամ օ էսնատէ, պիրտէն պիրէ թիւֆէնք բաթըր-
տըօր իշիտիլտի, վէ սիւվարի նէօպէթճիլէրի ըիւճաթէ
մէճպուր օլարագ, «Սիլահ պաշընա, սիլահ պաշընա»
տէյու հայգըրտըլար :

Պու տավէթի նակէհան իւզէրինէ, եիւզ պաշը տա-
խի պօղուգ պիր սէտա իլէ, «Պարկիրէ» պինինիզ տէյու
նիտա իյլէտի :

Պիր սանիյէ զարֆընտա, պիւթիւն ասքէրլէր պար-
կիրլէրինէ աթլատըլար, Պիզիմ պէտպաթ թամիրճի տա-
խի, պիրինճի սաֆֆ գըլաղուզարընտան օլմաղլէ, բան-
թալօնընը չէվիրմէյէ վագթ պիլէ պուլամայարագ, չար
նաչար, թէրսինտէն ալաղընա կէշիրտի, վէ չիզմէլէրինի
կիլմէյէ տէ պագմայարագ, հայվանընա աթլամաղա իս-
թիճալ կէօսթէրտի :

Պիր պէօյիւք Գազագ ասքէրի, ճիվարտաքի օրճան-
տան պիլ իսթիֆատէ, Պրանսըզ միւֆրէզէսինի դաֆլէթէն
պասմագ վէ թարումար իյլէմէք իսթէմիշ իտի, Մուհա-
րէպէ բէք գանլը օլտու, Պիզիմ գումպարաճը իսէ, բան-
թալօնընը բարչալանմասընա վէ չիզմէլէրինին զայպ օլ-
մասընա բէք հիտուէթլէնմիշ, չունքի քէնտիսի, էօթէտէն
պէրու էլպիսէսինին մուհաֆազասընա զիեատէսիյլէ աշգ-
գաթ իթմէքտէ օլտըղընտան, օ ագչամքի գատար չիտ-
աթլէ գըլըճ սալլատըղը կէօրիւմէմիշ իտի :

Մէյտանը մուհարէպէ, մահթապըն պալղըն չիւալէ-
րիյլէ միւնէվիլէր իտի, Պրանսըզ միւֆրէզէսի, Գազագլար-
տան իքիսինի թէլէֆ, վէ գապըթլարընտան պիրիսինի է-
սիր իթմիշ օլան գահրաման Տակոպէրին գըյմէթի հագի-
զիյէսինի թագտիր իտիպ հայրէթտէ գալտըլար :

Պու միւֆրէզէ մուհարէպէսի իսթամ պուլտըգտան սօն-
րա, եիւզպաշը, ասաքիրի մէվճուտէսինի թէպըրիք ու թէշվիգ
ղըմնընտա, անլէրի սաֆֆը հարպի իւզրէ թէրթիպ իթտի,
վէ իպթիտա թամիրճիլին ճէսարէթ վէ չէճաթընը թէպ-
րիք իթմէք իսթէտիյինտէն, սաֆֆտան տըշարը չըգըպ ի-
լէրի կէլմէսինի Տակոպէրէ էմր իյլէտի, Պիզիմ ճէսուր աս-
քէր, իշպու թէպըրի ալէնիտէն մահրում գալմագլըղը
տահա զիեատէ թէրճիհ իտէր իտի իսէ տէ, էմրէ իթաաթ

ճիւմէի վեզարի ասֆերիյէտէն օլտըղընը ըանա պիւր իտի :

Հալ պու քի, կերէք եիւզ պաշը վէ կերէք ասֆերիյէր, պու միւհթէրէմ վէ աղըր չէհրէլի ատէմին, չըպլագ ա. յագլարընը էօզէնկիլէրինէ տայաթմըշ, վէ ըաքիպ օլտըղընը հայվանը տախի, պաճագլարը արասընտա սըգմագտա պուլընմըշ օլտըղընը հալտէ, *իւնիւն կէտիւնի* կէօրիւննէ, թէաճճիւպլէրի թարիֆ օլընմազ պիւր տէրէ. ճէյէ վարտը :

Եիւզ պաշը քէմայը հայրէթլէ իսթիեարա եագլաշտը, վէ գավղատան պիւր ազ էվվէլ, մէրգուլըն նէ *իւն մէշղուլ* պուլընտըղընը տէրհալ խաթըրլայարագ, պիւր սանիյէ զարֆընտա հէր չէյի անլատը :

— Հա, հա, էսկի թավչան, սէն տէ հիւքմտար Տակոպէր կիպի, բանթալօնընը թէրսինէ կիլիօրսըն, էօլէ մի. — տէտի :

Եիւզ պաշընըն պու լաթիֆէսի, գահգաճալար իլէ թէլագգը օլընտը, Պիզիմ գուլպարաճը իսէ, էյէրի իւզէրինտէ սանէմ կիպի օթուրմըշ, սօլ էլինի տիզկինլէրինին տիւյմէսինէ գօյմըշ, վէ *գըլընընըն* գապգէսինի տէ սաղ գալչասընա տայաթմըշ օլտըղընը հալտէ, սօղուգ գանլըլըղընը ասլա պօզմատը, վէ եիւզ պաշըսը թարաֆընտան ըասիմէի թէպրիքսագի իյֆա օլընտըգտան սօնրա, եէրինէ ավտէթ իյլէտի, իշթէ օ կիւնտէն իթիպարէն, Ֆրանսուա Պոտուէն *Տակի* լագապըյլա եատ օլընմաղա պաշլատը :

Պալէատէ զիքը իթտիյիմիզ վէճհէ, Տակոպէր, միւսաֆիրխանէնին հավլիսինտէ տուրուպ չամաշըր երգամագտա, վէ եագընտա պուլընան պէօյիւք սալատա պիւրա իչմէքլէ մէշղուլ օլան պիւր գաշ քիչինին քէնտիսինէ պիւր նագարը իսթիղրապլա պագտըղլարընա էհէմմիյէթ պիւր *է* վէրմէմէքտէ իտի :

Ֆիլհարգա, Տակոպէրին հարէքէթի վագըասը, իս-
թիղրապ օլընաճագ պիր մէնզարէ իտի:

Մէրգուժ, քիւլ րէնկինտէքի գաբութընը չըգարմըշ
վէ կէօզէրինի գօլլարընը եօգարը սըղամըշ օլտըղը
հալտէ, պիր թախթա բարչասը իւզէրինէ սէրիլմիշ օլան
վէ աչաղըքի ուճլարը պիր մասթէլա իչինէ ուզանմըշ պու-
լընան քիւչիւք պիր մէնտիլի քէմալը իհթիմամլա ռապօն-
լամագտա ըտը: Սաղ գօլընըն իւզէրինտէ իսէ, գըրմըղը
վէ մաթ պիր չօգ հարպ իշարէթլէրի պուլընտըղը կիպի,
բարմագ սըղանագ գատար տէրին, իքի տէ եարա էսէրի
կէօրիւնմէքտէ իտի:

Պինաէն ալէյհ, եագընտա վագը պէօյիւք սալատա,
չուպուգլարընը թիւթտիւրմէքտէ վէ պիրա գատէհլէրինի
քէմալը կէրմի իլէ պօչալթմագտա օլան Ալմանլար, պու-
ուզուճ պըյըզը վէ սէրթ չէհրէլի իսթիեարըն իշպու հա-
րէքեաթը դարիպէսինի կէօրէրէք, ըզհարը թէաճճիւպ
իթմէլէրի թապիի իտի: Հաթթա Տակոպէր, էօքսիւզլէրին
եանընտա պուլընմատըղը զէման, սուրէթինի տահա զի-
եատէ էքչիտիլ վէ սիմասընտա ալէաիմի հիտտէթ ու
չիտտէթ նիւմաեան օլուր ըտը:

Պունտան մատա, իսթիեար ասքէր, եարմաքտա օլ-
տըղը իչի բէք սատէ վէ բէք թապիի ատտ իթտիլին-
տէն, Ալմանլարըն պէօյլէ տըգգաթլըճա քէնտիսինէ պագ-
մալարը եաւաշ եաւաշ հիտտէթինի մուճիպ օլույօրտու:

Պու էսնատէ, Բէյղամպէր Մորոք հաւլիլէ տախիլ
օլտու, վէ կէօզլէրինի Տակոպէրէ աթֆ իտէրէք, պիր
գաշ սանիլէ գատար քէնտիսինի քէմալը իթինա իլէ
սիւզտիւ: Պատէհու մէրգուժըն եանընա եանաչարագ,
Ֆրանսըզճա իսանլա վէ իսթիհգաքեարանէ պիր սուրէթ-
տէ:

— Արգատաշ, կէօրիւնիւր քի Մոքէրն գարիլէսինին
չամաչըրճը գարըլարընա էմիլլէթինիզ եօգ տըր. — տէտի:

Տակոպէր, իշինէ տէվամ իտէրէք, գաշլարընը չաթտը, վէ պաշընը նիմ օ թարաֆա չէվիրէրէք Իէյլամպէրին եիւզիւնէ էյրի էյրի պագտը, լաքին հիչ պիր ճէվապ վէրմէտի:

Մորոք, պու սիւքիւթտէն միւթէհայեիր գալարագ.

— Սիգ ֆրանսըզսընըզ, տէյիլ մի արսւանըմ. գօլընըզտա մէշհուտ օլան սէօզլէր տաիի պուներ իսպաթէ քեաֆի տիր, Հաթթա չէհրէնիզէ աթֆը նազար իտիլտիքտէ, իմէրաթօրլըզ զէմանընըն էսկի ասքէրլէրիտէն պիրի օլտըղընըզ տէրհալ ~~էնֆ~~ օլընապիլիր... Պինապէրին՝ ճէսուր պիր գահրաման օլտըղընըզտան, գատընլարա մախսուս օլան պու գապիլ մէշղուլիյէթլէրի նասըլ թէնսիպ իտիյօրսընըզ. — տէտի:

Տակոպէր եինէ իսթիեարը սիւքիւթ իյլէտի. ֆագաթ տիշլէրինին ուճըյլա, ուզուն պըյըզլարընը տէֆաթլէ ըսըրտը, վէ էլինտէքի սապօն բարչասընը տահա զիեատէ սիւրաթլա չամաշըրա սիւրմէյէ պաշլատը. չունքի, վահշի հայվանլար դալիպի Մորոքըն, չէհրէ վէ սէօզլէրի քէնտիսինի բէք զիեատէ կիւճէնտիրմիշ իտի:

Մորոք իսէ, ասլա ֆիթուր կէթիրմէյէրէք սէօզիւնէ չու եօլտա տէվամ իյլէտի:

— Արսւանըմ, նէ սաղըր վէ նէ տէ տիլսիզ օլմատըղընըզտան էմին իմ. չու հալտէ նէ՝ իչուն ճէվապ վէրմէք իսթէմէյօրսընըզ:

Պու սէօզ իւղէրինէ, Տակոպէրին թէհամմիւլի թիւքէնէրէք, պաշընը դաղուպանէ պիր սուրէթտէ Մորոքա տօղրու չէվիրտի, վէ եիւզիւնէ թէքրար էյրի էյրի պագտըզտան սօնրա, գապա պիր սէտա իլէ:

— Պէն ~~իչի~~ թանըմամ, վէ թանըմագ տա իսթէմէմ. պէնի ըահաթ պըրագընըզ. — տէյիպ թէքրար իշինէ տէվամ իյլէտի:

Մորոք. — Լաքին պիրէր գատէհ Րէն շարապը իշէ:

րէք . իւրֆէթ բէյտա իթմէր միւմրին տիր . մուհարէպէ-
լէրիմիզ հագգընտա սէօյլէշիրիզ . . . զիրա պէն տէ մու-
հարէպէ կէօրմիւշ իմ . . . անլէրտէն սիզէ պահս իտէրիմ .
պէլքի օ վագթ տահա զիեատէ նէզաքէթլէ տաւրանըր-
սընըզ . - տէտի .

Տակոպէրին սաչտան արի օլան ալնրնտաքի տամար-
լարը յիւմէյէ պաշլատըլար . չունքի , մուսահպինին կէ-
րէք պագըշընտա վէ կէրէք սուրէթի իֆատէսինտէ մու-
հիպի հիտտէթ պիր միւրաիլիք էսէրի կէօրիւեօրտու . լա-
քին եինէ սէս չըգարմատը :

Մորոք - . (Սէօզիւնէ տաիմա տէվամ իտէրէք .) Պէնիմ
իլէ պիր գատէհ շարապ իշմէք իսթէմէյօրսընըզ , տէյիլ
մի . . . ֆագաթ , պու միւնասէպէթլէ , Ֆրանսատան տա
պահս իտէրիզ , Ֆրանսա զայէթ կիւզէլ պիր մէֆէթէթ տիր,
պէն օրատա պիր չօզ զէման գալըշմ . պրնապէրին հէք
նէրէտէ պիր Ֆրանսարգա բասթ կէլէճէք օլսամ , մէսրուր
օլուրըմ . . . հէլէ պուշլար սիզին գատար շամաշըր եըգա-
մագ պիլսէլէր , մէսրուրիլէթիմէ նիհայէթ օլմազ , էնէր
խանէմտէ , իտարէի պէյթիլէմէ պագար պիր գատըն պու-
լընսա իտի , շամաշըրճըլըզ էօյրէնմէք իշուն , սիզին մէք-
թէպինիզէ կէօնտէրի իտիմ . - տէտի :

Բիյա վէ իսթիհզա արթըզ պիւթիւն պիւթիւն մէյ-
տանա չըգմըշ ըտը . Մորոքըն պագըշընտա , քիւսթաիլըզ
վէ հայասըղըզ միւշահէտէ օլընըյօրտու :

Տակոպէր , պէօյլէ ալշազ պիւ ատէմ իլէ միւճատէ-
լէյէ կիրիշմէք , էրէյիհէ մուհիմմ պիր մէսէլէ օլտըղընը
նազարը միւթայէայա ալտըղընտան , մաստէլասընը գալ-
տըրտը , վէ հալլինին տիկէր պիր ուճընա կիտիպ , սապ-
րընը եաւլաշ եաւլաշ թիւքէթմէքտէ օլան պու վագըայա
խիթամ վէրմէք իսթէտի :

Պունը կէօրիւնճէ , Բէյղամպէրին տօնուգ կէօղլէրին-
տէ պիր շուլէի մէսէրրէթ բարլատը , Պէպէքլէրինի իհա-

Թա իտէն պէ յազըմար տաիրէ , պէօյիւեօր կիպի կէօրիւն-
տիւ : Չկնկէլ կիպի բարմագլարընը , իքի իւլ տէֆա , գոււմ-
րալ սագալընա տալտըրտըզ տան սօնրա , պէօյիւլ պիրա
սալասընտան չըգան պիր գաչ էհլի մէրագ իլէ պէրապէր ,
թէքրար ասըէրին եանընա եագլաշմաղա պաշլատը :

Տակոպէր , խըլգէթէն սաքին իւլ միգան վէ սօղուգ
գանլը օլմագլա պէրապէր , Մորոքըն նիհայէթսիզ իզա-
նաթընա ճանը գիեատէսիլլէ սըգըլարագ , էվվէլի էմրա-
սապօն թախթասընը գալտըրըպ գաֆասընա ինտիրմէք
խսթէտի իսէ տէ , Բօզ իլէ Պլանշը տէր խաթըր իտէրէք
քէնտիսինի տէրհալ զապթէ մէնպուր օլտու :

Մորոք , գօլլարընը խաշվարի կէօյիւսինէ տաեաթմըշ
օլտըղը հալտէ , գուրը վէ մաղրուրանէ պիր սէտա իլէ :

— Նէզաքէթ վէ թէրպիյէտէն քիւլլիյէն մահրում
օլտըղընը չիմտի անլաշլտը . . . իշիթտինի գ մի , շամա-
շըրճը էֆէնտի . - տէտի , Պատէհու , սէյրճիլէրէ իսթապ
իտէրէք , Ալման լիսանըլլա :

— Պու ուզուն պըյըղըլը Ծրանսըզա՝ նէզաքէթ վէ
թէրպիյէտէն քիւլլիյէն մահրում օլտըղընը պիտիրիյօ-
րում . . . պագալըմ նէ՝ ճէվապ վէրէճէք , Պէլքի տէ քէն-
տիսինէ պիր տէրս վէրմէյէ մէնպուր օլաճաղըմ , Պէն միւ-
նազաայա կիրիյմէքտէն խօյլանմամ . ֆագաթ , ճէնապը
Հագգ էֆքեարըմը թէնվիր իթմիշ տիր . պէն իսէ , Անըն
սուըն տէսթի օլտըղըմտան , Քէնտիսինին իլաի շան ու շէ-
րէֆի իշուն , սաիրլէրինի տէ սուըն իլահիսինէ ըիաեթէ
մէնպուր իթմէք իսթէրիմ . - տէյու իլավէ իյլէտի :

Պու խաթիմէի տինտարանէ , սէյրճիլէրէ բէք խօշ
կէօրիւնտիւ . շունքի , Բէյղամպէրին շէօհրէթի , Մորէրն
գարիյէսինին հէր թարաֆընա աքս իթմիշ օլտըղընտան ,
հէր քէս , պու սէօղլէրի , իրթէսի կիւնի վուգու պուլա-
նագ հայվանաթ օյունլարընա պիր մուգատտէմէ օլմագ
իւզրէ թէլագգը իթմիշլէր իտի :

Տակոպէր , խասմընըն թէհտիտամիզ սէօղլէրինի ի-
շիթտիյինտէ , արթըզ սապր ու թէհամիւլի թիւքէնտի ,
վէ Ալման լիսանըլլա :

— Պէն Ալմանճա անլարրմ . . . Ալմանճա սէօյլէ քի
հէր քէս անլաեապիլսին . . . - տէտի :

Պու միւքեալէմէնին էսնաի ճէրէեանընտա պիր թա-
գըմ էհլի մէրագ տահա կէլիպ , էվվէլի սէյրճիլէր իլէ
պիրլէշտիլէր . հաթթա , միւճատէլէ կիթտիքճէ քէսպը
շիտտէթ իթտիյինտէն , պու սէյրճիլէր պիր տաիրէ թէշ-
քիլ իտիպ մուպահիսլէրին էթրաֆընը ալտըլար :

Մորոք . - (Ալման լիսանըլլա .) Նէզաքէթ վէ թէր-
պիյէտէն քիւլլիյէն մահրում օլտըղընը պիր ազ էվվէլ
սէօյլէտիմ . շիմտի տէ տէեէճէլլիմ քի , սիզ , սօն տէրէճէ
գապա վէ խօյրաթ պիր ատէմ իմիշսինիզ . պունա նէ՝ ճէ-
վապ վէրէճէքսինիզ :

Տակոպէր . - (Տիկէր պիր շամաշըրը սապօնլամաղա
պաշլաեարագ .) Հիշ . . . :

Մորոք . - Հիշ մի . պու ճէվապ տէյիլ տիր . պէն ,
իսթիսար սուրէթիլլէ սէօղ սէօյլէմէքտէն հագղ իթմէմ .
վէ տէրիմ քի , էհլի նամուս պիր ատէմ , պիր էճնէպիյէ ,
քէմալը նէզաքէթիլէ պիր գատէհ շարապ թագտիմ իթ-
տիյինտէ , էճնէպիյին , էտէպաիզճէսինէ գապուլ իթմէ-
մէլէ հագղը եօգ տըր . . . արսի թագտիրինտէ , ինսա-
նիյէթ վէ նէզաքէթ գավաիտինի քէնտիսինէ էօյրէտիր-
լէր . . . :

Տակոպէրին ալնը իլէ եանագլարընտան իրի թէր
տամլայարը ագմաղա պաշլատը . սագալը իսէ , սինիր
տիթրէյիշլէրի թէէսիրիլլէ , ալէտտէվամ սալլանմագտա
ըտը . ֆագաթ թէքրար սօղուգ գանլըլըղընը հըֆզէ մէն-
պուր օլտու : Օ սըրաուտ հէնուզ սույա պաթըրմըշ օլտը-
ղը պիր մէնտիլի իքի ուճընտան թութըպ սիլքտի , վէ սու-
յընը չըգարմագ իւզրէ պիր գաչ տէֆա տախի սըգաը :

պատէհու, տիշլէրի արասընտան, պիր էսկի զըշլա շար-
գըսընըն նագարաթընը մըրըլտանմաղա պաշլատը :

Տակոպէրին իսթիեարընա մահըիւմ օլտըղը սի-
քիւթ, քէնտիսինի պօղմագ րատտէլէրինէ կէթիւմիշ ի-
քէն, թէղաննի իթտիյի իշպու շարգը նագարաթը, գալ-
պինէ էքէյիճէ ինչիրահ պախշ իյլէտի :

Պունըն իւզէրինէ Մորոք, սէյրճիլէրէ տէօնէրէք,
րիյաքեարանէ պիր թավր իլէ :

— Նաբուէոնըն ասքէրլէրի, պարկիլլէրինի քիլիսէլէր-
տէ եաթըրան, կիւնտէ եիւղ տէֆա ճէնապը Հագգա
քիւֆր իտէն, վէ միւքեաֆաթ օլարագ, Ծիրաօնլար կի-
պի Պէրէզինա նէհրինտէ պօղուլմը վէ թօրլարա թու-
թուլմը օլան տինսիզլէրտէն իպարէթ օլտըղընը պիլիր
իտիք. հալ պու քի, պու հայասըղլարը թէէտիպ իթմէք
իշուն, ճէնապը Հագգըն եէքեանէ ֆաղիլէթլէրինի, եանի
ճէսարէթլէրինի տախի քէնտիլլէրինտէն ալմը օլտըղը մէճ.
հուլլմըղ ըտը . . . : Իշթէ պու ատէմ, պէնի թահգիր ի-
տէրէք, ֆէյղըր ապպանիյէ մաղհար օլմը օլան պիր մախ-
լուգը թահգիր իթմիշ օլտու. շիմտի տէ, աֆվ տիլէմէք
լէազըմ կէլտիյինի ասլա հըսս իթմէյօր. լաքին պէն, պու
ատէմին հէր հալտէ աֆվ տիլէմէսինի թալէպ իյլէրլւմ . . .
եօգսա . . .

Տակոպէր . - (Բէյղամպէրէ պագմագսըղըն .) Եօգ-
սա նէ եարաճագսընըղ . . . :

Մորոք . - Թարզիյէ վէրէճէքսինիղ . . . : Պէն տէ մու-
հարէպէ կէօրմիւշ օլտըղըմը սիղէ սէօյլէտիմ. էվվէթ,
պիր եէրտէն իքի զըլըճ պուլապիլիրիղ, վէ եարըն սա-
պահ պիր տիւլար արգասընա չէքիլիպ, պիրի պիրիմիղին
գանը նէ՝ րէնկտէ օլտըղընը միւշահէտէ իտէպիլիրիղ . . .
պագալըմ տամարլարընըղտա գան վար մը . - տէտի :

Միւքեալէմէնին պէօյլէ պիր նէթիճէի ֆաճիայա
միւնճէրը օլաճաղընը ֆիքրտէն պիլէ կէչիրմէյէն սէյր-

հիւեր, Մորոքըն իշպու թէհտիտամիզ սէօզլերինի իշիթ-տիքլէրինտէ տիւշարը տէհչէթ օլմաղա պաշլատըլար, Հաթթա, պուշլարտան պիրիսի, շու եօլտա իտարէի քէլամ իյլէտի:

— Տէօյիւշմէք մի, տուէլլօ մը . . . ալ սանա վահի պիր ֆիրը . . . հէր իքինիզ տէ մահպէսէ կիտէրսինիզ տէյու գօրգմայօր մըսընըզ . . . Տուէլլօյա տաիր օլան գանուն բէք շիտտէթլի տիր:

Գիր տիկէրի. — Գա խուսուս, տուէլլօյա գալգըշանլար ահատը նաստան վէ էնանիպտէն օլսալար. էկէր, պիւահպէտէսթ օլարագ թէվգըֆ իտիլիր սէնիզ, գարիյէ միւտիրի սիզի մուվագգաթէն գաֆէսէ աթար, վէ իքի իւշայ գաստար, եանի մուհաքէմէնիզ ըուեէթ օլընընճաեա տէք, օրաճըգտա գալըրսընըզ:

Մորոք. — Լիտիպ տէ, իշի հիւքիւմէթէ իխպար իթմէյէ մուգթէտիր օլաճագ մըսընըզ:

Սէքքիւեր. — Այլահ կէօսթէրմէսին. իսթէտիյինիդի եաքմաղա մէէզունսընըզ, Անճագ, սիզէ տօսթանէ պիր նասիհաթ վէրիյօրըզ . . . իսթէր իսթիֆատէ իտինիզ, իսթէր իթմէյինիզ. օրասը պիզէ այիտ տէյիլ տիր:

Մորոք. — Հապսխանէտէն ասլա գօրգու բէրվամ եօգ, Եալընըզ, իքի գըլըն պուլապիլսէ իտիմ. գարիյէ միւտիրինին սէօյլէյէճէյի վէ եաքաճաղը շէյի տիւշիւնիւպ տիւշիւնմէյէճէյիմի եարըն սապահ անլարսընըզ:

Տակոպէր. — (Սօղուգ գանլըլըզլա.) Իքի գըլըճը նէ եաքաճագսընըզ:

Մորոք. — Պուշլարտան պիրինի պէն վէ տիկէրինի տէ սիզ էլինիզէ ալտըլընըզտա, նէ եաքաճաղըմը օ վագթ կէօրիւրսիւնիւզ . . . Ճէնապը Հագգ, հէր քէսին քէնտի նամուս վէ շէրէֆինի մուհաֆագա իթմէսինի էմր իթմիշ տիր . . . :

Պու սէօզ իւզէրինէ, Տակոպէր ումուզլարընը գալ-

տըրտը . չամաչըրլարընը պիր բաքէթ եաբըպ մէնտիլինէ սարտը , վէ սապօնընը տախի թէմիզլէտիքտէն սօնրա , քէմալը իհթիմամլա պիր մուշամմա քիսէյէ գօյտու . պատէհու , տիշլէրի արասընտան մէգքիւր զըչա շարգըսընը մըրըլտանարագ , իշէրիյէ տօղրու պիր իքի ատըմ եիւրիւտիւ :

Բէյղամպէր , գաշլարընը չաթըպ , պիր աղ էփվէլ իթմիշ օլտըղը թէհտիտամիզ սէօզլէրին սէմէրէսիզ գալաճաղընտան գօրգամղա պաշլատը : Տակոպէրէ տօղրու պիր իքի ատըմ աթտը , վէ կէշիտինէ հաիլ օլմագ իսթիյօր կիպի , մէրգուլմըն էօնիւնտէ տիքիյիպ տուրտու : Պատէհու , գօյլարընը խաշվարի օլարագ կէօյիւսիւնէ տայաթտը , վէ քիւսթախնասընա Տակոպէրի նազարը թէտգիգտէն կէշիրտիքտէն սօնրա :

— Լաբոյէոնըն էսկի ասքէրլէրինտէն պիրիլին չամաչըրըրըգ սէնաթընտան մաատա , հիշ պիր իշէ եարա մայաճաղը իշթէ շիմտի պէլլի օլտու . . . չուէքի , տուէլլօտան գաշընըյօր . - տէտի :

Տակոպէր , չէհրէսի դայէթլէ սարարմըշ օլտըղը հալտէ , մէթին պիր սէտա իլէ :

— Էփվէթ , տուէլլօտան գաշըյօրում , նէ՛ եաբաճագսընը . - տէյու ճէվապ վէրտի :

Իսթիեար ասքէր , քէնտի աղուլը չէֆագաթընա թէվտի իտիլմիշ օլան էօքսիւզլէր հագգընտա պէլքի պու տէրէճէ էսէրի մուհապպէթ վէ ֆէտաքեարի իպրազ իթմէմիշ իտի : Դէնտիսի կիպի գահրաման պիր ատէմ իշուէն , պիր ալչագ թարաֆընտան իտիլէն չէթմ ու թահգիրէ միւթէհամմիլ օլմագ , վէ տուէլլօտան իսթինքեաֆ իթմէք , տէրէճէսիզ պիր ֆէտաքեարլըգ նըշանէսի տէյիլմի իտի :

Մորոք , թէքրար քէլամա աղազ իտէրէք :

— Էօյլէ իսէ , սիզ ալչաղըն վէ գօրգաղըն պիրի ի-

միշսինիզ . պուէնը իթիրաֆ իտիյօրսընըզ , տէյիլմի . - տէտի :

Պու սէօզ իւզէրինէ Տակոպէր , խասմի իւզէրինէ հիւճում իթմէր իշուէն պիր հարէքէթի նակէհանի իպրազ իյլէտի իսէ տէ , զիհնիւտէ պիրտէն պիրէ պիր միւլահազա տօղրուպ , քէնտիսինի պու հարէքէթտէն մէն իյլէտի . . . : Ձիրա , պէօյլէ պիր մուպարէղէյէ կիրիշտիյի թագտիրտէ , թալիի եավէր կիթսէ պիլէ , կէնճ գըզլար իլէ եօլըլըգլարը նէ տէրէճէ տիւշարը միւշքիլաթ օլաճաղընը տիւշիւմիւշ իտի :

Հալպու քի , իսթիեար ասքէրին իշպու հարէքէթի ղազուպանէսի , բէք շաբուգ կէշմիշ օլտըղընա ըաղմէն , օգատար միւէսսիր վէ օ գատար տէհէթէնկիզ իտի քի , Բէյղամպէր իլէ սէյրճիլէր պիրէր խաթվէ կէրիլէմէյէ մէճպուր օլտուլար :

Պիր գաշ սանիյէ գատար , տէրին պիր սուսլուգ օրթալըգտա հիւքմֆէրմա օլտու : Պատէհու , պիր թէպէտտիւլի նակէհղուհուր սաիգասըյլա , հազըրուէնըն գալպինտէ պիր էսէրի թէվէճճիւհ տօղարագ , հէր քէսին թարը նազարը Տակոպէրէ աթֆ օլուէնտու : Հաթթա պուէլարտան պիրիսի , տիկէրլէրինէ :

— Պու ատէմ սահիհ ալչագ տէյիլ իմիշ , տօսթլար . - տէտի :

— Խալլը , խալլը , ալչագ տէյիլ տիր :

— Պազէն պիր տուէլլօյը ըէտտ իթմէք , գապուլ իյլէմէքտէն տահա զիեատէ ճէսարէթէ միւհթաճ տըր . . . :

— Պուէնտան գաթըր նազար , Մորոք , պու պիշարէ ատէմ իլէ գավղայա կիրիշմէյէ ասլա հագգը եօլըտը : Չուէքի հէրիֆ էճնէպի տիր . . . :

— Էօյլէ եա . քէնտիսի հատտը ղաթընտա էճնէպի օլտըղընտան , տուէլլօյա կիրիշիպ տէ թէվըքի իտիլէ , պիր խալլի զէման մահպուս օլմասը լէազըմ կէլիլ . . . :

— Տահասը վար . զէվալը իսթիեար , իքի կէնճ գըզ-

ճըղազ իլէ պէրապէր սէյահաթ իթմէքտէ օլտըղընտան ,
էսասըզ պիր շէյ իշուն , նա'սըլ տէօյիւշէպիլիր , Խա էօ-
լիւր վէ եախօտ մահպուս օլուր սա , պու պիշարէ չօճուզ-
լարըն հալի նէրէյէ կիտէր :

Տակոպէր , պու սէօզլէրի իրատ իտէն սէյրճիյէ տօղ-
րու տէօնիւ վէրտի : Պու ատէմ , շիշման , սէրպէսթ վէ
սաֆ շէհրէլի պիրիսի իտի : Իսթիեար ասքէր , էլինի մէր-
գումա տօղրու ուզաթարագ , հէյէճանլը պիր սէտա իլէ :

— Թէշէքքիւր իտէրիմ , էֆէնտիմ , թէշէքքիւր ի-
տէրիմ . - տէտի :

Ալման տախի , Տակոպէրին ուզաթմըշ օլտըղը էլի
խալիսանէ սըգարագ :

— Էֆէնտի , բէճա իտէրիզ , պիզիմլէ պիր գատէհ
բօնշ իշմէյի բէտտ իթմէյինիզ . պիզ Բէյդամպէրի , գա-
պահաթ քէնտիսինին օլտըղընը իթիրաֆա վէ սիզին իլէ
թօգալաշմաղա մէճպուր իտէպիլիրիզ . - տէտի :

Վահշի հայվանլար զալիպի Մորոք , քէնտի թէքլիֆի
շէյթանիսինի Տակոպէրին գապուլ իտէճէյինի իւմիտ իյ-
լէմիշ իքէն , մուհավէրէնին պաշղա պիր բէնկ քէսպ իթ-
միշ օլտըղընտան մէեուս օլարագ , ասքէրին թարաֆկիր-
լէրինէ պիր նազարը իսթիհգար իլէ պագմաղտա ըտը .
Հալ պու քի , թէսավվուրաթընտա մուվաֆֆագ օլմագ
իշուն , իշպու մուվաֆֆագըյեթսիզլիլինի սէթը իյլէմէյի
քէնտիննէ ֆաիտէլի կէօրտիւյիւնտէն , եավաշ եավաշ շէհ-
րէի անիֆանէսինի թատիլ իյլէտի , վէ Տակոպէրէ տօղրու
պիր ատըմ ալըպ լաթիֆ պիր սէտա իլէ :

— Հայտի պագալըմ , պու էֆէնտիլէրին տէտիյի կի-
պի օլսուն . հագգսըզճա տավրանմըշ օլտըղըմը իգրար ի-
տէրիմ , պիր գատէհ շարապ իշմէք իւզրէ , իթտիյիմ թէք-
լիֆի գապուլ իթմէտիլինիզ իշուն բէք զիեատէ միւքէտ-
տէր օլարագ քէնտիմի զապլթ իտէմէտիմ . . հագգսըզճա
տավրանմըշ օլտըղըմը թէքրար իտիյօրում . ճէնապը Հագգ

հէր զէման ալչագ կէօնիւլլի . օլմամըղը թէնպիհ իթմիշ
տիր . պինաէն ալէյհ , սիզտէն աֆվ տիլէրիմ . . - տէտի :

Մորոքըն իպրագ իթտիյի շու էսէրի նէտամէթ վէ բէ-
շիմանի , թէքմիլ հուզղար թարաֆընտան ալգըլար իլէ
թագտիր իտիլտի :

Պունլարտան պիրի . - Իշթէ սիզտէն աֆվ տիլէյօր .
պունա պիր տէյէճէյինիզ գալմատը եա , եիկիթիմ . հայ-
տի , կիտէլիմ տէ , պիրլիքտէ գատէհ թօգասը իտէլիմ . պիզ ,
պու թէքլիֆի ճան վէ կէօնիւլտէն իտիյօրըզ , սիզ տէ
էօյլէճէ թէլագղը իթմէյի սինիզ . . . :

Շիշման ատէմ . - Էվվէթ , բէճա իտէրիզ , շու իքի մի-
նի մինի գըզլարընըզըն պաշը իշուն օլան թէքլիֆիմիզի բէտտ
իթմէյինիզ . - տէտի :

Իսթիեար ասքէր , Ալմանլարըն իշպու մուամէլաթը
տօսթանէ վէ խալիսանէսինտէն բէք զիեատէ միւթէսսիր
օլարագ :

— Իէշէքքիւր իտէրիմ . էֆէ նտիլէր , սիզ բէք նէզա-
քէթլի ատէմլէր սինիզ , լաքին , պիլիր սինիզ քի , իշմէք
թէքլիֆինի գապուլ իտէն պիր քիմսէ , իշիրմէք մէճպուրի-
յէթլնտէ տէ պուլընաճագ տըր . - տէտի :

Հէրսի պիր աղըզ . - Բէք էյի . պիզ պունը տա գա-
պուլ իտէրիզ . . . տէմէք տիր քի իշ պիթտի . . . հէրքէս
նէօպէթլէ իշիրէպիլիր . . . Պիզ պիրիննի գատէհին , սիզ
տէ իքիննի գատէհին պէտէլինի էօտէրսինիզ :

Տակոպէր . - Փագիրլիք գապահաթ տէյիլ տիր . պի-
նաէն ալէյհ , սիզէ աչըգտան աչըղա սէօյլէրիմ քի , պէն
քէնտի թարաֆըմտան սիզէ իշկի իշիրմէք իգթիտա-
րըմ' եօգ տըր , Էօնիւմիւզտէ գաթ իտիլէճէք եօլ տահա
բէք ուզուն օլտըղընտան , մէսարըֆաթը զաիտէյէ կիրի-
շէմէմ :

Իսթիեար ասքէր , պու սէօզլէրի օ գատար սատէ
վէ օ գատար գալի պիր ճիտտիյէթլէ սէօյլէմիշ իտի քի

Այնպես, Տակոպերին վաղիյէթինտէ պուլընան պիր ա-
տէմին, պու գապիլ թէքլիֆաթը պիլա մէքէլէթ գապուլ
իտէմէյէճէյինի քէստիրէրէք, թէքլիֆի վագըլարընը թէճ.
տիտէ ճէսարէթեապ օլամատըլար:

Նիշման. - Պու հալէ զինատէսիյլէ միւթէէսսիֆիմ.
պէն, սիգին իլէ թօգալաշմաղը չօգ արզու իտիյօրտում.
ֆագաթ նէ չարէ, արզումա մուվաֆֆագ օլամատըմ, իմ-
տի, կիճէնիզ խայր օլսուն, եիկիթ ասքէր . . . կիճէնիզ
խայր օլսուն . . . վագթ կէճիքիյօր, ծոռ Պլո օթէլճիսի
իսէ չիմտի պիգի տըշարըր գօվար. - տէտի:

Տակոպեր. - Կիճէնիզ խայր օլսուն, էֆէնտիյէր. -
տէյու մուգապէլէ իթտիքտէն սօնրա, հայվանընա, եէ-
մինին տիկէր նըսֆընը տախի վէրմէք իւզրէ, ախրրա տօշ-
րու իլէրիլէմէյէ պաշլատը:

Սորոք, թէքրար մէրգում իխթիեարա եագլաշա-
րագ, զայէթ թէվագուքեարանէ պիր սէտա իլէ.

— Իշթէ պէն գապահաթըմը իգրար իյլէտիմ. սիգ-
տէն աֆվ ու մաղէրէթ տէ տիլէտիմ. . . . Լաքին սիգ,
հիլ պիր ճէվապ վէրմէտինիզ . . . աճապա գալպինիզտէ
տահա պիր շէյ մի գալտը. - տէյու սօրտը:

Տակոպեր. - Էկէր էվլատլարըմ պանա միւհթաճ օլմա-
տըղլարը պիր սըրատա, սիգի թէքրար պուլաճագ օլուր-
սամ, սէյլէյէճէք իքի չիֆթ լագըրտըմ վար. - տէ-
տիքտէն սօնրա, սըրթընը պիրտէն պիրէ Բէյլամպէրէ
տօղրու չէվիրտի: Սորոք տախի, եավաշ եավաշ հավլիտէն
տըշարը չըգրպ նապէտիտ օլտու:

Ծոռ Պլո միւսաֆիրխանէսի, միւթէվաղի իւլ ազլա
(զուգահեռագիծ ձև) շէքլինտէ ինչա իտիլմիշ իտի: Պու
պինանըն պիր ուճընտա, առ միւսաֆիրխանէ սէրֆիրազ
պուլընմագտա օլուպ, տիկէր ուճընտա իսէ, խըտմէթ-
քեարլարա մախսուս տաիրէ մէպնա իտի.քի, պապը ֆա-
գիր եօլճըլար ուճուզ ֆիեաթլա, պուրատաքի օտալար-

տա պարնտրորը ըտը : Պու ճիհէթտէ վագը պինանըն ալթ թարաֆընտա , իւզէրի զէմէրլէ մէսթուը վէ թարալարա նազըր պիր եօլ պուլընտըղը կիպի , հավլինին իքի թարաֆընտա տախի , արապալըգլար վէ ախըրլար վէ պունլարըն իւզէրինտէ տէ անսլարլար վէ ուֆազ օտալար ինչա օլընմըլ ըտը :

Տակոպէր , պու ախըրլարտան պիրինէ կիրէրէք , ընտի հայվանը իչուն հազըրլանմըլ օլուպ , պիր սանտըգ իւզէրինէ վագ իտիլմիչ օլան եուլաֆ թայընընը ալտը , վէ պիր սէրէտ իչինէ տօլտրրտըգտան սօնրա , լօօլիալա եանաշըպ , էլինտէքի սէրէտի պիր գաշ տէֆա սիքտի , հալ պուքի , սէրէթտէքի եուլաֆըն սիքինտիսինտէն միւթէ : հասըլ սէտայը իչիտէրէք , ընտի էսկի գաֆատարընըն քիչնէմէտիյինի կէօրիւննէ , Տակոպէր տէրէճէի նիհայէտէ միւթէաճճիպ վէ էնտիչէյէ տիւշար օլարագ , թալթիֆքեարանէ պիր սէտա իլէ լօօլիալը պիր գաշ քէրլէ չըղըրտը : լաքին , հայվան , կէօզլէրինի տէրհալ էֆէնտիսինէ չէվիրէճէյի վէ սապրսըղըզլա աեագլարընը թօքրաղա չարբաճաղը եէրտէ , հիչ պիր հարէքէթ իպրագ իթմէտի :

Պունըն իւզէրինէ , իխթիեար աօքէրին հայրէթի թէգայիւտ պուլարագ , լօօլիալըն եանընա եագլաշտը , վէ ախըրտա պուլընան ֆէնարըն խաֆիֆ զըեասըյլա , զէվալը հայվանըն խէվֆ ու տէհէթի մուլին պիր վազիյէթտէ պուլընտըղընը , եանի պաճագլարընը գըսմէն էյմիչ , պաշընը ուզաթմըլ , գուլագլարընը սարգմըլ , վէ պրուն տէլիքլէրի տէ տիթրէմէքտէ պուլընմըլ օլտըղընը միւշահէտէ իյլէտի : Պիշարէ հայվան , եէմլիյինին եանընտաքի թախթարէրտէտէն ուզագլանմագ իչուն , եուլարընըն գաշընընը գօթարըրճասընա կէրմէքտէ իտի : Ոօղուգ վէ զէթրէթի թէր տամլալարը , մախմսի պէնէքլէրլէ պիւթիւն տէրիսինի գաբլամըլ , վէ գըլլարը իսէ , ախըրըն գարանըղը տէրունինտէ , կիւմիւշ կիպի բարըլտայաճագ եէրտէ :

տիմ տիք տուրմուշ, վէ արա սըրա սինիր տիթրէ յիշէրի հայվանքն թէքմիլ վիճուտինի սարսմազ տա պուլընմըշ ըտր:

Տակոպէր, հայվանքնը օխշամազ իւզրէ, էլինտէքի եուլաֆ սէքէտինի եէրէ գօեարազ .

—Նէ՛ն վար, իխթիեար ժօվիալ, նէ՛ օլմըշսըն. սէն տէ էֆէնտին կիպի գօրգըյօր մըսըն . (պիր ազ էվիլէլ միւթէ-համմիլ օլտըղը հագարաթը տէրխաթըր իտէրէք .) սէօյլէ, սէ՛ն տէ մի գօրգըյօրսըն . . . Հալ պու.քի, սէնին թապիա-թընտա գէրրէ գատար էսէրի ճէպանէթ եօգ տըր . - տէտի :

Ժօվիալ, էֆէնտիսինին թալթիֆաթընա վէ սէօյլէ տէք-լէրի յաթիֆ սէօզլէրէ րադմէն, ասարը խէվֆ ու տէհչէթ իպրազընտան պիր առ կէրի տուրմատը, շու գատար չի, եուլարընը էվիլէքի գատար կէրմէյիպ, պրուն տէլիքլէ-րինի միւթէրէտտիտանէ պիր թարգտա Տակոպէրին էրնէ եանաշտըրտը, վէ կէլէն հէրիֆ էֆէնտիսի օլուպ օլմատը-ղընը անլամազ իւզրէ, թէնէյէրէք գօգլամադա պաշլատը:

Պունըն իւզէրինէ Տակոպէր . - Որթըգ պէնի թանը-մայօր մըսըն, էօյլէ իսէ, պուրատա պազը ֆէվգ էլ ատէ հալլէր վուգուա կէլիօր . - տէյու հայգրրտը, վէ էնտի-շէյէ տիւյար օլարազ, էթրաֆընը թէճէսսիւս իթմէք իս-թէտի :

Ժօվիալըն պուլընտըղը ախըր, վասի վէ ֆագաթ զոյլթ գարանլըգ պիր եէր օլուպ, էօրիւմճէք աղլարըյ-լա մալամալ պուլընան թալանտան մուալլադ ֆէնարըն զը-յաի խաֆիֆիյլէ ճիւզիճէ միւնէվիլէր իտի, Ախրըն տիկէր պիր ուճընտա, եանի ժօվիալտան պիր գաշ տէմիր բար-մագլըգլար իլէ այրըլմըշ օլան պիր քէօշէտէ, վահշի հայ-վանյար զալիպինին իւշ ըէս գավի իւլ վիճուտ վէ սիեան պարկիրլէրի մէշհուտ օլմաղլա, Ժօվիալ նէ գատար գու-տուրուպ տիթրէյօր իսէ տէ, պունլար տա օ գատար սա-քին վէ ուսլու տուրըյօր ըտըլար :

Տակոպէր իսէ , եէքտիկէրէ քիւլիյէն միւթէնազըզ
օլան իշպու մէնզարէլէրի կէօրիւննէ , հայրէթատէ գալըպ ,
պարկիրինի թէքրար օխչամաղա պաշլատը , ժովիալ տա-
խի , էֆէնտիսինին օրատա պուլընտըղընը հըսս իտէրէք ,
եաւաշ եաւաշ քէպի էմնիյէթ իյլէ.իիպ , իխթիեարըն էլ-
լէրինի եաւատը . պատէհու , պաշընը էֆէնտիսինին էլպի-
սէսինէ սիւրիւպ , խաֆիֆնէ քիշնէտի , վէ միւթատը վէճհ
իւզրէ , պին տիւլլիւ ասարը մուհապպէթ կէօսթէրմէյէ
պաշլատը :

Տակոպէր , եէրտէն օթ սէքէտինի գալտըրըպ , ի-
շինտէքի եուլաֆը եէմիք գաֆէսինէ տօլտըրտըգտան
սօնրա .

— Իէօրտիւն մի , ժովիալ . իշթէ պէն տաիմա սէնի
պէօյլէ կէօրմէք իսթէրիմ . հայտի , եէ՛ պագալըմ , աֆի-
յէթ օլսուն . եարընքի գաթ իտէճէյիմիզ մէսաֆէ , բէք
ուզուն տըր . հէմ պունտան պէօյլէ տըգգաթ էթ քի ,
էօյլէ տիվանէ կիպի հէր շէյտէն գօրգմայասըն Էկէր
արգատաշըն րապա-ծուա , եանընտա պուլընմըշ օլսա ի-
տի , օ գատար գօրգմազ ըտըն . Լաքն օ , եօզարըտա շօ-
ճուգլար իլէ պիրլիքտէ պուլուընըյօր . պէնիմ ղայպուպէ-
թիմ էսնասընտա , քէնտիլէրինին պէքճիսի օ տըր Փա-
գաթ ճէ՛ իշուն եէմէյօրսըն . . . հայտի , եիւզիւմէ պագա-
ճաղընա եէմէք եէ՛ . - տէտի :

Հալպու քի հայվան , էֆէնտիսինին էմրինէ իթաաթ
իթմիշ օլմագ իշուն , տուտագլարընըն ուճըյլա , եուլաֆը
գարըշտըրտըգտան սօնրա , եինէ եիեէմէյիպ , Տակոպէրին
գաբութընըն գօլընը տէֆաթլէ ըսըրտը :

Իխթիեար ասքէր , սէյահաթլարընըն վասըյը հիւսնի
խիթամ օլապիլմէսի , էն զիեատէ պարկիրին գուվլէթ վէ
աֆիյէթինէ միւթէվագգըֆ իաուլմիլ րանա պիւտիյին-
տէն , հայվանըն պու հալինտէն ճիտտէն էնտիշէնաք օլա-
րագ .

— Ահ, պիշարէ ժովիալ... սէնտէ մութլագ պիր շէյ օլմալը. տախմա քէմալը իշթիհա վէ իշթիեագլա եու, լաֆընը եէր իքէն, շիմտի եիւզիւնէ պիլէ պագմըյօր սըն... Եօլա չըգալըտան պէրու իք տէֆա օլարագ պու հալ սէնտէ կէօրիւլիյօր. — տէտի:

Թամ պու էանատէ, միւտհիշ պիր կիւմիւրտէմէ սէտասը իշիտիլտի: Ախրըն իշինտէն չըգըյօրմըշ կիպի բէք եագընտան կէլմիշ օլան պու գօրգուեն սէտա, ժովիալը օ գատար տիւշարը տէհչէթ իյլէտի քի, զէվալլը հայվան, պիր համլատա գայըշը գօբարըպ, մէվղըինի թաշին իթմէքտէ օլան տէմիր բարմագլըղը աշտը, վէ աշըգ գարուտան տիշարը ֆըրլայարագ, հավլիյէ իլթիհա իյլէտի:

Տակոպէր, պիրտէն պիրէ զուհուրեաֆթէ օլան իշպու սէտաի վահչէթէտանըն թահրիգիլէ, տիթրէմէքտէն քէնտիսինի այամալըպ, պարկիրինին պիր ազ էվվէլ տիւշար օլտըղը տէհչէթին սէպէպինի տէրհալ անլատը:

Մորօքըն հայվանաթը վահչիյէսի, իթթիսալինտէքի ախրրտա պուլընմագտա օլուպ, պու ախրր իսէ, ժովիալըն տուրտըղը մահալտէն եալընըգ պիր թախթաքէրտէ իլէ այըլմագտա ըտը: Բէյղամպէրին իւշ պարկիրի տախի, պու կիպի սէտալարա չօգտան ալըշմըշ օլտըղլայընտան, ֆիթուրսուզնա վէ սաբին պիր հալտէ տուրմագտա ըտըլար:

Տակոպէր, էբէյիճէ ճէսարէթ պուլարագ. — Թամամ. շիմտի հէր շէյ զահիրէ չըգտը. պէսպէլի ժովիալ, պու գապիլ սէտալարը պիր գաշ տէֆա իշիթմիշ օլտըղընտան, օ հայասըզ հէրիֆին հայվանաթընըն հուզուրընը հըսս իյլէմիշ վէ պու սէպէպտէն տօլայը գօրգումղա պաշլամըշ տըր: (Եէմիլքտէքի եուլաֆը եինէ սէքէտէ տօլտըրարագ.) Պուրատա պաշգա ախրըլար էլպէթթէ վար տըր. պուշլարտան պիրիսինէ նագլ իտիլէրէք, եուլաֆընը եի-

յէպիլէճէք տիր. պիզ տէ, եարըն սապահ էրքէնտէն, եօլա բէվան օլաճաղըզ. — տէտի:

Ժովիալ, հավլի տէրուինտէ, պիր միւտտէթ գօշուշտըգտան վէ աթլայըպ սըշրատըգտան սօնրա, էֆէնտիսին սէտասընա իճապէթ իտիպ, տէրհալ նէզտինէ շիթապան օլտու: Տակոպէր իսէ, հայվանըն պաշլըղընտան սըգըճա թուլթու, վէ օրատա տիկէր պիր ախրը պուլընուպ պուլընմատըղընը սախլէրտէն պիրինէ սօրտըգտա, մէրգում սախս, եալընըգ պիր հայվան իսթիապ իտէճէք գատար քիւշի.ք պիր ախրը կէօսթէրտիյինտէն, ժովիալը օրայա նագլ իյլէտի:

Իլթիեար պարկիր, վահչի հայվանլարըն հուզուրընտան գուրթուլուր գուրթուլմաղ, պիւթիւն պիւթիւն քէսպի էմիլիէթ իտիպ, հալը սապըղընը տէրհալ պուլտու վէ Տակոպէրին լապիս օլտըլը գարութը էվվէքի կիպի կէմիրմէյէ պաշլատը. հաթթա, իշպու մուամէլէսինի օ գատար իլէրիյէ վարտըրտը քի, իլթիեար ապքէրի, օ ագչամ եինէ թէրիլիք սէնաթընը իճրայէ մէճպուր իյլէտի: Լաքըն Տակոպէր, ժովիալըն քէմալը իշթիհա իլէ եուլաֆ եէմէսինի սէյրէ տալմըշ օլտըղընտան, պաշգա շէյէ գաթան հասըն էֆքեար իթմէմէքտէ իտի:

Իլթիեար ապքէր, գալպէն պիւսպիլթիւն միւսթէրիհ օլտըգտան սօնրա, ախրըն գարուսընը գաբատը, վէ պիր գաշ աաթթտան պէրու եալընըգ պըրագմըշ օլտըղը էօքսիւզ գըղլարա պիր ան էվվէլ գալուշմագ իւզըն, պիր ազ թամ իթմէյէ իսթիհալ իյլէտի:

5

ԲՕԶ ՂԷ ՊԼԻՆՇ

Ինքնագրեր, միևսափիրխանէնին նիհայէթինտէ վագը պինալարտան պիրինին ուֆագ վէ խարապ պիր օտասընտա սաքին իտիլէր քի, պունըն եէքեանէ բէնճէրէսի թարլալարա նազըր ըտը: Եալընըզ պիր լամպա վասըթասըյլա միւնէվլէր օլան իւպու օտանըն ճիւմէի մէֆրուչաթը, բէրտէսիզ պիր եաթագ, պիր մասա վէ իրի սանտալիէտէն իպարէթ իտի, Բէնճէրէնին եանընտա մէվզու օլան մասա իւղէրինտէ տախի, Տակուպէրին չանթասը պուլունըյօրտու:

Որպէրիա քէօբէյի Բապա-ժուա իսէ, օտա գաբուսընըն եանընտա եաթմըչ օլուպ, պաչընը իքի տէֆա բէնճէրէյի տօղրու չէվիրէրէք մըրըլտանմըչ վէ իւպու մուա. մէլէի ատավէթ քեարանէսինտէ բէք տէ տէվամ կէօսթէր. մէմիչ իտի:

Իքի գրգգարընտաչ, եաթագլարընտա եարը եաթմըչ, վէ պօյունը իլէ գօլլարը տիւյմէյէնմիչ օլան պէյազ պիր կիճէլիք էլպիսէսինէ պիւրիւնմիւչ իտիլէր: Պաչլարընտա, սէրբուչ մադամընտա հիչ պիր չէյ պուլընմայօրտու. անճագ, կիճէ վագթը սաչլարընըն հիւսնի հալ վէ ինթիզամը պօղուլմամագ իչուն, կէնիչ պիր գօրտէլա պաղը, չէնէ պաչլարընտան պաչլայարագ, քէսթանէ բէնկինտէ օլան կիւմրահ սաչլարընը իհաթա իթմիչ իտի:

Իւպու պէյազ կիճէլիք էլպիսէսիյլէ, սաչլարընըն էթրաֆընը գուչաթմըչ օլան գօրտէլա պաղը, պու կիւզէլ չօճուզլարըն՝ թարավէթ ու լէթաֆէթլէ մալամալ պուլընան չէհրէլէրինէ պաչգաճա պիր սաֆվէթ պախչ իթ-

ՄԱՌԻՆ ՊԼԱՆ ԳԻՆԵՎԻՆԻԱՆԻՆԻՆ ԺՅԱՍԷ

մէքտէ իտի : Եւթիմէլէր , էկէրչի օ անէ գատար բէք չօգ քէտէր վէ էլէմէրէ տիւշար օլմուշ իսէլէր տէ , շաղլարը- նըն պէշաշէթի մասումանէսինի հէնուզ հըֆզ իթմէքտէ օլտըզլարընտան , եաթագլարընտա արա սըրա սէօլլէշիպ կիւլմէքտէ իտիլէր : Հէր նէ գատար վալիտէլէրինին խա- թըրէի հիւղնավէրանէսի , պապը քէրրէ գալպլէրինի բիւր- խուշ վէ քէնտիլէրինի ըղտըրապ ու քէտէրլէ մէշհուն ի- տէր իտի իսէտէ , պու հալ , քէնտիլէրիննէ աճը պիր մաղմուսիյէթ տէյիլ , իլլա ~~թաթը~~ պիր մահգուսիյէթ տէմէք օլտըղընտան , անտէն իքրահ ու ինֆիալ իտէճէք եէրտէ , միւթէլէզզիշ օլմագտա ըտըլար . չուշքի , պու մասումէլէրին իթիգատը գալիսիննէ , բէրէսթիշ տէրէ- ճէսինտէ սէվմիշ օլտըզլարը վալիտէլէրի թէրքի հայաթ իթմիշ օլմայըպ , բէրտէի խիֆա արգասընտա մէսթուր ըտը :

Բօղ իլէ Պլանշ , ագաիտի տինիյէ վէ ումուրը մէզհէ- պլիյէտէ Տակոպէր գատար ճահիլ իտիլէր . ղիրա , եալա- մըշ օլտըզլարը Սիպէրիա օվալարընտա , նէ քիլիսէ , վէ նէ տէ բարաս պուլընմագտա ըտը :

Եալընըզ , գալլը մէշհուրէ կէօրէ , ճէնասըր Ատալէթ- մէապ Հազրէթլէրի , էվլատլարընը միւէպպէտէն թէրք իթ- միշ օլան պիւարէ վալիտէլէր հազգընտա տաիմա մէրհա- մէթ կէօսթէրտիյինէ , վէ եինէ Անըն ինայէթի սայէսինտէ պու վալիտէլէր՝ սէմատան էվլատլարընը կէօրմէյէ վէ ի- շիթմէյէ մուղթէտիր օլտըզլարընա , վէ քէնտիլէրինի մու- հաֆազա վէ վիգայէ զըմնընտա , արա սըրա ֆիրիշթէլէր տախի կէօնտէրմէքտէ օլտըզլարընա իթիգատ իթմէքտէ իտիլէր :

Իշպու իթիգատը խալիսանէ սայէսինտէ , էօքսիւզլէր , վալիտէլէրինին նազարը շէֆգաթքեարանէսի հէր պար քէն- տիլէրինէ միւնաթըֆ իտույինէ գանաաթ հասըլ իթմիշ օլտըզլարընտան , պիր ֆիրիլի գապիհ իյգա իթտիքլէրի հալ-

տէ, վախտելէրինի տէրհալ միւքէտտէր իթմիշ օլաճագլա-
րնա, վէ խայրխահ մէլէքլէրին տախի, քէնտիլէրինի հի-
մայէ վէ սըյանէթտէն կէրի տուրաճագլարնա ինանմագ-
տա ըտըլար:

Իշթէ, Բօզ վէ Պլանշըն իլահիյեաթ հագգընտա պիլ-
տիքլէրի մալիւմաթ պու մէրքէգտէ օլուպ, զաթէն պու
իքի սաֆի գալպլէր իշուէն, պու գատար մալիւմաթ տա
քեաֆի վէ վաֆի իտի:

Օ ագչամ, իքի գըզգարընտաշ, Տակոպէրէ մուսթա-
զըր օլարագ, Ղայէթ մուհիւմ վէ Ղայէթ սիւրուրպախշ
պիր մէսէլէ հագգընտա գօնըյմագտա ըտըլար. զիրա,
պիր գաշ կիւնտէն պերու արալարընտա պէօյիւք պիր
սըրր հասըլ օլմըշ ըտը քի, պու սըրր հէնուզ պէքեարէթլէ
մէսթուր պուլընան գալպլէրինի խալէճանէ կէթիրիր, բաք
սինէլէրինի թէհեիճ իտէր, եանագլարընըն կիւլ ընկինի
աշըգ բէմպէյէ պօյար, վէ Ղայէթ լաթիֆ մաի ընկինտէ-
քի կէօզլէրինի տախի, պիր բէրտէի ըզտըրապ ալթընտա
կիզլէր իտի:

Բօզ, եաթաղըն քէնարընտա ուզանմըշ եաթմըշ օ-
լուպ, իքի եուլարլագ գօլլարընը, սալիպ շէքլինտէ օլա-
րագ պաշընըն ալթընա վազ իթմիշ վէ պաշընը տախինըս.
Քէն գըզգարընտաշընա տօղրու շէվիրմիշ իտի, Պլանշ տա-
խի, տիրսէյինի եաստըղա տաեաթմըշ օլտըղը հալտէ,
խանտէրիզ պիր շէհրէ իլէ քէնտիսինէ պագմագտա վէ
աթիտէքի սէօզլէրի սէօյլէմէքտէ իտի:

— Պու կիճէ եինէ կէլէճէյինէ ինանըլմըսըն:

Բօզ. — Էվվէթ, շուէքի տիւն պիզէ պու խուսուսը վատ
իթմիշ իտի

Պլանշ. — Քէնտիսի բէք լութֆքեար պիր ատիմ օլ-
տըղընտան, վատընը ինճազ իտէճէյի պի իշթիպահ
տըր

Բօզ. — Տըզգաթ իթտի'ն մի, օ գըվըրճըզ, ուզուէն

վէ գաւմաշ սաշլարը ալթընտա նէ գատար կիւզէլ կէ-
րիւնիւյօրտու:

Պլանշ. — Եա իւմի' . . . նէ շիրին իւմ . . . շէհրէսինէ
տէ նէ կիւզէլ եագըշմըշ

Բօզ. — Թէպէսսիւմի տէ նէ գատար լաթիֆ իտի.
սէտասընա տըզգաթ իթտի'ն մի. էլլէրիմիզտէն թութա-
րագ, Քէվլատլարըմ, իքինիզլին տէ բուհընը մաթթահե-
տէն եարաթմըշ օլտըղընտան տօլայը ճէնապը խալիգ Հագ-
րէթլէրինի թաղ տիւ ու թէմճիտ իտինիլ Պաշգալա-
րընըն խարիճտէ արատըգլարը շէյի, սիզ տէրուէնը գալ-
պլէրիտէ պուլաճագ սընըզ տըր. շուէքի, իքինիզլին գալ-
պի, եալընըզ պիր գալպ մէսապէսինտէ տիր. օ տէտիյի
սըրատա, սէտասը նէ գատար թաթլը կէլիյօրտու:

Պլանշ. — Ահ, հէմշիրէճիյի'մ, պու կիւզէլ սէօզլէրի
տէրխաթըր իթմէք, պիզիմ իշուէն նէ պէօյիւք սաատէթ
տիր

Բօզ. — (Միւթէպէսսիւմանէ Պլանշըն ալնընտան պուս
իտէրէք.) Մէրգումըն սէօզլէրինէ նէ գատար տըզգաթ
իտիյօրուզ եա . . . սէնին, քէնտիսինի տինլէտիյինի կէօր-
տիւյիւմ վագթ, կիւյա տինլէյէն պէնիմ տէյուզանն ի-
տիյօրըմ:

Պլանշ. — Սէօզ սէօյլէմէյէ պաշլատըղը սըրատա, սէ-
նին կէօզլէրին, վէ տահա տօղրուսը իքիմիզլին տէ կէօզլէ-
րի պէօյիւյիւպ աշըլըյօր. հաթթա, հէր պիր քէլիմէյի
պիզ տէ պէրապէր թէքրար իտիյօր մըշըզ կիպի, տու-
տագլարըմըզ տաիմա հարէքէթէ կէլիյօր Պինաէն ա-
լէյհ, սէօյլէտիքլէրինին քեաֆֆէսինի տէ զիհնտէ թութ-
տըղըմըզ, շայանը իսթիղրապ պիր շէյ տէյիլ տիր:

Բօզ. — Սէօյլէտիյի սէօզլէր տէ նէ գատար կիւզէլ,
նէ գատար թաթլը վէ նէ գատար ալիճէնապանէ տիր:

Պլանշ. — Պունտան գաթը նազար, քէնտիսի իֆատէի
մէրամա պաշլայընճա, ինսանըն գալպինտէ պիր շօգ թա-

յըրլը էֆքեար ու հըսսիյաթ թէվէլլիւտ իտիյօր, տէյիլ մի հէմլիրէճիյիմ, Բեա՛շքի պու սէօզլէրի տաիմա խաթըր-լամաղա մուգթէտիր օլսագ . . . :

Բօզ. - Սէն միւսթէրիհ օ՛լ. մինի մինի գուշըղաղլար անալարընըն եուվասընտա գալտըգլարը միսիլլու, պու սէօզլէր տէ, զիհնիմիղտէ տաիմա մահֆուղ գալաճագ տըր . . . :

Պլանշ. - Բօզ, պիլմիշ օլմալըսըն քի, պու ատէմին ի-քիմիղի պիրլիքտէ սէվմէսի, պէօյիւք պիր շէրէֆ վէ պախ-թիեարլըգ տըր :

Բօզ. - Զաթէն պաշգա տիւրլիւ օլամաղ. չուներ, ի-քիմիղին տէ գալպի մութթահիտէն եարատըլմըշ տըր . . . :

Պլանշ. - Տօղրու տըր. Պլանշը սէվմէքսիղին, Բօզը նաւըլ սէվէպիլիր :

Բօզ. - Իքիմիղտէն եալընըղ պիրինի սէվտիյի թագ-տիրտէ, սէվիլմէյէնին հալի նէ՛ օլուր :

Պլանշ. - Պուենտան մաատա, իքիմիղտէն պիրինի ին-թիխապ ու թէրճիհտէ պիր խայլի միւշքիլաթա տիւշար օ-լաճագտը. զիրա իքիմիղ տէ պիրի պիրիմիղէ պէնզէմէք-տէյիղ :

Բօզ. - (Թէպէսսիւմ իտէրէք.) Իշթէ, պու միւշքի-լաթտան գուրթըլմագ իչուէ, հէր իքիմիղի տէ ինթիխապ իտիպ սէվմէքտէ տիր . . . :

Պլանշ. - Պու տահա էյի տէյիլ մի եա. քէնտիսի եալընըղ պիղի սէվտիյի հալտէ, պիղ իքիմիղ պիրտէն քէնտիսինի սէվիյօրըղ . . . :

Բօզ. - Ալլահ վերէ տէ, պիղի Բարիսէ գատար թէրք իթմէյէ իտի :

Պլանշ. - Վէ Բարիսէ մուվասէլէթիմիղտէն սօնրա տախի, քէնտիսինի կէօրէպիլէ իտիր . . . :

Բօզ. - Պա խուսուս, Բարիս կիպի պիր պէօյիւք շէ-հիրտէ, Տակոպէր իլէ օ ատէմին պիղիմլէ պէրապէր

պուլընմասը բէք էյի օլուրտու . . . : Ահ, եա՛ Բապպի, աճապա նէ՛ կիւղէլ մէմլէքէթ տիր, Պլա՛նշ . . . :

Պլանշ. - Բարիս մի. պու շէհր, ըիվայէթէ նաղարէն, ալթուենտան պիր մէմլէքէթ օլմագ կէրէք տիր . . . :

Բօզ. - Մատամ՝ քի պու գատար կիւղէլ պիր շէհր ի-միշ, օրատա սաքին օլան էհալի, բէք պախթիյար վէ բէք մէսուտ օլմալը տըր . . . :

Պլանշ. - Ֆագաթ պիղ իքիմիղ, էօքսիւղ օլտըղմըղ հալտէ, օրատա եար եալընըղ սաքին օլմաղա ճէսարէթ պուլաճագ մըյըղ . . . : Աճապա հէր քէս նաւըլ պիղէ պագաճագ . . . :

Բօզ. - Եվլէթ, լաքին, էկէր օրատաքի էհալինին բէք պախթիյար վէ բէք մէսուտ օլտըղը սահիհ իսէ, իալ-խահ, վէ քէրէմքեար օլմասը տա թապիի տիր :

Պլանշ. - Պինաէն ալէյհ, օրատա պիղի սէվէճէքլէր տիր . . . :

Բօզ. - Պուենտան պաշգա, գումրալ սաշլը վէ մաի կէօզ-լիւ տօսթըմըղ իլէ պիրլիքտէ պուլընաճաղըղ :

Պլանշ. - Եվլէթ, լաքին Բարիս հագգընտա հէնուղ հիշ պիր շէյ սէօյլէմէտի . . . :

Բօզ. - Ունութմըշ օլմալը տըր. պու կիճէ կէլտիյին-տէ պու խուսուսը քէնտիսինէ իխթար իտէրիղ :

Պլանշ. - Էկէր գօնըշմաղա մէյեալ կէօրիւնմէզսէ՛ . . . զիրա, էյի պիլիրսին քի, էքսէր տէֆա կէօզլէրինի կէօզլէրիմիղէ աթֆ իտէրէք, սիւքիւնէթի թամմէ իլէ պիղի թէմաշատէն մահգուղ օլմագտա տըր . . . :

Բօզ. - Եվլէթ, սահիհ տիր. վէ պու լաթիֆ պագը-լը, պաղը քէրրէ վալիտէճիյիմիղին պագըլընը անտըրըյօր :

Պլանշ. - Ահ, սէվկիլի Բօզ, պալէաի ասիւմանտան տաիմա պիղէ պագան միւհթէրէմ վալիտէճիյիմիղ, պու ահվալը մէսէրրէթիլթիմալի կէօրէրէք, աճապա նէ՛ գա-տար տիլշատ օլըյօր . . . :

Բօզ. - Մատամ քի պիզի պու գատար սէվիլյօրլար, տէմէք տիր քի, սէվիլմէյէ շայէսթէ իմիյիզ . . .

Պլանշ. - (Ինճէ բարմազլարընըն ուճըյլա, հէմշիրէ-սինին ալնընը մուհիթ օլան սըրմա սաշլարընը տիւղէյթէ-րէք.) Հէլէ շունա պագ . . . սէնի մաղրուր սէնի, թէ-մէտտիւհ հա . . .

Բօզ. - (Պիր տաղըգա գատար թէֆէքքիւրտէն սօն-րա.) Նէ՛ տէրսին. պու շէյլէրին քեաֆֆէսինի տէ Տակո-պէրէ սէօյլէմէք լէազըմ կէլմէ՛ղ մի . . .

Պլանշ. - Էկէր սէօյլէնմէսի միւնասիպ իսէ, նագլ ի-տէպիլիրիզ . . .

Բօզ. - Էկէր պէնի տինլէրսէն, վալիտէմիզէ հէր շէյի սէօյլէտիյիմիզ կիպի, Տակոպէրէ տախի սէօյլէմէյէ մէճ-պուրըզ. Նէ՛ իշուն քէնտիսինտէն խաֆի պիւր սըրըմըզ պուլունսուն . . .

Պլանշ. - Պա խուսուս քի, պու սըրըր, պիզիմ իշուն պէօյիւք պիր սաատէթ վէ պախթիյարլըզ տէմէք տիր .

Բօզ. - Պու տօսթըմըզը թանըյալըտան պէրու, գալ-պիմիզ տահա շապուգ վէ տահա գուվլէթլի շարբմագ տա տըր, տէյիլ մի .

Պլանշ. - Էվլէթ, զանն իտէրսին քի, Էիւրէյիմիզ տահա զիեատէ տօլղուն տուր . . .

Բօզ. - Օրասը թապիի տիր. շունքի, տօսթըմըզ գալ-պիմիզտէ պէօյիւճէք պիր Էէր իշղալ իթմէքտէ տիր .

Պլանշ. - Շու հալտէ, մէսուտիյէթ վէ պախթիյարլը-ղըմըզը մուհիպ օլան պէօյլէ պիր սըրըր Տակոպէրէ արղ ու հիքեայէ իթմէքլէ բէք էյի պիւր շէյ Էաբմըշ օլաճա-ղըղ . . .

Բօզ. - Հագգըն վար տըր .

Պու էանատէ, քէօբէք տէրին պիր սէտա իյէ թէքրար մըրըյտանմաղա պաշլատը .

Բօզ, գօրղուսընտան նաշի Պլանշա սարըլարագ .

— Ահ, հէմշիրէճիյիմ, իշթէ քէօբէք Էինէ մըրըլտա-նըյօր. աճապա Նէսի վար. - տէյու սօրտու .

Պլանշ. - (Մինի մինի էլլէրինի Էաթաղընըն քէնարը-նա ուրարագ.) Բապա-ժուա, սէսինի քէս տէ պուրայա կէլ. - տէտի .

Պունըն իւզէրինէ, քէօբէք Էէրինտէն գալգտը, վէ պիր քէրրէ տահա մըրըլտանտըգտան, վէ բէնճէրէ թա-րաֆընա տօղրու տըգգաթլը պիր նագար սալտըրտըգտան սօնրա, կէլիպ գօճա պաշընը Էաթաղըն էօրթիւսի իւզէ-րինէ վաղ իյլէտի. Էքի գըզ գարընտաշ, հայվանա տօղրու էյիլիպ, անըն էնլի վէ թէրէ միւսթաղրագ օլան ալնընը օլաշամաղա պաշլատըլար. Պու ալնըն հէման օրթա Էէրին-տէ, կէօյէ շարբաճագ գատար տըշարը չըգմըշ պիր գա-պարթը վար ըտը քի, քէօբէյին էյի ճինստէն օլտըղընա էմարէի Էէքեանէ ատտ օլընըր ըտը .

Պլանշ, հայվանըն գուլագլարընտան խաֆիֆճէ քէք-րէք.

— Պէօյլէ արա սըրա Նէ՛ իշուն մըրըլտանըյօրսըն, Բապա-ժուա . . . Նէ՛ն վար, սէօյլէ՛ պագալըմ, պէնիմ նատիտէ քէօբէյիմ. - տէյու սօրտու .

Բօզ. - Զավալը հայվան, Տակոպէրին զայպուպէթի էանասընտա տաիմա ըզտըրապ վէ էնտիշէյէ տիւշար օ-լուր .

Պլանշ. - Էվլէթ, սահիհ տիր. զանն իտէրսին քի, անըն պուրատա պուլընմատըղը զէման, իւզէրիմիզէ տա-հա զիյատէ նագարէթ իթմէք լէազըմ կէլտիյինի պիլի-յօր .

Բօզ. - Հէմշիրէճիյիմ, պու ագշամ Տակոպէր, պիզէ Էագշամյար խայր օլունն տէմէքտէ կէճիքտի, տէյիլ մի .

Պլանշ. - Օնա շիւպհէ մի վար. Լաքին պէսպէլլի, Ժօ-վիալը թիմար իթմէքլէ մէշղու տըր .

Բօզ. - Էյի խաթըրըմա կէլտի, պիզիմ իթթիեար Ժօ-

վիաւա « կիճէլէր խալլօ օլսուռն » տէմէյէ , պիղ տէ
նութտըզ

Պլանշ. - Պուռնա հազըզաթէն միւթէէսսիֆիմ

Բօզ. - Զափալը հայվան , էլլէրիմիզի եալատըղը սը-
րաուա նէ՝ գատար մէմնուն վէ խօշնուտ կէօրիւնիւր . զանն
իտէրսին քի , զիյարէթիմիզտէն տօլայը արզը շիւքրան վէ
ուպուտիյէթ իթմէք իսթէր

Պլանշ. - Պէրէքէթ վէրսին քի Տակոպէր , օնա կիճէ-
լէր խալլօ օլսուռն տէյիպ , պիզիմ վազիֆէմիզի իճրա իթ-
միշ տիր :

Բօզ. - Խալլիսա՛հ Տակոպէր , զի՛հի տաիմա պիզիմիէ
մէշղուլ տըր . զափալը ատէմ , պիզիմ իշիմիզի տէ քէնտի-
սի կէօրտիւլիւնտէն , կիտէ կիտէ թէնպէլ օլըյօրըզ . քէն-
տիսի հէր տիւրլիւ զահմէթի իսթիյար իտիպ , պիզի մահ-
ճուպ իտիյօր :

Պլանշ. - Փէնտիսինի պու գատար զահմէթտէն գուր-
թարմազ իյուն , աճապա նէ եարմալը

Բօզ. - Պիշարէ իսթիսարա պիր ազ րահաթ վէրէ-
ճէք գատար զէնկին օլմամաղլըղըմըղ նէ՝ պէօյիւք պէտ-
պաթթըզ տըր :

Պլանշ. - Զէնկի՛ն մի . . . պիղ զէնկին հա . . . խալլօ ,
հէօյիւքէճէյիմ , խալլօ . . . պիղ տաիմա պէօյիւ ֆազիր էօք-
սիւզ գալաճաղըզ :

Բօզ. - Ինա պու միտալեա՛ն նէ տիր :

Պլանշ. - Նիւպհէսիզ անըն իւզէրինտէ պազը իւմիտ-
լէրիմիզ վար տըր , եօզսա պու ուզուն վէ թաղաթֆէրսա
սէյահաթա գալըղըր մը իտիւք :

Բօզ. - Տակոպէր , պու ազչամ հէր շէյի հիքեայէ
իթմէյի վատ իյլէտի

Կէնճ գըղ սէօզիւնտէ տէվամ իտէմէտի . չունքի ,
քէնճէրէնին իրի ճամը պիրտէն պիրէ բարչա բարչա օլա-
րագ , պէօյիւք պիր շամաթա հասըլ իյլէտի , Էօքսիւզլէր :

քեմալը տէ՛հէթէ՛րի՛նէ մէկնի, պիրի պիրինէ սարըլտըլար . քէօրէք իսէ, տէրհալ բէ՛նճէրէյէ տօղրու հիւճում իտիպ, քեմալը հիտտէթ ու շիտտէթյէ հավլամադա պաշլատը :

Իբի գըզ գարընտաշ, պէնզլէրի սօլմըշ վէ պիրի պիրինէ սարըլմըշ օլտըզլարը հալտէ, թիր թիր տիթրէմէքտէ վէ տիւշար օլտըզլարը տէհէթ թէհսիրիյլէ, հիշ պիր հարէքէթ իպրազ իտէմէմէքտէ իտիլէր, Հաթթա, պիշարէլէր, Նէֆէս օլմազտան տա ֆարիդ կէլէրէք, կէօզլէրինի բէնճէրէ թարաֆընա շէվիրմէյէ պիլէ ճէսարէթեապ օլամազտա ըտըլար :

Բապա-թուա, էօն ալազլարընր բէնճէրէյէ տաեաթմըշ օլարազ, ալէտտէվամ հավլամազտա ըտը :

Իբի հէմիթէ, իշպու Նակէհզուհուր վազըանըն մա՛նէասընը անլայամայարազ :

— Աման եա Բապպի, աճապա նէ՛ վար . . . Տակոպէր տէ պուրատա եօզ . . . - տէյու Նիտա իթտիլէր :

Պատէհու Բօզ, Պլանշըն գօլընտան պիրտէն պիրէ թուլթարազ :

— Տիւլէ՛, տիւլէ՛, հէմիթէճիյիմ, Նէրտիւպանտան պիրիսի յօղըլը . - տէյու հայգըրտը :

Պլանշ. - Իա՛ Բապպի, պանա էօյլէ կէլիյօր քի, Տակոպէրին ալազ սէտասը տէյիլ տիր, աթըլան ատըմլարըն նէ գատար աղըր օլտըղընը կէօրիւյօր մըսըն . . . :

Բօզ. - (Սօն տէրէճէ տէհէթէ տիւշար օլարազ .) Բապա-թուա, չապուզ պուրայա կէլ վէ պիզի միւտաֆաա իլլէ . - տէտի :

Ֆիհագըզա, ֆէվզ էլ ատէ պիր պէթաէթյէ աթըլան ալազ ատըմլարը, ախշապ Նէրտիւպանըն պասամազլարընտա աքսէնտազ օլմազտա, վէ օտայը սահանլըզտան ալըրան ինճէ թաթթաբէրտէնին ուզունլըղընա տախի, պիր շէյ սիւրիւնիւպ կէզմէքտէ իտի, Նի-

հայելի , աղբիւր պիտի ճիւղ , եկրէ աթուրայ գաբուր շիտ-
տէթլէ սարստը , իկնճ գրգլար իսէ , խէվֆ ու տէհչէթին
սօն տէրէճէսինէ վարարագ , քէլիմէի վահիտէ թէրէլլիւ-
մինէ մուգթէտիր օլմագսըղըն , պիրի պիրիսէ պագըշ-
տըլար . պու արա , գաբու աշրըլայ , Տակոպէր իշէրիլէ
հիւտի :

Բօղ վէ Պլանշ , մէրգումը կէօրիւնճէ , պէօյիւր պիր
թէհլիքէտէն խէլա պուլմըշլար կիպի , աղիմ պիր մէ-
սէրրէթլէ եէքտիկէրինի տէրալուշ իթտիլէր :

Իխթիեար աւքէր , պու հալտէն գիլատէսիլլէ միւթէ-
հայեիր գալարագ .

— Իկնիլ վար , նէ իլուն աթիւրիսը պընչ . — տէյու
տըրու :

Բօղ , կէրէք քէնտիսինին վէ կէրէք հէմիլէսինին եիւ-
րէյի հէնուգ շիտտէթլէ շարբմագտա օլտըղընտան , րա-
շէտար պիր սէտա իլէ .

— Ահ , էկէր պիլսէն . . . — տէտի :

Պլանշ . — Էվվէթ , էկէր պաշըմըղա կէլէն շէյի պիլ-
սէն . . . պունտան մատա , ալագլարընըն սէտասը պի-
ղէ օ գատար աղբիւր կէօրիւնտի . քի , թանըյամատըղ . . .
եա թախթաքէրտէնին արգասընտաքի կիւրիւթիւ . . . :

Տակոպէր . — Լաքին , գօրգա՛գ շօճուգլար , միւթա-
արմ վէճհ իւղրէ , գաբունըղըն էօնիւնտէ եաթմագ իշուն
սաման եաթաղըմը սրրթըմա ալտըղըմ հալտէ , օն պէշ
եաշընտա պիր շօճուգ կիպի նէրտիւպանը շըղապիլի՛ր մի
իտիմ :

Բօղ . — (Պլանշա պագարագ .) Ահ , սէվկիլի հէմի-
րէհիլիմ , պիլ նէ գատար տիվանէ իմիշիլ . պու խուսու-
սը ասլա տիւշիւնէմէտիք . — տէտի :

Պիրլիքտէ սարարըլ սօլմըշ օլան պու իքի կիւղէլ
շէհրէ , թարավէթ ու լէթաֆէթլէրինի թէքրար պիրլիք-
տէ իքթիսապ իլէտիլէր :

Պու. մուհավերէնին ճերէյանը էսնասընտա , քէօբէք ,
էլան բէնճերէնին էօնիւնէ տիքիլիպ հավլամագտա ըտր :

Տակոպէր . - Բապա-ժուա նէ՞ իշուն օ թարաֆա տէօ.
նիւպ հավլըյօր , էվլատլարըմ . - տէյու սօրտու :

Էօբսիպլէր . - Պիլմէյօրըղ . . . պիր աղ էվլէլ բէն-
ճերէնին ճամլարը բարչա բարչա օլուպ , իպթիտա խէյֆ
ու տէհչէթիմիղ պունտան պաշլատը . - տէյու ճէվապ
վերտիլէր :

Տակոպէր , հիշ պիր շէյ սէօյլէմէքսիզին , բէնճերէյէ
տօղրու շիթապան օլուպ աշուր , վէ գանատլարը տքարը-
յա սիւրտիւքտէն սօնրա , տէօրթ էթրաֆընա միլթէճէս-
սիսանէ պիր նազար սալտըլուր իսէ տէ , զուլմէթի լէյլ
օրթալըղը թէմամըյա գարլամըշ օլտըղընտան , հիւ պիր
շէյ կէօրէմէտի . . . էթրաֆընը տինէտի , լաքին ըուզ-
կեարըն սէտասընտան պաշգա պիր սէս իշիտէմէտի :

Պունըն իւզէրինէ , աշըգ բէնճերէյի կէօսթէրէրէք վէ
քէօբէյինէ խիթապէն :

— Բապա-ժուա , աշաղըյա սըշրա տա արայը վէր
պազալըմ . - տէտի :

Ճէտուր հայվան , տէրագապ բէնճերէտէն աշաղը-
յա աթլայըպ , նապէտիտ օլտու : Պու բէնճերէ , եէրտէն
հէման սէքիղ դատէմ իրթիֆատա պուլընըյօրտու : Տա-
կոպէր իսէ , աշաղըյա էյիլէրէք , հարէքեաթ ու կիւֆ-
թարըյա քէօբէյի թահրիք ու թէշվիդ իթմէքտէ վէ շու
սէօզլէրի իրատ իյլէմէքտէ իտի :

— Արա , տօսթում , էյիճէ արա՛ . . . էկէր պիրիսի
վար ըսա , իւզէրինէ սըշրա , բէնչէլէրին գավի տիր . . .
թուլթը վէր , վէ պէն աշաղըյա ինինճէյէ գատար եա-
գասընը պրա գմա :

Հալպու բի , քէօբէք , հիշ պիր քիմսէյի պուլամա-
տը , Հայվանըն էօթէյէ պէրիյէ գօշուշտըղը վէ հէր թա-
րաֆը արաշտըրարագ , ալճը քէօբէյի կիպի արա սըրա

պողոզ պիր սէ չըգարմագտա օտըղը եօգարըտան իշի-
տիլիօրտու :

Տակոպէր . - Էօյլէ իսէ քիմսէ եօգ տըր , ճէսուր քէօ-
բէյիմ . զիրա , պիրիսի պուլընաճագ օյսաւ ըտը , հիշ շիւպ-
հէմ եօգ քի , շիմտիլէ դատար պօղաղընտան թուլթաճագ-
տըն . - տէտիքտէն սօնրա , քէնտի սէօղլէրինի տինլէմէք-
տէ օյան , վէ քէմայը վէսվէսէ իլէ տթօւր ու հարէ-
քեաթընա նաղըր պուլընան իլի կէնճ զըղճըղաղա տէօ-
նէրէր :

— Պու ճամլար նասըլ օլուպ տա զըլլլտը , էվլատ-
լարըմ , սիղ կէօրտիւնիւղ մի . - տէյու սօրտու :

Պլանշ . - Խայր , Տակոպէր . պիղ պէրապէրճէ գօնու-
չըյօրտըղ , նակէհան պիր վէլվէլէի սամիաչաք իշիտիլտի ,
վէ ճամ բարչալարը օտանըն իլինէ տէօքիւլտիւ :

Բօղ . - Լաքին պանա էօյլէ կէլտի քի , զսնատ պիւ-
տէն պիրէ բէնճէրէյէ չարբտը . - տէտի :

Տակոպէր , բէնճէրէ գանատընք մուայէնէ իտիպ , ի-
չէրտէն գաբամաղա մաիսուս էքէյիճէ ուզուն վէ միւթէ-
հարէր պիր չէնկէլի պուլընտըղըն կէօրտիւլտէ :

— Բուզկեար շիտտէթլէ էսմէրտէ օլտըղընտան , բան-
ճուրլարը եիթմիշ վէ պու չէնկէլ տալիս ճամլարը բար-
չա բարչա իթմիշ օլմայը տըր . . . էվլէթ , էվլէթ , պէօյ-
լէ օլմագ լէաղըմ կէլիլ . . . չունքի , պէօյլէ պիր դարա-
րը իյգա իթմէլէ սէ ֆաիտէ մէվճուտ օլապիլիլ . - տէ-
տի : Պատէհու , Բապա-Թուայա թէվճիհի իսիթասլ իլէ :

— Տէմէք տիր քի , քիմսէլէր եօգ , էօյլէ մի , տօս-
թում . - տէյու սօրտու :

Գէօբէք , պու սիւայէ ճէվապ օլմագ իւղրէ , պիր
քէրրէ տահա հավլատը , իսթիեար ասքէր , պու ավա-
վէնին մանէաի հաղիղիսինի պէսպէլլի ֆէհմ իթմիշ օլմա-
լը քի :

— Էօյլէ իսէ , պիւանըն էթրաֆընը տօլաչը վէր , էլ-

պէթթէ աչըգ պիր գաբու . պուլապիլիլսին , օ գաբուտան
իշէրի կիր վէ թէքրար պուրայա կէլ . - տէտի :

Բապա-Թուա էֆէնտիսինին էմրինի իճրայէ գօյուլտու .
պիր գաչ տագըգա դատար , բէնճէրէնին տիպինտէ տու-
րուպ պաղըրտըղտան սօնրա , էպնիլէնին էթրաֆընը տօ-
լաչմագ վէ հավլիլէ տալիլ օլմագ իւղրէ օյանճա գուլ-
վէթիլէ գօչտու վէ թէքրար օտայա տիտէթ իյլէտի :

Իսթիեար ասքէր , էօքսիւղլէրին եանընա եաղլաչարագ .

— Հայտի , արթըգ էմին օլընըղ էվլատլարըմ . . .
անլատընըղ եա , սիղի տէհչէթէ տիւչար իտէն շէյ
բուզկեար ըմըշ . - տէտի :

Բօղ . . . Լաքին սօն տէրէճէ գօրգտըղ , Տակոպէր :

Տակոպէր . - Ինանըրըմ չօճուղլարըմ . . . պունըն պիր
չարէսինի տիւչիւնմէլի . (Բէրտէտէն խալի օյան բէնճէրէ-
յէ պաղարագ .) Կիճէ վաղթը , պուրատան ճէրէեանը
հավա բէյուտ օլուր տա , սօղուգ ալըրսընըլ :

Իշպու . մաղարրաթըն տէֆի շարէսինի պիր միւտտէթ-
ճիք տիւչիւնտիւլտէն սօնրա , սանտալիէ իւղէրինտէքի
կէյիք տէրիսինտէն մամուլ քիւրքիւ ալտը , բէնճէրէ տէ-
միլինէ րապթ իտիպ աստը , վէ էթէքլէրիլլէ տէ , ճամլա-
րըն զըրըմասընտան բէյուտ օյան տէլիքլէրի միւլքինի
մէլթէպէ իհթիմամլա գաբատը :

Բօղ վէ Պլանշ , Տակոպէրին իշպու հարէքէթի բէտէ-
րանէսինտէն զիյատէսիլլէ միւթէէսսիր օլարագ :

— Թէչէքքիւր իտէրիղ , Տակոպէր , թէչէքքիւր իտէ-
րիղ . . . Հաղըղաթէն բէք իայրիսահ պիր ատէմ իմիշսին ,
սէնի կէօրմէտիլիմիլտէն տօլայը ըղտըրապ իլինտէ իտիք .
չունքի , պու աղչամ , միւթատընտան զիյատէ կէճիքիլի
իտին . - տէտիլէր :

Իսթիեար ասքէր , Մորոք իլէ քէնտի պէյնինտէ թէ-
քէվիլին իտէն միւնապուս վէ միւճատէլէնին սուի թէէ-
սիրինի հէնուզ իղալէ իտէմէմիշ օլտըղընտան , Բօղ , մէր-

գումրն սրժաթընտաքի սուղունըղը վէ թէղայեիւր ալէաի-
մինի կէօրէրէք .

— Լաքին նէն վար Տակոպէր , պէնգին նէ իչուն
սօյմուշ . — տէյու սօրտու :

Տակոպէր . — Պէնիմ մի . խալլ էվլատլարըմ , հիչ
պիր շէյիմ հօգ տըր . . . :

Պլանշ . — Էվվէթ , մութլագ պիր շէյ օլմալը , սէնի
թէէմին իտէրիմ քի , շէհրէնտէ ալէաիմի թէղայեիւր մէվ-
ճուտ տըր . . . : Բօզըն պու պապտէ հագղը վար տըր :

Տակոպէր . — (Եալան սէյլէմէյէ ալըմըշ օլմատը-
ղընտան , էրէյիճէ թէլաշ վէ էնտիչէյէ տիւշար օլարագ .)
Պէն տէ սիգի թէէմին իտէրիմ . . . քի հիչ պիր շէյիմ հօգ
տըր . (Պատէհու հէյաճանը գալպինէ կիւղէլ պիր էօղր
պուլարագ .) Էկէր եիւղիւմտէ , ճիւղի պիր թէղայեիւր
էսէրի կէօրիւյօր իսէնիգ , օ տա սիգին պու տէրէճէ տիւ-
շարը տէհչէթ օլմանըղտան նաշի տիր . . . չունքի , պու
գօրղուները , պէնիմ իթտիյիմ խաթանըն նէթիճէսի օլմըշ
տըր . . . :

Բօզ . — Ոէնին իթտիյին իաթա մի . . . :

Տակոպէր . — Էվվէթ , էկէր թաամ իթմէր իչուն օ
գատար վագթ սարֆ իթմիչ օլմայա ըտըմ , ճամյա-
րըն գըրըլուրըղ զէմ , պէհէմէհալ պուրատա պու-
լունըր , վէ սիգի պէյիւք պիր տէհչէթտէն գուրթարըր
ըտըմ :

Բօզ . — Ոտամքի շիմուի եանըմըղտա պուլունը-
յօրսըն , արթըղ գօրղաճագ սէպէպիմիղ դարմամըշ
տըր :

Պլանշ . — Փագաթ նէ իչուն օթուրմայօրսըն , Տակո-
պէր :

Տակոպէր . — (Պիր սանտալիէ ալըպ , իքի գըղ գարըն-
տաշըն պաշը ուճընտա օթուրարագ .) Օթուրաճաղըմ ,
էվլատլարըմ . զիրա գօնըշաճագ պիր շօգ շէյլէրիմիղ վար

տըր : (Ձանգողւարը թէէմին իշուն կիւիւմէմէյէ ճէպրի նէֆս իտէրէք .) Լաքին էյիճէ ույանըդ մը սընըգ . պա-
գալըմ շու իրի կիւղէլ կէօղլէր էյիճէ աշըլմըշ մը

Էօքսիւզլէր . - (Թէպէսսիւմ իտէրէք վէ մաի կէօղլէ-
րինի օլանճա գո վլէթլէրիլէ աշմաղա շալըշարագ .) Իշթէ
պագ , Տակոպէր

Տակոպէր . - Անլաշըլտը . տահա գարանապիլէճէք
վագթլարը վար . . . սաաթ տօղուղ տըր :

Բօղ . - (Սուվաֆագ աթընը թահսիլ գըմընտա , հէմ
շիրէսինին եիւղիւնէ պագարագ .) Պիղիմ տէ սանա էօյ.
լէյէճէք շէյլէրիմիլ վար , Տակոպէր .

Տակոպէր . - Սահիհ մի :

Բօղ . - Սանա պիր սըրը արգ իտէճէյիլ :

Տակոպէր . - Պիր սըրը մը

Պլանշ . - Էվլէթ :

Բօղ . - (Ճիտտի պիր թավը իլէ .) Հէմ տէ զայէթ . . .
մուհիմմ պիր սըրը

Պլանշ . - Հէր իրիմիղէ տէ թէալլիւղի ոչան պիր սըրը :

Տակոպէր . - Օւա շիւպհէ եօգ . . . իրինիղտէն պիրինէ
միւթէալլիլ օլան շէյ , տիկէրինէ տէ թէալլիւղ . իթմէսի
թապիի տիր , չուքի սիլ , պիր սէրբուշ իշինտէ իրի պաշ
կիպի սինիլ

Բօղ . - (Կիւլէրէք .) Հագգըն վար տըր . իրիմիղին
պաշընը , քիւրքիւնիւն պաշըղընա կէշիրտիլին սըրատա ,
թըպգը պու հալ վագը օլուր

Տակոպէր . - Հէյէ շու միւսթէհղիլէրէ պագ . . հիշ
լաղըրտը եէմէղլէր Հայտի պագալըմ , շու մուհիմմ
սըրընըղը նագլ իտինիլ :

Բօղ . - Սէօյլէ , հէմշիրէճիյիմ

Պլանշ . - Խալը , մատմուագէլ , սէօյլէմէք սանա տիւ-
շէր . պու կիւն , պէօյիւք հէմշիրէլիք մէմուրիյեթի սէն-
տէ պուլընտըղընտան , պէօյլէ մուհիմմ պիր սըրը հի-

քեայէ իթմէ տէ, առնա ախտ օլմագ լէաղլմ կէլիր. - տէտի:

Իթթիեար ասքէր, Սորոքըն մուամէլէի մուարադա. ճուլանէսինտէն հէնուզ հըսս իթմէքտէ օլտըղը հիտտէթ ու զազապը չօճուզլարտան սէթր իթմէք ֆիքրէյլէ, կիւ. լիւմէմէք թասլաեարագ:

— Հայտի, պաշլայըն պագալըմ, սիդի տինլէյօրըմ. - տէտի:

Պունըն իւզէրինէ Բօղ, կէրէք քէնտիսի, վէ կէրէք հէմլիրէսի իչուն, իֆատէի մէրամ վէ ըզհարը մաֆիզ զա. միյրէ իպթիտար իյլէտի:

6

Է Ս Ր Ա Ր

Բօղ. — (Պիր չեմլէի թալթիֆքեարանէ իյլէ.) Սէվկի. լի՛ Տակոպէր, մատամ քի սէնի մահրէմի էսրար իթթիսազ իտիյօրըղ, սէնին տէ, պիդի թէքտիր իթմէյէճէյինի վատ իյլէմէքլինին լէաղլմ կէլիր. . . .

Պլանշ. — (Պիր սէտաի հալէավէթէտա իյլէ.) Էվ. վէթ, վատ իթմէլիսին. . . Էվլատլարընը թէքտիր իթմէ. յէճէքսին, տէյիլ մի:

Տակոպէր. — (Վազարը պիր թարգտա.) Բէք էյի, տիլէտիյինիզ կիպի պսուն. . . զաթէն թէքտիր իթմէնին եօլընը տա պիլմէմ. . . Լաքին սիդի նէտէն թէքտիր իտէ. ճէյիմ:

Բօղ. — Նիմոի արզ իտէճէյիմիզ շէյի, պէլքի տահա Էվլէլ սէօլէմէք իճապ իթտիյի իչուն. . . .

Տակոպէր, պու մէսէլէի վիճտանիյէ հագգընտա պիր տագըգա գատար տիւչիւնտի. քտէն սօնրա, պիր թավըր հաքիմանէ իյլէ:

— Տինլէյինիզ Էվլատլարըմ, մէսէլէ իքի շէյտէն խա. լի օլամազ. պու սրրը պէնտէն կիզլէմէքտէ եա՛ հագգըր սընըզ, եախօտ տէյիլսինիզ. Էկէր հագգըր իսէնիզ, էյի եարմըշ օլմալը սընըզ. պիլաքս էկէր հագգսըզ իսէնիզ, օլ. մըշ պիթմիշ պիր շէյ տիր, Պրնաէն ալէյհ, օլմըշ պիթմիշ պիր շէյտէն պահս իթմէք, ապէսլէ իշթիղալ տէմէք տիր, Հայտի, Էվլատլարըմ, պաշլայընը պագալըմ, գուպաղըմ սիզտէ տիր. - տէտի:

Բօղ, պու Էմնիլէթպախշ հիւքմոէն քեամիլէն մութ. մէին օլարագ, հէմլիրէսի Պլանշ իլէ մանիտար պիր թէ. պէսսիւմ միւպատէլէ իթտիքտէն սօնրա:

— Ի՞քի կիճէ տիր թի, պիրինին զիյարէթինի գապուլ իտիյօրըզ. — տէտի:

Տակոպէր. — (Ունտալեհսի իւզէրինտէ պիրտէն պիրէ տօղրըլարագ.) զիյարէթինի մի. . . .

Րօզ. — Եվվէթ, լաթիֆ պիր զիյարէթ. . . . զիրա կէ. լէն տօթըմըզ գուճրալ սաչը տըր:

Տակոպէր. — (Եէրինտէն սըչրայարագ վէ հէյէճանը գալպ իլէ.) Նասըլ, գուճրալ սաչը մը. . . .

Պլանչ. — Եվվէթ, գուճրալ սաչը վէ մաի կէօղլիւ:

Տակոպէր. — (Ունտալիէսինին իւզէրինտէ թէքրար տօղրըլարագ.) Նասըլ, նասըլ, մաի կէօղլիւ մի տէտինիլ. . . .

Րօզ. — Եվվէթ ճանըմ. կէօղլէրի մաի տիր. . . . (Սաչ շահատէթ բարմաղընըն ուճընը, սօլ շահատէթ բարմաղընըն օրթասընա վազ իտէրէք.) Գէնտիսի տէ պու պէ. յիւքիւքտէ. . . .

Տակոպէր. — (Տիրսէյինտէն պիլէյինէ գատար օլան գըթանըն ուզուլըղընը կէօթէրէք.) Իսթէրսէ պու գատար ուզուլ օլտուլ, հիչ պիր պէիս եօգ տըր. . . . անճագ, գուճրալ սաչը վէ մաի կէօղլիւ նէ՝ տէմէք տիր, անլայամայօրըմ:

Տակոպէր, պու սէօղլէրի սէօյլէր սէօյլէմէղ, եէրինտէն գալգտը. չէհրէսի, զայէթ սօլուգ վէ էնտիչէլի իտի:

Րօզ. — Կէօրիւյօր մըսըն Տակոպէր, տէրհալ պիզի թէքտիր իթմէյէ պաչլատըն:

Պլանչ. — Եվվէթ, հիքեայէնին հէնուզ պաչլանղըճըն. տա իքէն, տարըլմաղա գալգըչտըն. . . .

Տակոպէր. — Պաչլանղըճընտա՝ մը. . . . տէմէք օլըյօր քի, ալթ թարաֆը վէ թիթամը տա վար տըր:

Րօզ. — Խիթամը մը. . . . խալը, պիղ պու խիթամըն վագը օլմասընը գաթան արղու իթմէյիլ. . . .

Կէնճ գըզ, պու սէօղլէրի թէլաֆֆուզ իթտիյի սը-

րատա, մէճնունանէ պիր գահգահա սալը վէրտի, Պլանչ տախի, հէմիլիէսինին նէչէ վէ մէսէրրէթինէ իշթիրաք իտէրէք:

— Պիղիմ արղուի եէքեանէմիլ, պու հալին իլէլ էպէտ տէվամ իթմէսի տիր. — տէտի:

Տակոպէր, պու մուամմայը հալ իթմէք իչուն, սօն տէրէճէ պիր ճիտտիյէթլէ իքի էօքսիւզլէրին հէր պիրինի այրը այրը թէտգիգ իյլէտի, Հալ պու քի, անլէրին կիւղէլ չէհրէլէրինտէ պիր խանտէի սատէտիլանէ լէմաան իթտիլինի կէօրիւնճէ, էկէր մուճիպի թէքտիր պիր գապահաթ իյգա իթմիչ օլսալար, պու տէրէճէ պէչաչէթ ու շաթարէթ իպրաղ իտէմէյէճէրլէրինի միւլահագա իտիպ, պուլընտըգլարը հալը գասվէթիշթիմալ արասընտա պու տէրէճէ տիլչատ վէ մէսրուր կէօրիւնէն էօքսիւզ չօճուգլարը թէմաչա իթմէքլէ, քէնտիսի տախի մէսրուր վէ միւֆթէլսիր օլտու, վէ անլէրէ խիթապէն:

— Կիւլիւնիւզ, էվլատլարըմ, կիւլիւնիւզ. . . . պէն, սիզի տաիմա խանտան վէ մէսրուր կէօրմէք իսթէրիմ. — տէտի:

Մա մաֆիհ, քիւլիւք գըզլարըն իֆատէի զարիպէսինէ գարչը, պու սուրէթլէ ճէվապ վէրմէք բէք տէ մուվաֆըզը վիճտան օլմատըղընը տիւլիւնէրէք, պիր թավըր ճիտտիյանէ իլէ:

— Եվվէթ, սիզի տաիմա խանտան վէ մէսրուր կէօրմէք իսթէրիմ. հալ պու քի, գուճրալ սաչը վէ մաի կէօղլիւ պիր քիմսէնին վիղիթասընը գապուլ իյլէմէնիլտէն տէ խօչնուտ օլամամ. . . . հայտի, էվլատլարըմ, մէսէլէյի նագլ ու իյգահ իտինիլ, մատտէնին նէտէն իպարէթ օլտըղընը հէր հալտէ անլամալըյըմ. . . . Լաթիֆէ իտիյօրօընըլ. . . . պէնիմլէ էյլէնմէք իսթիյօրսընըզ, տէյիլ մի, Պլանչ. — Խալը, Տակոպէր, պիղ սանա հագըգաթը հալի պէյան իտիյօրըզ. . . .

Բօղ . - Եյի պիլիրսին քի , պիզ քիզպի ասլա իթմէյար իթմէմիշիզ տիր :

Տակոպէր . - (Թէքրար տիւշարը վէսվէսէ օլարագ .)
Հագգընըզ վար . եալան սէօյլէմէզսինիզ . . . լաքին պէօյ-
լէ պիր վիզիթանըն վուգուընաւոր միւմբին օլապիլիր . . .
Պէն գաբունըզըն էօնիւնտէ եաթըյօրըմ , Բապա-ժուա
տախի բէնճէրէնիզին տիպինտէ պուլընըյօր . տիւնեանըն
պիւթիւն գումրալ սաչը վէ մաի կէօզլիւլէրի իսէ , եա
գաբուտան վէ եախօտ բէնճէրէտէն կիրէպիլիրէր . վէ է-
կէր պէօյլէ պիր թէշէպպիւստէ պուլընսալար , Բա-
պա-ժուա իլէ պէն , գուվվէի սամիամըզ էբէյիճէ քէսկին
օլտըղը ճիհէթլէ , պու զիյարէթլէրի նէ կէօնա գապուլ
իտէճէյիմիզի պիլիրիզ . . . Ծագաթ , րէճա իտէրիմ էվ-
լատլարըմ , լաթիֆէյի պէրթարաֆ իտէյիմ տէ ճիտտէն
գօնուչալըմ , հայտի , իյզահը մատտէ իտինիզ . - տէտի :

Իքի գըզ գարընտաշ , Տակոպէրին սըֆաթընտաքի սօլ-
դունըգտան , գալպէն տիւշարը ըղտըրապ վէ էնտիշէ
օլտըղընը հըսս իտիպ , քէնտիսինին կէօսթէրտիյի միւրիւվ-
վէթ ու ինսանիյէթի սուի իսթիմալ իթմէք իսթմէմէ տիլէր :
Պիրի պիրինին եիւզիւնէ պագըչտըգտան սօնրա , Բօղ , իլ-
թիեար ասքէրին սէրթ վէ կէնիշ էլլէրինի , քէնտի ուֆա-
ճըզ էլլէրի իշինէ ալարագ .

— Եիւրէյինի թիւթմէ , Տակոպէր . տօսթըմըզ . . .
Դաբրիէլին զիյարէթլէրինի սանա հիքեայէ իտէճէյիզ . -
տէտի :

Տակոպէր . - Թէքրար մը պաչըյօրսընըզ . . . իսմի
տէ վար ըմըշ հա :

Բօղ . - Շիւպհէսիզ . . . քէնտիսինի Դաբրիէլ նամըյլա
եատ իտիյօրըզ :

Պլանշ . - Կիւզէլ իսմ տէյիլ մի , Տակոպէր . օհ ,
պիզիմ կիւզէլ Դաբրիէլիմիզի սէն տէ կէօրսէն , սէն տէ
պիզիմ կիպի սէվմէք իթմէյէճէքսին :

Տակոպէր . - (Պաշընը սալլայարագ .) Սիզին կիւզէլ
Դաբրիէլինիզի սէվէճէյիմ , լաքին նէ սուրէթլէ սէվէճէ-
յիմի շիմտիտէն սէօյլէյէմէմ . շունքի , իպթիտաի էմրտէ
իշէ վագըֆ օլմալըյըմ . . . Լաքին թօհաֆ տէյիլ մի . . .
պու իսմ իսաթըրըմա պիր շէյ կէթիրիյօր . . . :

Բօղ . - Նէ կէթիրիյօր , Տակոպէր . . . :

Տակոպէր . - Պունտան օն պէշ սէնէ մուգատտէմ ,
րէտէրէնիզ , Ֆրանսատան ավտէթինտէ , զէվէճէմտէն պիր
մէքթուպ կէթիրտի , Պու մէքթուպտա զէվէճէմ , հէր նէ
գատար զարուրէթի հալտէ պուլուընպ , գուճաղընտա
տախի էվլատըմ քիւշիւք Արթուր պուլուընմագտա իսէ
տէ , եիւզ իւսթիւնէ պրրագըլմըշ մէլէքսիմա պիր չօճու-
ղը եանընա ալմըշ օլտըղընը , վէ պու ֆագիր չօճուղըն
իսմի տէ Դաբրիէլ իտույինի պիլտիրմիշ իտի . . . Տահա
չօգ վագթ օլմատը քի անա տաիր պաղը իսապէրլէր ալտըմ :

Բօղ . - Քիմտէն . . . :

Տակոպէր . - Եիմտի անլայաճագսընըզ :

Պլանշ . - Կէօրտիւն մի Տակոպէր , մատամ քի սէնին
տէ պիր Դաբրիէլին վար ըմըշ , պիզիմ Դաբրիէլի տէ սէվ-
մէքլիյին լէաղըմ կէլիր . . . :

Տակոպէր . - Սիզինքինի մի . . . սիզինքինի մի . . .
պագալըմ սիզինքի նէ իմիշ . . . դանն իտէրսին քի գըզըլ
պէշլէր իշինտէ պուլընըյօրըմ . . . :

Բօղ . - Տակոպէր , պիլիրսին քի պէն իլէ Պլանշ , էլէլէ
վէրիպ ույուըըզ . . . :

Տակոպէր . - Եվվէթ , պիլիյօրըմ , հէր իքինիզի տէ
չօգ տէֆալար պէշիյինիզտէ կէօրմիւշ իմ . . . Հաթ-
թա , պու հալը մասուճանէ իշինտէ օ գատար կիւզէլ , օ
գատար լաթիֆ իտինիզ քի , եիւզիւնիւզէ պագմագտան
օսանմազ ըտըմ :

Բօղ . - Հէր նէ հալ իսէ . իքի կիճէ էվվէ , ուզույա
հէնուզ տալմըշ իքին . . . կէօրտիւք քի . . . :

Տակոպէր . - Մատամ քի ույգույա հէնուղ տալմըշ ըտընըղ , տէմէք օլըյօր քի բուեատա կէօրտիւնիւղ , էօյլէ մի . . . :

Բօղ . - Էվվէթ , բուեատա եա . . . : Սէն նէրէտէ զանն իթտին . . . :

Պլանշ . - Ճանըմ պրագ քի , հէմշիրէմ հիքեայէսինէ տէվամ իթտին :

Տակոպէր . - (Պիր թավրը խօշնուտի ըզհար իտէրէք .) Հա . . . շիմտի անլատրմ . . . շիմտի թէմամէն միւսթէ . ըիհ օլտում . . . մէմնուն ըմ . . . էկէրշի հագգընըղտա հիշ պիր շիւպհէմ եօգ իսէ տէ . . . լաքին նիհայէթ մէմնուն օլտում . . . կէօրտիւյիւնիւղ բուեա իմիշ . . . հայտի պագայրմ քիւշիւք Բօղ , հիքեայէնի ունութմա :

Բօղ . - Ույգույա տալար տալմագ , իքիմիղ տէ այնը բուեայր կէօրտիւք :

Տակոպէր . - Իքինիղ տէ այնը բուեայր մը . . . :

Բօղ . - Էվվէթ , Տակոպէր , չունքի , ֆէրտասը սապահը , ույգուտան ույանտըղըմըղտա , կէօրտիւյիւմիւղ բուեայր պիրի պիրիմիգէ նաղլ իթտիք :

Պլանշ . - Վէ պագտըգ քի , պու բուեալարըն իքիսի տէ , եէքտիկէրինին թէմամէն այնը տըր . . . :

Տակոպէր . - Թօհա ֆ շէյ . լաքին բուեա նէտէն իպարէթ իտի :

Բօղ . - Պլանշ իլէ պէն եան եանա օթուրըյօրտուգ . նակէհան , կիւղէլ պիր մէլէք իշէրիյէ կիրտի . պու մէլէք , ուղուն վէ պէյագ սիր իսլաս կիյինմիշ օլուպ , սաշլարը գումրալ , կէօղլէրի մաի վէ սիմասը իսէ օ դատար կիւղէլ , օ դատար լաթիֆ իտի քի , նէ եաբաճաղըմըղը շաշըրըպ , էլէրիմիգի պիրի պիրինէ գալուշտըրտըղ վէ տուա իթմէք իսթէտիք . . . : Ո դէման , խօշ պիր սէտա իլէ , իսմի Դաբրիէլ օլտըղընը , վէ պիղիմ ֆիրիշթէի սըյանէթ քեարըմըղ օլմագ իւղրէ վալիտէմիղ թարաֆընտան

կէօնտէրիւմիշ պուլընտըղընը , վէ պիղի ասլա թէրք իթմէյէճէյինի պէյան իլլէտի :

Պլանշ . - Պատէհու , իքիմիգին տէ պիրէր էլինի թու . թարագ վէ նուրա միւսթաղրագ օլան սիմասընը պիղէ տօղրու ինտիրէրէք , օ դատար լութիքեար պիր նաղարլա եիւղիւմիւղէ պագտը քի , կէօղլէրիմիգի անըն կէօղլէրին . տէն այըրամաղ օլտըգ :

Բօղ . - Էվվէթ , էվվէթ , պագըշը , զանն իտէրսին քի , իքիմիգի տէ քէնտիսինէ ճէլպ իտէր , վէ գալպիմիյին թա քէօքիւնէ գատար թէէսիր իլլէր իտի . . . : Լաքին , շի ֆաիտէ քի իրթէսի կիճէ քէնտիսինի թէքրար կէօրէպիլէճէյիմիգի վատ իտէրէք , կէօղտէն նիհան օլտու :

Տակոպէր . - Թէքրար կէօրիւնտիւ մի . . . :

Բօղ . - Էվվէթ , կէօրիւնտիւ . լաքին , տօսթըմըղըն թէքրար պիղի կէօրմէյէ կէլիպ կէլմէյէճէյինի անլամագ իշուն , ույգու գէմանընա նէ տէրէճէ սապրսըղլըղլա պէքլէտիյիմիգի սէն թէսավվուր իտէպիլիսին :

Տակոպէր . - (Սլնընը գաշըյարագ .) Հըմ . . . անլաշըլտը . օնըն իշուն էվվէլքի ազշամ կէօղլէրինիգի միւսթէմատիյէն օղըշտըրըյօր վէ « ույգումըղ վար տըր տիյօրտընըղ . . . պահս իտէրիմ քի , պու հարէքէթինիգ , պէնի էրքէնտէն եօլա գօյուպ , պիր ան էվվէլ բուեանըղա գալուշմագ իշուն ըտը :

Բօղ . - Էվվէթ , Տակոպէր :

Տակոպէր . - Չունքի պանա Բապա-Ժուա կիպի , « Հայտի , կիթ եէրինէ եաթ » տէյէմէղ իտինիղ , պինապէրին , պոռ կիպի հարէքեաթտէ պուլընարագ , պէնի պաշտան սավմագ իսթէտինիղ , տէյիլ մի . . . : Էյ Դաբրիէլ տօսթընըղ թէքրար կէլտի մի :

Պլանշ . - Շիւպհէսի'գ . լաքին պու տէֆա տահա չօգ գօնուշտու , վէ վալիտէմիղ նամընա օլարագ , պիղէ օ գատար միւէսսիր , օ գատար միւշֆիգանէ նասիհաթլար վէր-

տի քի, ֆէրտասը կիւնիւ, Բօզ իլէ պէն օլանճա վազթը-
մըզը, Դաբրիէլիմիզին էն էտնա սէօզլէրինի, շէքլ ու շէ-
մաիլինի վէ պազըշընը տէրիսթըր իթմէքլէ իմրար լյ-
լէտիք . . . :

Տակոպէր. - Էվվէթ, շիմտի խաթըրլայօրըմ. տիւն-
քի կիւն, եօլտա կէլիր իքէն, տաիմա եաւաշ սէտա իլէ
զօնըշըրլայօրընըզ . . . : Սիզէ ղէշ տէտիյիմտէ, սիզ ղ-
ե-ն տէյու ճէվապ վէրիյօրընըզ . . . :

Բօզ. - Էվվէթ, Տակոպէր, էզհան ու էֆքեարլմըզ
քեամիլէն տօթըմըզա մուհասըր ըտը . . . :

Պլանշ. - Հաթթա, օ վազթտան պէրու, տօթըմըզ
պիղի նէ գատար սէվիյօր սա, պիզ իքիմիզ աէ անը օ գա-
տար սէվիյօրըզ . . . :

Տակոպէր. - Լաքին օ սիզէ նիսպէթլէ պիր քիշի տիր :

Բօզ. - Նէ պէիս վար. վալիտէճիյիմիզ տաիի իքիմի-
զէ նիսպէթլէ պիր քիշի տէյիլ մի իտի :

Պլանշ. - Սէն տէ, Տակոպէր, սէն տէ իքիմիզէ նիս-
պէթլէ պիր քիշի տէյիլ միսին . . . :

Տակոպէր. - Որասը տօղրու . . . : Լաքին պիլիյօրը-
մընըզ, պու Դաբրիէլ հազգընտա եաւաշ եաւաշ հասէտ
իթմէյէ պաշլայաճաղըմ . . . :

Բօզ. - Սէն կիւնտիւզքի տօթըմըզ սըն, օ տա կիճէ-
քի տօթըմըզ տըր :

Տակոպէր. - Բէք էյի. ֆազաթ, էկէր կիւնտիւզլէ-
րի անտէն պահս իտէճէք, վէ կիճէլէրի տէ բուեանըզտա
անը կէօրէճէք օլուր սանըզ, էօթէտէ պանա նէ գալըր :

Բօզ. - Սանա տա, պիր մուհասպպէթի շէտիտէ իլէ
սէվմէքտէ օլտըղըն իքի էօքսիւզ էվլատըն գալըր :

Պլանշ. - (Խօշ պիր սէտա իլէ.) Օ էօքսիւզլէր քի,
տիւնեա իւզէրինտէ, սէնտէն պաշգա քիմսէլէրի եօգ
տըր . . . :

Տակոպէր. - (Միւթէպէսսիմանէ.) Հա՛, հա՛, պէնի

թալթիֆ իտիյօրսընըզ, էօյլէ՛ մի . . . : Պէն, քէնտի հըս-
սէմտէն մէմնուըմ, էվլատլարըմ. Դաբրիէլինիզ սիզէ օլ-
սուն, ասլա կէօզլիւմ եօգ. պէն իլէ Բապա-ժուա իսթի-
րահաթը քեամիլէ իլէ ույուեապիլիր օլտըղըմըզա զաթէն
էմին իտիւմ, Պուհտան մաատա, կէօրտիւյիւնիզ բուեատա
շայանը իսթիղըապ պիր շէյ եօգ տըր : Իլք բուեանըզ իւ-
զէրինիզէ պէօյիւք պիր թէէսիրի մուճիպ օլմուշ, վէ ղիհնի-
նիզի անընյա իշլալ իտէ իտէ, թէքրար կէօրմիւշ սինիզ . . .
պինաէն ալէյհ, պու կիւղէլ կիճէ գուշընը, իւշիւնճիւ
տէֆա օլարազ թէքրար կէօրսէնիզ պիլէ, թէաճճիւպ իթ-
մէյէճէյիմ :

Բօզ. - Ահ, Տակոպէր, իսթիհանըն մանէասը եօգ.
վազըա պուշլար սըրֆ բուեատան իպարէթ իսէ տէ, պի-
ղէ էօյլէ կէօրիւնիւյօր քի, վալիտէմիզ թարաֆընտան կէօն-
տէրիլիյօր, Էքսէր տէֆա պիզէ տէմէզ մի իտի քի, էօք-
սիւզ գըզճըզազլարըն պիրէր սըյանէթքեար մէլէքլէրի պու-
լունուր . . . : Իլթէ պիլիմ մէլէյիմիզ տէ Դաբրիէլ տիր
քի, կէրէք պիղի վէ կէրէք սէնի մուհաֆազա վէ սըյանէթ
իտէճէք տիր :

Տակոպէր. - Տօթընըզըն պէնի տէ տիւշիւնիւպ գա-
յըրմասը, հազըգաթէն ալիճէնապանէ պիր հարէքէթ օլ-
տըղընտան, մէմնուըմ. Լաքին, պիլմիշ օլընըզ, սէվկիւ-
լի էվլատլարըմ քի, սիզի միւտաֆաա զըմնընտա, Բապա-
ժուանըն մուալէնէթինի հէր շէյէ թէրճիհ իտէրիմ. չու-
քի, պու քէօքէք, կէրչի Դաբրիէլինիզ գատար գումրալ
տէյիլ իսէ աէ, զալթ քէսկին տիշլէրէ մալթ օլտըղըն-
տան, աահա զիյատէ իշիմէ եարար :

Բօզ. - Ահ, Տակոպէր, պու լաթիֆէլէրին սապըր-
մըզը արթըզ թիւքէտիյօր :

Պլանշ. - Չուըքի հէր շէյի իսթիհա իտիյօրսուն :

Տակոպէր. - Էվվէթ, Լաքին նէտէն պու գատար
մէսըուր օլտըղըմա պէն տէ թէաճճիւպ իտիյօրում. պի-

զիմ իխթիեար Ժօվիալ կիպի, պէն տէ տիշլէրիմի աշմագ-
սըզըն կիւլէրիմ, տէյիլ մի. պէնի թէքտիր իթմէյինիզ,
էվլատլարըմ. հագըգաթտա պէն հագգսըզ օլտըղըմը ի-
թիրաֆ իտէրիմ. բուեանըզը զէվզէ ալմաղա գաթան սէ-
լահիյէթիմ եօգ տըր, չունքի միւհթէրէմ վալիտէնիզին
խաթրրէսի պու բուեայա գարըշմըշ տըր. հէմ տէ, պու
պապտէ քէմալը հիւրմէթ ու ճիտտիյէթլէ գօնըշմանըզ քէք
մուվաֆըզը վիճտան տըր: (Վագուրանէ պիր թարգտա.)
Պունտան գաթը նազար, պազը բուեալարտա հագիզի
շէյլէր տէ պուլունուր. . . մէսէլա, Սբանեատա պուլըն-
տըղըմըզ վագթ, իմքերաթօրիշանըն Տըլա նամ սիւվարի-
լէրինտէն վէ պէնիմ մուհարէպէ քէֆիզլէրիմտէն իքիսի
վէֆաթ իթմէզտէն պիր կիւն էվվէլ, բահիպլէր թարա-
ֆընտան թէսմիմ իտիլէճէքլէրինի բուեալարընտա կէօր-
միւլէր իտի, վէ բուեալարըտա կէլիպ չըգտը. . . : Կիւ-
զէլ մէլէյինիզ Գարրիէլի, բուեանըզտա տաիմա կէօրմէք
իսթմէնիզին սէպէպի շու տըր քի. . . էվվէթ, շու տըր
քի սիզի էյլէնտիրիյօր. . . : Կիւնտիւզլէրի էյլէնճէտէն
մահրում օլտըղընըզտան, պարի կիճէլէրի օլսուն, սաֆա.
պախշ պիր ույգու ույուեընըզ, Շիմտի, էվլատլարըմ, պէ-
նիմ տէ սիզէ սէօյլէյէճէք շէյլէրիմ վար տըր. վալիտէնիզ-
տէն պահա իտէճէյիմ. լաքին, միւքէտտէր օլմայաճաղը-
նըզը էվվէլտէն վատ իթմէլի սինիզ:

Իօզ. - Սէն միւսթէրիհ օլ. պիզ վալիտէմիզի տիւ-
շիւնտիյիմիզ զէման, միւքէտտէր օլմայաճաղը, միւթէսէլլի օ-
լուրըզ. . . :

Տակոպէր. - Տահա էյի եա. պէն, սիզի քէտէրլէն.
տիրիրիմ գօրգուսըյլա, վալիտէնիզին նազլ ու պէյան ի-
տէճէյի շէյլէրի սէօյլէմէք զէմանընը շիմտիյէ գատար
թէէլիթ իտիեօրտում. մա մաֆիհ, պիշարէ գատըն օ գա-
տար չապուզ վէֆաթ իթտի քի, պու շէյլէրի արզ իթ-
մէյէ վագթ պիլէ պուլամատը. զաթէն նազլ իտէճէյի

խուսուսաթ, կէրէք քէնտիսինին վէ կէրէք պէնիմ գալպ-
լէրիմիզի բարչա բարչա իտիյօրտու. իշթէ պու սէպէպէ
մէսին, միւքինի մէրթէպէ պէն տէ թէէլիթ իտիյօր-
տում. չունքի, քէտէրինիզին էսիր իտիլմիշ օլտըղը մու-
հարէպէ մէյտանընտան կէշմէյինճէ, պու էսրարտան
գաթան պահա իթմէմէյի քէնտիմճէ գարարլաշտըմըշ ը-
տըմ. . . շիմտի իսէ վագթ կէլմիշ շաթմիշ տըր. . . պի-
նապէրին, էսրարը մէզքիւրէյի քէթմ իթմէյէ հիշ պիր
սէպէպիմ գալմամըշ տըր:

Էօքսիւզլէր. - (Թէգայեիւտքեարանէ պիր թավր ի-
լէ.) էօյլէ իսէ նազլ էթ տէ տինլէյէլիմ, Տակոպէր:

Տակոպէր, պիր տագըգա գատար սիւքիւթէ տալըպ,
զիհնինի թօրլատըզտան սօնրա, շու եօլտա իֆատէթ մէ-
րամա աղազ իյլէտի:

— Բէտէրինիզ ժէնէրալ Սիմոն՝ միւտտէթի էօմրիւ-
նիւ իշճիլիքլէ կէշիրէն պիր ամէլէնին էվլատը իտի, ժէ-
նէրալ, էկէրչի էլինտէն կէլէնի տիրիզ իթմէյիպ, քէտէ-
րինին թէաննիւտինէ զալէպէ իթմէք իսթէտի իսէ տէ,
մէրգում իշճի, թէրքի սէնաթ վէ թէպտիլի մէսլէք իթ-
մէմէքտէ ըսրար կէօսթէրտի, Օղլու կիպի, պու հէրիֆին
տէ պաշը տէմիրտէն վէ գալպի ալթունտան ըտը: Տիւ-
շիւնինիզ էվլատլարըմ քի, քէտէրինիզ, ատի պիր նէֆէր
մագամընտա սիլքի ասքէրիեէ տախիլ օլտըգտան սօնրա,
ժէնէրալըզ վէ իմքերաթօրլըզ գօնթլըղը բայէլէրինի
պիլա զահմէթ վէ պիլա շէրէֆ ու շան գազանամատը:

Էօքսիւզլէր. - Իմքերաթօրլըզ գօնթլըղը մի. պո՛ւնէ
տէմէք, Տակոպէր:

Տակոպէր. - Պիր նէվ իւնվան վէ տահա տօղրուսը...
պիր նէվ պուտալալըզ ըտը քի, իմքերաթօր, պիրինէ
բուլպէ թէվճիհ իթտիյի սրրատա, զամիմէ օլարագ մէճ-
ճանէն վէրիր իտի. իշպու հարէքէթինտէն մագսէտի իսէ,
քէնտիսինին պախի հայաթը օլան սէվկիլի էհալիսինէ:

« Էվյատլար , էսկի ասըլզատէլէր կիպի ասըլզատէ օլմագ իսթէ՛ր միսինիզ , իշթէ սիզէ ասըլզատէլիք . հիւքմտար օլմագ իսթէ՛ր միսինիզ , իշթէ սիզէ հիւքմտարլըզ . . . հէրսինտէն տէ լէզզէթեապ օլընըզ . . . Էվյատլար , սիզին իշուն պունտան պէօյիւք պիր շէրէֆ ու սաատէթ օլամազ . պինաէն ալէյհ իսթիֆատէ իթմէյէ պագընըզ . » սէօզլէրինի սէօյլէմէքտէն իպարէթ իտի :

Էօքսիւզլէր . - (Հայրէթլէ էլլէրինի գալուշտըրաւազ .) հիւքմտար մը . . . :

Տակոպէր . - Էվլէթ , հիւքմտար տիյօրըմ . Խմբերաւթօրըն թաճ ու թախթ խուսուսընտա խասիսլիյի եօզ իտի . պէնիմ ճէսուր պիր աքբէր արգատաշլւմ վար ըտըքի , հիւքմտար օլտու . պու քէյֆիյէթ , մէմնունիյէթ վէմահզուզիյէթիմիզի մուճիպ օլուրտու , ատէթա իֆթիլաար իտէրտիք . չունքի , պիրի օլմագսա , տիկէրի մութլազ հիւքմտար օլուրտու : Իշթէ , պու գապիյտէն օլաւազ , բէտէրինիզ տէ գօնթ օլտու . լաքին , գաթլըզ բութ . պէսինի իհրազ իթսին իթմէսին , օրտունըն էն կիւզէլ լէն պէհատըր ժէնէրալը ըտը :

Էօքսիւզլէր . - Կիւզէլ իտի , Տակոպէր , տէյիլ մի , վալիտէմիզ էօյլէ սէօյլէր իտի :

Տակոպէր . - Էվլէթ , զայէթ կիւզէլ իտի . լաքին սիզին գումրայ սաշլը տօսթընըզ Դաբրիէլէ գաթան պէնզէմէզ իտի . գարա կէօզլիւ , սիյահ սաշլը շիրին պիր տէլիգանլը թէսալիլուր իթտիյինիզտէ , բէտէրինիզին թէմալը միւճէսսէմի տէմէք օլուր . էկէր , իւնիֆօրմասընը լապիս պուլընտըղը պիր սըրատա , քէնտիսինի կէօրէ իտինիզ , հայրէթտէ գալաճաղընըզ , լէ տէրունը գալպինիղտէ թէշի մուհապպէթին իշթիալնիւմաի գուհուր օլաճաղը թապիի իտի : Բէտէրինիզ օրտու պաշընտա պուլընտըղը զէման , խասմըմըզ հէր քիմ տախի օլսա , տէրհալ իւզէրինէ հիւճում իտէր իտիք :

Էօքսիւզէր . - Բէտէրիմիզ ճէսուր օլտըղը գատար քէրէմքեար ըտը , տէյիլ մի , Տակոպէր :

Տակոպէր . - Քէրէմքեար մը , շիւպհէսիզ , Հաթթա օ գատար գուվլէթլի իտի քի , սիզ պիր քեաղըտ բարչա- սընը նասըլ պիւքիւպ էզէրսէնիզ , օ տա , պիր պարկիր նալընը էլիյլէ էօյլէ էզէպիլիր իտի , էսիր իտիլտիլի կիւն , Բրուսիալըւարըն թօրլարը իւզէրինէ գատար սավլէթ ի- տէրէք , թօքճը նէֆէրլէրինի քիւշթէի շիմյիր էլլէմիշ ի- տի : Պու գատար շէճաաթ ու գուվլէթէ մալիք օլան պիր քիմնէ , քէրէմքեար օլմագտա նէ օլուր . . . , Թագրիպէն օն տօգուզ աէնէ մուգատտէմ , պուրատան պիր ազ ու- զագտա , պու գարլյէյէ կէլմէզտէն էվլէլ սիզէ կէօս- թէրտիլիմ մահալտէ , բէտէրինիզ՝ ժէնէրալ Սիմոն՝ թէհլի- քէյիէն Եարալանարագ , պարկիրտէն տիւշսիւ . . . պէն օ սըրատա էմի չավուշըղը մէհալլէթիւնէ արգասընտան կիթմէքտէ օլտըղըմտան , տէրհալ իմտատընա շիթապան օլտում . հալ պու քի , պէշ տագըգա սօնրա , իրիմիզ աէ էսիր իտիլտիք . . . քիմի՝ թարաֆընտան պիլիյօրմըսը- ճըղ . . . պիր Ֆրանսըզ թարաֆընտան :

Էօքսիւզէր . - Պիր Ֆրանսըզ թարաֆընտան մը . . . :

Տակոպէր . - (Մէրարէթի գալպինի սէթր իտէմէյէ- րէք .) Էվլէթ չօճուզլարըմ , Ֆրանսատան հիճրէթ իթ- միշ , վէ Բուսիա օրտուսընտա միրալայլըգ րութպէսինի գազանմըշ օլան պիր մարքի թարաֆընտան էսիր իտիլ- տիք . . . , Ատուի վաթան օլան պու մարքի , ժէնէրալա տօղրու իլէրիլէյիպ . էէֆէնտի , վաթանտաշընըգա թէս- լիմ օլընըղ տէտիլինտէ , բէտէրինիզ տախի . «Ֆրանսայա գարչը սիւահ իսթիմալ իտէն պիր նանքէօր Ֆրանսըզ , պէնիմ՝ վաթանտաշըմ օլամազ . օ խախն պիր քիմնէ տիր քի պէն պիր խախնէ ապա արզը թէսլիմիյեթ իտէմէմ . » տէյու ճէվապ վէրտի : Պատէհու , Եարասընըն վէխամէթինէ պագմագսըզըն , սիւրիւքլէնէ սիւրիւքլէնէ

պիր Բուս գումպարաճրսրնն եաննա գատար կիթտի, վէ
զըլըճընը մէրգումա թէսլիմ խտիպ . ճիկիկիթ ասքէր, իշ-
թէ սանա թէսլիմ օդույօրմ . . . » . - տէտի, Գու. սրբատա
մարքի, հիտտէթ ու դազապընտան սաք սարը քէսիլմիշ
իտի :

Էօքսիւղէր, մաղրուրանէ պիր նաղարյա, պիրի պի-
րինէ պազըչտրյար, եանաղյարը խափիֆ բէմպէ բէնկի-
նէ պօյանտը, վէ ճիհ, ճէսոյ բէտէր, գահրաման բէ-
տէր . . . » տէյու նիտա էյլէտիլէր :

Տակոպէր, բիպր ու աղամէթլէ պըլըզլարընը օխշա-
յարագ .

— Ճէսոյ չօճուղյար, պուրիարըն տաւարյարընտա
տախի ասքէր գոնը ճէվէյան խտիյօր . - տէտի, վէ հիքեա-
յէսինէ շու եօլտա աէվամ կէօսթէրտի :

— Իշթէ, էվլատըրըմ, պու սուրէթլէ էսիր խտիլտիք
փէնէրալըն րարիպ օյտըղը պարկիր տախի, ալթընտա
թէթթ օլմըշ ըտը, Խօյա բէվան օլմագ իյուն, * հիւնքի
մուհարէպէտէ ճէրիհատար օլմայան փօլիայա պինտի, վէ
Վարչավիայա մուվասէլէթ իյլէտի, Ժէնէրսոյ, վալիտէնի-
ղի օրատա կէօրէրէք, իլֆէթ բէյուա իյլէտի, Վալիտէ-
նիզին նասըլ պիր գատըն օյտըղընը թարիֆ ու իյզահ ի-
չուն, քէնտիտինէ Վարչ-Խեւաշ նամը վիրիլտիլինի սէօյ-
լէմէք քիֆայէթ իտէր, Բէտէրինիզ, խայրը վէ կիւղէլ
շէյլէրէ մէյլէյանը մախսուսը պուլընտըղընտան, վալիտէ-
նիզէ տէրագապ թէաշչուդ իթտիլի միսիլլու, մէզպուրէ
տէ ժէնէրայա տիլտատէ օլտու, Հալ պու բի էպէվէյնի
պու գըզըղազը պաշգասընա վատ իյլէմիշ իտիլէր քի,
պու պաշգասը տա . . . :

Տակոպէր, սէօգիւնիւ տէվամ իտէմէտի, չունքի,
Բօղ, տէհէթլէ բէնճէրէյի կէօսթէրէրէք, քէսկին պիր
սէտա իլէ հայզըրմըշ ըտը :

7

Ե Ո Ւ, Ճ Ո Ւ

Տակոսէր, կէնճ գրգրն ֆէրեատր իւզերինէ, պիր-
տէն պիրէ ալադա գալզըպ.

— Նէ՛ օլտուն, Բօղ. — տէյու սիւալ իյլէտի.

Մէրգումէ, բէնճէրէյի իրայէ իտէրէք.

— Օրատա . . . օրատա . . . կէ-դիւմէ պիր էլ կէօ-
րինտիւ քի, քիւրքիւ գարըշտրըրըօրտու. — տէյու ճէ-
վապ վէրտի.

Բօզ, պու սէօզլէրի հէնուզ իքմէմիշ իքէն, Տակոպէր բէնճէրէյէ սօղրու գօշտու, վէ եօգարըտան ասըլմըշ օլան քիւրքիւ ինտիլտիքտէն սօնրա, բէնճէրէյի շիտտէթլէ աշտը, Զուլմէթի լէյլ օրթալըղա հիւքմֆէր-մա օլմագտա վէ ըիւզկեար տաիի շիտտէթլէ հուպուպ իթմէքտէ իտի... իխթիեար ասքէր, գուլագ վէրիպ էթրաֆը տինլէտի իսէ տէ, հիշ պիր շէյ իշիտէմէտի, Պատէհու, մասա իւզէրինտէրի մուլը ալտը, վէ ըուզկեար-տան սէօնմէսին իշու, էլիյլէ ըշըղը մուհաֆագա իթմէյէ չալըշըպ, բէնճէրէտէն տըշարըյա չըգարտը, լաքին եինէ հիշ պիր շէյ կէօրմէյէ մուլաֆագ օլամատը... Պուներն իւզէրինէ, քէմալը շիտտէթլէ էսմէքտէ օլան ըուզկեարըն քիւրքիւ հարէքէթէ կէթիւլմէսինտէն, Բօզ պիհուտէ եէ-րէ գօրգմըշ օլտըղընա գանաաթ հասըլ իտիպ, բէնճէ-րէյի թէքլար գարատը, վէ էօքսիւզլէրին Կանընա ալ-տէթ իտէրէք:

— Դօրգմայընըզ, էվլատլարըմ, պիր շէյ եօգ տըր-ըուզկեար շիտտէթլէ էսմէքտէ օլտըղընտան, քիւրքիւն ուճընը սալլաթմըշ օլմալը տըր. — տէտի:

Բօզ. — (Էլան տիթրէյէրէք.) Լաքին պանա էօյլէ կէլ-տիքի, օրատա ինսան բարմաղլարը կէօրտիւմ. հաթթա պու բարմագլար քիւրքիւ գարըշտըրըյօրտու...:

Պլանշ. — Պէն, Տակոպէրին եիւզիւնէ պագմագտա օլտըղըմ իշու, հիշ պիր շէյ կէօրմէտիւմ:

Տակոպէր. — Զաթէն կէօրիւլէճէք պիր շէյ եօգտու-քի կէօրէիտինիզ. բէնճէրէ, եէրտէն լա էգալլ սէրիզ գատէմ իրթիֆատա օլտըղընտան, օրայա գատար չըգա-պիլմէք իշու, ինսան եա տէվ գատար պօյլու օլմալը, վէ եախօտ պիր նէրտիւպանը պուլընմալը տըր. հայ պու-քի, նէրտիւպան իսթիմալ իտիլմիշ օլսա իտի, օ գատար սիւրաթլա գալտըրմաղա վազթ պուլամայաճագլարը ա-շիքեար ըտը. շուներ, Բօզ հայգըրըր հայգըրմաղ բէնճէ-

րէյէ գօշտում, վէ ըշըղը տըշարըյա ուզաթըպ հիշ պիր շէյ կէօրմէտիւմ:

Բօզ. — Էօյլէ իսէ, ալտանմըշ օլմալըյըմ:

Պլանշ. — Կէօրտիւն մի, հէմշիրէճլիլմ, սէնի գօր-գուլթան շէյ ըուզկեար ըմըշ:

Բօզ. — Օ հալտէ, սէնի բահաթսըզ իթտիյիմուէն սօ-լայը աֆիլ տիլէրիւմ, ազիղիւմ Տակոպէր:

Տակոպէր. — (Միթէֆէրքիւրանէ պիր սուրէթլէ.) Զարարը եօգ, էվլատըմ. ֆագաթ, Բապա-ժուանըն հա-լէա ալտէթ իթմիշ օլմատըղը, ատէթա հիտտէթիմի մու-ճիպ օլըյօր. հիշ տէյիլ իսէ, բէնճէրէնին եանընտա օ-թուրուպ կէօզէթիւ իտի, վէ սիղտէ էմին վէ միւսթէրիհ օլուրտընըզ. կէօրիւնիւր քի, ժօվիալըն ախրըր եանըն-տան կէշէր իքէն արգատաշընըն գօգուսընը ալմըշ, վէ քէնտիսինէ « կիճէլէր խայր օլսու, տէմէք իւզրէ իշէ-րիյէ կիլմիշ տիւ... կիտիպ շու հայլագը չաղըրմաղ իս-թէյօրըմ:

Էօքսիւզլէր. — Խայր, Տակոպէր, խայր, պիզի եա-լընըզ պրագմա, գօրգարըզ...:

Տակոպէր. — Զաթէն էմին իմքի շիմտի նէրէտէ իսէ ալտէթ իտէր վէ բէնշէսիլլէ գարույը թըրմալար... իմ-տի, պիզ հէքեայէմիզ պագալըմ...:

Տակոպէր, պու սէօզիւ միւթէագըպ, իքի գըզ գա-րընտաշըն պաշը ուճընտա, վէ ֆագաթ պու տէֆա բէն-ճէրէնին թա գարընընտա օթուրտու վէ իֆատէսինէ շէօյ-լէճէ տէվմա իլլէտի:

— Պիր աղ էվլէլ արղ իթտիյիւմ վէճհլէ, ժէնէրալ էսիր օլարագ Վարչապիայա կէօթիւրիւլտիքտէն սօնրա, վալիտէնիզէ տիլտատէ օլտու. հայ պու քի, էպէվէյնի պու գըզճըղաղը պիր տիկէրիլլէ թէքլէ իթմէք թէսալ-վուրընտա ըտըլար. 1844 սէնէսինտէ, մուհարէպլէ իս-թամ պուլմըշ օլտըղընը, իմբէրաթօրըն Էլպա ատտսընա

նէֆի իտիւմիչ պուլընտըղընը, վէ Պուրպոնյարըն տախի Պրանսայա ամտէթ իթմիչ օլտըղյարընը իշիթսիք: Պուրպոնյար, քէնտիլէրինի Պրանսայա իտտէ իտէն Բրուսիայը վէ Բուսիայըլար իլէ պիլիթիթիֆազ, Իմրէրաթօրը Էլսլա ատասընա սիւրմիւլլէր իտի, Վալիուտէնիզ, պու խապլի իշիթսիլինտէ, ժէնէրալա խիթասպէն. «Մուհարէպէ խիթամ պուլտու, արթըզ սէրպէսթ սինիզ. Իմրէրաթօր շիմտի հալը սէֆալէթտէ պուլընըյօր. սիզ հէր շէյի անըն սայէսինտէ գազանմըչ օլտըղընըլտան, կիտիպ քէնտիսինի պուլմայըսընըզ. . . . Պիր տէ նէ՝ վազթ կէօրիւշէպիլէճէյիմիզ պէլլի տէյիլ տիր, Լարին սիզտէն պաշգա հիշքիմ սէյէ վարմայաճաղմը վատ իտէրիմ, վէ իլա Նիհայէթ իլէօմը պէնի կէյիզ օլտլապիլիսինիզ. . . . տէտի ժէնէրալ Եօլա շըզմազտան Էվլէլ, պէնի հուզուրընա ճէլպ իտիպ. «Տակոպէր, սէն պուրատա գալ. մատմուաղէլ Էվա, խանէտանընըն իղաճաթընտան բէր գիլատէ միւքէտտէր օլտպ տա, ֆիրար իթմէք նիլէթինտէ պուլընըրսա, սէնին մուսվէնէթինէ պէլլի իհիթիեաճը օլուր: Մուխապէրաթ վէ մուրասէլաթըմըղ տախի սէնին վասիթանլա վազը օլաճազ տրը: Բարիսէ մուվասէլէթ իթտիլիմաէ, զէվճէն իլէ օղընը կէօրիւպ քէնտիլէրինի թէկմին. . . . վէ սէնին պանա հազիգի պիր տօսթ օլտըղընը արգ իտէճէյիմ, ք տէտի:

Բօղ. - (Թէէսսիւրի գալպլէ Տակոպէրին Եիւզիւնէ պազարազ.) Հազըգաթէն տօսթ ըթլազընա շայէսթէ սին, Տակոպէր:

Պլանշ. - Էպէվէյնիմիզէ իթտիլին կիպի, Էվլատլարընա տախի տօսթըղընը տիրիզ իթմէզ սին:

Տակոպէր. - Օրասը թապիի տիր, պիրինի սէվմէք, տիկէլլէրինի տէ սէվմէք տէմէք տիր: Բէտէրինիզ, Իմրէրաթօրըն Եանընտա պուլընմազ իւզրէ, Էլսլա ատասընա կիթտի պէն իսէ, Վարչավիատա գալտըմ, վէ վալիտէնիզլին պու-

լընտըղը խանէ ճիւլարընտա պիր մահայտէ կիզլէնէրէք, ժէնէրալտան կէլէն մէքթուպլարը, խաֆիլլէն քէնտիսինէ թէսլիմ իտէր իտիմ. . . . Հաթթա, պու մէքթուպլարըն պիրինտէ, ժէնէրալ Սիմոն, Իմրէրաթօրըն պէնի տէ անմըչ օլտըղընը պիլտիրմիչ օլմաղլէ, պուրասընը բէմայը շէրէֆու իֆիթիլսարլա պէյան իյլէրիմ:

Բօղ. - Սէնի թանըր մը բտը:

Տակոպէր. - Պիր ազ թանըր բտը, բէտէրինիզ պէնտէն պահս իտիպ տէ, իամիմի թէլաֆիթուզ իտինճէ, Խմբէրաթօր. «Հա՛, Տակոպէ՛ր մի, Էսկի խաստա օլտումըն սիւվարի գումպարաճըսը տէյիլ մի, Մըսրը վէ իթալիա մուհարէպէլէրինտէ հատուազ հիսապսըզ ճէրիհայար ալըպ վիճուտի գալպուր կիպի տէլիք տէլիք օլմուշ օլան Էսկի պիր քիւլհանի տէյիլ մի քի, Վակրամ մուհարէպէսինտէ կէօյիւսիւնէ քէնտի Էլիմլէ նիշան թազտըմ. . . . քէնտիսինի գաթան ունութմամըչըմ. - տէմիշ ճէնապը Հազգ շահիտ օլտուն քի, վալիտէնիզ շու սաթըլարը օգուտըղը վազթ, հէօնքիւր հէօնքիւր աղլամաղա պաշլատըմ. . . .

Պլանշ. - Իմրէրաթօր հա. . . ուսլու տուրտըղըմըզ վազթ պիզէ կէօսթէրտիլին օղըրմըզը շէրիտի կիւմիւշ խաչ իւզէրինտէ, նէ՛ գատար կիւզէլ պիր շէհրէյէ մալիք իտի. . . .

Տակոպէր. - Պուստան գաթընաղար, միւշարիլէյհին վէրտիլի պու խաչ, պէնիմ իշուն պիր Եատիկեարը մուգստտէս հիւքմինտէ օլտըղընտան, շանթամըն իշինտէ, պիզճէ էն զիլատէ զըյմէթտար օլան ուֆաճըզ սէրվէթիմիզ վէ Էվրազը մախսուսէմիզլէ պէրապէր սազլամըչըմ տրը. . . . Վալիտէնիզէ կէլինճէ, ժէնէրալըն մէքթուպլարընը քէնտիսինէ թէսլիմ իթմէք, վէ մուսալէյհ հազգընտա արիզ ու ամիզ գօնըյմազ, պիշարէ գատընա զիլատէսիլլէ թէսէլլիպախշ օլուրտու. շուքի մէզպուրէ,

խանէտանընըն իզաճաթընտան բէք մուաղղէպ օլըյօրտու .
էպէվէյնի . պիր տիկէրիյէ թէպէվլիւն իթմէսի իշուն ,
քէնտիսինի թագիպ ու թագեիդ իտիյօրյար ըտը ըսա տա ,
վալիտէնիդ տաիմ իւզ զէման . « Պէն , ժէնէրալ Սիմոնտան
մատաա հիշ պիրթօնըն էվէնմէմ վէ էվէնմէյնէնէթ . »
ճէվապընը վէրիւր իտի . Բէնտիսի ալիճէնապ , սապըրքեար
վէ ճէսուր պիր դաարն օլտըղընտան , կէպիւլմէյն շայան
ըտը . Պիր կիւն ժէնէրալտան պիր մէքթուպ ալտը . բէ-
տէրինիդ , պու մէքթուպընտա , իմրէրաթօր իյէ պերապէր
էյպա առասընտան հարէքթթ իթմիշ օլտըղընը պիլտիրի-
յօրտու . Մուհարէպէ Եէնիտէն պաշլատը . պու մուհա-
րէպէ , հէր նէ դատար շօղ սիւրմէտի իսէ տէ , Պրանսըղ
ասաքիրինին հարէքեաթը շէճիանէ վէ ֆէտաքեարանէսի
սայէսինտէ , էմնալի կիպի դահրամանանէ օլտու . Բէտէ-
րինիդ , արսյան կիպի բէնչէլէշտիյինտէն , դօմանտա իթտի-
յի օրտու տախի քէնտի հարէքթթինէ իմթիսալ իյլէտի .
հալ պու քի , պունյարըն էսնաի հարստա կէօսթէրտիյի
շէյ շէճաաթ օլմայրալ , իյլա պիր դաղապը մէճնունանէ-
տէն մատուտ ըտը :

Պու սէօղլէրի սէօղլէտիյի զէման , իիթիեար ասքէրին
եանագլարընը պիր հումրէթի ֆէվդ էլ առէ իաթիյա իթ-
մէյն պաշլատը . կէնճիք զէմանընըն հըսը դահրամանա-
նէսի , դապընտէ թէքրար թէճէսսիւմ վէ թէճէտտիւտ
իտիյօր կիպի զանն իթմէքտէ իտի . Պիշարէ առէմ , Պրան-
սա ճիւմհուրիյէթի մուհարէպաթընըն ահվալը մաղիյէսինի
իմրէրաթօրըղըն ֆիւթուհաթ ու մուդաֆիթէրիյաթընը վէ
քէնտի ասքէրիք էօմրիւնիւն իյք վէ սօն կիւնէրինի իա-
թըրյայօրտու :

Էսքսիւզլէր իսէ , դահրաման պիր ասքէր իյէ ճէսուր
պիր վալիտէնին սէմէրէի մուհապպէթի օլտըղլարը ճիհէթ-
լէ , Տակոպէրին պու միւէսսիր սէօղլէրինտէն դօրգաճազ
Եէրտէ , պիլաքս մահղուղ օլմագտա ըտըլար . զալպլէրի

տահա զիյատէ շիտտէթլէ շարքմագտա վէ եանագլարը
իսէ շուլէնէսար օլմագտա ըտը :

Պանշ . - Պէօյլէ գահրաման պիր բէտէրթէ էվլատը
օլմագ , պիդիմ իշուն նէ պէօյիւք սաատէթ տիր

Տակոպէր . - Հագըղաթէն պէօյիւք պիր սաատէթ
տիր , շօճուգլարըմ . Էթնի մուհարէպէսինին աղշամը ,
Իմրէրաթօր , մէյտանը մուհարէպէտէ բէտէրինիդի Էթն
Կէնմէ վէ Իմրէրաթօր Կէնմէ Իմրէրաթօր թալթի
իյլէյիպ , թէքմիլ օրսուըն մէտէրթէթինի մուհիպ օլ-
տու :

Բօզ . - (Պու քէլիմէլէրին մազմուընը ֆէհմ իտէմէ-
տիյինտէն , միւթէաճճիպանէ պիր թալթի իյէ .) Իմրէրա-
թօրըղ մարէշալը հա

Պանշ . - (Գըղ գարընտաշը կիպի շէշտը հայրէթ ի-
տէրէք .) Հէմ տէ Էինի տուգաթը , տէյիլ մի Տակո-
պէր

Տակոպէր . - (Քէմալը դուրուր վէ աղամէթլէ .) Էվ-
վէթ . Պետրու Սիմոն , պիր ամէլէ էվլատը Էթն Կէնմէ վէ
Կէնմէ օլտու . պունտան տահա ալի պիր մէրթէպէյն վատըլ
օլմագ իշուն հիւքմտար օլմագ մուգթագի տիր . իշթէ , Իմ-
րէրաթօր հագըլթթլէրի , էվլատը էհալի վէ էպնտի վաթա-
նա պու եօլտա մուամէլէ կէօսթէրտիյինտէն , թէպաուսը
տախի , անըն ուղուրընա ճանընը ֆէտա իտէր իտի . Էթ-
սէր տէֆա էհալիյէ իիթապէն . « Պաղընըղ , սէվկիլի Էթ-
րէրաթօրընըղ , սիպի տաիմաթօր աղղընա սալտըրըյօր . »
սէօղլէրինի թէվճիհ իտէրլէր իտի իսէ տէ , աղլ ու զէ-
քեալթթլէ մութթասըֆի օլան էհալի , պու սէօղլէ գարշը .
« Պէիս եօզ . պիր պաշգասը տա պիդի բէնչէի սէֆալթթէ
շիքեար իտէպիլիլ . պիդ , թօրա դուրպան կիթմէյի վէ
Եիւզ պաշը , միրսայսլ , մարէշալ , հիւքմտար . . . եալստ
միւթէգաիտ ասքէր օլմագ իհթիմալինի տահա զիյատէ
թէրճիհ իտէրիդ . պունյար , պաշգալարը ուղուրընա գըրգ-

սէնէ միւթէմատիյէն շալըշըպ չապայատորդ տան սօնրա , պիր թափան արասընըն սամանյարը իղերինտէ , աճըղըն , պիրուտէթին վէ իսթիեարըղըն **թէն-իւնէ կէպէրմէր** տէն պիղճէ տահա խայրը տըր . • ճէփապընը վերերէք , մուգապէյէ կէօսթէրիւլէր իտի :

Էօքսիւզէր . - Ֆրանսա տախիլինտէ , Բարիս կիպի կիւզէլ պիր շէհրտէ աճըղտան վէֆաթ իտէն պիշարէլէր տէ պուլունըր մը , Տակոպէր :

Տակոպէր . - Էվվէթ շօճուցլարըմ . Բարիստէ տէ պուլունըր . պունըն իյուն սէօյէյօրըմ քի , թօք աղղընա կիթմէք խայրը վէ հէր շէյէ միւրէճճահ տըր . զիրա պու սայէտէ , բէտէրինիղ կիպի , հէր քէսին տէ տուգա վէ մարէյալ օյապիյմէսի իհթիմալտէն տիր . Տուգա վէ մարէյալ տէմէքիէ կէշմէմէլիյիզ . պու սէօղէր միւհթաճը իյղահ տըր . հաթթա , բէտէրինիղին տիւշմէնլէրի , պիր միւտտէթ սօնրա քէնտիսինին պու իւնփան վէ րութպէսինի թանըմաղ իսթէմէտիլէր . զիրա , Լինեի մուհարէպէսինի **պէօթէք** պիր րուղը մաթէմ թաղիպ իյլէտի քի , • կիւնիւ վուգուա կէլէն մուհարէպէի միւտհիշէ աղշամըսը պէնիմ կիպի իսթիեար ասքէրլէր էշքրիղի քէտէր օյտըլար Իէվմի մէղքիւրէ . . . Վաթէրլո նամը վերիլիր էվլատլարըմ .

Տակոպէրին տիհանընտան սատըր օլան պու սէօղէրին սուրէթի իֆատէսինտէ , • տէրէճէ էսէրի հիւզն ուրէտէր զարըշմըշ րտը քի , էօքսիւզէր տիթրէտիլէր :

Պիշարէ իսթիեար , ահ ու զար իտէրէք իֆատէսինէ **շէօյէճէ** տէվամ իյլէտի .

— Հասըլը քէլամ , ասքէրլիյին պէօյլէլանէթլի կիւն . լէրի տէ վար տըր Իէվմի մէղքիւրտէ , Վաթէրլոտա , ժէնէրալ Սիմոն՝ խասսա ասքէրլէրինտէն պիր Ֆըրզանըն պաշընտա տուրարազ , սօնունա գատար քէմալը կէրմի իլէ տէօյիւշտիւ , վէ պիւթիւն վիճուտի գուրշունտան

տէրի տէրիք ուրաջ եկրէ սերիտի : Պունըն իւզերինէ , միւտտէթի մէտիտէ էսիրի ֆիրաշ օլուպ , քէմալը տրգգաթլա թէտալի իտիտիքտէն սօնրա , հէման չիֆաեապ օլմազ իւզրէ իքէն , տիւնեանըն պիր ուճընտա պուլընան Ս . Հեզինէ ատասընա կիթմէք ազինէ տիւշտիւ : Պու ստա , ինկիլիզլէրին թաշքը թասարրուֆընտա պուլընուպ , իսթէտիրլէրի կիպի թազիպ իթմէք իշուն , պիշարէ իմքերաթօրը օրայա սիւրմիւչէր իտի . կէօրիւօրսընրզ էվլաուլարրմ քի , միւշարիլէյհ հազրէթլէրի , իպթիտաի էմրաէ հէր նէ գատար պաթթիեար օլմուշ ըսա , մուախիւէրէն տէ օ գատար պէտպաթթ պարազ պիր չօգ սէֆալէթ ու մէզէլլէթէ կիրիֆթար օլմուշ տըր :

Իօյսիւզլէր . - Պու իֆատաթըն նէ գատար միւէսսիր վէ քէտէրնաք տրր , ճակոպէր , եավաշ եավաշ աղլալաճաղըղ :

Ճակոպէր . - Ֆիլ հազրգա աղլամաղա շայան շէքէր տիր . . . : Իմքերաթօր օ գատար մէզէլլէթէ գաթլանտր վէ օ գատար էյէմ ու քէտէր շէքաի քի , գալպի տաիմա բիւրխուն վէ կէօզլէրի սիրիչքլէ մէշհուն ըտը . . . : Ս . Հեզինէ ատասընտա , ժէնէրալըն , միւշարիլէյհ իլէ պիրլիքտէ պուլընմըշ օլա իտի , միւշարիլէյհէ թէսէլլի վէրէն գաթլարտան պիրի տէ քէնտիսի օլուրտու . լաքին տիւշմէնլէրի , բէտէրինիզին աուայա կիթմէսինի մէն իթտիլէր : Պունըն իւզերինէ ժէնէրալ , չօզլարր կիպի Պուրպոնլարա գարշը բիւրղազապ օլարազ , իմքերաթօրըն օղլընը ֆրանսայա տալէթ իթմէք իշուն պիր ճէմիէթի ֆէսատիյէ թէշքիլ էյլէտի : Պատէհու , հէման քեամիլէն էսկի ասքէրլէրտէն ֆարէթթէպ օլան պիր ալայ ասաքիրի մուսթաճֆրզէյի տէ քէնտիսինէ պէնտ իթմէք իսթէտիլինտէն , մէզէլլէրալպըն պուլընտըղը Ռիքարտիա շէհրլէրինտէն պիրինէ կիթ .

տի . հալպու . քի , էմրի ֆէսատ , հէնուզ մագսուտէ խրա . մէթ իթմէմիշ ի.քէն , հէրթարաֆա շայի օյմաղլա , մէնէ . րալ Սիւնն շէհրր մէզքիւրէ վասրլ օյուր օյմաղ , թէվգըֆ վէ միրալայրն հուգուրընա քհգար իտիլտի Պու միրա . լայրն քիւմ օյտըղընը պիլլիւր մրսընըգ . . . (Պիր սանիլլէ գատար սիւքիւթտէն սօնրա .) լաքին . . . պուրալարընը թաֆսիլ իթմէք հէմ հիքեայլէմիդի ուզաթաճագ , հէմ տէ սիդի զիյաւտէսիլլէ միւքէտտէր գըլաճագ տըր . Ունճագ , չուրասընը պէեան իտէլիմ քի , մէրգոււմ միրալայլ ալազ հէրիֆին պիրիսի օյուպ , բէտէրինիդին՝ քէնտիսինստէն իս . թիքրաճ իտէճէք բէք շօգ սէպէպլէրի վար րտը . Ճէսուր բէտէրինիդ , պու միրալայլիլլէ րու պէ րու կէլտիլլինտէ . Է . կէր ալչագ տէլիլ իսէն , պէնի պիր սաաթ գտտար սէր . պէսթ պըրագ տա , էօլիւնճէլլէտէք տէօլիւշէլիմ . չունքի պէն , չու եա պու սէպէպլէրէ մէպնի սէնտէն իսթիքրաճ ու Նէֆրէթ իտէրիւմ . Ե տէտի . Սիրալայլ պու թէշիթի գապուլ իտիպ , իրթէսի կիւնիւնէ գատար , մէնէրալը սէր . պէսթ պըրագ տար իրթէսի կիւնիւ , շիտտէթլի պիր տուէլլօ վուգու պուլուպ միրալայլ մագթուլլէն եէրէ սէրիլտի .

Բօզ . - Ահ , եա Բապպի , պու նէ միւտհիշ հալ . . .

Տակոպէր . - Ժէնէրալ , գըլըճընը սիլիպ թէմիլլէմէք իւզրէ իքէն , սաաթըգ ահրապսաւընտան պիրիսի , գաշրպ գուրթուլմաղա աճագ վաղթ պուլապիլլէճէլլինի սէլլէտի . Պէրէքէթ վէրսին քի , բէտէրինիդ պու նաաիհաթը տիւնէլ . յիպ , Ֆրանսանըն խարիֆինէ չըգմաղա մուվաֆիֆագ օլտու . էվվէթ , շօճուզլարըմ . պու խուսուս , քէնտիսի իչուն սօն տէրէճէ պիր պալիթիեարլըգ տէմէք իտի . չունքի , հա . րէքէթինտէն թամ օն պէշ կիւն սօնրա , ֆէսատըլըգ թէօհմէթիլլէ իթհամ իտիլիպ , իտամ ճէզասընա մահ . քիւմ օլտու .

Էօքսիւզլէր . - Ահ , եա Բապպի , պու նէ ֆէլաքէթ , պու նէ իտպար .

Տակոպէր . - Էվվէթ , լաքին պու ֆէլաքէթ , պու իտպար , պիր սաաթէթ , պիր իգպալ թէվիտ իլլէտի . Վալիտէնիդ , բէմալը սէպաթ . մէթանէթլէ վասընտու տուրարագ , բէտէրինիդէ շար շէշմ իլէ մունթագըր րտը . Ժէնէրալա պիր մէքթուպ եաղտը , վէ պու մէքիուպըն . տա . Էվվէլլա Լիմէրաթօր , սօնրա պէն . Ե գալտընը տա իլալէ իլլէտի . Լաքին բէտէրինիդ , նէ Լիմէրաթօր , նէ տէ օղլու իչուն պիր շէլ եաբամալարագ Ֆրանսատան թէ . պիտ վէ Վարչավիալա իաուէ իտիլտի . Վալիտէնիդին է . Գէվէթի վէֆութ իթմիշ վէ հէք տիլլիւ մէվանի օրթու . տան գալղմըշ օյտըղընտան , պիրի պիրիլլէ թէէհհիւլ իլ . լէտիլէր քի , պէն տէ պու իզտիվաճըն շահիտլէրինտէն պի . րիսի օլտու .

Էօքսիւզլէր . - Հագըրն վար , Տակոպէր . պու քէլ . ֆիլլէթ , պէօլլէ միւտհիշ ֆէլաքէթլէր արասընտա հագը . գաթէն պէօլիւք պիր սաաթէթ տիր .

Տակոպէր . - Իշթէ պու սուրէթլէ իքիսի տէ պալու . թիեար օլտըլար . լաքին , իաասաիսի հաուէնէ իլէ մութ . թասըֆ հէր գալպին շանընտան օլտըլը վէճհէ , պու զէվճ ու զէվճէ տախի , նէ գատար մէսուտ վէ պալիթիեար րալար , պաշգալարընըն ֆէլաքէթինտէն տէ օ գատար միւքէտտէր վէ մագմոււմ օյուրար րտը . ֆիլվաղը տա , Վարչավիա տախիլինտէ պաիսի հիւզն ու քէտէր օլաճագ շէլլէր էքսիք տէլիլ իտի . Բուսլար , զալալլը Լէհիլլէրէ էսիր կիպի մուսուլլէ իթմէքտէ վէ պին տիւրլիւ իշքէն . ճէլէր վէրմէքտէ իտիլէր . սիզին ալիճէնապ վալիտէնիդ իսէ , նէսէպէն Ֆրանսըգ օյմաղլա պէրապէր , գալպ վէ րուհ ճիհէթլէրիլլէ Լէհիլ իտի . սաիրլէրինին խաֆիլլէն սէօլլէմէլլէ պիլլէ ճէսարէթ պուլամաաղլարը շէլլէրի . մէզպուրէ , քէմալը սէրպէսթի վէ ճէսարէթլէ ալէնէն սէօլլէր իտի . Իշթէ պու սէպէպէ մէպնի , ումոււմ սէֆա . լէթզէտէկեանը էհալի , քէնտիսինի փէթիփուր Գէվ . տէլու

Թէսմիյէ իտերլէր իտի : Պու մատտէ իսէ , Վարչավիա
 Բուս միւթէսարրըֆընըն նազարը տըգգաթընը ճէլպ ի-
 շուն քեաֆի վէ վաֆի իտի : Պիր կիւն , ժէնէրալըն ա-
 հըպպասընտան պիրիսի օլուպ , մըգրադըլըար ալայընըն
 սապըգ միրալայը պուլընան ճէսուր վէ էհլիյէթի պիր զաթ ,
 Բուսլար ալէյհինտէ թէրթիպ իտիլէն պիր ֆէսատը աս-
 քէրիտէ իշթիթաքը պուլընմադ թէօհմէթիյէ իթհամ ի-
 տիլիր վէ Սիպէրիայա թարտ օլընմաղա մահքիւմ օլուր ,
 հալ պու քի , Բուսլարըն էլինտէն պիր սուրէթլէ եազայը
 սըյըրարադ , քէտէրինիզին խանէսինէ իյթիճա , վէ քէտէրի-
 նիզ տախի մէրգուլմը իխֆա իյլէր , լաքին մատտէ , հէրնա-
 սըլ ըսա մէյտանա չըգ մըշ օլտըղընտան , իրթէսի կիճէսի ,
 պիր Բուս զապըթը իյէ եարըմ պէօլիւք Գազադ սիւվարի-
 սի , սլէրապէրլէրինտէ պիր բօսթա արապասը պուլընտըղը
 հալտէ , գարուլըզըն էօնիւնտէ տուրտըլար վէ պիշարէ
 ժէնէրալը ալէլ աճէլէ ույգուտան գալտըրըպ կէօթիւր-
 տիւլէր :

Լօքսիւզլէր . - Եա Բապպի , աճապա նէ՝ եաքաճազ .
 լալ ըտր :

Տակոպէր . - Պիր տահա ավտէթ իթմէմէք վէ ավ-
 տէթ իթտիլինտէ միւէպպէտէն հապս ճէզասընա մահ-
 քիւմ օլմագ իւզրէ , Բուսիա թօքրաղընտան թէպիտ ի-
 տէճէքլէր իտի : Բէտէրինիզին էսնաի մուֆարազաթ-
 տա սօն սէօզլէրի , « Տակոպէր , զէվճէմի վէ էվլատըմը
 սանա թէսլիմ իտէրիմ » քէլիմէլէրի օլտու , զիրա վա-
 լիտէնիզ , պիր գաչ այա դատար սիղի տօղուրաճազ ըտր .
 լաքին Բուսլար , վալիտէնիզին պու թէհլիթէլի վաղիյէթի-
 նէ էհէմիլիյէթ պիլէ վէրմէյէրէք , մէզպուրէյի Սիպէրի-
 այա նէֆ՝ ու թէպիտ իթտիլէր : Պիր ազ էվվէլ զիքր իթ-
 տիլիմ վաղըա , վալիտէնիզի օրատան տէֆ իթմէք իշուն
 պիր վէսիլէի հասէնէ իտի . զիրա մէրգուլմէ գատըն , Վար-
 չավիասա պիր չօգ էյիլիքլէր իտէրէք հէր քէսին նազարը

Թէ՛վէ՛ճճիւհի՛նի ճէլայ իթմիշ օլտըղընտան , Բուսլար՝ քէն .
տիսինտէն ատէթա գօրգարլար ըտը , Հաթթա , վալիտէ-
նիգի թաղըրիպ իթմէքլէ տէ իքթիֆա իթմէյերէք , էմլաք
վէ էյնաի մէվճուտէսինի քեամիլէն զապթ ու մուսատէրէ
իթտիլէր . Անճագ , հիւքիւմէթ թարաֆընտան պիրլութֆը
նէքեանէ օլմագ իւղրէ , պէնիւմ քէնտիսինէ ըէֆադաթ
իթմէքլիյիմէ միւսաատէ իտիլտի . Էկէր Ժէնէրալըն հըֆդ
իթտիրմիշ օլտըղը Ժօլլիալ օլմամըշ օլսա ըտը , պիշարէ
գատըն Սիպէրիայա գատար ըաճիլէն (ոտքով) կիթմէյէ
մէճպուր օլաճագտը , Խիւլասաի քէլամ , վալիտէնիզ էսպ-
սիւվար օլարագ , վէ պէն տէ սիգէ իթտիյիմ կիպի , մէզ-
պուրէյէ ըէհպէրլիք իտէրէք , նիհայէթ սէֆիլ պիր գա-
րիյէեէ վասըլ օլտըգ . օրատա , իւշ այ կէշէր կէշմէզ , սիդ
տիւնեայա կէլտիսիզ , չօճուգլարըմ :

Էօքսիւզլէր . - Բէտէրիմիզ նէ՝ օլտու :

Տակոպէր . - Նէ օլտըղընը պիլմէյօրտուգ . չուքի ,
Բուսիա թօրաղընա կիրմէք քէնտիսի իշուն միւմքինսիզ
օլտըղը կիպի , պուլընտըղը եէրտէն իքի էվլատըյլա ֆի-
րար իյլէմէք տախի , վալիտէնէզ իշուն տէրէճէի իսթի-
հալէտէ իտի . . . , Հաթթա Ժէնէրալ , վալիտէնիզէ մէք-
թուպ եաղմագ թէսապվուրընտա տախի պուլընամագ ըտը .
զիրա մէզպուրէնին նէ թարաֆտա պուլընտըղընտան խա-
պէրտար տէյիլ իտի :

Էօքսիւզլէր . - Տէ՛ճէ՛ք տիրքի , օ թարիխտէն պէրու ,
քէնտիսինտէն հիշ պիր խապէր ալամատընըզ :

Տակոպէր . - Նալընըզ պիր տէֆա պազը խապէրլէր
ալապիլտիք , էվլատլարըմ . . . :

Էօքսիւզլէր . - Բիմին վասըթասըյլա . . . :

Տակոպէր , չօճուգլարըն պու սիւալի իւղէրինէ , պիր
տագըգա գատար սիւքիւթ իթտիքտէն սօնրա , պիր շէհ-
րէի Ղարապէթնիւմա իլէ հիքեանէսինէ թէքըրար մուպա-
ճէթ իյլէտի :

— Դիմին վասըթասըյլա մը . տիւնեատա , ինսանլա-
լըն հիշ պիրիսինէ պէնզէմէյէն պիր զաթ վասըթասըյլա
... Պու սէօղէրի անլաթապիւմէք իշուն , Վաթէրլոյ մու-
հարէպէսինտէ բէտէրինիզէ թէսատիւֆ իթմիշ օլան պիր
հատիսէի խարիգ իւլ ատէյի իսթիսար սուրէթիլէ նագլ
իթմէքլիյիմ լազըմ տըր . . . Մէզքիւր մուհարէպէ էս-
նասընտա , պիզիմ օրտումըզը տիւշարը բէրիշանի իտէն
պիր պաթարեայը զապթ իթմէք իշուն , իմբէրաթօր , բէ-
տէրինիզի մէմուր իլէմիշ իտի . ժէնէրալ , թէճարիպի ա-
տիտէտէն սօնրա , սայ ու զայրէթի սէմէրէտար օլմատը-
ղընը կէօրէրէք , պիր ալայ զըրհը ապէրինին պաշընա
կէշտի , վէ պաթարեանըն պուլընտըղը թարաֆա հիւ-
ճում իլէյիպ , միւթասը վէճհլէ , թօբլարըն եանընտա
պուլունանլարը տախի թումէի սէյֆ իթմէք իշուն իլէրիյէ
սէյիրթտի : Օ սըրատա , նէֆէրաթ վէ թօբըլարընըն
ճիւմլէսի տէ իթլաֆ վէ եա ճէրհ իտիլմիշ օլան պիր թօ-
բըն թա գարշըսընտա պուլունըյօրտու . մա հագա , նէ-
ֆէրաթը մէճրուհէտէն պիրիսի , հէնուզ զալգմաղա գուտ-
րէթի պուլընտըղընտան , օլանճա գուվլէթինի թօբլայա-
րագ , պիր տիղինին իւզէրինէ չէօքտիւ , վէ էլինտէ պու-
լընան եանմըշ ֆիթիլի թօբըն ալթընտաքի ֆալեա տէ-
լիյինէ եագլաշտըրտը . նէֆէրի մէրգում պու խապասէթի
իյգա իթտիյի էսնատէ , ժէնէրալ Սիմոն հայվանըյլա պէ-
րապէր թօբըն թա գարշըսընտա , օն ատըմ գատար ու-
զագտա տուրույօրտու . . .

Լօքսիւզլէր . - Ահ , եա Բապպի , բէտէրիմիզ նէ
տէհշէթլի պիր թէհլիքէյէ տիւշմիւշ :

Տակոպէր . - Էվլէթ , միւտտէթի էօմիւնտէ պուն-
տան պէօյիւք պիր թէհլիքէյէ տիւշար օլմըշ օլմատըղընը
պանա սէօյլէտի . . . չունքի , թօբըն ապէրի , ֆալեա տէ-
լիյինի աթէշլէր աթէշլէմէզ թօբ բաթլամըշ ըտը , Լապթ
թամ պու սըրատա , օ անէ տէյին բէտէրինիզին կէօղիւ-

նէ իլիշմիշ օլմայած ուզուն պոյու վէ քէօյիւ գըյաֆէ-
թինտէ պիր քիմնէ , թօրն էօնիւնէ աթըլտը :

Լօքսիւղլէր . - Հա՛յ պիշարէ . . . նէ՛ տէհչէթլի էօ-
լիւմ :

Տակոպէր . - (Ս'իւթէֆէքքիրանէ պիր սուրէթտէ .)
Լիվէթ , տարպէնին տէհչէթլի օլաճաղը շէօյլէ տուրսուն ,
պիշարէ ատէմ պին բարչա օլաճաղտը . . . վէ լաքին հիշ
պիր շէյ օլմատը . . . :

Լօքսիւղլէր . - Նէ՛ սէօյլէյօրսըն :

Տակոպէր . - Ժէնէրայրն պանա նաղլ իթտիյլինի սէօյ-
լիյօրլմ . քէնտիսի պիր դաշ քէրրէ շու սէօղլէրի թէքրար
իլլէմիշ տիր . « Թօր բաթլատըղը սրրատա , տէհչէթիմի
ղապթէ մուղթէտիր օլամայարաղ , պէնիւմ ուղուրլմա
ճանընր ֆէտա իտէն սյու պէտպախթ ատէմին բարչալան-
մըշ ճէսէտինի կէօրմէմէք իշուն , կէօղլէրիմի դարատըմ . . . :
Լաքին թէքրար աշտըղըմտա , տիւման արասընտա եինէ
պու ուզուն պոյու ատէմի կէօրտիւմ քի , հալէա այնը
մահալտէ սաքին պիւ թավը իլէ տուրմաղտա , վէ Թօրճը
ասքէրինէ տօղրու միւքէտտէրանէ վէ ֆազաթ լաթիֆ
պիր նազար սալմաղտա ըտը . մէրգում ասքէր իսէ ,
պիր տիգի եէրտէ օլտըղը վէ վիճուտի տալի արգասընա
տօղրու էլիլիմիշ պուլընտըղը հալտէ , շէյթանը կէօրմիւշ
կիպի տիւշարը խէվֆ ու տէհչէթ օլարագ , օ հէրիֆէ պագ-
մաղտա ըտը , Լաքին մուհարէպէ տէվամ իթմէքտէ օլտը-
ղընտան , պու ատէմի պիր տահա պուլմաղ միւմքին օլա-
մատը . . . : »

Լօքսիւղլէր . - Եա Բապպի . լաքին , Տակոպէր , պու
նասըլ միւմքին օլապիլիր . . . :

Տակոպէր . - Պէն տէ Ժէնէրալա պուեը սօրտում . հալ
պու քի , շայսանը իթիմատ օլմամաղլա պէրապէր , բէք սա-
հիհ օլան պու վագըպը , քէնտիսի տէ հալլ իտէմէմիշ օլ-
տըղընը ճէվապէն սէօյլէտի . . . : Պունընլա պէրապէր , պու

ատէմին չէքլ ու սիմասը բէտէրինիզին զիհնինտէ էրէյի-
ճէ նագչ օլունմըչ ըտը . զիրա ժէնէրալըն իֆատէսինէ
կէօրէ , մէրգում գահրաման, թագրիպէն օթուղ եաչընտա
օլտըղը կիպի , գաչլարը տախի զայէթ սիեաչ վէ օրթա
եէրտէ պիրլէյմիչ օլտըղընտան , զանն իտէրսին քի , պիր
չէնէ պաչընտան տիկէրինէ գատար ուզանարագ , ալնընըն
իւղէրինտէ սիյահ պիր խաթթ չըզմըչ ըտը , Պու սէօղլէրի
զիհնինիզտէ էյիճէ հըֆը իտինիզ , էվլատլարըմ . սէպէ-
պինի շիմտի անլայաճագսընըզ :

Էօքսիւզլէր . - (Կիթտիքճէ թէգեիտի հայրէթ իտէ-
րէք .) Բէք էյի , Տակոպէր , ունութմայաճաղըղ . . . :

Պլանչ . - Ալնը սիյահ չըզկըլը օլան պու ատէմ նէ
թօհաֆ շէյ իմիչ . . . :

Տակոպէր . - Տահասը վար , տինլէյինիզ քի սէօյլէյէ-
եիմ . . . : Պալէատէ արղ իթտիյիմ վէճհլէ , բէտէրինիզ ,
վաթէրլոյ մուհարէպէսինտէ ճէրհ իտիլէրէք , եէրէ սէրիլ-
միչ վէ էօյիւ զանն օլընարագ օրատա թէրք իտիլմիչ ի-
տի , Կիճէ վագթր , մէյտանը մուհարէպէտէ , ալմըչ օլ-
տըղը եարալարըն թէէսիրիլլէ իւղէրինէ հիւմմա (տենդ)
կէլէրէք , պիր հայը պիհուչի իչինտէ սայըզլամաղա պաչ-
լամըչ . պու սըրատա , օ ուզուն պօյլու ատէմին՝ քէնտի
իւղէրինէ էմիչֆիչ օլտըղը հալտէ , եարալարընտան ճարի օ-
լան գանը տուրտըրմաղա վէ քէնտիսինի ճանլանտըրմաղա
չապալայարագ , պիր նագարը լութֆըքեարանէ վէ միւթէէս-
սիֆանէ իլէ եիւզիւնէ պագմագտա օլտըղընը մահթապըն
այտընլըղըյլա կէօրմիւչ . . . : Հաթթա , քէնտիսինի զայիպ
իթմիչ օլան բէտէրինիզ , պէօյլէ պիր մաղլուպիլէթտէն
սօնրա , էօլմէքտէն զայըրը չարէսի պուլընմատըղընտան
պահսլա , մէրգումըն հիմէմաթ վէ թէգայեիւտաթընը
բէտտ իթմէք իսթէտիքտէ , շախսը մէրգում . « Էվա իչուն
եաչամա գլաղըմ տըր . . . » սէօղլէրինի իրատ իյլէմիչ օլ-
տըղընը կիւյա բէտէրինիզ իչիթմիչ . . . : Էվա , վալիտէնի

ԲՅՁ ԳԵՂԱՆՅԵ

զին իսմի իսի քի, ժենէրալ, իմքերաթօրըն եանընա կիթմէք իշուն, Վարչավիատա թէրք իթմիշ իտի:

Էօքսիւղլէր. - Պու նէ՛ զարիպ չէյ, Տակոպէր... էյ օնտան սօնրա բէտէրիմիզ, պու ատէմի թէքրար կէօրտիւմիւ:

Տակոպէր. - Էվվէթ, կէօրտիւ. չունքի ժենէրալտան վալիտէնիզէ խապէրլէր կէթիրէն օ օլտու:

Էօքսիւղլէր. - Նէ՛ վագթ կէթիրտի... պիզ պունը հիշ պիլմէյօրըզ:

Տակոպէր. - Վալիտէնիզին վէֆաթ իթտիյի կիւնիւն սապահը, իսթիեար Ֆէտուրա իլէ պիրլիքտէ չամ աղաճը օրմանընա կիթմիշ օլտըղընըզ տէրխաթըր իտիյօրմըսընըզ:

Բօզ. - (Գէտէրամիզ պիր թավլ իլէ.) Էվվէթ, խաթըրմըզտա տըր. վալիտէմիզին բէք զիյատէ սէվտիյի սիւքիւրկէ օթունը տէվչիրմէյէ կիթմիշ իտիք:

Պլանշ. - Պէտպախթ վալիտէնիյիմ. սըհհաթ ու ֆիլլէթի օ գատար պէրքէմալ ըտը քի, ագչամ իւզէրի պաշըմըզա պէօյլէ պիր ֆէլաքէթ կէլէճէյի խայալիմիզտէն պիլէ կէչմէզ իտի...

Տակոպէր. - Շիւպհէսիզ, էվլատարըմ, շիւպհէսիզ, հաթթա պէն պիլէ օ սապահ պաղչէտէ չալըըր իւէն, թիւրքի չաղըըրյօրտում. վիրա, պէնիմ տէ սիզին կիպի մահգուն օլաճագ հիշ պիր սէպէպիմ եօգտու. իշթէ պու սուրէթլէ հէմ չալըըր, հէմ տէ թիւրքի չաղըըր իքէն, պիրիսինին ֆրանսըզ լիսանըյա, «Միլօսք գարիյէսի պուրասը մը տըր...» տէյու սօլտըղընը իշիթտիմ. պաշըմը տէրագապ օ թարաֆա չէվիրտիյիմտէ, էօնիւմտէ պիր էճնէպի կէօրտիւմ իսէ տէ, մէրգումա ճէվապ վէլէճէք եէրտէ, քէմալը տըգգաթ ու իթինա իլէ եիւզիւնէ պագտըմ, վէ վէլէհ ու հայրէթէ տիւշար օլարագ իքի ատըմ գատար կէրիլէտիմ:

Բօզ. - Նէ՛ իշուն :

Տակոպէր. - Զիրա պու էճնէպի, ուզու՛ն պօյլու, սօ-
լուգ շէհրէլի, եիւքսէք վէ կէնիշ ալընլը պիր ատէմ օլտը-
ղը կիպի, սիյահ գաշլարը տախի օրթա եէրտէ եէքտիկէ-
րինէ պիրլէշմիշ վէ զանն իտէրսին քի ալնընըն պիր ուճըն.
տան տիկէր ուճընա գատար սիյահ պիր խաթթ չըղմըշ
ըտը :

Պլանշ. - Աճապա պու էճնէպի, մուհարէպէլէր էսնա-
սընտա իքի տէֆա բէտէրիմիղին եանընտա պուլընան ա-
տէմ մի իտի :

Տակոպէր. - Էվվէթ, թա քէնտիսի :

Բօզ. - (Միւթէֆէքքիրանէ պիր թարղտա.) Լաքին,
Տակոպէր, պու մուհարէպէլէրտէն պէրու Նէ՛ գատար վա-
գըթ կէշմիշ տիր :

Տակոպէր. - Թագրիպէն օն ալթը սէնէ գատար :

Բօզ. - Էյ, թանըմագ իտտիասընտա պուլընտըղըն
էճնէպի, գաշ եաշընտա վար ըտը :

Տակոպէր. - Անճագ օթուզ եաշընտա վար ըտը :

Բօզ. - Շու հալտէ, օն ալթը սէնէ մուգատտէմ,
բէտէրիմիղի պէրապէր պուլընմըշ օլան ատէմին թամ
պու էճնէպի օլտըղընը նաւըլ հիւքմ իտէպիլիրսին :

Տակոպէր. - (Պիր տագըգա գատար սիւքիւթ իթ-
տիքտէն, վէ ումուզլարընը գալտըրտըգտան սօնրա.)
Հագգընըզ վար, չօճուգլարըմ. պէսպէլլի միւշապէհէթ-
տէն ալտանմըշ օլմալըյըմ. . . վէ եախօտ էկէր օ ատէմ
իսէ, տէմէք տիր քի իխթիեարլամամըշ. . .

Պլանշ. - Վագթըյլա բէտէրիմիղէ մուլէնէթ իտէն
քէնտիսի օլուպ օլմատըղընը սօրմատըն մը :

Տակոպէր. - Իպթիտաի էմրտէ, օ տէրէճէ չաշըրտըմ
գալտըմ քի, պու խուսուս խաթըրըմա կէլմէտի. պուն-
տան մաատա, մուհալէրէմիղ օ գատար գըսա սիւրտիւ
քի, պուրասընը սիւալ իթմէյէ մէյտան պուլամատըմ

Միյօսք գարիյէսինին Նէ թարաֆտա ~~պտըղընը~~ թէքլար
սիւալ իտինճէ, պուլընտըղը մահալին Միյօսք գարիյէսի
խոռոյինի ճէվապէն սէօյլէտիմ, ՊատէԳու, Է Լաքին, Է-
ֆէնտի, պէնիմ Ծրանսըղ օլտըղըմը Նէտէ՛ն անլատընըզ. .
սիւալիմէ. Է Պիր աղ էվվէլ, պուրատան կէշտիյիմ վագթ
թիւրքի չաղըրմագտա օլտըղընըղը իշիթտիմ տէ, ան-
տէն անլատըմ. . ճէվապընը վէրտիքտէն սօնրա. Է Պա-
գաթ ժէնէրալ Սիմոնըն զէվճէսի մատամ Սիմոն հանկը
թարաֆտա օթուրուր, աճապա պիլիւրմիսինիզ. . տէյու
սօրտըգտա. Է Պուրատա օթուրուր. . տէտիմ :

Պու դիյարէթի նակէհանիտէն տօյայը ըղհարը թէ-
աճիւպ իթտիյիմի կէօրէրէք, պիլ գաշ տագըգա գա-
տար քէմալը սիւքիւնէթլէ եիւղիւմէ պագտըգտան սօն-
րա, էլլինի պանա ուզաթըպ. Է Սիղ ժէնէրալ Սիմոնըն
սատըգ տօսթը սընըզ աէյիլ մի. . տէտի :

Պու սէօղ իւղէրինէ, տիւշար օլտըղըմ հայրէթին
տէրէճէսինի սիղ թէխայեիւլ իտէպիլիրսինիզ, էվլատլարըմ.

— Է Լաքին, միւսիւ, Նէտէ՛ն պիլիյօր սընըզ. . .

— Է Պանա սիղին հագղընըգտա չօգ տէֆայար քէ-
մալը շիւքրանյա պահա իթմիշ տիր :

— Է Սիղ ժէնէրալը կէօրտիւնիւղ միւ :

— Է էվվէթ. . . կէշէնլէրտէ Հինտիսթանտա կէօր-
տիւմ. պէն տէ անըն տօսթը օլտըղըմտան, զէվճէսինէ
խապէրլէր կէթիրիյօրում. զէվճէսի Սիպէրիայա Նէֆ ի-
տիլմիշ տէյու պիլիյօրտում. հալ պու քի, Թոպուսք շէհ-
րինէ վասըլ օլտըղըմտա, պու գարիյէտէ իգամէթ իթ-
տիլինի խապէր ալարաղ, օրատան տօս տօղրու պուրայա
կէլալիմ. քէնտիսինի շիմաի կէօրմէք իսթէրիմ. իմտի, պէն-
տէնիղի անըն Նէղտինէ կէօթիւրիւնիւղ. . տէտի :

Բօզ. - Օհ, պու յուլթիքեար եօլճու բէտէրիմիղին
տօսթը ըմըշ էօյլէ մի, արթըգ քէնտիսինի սէվմէյէ պաշ-
լատըմ :

Տակոպէր . - Ազաճըգ պէտէմէսինի ընճա իթտիմ . պու հարէքէթիմ , պիր մէսէրրէթի նակէհանինին թէվ . իտ իտէպիլէճէյի ֆէնալըդտան վալիտէնիդի մուհաֆաղա իթմէք միւթալասընա մէպնի իտի : Պէշ տագըգա սօն . րա , եօլճու՝ վալիտէնիդին օտուսընա տախիլ օլտու . . . :

Բօգ . - Պու եօլճու նասըլ ասէմ իտի , Տակոպէր :

Տակոպէր . - Ուզուն պոյու , սիյահ վէ ուղուն սալը պիր ատէմ օլուպ , սրթընա գօյու ընկլի պիր քիւրք կիլինմիշ օլտըղը միսիլու , պաշընա տախի քիւրքտէն մա . մուլ պիր պօնէթա գօյմուշ ըտը :

Պլանշ . - Սիմասը կիւզէլ մի իտի :

Տակոպէր . - Էվլէթ , դըղըմ , գոյէթ կիւզէլ . . . լա . քին հալ ու հարէքէթի օ դատար հիւզնէնկիդ վէ օ գա . տար հալիմանէ իտի քի , եիւրէյիմ՝ ատէթա սըգըլմաղա պաշլատը :

Բօգ . - Զաւլալը ատէմ . պէսպէլլի պէօլիւք պիր քէ . տէրի օլմալը տըր :

Տակոպէր . - Վալիտէնիդ , պիր գաշ տագըգա գատար քէնտիսիլէ գօնըշտըդտան սօնրա , պէնի եանընա չաղը . ըղպ ժէնէրալտան էյի խապէրլէր ալմըշ օլտըղընը սէօյլէ . տի : Ո սըրատա , կէօղլէրինտէն շէշմէ կիպի եաշ աղմագտա վէ էօնիւնտէ տախի պիր բաքէթ քեաղըտ պուլընմագտա ըտը : Իշպու էվրագ բաքէթ , պիր նէվ ըուզնամէտէն ի . պարէթ իտի . բէտէրինիդ , վալիտէնիդտէն ուղագ պու . լընտըղը ճիհէթլէ . քէնտիսինէ շիֆահէն սէօյլէյէմէտիլի շէպէթի քեաղըտա սէօյլէյիպտէ , պիր աղ միւթէսէլլի օլ . մագ իշուն հէր ագշամ օ կիւնքի վուդուաթը գայտ իտէր իմիշ . . . :

Պլանշ . - Էյ պու քեաղըտալար նէրէտէ սիր , Տակո . պէր :

Տակոպէր . - Սրատա , շանթամըն իշինտէ մահֆուղ . տըր . պիր կիւն անլէրի սիզէ վէրէճէյիմ . անճագ , իշին .

— Այիր գաչ քեաղըտընը չըգարըպ իւսթիւմէ ալմըշըմ տըր քի, շիմտի օգույաճագ վէ սէպէպինի անլայաճագ սընըզ:

Իօզ. — Բէտէրիմիզ Հինտիսթանա կիտէլիտէն պէրու, չօզ զէման օլմուշ մը:

Տակոպէր. — Վալիստէնիզին իֆատէի միւճմէյէսինտէն եսլընըզ շու գատար պիլիրիմ քի, ժէնէրալ, Խունանիսթանտան սօնրա Հինտիսթանա կիթմիշ տիր. չունքի քէնտիսի, գուվիլէթիլէրէ գարշը զաիֆ օլանլարը միւտաֆաա իթմէյի բէք սէֆէր իտի. Հինտիսթանա այագ պասար պասմազ, վար գուվիլէթիյէ ինկիլիզլէրի թագիպ իթմէյէ պաշլամըշ, զիրա ինկիլիզլէր, քէնտի հարպ սէֆի-նէլէրինտէ պիլիմ էսիր վաթանտաշլարըմըզ թէլէֆ իթմիշլէր, վէ Լ. Հեզինէ աստասընտա տախի Իմրէրաթօրա էմսալի նամէշհուտ ճէվր ու ազապ վերսիշլէր իտի. Գուտէֆաքի մուհարէպէ, գաթ էնտէր գաթ խայրլը օլտու. չունքի, ինկիլիզլէրէ ֆէնալլըզ իթմէք պիր հագգը մէշրու միւտաֆաա իյլէմէք տէմէք իտի:

Էօքսիւզլէր. — Բէտէրիմիզ Հինտիսթանտա քիմիշ հուգուգընը միւտաֆաա իտիյօրտու:

Տակոպէր. — Պիշարէ Հինտ քրէնսլէրինտէն պիրիսինին հուգուգընը. զիրա ինկիլիզլէր պի զայրը հագգըն անլէրին մէմալիքինի զապթ ու իսթիլա իսթիմէյէ գատար, թախրիպ վէ եաղմա իթմէրտէ իտիլէր Կէօրիյօրսընըզ. Էվլատլարըմ քի, բէտէրիմիզին պու հարէքթի տախի, գուվիլէթիլէրէ գարշը զաիֆլէրի վիզայէ իթմէք իշուն իտի. Բէտէրինիզ պու թէշէպպիւստէ տէ մուվաֆֆագ օլտու. չէյլէ քի, պու քրէնսին, օն իքի եախօտ օն պէշ պին նէֆէր ասքէրինի պիր գաչ այ զարֆընտա թալիմ ու թէրպիյէ իտիպ ճէնկ ու ճիտալէ էյլէ պիր ալըշտըրտը քի. իքի համլատա ինկիլիզլէրի քեամիլէն մահվ ու պէրպատ իթտիլէր, ինկիլիզլէր, էսնաի մուհարէպէտէ բէտէրինիզ

կիպի ճէսուր պիր ատէմէ թէսատուփ իտէճէքլէրինի աս-
լա մէմուլ իթմէզլէր իտի Տուրընըզ էվլատլարըմ,
ժէնէրալըն ըուզնամէսինտէն պիր դաշ սահիֆէսինի սիզէ
վէրէյիմտէ օգուլընըզ. պուշլար, վուգուաթը մէզքիւրէ
հազգընտա պէնտէն տահա էյի վէ տահա զիյաուէ մա-
լիւմաթ վէրէպիլիրէր: Պունտան պաշգա իշպու էվրագ-
տա, հէր պար խաթըրլամանըզ լաղըմէտէն օլան պիր ա-
տէմին իսմինի տէ օգուլաճագսընըզ: Զաթէն պու «սահի-
ֆէյի ինթիխապ իթմէքտէն պաշլընա մագսէտիմտէ պու
տըր:

Բօզ. - Օհ, բէտէրիմիդին էլլլլէ եաղըմըզ քեաղըտ-
լար օգուլագ նէ պէօյիւք պախթիեարլըզ տըր. քէն-
տիսինի իշիթմիշ կիպի օլաճաղըզ:

Պլանշ. - Էվվէթ, եանըմըղտա օթուրմուշ տա գօնը-
շըյօր զանն իտէճէյիզ:

Պու սէօղիւ միւթէագըպ, Տակոպէրին՝ ճէպինտէն
շըգարտըղը քեաղըտլարը ալմագ իւզրէ իքիսի պիրտէն էլ-
լէրինի ուզաթտըլար. պատէհու, դայէթ միւէսսիր պիր
հիւսնի էտա իլէ հէր իքիսի տէ բէտէրլէրինին եաղըսընը
պուս իթտիլէր:

Տակոպէր. - Սիզի մուհաֆագա իտէն մէյէյին Դաբ-
րիէլ նամըյլա եատ իտիլմէսինտէն տօլայը նէ իշուն ըզ-
հարը հայրէթ իթտիյիմի տէ պու մէքթուպըն սօնընտա
անլայաճագսընըզ. (Էօքսիւզլէրին չէհրէի հայրէթմէնտա
նէսինի կէօրէրէք.) Օգուլընըզ, էվլատլարըմ, օգուլընըզ.
եալընըզ, սիզէ շուրասընը արդ իտէյիմ քի, ժէնէրալ
Սիմոն պու քեաղըտլարը եաղտըղը զէման, անլէրի պիզէ
կէթիւրէն եօլնուլը հէնուզ կէօրմէմիշ իտի:

Բօզ, եաթաղընըն իշինտէ օթուրմուշ օլտըղը հալտէ.
քեաղըտլարը էլինէ ալըպ խօշ վէ հէյէճանլը պիր սէտա
իլէ օգուլագա պաշլատը:

Պլանշ իտէ, պաշընը հէմլիրէսինին ումուզընա տա-

յաթմըշ օլտըղը հալտէ, քէմալը տըգգաթլա ըուզնամէ-
յի տինլէմէքտէ վէ տուտագլարընըն խաֆիֆ խաֆիֆ հա-
րէքէթէ կէլմէսինտէն, պունընտա զիհնէն օղուլագտա
օլտըղը իսթիլսրաճ իտիլմէքտէ իտի:

8

ԺԵՆԵՐԱԼ ՍԻՄՈՆԸՆ ԲՈՒԶՆԱՄԷՍԻՆՏԷՆ ՖԸԴԻԱԼԱՐ

Ավա տաղլարընըն օրտուկեակը.
20 Շուպաթ 1830

. . . Սէվկիլին էվաճըղըմ.

« Թալիի նուհուսէթֆէրմանըն պէնի աթմըշ օլտըղը
Հինտիսթան չէպէրինտէ եաղըմըզ պուլընան, վէ ֆա-
գաթ պէլքի տէ նազարը միւթալաանա միւէպպէտէն մազ-
հար օլալայաճագ օլան պու ըուզնամէյէ հէր նէ վաղթ
քի պիր սահիֆէ տահա իլալէ իտիյօրըմ, գալպիմտէ
հէմթաթլը, հէմտէ միւէլլիմ պիր հըսսը տէրուըն թէ-
վէլլիւտ իթտիլինի տուլըյօրում. շուքի, սէնինլէ պէրա-
պէր պու սուրէթլէ գօնըշտըղըմտա, հէր նէ գատար միւ-
թէսէլլի օլույօր իսէմտէ, եիւզիւնիւ կէօրմէյէրէք սէնի
մուսահիպ իթթիխագ իթտիլիմի հըսս իտինճէ, միհնէթ ու
քէտէրիմտէ սօն տէրէճէյէ վսուրըյօր:

« Վէլ հասըլ, շայէտ պիր կիւն պու քեաղըտլար վա-
սըլը տէսթի միւթալաան օլուպ տա, պու կիւն հայաթըմը
պօրճուլ օլտըղըմ, վէ պէլքի տէ պիր կիւն սէնի վէ էվլա-
տըմը կէօրմէք պախթիեարլըղընը տա պօրճուլ օլաճա-
ղըմ. օճէսուր մախլուզըն իսմինի օգուլաճագ օլուրսան:

գալալը քերիմանէն էլպէթթէ չարբաճագ տըր : Էվլա տըմըզ հայաթտա տըր , տէյլի մի . պէօյէ օլտըղընա ի նանձագ լաղըմ տըր . եօգսա պուլընտըղըն տէհէթթի մէնֆա իչինտէ , հալին աճապա նէրէլէրէ վարաճագ տը Մինի մինի մէլէյլիմ , շիմտի օն տէօրթ եաչըն տա օլմալը տըր Նասըլ տըր , սանա պէնդէր մի . սէնին կիպի կիւզէլ վէ մաի կէօղլէրի վար մը տըր Լալին եաբուրըղմ առէթա տիւլանէլիք տիր Պու ուզուն բուզնամէտէ , յիմալյէ տէյլին պէլլի եիբմի տէֆա պիլա իիթիեար պու սիւալի իրատ իյլէտիմ . պիլիյօրում , պու մէճնունանէ սիւալիմէ , սէն էպէտա ճէվապ վէրմէյէճէքսին Լեճապա տահա զաչ տէֆալար թէքրար իտէճէյիմ Եալընըղ շուրասընը բէճա իտէրիմ քի , վէհէի ուլէատա պիր աղ վահչիեանէ կիպի կէօրիւնէն ճալմա իսմինի տաիմա զիքր իթմէյի , վէ միւսէմմասընա տաիմա մուհապպէթ իյլէմէյի էվլատըմըզա էօյրէթմէքաէն կէրի տուրմայասըն :

Բօղ . - (Կէօղլէրի եաչարմըղ օլտըղը հալտէ , օգուժա սընը գաթ իտէրէք .) ճալմա մը

Պլանչ . - (Հէմչիբէսինին հէյէճանընա վէճհի միւշարէքէթ կէօթթէրէրէք .) ճալմա հա , ահ , պու իսմի էպէտա ունութմայաճաղըզ :

Տակուպէր . - Հագգընըղ վար , էվլատլարըմ . չունրի , բէվիչի հալէ նէզարէն , պու իսմի թաչըյան առէմ զայէթ կէնճ , ճէսուր վէ շէօհրէթի պիր ասքէր օլմալը տըր : Տէվամ իտինիգ պագալըմ , քիւչիւք Բօղ :

« Պու այ զարֆընտա կէչիւրմիչ օլտըղըմըղ իքի կիւզէլ մուհարէպէյի , պունտան էվվէլքի էվրաղըն պիրինտէ նագչ ու թարիֆ իթմիչ իտիմ , ազիզէմ Էվա , իիթիեար տօթըմ Հինտ բրէնսինին ասքէրլէրի , թէտրիճէն վէ էվրօքա ուսուլի իւզրէ թէրպիյէ իտիլէրէք , ինսանը տիւշարը հայրէթ իտէճէք մէրթէպէտէ իչ կէօրտիւլէր . շէօյ

լէ քի , Ինկիլիզլէրի քեամիլէն թարուժար վէ պէրպատ իթտիքլէրի ճիհէթլէ , պունլար տաիսի , հէր տիւրլիւ աուլ ու հագգանիյէթի բայիմալ իտէրէք , ճէպրէն զասպ իթմիլ , վէ հալէա տա պիր սուրէթի զատտարանէ վէ պիրահա . նէտէ խարապ ու վիրան իթմէքտէ պուլընմըղ օլտըղլարը պու սէֆիլ մէմէքէթին պիր զըսմընը թէրքէ մէճպուր օլտըլար : Շուրասընը տաիսի պիլմէլի տիր քի , Ինկիլիգ մուհարէպէսի տէմէք , խըյանէթ , զասպ ու զարէթ վէ գըրըղն տէմէք տիր : Պու սապահ , գայալըզլար վէ եիւքսէք տաղլար արասընտան պիր շոգ զտէմէթլէ էքէյիճէ եօլ ալտըղտան սօնրա , Ինկիլիզլէրէ պիր ալայ առարիլի իմտատիյէ իլթիհագ իթմիչ օլտըղընը , վէ պունլարըն պիր հարէքէթի թէճալուգքեարանէ իճրասըյա , պիլիմ իւզէրիմիգէ հիւճում իթմէքնիյէթինտէ պուլընտըղլարընը բէչաֆլարըմըզտան խապէր ալտըզ : Տիւշմէն , պիլգտէն անճագ պիր գաչ ֆէրսալս (վարսալս) մէսաֆէտէ պուլընտըղընտան , պիր մուհարէպէի շէտիտէնին վուգուը բէք զարուրի իտի : Պէնի գուրթարան տօթըմըն բէտէրի , իիթիեար Հինտ բրէնսի , լաեէն գաթի՝ տէօյիւշմէք վէ հէր թարաֆա լաթէչ սալմագ իսթիյօրտու : Սալթ իւշ բատտէլէրինտէ , մուհարէպէ պաչլանըպ , բէք շիտտէթի վէ բէք խունրիզանէ օլտու : Ինկիլիզլէր , պիլիմ ասքէրլէրէ նիսպէթլէ բէք քէսրէթի օլտըղլարը կիպի , քէնտիլէրինին իմտատընա կէլէն ֆրրգալար տա հէնուղ եօրըլմամըղ առքէրլէրտէն միւրէթթէպ օլտըղընտան , պիլիմքիլէր պիր տաղըզա գատար ալէաիմի թէրէտտիւտ վէ թէնէքքիւլ իպրազ իթտիլէր : պու հալի կէօրէրէք , տէրագապ պիլիմ սիւվարի իհիթիեալթ ասքէրլէրինին պաչընա կէչտիմ վէ տիւշմէն իւզէրլէնէ եիւրիւտիւմ :

« Իիթիեար բրէնս , մուգալթէլէնին թա մէրքէզինտէ պուլունուպ , միւթատը վէճհ իւզրէ զահրամանանէ տէօյիւշմէքտէ իտի : Անճագ օն սէքիլ եաչընտա պուլընտան

վե բէտէրի կիպի ~~պայէթ~~ ճէսուր վե եիկիթ օլան օղլու ճալմա տախի եանըմտան հիյ այրըլմազ րտը : Մուդա. թէլէնին էն շիտտէթի պիր վազթընտա , պարկիրիմ վու. րուլտու , վե պէնիմէ պէրապէր քէնարընտան կէսմէրտէ օլտըղըմ պիր շուգուրըն ~~իյնէ~~ եուվարլանտը . պուներն իւզէրինէ օ գատար ահմագճա հայվանըն ալթընտա գալ. տըմ քի , պիր միւտտէթ սօնրա , գալլամըն գըրըլմըշ օլ. տըղընը զանն իյլէտիմ :

Պլանշ . - Ահ , զալալը բէտէր :

Բօզ . - Պէրէքէթ վէրսին քի , բէտէրիմիզէ պու տէ. ֆա տախի թէհլիքէլի պիր հալ վազը օլմայաճագ տըր , շունքի տօթը ճալմա եանընտա պուլուներյօր : կէօրիւնը մըսըն , Տակոպէր , պու իսմ ֆիրրիմտէ նասըլ գալմըշ . տէտի , վե օգուճասընա շու եօլտա տէվամ իյլէտի :

~~Եւսէրիյէր~~ , պէնի թէլէֆ իթտիքտէն սօնրա , Հինա քրէնսինին օրոտուսընը բէք սուհուլէթլէ թարոււմար ի. տէճէքլէր տէյու մէմուլ իտիյօլլար րտը . պու ղէհապըն պէնճէ նէ գատար մուճիպի շէրէֆ ու իֆթիխար ~~Եւսէր~~ թարիֆտէն միւսթալի տիր : իշթէ պու սէպէպէ մէպնի , պիր սիքահի ղապըթը իլէ պէշ ալթը նէֆէր պաշը պօղուգ ասքէրի , պէնիմ շուգուրա եուվարլանտըղըմ կէօրիւր կէօր. մէզ , ~~Եւսէր~~ տէրհալ պիթիւրմէք իշուն իւզէրիմէ հիւճում իթտիլէր : Պիլիմ ճէպէլիլէր (լեռնական) իսէ , մուհարէ. պէնին շիտտէթինտէն պիհուշ օլմուշ , վե աթէշ վե տիւ. ման արասընտա գալմըշ օլտըղլարընտան , տիւշտիւլիմի կէօրմէմիլլէր իտի : Լաքին ճալմա , պէնտէն այրըլմըշ օլ. մասըղը ճիհէթլէ , իմտատըմա եէթիշմէք իշուն շուգուրա աթլատը , վե մութթասըֆ օլտըղը ազմը ճէսուրանէսի սայէսինտէ հայաթըմը գուրթարտը : Շէօյլէ քի , գարա. պինասընըն իրի գուրշունը հէնուլ պօշանմըշ օլմատըղըն. տան , պիր իլէ ղապըթը եէրէ սէրտի , վե տիկէրիլլէ տէ. պիր սիւնկիւ տարպէսիլլէ սօլ էլիմի տէլմիշ պուլընտն

պիր պաշը պօղուգ ասքէրինին գօլընը գըրտը : Լա. քին միւսթէրիհ օլ , սէվկիլի էվաճըղըմ . պու եարա՝ պէ. նիմ իշուն ատէթա պիր թըրմագ էսէրի աէմէք տիր . . . :

Պլանշ . - (Ելլէրինի պիրի պիրինէ գալուշարարագ վե հէմիլրէսինին օգուճասընը քէսէրէք .) Եա Բապպի , եիւնէ ~~քի~~ եարալանմըշ . . . :

Տակոպէր . - Սիւսթէրիհ օլընըզ , էվլատլարըմ . բէ. տէրինիլին տէտիլի կիպի , պու եարա՝ պիր թըրմագ էսէ. րինտէն իպարէթ տիր . շունքի ժէնէրալ , պուներտան էվ. վէլլէր մուհարէպաթտա քէնտիսինի տէօյիւշմէքտէն մէն. իթմէյէճէք տէրէճէտէ պուլընտն եարալարը ~~Եւսէր~~ թապիր իտէր իտի . . . : Տօղրուսու , պու կիպի թապիրլէր պուլմագ տա մահգա քէնտիսինէ մախսուս տըր :

Բօզ , եաշարմըշ օլան կէօզլէրինի սիւտիքտէն սօնրա օգուճասընա թէքրար տէվամ իյլէտի :

Ճալմա , եարալանմըշ օլտըղըմը կէօրիւնճէ , էլին. տէքի աղըր արապինասընը թօթուզ (լախտ) կիպի իսթի. մալ իտէրէք , իւզէրիմէ հիւճում իտէն ասքէրլէրի րիւ. ճաթէ մէճպուր իյլէտի : Հալ պու քի , թամ պու էսնա. տէ , տիկէր պիր աիւշմէն ասքէրի տահա կէօրտիւմ քի , շուգուրըն եօգարըսընտա պուլընտն հինտ գամըլլարը ար. գասընտա սիքէրլէնտի , վե էլինտէքի ուզուն թիւֆէնկի եալաշ եալաշ ինտիրտիքտէն , վե իքի տալ արասընա վազ իյլէտիքտէն սօնրա , ֆիթիլի իւֆլէյլպ ճալմայա տօղ. րու նիշան տլտը . հայգըրըպ տա պիշարէյի թէհլիքէտէն իապէրտար իյլէմէք իսթէտիմ իսէ տէ , մէյտան պու. լամատըմ . շունքի , ճէսուր տէլիգանլը պիր գուրշուն տարպէսիլլէ թա կէօյիւսիւնտէն ուրուլտու , վե քէնտի միւ. րատընա բաղմէն , իքի ատըմ գատար կէրլէյէրէք , պիր տիլի իւզէրինէ եէրէ տէվրիտի . պուներնլա պէրապէր , սէպաթ ու մէթանէթի ասլա էլտէն պըրագմայարագ , քէնտի վիճուտիլլէ էօնիւմէ սիքէր շէքլպ պէնի մուհա.

Ֆազա վէ միւտաֆաա իթմէյէ դայրէթ իյլէտի Գաւ
սըրաւա տիւշար օլտըղըմ հիտտէթ ու մէնուսիյէթին տէ-
րէնէսինի սէն թագտիր իտէպիլիրսին, սէվկիլի իվաճըղըմ.
քէնտիմի հայվանըն ալթընտան գուրթարուագ իչուն սարֆ
իթտիլիմ թէղայեիւտաթ վէ իգտաւաթ տախի, այաղըմ
տա հըսս իթտիլիմ վէճա'ի դալիմանէնին թէնսիլիյէ սէ-
մէրէսիղ գալտըղըմ ճիհէթլէ, իշթէ պէօյլէ գուլվէթ
սիլահտան արի օլարագ, պու շիտտէթի միւպարէղէ-
յի պիր գաշ տագըգա գատար սէյր ու թէմաշա իյլէ-
տիմ:

« Զալմա, բէք չօգ դան դաիպ իտէրէք՝ դօլու բէսպի
գաաֆ իթմէյէ վէ եաւաշ եաւաշ տէրմանտան տիւշմէյէ
եիւղ թութմըշ ըտը: Զաթէն պաշը պօղուգլարտան պի-
րիսի, պիր չօգ թէշվիգամիղ սէօղլէրլէ տիկէր բիւֆէգա-
սընը թահրիգ իթմէքաէ, վէ գուշաղընտան տախի պիր
տարպէի եէքեանէ իլէ ինսանըն պաշընը գօրարան պէօյլէ
վէ աղըր պիր պըշգը չըգարմագտա ըտը: Լաքին պու էս-
նատէ, պիղիմ ճէպէիլէրտէն օն իքի քիչի թէսատիւֆ
գապիլինտէն օլմագ իւղրէ իմտատըմըղա եէթիշէրէք, Զալ-
մա իլէ պէնի գուրթարտըլար: Պիր չարեէք սաաթ սօն-
րա, թէքրար պարկիրէ բարիպ օլապիլտիմ: Պիր իալլի
դայիաթ վէ խասարաթ իլէ պէրապէր, պու կիւն տէ դա-
լէպէ չալան պիղ օլտըգ: Եարընքի կիւն մուհարէպէ դա-
թի օլաճագ տըր: չունքի ինկիլիլէր կէրիյէ բիւճաթ իթ-
մէտիքլէրինտէն օրտուկեահլարընըն ալթէշլէրի պուրատան
կէօրիւնիւյօր իշթէ, սէվկիլի իվաճըղըմ, էօմրիւմիւ
պու ճէսուր չօճուղա նէ իչուն պօրճու օլտըղըմը թարիֆ
իյլէտիմ: Համտ օլսուն, ալտըղըմ ճէրիհա թէհիլէթի տէ-
յիլ տիր: չունքի թիւֆէնկին գուրչունը հէտէֆի մագ-
սուտէ իսապէթ իտէճէք եէրտէ, գապուրղա քէմիլէրի-
նին եանընտան սըյըլըպ կէշմիշ տիր: »

Տակոպէր. - Պու ճէսուր տէլիգանլը տախի, ժէնէ-

րալ Սիմոն կիպի ճէրիհասընը շէյաշ-ի-ի թէսմիյէ իտէր
օլմալը:

« Շիմտի, աղիղէմ իվա, հիշ տէյիլ իսէ չու հիքեա-
յէյի օգույարագ Զալմա կիպի եիկիթ պիր տէլիգանլըյը
թանըմալըսըն: Պու նէճիպ վէ մէրտ չօճուղը պիր քէլիմէ
իլէ սանա նագշ ու թաւսիֆ իտէյիմ: Բէնտիսի՝ օն սէ-
քիղ եաշընտա անճագ վար տըր: քէնտի մէմլէթի տա-
խիլինտէ, էհալիյէ պաղը քէրրէ լագապ վէրիլէր: իշթէ
պու ատէթ իգթիղասընտան օլարագ, օն պէշ եաշընտա
օլտըղըմ զէմա, պու տէլիգանլըյը տախի Ալթըշ-լագա-
պըյա թալգիպ իթմիշլէր: հագըգաթէն տէ, հէմ գալպ,
վէ հէմ բուհ ճիհէթլէրիլէ ալիճէնապ պիր չօճուգ տըր:
Եինէ ատաթը դարիպէի մէքքիւրէ մուգթէղիյաթընտան
օլարագ, պու լագապ բէտէրինէ գատար ինթիգալ իթ-
միշ, վէ միւմաիլէյհ տախի Ալթըշ-լագապըյա լագապըյա
եատ իտիլմէքտէ պուլընմըշ տըր: հալ պու քի, պու ինթի-
եար Հինտ բրէնսի, հատտը զաթընտա ատալէթի գահրամա-
նանէ վէ իսթիգլալը լէվէնտանէնին պիր նումունէի միւ-
ճէսսէմի օլտըղընտան, Արիւ ճամըյա թալգիպէ տահա
ղիյատէ չայէսթէ տիր: Հինտիսթանըն սաիր պիշարէ բը-
րէնսլէրի կիպի, պու ինթիեար տախի, ինկիլիլէրին իս-
թիպտատը թէճաւուգընարանէսի էօնիւնտէ քէմալը թէ-
վաղու վէ իսթիքեանէթլէ պօյուն գըրըպ, վէ հուգուգը
իսթիգլալ վէ հիւքմրանիսինի սաթըյա չըգարըպ գուլվէի
դահրէ վէ մուճպիրէյէ գարչը ըղհարը թէսիմիյէթ ի-
տէպիլիր իտի իսէ տէ, պէօյլէ պիր տէնաէթի գաթան
իլթիղամ ու իրթիքեապ իթմէտի: « Եա՛ հագըգմա թէ-
մամէն սահիպ օլուրըմ, վէ եա տօղմըշ օլտըղըմ տաղլար
արասընտա պիր չուգուրա կիրէրիմ: » սէօղիւնիւ քէնտի-
սինէ խաթթը հարէքէթ իթթիխաղ իթմիշ իտի: Գու սէօյ-
լէտիքլէրիմ սէօղլէր պօշ պօղաղըգ գապիլինտէն օլմա-
յըպ, իլլա ատլ ու հագըգանիյէթ իթիգատը տըր: - Պիր

կիւն քէնտիսինէ . և Լաքին մուհարէպէտէ մաղլուպ օլա-
նագսընըզ . և տէտի իսէմ տէ , պու սէօզիւմէ ճէվապէն .
և Պազսանա տօսթում , էկէր պիշիպի մուճիպի ար ու հի-
նապ օլանագ պիր ֆիլիտէ պուլընմագա պիշի ինպար իթ-
մէք իւղրէ , և քոչէ քոչէ քէ և քոչէ քոչէ տէսէ նէ՝ եա-
բարսընըզ . և սիւալիյլէ մուգապէլէ իյլէտի : Ո կիւնտէն ի-
թիպարէն , պու իթիթեարըն նասըլ ատէմ օլտըղընը ան-
լայըպ , ագվիեայա դարչը անդլէրին հուղուղընը միւ-
տաֆաա իթմէքտէն իպարէթ օլան պու մուգատտէս տա-
վայա թէքմիլ ճան ու թէնիմի վագֆ իյլէտիմ : Կէպիւ-
յօրսըն , ագիզէմ էվա քի , ճալմա տաիի բէտէրինէ լայըգ
պիր էվլատ տըր . պու կէնն Հինտի , օ գատար գահրա-
մանանէ վէ օ գատար սէպաթբէրվէրանէ պիր շէնաաթ
ու ճէսարէթէ մալիք տիր քի , Լէօնիտաա զէմանընտարի
եունան տէլիգանլըլարը կիպի կէօյիւսի պաղըր աչըգ օլա-
րագ ճէնկլէշիր . քէնտի մէմլէքէթինին սաիր ասքէրլէրի
իսէ , պաչգա վագթլար ումուղլարընը , գոլարընը վէ
կէօյիւպէրինի աչըգ սագլամայը իթիեատ իթմիշ օլտըղլա-
րը հալտէ , մուհարէպէ մէյտանընտա էքէյիճէ գալըն պիր
եաղմուրլըգ կիլինիրլէր : Պու տէլիգանլընըն ագմը ճէսու-
րանէ վէ եիկիթիլի , Նաբոյի հիւքմուարընը իսթըրմա
կէթիրմիշ տիր քի , միւմաիլէյհտէն շօգ տէֆալար սանա
պահս իթմիշ վէ էն թէհլիքէլի հիւնուլէրտէ պիլէ , է-
լինտէ սիւահ նամընա եէքեանէ պիր գըրպանը պուլընտը-
ղը հալտէ , պէլքի եիւզ քէրրէ կէօրմիւշլում տիր :

Տակոպէր . - Պու տաիի տէմինճէք սիզէ պահս իթ-
միշ օլտըղըմ , վէ իմբէրաթօրըն՝ հիւքմուար իւնվանընը վէ-
րէրէք էյլէնտիլի ատէմլէրտէն պիրի տիր : Պէն իւսէրա
միեանընտա Ռոուսիալը պիր դապըթ կէօրտիւմ քի , Նաբո-
յի հիւքմուարընտան ալմըշ օլտըղը գըրպան տարպէսինին
մաի վէ գըրմըղը պիր նիշանէսի տահա եիւզիւնտէ տու-
րույօրտու : Բրուսիալը գապըթ , պուսըն՝ քէնտի շէրէֆ

ու հայսիլէթինէ մուղալի պիր հագարէթ օլտըղընը վէ
եիւզիւնտէ գըրպան նիշանէսի թաշըմուգտան ըսա , պիր
գըլըն տարպէսիլլէ էօլմէյի տահա զիյատէ թէրճիհ իթ-
տիլինի , պիր թաղըմ շութումը դալիղէ արասընտա պէ-
յան իյլէտի : Հէրիֆին հագղը վար ըտը : Պու
Նաբոյի հիւքմուարը , թօրա դարչը եիւրիւմէքտէն պաշ-
գա պիր շէյ պիլմէզ իտի . հէր նէրէտէ օլուր ըսա օլ-
սուն , պիր թօր սէտաար իշիտիր իշիթմէզ , կիւյա քէնտի-
սինի պիլխասաս օրայա տուվէթ իտիյօրլար ըմըշ կիպի ,
«Հաղըր , հագղըր . . . » տէյու նիտա իտէրէք , տէրագապ
օ թարաֆա սալտըրըր ըտը : Նաբոյի հիւքմուարընտան
սիզէ պու գատար պահս իտիլիմին սէպէպի շու տըր քի ,
միւմաիլէյհ հէր քիմիլլէ գօնըշանագ օլսա . «Իէնէրալ
Սիմանըն եախօտ պէնիւմ բէրիյան իսէմէտիլիմիզ պիր սը-
տույը հիւ քիմսէ բէրիյան իտէմէզ . և տէր իտի :

Իօզ , օգոււմագտա թէքրալ տէվամ իթմէյէ պաշ-
լատը .

և Լաքին ճալմատա , սիննի շէպապէթինէ ըաղմէն .
գոլթ տէրին պիր մէրագ էսէրի պուլընտըղընը քէմայը
ըզտըրապը գալպէ միւշահէտէ իյլէտիմ : Պազը բէրէ
տէրիլլէ քէնտիսի մապէյնինտէ դարիպ պագըշար մու-
պատէլէ իտիլտիլինի տէ կէօրիւր իտիմ . իքիսինին տէ արա
սըրա աղըղլարընտան գաշըրտըղլարը պազը սէօզլէրտէն՝
արամըղտա վիճուտը տէրքեար օլան մուխատէնէթի մահ-
րէմանէնին խարիճինտէ օլարագ , պէնտէն պազը ֆամիլեա
էսրարը քէթմ իթմէքտէ օլտըղլարընը իսթիտլալ իյլէտիմ ,
էսրարը մէզքիւրէ , պիր վագըալ խարիգ իւլ ատէտէն ի-
պարէթ օլուպ , քէնտիլէրինին թապան էվհամ ու խայա-
լաթա մաիլ օլան վէ թէհէյեիւնի տալմի իշինտէ պուլընան
ֆիօրլէրէ , պու վագըայա թապիաթըն ֆէվզինտէ պիր մա-
հիլէթ վէրմիշ տիր :

և Պիր տէ , սէվկիլի էվանըղըմ , սէն բէք էյի պիլիւ-

սին քի , հէր իրիմիզ տէ , պաշղալարընըն իթիգատաթը սատէտիլանէսինի զէվզէ ալմագ ատէթինի չօգտան պէրու թէրք իթմիչիզ տիր . . . պէն՝ Պրանսա մուհարէպէսի էսնասընտա պանա վագր օլուպ պու կիւնէ տէյին քիւնհ ու հագքգաթընա վարամատըղմ վագըաի խարիգ իւլ ա տէտէն պէրու . . . »

Տակոպէր . - (Բօզըն սէօղիւնիւ քէսէրէք .) Բէտէրի . հէգի գուրթարմագ իչուն թօրըն էօնիւնէ աթըլմըչ օլան սատէմի իյմա իթմէք իսթէյօր :

« Սէն իսէ՝ սէվկիլի էվաճըղմ , վալիտէնին , գըրգ սէնէ էվվէլ քէնտի վալիտէսինին խանէսինտէ տէ կէօր միւշ օլտըղը կէնն վէ կիւզէլ գարընըն զիյարէթլէրինտէն պէրու , տէյիլ մի . . . »

Էօքսիւզէր , պու սէօղիւ իչիթտիքլէրինտէ Տակոպէրին եիւզիւնէ միւթէհայեիրանէ պիր նազար սալտըրտըլար :

Տակոպէր . - (Պու նազարըն մանէասընը անլայարագ .) Կէրէք վալիտէնիզ , վէ կէրէք ժէնէրալ Սիմոն , պու զիյարէթլէրտէն պանա ասլա պահա իթմէմիլլէր տիր , էվլատըլարմ . պունըն իչուն պու շէյ պէնիմ տէ սիզին դատար պատիի հայրէթիմ օլըյօր . - տէտի :

Բօզ , թէտրիճէն արթմագտա օլան պիր իւէլէճանը գալպ վէ մէրագ իլէ , օգուճասընա տէվամ կէօսթէրտի :

« Պունտան գաթը նազար , ազիզէմ էվա , պաղը տէֆա զահիրէն բէք խարիգ իւլ ատէ վէ բէք զարիպ կէօրիւնէն շէյլէր պիր թէսատիւֆտէն , պիր միւշապէհէթտէն վէ եա թապիաթըն պիր օյունընտան իպարէթ տիր , Խավարըգ հիւքմիւնտէ օլան շէյլէր , չօգ քէրրէ նազարըն պիր վէհմի պաթըլը վէ եախօտ գաթէն միւթէհէյեիճ պիր գուվվէի միւթէխայեիլէնին սէմէրէսի օլտըղընտան , պիր տազըգա կէլիր քի , էվվէլէն պէշէրիյէթին խարիճինտէ վէ եա թապիաթըն ֆէվգինտէ կիպի կէօրիւնէն շէյին՝ տիւնեատա

էն թապիի վէ էն սատէ վուգուաթտան մատուտ օլտըղը անլաշըլըր . պունըն իչուն , պիրիմ ~~էպու~~ նամընը վէրտիյիմիզ շէյլէրին ումուրը տիւնեթվիյէ կիպի , էր եա կէճ հալլ ու ֆասլ օլընաճաղը պի իշթիպահ տրր :

Տակոպէր . - Կէօրիւյօր մըսընըգ , էվլատըլարմ , վէհլէի ուլէատա զարաիպ սուրէթինտէ կէօրիւնէն շէյ , իսթիքնահ օլունընճա , զայէթ սատէ վէ զայէթ թապիի օլտըղը տէրհալ անլաշըլըր . . . հալ պու քի , պու խուսուս օ շէյին միւտտէթի մէտիտէտէն պէրու բէրտէի խաֆա ալթընտա մէսթուր գայմասընա մանի օլամագ . . . »

Պրանշ . - Մատամ քի պունը սէօյլէյէն բէտէրիմիզ տիր , պիրա թէրէտտիւտ ինանմալը , վէ թէաճճիւպ իթմէմիլլիզ , տէյիլ մի , հէմշիրէճիյիմ :

Բօզ . - Խայր . զիրա պիր ~~գիւն կէլէճէք~~ քի , պու տա անլաշըլաճագ տըր :

Տակոպէր . - (Պիր միւտտէթճիք թէֆէքքիւրտէն սօնրա .) Իշթէ սիգէ պիր գըյաս տահա . սիգ եէքտիկէրինիգէ օ դատար պէնգէրսինիգ քի , սիգի հէր կիւն ~~կէօր~~ մէյլ ալըլմըչ օլմայան պիր քիմսէ իքինիզի պիրի պիրի . նիդտէն հիշ ֆէրգ իտէմէզ . հէլէ սիզին էքիզ օլտըղընըղը տա պիլմէյէճէք օլուրսա , նէ տէրէճէ տուչարը հայրէթ օլաճաղընը անլայապիլիր սինիզ . . . հաթթա սիզին կիպի մինի մինի մասուլմ մէլէքլէր սէպէպիյլէ կիտիպ իպլիսէ իթիգատ իտէճէյի տէ պի իշթիպահ տըր :

Բօզ . - Հագգըն վար , Տակոպէր . բէտէրիմիզին տէտիյի կիպի , պու միսիլլու տահա բէք չօգ շէյլէր անլաշըլապիլիր . - տէտի վէ օգուճասընա թէքրար տէվամ իյլէտի :

« Պիր տէ , մէրհամէթլի էվաճըղմ , ճալմանըն տամարլարընտա Պրանսըգ գանը ճէվէլան իթտիյինի տիւշիւնտիւքճէ , քէսպի իֆթիխար իտիյօրում . Պու տէլիգանլընըն բէտէրի , բէք չօգ սէնէլէր մուգատտէմ , նէսէպէն

Ճրանսըզ օրան վէ միտտէթի մէտիտէտէն պէրու ճալ-
ատասընտա Պաթավիա շէհրինտէ իգամէթ իթմիշ պալը.
նան պիր ֆամիլեայա մէնսուպ կէնճ պիր գըզ իյէ թէ.
զէվլիւն **Իթմիշ** տիր . իթմիեար տօթմըմըն շու **Վաթի**
թի պէնիմ հալիմէ բէր **Վաթի** պըզ օլտըղընտան , բէնտ
հագգընտա հըս իթտիյիմ **Թէվէճճիւն** վէ մուհապպէթի
տէրէճէսի տուհա զիյատէ արթմըշ տըր . **Շուհրի** , ազիլէ
էվաճըղըմ , սէնին ֆամիլեան սախի , միտտէթի մէտի.
տէտէն պէրու էճնէպի մէմալիբիտէ իգամէթ իտէն պիր
Ճրանսըզ ֆամիլեասը բտր . **Մամաֆիհ** թալիին պիր տար.
պէի նակէհանիսի օլարագ , **պիշարէ** բրէնս , բէրէսթիշտէ.
բէճէսինտէ սէվտիյի զէվճէսինի պուճտան պիր դաշ սէնէ
ագտէմ գախի իթմիշ տիր . :

ԱՆՀ , դայէթ սէվկիլի էվաճըղըմ , պու սէօղլէթ
եաղար իքէն , էլիմ տիթրէյօր , իւզէրիմէ պալղընըզ
կէլիյօր . . . տիվանէ իմ , տէյիլ մի . . . **աՆՀ** , **Եւ** Բագ.
պի , եիւրէյիմ էզիլիյօր , բարչալանըյօր . . . էկէր պէ.
նիմ պաշըմա տա պէօյլէ պիր ֆէլաքէթ կէլէճէք .
լուրսա . . . **օ** հալտէ , էվլաուըմըզ , **օ** վաճի մէմէքէթ.
տէ , սէնսիզ . . . պէնսիզ , նէ օլաճագ տըր . . . **Է**պի
խայր , խայր , պու գօրգու ատէթա տիվանէլիք տիր . .
Եւ Բապպի , շու մէշքիւքիյէթ վէ թէրէտտիւտ հայ
նէ տէհշէթի իքէնճէ իմիշ . . . **Շուհրի** , նիհայէթ . . . **Լ**
քին նէրէտէ սին , նէ եարըյօրսըն , նէ օլըյօրսըն . . . **Պ**
իյլէ . . . պէնիմ պիշարէ էվաճըղըմ , շօգ տէֆայար **Պիշ**
բէրիշանըմի իսթիլա իտէն պու մէնհուս վէ միէլիթ
միւլահազաթըմը աֆվ իյլէ . . . **Պուճար** միւտհիշ .
մուսիպէթէնկիլ տաղըգալար տըր . . . **Շուհրի** , պու
տէրնաք միւլահազաթտան թախիսի կէրիպան իտէր **Իթ**
մէզ , քէնտի քէնտիմէ շէօյլէ սէօյլէրիմ . - **Էվլէթ** , **Վաթի**
վէ սէֆիլ պուլուճըյօրըմ , **Լաքին** հիշ տէյիլ իսէ տիւ.
եանըն տիկէր պիր ուճընտա իքի եիւրէք պէնիմ **Է**

շարբմաղտա տըր . պուճարտան պիրիսի աղիզէմ էվա ,
սէնինքի , վէ տիկէրի տէ էվլաուըմըզըն գալպի տիր . . . :

Բօզ , պու սօն սէօղլէրի անճագ իրմալ իտէպիլտի .
պիր դաշ տաղըգալարտան պէրու , ընչդրըրըյօրը՝ սէտաօրնը
քէսմէյէ պաշլամըշ բտր . ֆիլ վաղը տախի , ժէնէրալ **Սի**-
մոնըն գօրգուլարըյօր հաղըղաթը հալ միւնանընտա դա-
յէթ էսէֆէնկիլ պիր էսէրի թէվաֆուզ կէօրիւնիւյօր-
տու . **Պուճարտան** գաթը նաղար , էվլաու ու աեալընտան այ-
ԲՈՒՅՐ պան , վէ ֆաղաթ պու իֆիթիրաղը միէլիլմին է.
պէտի եախօտ մուվազ գաթ օլաճագընտան խապէրտար
պուլընմայան պիր տաքէր , պուլընտըղը հալը եէսիշթիմային
թէվլիտ իյլէտիյի էլէմ ու քէտէրի թատիլ ու թախֆիֆ
իչուճ , պիր մահարէպէ աղչամըսը , օրտուկեահըն աթէշի
այտընըրըյօր եաղմըշ օլաղըղ **պէշլէ** միէսսիր վէ բըզ-
ղաթէնկիլ սէօղլէրի իսիտպ տէ հանկը գալպը ահէնիյն
միթէէսսիր օլմագ վէ կէօղ եաշը տէօքմէզ իտի .

Տակուպէր . - (**Պիր** տաղըղա դատար սիւքիւթտէն
սօնրա .) **Պէտպա** խթ ժէնէրալ . . . պիզիմ **Ֆէլաքէթիմիզ**-
տէն հէնուպ պիլապէր տիր . լաքին պիր էվլատ եէրինէ
իրի էվլատա մայիք պուլընտըղընը տա պիլմէզ . . . հիշ
տէյիլ իսէ պու քէյֆիլէթ քէնտիսինէ պիր թէսէլի օլա-
ճագ տըր . . . **Փաղաթ** , **Պլանշ** , քեաղըտը սէն ալ տա
տէվամ էթ , **շուհրի** հէմշիրէնտէ զիյատէսիյլէ հէյէճան
ասարը կէօրիւյօրում , վէ օգուճագ քէնտիսինի եօրար տէ-
յու գօրգըյօրըմ . . . **Պուճարտան** մաատա , պու բուզնա-
մէնին միւթտըսաօրնտան հասըլ օլաճագ մէսէրրէթ վէ մալ-
Վաթիյէթ հէր իրինիզ տէ միւսալաթ իւղրէ իշթիրագ
իթմէրլիլինիզ հագգ ու ատալէթ իզթիզասընտան տըր .

Պլանշ մէթուպը ալտը . **Բօզ** տախի սիրիշքլէ **մէզու**
պուլընան կէօղլէրինի սիլէրէք , կիւղէլ պաշընը հէմշիրէ-
սինին ումուղընա տալաթտը . **Պլանշ** իսէ , **օգուճագ** տա
շէօյլէճէ տէվամ կէօթէրտի .

նին աղօսթօս թարխիսինի համիլ տիր . միւնտէրիճաթըն-
տան անլաշըլտըղընա կէօրէ , պունտան էվիէլ պանա պիր
դաշ մէքթուպլար տահա կէօնտէրմիշ իսէ տէ , եա եօլ-
տա դալարադ վէ եախտ դախալ օյարադ , եէտիմէ վա-
սըլ օլմամըշ տըր . պու սէպէպտէն նաշի , իքի սէ-
նէյէ գարիպ պիր միւտտէթտէն պէրու , բէտէրիմտէն
մէքթուպ ալամամըշ օլտըղըմտան , շիտտէթլի էնտիշէ վէ
վէսվէսէյէ կիրիֆթար օյմըշ ըտըմ . Շէֆադաթլը բէտէ-
րիմ , քէնտիսի եինէ էվիէլքի հալինտէ իմիշ . պարը կիրա-
նը շէյիտիսէթ քէնտիսինի ապա տիւշարը զաաֆ իթմէ-
միշ , թապիաթը էվիէլքի դասար շէտիտ , վէ սըհհաթ ու
աֆիյեթթի տախի էվիէլքի կիպի եէրինտէ իմիշ . էրան իշ-
ճիլիքլէ մէշղուլ օլմագտա , վէ իշճիլիյի տէ մուճիպի շէ-
րէֆ ու իֆթիլսար ատտ իյլէմէքտէ իմիշ . ճիւմհուրիյեթթ
թարաֆտարլըղը ֆիրքի խալիսանէթմտէ հէնուղ սապիթ-
գատէմ վէ բէք զիյատէ իւմիտվար ըմըշ . . . շուների , մէք-
թուպընըն պիր թարաֆընտա , է-է-է-է-է-է-է-է-է տէմիշ , վէ
ճէլպի տըգդաթ զըմնընտա պու քէլիմաթըն ալթընը տա
շըգմըշ տըր . . . , Տօսթը գատիմիմիղ օլան իխթիեար Տա-
կոպէրին ֆամիյեասը հագղընտա տախի , պու մէքթու-
պընտա խալըլը խապէրլէր եազմըշ տըր . . . , հագղգա-
թէն սէօյլիյօրըմ , ազիզէմ էվա քի , պու պինաղիր
ատէմին սէնին եանընտա պուլընարղընը տիւշիւնտիւքճէ ,
դամմ ու գասալէթթիմ պիր ազ թէխաֆֆուֆ իտիյօր .
ղիրա քէնտիսինի բէք էյի թանըրըմ . մէնֆանա գատար
սանա բէֆադաթ իտէճէյինէ տէ հիշ չիւպհէմ եօգ տըր
. . . , Պու իխթիեար , ապէրիք գըյաֆէթի ալթընտա , ալ-
թունտան պիր եիւրէյէ մալիք տիր . . . աճապա էվլատը-
մըղը նէ գատար սէվիյօր . . . ,

Տակոպէր , բէնտի հագղընտաքի պու մէտայիհի ի-
շիթտիյինտէ , իրի իւշ տէֆա էօքսիւրտիւ , վէ տիղէրի
իւղէրթմտէ պուլընան դըլմըղը վէ մալ չըվկըլը ուֆադ

«Նու արալըգ տահա ըահաթ ըմ, սէվկելի'յ էվահը-
ղըմ, պիր լահպա դաշեմի'յի աշաղըյա գոյուսը նաղմազ-
տան ֆարիդ կէլտիմ վէ ֆիքրիմի միւսթէվլի օղան օ մէն-
հուս խաթըրէլէրի տէֆ'է չալըչտըմ. պինտէն ալէյհ մու-
հափէրէմիդի տէվամ իտէլիմ. . . »

«Հինտիսթանտան պէօյլէ արիղ ու տմիդ պահա իթ-
սիքտէն սօնրա, պիր աղ տա էվրօթատան պահա իթմէք
իսթէրիմ, Տիւն ազչամ, Էն դիյուտէ շայանը էմնէլէթ
ատէմիէրիմիդտէն պիրի, էօնտէքի սաֆի գարաղօլլարը-
մըղա գաուար կէլէրէք, Ֆրանսատան Կալկաթայա կէօն-
տէրիմիշ օղան պիր մէքթուսը պանա թէսլիմ իյլէտի . նի-
հայէթ, բէտէրիմտէն խապէրլէր ալտըմ վէ ըղտըրլուսպ ու
վէսվէսէմ խիթամ պուլտու: Պու մէքթուսը կէչէն սէնէ-

մէնտիլինի կիւյա արայօրմը իկալի պիր թալը թասլայա. րագ աշաղըյա էյիլտի : Պիր դաշ տաղըդա դատար պու հայտէ տուրտըդտան սօնրա , պաշընը եօգարըյա դաւ տըրտը վէ պըյըդլարընը սիլմէյէ պաշլասը :

Բօզ . - Պագ բէտէրիմիդ սէնի նասըլ էյի թանըյօր . . .

Պլանշ . - Սէնին, պիղի չօգ սէվտիլինի նաւըլտա քէշֆի թիմիշ . . .

Տակոպէր . - Հագդընըդ վար էվլասլարըմ . յաքին օրասընը կէշէթմ տէ . օղլում քիւշիւք Ակրիքօյ իւլէ ղէվճէմին ախրէթ էվլատը օյան Գարրիէլ հագդընտաքի իֆատաթընը տինէյէլիմ . . . Պիշարէ գատըն , տիւ շիւնիւրիւմ քի իւշ այ դարֆընտա պէլրի տէ . . . (Հէյէճանը գալպինի սէթը իթմէք իսթէյէրէք .) Լարին , պոււնլարըն լուզումը եօգ . օղլույընըդ էվլատլարըմ , օղլույընըդ . . .

«Սէվկիլի էվաճըղըմ, պիր կիւն պու քեաղըտլարըն հէր հայտէ էլինէ կէշէպիլէճէյինի պիլա իսթիւնար իւմիտ իթմէքտէ օլտըղըմտան, Տակոպէրէ ա'իտ օյան մալիւմաթը տախի ղիւր իթմէք իսթէրիմ . պիշարէ իսթիւնար, ֆամիլեասը հագդընտա պաղը խապէրլէր ալարագ պէլլէ աղ չօգ թէսէլլիւնապ օլտալիլիւր : Բէտէրիմ, Ս . Հարտինին ֆապրիգասընտա ուսթա պաշը օլտըղընտան, միւմալլէյհ Մ . Հարտի պիղիմ իսթիւնար Տակոպէրին օղլընը տա ֆապրիգասընա ալմըշ իտույինի պաւնա պիլտիրմիշ տիր : Ակրիքօյ, բէտէրիմին թաշթը իտարէսինտէ պուլընան ֆապրիգատա շալըչմագտա ըմրշ . բէտէրիմ՝ քէնտիսինտէն ղիւյատէսիլլէ մէմնոււն օլտըղընը պիլտիրիյօր . պու տէլիգանլը , տէմիրճինին թօգմաղընը ատէթա պիր պալէմ կիպի էլինտէ սալլայաճագ գատար , իրի եարը վէ գուվվէթիլ օլտըղը կիպի , խըլգաթէն տէ շէնմէշրէպ , տիրաւէթիլ վէ շալըչան օլտըղընտան, ֆապրիգանըն էն միւս

թախտու իշճիլէրինտէն պիրիսի իմիշ : Պոււնընլա պէրապէր, կիւնտիւղրի ղաւմէթիլ իշլէրինի պիթիւրսիքտէն սօնրա , աղչամ՝ սէվկիլի վալիտէսի նէղալինէ ալտէթ իթտիլինտէ , գէյատէսիլլէ շայանը սրղգաթ էպեսթ վէ դասիտէլէր թանղիմ իտէր իմիշ : Էշար ու էպեսթը իսէ՝ պիր չօգ էֆքեարը ալիլլէ վէ հըսսիլաթը վաթանբէրվէրանէ իլէ մալամալ վէ թէէսիլլի իմիշ : Թէքմիլ ֆապրիգատա անըն էշարընտան պաշղա հիշ պիր թիւրքի չաղըրմաղլար ըմրշ . դասիտէլէրի տախի՝ էն սօղուղ գանլը վէ էն գօրղաղ գալպլէրի պիլլէ թաշլէր ու թէհեիճէ միւսթախտու իմիշէր :

Բօզ . - (Ըղհարը հայրէթ իտէրէք .) Օղլոււն իշոււն աճապա նէ՝ դատար իֆթիլսար իտէրսին , Տակոպէր :

Տակոպէր . - Դասիտէլէր թանղիմ իտիյօրմըշ էօյլէմի . . . պու ճիհէթ՝ հագըղաթէն մէսէրրէթ վէ մէմնոււնիլլէթիմի մուճիպ օլմաղտա աըր . լաքին պէնճէ էն ղիւյատէ շայանը իֆթիլսար օյան շէյ , վալիտէսի հագդընտա իպրաղ իթտիլի մէյլ ու մուհապալէթ , վէ տէմիրճի թօգմաղընը իսթիմալտէ կէօսթէրտիլի գուլլէթ ու մէհարէթալի . . . թանղիմ իյլէտիլի դասիտէլէրէ կէլինճէ : Բէտէրիմ . Բէտէրիմ վէ Մ . Բէտէրիմ կիպի թիւրքիլէր թէրթիպինտէն էվվէլ , աճապա նէ՝ դատար տէմիր տէօյմիշ տիր . . . Լարին պիլլիմ շէյթան Ակրիքօյ , պու պէսթէսաղլըղը ճէրէտէ թաշսիլ իթմիշ . պէսպէլլի : Գարրիէլ իլէ պէրապէր մէքթէպէ կիթտիլի ղէման էօյրէնմիշ տիր :

Բօզ իլէ Պլանշ , մէլէքի սըյաճէթ (պահապան հրեշտակ) տէյու թէսմիլլէ իթտիլլէրի մախլուղը մէվհումը իսթար իթմիշ օյան մէղքիւր Գարրիէլ իսմինի իշիթտիրլէրինտէ , տահա ղիլյատէ տիւշարը մէրագ օլտըլար . Պլանշ իսէ տըղգաթընը տահա ղիլյատէ արթըրարագ օղլումաւընը պէր վէճհի աթի տէվամ իյլէտի :

«Բէտէրիմին իշարաթը վագըասընա նաղարէն , եիւղ իւսթիւնէ պըրտըղըմըշ օյան վէ պիլլիմ խայրիսահ Տակո

յճէ՛ք տիր . օգուժանըղը տէ՛վամ իտէրսէնիզ սէպէպինի
անլայաճագ սընըղ :

Պրանչ . օգուժասընը թէրրար էլէ ալտը .

« Լիվի՛ թ . Դաբրիէլին չէհրէի մասուժանէսի , ատէթա
պիր մէլէք սիմասը կիպի լսթիֆ տիր . Դաբրիէլին՝ Ակրի-
քօլ վէ սաիր մահալլէ շօճուգլարը իլէ պէրապէր կիթմէք-
տէ օլտըղը մէքթէպին րահիպլէրինտէն պիրիսի , պու շօ-
ճուղըն զէքէալէթ ու ֆէթանէթինէ , վէ հիւսնի ախագ
ու թէրպիլէսինէ զիյաւէսիլլէ հայրան օլարագ , քէնտիսի-
նի պիր դաթը համիլէթսիմաթա թափսիլէ իլլէմիշ . միւ-
մաիլէյհ տախի , Դաբրիէլի թահթը հիմայէսինէ ալարագ ,
պիր րուհպան մանասթըրընա դօմուշ վէ պու տէլիգանլը
իրի սէնէտէն պէրու , րուհպան սընֆընա տախիլ օլմուշ
տըր . Շիմտի , վաիզլիր (քարողչութիւն) մէմուրիլէթիլլէ
էճնէպի մէմայիլինէ կիթմէքնիլլէթինտէ օլուպ , դարիպէն
Ամէրիգայա միւթէվէճճիհէն հարէքէթ իտէճէք տիր »

Բօզ . - (Տակոպէրէ պագարագ .) Վա՛յ . . . սէնին Դաբ-
րիէլին րահիպ օլմուշ հա

Պրանչ . - Պիլիմ Դաբրիէլիֆիզ տէ պիր մէլէք տիր :

Տակոպէր . - Տէմէք քի , սիզինքի րութպէճէ պէնիմ-
քինէ պիր տէրէճէ ֆաիգ տիր , էօյլէ՛ մի . պէիս եօզ , հէր
քէսին պիրէր տիւրլիւ մէգագը վար տըր . տիւնեանըն հէր
թարաֆընտա , էլի ատէմլէր պուլընապիլիր . հալ պու քի
պէն , րահիպլիք սըֆաթընը ինթիխապ իտէն Դաբրիէլ օլ-
տըղընտան տահա գիյատէ մէֆուճն օլտում . չուճքի , պէն՝
քէնտի էվլատըմը , գօլլարը չըպլագ , էլինտէ պիր թօգ-
մագ , վէ պէլինտէ տէ մէլիմտէն մամուլ պիր բրօսթէլա
պուլընտըղը հայտէ , սիզին պէօյիք րէտէրլինիլէ վէ թա-
պիրի տիկէլլէ Լիննէր տուգասընըն եախօտ մարէչալ Ու-
մանըն րէտէրինէ հէմհալ հէօյմէքի հէր րութպէ վէ մէս-
նէտէ թէրճիհ իլլէրիմ . Շիմտի օգուժանըղա տէվամ իտի-
նիլ :

պէրին զէվօէսի թարափընտան ջէմալը ուլուվիլը ճէնապ-
լա թէպէննի իսխիմիշ պուլընան շօճուգ , Ակրիբօյ կիպի
գալպի քէրիմ օլմագլա պէրապէր , խըլգաթէն անըն պիւս-
պիւթիւն մազալիքի իմիշ , Ակրիբօյ Նէ գատար գուվիթ-
լի , շէնմէշրէպ վէ չալըշղան ըսա , Դարրիէլ տէ օ գա-
տար մաղմուս վէ էվհամ ու խայալաթ ըլա օղրաշրի ըմըշ
պունտան գաթը նազար , հէր իքիսի տէ թապիւթ վէ
էվսաֆը զաթիյէլէրինի մուլին շէհրէլէրէ մալիք իմիշէր ,
շէօյլէքի , Ակրիբօյ էսմէր , իրի եարը վէ գուվիթլի օ-
լուպ շէհրէսիւտէ ալէաիմի պէշաշէթ ու շէճաաթ նիւմա-
յան , Դարրիէլ իսէ , պիյաքս՝ զաիֆ , գումրալ վէ գըղ
կիպի գօրղագ օլուպ , սիմասընտա տախի ասարը մէլէ-
քիյեթլէ ու սիւքիւնէթ մէշհուտ ըմրշ . . . »

Պու սէօղ իւղէրինէ , էօքսիւպլէր հայրէթլէ պիրի
պիրինէ պազըշտըլար . պատէհու՝ շէհրէի մասումանէլէ-
րինի Տակոպէրէ տօղրու շէվիրտիքլէրինտէ , Բօղ իսթի-
եար ասքէրէ խիթապէն .

— Իշիթտին մի , Տակոպէր , բէտէրիմիղ տիյօր քի ,
սէնին Դարրիէլին տէ գումրալ վէ մէյէքսիմա պիր տէյի-
գանյը ըմըշ . . . շու հալտէ թըպղը պիղիմրինէ պէնղիյօր
տէմէք տիր . . . »

Տակոպէր . - Էվիթլէթ , էվիթլէթ , իշիթտիմ . հաթթա
ըուեանըզըն պէնի հայրէթտէ պըրագմասը տախի պու
սէպէպտէն նաշի իտի .

Բօղ . - Աճասլա Դարրիէլին կէօղլէրի տէ պիպիմ ըլ
կիպի մաի՝ մի տիր , անլամագ իսթէր իտիմ .

Տակոպէր . - Աէվկիլի շօճուգլարըմ՝ ժէնէրալ Սիմոն ,
պու պապտէ հէր նէ գատար սիւքիւթ իյլէմիշ իսէ տէ ,
սիւալինիղէ պէն ճէվապ վէրէպիլիրիմ , Գումրալ օլանյար
ալէլ ումուս մաի կէօղլիւ օլուրլար . լաքին մաի օլսուն ,
սիյահ օլսուն , պիղիմ Դարրիէլ պու կէօղլէր իլէ գարշը-
սընտաքի գըղյարա պագմաղա շօղլուգ ճէսարէթ իտէմէ-

Պէտքը . - Էվկլիդ , տէրմա՛ն խաւքիմ . Եւքին Տայֆա՛ն թի պիր դաչ սաթը տնճաղ զալմիշ վէ խիթամ պուլմաղ իւղ-րէ պուլմիմիշ տըր :

« Սէվկիյի՛ վէ չէֆաղ աթըբաւ ր Էվմաճըրմ . Էկէր պիր կիւն պու . րուզնամէմ եւտինէ վասըյ օլուրսա , պիլիմ ու . դուրմըղա թէրթ իթմիշ օլտըր դէվճէ վէ օլլու . Տաղդըն . տա Տակոպէրի թէէմին իյլէ : Պէպէ պիր Տարէքէթի ֆէ-տաքեարանէյէ պէտէյ , նէ՛ կէօնա մուդապէլնի շիւքրան . տա պուլմաճաղըրմըր պիլէմէյօրմ տնճաղ պէն Էմինիմ թի սէնին դալսըր քէրիմանէն պիլարէ իխիթեարը թմթմին ու թէսէյլի խաւքիմիշ տիր . . . »

« Ալլահա՛ սըմարյատըղ , Էվկիյի Էվմաճըրմ . . . իյթէ պու . կիւն տէ կէչաի . . . իմտի պու կիւնիւք իչուն տէ Ալլահա՛ սըմարյատըղ . պիր դաչ տաղըղա գատար րուզ-նամէմի թաթիլ իտիպ ճալմանն չատրընա կիթտիմ . դա . վալլը տէլիգանլը , իսթիրահաթը թամմէ իյէ ույույօր վէ քէտէրի տէ իւղէքինէ իճրաի նաղարէթ իտիյօրու . Էյի օլտըրընը պիր Էյ իչարէթիյլէ անլաթտը . ճէսուր տէլի-գանլը արթըղ թէհլիքէյի սալաչտըրմը տըր : Ալլահ վէ-րէ տէ Էարընրի մուհարէպէտէն տէ թէհլիքէսիղ գալթը-լալըտը . . . Ալլահա՛ սըմարյատըղ , պիլարէ Էվմաճըրմ . կիճէ պիլքիւնէթի վէ սէրին տիր . օրտուկեահըն աթէչ-լէրի բէյ տէր բէյ սէնմէյէ պաչլըյօր . պիլիմ պիլարէ ճէպէլիլէր իսէ , կիւնտիւղրի գանլը մուդաթէլէտէն սօն-րա , իսթիրահաթ իտիյօրլար . սաաթտան սաաթա , պի-ղիմ նէօպէթճի դարաղօլլարընն սէսինի իլիտիյօրմ . . . Պունլարըն վարիպ սէտալտըր տախի պէնի քէտէրլէնտի-րիյօր . դիրա սանա խիթապէն մէթուպ Էաղտըղըմ դէ-ման պիր տէրէճէյէ գատար ունուլթմաղ տա օրտըղըմ շէյի Էանի տիւնեանըն պիր ուճընտա պուլմաճըրմըր վէ սէնտէն վէ Էվլատըմտան ուղաղ դալտըղըմը պանա թէքրար իս-թար իտիյօրլար . . . Պիչարէ մախուղլար , նա սըլ սընըղ . . . »

Հայֆնիզ աճապա նէ՝ օլաճագ . . . Ա՛հ, պիր թէսատիֆ սէ-
մէրէսի օլարագ Վարչավիատան չրգտրղրմտա, պէրապէր
ալմրշ օլտըղըմ միտալեայր վագթ ու զէմանրյլա թարա-
ֆընըլա իյսալ իտէպիլ սէ իտիմ, պէլքի տէ Ֆրանսայա
կիթմէյէ վէ եախօտ հիչ օլմազաա էվյատընը Տակոպէր
իլէ օրայա կէօնտէրմէյէ թուխսաթ իսթիհսալ իտէպիլի
իտին. չուների, պիլիբմիսին նէ գատար մուհիմմ. . . լա-
քին պու քէտէրի տէ տիկէրլէրինէ զամմ իթմէքտէն նէ
ֆաիտէ հասըլ օլապիլի. . . Հայֆա քի, սէնէլէր կիւ-
զէրան իտիյօր . . . Եէվմի մուգատտէր կէլէճէք վէ պու
սօն իւմիտիմ տախի մահվ ու հէպա օլաճագ տըր, Լարին
պու կիւնքի մէքթուպրմըն տախի միւտհիչ միւլահագաթ
իլէ խիթամ պուլմասընը իսթէմէմ, Ալլահա սըմարյատըզ,
ազիզէ էվաճըղըմ, էվյատըմըզը պաղըրնա պասըպ տէրա-
ղուշ էյլէ, վէ պուլընտըղըմ մէնֆատան հէր իքինիզէ
տէ կէօնտէրտիլիմ պուսէլէրի չօճուղըն եիւղիւնէ գօն-
տուր . . .

« Նարըն, մուհարէպէտէն սօնրա թէքրար կէօրիւչիւ-
րիւզ: »

Պու միւէսսիր վէ ըրզգաթէնկիզ թուզնամէնին միւ-
թալաասընը՝ զայէթ տէրին պիր սիւքիւնէթ թագիպ իյ-
լէտի, Բօզ իլէ Պլանչըն կէօզլէրինտէն եավաշ եավաշ
էչքի քէտէր ճէրէյան իթմէյէ պաշլատը, Տակոպէր տա-
խի ալնընը էլինէ տայաթմրշ օլտըղը հայտէ՝ էօքսիւղէր
կիպի տէրեաի թէէսսիւր ու թէֆէքքիւրէ տալմըշ ըտը:

Տըչարըտա իսէ, թուզկեար կիթտիքճէ քէսպի իչթի-
տատ իթմէքտէ, վէ շէտիս վէ քէսրէթլի պիր եաղմուր
տախի բէնճէրէ ճամլարընա չարբմագտա ըտը, Սիւսա-
ֆիրխանէ տէրունինի զայէթ հիւզնէնկիզ պիր սուսըզ-
իսթիլա իյլէմիշ իտի:

.

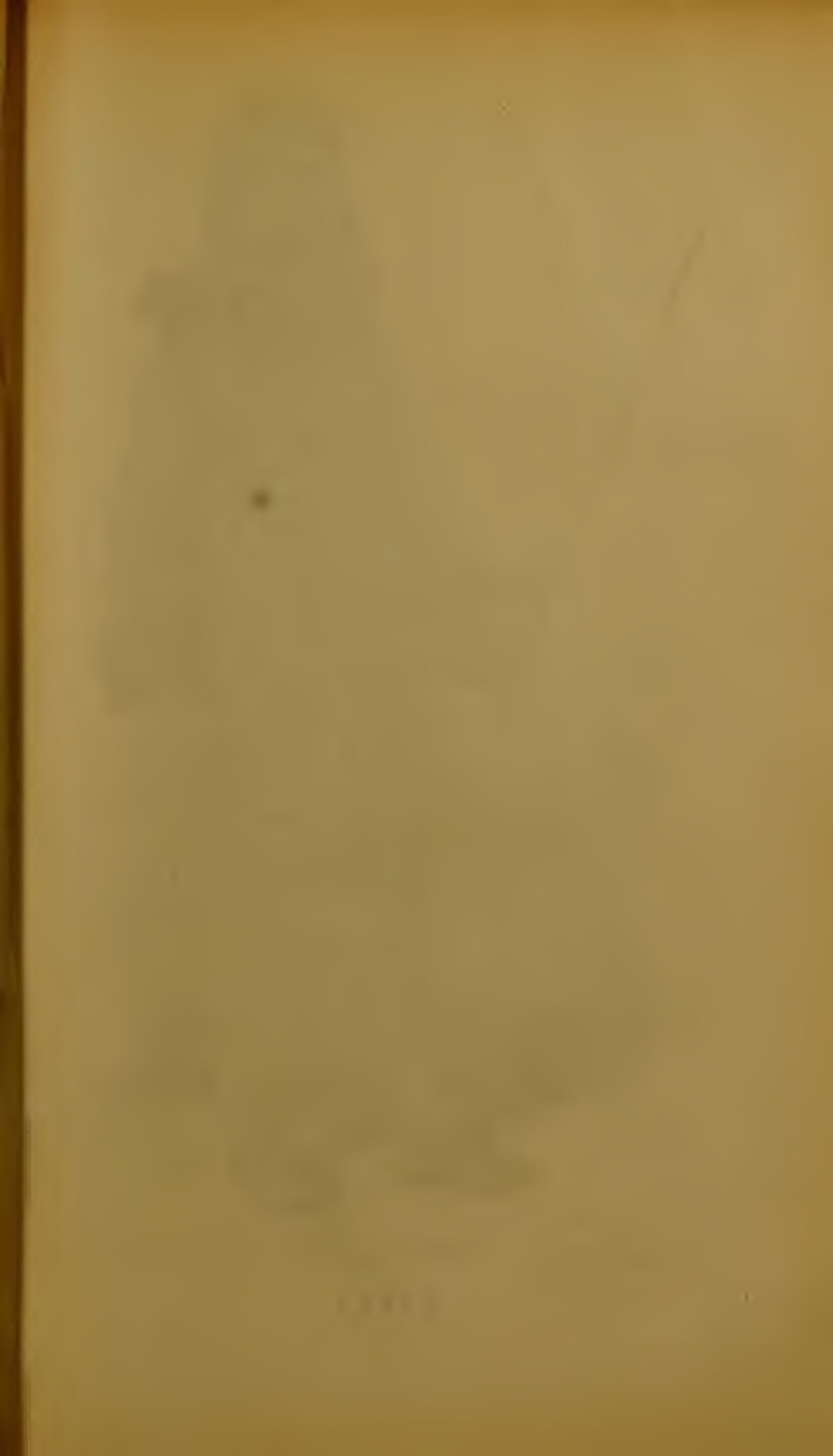
Ժեներալ Սիմոնըն զըղլարը՝ բէտէրլէրինին ըուղնա-
մէսինտէն պաղը ֆըգարաթը , քէմալը ըզտըրապը դալպ
իլէ օգուտըղլարը սըրատա , հայվանաթը վահշիյեէ միւ-
րէպպիսի Մորոքըն հայվանխանէսինտէ տախի զայէթ կիզլի
վէ դարիպ պիր մէնզարէ ճէրէեան իթմէքտէ իտի :

9

Գ Ա Ֆ Ե Ս Լ Ե Ր

Մորոք հէնուզ սիւահլանմըշ ըտը , ճէյրան տէրիսին .
տէն մամուլ չաքէթի իւզէրինէ , պէզ կիպի եոււմադ , վէ
էլմաս կիպի սէրթ չէլիքտէն էօրիւմիւշ զըրհ էսվապընը
կիյինմիշ իտի : Պունտան սօնրա գօլլարընա գօլչազլար ,
պաճազլարընա բաչալըզլար վէ ալազլարընա տախի տէ-
միրլի պօթինլէր կէշիրմիշ իտի : Մէզքիւր էտէվաթը թէ-
հաֆֆուզքեարանէյի էնպարը տըզգաթտան սէթը իյլէ-
մէք իշուն , իւզէրինէ տէ կէնիշ պիր բանթալօն վէ քէմա-
լը իհթիմամ իլէ տիւյմէլէնմիշ կէնիշ պիր քիւրք կիյինմիշ
իտի : Պունլարտան պաշգա օտուն պիր սար կէշիրիւմիշ
պէյազլանմադ տէրէճէսինտէ գըզտըրըլմըշ օլան ուզուն
պիր տէմիր սօքայը տա էլինէ ալմըշ ըտը :

Բէյլամպէրին մէհարէթի վէ սէպաթ ու ճէսարէթի
սայէսինտէ , կայէն նամ զարլան , Յուդանամ արսլան վէ
Էճէլ տէնիլէն բարս (յովազ) հէր նէ գատար միւտտէթի
մէտիտէտէն պէրու զապթ ու թէրպիյէ օլընմըշ ըսալաբ
տա , թէհէվվիւր ու շիստէթ սաիգասըյա պիր գաշ տէֆա
ըսեան իտէրէք , տիշլէրիյլէ բէնշլէրինի Մորոքըն իւզէրինէ :

տէ տէնէմէք իսթէմիշլէր իտի . հալ պուքի քիւրքիւնիւն
ալթընտա մէսթուր պուլընան զըրհ էլպիսէսի պուլտըն
բէնչէլէրինի քէօրլէթմիշ , վէ տիշլէրի տախի Մորոքըն տէ-
միրլէ մուհաթ օլան զօլընա պաճագլարընա թէսատիւֆ
իտէրէք , տէսթէրէ աղղընա տէօնմիշ իտի . պուլտաւ գաթը
նազար , Բէյդամպէրին էլլինտէքի գըղղըն տէմիր տէ յնէ
յինին խաֆիֆ պիր տարպէսի տէրիւլէրինի եագըպ պիւղմէր-
տէ վէ տէրին եանըգ էսէրլէրի բէյտա իյլէմէքտէ իտի . Պի-
նապէրին՝ էբէյիճէ գուվլէի հաֆըզայա մալիք օլան մէգ-
քիւր հայվանյար , Մորոքա հիշ պիր վէճհ իլէ տիշ կէշի-
րէմէտիքլէրի ճիհէթլէ , թըրնագ վէ բէնչէ քեար իթմէղ
օլան պէօյլէ պիր մախլուգա , պիհուտէ եէրէ բէնչէ ու-
գաթաճագլարընը անյատըլար . Պուլըն իւղէրինէ , իթաաթ
ու թէսլիմլեթլէրինի օ տէրէճէ տըթըրաըլար բի . Մորոք՝
խալգ հուղուրընտա իճրա իթալլի ումուլ թալիմէրտէ ,
էլլինտէ պուլընան վէ իւղէրինէ տէ քիւրքիւնէ պիր քեա-
ղըտ սարըլմըշ օլան քիւրքիւն տէյնէյի սալլար սալլամազ ,
տէրհալ տէհչէթէ տիւշար օլարագ եէրէ սիւրիւնիւրլէր
վէ այաղընըն ալթընտա ուզանըպ եաթարլար ըտը :

Բէյդամպէր , քէմալը տըգգաթ ու իհթիմամ իլէ սի-
լահլանտըգտան , վէ Դողիաթըն զըղտըրմըշ օլտըղը տէմիր
սօրայը տա էլլինէ ալտըգտան սօնրա , թաւան տարսընըն
պաճասընտան աշաղըյա ինմիշ վէ հայվանաթ գաֆէսլէ-
րինին մէվղու՝ օլտըղը արապալար մէվգիֆինէ կիրմիշ իտի .
իշպու արապալըգ՝ հայլտնաթը վահշիյէ զալիպինին պար-
կիւրլէրինի հաւլի օլան ախրրտան ատի պիր թախթա բէրտէ
վասըթաւըլլա այըլմըշ ըտը :

Ձընայը աքս իթտիրիճի պիր ֆէնար՝ հայվանլարըն
գաֆէսլէրի իւղէրինէ բարլագ պիր ըշըգ սալմագտա ը-
տը . պու գաֆէսլէր մըգտարճա տէօրթ օլուպ , իքի եան-
լարընտա տախի , պիրի պիրինտէն էբէյիճէ ուզագ տէմիր
թէլտէն բարմագլըզլար պուլընմագտա ըտը , իշպու բար-

մագլըզլար՝ պիր ճիհէթտէն գաբու կիսի լիզէլէր իւղէ-
րինտէ տէօնիւպ, գաֆէսլէրտէ պուլընան հայվանաթըն
իչէրի կիրիպ տըշարը չըգմասընա խըտմէթ իթմէքտէ ի-
տիլէր: Գաֆէսլէրին թախթա տէօչէմէսի իսէ, իրի աին-
կիլ իլէ տէօրթ տէմիր թէքէրլէք իւղէրինէ ալընմըշ ու-
տըղընտան, սէյահաթ էսնասընտա պու գաֆէսլէր, պէօ-
յիւք վէ իւսթիւ գաբուլը եօլ արապասընըն եանընա դա-
տար պիսսուհուլէ նազլ: վէ իչինէ վաղ օլունապիլիր ի-
տի: Պու գաֆէսլէրին պիրիսի խալի օլուպ, տիկէր իւ-
չիւնտէ իսէ, մալիւմ օլտըղը իւզրէ, պիլի բարս, պիլի
գաբլան, վէ պիր արսլան պուլունըյօրտու:

Բարս՝ ճալա ասասընտան ճէլպ իտիլմիշ պիր հայ-
վան օլուպ, գօրգունճ վէ վահչիեանէ հէյպէթինէ նու-
զարէն էճէլ ըթլագընա պիհագդին շայէսթէ իտի: Բէն-
կի սէրարա սիյահ օլուպ, քէնտիսի իսէ, գաֆէսին պիր
քէօչէսինտէ պիւքիւլմիւշ եաթմըշ վէ տէրիսինին ըէնկի,
էթրաֆընր միւսթէվիլ օլան գարանլըղա գարըշմըշ օլտը-
ղընտան, վիճուտի կէօրիւլէմէմէքտէ իտի: եալընըղ դա-
րանլըղ իչինտէ, զայրը միւթէհարրիք վէ շաշաատար իքի
նօզթա ծիւմսեան օլուպ, պունլար եալընըղ կիճէլէ-
րի բարլամադտա օլան սարը վէ ֆօսֆօրլը պիր չիֆթ իրի
կէօղլէրի իտի քի: էթրաֆա շէրարէքաշ օլըյօրտու: շօնքի
քէտի ճինսինտէն օլան պիլճիւմլէ հայվանաթըն կէօղլէրի
գարանլըղտա տահա զիյատէ բարլար:

Բէյղամպէր՝ բէմալը սիւքիւնէթլէ տիւրա կիրմիշ ի-
տի: Ուշուն քիւքթիւն զօյու գըրմըղը ըէնկի՝ գայըն
սաշլարըյլա ուզուն սագալընըն տօնօւղ վէ սարըմթրադ
ըէնկինէ բէք մազայիր տիւչիւյօրտու: Փէնար՝ էրէթիճէ
եիւքսէք պիր մահալտէ մէվլու՝ օլուպ, հայվանաթըն զահ-
չիլէ միւրէպպիսինի սէրթապէրա թէնվիր իթմէքտէ վէ
ըշըլըն ըէֆսագ վէ օլէրրագլըղը, գարանլըղըն քէօսաֆէ-
թինէ թէօտաթիֆ իտէրէք, քէնտիսինին զաթէն վահչի

վէ տէհչէթէնկիղ օլան շէհրէսինէ տահա միւտհիշ պիր
հէյէթ վէրմէքտէ իտի:

Մորոք եալաշ եալաշ գաֆէսէ եանաշտը: կէօղ պէ-
պէքլէրինի մուհիթ օլան պէյազ տաիրէ թէտրիճէն պէօ-
յիւնէրէք՝ զանն իտէրսին քի բարսըն շաշաատար վէ դայ-
րը միւթէհարրիք կէօղլէրիլէ ըէգապէթ իթմէքտէ իտի:

Հայվան՝ գաֆէսին պիր քէօչէսինտէ տաիմա պիւ-
քիւլմիւշ գալմըշ ըտը: պիր սանիյէ սօնրա, սահիպինին
նազարը էֆսունքեարանէսի քէնտիսի իւղէրինէ թէէսիր
իթմէյէ պաշլատը: Իքի իւշ տէֆա կէօղ գաբագլարընը
քէմալը շիտաէթլէ աչըպ գաբատը, վէ պիր թալըր հիտ-
տէթքեարանէ իլէ խըրըլտամաղա գալգըշտը: Լաքին կէօղ-
լէրի՝ քէնտի միւրատընա ըաղմէն թէքրար աչըլարագ՝
Բէյղամպէրին կէօղլէրինէ ինիթաֆ իթտի: պունըն իւղէ-
րինէ էճէլին եուվարլագ գուլագլարը՝ էնկէրէք եըլանըն
պաշը կիպի եամ եասը օլան գաֆասընա եարըշտըլար:
Ալընըն տէրիսի պուրուշտու, վէ ուզուն վէ տիք գըլ-
լար իլէ մէսթուր օլան պունըն տախի պիւզիւլմէյէ պաշ-
լատը: պատէհու միւտհիշ տիլլէր իլէ միւսէլլահ աղղընը
իքի տէֆա գատար սէսիզճէ աչըպ գաբատը:

Պու տագըգատան իթիպարէն՝ Մորոք իլէ հայվանըն
կէօղլէրի արասընտա զանն իտէրսին քի պիր միւնասէպէ-
թի մըգնաթըսիյէ բէյտա օլտու: Բէյղամպէր, էլիմտէ-
րի տէմիր սօբայը գաֆէսէ սօղրու ուզաթարագ, մուխ-
թասար վէ ֆագաթ մմիրանէ պիր սէտա իլէ:

— Էճէլ . . . պուրայա կէլ . . . տէտի:

Բարս, տէրագապ այաղա գալգալը: Լաքին օ տէրէ-
ճէ ալալմըշ իտի քի: գարնը վէ տիրսէքլէրի տէօչէմէ
թախթասընա սիւրիւնմէքտէ իտիլէր: Պու հայվան՝ իւշ գա-
տէմ՝ իրթիֆաինտէ վէ թագրիպէն պէշ գատէմ թուլին-
տէ պիր ճանվէր օլտըղը կիպի, օնուրղա քէմիքլէրի տախի՝
էլասթիզի (առաձիգ) վէ միւլահհամ, տիղլէրինին արգա

թարափը՝ գըսա վէ ընկալար պիր պարկիրինքի կիպի էնլի , կէօյիւսիւ տէրին , ումուզլարը իրի վէ չըգընթըլը , պյազլարը սինիրլի վէ գալըն բար . իշպու աէհէթէնկիզ օլան ազաի վիճուտաւան , պու ճանվէրին սօն աէրէճէ գուլվէթլի , շէվիզ վէ մահիր պիր հայլան օլտըղը տա անյաշըլը, յօրտու :

Մորոք , էլինտէքի տէմիր սօբայը տաիմա գաֆէսէ տօղրու ուզաթմըշ օլարագ , պիր իաթվէ գատար իլէրիլէտի վէ բարսա եանաշտը . . . հայլան տախի Բէյղամպէրէ տօղրու պիր խաթվէ աթտը . . . Մորոք տուրտու . . . էճէլ տէ տուրտու . . . :

Պու էսնատէ , Բէյղամպէրին արգասընտա գալմըշ օլան Յուգա նամ՝ գարլան , սահիպինին մահզա էճէլէ հասըր տըգգաթ իթմիշ օլմասընտան տօլայը , կիւյա գըսգանմըշ կիպի գաֆէսինին իշինտէ հիտտէթլէ սըշրայըպ պօղուգ պիր խըրըլտամա սէտասը չըգարտը . պատէհու պաշընը գալտըրարագ , միւսէլլէս իւշ շէքլ (եռանկիւնի) օլան մէխուֆ շէնէսինին ալթընըյա գուվվէթլի , պէյազ վէ ֆագաթ քիրլի կէօյիւսիւ կէօսթէրտի քի , գումրալ վէ սիյա՝ պէնէքլի տէրիսինին պագըր ընկլէրի կէլիպ պու կէօյիւսիւնտէ նապէտիս օլմագտա ըտըլար . գուլրուղը՝ սիյա՝ հալգալը գըրմըղը պիր ելլանա միւշապի՝ օլուպ , կեան պէօյիւրլէրինէ եարըշմագտա վէ կեան տախի աղըր վէ տաիմի պիր հարէքէթլէ էթրաֆա չարբմագտա ըտը . եէլիլ , շէֆֆաֆ վէ շաշատար կէօղլէրի իսէ , Բէյղամպէրին իւզէրինէ տիքիլմիշ գալմըշ ըտը :

Պու ատէմին՝ հայլանաթը մէգքիւրէ իւզէրինտէ թէէսիր վէ նուֆուզը • տէրէճէ շիտտէթլի իտի քի , Յուգա նամ հայլան , հարէքէթի քիւսթախանէսինտէն կիւյա տիւշարը խէվֆ ու նէտամէթ օլմըշ կիպի խըրըլթընը տէրհալ քէստի . հալ պու քի եիւքսէք վէ շամաթէթէն . կիզ թէնէֆֆիւսիւնիւ գապթ իտէմէտի :

Մորոք՝ Յուգայա տօղրու տէօնիւպ , պիր գաշ տաղըղա գատար քէմալը տըգգաթ ու իթինա իլէ հայլանը թէտգիզ իլլէտի , էճէլ իսէ , սահիպինին նաղարը էֆսուն . բարանէսի թէէսիրաթընտան ալթըղ գալթուլմըշ օլտըղընտան , տէօնիւպ գալսանլըղ տա թէքրար պիւքիւտիւ եաթտը :

Պու սըրատա , արսլանըն գաֆէսի տէրունինտէ գարըշը վէ քէսկին պիր կիւրիւլթիւ իլիտիլտի . պու կիւրիւլթիւ՝ իրի հայլանլարըն սէրթ պիր ճիսմ կէմիրմէլէրինտէն միւթէվէլլիտ շաթըրտըյա պէնղէյօրտու . Մորոք՝ նաղարը տըգգաթընը օ թարաֆա ուզաթարագ , գարլանը պըրագտը վէ Կոյէնին գաֆէսինէ տօլլու պիր ատըմ եիւրիւտիւ . Լաքին օրատան , արսլանըն տէհէթլի վէ սարթթիւրագ քէնկինատէրի սաղրըսընտան (գաւակ) պաշգա պիր շէյ կէօրիւնմէյօրտու . պու մէհիպ ճանլէր , պյազլարընը ալթընա թօրլամըշ օլտըղը կիպի պաշը տախի դալթ սըգ օլան եէլէսի իլինտէ , դաիպ օլմըշ ըտը . պէօպրէք օրիւրլէրինին կէրիլմէսիլլէ տիթրէմէսինէ վէ սըրթ քէմիրլէրինին տախի չըղընտըսընա նաղարէն , ալզը վէ էօն ալաղլարըյա օղրաշըպ շապալամագտա օլտըղը տէրհալ քէշֆ օլընապիլիլ իտի :

Բէյղամպէր՝ տիւշարը վէսվէսէ օլարագ , գաֆէսին եանընա եանաշտը . քէնտի թէնպիհաթը էքիտէ վէ միւքէրրէրէսինէ լաղմէն , Գոդիաթըն՝ արսլանա պիր քէմիքբարչասը վէրմիշ օլմասընտան շիւպհէ իտիյօրտու . պու շիւպհէսինի իղալէ իտէպիլմէք իւն մուխթասար վէ ֆագաթ մէթին պիր սէտա իլէ :

— Կոյէն , պուրայա կէլ . - տէտի . Լաքին արսլան վաղիյէթլինի տէյիլտիլմէյէրէք հալը ասլիսի իւզրէ գալտըլ Պու էսնատէ , Մորոք տահա եիւքսէք պիր սէտա իլէ :

— Պուրայա՝ կէլ , Կոյէն . - տէյու թէքրար իլլէտի :

Արսլան եինէ եւրինտէն գըմըլտամատը . գաֆէս ի չինտէ իշիտիլէն չաթըրտը հալէա տէվամ իտիյօրտու :

Պունըն իւղէրինէ , Բէյղամպէր էլինտէրի գըղտըրըւ մըջ սօբանըն ուճընը արսլանըն պէօյրիւնէ տաեաթտըգ տան ոսնրա ի չիւնճիւ տէֆա օլարադ :

— Կայէ՛ն , պուրայա կէլ տէյօրում . — տէյու էմի իյլէտի :

Արսլանըն սարըմթըրագ տէրիսի հանըպ տա խաֆիֆ պիր տիւման չըղար չըղմագ , հայվան՝ ֆէվգ էլ ատէ պիր էվիւրիւրէ օղըւյարագ օ թարաֆա տէօնտիւ վէ տէմիր գաֆէսպէր իւղէրինէ աթըլտը . պու . հարէքէթի նակէհանիսինի դայէթ միւթէհէվլիրանէ պիր թալլի իլէ իճրա իյլէմիշ իտի :

Բէյղամպէր՝ գաֆէսին պիր քէօչէսինտէ տուրմըջ ըտը . արսլան տախի սաիդաի հիտտէթ ու դաղապլա սահիպինէ դարչը կէլմէք իշուն , կէնիշ պէօյրիւնիւ գաֆէսին տէմիրինէ տայաթարագ վէ Գոդիաթըն պաճագլարընտան տահա իրի վէ տահա գալըն օլան դօլլարընը տախի տիրսէյինէ գատար դաֆէստէն տըշարը չըղարարագ տիգիլիպ տուրտու :

Բէյղամպէր՝ հիտտէթիլէ արսլանա եանաչարագ :

— Կայէ՛ն , աչաղըյա էն . — տէտի :

Արսլան հէնուզ իթաաթ իթմէք իսթէմէյօրտու . . . տուտագլարը . քէմալը հիտտէթ ու դաղապլանա ալէամէթ օլմագ իւղրէ ֆէվգ էլ ատէ աչըլմըջ օլուպ , եապան տօմուզընըն տիշլէրի գատար էնլի , ուղուն վէ օիվրի տիշլէրինի մէյտանա չըղարըյօրտու :

Մորոք էյինտէքի գըղղըն սօբասընըն ուճընը հայվանըն տուտագլարընա տօղունտուրտու . . . Կայէն , եանըղըն ճիկէրուզ աղըրսըյա պէրապէր սահիպինտէն տէ շէտիտ պիր թէքտիր իշիթմիշ օլտըղընտան , խըրըլտամաղա արթըգ ճէսարէթ պուլամայարագ , տէրին տէրին մը-

րըլտանմաղա պաշլասը . պատէհու իթաաթ վէ տէհէթի-նի մուլիւ պիր հարէքէթ իճրասըյա , օ գօճա վիճուտի աչաղըյա տէվրիլիպ պիւքիւտիւ գայտը :

Բէյղամպէր , Կայէնին կէմիրտիյի շէյին նէ օլտըլընը անլամագ իւղրէ , ֆէհնարը աչաղըյա ինտիրիպ կէօրտիւքի , հայվան տէֆիճու՝ զըմնընտա գաֆէսին տէօչէմէ թախթալարընտան պիրիսինի եւրինտէն գօբարմըջ վէ տիշլէրի արասընտա էվիպ չիյնէմէքտէ պուլունմուշ ըտը :

Հայվանխանէ տէրունինի պիր գալ տագըղա դատար դայէթ տէրին պիր սիւքիւնէթ իսթիլա իյլէտի : Բէյղամպէր , էլլէրինի արգասընա պաղլամըջ օլարագ , պիր գաֆէստէն տիկէրինէ կիթմէքտէ , վէ մուղտարըպանէ վէ ֆագաթ մահիրանէ պիւթ թավը իյէ հայվանլարընը սիւզմէքտէ , վէ զանն իտէրսին քի մուհիմմ՝ վէ միւշքիլ պիր իշ իշուն անլէրտէն հանկըսընը ինթիսապ իթմէք լաղըմ՝ կէլէճէյինի քէմալը թէրէտտիւտի տիւշիւնմէքտէ իտի : Կաղըքէրրէ տէ արապալար մէվգիֆինին պէօյիւք գաբուսը էօնիւնտէ տուրարագ , միւսաֆիրխանէ հավիսինտէ կէլէն կէչէն ահվալի տինլէմէքտէ իտի :

Նակէհան , պու գաբու աչըլըպ Գոդիաթ նիւման օլտու . էլպիսէլէրի քեամիլէն սու քէսիլմիշ իտի :

Բէյղամպէր , պու գօճա հայսուտը կէօրիւնճէ քէմալը մէսէրրէթ վէ մէմնունիյեթէթլէ :

— Նէ՛ եաբտըն պագալըմ . — տէյու սօրտու :

Գոդիաթ . — էմրինիդի նօղթասը նօղթասընա իճրա իյլէտիմ , լաքին բէք չօղ զահմէթ շէքաիմ . . . Կէրէքէթ վէրսին քի , կիճէ բէք գարանլըգ , բուզկեար շիտտէթլի , վէ եաղմուր տախի սէյլ կիսլի եաղմագտա ըտը :

Մորոք . — Շիւպհէ իտէն օլտու մը :

Գոդիաթ . — Ասլա , ուսթաճըղըմ՝ վէրտիյինիզ մուլիւմաթ բէք տօղրու իտի . քիլէրին գաբուսը թարլալար իւզէրինտէ , գըղլարըն բէնճէրէսինին թա ալթընտա աչըլը-

յօր : Վաղթ կելմիշ օլտըղընը իխթար իթմէք իշուն ըս-
լըգ չալտըղընը սըրատա տըշարը չըգարմ : վէ իւշ դա-
տէմ իրթիֆահնտէ օլուպ պէրապէր կէսթիւրմիւշ օլտը-
ղըմ պիր էլ նէրտիւպանընը տիվարա սաեսթըպ իւզէ-
րինէ չըգարմ : պէնիմ պօյում տախի ալթը դատէմ իր-
թիֆահնտէ օլտըղընտան , նէրտիւպանըն իրթիֆաի իլէ
պէրապէր տօղուղ գատէմ պիր եիւքսէքլիյէ վարտըմ :
պատէհու տիրսէքլէրիթի բէնճէրէյէ տայաթըպ պիր է-
լիմէ բանճուըր վէ տիկէրիյէ աէ պըշաղըմըն սարընը
թութարագ բէնճէրէնիւ իրի ճամընը գըրտըմ : վէ բան-
ճուըր տախի օլաճա գուվվէթիմի իսթիմալ իտէրէք եի-
թի վէրտիմ . . . :

Մորսք . - Պունը բուղկեար եարսը տէյու զանն իթ-
տիլէր , տէյիլ մի :

Գողիաթ . - Էվվէթ , էօյլէ զանն իթտիլէր . կէօրիւ-
յօրսընըք քի , հայվան պէլլէտիյինիղ ատէմ , բէք տէ օ դա-
տար հայվան տիյիլ իմիշ . . . : Մադսէտ հասըլ օլտըգ-
տան սօնրա , տէրագապ աշաղըյա ինտիմ վէ նէրտիւպա-
նըմը ալարագ քիլէրէ կիրտիմ . . . : Պիր աղ կէշէր կէշմէղ ,
իխթիեարըն սէսինի իշիթտիմ . . . : թաճիլ իթտիյիմէ բէք
էյի եաքմըշ օլտըղընը անլատըմ :

Մորսք . - Էվվէթ , սանա բսլըգ չալտըղըմ գէման ,
իխթիեար թաամ սսլասընա հէնուղ կիրմիշ իտի . օրատա
ուղուն միւտտէթ գալաճագ տըր տէյու զանն իտիյօր-
տում :

Գողիաթ . - (Հադարէթամիղ պիր թավիլ իլէ .) Օ հէ-
րիֆ ուղուն միւտտէթ թաամ սալասընտա գալամաղ , ճամ-
լարըն գըրըլմասընտան պիր դաշ տագըգա սօնրա , իխթի-
եար բէնճէրէյի աշտը վէ քէօբէյինի շաղըրըպ աշաղըյա
սըշրաթտը : Քէն իսէ՝ տէրհալ քիլէրին տիկէր պէր տճը-
նա դաշըպ սաղլանտըմ : Եօգսա , օ կէպէրէսիճէ հայվան՝
պէնի գաբունըն արգասընտա մութլագ բարչալար ըտը :

Մորոք . - Պու քէօրէր՝ շիմտի իխթիեարըն պարկիրիյլէ պէրապէր ախրրա դարասըլմըշ տըր . . . սէն սէօղիւնիւ տնու թմա :

Գողիաթ . - Բանճուրըն վէ բէնճէրէնին գարանտըղըն իշիտիւր իշթմէզ, յիւրէտէն տըշարբ ֆըրլանտըմ վէ նէրտիւպանը տիվտրա տայաթարազ թէքրար Եօզարը չըգտըր տան սօնրա , բանճուրըն մանտալընը Եավաչճա չէրիպ աչտըմ . լաքին գըրըլան ճամլարըն տէլիյի պիր քիւրքիւն էթէքլէրիյլէ գարասըլմըշ օյտըղընտան , իշէրտէ ճէրէեան իտէն մուհավէրէյի անճազ իշիտիյօր վէ ֆազաթ պիր չէյ կէօրէմէյօրտում : Պինապէրին՝ քիւրքիւ պիր թարաֆա չէքմէյէ մէճպուր օյուպ , իշէրիսինի կէօրէպիտիմ . չէօյլէ քիւ կէնճ գըղլար քէնտի Եաթազլարը տէրուինտէ օթուրմըշ օյուպ , Եիւղլէրինի տէ պէնիմ թարաֆա չէվիրմիշլէր իտի . իխթիեարա կէլինճէ , մէրգում տախի անլէրին պաշը ուճընտա օթուրմըշ վէ արգասընը տա պանա տօղրու չէվիրմիշ իտի :

Մորոք . - Չանթասը . . . չանթասը նէրէտէ իտի , կէօրտիւն միւ . էն մուհիմ չէյ օ տըր :

Գողիաթ . - Էվվէթ , կէօրտիւմ . բէնճէրէ գուրպինտէքի մասա իւղէրինտէ , լամպանըն թա Եանընտա պուլունըյօրտու . էլիմի ուղաթարազ չանթայը ալապիլիր իտիմ :

Մորոք . - Նէ՝ իշիթտին , պազալըմ :

Գողիաթ . - Սիզ չանթատան մաստա հիւ պիր չէյէ հասըը տըգգաթ իթմէմէքլիյիմի Էթիտէն թէնպիհ իթմիշ օյտըղընըտան , պէն տէ Եալընըզ չանթայա միւթէալլէզ սէօղլէրի ֆիքրիմէ ազղատըմ . իխթիեար տէտի քիւ պու չանթա՝ քէնտի քեաղըտլարընը , պիր մէնէրալըն մէքթուպլարընը ազչէ քէսէսինի վէ խաշ նըշանընը հավի իմիշ :

Մորոք . - Բէք էյի . . . սօնրա :

Գողիաթ . - Դիւրքիւ՝ բէնճէրէ տէլիյինտէն ուղազ

թուփմագ պէնիմ իշուն էրէյիճէ միւշքիւ պիր քէյֆիյեթ
օլտըղընտան, նիհայէթ էլիմտէն դաշըրտըմ. . . թէքրար
թուփմագ իսթէտիմ իսէ տէ, էլիմի բէք զիյատէ ուզաթ-
մըշ օլտըղըմտան, զալիպա դըզլարտան պիրիսի կէօրմիւշ
օլմալը տըր քի, բէնճէրէյի կէօսթէրէյի էք շիտտէթլէ հայ-
գըրտը:

Մորոք. - (Հիտտէթինտէն նաշի պէնղի սաբ սարը քէ-
սիլէրէք.) Հայ հայվան հայ. . . տէմէք քի օ գատար
զահմէթիմիզ պօշա կիթաի հայ. . .

Գողիաթ. - Սապր իտինիզ էֆէնտիմ. . . զահմէթի-
միզ պօշա կիթմէտի: Դըզըն հայգըրտըղընը իշիտիր իշիթ-
մէզ, նէրտիւպանտան աթլատըմ վէ թէքրար քիլէրէ
վէրաթիմ լաքին քէօրէք օրատա պուլընմատըղընտան քիլէրին
գաբուսընը եարը աշըգ պըրագըպ, բէնճէրէնին աշըտը-
ղընը իշիթտիմ: պու սըրատա տըշարըտա բէյտա օլան ը-
շըղըն մուավէնէթիլէ տէ, իսթիյարըն լամպայը տըշարը-
յա ուզաթտըղընը կէօրտիւմ: մէրդում, էթրաֆընը տըգ-
գաթլընա մուաեէնէ իտիպ, մէյտանտա նէրտիւպանա
պէնզէր հիշ պիր շէյ կէօրէմէտի: բէնճէրէ իսէ բէք եիւք-
սէք օլտըղընտան, ատի պօյտան պիր ատէմ օրայա եէթի-
շէմէյէճէյի աշիքեար ըտը. . .

Մորոք. - Տէմէք քի էվվէքի կիպի եինէ լուպկեար
եաբտը տէյու զանն իյլէտի, էօյլէ մի, սէն պէլլէտիյիմ
գատար շօյրա վէ պէճէրէքսիզ տէյիլ իմիշ սին, Գողիաթ:

Գողիաթ. - Էվվէթ ուսթա. գուրտ արթըգ թիլքի
օլտու. . . Չանթանըն, բարալարըն վէ էվրագըն նէրէտէ
պուլընտըղընը տույտըղըմտա, շիմտիլիք տահա զիյատէ
պիր շէյ եաբամայաճաղըմա գանաաթ հասըլ իտէրէք,
տէօնտիւմ կէլտիմ:

Մորոք. - Հայտի եօգարը շըգ տա մըզրագլարըմըն
էն ուզուընը ալ պանա կէթիր:

Գողիաթ. - Պաշ իւսթիւնէ, ուսթա:

Մորոք. - Գըրմըղը շուհատան եաբըմըշ էօրթիւյի-
տէ կէթիր:

Գողիաթ. - Բէք էյի, ուսթաճըղըմ:

Մորոք. - Հայտի. . . չաբուգ օլ:

Գողիաթ ալէլ աճէլէ նէրտիւպանտան եօգարը շըգտը.
լաքին եարըսընա վասըլ օլընճա թէվագգուֆ իտէրէք:

— Ուսթա, Էճէլէ վէրմէք իշուն պերապէր պիր բար-
շա տա էթ կէթիրէյիմ մի. . . Պիլմիշ օլընըզ քի սէպէպի
պէնի զանն իտէրէք հագգըմտա դարագ թուփաճագ
տըր. . . պու հայվան հիշ պիր շէյ ունութմազ. . . վէ
իւք ֆըրսաթտա. . .

Մորոք. - (Ումիրանէ պիր սէսա իլէ.) Պէն սանա մըղ-
րաղը իլէ գըրմըղը էօրթիւյի կէթիր տիյօրըմ. - տէյու
հայգըրտը:

Գողիաթ պուընընըն ալթընտան քիլէրէ եաղտըրա-
րագ, պու էմրի իճրայէ գօյուլտու:

Մորոք իսէ, արապալըղըն պէօյիք գաբուսընը նիմ
սուրէթտէ աշոր վէ հավիլէ աթֆը նազար իտէրէք, էթ-
րաֆընը թէքրար տինլէտի:

Պու սըրատա, էլինտէ Բէյգամպէրին իսթէտիքլէրինի
թութմըշ օլարագ, Գողիաթ նէրտիւպանտան ինտի, վէ:

— Մըզրագ իլէ էօրթիւ կէլտի, շիմտի նէ՝ եաբաճա-
ղըլ. - տէյու սօրտու:

Մորոք. - Նիմտի թէքրար քիլէրէ տէօնիւպ բէնճէրէ-
նին եանընա շըգ, վէ իսթիեար աճէլէ իլէ օտատան շըգար
շըգմազ. . .

Գողիաթ. - Գիմ շըգարաճագ տըր:

Մորոք. - Սէնին նէնէ՝ լազըմ. . . տըշարըյա շըգաճագ
տըր տէյօրըմ:

Գողիաթ. - Բէք էյի, Ունրա. . .

Մորոք. - Լամպա բէնճէրէնին եազընընտա տուրը-
յօր տէմիշ իտին, տէյիլ մի:

Գողիաթ . - Էվվէթ , բէք եագրորնտա . . . մասա իւզէրինաէ . . . չանթանըն եանընտա :

Մորոք . - Իսթիսեար օտաւտան տըշարը չըգար չըգմաղ , բէնճէրէյի եիթի վէր , լումպայը եէրէ տէվիր , վէ էկէր մապաղընը քէմալը սիրաթ վէ մէհարէթիէ իճրա իտէպիլէնէք օլուրսան , շու օն ֆիօրին սէնին տիր . . . Սէօյլէտիքլէրիմի իսթըրընա սագլատըն մը . . .

Գողիաթ . - Էվվէթ , էվվէթ :

Մորոք . - Վիւյիւր գըղլար շամաթատան վէ դարան . յըգտան օ տէրէնէ գօրդաճաղլար քի , քէմալը տէհէթլէրինաէ նաչի սէս պիլէ չըգարամայաճաղլար տըր :

Գողիաթ . - Միսթէրի հ օլընըղ , գուրտ թիլքի օլտու , շիմտի տէ երլան օլաճագ տըր :

Մորոք . - Լաքին մէսէլէ պու գատարտան իսլարէթ տէյիլ տիր :

Գողիաթ . - Տահա նէ՞ վար . . .

Մորոք . - Պու արասլարըղըն շաթըսը բէք եիւքսէք օլմատըղը կիպի թավան արտսընըն պաճատը տա սէհիլ իւտ տուխուլ տըր . . . կիճէ տէ բէք դարանլըղ օլտըղընտան . . . դարուտան կիրէնէք եէրտէ . . . իսթէրսէն . . .

Գողիաթ . - Պաճատան կիրէյիմ , տէյիլ մի . . .

Մորոք . - Էվվէթ , լաքին կիւրիլթիւ բաթըրաը օլմամալը . . .

Գողիաթ . - Հագիգի պիր երլան կիպի :

Հայտուտը մէրգում , պու սէօղիւ մի թէֆաթիթրանէ պիր թավը իլէ թէֆէվվիւհ իթտիրտէն սօնրա , չըղըպ կիթտի :

Բէյլամպէր տախի , էրէյիճէ ուղուն պիր սիւրիլթտէն սօնրա :

— Էվվէթ , պու թէտպիրլէր միւէսսիր տիր . . . չիմ տէն գատար թէրէտտիւտ իթմէմէլի իտիմ . . . քէօք քէօրիւնէ վէ էտնա պիր վտարթա օլարաղ , ալտըղըմ էվտաթրէն էսպապը մուճիպէսինի պիլմիօր իսէմ տէ , էվտաթի

մէգրիւրէյէ թէրտիֆէն կէօնտէրիլէն թավսիլէլէրէ վէ պուէլարը պանա թէպլիղ իտէն զաթըն հալ ու մէվգըրինէ նազարէն , պու իշտէ մուհիմմ մէնֆաաթլար պուլընտըղընա հիշ շիւպհէմ եօգ տըր . . . (Պիր միւտտէթ տահա սաքիթ գալտըգտան սօնրա .) Պէլքի տէ էպլէ մէնֆաաթլար տըր քի , տիւնեատա էն պէօյիւք . . . էն միւթէնա պիհ շէյլէր իլէ տէ իրթիպաթը վար տըր . . . Լաքին , առէթա տիլէնճիլիք հալինտէ պուլընտան պու իքի կէնճ գըղճըղաղ իլէ պու ֆագիր ասքէր նասըլ օլուպ տա պու միսիլլու մէնֆաաթլարա էսաս օլըյօլլար . . . Պագաթ պէնիմ նէ՞ վաղիֆէմ , պէն հարէքէթ իտէն պիր գօլ մէսապէսինտէ իմ , թէշէպպիւսաթը վաղըասընտան տօլսյը ճէվապ վիրմէք տէ , տիւ շիւնէն վէ էմը իտէն պաշա մախսուս տըր . . .

Բէյլամպէր , պու սէօղիւ պիթիրոթիքտէն պիր աղ սօնրա , գըրմըղը էօրթիլիւ մուսթաասհիպէն , արապալըգտան չըգտը , վէ ժօվիարն պուլընտըղը քիւշիւք ախըրա տօղրու միւթէվէճճիհ օլտու . պու ախըրըն գաբուսը եալընըղ պիր մանտալ վասըթասըյլա գաբատըլմըշ ըտը :

Բապա-Ժուա իսէ՞ պու եապանճը առէմի կէօրիւր կէօրմէղ , իւզէրինէ հիւճում իթտի իսէ տէ , տիշլէրի Բէյլամպէրին տէմիր բաշալըգլարընա թէսատիւֆ իտէրէք հիւքմիւղ գալտը . իմտի Բէյլամպէր՝ քէօքէյին ըսըրմալարընը իշ եէրինէ սայմանարագ , ժօվիար պաշլըղընտան թութտը վէ զավալը հայվանը կէօրմէքտէն վէ հըսս իթմէքտէն մէն՝ իշուն կէթիրտիլի գըրմըղը էօրթիլի պաշընա սարտը . պատէհու ախըրընտան տըշարը չըգարարագ հայվանխանէսինէ իտխալ իթտիքտէն սօնրա գաբույը սըգըճա գաբատը :

10

ՀԱՏԻՈՒԷԻ ՆԱԿԷՀԱՆԻ

Էօքսիւզէր , բէտէրլէրինին յուզնամէսինի օգուտը . տան սօնրա , միրուրը զէմանլա սարարմըչ սօլմըչ օլան սահիֆէլէրինէ տալղըն տալղըն պագարապ պիր միւտտէթճիք սաքիթ , մահզուն վէ միւթէֆէրքէր պիր հալտէ գալմըչլար ըտը :

Տակոպէր տախի , էօքսիւզէր կիպի դիհնէն մէշուլ օլուպ , միւտտէթի մէտիտէտէն պէրու ուղագ պուլընտըղը վէ ֆագաթ աղ կիւն զարֆընտա թէքրար կէօրմէք իւմիտինտէ օլտըղը էվլատընը վէ դէվճէսինի տիւշիւնմէքտէ իտի :

Պիշարէ իխթիեար , պիր դաչ տագըգատան պէրու իմթիտատ իտէն պու տէրին սիւքիւնէթի իխլալ իթմէք իշուշ , քեաղըտլարը Պլանշըն էլինտէն ալտը վէ քեմալը տըգգաթլա տիւրտիւքտէն սօնրա ճէպինէ գօյտու . պատէհու էօքսիւզէրէ իթթապէն :

— Սիդի կէօրէյիմ , լէվիլի էվտաշարըմ , ճէսուր օլընըզ , զաչէթ ու մէթանէթի էլտէն պըրագմայընըզ . նառըլ գահրաման պիր բէտէրէ մալիք օլտըղընըզը կէօրիյօրսընըզ . պունտան պէօյլէ քէնտիսինի տէրաղուշ իթմէք սաատէթինտէն պաչգա պիր շէյ տիւշիւնմէյիլիզ . պունտան պաչգա , պու թաթլը սաատէթի պօրճուլ օլտըղընըզ օ նէճիպ տէլիգանլընըն իսմինի տէ տախիմա խաթըրընըգտա թուլթընըզ . շունքի , էկէր պու շօճուղ օլմամըչ օլսա իտի , բէտէրինիզ շինտիսթանտա թէլէֆ օլմուշ կիթմիշ իտի :

Իօզ . - Պու տէլիգանլընըն իսմի ճալմա տըր , տէյիլ մի . . . էպէտա ունուլթմայաճաղըզ .

Պլանշ. - Վէ մէլէքի սըյանէթքեարըմըզ Դաբրիէլ՝ եւնիտէն կէլէճէք օլուրսա, պիղի մուհաֆաղա իթտիյի կիպի, ճալմայա տախի իճրաի նազարէթ իթմէսինի քէնտիսինտէն րէճա իտէրիզ, օլմազ մը :

Տակոպէր. - Ոլուր, չօճուզլարըմ, օլուր. հրսսիյաթը դալպիյեթ խուսուսընսա սիղտէն թէմամէն էմին իմ պիլիրիմ քէ հիշ պիր շէյ ունութմազսընըզ . . . : Պիշարէ վալիտէնիդի Սիպէրիատա պուլմազ իշուհ կէլմիշ օլան եօլճույա նազլ քէլամ իտինճէ, պու ատէմ պիր ազ էվիլէլ օղուտըղընըզ վէզայի վէ ահվային թարիխի վուզուինտէն պիր այ սօնրա բէտէրիինիդի կէպիմիշ տիւր. օ սըրատա բէտէրիինիդի Խէկիմիշէրէ գարշը թէքրար մուհարէպէյէ կիրիշմէյէ հազըրլանմազտա օլտըղընտան, պու քեաղըլարը վէ միտալեայը քէնտիսինէ թէպիմ իշլէմիշ տիւր :

Բօզ. - (Սիտալեայը կէօյիսիւնտէն չըգարարագ.) Լաքին պու միտալեա պիզէ Նէ խըտմէթտէ պուլընաճագ տըր, վէ ի վէրինտէ մահքիւք օլան պու սէօղէր աճապա Նէյէ տէլալէթ իտէր :

Տակոպէր. - Շուհա տէլալէթ իտէր քի, 1832 սէնէսի շուպաթընըն օն իւշիւնճիւ կիւնիւ՝ Բարիստէ Սէն-Ֆրանսուա սօգաղընտա Յ նումէրօլու խանէտէ պուլընաճաղըզ :

Բօզ. - Նէ՝ եարմագ իշուն . . . :

Տակոպէր. - Պիշարէ վալիտէնիզ խասթէլիյէ օ գատար շարուգ մաղլուպ օլտու քի, պուրասընը իյզահա վազթ պուլամատը. պու պապտէ մալիւմսթըմ շու տըր քի, պու միտալեա քէնտիսինէ էպէվէյնինտէն ինթիգալ իթմիշ, վէ եիւզ սէնէյի միւթէճավիզ պիր վուտէթտէն պէրու պիր եատիկեարը մուգատտէս մաղամընտա ֆամիլեա սընտա մահֆուզ պուլունմըշ տըր :

Բօզ. - Օ հալտէ բէտէրիմիզին էթնէ նէրէտէն կէլմիշ :

Տակոպէր. - Վարչավիտտան ճէպէն սիւրիւլտիյիւ սըրատա ալէլ աճէլէ արապայա վազ օլունան էշեա արա-

սընտա վախտենիդէ մախսուս պիր տէ ստնտուդ չէ պուլունը-
յօրմը թի, պու միտաւա տալի անրն իշինտէ իմիլ . . . 0
վազըթ տան պէրու, բէտէրինիդ՝ պիզիւմ նէրէտէ պուլըն.
աւղըմըգտան խապէրտար օլմատըղը, վէ վէսաթի մուխա.
պէրէտէն քիւլիյեէն մահրում պուլընտըղը ճիհէթլէ, մէզ-
քիւր միտալեայը վախտենիդէ կէօնտէրմիշ տիր .

Բօզ. - Տէմէք օլույօր քի պու միտալեա պիզիմ ի-
շուն բէք էհէմմիյեէթլի պիր չէյ տիր .

Տակոպէր. - Շիւպհէսիզ. չունքի սէյեահը մէրգում
պու միտալեայը կէթիրտիյի սըրուտա, վախտենիդ օ տէ-
րէճէ ըզհարը մէմուէիյեէթ իթտի քի, օն պէշ սէնէտէն
պէրու քէնտիսինի օ գատար մէմուէ վէ մէսրուր կէօր-
տիւլիւմ եօգտու . . . Հաթթա պու էճնէսի եօճուէն
հուզուրընտա, կէօզլէրի էշքի մէսրիւթլէ նէմաք օլա-
րազ. «Չօճուգլարըմըն թալի շիմտիյէ գատար նէ տէրէ-
ճէ սէֆալէթէնկիզ օլմուշ ըսա, պուլնտան պէօյէ պէլքի
տէ օ տէրէճէ եալէր օլաճազ տըր. էվլատլարըմը
լըպ Ֆրանսայա կիթմէք իշուն Սիպէրիա վախտենիդ ըուխ-
սաթ թալէպ իտէճէյիմ . . . Ոն պէշ սէնէյիք պիր սիւր-
կիւն վէ էմլալ ու էշեամըն քեամիլէն մուսատէրէսի ճէ-
զաի քեամֆի ատտ օլունարազ պէլքի տէ միւստատէ իտի-
լիր իւմիտիտէ իմ . . . Եայէտ, մուղայիլի օլարազ, իս-
թիտամ ըէտտ օլունաճազ օլուրսա, պէն պուրատա գա-
լըպ չօճուգլարըմը օլսուն Ֆրանսայա կէօնտէրմէյէ միւ-
սաատէ իսթիհսալ իտէպիլիլիմ, Տակոպէր, էվլատլարը-
մը ալըպ Բարիսէ կէօթիւրիւրսիւն. ասլա զէման ֆէվթ
իթմէքսիզին մուֆարագաթ իթմէքիլինիզ լազըմ տըր .
չունքի շիմտիյէ տէյին խայը զէման զաիպ իթմիշ օլտըղը-
մըղտան, էկէր կէլէճէք շուպաթըն 13 իւնճիւ կիւնիւ Բա-
րիստէ պուլընմայաճազ օլուրսանըզ, պու մահճուրիյեէ-
թիմիզ վէ պու զահմէթլի եօճուլըզ հէպայա կիտէրու. -
տէմէքտէ իտի .

Պլանշ. - Նէ՝ սէօյլէեօրսըն, Տակոպէր, եալընըզ պիր
կիւն տէ մի կէճիքսէք պու հալ վազը օլաճազ .

Տակոպէր. - Էվլէթ, գըղըմ. վախտենիզին իֆատա-
թը միւքէրրէրէսինէ նաղարէն, էկէր շուպաթըն օն իւ-
շինտէ պուլունաճազ եէրտէ, օն տէօրտիւնտէ պուլուն-
սազ, հէր չէյ օլմուշ պիթմիշ օլաճազը կիպի գուշ էլի-
միղտէն ուշմըշ պուլընաճազ տըր. Էզ ճիւմլէ Ֆրանսայա
կիթմէք իւղրէ պէօյիւք պիր մէքթուպ վէրիսլ, էսնաի սէ-
յահաթտա իւք օղրայաճազըմըզ չէհրին բօսթախանէսինէ
վէրմէքլիլիմի թէնպիհ իյլէմիշ օլտըղընտան, պէն տէ պու
թէնպիհի նօգթասը նօգթասընա իճրա իյլէմիլիմ տիր .

Բօզ. - Վազթը մուայեէնտէ Բարիսէ վասըլ աշադ-
լէճէյիմիզի սէն իւմիտ իտիյօր մըսըն .

Տակոպէր. - Էվլէթ, իւմիտ իտիյօրըմ. լաքին գուվ-
վէթինիզ միւսաատէ իթմիշ օլայտը, կիւնտէ պիր գաշ
մէնղիլի պիրտէն գաթ՝ իտէր իտիք. չունքի պիր կէօ-
նա գաղայա ուղրամագըղըն շիմտիքի կիպի կիւնտէ
պէշ ֆէրսալս մէսաֆէ գաթ՝ իտէճէք օլուրսազ, շուպա-
թըն իպթիտասընա տօղրու անճազ Բարիսէ վասըլ օլա-
պիլէճէյիզ. հալ պու քի, օրայա տահա էրքէն մուվասէ-
լէթիմիզ հէր հալտէ մուղթաղի տիր .

Բօզ. - Լաքին, մատամ քի բէտէրիմիզ Հինտիսթա-
տա պուլունըյօր, վէ իտամ ճէզասընա մահքիւմ օլտը-
ղընտան Ֆրանսայա տուխուլի մուհալ գապիլինտէն ատտ
օլընըյօր, քէնտիսինի պիր տահա նէ՝ վազթ վէ նէրէտէ
կէօրէպիլէճէյիզ . . .

Տակոպէր. - Պիշարէ չօճուգլար, տէտիլինիզ բէք
տօղրու տըր . . . հալպուքի սիզին պիլմէտիլինիզ տահա
բէք չօգ չէյլէր վար տըր. Սէյեահը մէզպուր, Հինտիսթան-
տան հարէքէթ իթտիլի վազթ, Ժէնէրալ Ֆրանսայա ալ-
տէթ իտէմէզ իտի, լաքին շիմտի իտէպիլիլի .

Պլանշ. - Նէ՝ իշուն իտէպիլիլի .

Տակոպէր . - Չունքի , քէնտիսինի նէֆ' իտէն Պուրպոն-
լար տախի կէչէն սէնէ ֆրանսատան թարտ օլընտըյար . . .
պու խապէր շիմտիյէ տէյին Հինտիսթանա վասըլ օլմըչ
տըր , վէ բէտէրինիլ տախի' սիգի պէքլէմէք իւզլէ' հէր
հալտէ Բարիսէ կէլէճէք տիր . զիրա կէլէճէք շուպաթըն
13 իւնճիւ կիւնիւ վալիտէնիլ իլէ պէրապէր օրատա պու-
լընաճաղընըզը իւմիտ իթմէքտէ տիր :

Բօզ . - (Պիր ահր հասրէթ չէքէրէք .) Ահ , շիմտի աւ-
լատըմ . էօյլէ իսէ բէտէրիմիլի կէօրէպիլէճէյիմիլէ իւմիտ
իտէպիլիլիլ :

Պլանչ . - Պու սէյեահըն իւմի նէ օլտըղընը պիլի'ր մի-
սին , Տակոպէր :

Տակոպէր . - Խայր , էվլատլարըմ . . . Ֆագաթ իսթէր
Պետրոս օլսուն , իսթէր Բակոր օլսուն , քէնտիսի զայէթ
մէրտ վէ զայէթ էհլիյեթլի պիր զաթ ըտր . Հիյնի մու-
ֆարազաթընտա , վալիտէնիլ կէրէք ժէնէրալ Սիմոն , կէ-
րէք քէնտիսի վէ կէրէք էվլատլարը հագգընտա պու . ա-
րէճէ ասարը միւրիւվլէթ վէ ֆէտադեարի իպրազ իթմիլ
օլմասընտան տօլայը , եաշարմըչ կէօզլէրլէ քէնտիսինէ պէ-
յանը թէչէքքիւր վէ մէմնունիյեթլի իթտի . Օ գէման եօլ-
ճու' վալիտէնիլին էլլէրինի քէնտի էլլէրի իչինէ ալարազ
սըզտը վէ մէզպուրէյէ խիթապէն . « Պանա նէյէ թէչէք-
քիւր իտիյօրընըզ . Պիֆի Պիֆինիջի Սէվինիջ տէմէտի
մի . » սէօզլէրինի օ տէրէճէ լաթիֆ պիր սէտա իլէ ի-
րատ իլլէտի քի , պէնիմ գալպիմի պիլէ հէյէճանա ուղ-
րաթտը :

Բօզ . - Պու սէօզիւ քիմ տէմիչ , Տակոպէր :

Պլանչ . - Էվլէթ , եօյճու պու սէօզիլլէ քիմի միւ-
րատ իթմիլ տիր :

Տակոպէր . - Օրասընը պիլէմէմ . անճագ , Պիֆի Պի-
րինիջի Սէվինիջ սէօզիւնիւն սուրէթի իֆատէսի , գալ-
պիմէ զիյատէսիլլէ տօգուլտըղընը բէք ալէտ պիլիյօրում :

Բօզ. - (Մի թէէմիյանէ պիր թարգում .) Պիրի Պիրնիճի Սէվիհիճ տէտի հա . . .

Պլանշ. - Պու սէօզ նէ գատար կիւզէլ պիր սէօզ տիր , Տակոպէր :

Բօզ. - Պու եօլնու նէ թարաֆա կիտիյօրտու :

Տակոպէր . - Ուրմայա տօղրու . . . բէք ուզագ պիր մահալէ կիտէճէյինի վալիտէնիզէ սէօլլէտի . Վալիտէնիզ տէ մէրգուլմըն մուֆարագաթընը կէօրիւնճէ , պանա խիթապէն . « Տակոպէր , պու ատէմին լաթիֆ վէ միւքէտտէրանէ սէօզլէրի գալպիմի օ տէրէճէ թահրիք իթտի քի , կէօզ եաշը տէօքմէքտէն քէնտիմի ալամատրմ . Պէնիյլէ մուհաւլէրէ իթտիյի սըրատա , գալպէն տահա զիյատէ մէսրուր օլմագտա , վէ զէվճիմ իյէ էվլատլարըմը տահա զիյատէ սէվմէքտէ իտիմ . մա մաֆիհ , պու էճնէպինին երգիւնէ աթֆըր նիկեահ իտէն պիր քիմսէ , ՄիլՏՏԷթի ԷՕՄ ԲիհնՏէ նէ Կիթիւթիճ , նէ Տէ Ս.Դ.ԼԱՄԸՇ ՏԸՐ զանն իտէր . » տէմէքտէ իտի . Ուէյեահը մէրգում ազիմէթ իտէրքէն , վալիտէնիզ իյէ պէն գաբունըն էօնիւնտէ տուրարագ կէօզիւմիւզիւն իհաթա իտէպիլտիյի պիր մէսաֆէյէ գատար արգասընտան պագա գալտըգ . Պիշարէ ատէմ , պաշընը աշաղըյա էյմիշ օլարագ եիւրիւեօրտու . հարէքէթ վէ բէֆիթարը , օ տէրէճէ աղըր վէ սաքինանէ իտի քի , ատըմլարընը սայըյօր կիպի կէօրիւնմէքտէ իտի . պունտան մատա , մէրգուլմըն պաստըղը եէրլէրտէ պիր շէյէ տահա տըզգաթ իթտիմ :

Բօզ. - Նէյէ , Տակոպէր :

Տակոպէր . - Պիլիթիլիզ քի , պիլիթիլիթ իտէնէ կիտէն եօշ . քիւչիւք մէնպալն թաշմասընտան նաշի տալմա նէմնաք տուրուր ըտը :

Պլանշ. - Էվվէթ , պիլիթօրըզ :

Տակոպէր . - Պու եօլնունըն այագ իզլէրի չամուր իւզէրինտէ գալմըշ օլտըղընտան , այագ գապլարը ալթընտա

խաչվարի մրխլանմը՝ եկտի ատէտ չիլի պուլընտըղընը ան-
լատըմ . . .

Բօղ . - Խաչվարի՝ նէ տէմէր տիր

Տակոպէր . - Տինլէյինիզ քի
սէօյլէյիմ . (Բարմաղընը եկտի տէ-
ֆա եաթաղըն էօրթիսիս իւղէրի-
նէ գօյարաղ .) Զիվիէր այաղ
դապարր ալթընտա պէօյլէ մրխ-
լանմը ըտը . անլատընը գ եա ,
իշթէ խաչվարի պուսնա տէրլէր :

Պլանշ . - Էյի ամմա պուսնէ՝ տէմէր օլապլիլիր, Տակոպէր

Տակոպէր . - Պէլքի տէ պիր Թէսատիֆ տիր . . . էվ-
վէթ . . . թէսատիֆ օլմալը տըր . . . հալ պու քի մէր-
գումըն պրազմը օլտըղը պու խաչվարի իղլէր , իւղէրի-
մէ ֆէնա թէէսիր իթմիշ օլտըղընտան , պիլա իթմիեար
պիր թաղըմ ուղուսըղ նէթիճէլէրէ վարըյօրում . չունքի
հէրիֆ պիղտէն հէնուզ ալըլմըշ իքէն , ֆէլարէթլէր պի-
րի պիրինի թաղիպ իյլէտի :

Բօղ . - Վալիտէմիզ վէֆաթ իթտի , տէյիլ մի . . .

Տակոպէր . - Էվվէթ . լաքին անտէն էվվէլ պաշղա
պիր ֆէլարէթ արըզ օլտու . շէօյլէ քի , սիզ հէնուզ ալ-
տէթ իթմէմիշ օլտըղընը կիպի , վալիտէնիզ տէ՝ քէնտի-
սինին Ֆրանսայա կիթմէսինէ վէ եալուտ սիզի օրայա կէօն-
տէրմէսինէ միսաատէ իտիլմէսի իչուն պիր արըլհալ եա-
ղըյօրտու , նակէհան՝ պիր պարկիրին այազ բաթըրտըսը
գուլաղըմա չարնտը . մէյէր Սիպէրիա վալիսինին թաթա-
րը կէլմիշ , վէ թէպտիլի մէնֆա իթմէքլիլիմիզ իչուն պիր
էյի համիլ իմիշ , իւշ կիւնտէն՝ մահքիւմիյնի սաիրէ իլէ
պէրապէր եօլա չըգմաղա վէ տէօրթ եիւզ ֆէրսախ տա-
հա շիմալէ կիթմէյէ մէնպուր ըտըք , իշթէ պէօյլէ օն
պէշ աննէն ֆիտէն սօնրա , վալիտէնիզ հագգընտա զուլմ
ու շիտաթէթ արթմըշ պուլունըյօրտու . . .

Բօղ . - Պիշարէ՝ վալիտէնիլիմիզ . . . աճապա նէ՝ իչուն
պէօյլէ թաղեիզ իտիյօրլար ըտը :

Տակոպէր . - Չանն իտէրսին քի , էրվահը խապիսէտէն
պիրիսի՝ մէզպուրէնին արգասընտան տիւշմիւշ գօվալայօր-
տու . չունքի , պիր գաշ կիւն սօնրա , եօլճու պիզի Մի-
լոսք գարիյէսինտէ պուլամայաճագ , վէ պուլապիլսէ տա-
խի , կէթիլմիշ օլտըղը միտալեա իլէ էվրագ հիշ պիր շէ-
յէ եարամայաճագտը . . . զիրա տէրհալ հարէքէթ իթտի-
յիմիզտէ , անճագ թամ վագթը մուայեէնտէ Բարիսէ վա-
սըլ օլապիլէճէքտիր : Արա սըրա վալիտէնիզ . « Էկէր պի-
րիսի , պէնի եալուտ էվլատլարըմը Ֆրանսայա կիթմէքտէն
մէն՝ իյլէմէք իսթէսէ իտի , պուլտան միւէսսիր պիր թէտ-
պիր իսթիմալ իտէմէզ իտի . չունքի պիզի տէօրթ եիւզ
ֆէրսախ տահա ուզաղա կէօրտէրմէք , վագթը մուայեէն-
տէ Ֆրանսայա կիթմէք խուսուսընը միւմքինսիզ գըլմագ
տըր . » տէր , վէ պու միլահաղա՝ պիշարէ գատընը տէր-
եաի մէնուսլիյեթէ վարգ իյլէր իտի :

Պլանշ . - Պէլքի տէ պիրտէն պիրէ խասթալանմասընա
պու քէտէրի նակէհանի սէպէպիյեթէթ վէրտի :

Տակոպէր . - Խալը , էվլատլարըմ , խալը . վալիտէնի-
զին բէնչէի էճէլէ գուրպան կիթմէսինին սէպէպի մութ-
լագը նէրէտէն կէլտիլի մէճհուլ օլան օ ճէհէննէմի գօլէ-
րա ըտը . պու հէվլնաք խասթէլլէք հէր թարաֆա սէյա-
հաթ իտիպ , խապէրի օլմագսըղըն ինսանը պիրտէն պիրէ
երլտըրըմ կիպի չարբար , եօլճընըն մուֆարագաթընտան
իւշ սաաթ սօնրա՝ սիզ իքինիզ , վալիտէնիզ իչուն իրի շիշէք
տէմէթլէրի թօրլամըշ օլտըղընը հալտէ , օլմանտան քէ-
մալը պէշաշէթ ու շաթարէթլէ ալտէթ իթտինիզ . հալ
պու քի պու սըրատա , պիշարէ գատըն զաթէն հալը իս-
թիղարա վարմըշ վէ թանըլմայաճագ տէրէճէտէ տէյիշ-
միշ իտի , Դօլէրա գարիյէմիզտէ զուհուր իթմիշ օլուպ ,
ագչամա գատար պէշ քիշի վէֆաթ իյլէտի . . .

Բօզ, վալիտէնիզ՝ պու միտալեայը պօյնընդա կէջիրիպ հէր
 իրինիզի տէ պանա թէսիմ՝ իթմէյէ վէ տէրհալ եօլա չըգ-
 մագլորղըմըզը պէնտէն ըհնա իյլէմէյէ անճագ մէյտան
 պուլապիտի Սէզպուրէնին վէֆաթընտան սօնրա, քէնտի-
 սինի էվվէլճէ տիւշարը մէեուսիյեթ իթմիշ օլան պու եէնի
 նէֆինին սիզէ շումուլի օյամայանճաղը աշիքեար ըտը . պի-
 նապէրին՝ վալիտէնիզին սօն արզուսը վէճհ իւզրէ, սիյի ա-
 լըպ Պիրանսայա կէօթիւրմէքլիյիմ իշուն, վալի միւսաատէ
 կէօսթէրտի

Իխթիեար ապէր՝ սէօզիւնի իքմալ իտէմէյիպ էլլէ-
 րինի կէօղէրինէ տայաթտը . էօքսիւզլէր իսէ, հէօնքիւր
 հէօնքիւր աղլայարապ պիրի պիրինէ սարըլտըլար .

Պիր միւստէթճիք սիւքիւթ տէն սօնրա, Տակոպէր սէօ-
 ջինէ թէքրար տէվամ՝ իթմէյէ պաշայըպ մաղրուրանէ վէ
 միւֆթէխիրանէ պիր թավը իլէ .

— Ո՛հ, սիղ ժենէրալըն ճէսուր էվլատլարը օլտըղը-
նըղը օ զէման իսպաթ իթտինիղ... Թէհլէթէ հիչ է-
հէմիլլէթ վէրմէյէրէք, սօն նէֆէսինէ գատար վալիտէնի-
ղին նէզտինտէ պէրլէտինիղ վէ մղպուրէնին եաթաղը
եանրնտան սիղի ալլըրմագ միւմքինսիղ օլտու... Պիչարէ-
նին կէօղլէրինի սիղ գարատընըղ, պիւթիւն կիճէ իւղէրի-
նէ իճրաի նաղարէթ իտէն սիղ օլտընըղ... վէ քէնտի է-
լիմէ գաղմըչ օլտըղըմ մէզարա օտուռնտան ուֆագ պիր
խաչ տիքտիլիմի կէօրմէթէ, օրատան մուֆարագաթ իթ-
մէք իսթէմէտինիղ:

Տակոպէր, պիրտէն պիրէ սէօղիւնիւ քէստի, Պիրթա-
գըմ ավաղէի վահչիեանէ իլէ պէրասէր դարիպ վէ նէվ-
միտանէ պիր քիչնէիչ սէտասը իչիթմիչ իտի, Պունըն իւ-
ղէրինէ օթուլտըղը սանտալիէտէն սըչրայըպ այաղա գալգ-
տը վէ պէնղի քեամիլէն ուչմըչ օլտըղը հալտէ:

— Ահ, ժօվիալըն, հայվանըմըն սէսի տիր... աճա-
պա հայվանըմա նէ՝ եարըյօրլար. - տէյու հայգըրտը.
պատէհու գարույր շիտտէթլէ աչարագ, նէրտիւպանտան
ալէլ աճէլէ աչաղըյա էնիպ նապէտիտ օլտու:

Տակոպէրին աղիմէթի նակէհանիսինտէն տէրէճէինի-
հայէտէ տիւչարը տէհչէթ օլմուչ օլան իքի գըղ գարընտաչ
պիրի պիրինէ սարըլմըչ օլտըղլարը ճիհէթլէ, գըրըգ ճամ-
լար արասընտան գօճա պիր էլ կիրիպ, բէնճէրէվմ սիւր-
մէսինի աչտըղընը, վէ գանատլարը շիտտէթլէ եիթտիքտէն
սօնրա, ասքէրին շանթասըյլա պիրլիքտէ քիւլիւք պիր մա-
սա իւղէրինտէ մէվգու՝ օլան լամպայը տէվիրտիլինի կէօ-
րէմէտիլէր:

Պիչարէ էօքսիւղլէր, զայլթ քէսիֆ պիր զուլմէթէ
միւսթսողրագ օլմուչլար ըտը:

11

ԺԾՎԻԱԼ ՎԵ ԷՃԻԼ

Մորոք, ժողիալը քենտի հայվանխանէսինէ կէօթիւր-տիւքտէն սօնրա, քենտիսինի կէօրմէքտէն վէ հրսս իթ-մէքտէն մէն՝ իշուն էվվէլճէ սարմըլ օլտըղը էօրթիւյիւ պա-լընտան չըգարտը:

Գարլան, արսլան վէ բարս, պու հայվանը կէօրիւր կէօրմէզ, աճըզ սաիգասըլլա, գաֆէսլէրինին բարմագ-լըզլարը իւզէրինէ աթըլտըլար: Պարկիր իսէ՝ պու ճան-վէրլէրին հէյպէթինտէն տիւչարը հայրէթ օլարագ, պոյ-նընը տիքմիշ վէ կէօզլէրինտէ տէ ղայրը միւթէհարրիք պիր հալէ կէլմիշ օլտըղը հալտէ, պիւթիւն վիճուտիլլէ տիթ-րէմէքտէ, վէ տուրտըղը եէրտէ մըխլանըպ գալմիշ ղանն օլընմագտա ըտը: Պիշարէ հայվանըն պէօյիւրլէրինտէն պիրտէն պիրէ սօղուգ վէ քէսրէթլի պիր թէք ազմազա պաշլատը:

Արսլան վէ գարլան՝ գաֆէսլէրի տէրունինտէ քէմալը շիտտէթլէ սըչրայարագ, ղայէթ միւթէհէվլիւրանէ պէր սէտա իլէ հայգըրմագտա ըտըլար: Բարսա կէլինճէ, պու հայվան հէք նէ գատար սէս չըգարմամագտա իտի իսէ տէ, անըն հիտտէթլի էպքէմանէսի տիկէլլէրինտէն տահա զիյատէ տէհչէթէնկիզ իտի: Գաֆասընը պիր թարաֆտ շարրըպ բարչալաթմագ թէհլիքէսի մէվճուտ օլմագա պէ-րապէր, գաֆէսլինն պիր ուճընտան թա տէմիր բար-մագլըզլար իւզէրինէ սըչրամագտա, վէ տախմա սալթիթ վէ ֆագաթ հիտտէթլի պիր սուրէթտէ եէրէ սիւրիւնէրէք գաֆէսլին ուճընա գատար կլիթտիքտէն սօնրա, քէօր քէօ-

րիւնէ պիր համա տահա իճրա իտէրէք, տէմիր բարմագ-լըզլար իւզէրինէ թէքրար սալտըլմագտա, վէ ղանն իտէր-սին քի բարչալաթմագ իսթէմէքտէ իտի:

Հայվան, պու սուրէթլէ իւշ տէֆա սըչրամըլ ըտը. պարկիր իսէ՝ վէլէհ ու հայրէթին տաի օլտըղը հարէքէթ-սիզլիքտէն տէհչէթ ու վահչէթին մուճիպ օլտըղը շաշգըն-լըղա ինթիգալ իտէրէք, տէրին տէրին քիշնէմէյէ պաշ-լատը վէ նէ եաբաճաղընը շաշըմըլ օլարագ, կիրմիշ օլ-տըղը գաբույա տօղըու գօշմագ իսթէտի: Հալ պու քի, պու գաբույը սըզըճա գաբատըլմըլ պուլտըղընտան, պա-լընը էյիպ, պաճագլարընը պիր ազ կէվչէթտի, վէ խա-րիճտէքի հավայը թէնէֆֆիւս իթմէք իսթէյօրմըլ կիւպի թօրրագ իլէ գաբու գանատը արասընտա աշըլմըլ օ-լաւ տէլիլի պուրնըյա գօգլատը. պատէհու կիթտիքճէ հայրէթ ու տէհչէթի արթարագ աճը աճը քիշնէմէյէ, վէ էօն ալագլարընը շիտտէթլէ եէրէ շարմաղա պաշ-լատը:

Էճէլ, պիր տէֆա տահա սըչրամաղա հագըրլանմըլ իլէն, Բէյղամպէր գաֆէսէ եագլաշտը, վէ էլինտէքի մըզրաղըն ուճըլլա, տէմիր բարմագլըղը թուլթմագտա օ-լան սիւրկիւյիւ եիթէրէք տէմիրինտէն չըգարտըգտան սօն-րա, քէնտիսի տաիսի տէրագապ թավան արասը նէրտիւ-պանընըն եարըսընա գատար չըգտը:

Ո էսնատէ, գարլանըն վէ արսլանըն ավազէի վահ-չիւնանէսի պիշարէ ժօվիալըն նէվմիտանէ քիշնէյիշլէրինէ մուճաճմ օլարագ, միւսաֆիլիսանէնին հէր թարաֆընա աքսէնտազ օլմաղա պաշլատը:

Բարս՝ պու սըրատա նագապիլի թարիֆ պիր հիտտէթ շիտտէթլէ թէքրար տէմիր բարմագլըզլար իւզէրինէ աթըլտը. հալ պու քի, սիւրկիւ աշըլմըլ օլտըղընտան, գաֆէսին գաբուսը պու տէֆաքի հիւճիւմէ մուգավէմէթ իտէմէյէրէք պիրտէն պիրէ աշըլտը, վէ էճէլ տաիսի պիր

համարտա արապալար մէվգիֆինին թա օրթա եէրինէ տիւշտիւ :

Յէնարըն խաֆիֆ զըյաւը , հայվանըն պէնէրլի վէ տօնուգ սիյահ ըէնկինտէքի տէրիսինի թէնվիր իթմէքտէ իտի : Ո'էզքիւր ճանվէր՝ պարկիրէ եէթիշէպիլմէք իշուն ի տէճէյի հիւճուճըն մէսաֆէսինի հիսապ իտիյօրմը կիպի պաշընը թօքրաղա ուզաթարագ պիւր միւտտէթճիւք հա- ըէքէթսիգ վէ պիւղիւլմիւշ պիւր հայտէ գայտը . պատէ հու նակէհանի պիւր սըշրայըշլա ժօվիալըն իւղէրինէ աթ- լատը :

Ձափալը հայվան՝ ճանվէրին գաֆէստէն տըշարը չըգտըղընը կէօրիւր կէօրմէզ , պիւր համարտա տըշարըտան իշէրիյէ տօղրու աշրլան գաբուըն իւղէրինէ սըշրատը վէ գըրըպ աշմագ իսթէյօրմըշ կիպի օլանճա գուվվէթիյէ եէթմէյէ պաշլատը : Հալ պու քի էճէլ , քէնտի իւղէրինէ աթըլմըշ օլտըղընտան , ժօվիալ արգա ալագլարը իւղէրի- նէ գալգըպ տիմ տիք տուրտու . ճանվէր իսէ՝ սա'իգա սիւ- րաթընա մուատիլ պիւր սիւրաթլա : պիշարէնին պօյնընը գալլարպ ասըլտը , վէ էօն ալագլարընըն սիվրի բէնչէլ- րինի տէ անըն կէօյիւսիւնէ պաթըրտը : Պու սըրատա պարկիրին պօյնընըն շախ տամարը աշըլարագ , բարսըն տիշլէրի ալթընտան գըրմըզը գան ֆըշգըրմաղա պաշլա- տը : էճէլ իսէ , արգա ալագլարը իւղէրինէ տալանտըգ- տան սօնրա , չիքեարընը գաբուըն արալըղընա սըգըշտըր- տը վէ քէսկին բէնչէլէրիյէ տէ հայվանըն պէօյիւրիւնիւ եըրթըպ աշտը : Ձափալը պարկիրին էթի թիր թիր տիթ- ըմէքտէ վէ պօղուլմագ րատտէսինէ կէլմիշ օլան սու- զիշլի քիշնէյիշլէրի տախի ինսանըն թիւլէրինի էօրթիւրթ- մէքտէ իտի :

Պու սըրատա պիրտէն պիրէ շու սէօզլէր իշիտիլտի :

— Ժօվիալ . . . ճէսուր օլ . . . իշթէ կէլտիմ . . . ճէ- սուր օլ . . .

Պու սէօզլէրի սէօյլէյէն շախս՝ Տակոպէր քէնտիսի ի- տի . զալալը իիթիւար՝ արգասընտա շու վագըրա խու- րիզանէ ճէրէեան իթմէքտէ օլան գաբուլը աշմագ իշուն մէյուսանէ պիւր սուրէթտէ չալըշպ չապալամագտա ը- տը :

Տակոպէր սայ ու զայրէթինին սէմէրէտար օլամա- տըղընը կէօրէրէք :

— Ժօվիալ , ճէսուր օլ , պէն պուրատայըմ . - տէյու թէքրար հայգըրմագլա պէրապէր իմտատընա ատէմ՝ չա- ղըրտը . . . :

Պիշարէ հայվան , բէք ալէա թանրմագտա օլտըղը պու տօսթանէ սէսի իշիթտիյինտէ , էկէրչի ճան չէքիշլմէք րատտէլէրինէ կէլմիշ իտի իսէ տէ , սէսին կէլտիյի թա- րաֆա տօղրու պաշընը չէվիրմէյէ զայրէթ իտէրէք՝ պիւր սէտաի հագինանէ իյէ ճէվապ վէրտի : Պիւր ազ սօնրա , բար- սըն գուվվէթ ու թաղեիյաթընա արթըգ թապալէրի մուգավէմէթ օլամայարագ , էվվէլա տիզլէրի վէ մուախ- խէրէն տէ պէօյիւրիւ իւղէրինէ տէվրիլի վէրտի . զափալը- նըն ումուգ պաշըլլա օնուրղա ~~բէթիւր~~ գաբուըն էօ- նիւնէ ուզանմըշ օլտըղընտան , աշըլմասընա մանի օլըյօր- տու :

(1) սըրատա , արթըգ հէր շէյ իիթամ պուլտու . չէօյլէ քի , մէզքիւր ճանվէր՝ պարկիրին իւղէրինէ չէօմէլիպ էօն վէ արգա ալագլարըլլա սըգտը վէ պիշարէ հայվանըն հիյնի վէֆաթընտա աթմըշ օլտըղը պիւր գաշ գուվվէթ- սիզ չիթթէլէրէ ~~էհէթթէթ~~ պիլէ վէրմէքսիմին , պուընը- նըն գանլը ուճընը հայվանըն պէօյիւրիւնէ սալտըրտը :

Տակոպէր իսէ , գաբուըն քիլիտինի պիհուտէ եէրէ գըրմաղա չապալայարագ :

— Եէթիշին . . . հայվանըմըն իմտատընա եէթիշին . . . ճան գուրթարան Եօգ մու պէ . - սէօզլէրինի թէքրարլա- մագտա վէ պատէհու բիւրլաղապ օլարարագ . - Հէլէ շու

պէլայա պագ . . . սիւահըմ տա եօգ . . . - տէյու հայ-
գրրմագ տա ըտը :

Մորոք . - (Թաւան արասընըն հաւլիյէ նաղրոյ օլան
բէնճէրէսինտէն կէօրիւնէրէք .) Պաղսանա , եահու , քէն-
տինի սագրն . . . իշէրի կիւմէյէ չալըչմա , էօմրիւնիւ թէհ-
լիքէյէ պըրագմըչ օլուրսըն . . . չուքի բարսըմ բէք գու-
տուրմըչ տըր . . . :

Տակոպէր . - (Ճանխրաչ պիր սէտա իլէ .) Լաքին
պարկիրիմ . . . պարկիրիմ . . . :

Մորոք . - Սէնին պարկիրին ախրընտան կիճէլէյին
տըչարըյա չըգմըչ վէ արապալըղըն գաբուսընը եիթէրէք
իշէրիւն հիւֆի . բարսըմ տախի քէնտիսինի կէօրիւր կէօր-
մէղ գաֆէսինի գըրըպ իւղէրինէ հիւճում իթմիշ . . . (Թէհ-
տիտքեարանէ պիր թավը իլէ .) Պինաէն ալէյհ , չայէտ
պիր ֆէլաքէթ զուհուր իտէճէք օլուրսա , պիւմիշ օլ քի
մէսուլիյէթի սանա ա'իտ տիր . չուքի հայվանը թէք-
բար գաֆէսինէ իտխալ իտէպիւմէք իշոււն , էն պէօյիւք թէհ-
լիքէլէրէ տիւչար օլաճաղըմ :

Տակոպէր . (Սիւթէտիյանէ վէ մէեուսանէ պիր սու-
րէթտէ էլլէրինի գաւուչտըրարագ .) Լաքին հայվանըմ . . .
հայվանըմ գուրթարընըղ , բէճա իտէրիմ . . . :

Բէյղամպէր իսթիեար ասքէրին բէճա վէ նիյազլա-
րընա գուլագ պիլէ ասմայարագ բէնճէրէտէն իշէրիյէ չէ-
քիլտի վէ կէօղտէն նիհան օլտու :

Հայվանըարըն հայգրըրըչարըյա Տակոպէրին տիլխրաչ
սէտասը , Ֆոքոն-Պլան միւսաֆիրիսանէսինտէ հէր քէսի ու-
յանտըրմըչ ըտը : Բէնճէրէլէր հէր թարաֆտան ալէլ ա-
ճէլէ աչըլարագ մուլար իսրաճ օլունտու : Պիր գաչ տա-
գըգա սօնրա , միւսաֆիրիսանէի մէղքիւրըն իըտմէթճիլէ-
րի էլլէրինտէ ֆէնարլար պուլընտըղը հալտէ հաւլիյէ շի-
թապ իտէրէք Տակոպէրին էթրաֆընը ալտըլար , վէ վու-
գուը հալի անլամագ իւղրէ իսթիֆսարը քէյֆիյէթէ պաշ-
լատըլար :

Իսթիեար ասքէր իսէ , տախմա գաբույը գըրըպ
աչմաղա չապալայարագ .

— Պարկիրիմ իշէրիտէ տիր . . . պու ալչաղ . հէրի-
ֆին ճանլէրլէրինտէն պիրի տէ գաֆէստէն չըգմըչ հայ-
վանըմը բարչալայօր . - տէտի :

Սիւսաֆիրիսանէ սէքէնէսի՝ հայվանաթը վահշիյէ-
պալաղէլէրինտէն զաթէն թիւրտէհշէթ օլմըչ օլտըգ-
լարընտան , պու սէօղիւ իշիտիր իշիթմէղ , օրատան չը-
ղըպ կիթմէյէ մէճպուր , վէ պաղըլարը տախի օթէլճիյէ
քէյֆիյէթի իսպար իթմէյէ շիթապան օլտըլար :

Արապալըգ գաբուսընըն աչըլմասընա սապրօղ-
ըգլա պէրէմէրտէ օլան իսթիեար ասքէրին տէրէճէի
ըգտըրապաթը , բէք գօլայ թագտիր օլընապիլիր իտի :
Պիչարէնին պէնղի սարարմըչ վէ նէֆէսի քէսիլմէքտէ
պուլընմըչ օլտըղը հալտէ , գուլաղընը քիլտ տէլիյինէ
տայաթարագ տինյէմէքտէ իտի . . . :

Հայվան սէտալարը բէյ տէր բէյ քէսիլմէյէ պաշ-
լատը . հոյրիանխանէ տէրունինտէ , դայլթ տէրին պիր
մըրըյտանմա սէտասըյա , Բէյղամպէրին գօրգունճ վէ
մուլթասար պիր թարգտա թէքարլամագ տա օլտըչ .
էճէլ . . . պուրայա՝ կէլ . . . էճէլ ո սէօղլէրինտէն
պաշգա պիր շէյ իշիտիլմէյօրտու :

Կիճէ՝ տէրէճէի նիհայէտէ գարանըղ օլտըղընտան ,
Տակոպէր՝ քիրէմիտլէ մէսթուր օլան չաթը իւղէրինտէն
Գողիաթըն քէմալը ինթիպահ վէ պասիրէթլէ սիւրիւ-
նիւպ կէչտիլինի , վէ չաթը բէնճէրէսինտէն թափան ա-
րասընա տախի օլտըղընը կէօրէմէտի :

Պիր աղ սօնրա , հաւլինին գաբուսը աչըլարագ ,
օթէլճի՝ էլինտէ պիր գարապինա օլտըղը վէ պէրապէ-
րինտէ տէ գանճալար վէ սօրալար իլէ միւսէլլահ պիր
խայը քէտան պուլունտըղը հալտէ , քէմալը իհթիեաթ-
լա արապալըգ գաբուսընա տօղրու իշէրիյէտի վէ Տա-
կոպէրէ եագլաչարագ .

— Նե՞ վար, նե՞ վուզու պուլմըշ, միւսափիրխա. նե՞ տէրունինտէ պու նե՞. կիւրիւթիւ բաթըրտը տըր... պիր պարկիրին պաշըղընը եէմլյէ պաղլամայը պիւմէ. յէճէք գատար շօլբա վէ տըգգաթսըզ օլան աուէմէրէ տէ, պու վահշի հայվանլարը սագլոյանլարա տալանէթ. լէր օլսուն... Թօհաֆ շէյ պէ... էպէր հայվանըն եարալանմըշ րսա, գապաշաթ սէնին տիր, նե պաղըրըպ տուրույօրսուն, պիր աղ տըգգաթը տալրանայը. տըն տա ոլու ֆէլաքէթէ Եպէպլյէթ վէրմէյէ իտին:

Իթթիյար ասքէր պու թէքտիրլէրէ ճէվապ վէրէ. ճէք եէրտէ, տաթմա արապալըղ տէրունինտէ կէլէն կէլէն աշվալի տինյէմէքտէ օլտըղընաւան, սիւքիւթ ի. տիւմէսի իչուն էլիլէ պիր իշարէթ իթտի:

Դիրտէն պիրէ պիր սէտաթի վահշիեանէ տահա իշի. տիլտի. պունը միւթէադըպ Բէյղամպէրին զարիպ պիր աւաղէսիլլէ բարսըն աճը աճը հայգըրմաւը հուզգարըն նազարը տըգգաթընը ճէլպ իլլէտի:

Օթէլճի, տիւշարը խէվֆ ու խաշիյէթ օլարագ, ասքէրէ խիթասպէն:

— Իշիթտին մի եահո... շիւպհէսիզ պէօյիւք պիր ֆէլաքէթէ սէպէպ օլսուն, նե՞ դարիպ սէտա ըտը օ... դալիպա Բէյղամպէր թէշիքէլի պիր սուրէթտէ եարալանմըշ օլմալը տըր. — տէտի:

Տալոպէր՝ միւսափիրխանէ սահիպինէ ճէվապ վէր. մէյէ տալրանմըշ իքէն, պիրտէն պիրէ գաբու ալլար վէ Գոդիաթ էշիքտէ նիւմայան օլարագ, հուզղարա խի. թապէն:

— Իշիլլէ կիրէպիլիւսինիզ. Թէշիքէ պէր թարաֆ օլմուշ վէ դօրգաճաղ պիր շէյ գալմալըն տըր. — տէտի:

Պունըն իւզլըրինէ իշէրիյէ կիրտիլէր. հայվանխանէ տէրունի, զայէթ տէհէթէնկիզ պիր մէնլարէ իշայէ իտիյօլտու:

Բէյղամպէր, պէնզի պէթի ուշմըշ օլտըղը հալտէ, զաշիրէն կէօթէրտիյի սիւքիւնէթ ալթընտա հէյէճա. նը գալպինի սէթրէ չալըշարագ, բարսըն գաֆէսինտէն պիր գաշ ատըմ ուզաղտա տիւ իւթիւնէ կէլմիշ վէ աուտաղլարընըն խաֆիֆ խաֆիֆ հարէքէթէ կէլմէսին. տէն տուա իթմէքտէ օլտըղը աշայըլմագտա պուլըն. մըշ ըտը, Մէրգոււմ, միւսափիրխանէ սահիպիլլէ ա. տէմէրինի կէօրտիւրտէ, աշաղա գալգտը վէ եիւքսէք վէ միւթէֆախիւրանէ պիր սէտա իլէ:

— Եւ՝ Բապպի, սանա համա լէ սէնա օլսուն. զիրա, պու հագիր գուլընա իհսան պույուրտըղըն գուվ. վէթ ու ճէօարէթ սայէսինտէ, պիր տէֆա տահա դա. լէպէ ԲՅՅէյէ մուվաֆֆագ օլտոււմ. — տէտի:

Պատէհու, զոլտընըն խաշվարի կէօյսինէ տայա. թարագ, գաֆէսինին պիր քէշէթտէ հէնուշ աճը ա. ճը հայգըրմագտա օլան իճէլ իւզէրինէ պուլմուշ օլ. տըղը մուզաֆֆէրիյէթ տէն տօլայը մահգուզ օլույօր կիպի, միւթէազղիմանէ պիր թավր վէ միւթէքէպպի. րանէ պիր նազարա էթրաֆընա պագմաղա պաշլատը:

Պու մէնզարէտէ հազրը պուլընանլար, Մորոքըն քիւրքիւ ալթընտա միւքէմմէլ պիր զըրհ էլպիսէսի պուլընտըղընը պիւմէտիլլէրինտէն, բարսըն իթաաթ վէ թէսիմիյէթիսի աճագ մէրգոււմտան դօրգաճաղտա օլմասընա իսնաու իտէրէք, պու աուէմին հէման թագա. թը պէշէրիյէնին ֆէվզինտէ օլարագ մալիք պուլըն. տըղը ճէօարէթ վէ իգթիտարա տէրէճէի նիհայէտէ հայրան օլտըլար:

Գոդիաթ իսէ՝ Բէյղամպէրին արղասընտա, պիր գաշ ատըմ գատար ուզաղտա տուրմըշ, վէ տիշ պու. տագ աղաճընտան մամուլ մըղրաղա տաեանմըշ գալ. մըշ ըտը, Խիւլասաթ քէլամ, դաֆէստէն պիր աղ ու. զագտա, գանլար իշինտէ միւլէմմա օլարագ, Ժօվիա. լըն պիրուհ ճէսէտի սէրիշիլ իտի:

Տակոպէր, սէվկիլի սլարկիլիլինն գանա միւսթաղ-
րագ վէ բարչա բարչա օլմուշ ճէսէթի կէօրիւր կէօր-
մէղ, էլի այաղը պուղ քէսիլիպ սանէմ կիպի աուր-
տու, վէ չէհրէի անիֆանէսինտէ քէտէրի տէրունինէ
այէամէթ օլարագ պաղը ասարը ֆէվգ էլ ատէ միւ-
շահէտէ իտիլտի. . . Պասէհու, ժօվիլալըն ճէսէթի
եանընա տիղ չէօքէրէք, հայլանըն պաղընը եօգարը
գալտըրալը, վէ վաղթըլա սէվկիլի սահիպինէ սլագ-
տըղը զէման նուրը զէքեալէթ ու սլէշաշէթլէ բարը-
տայան, իրի կիւզէլ կէօղլէրինի օ տօնուգ, սէօնիւք
վէ եարը գաբալը պուլընճա, պիշարէ ասքէր ճիկէր-
սուղ պիր ահ չէքմէքալէն քէնտիսինի ալամասը:

Տակոպէր, հիասէթ ու զաղապընը քեամիլէն ու-
նութմըլ օլտըղը կիպի, իքի գըղգարընտաշըն մէնաֆի-
ինէ պու տէրէճէ մուղիր օլան շու հատիսէյի նակէհա-
նինին թէվլիտ իտէճէյի սուի նէթաիճի տէ ունութմըլ
ըտը, Մէրգում, քէնտի մէշաղգաթ վէ մուհարէպաթ
արգատաշը օլուպ, էսնաի սէֆէրտէ իքի տէֆա եարա-
լանմըլ օլան, վէ պուլնճա սէնէլէրտէն պէրու քէնտի-
սինտէն պիր սագըղա այրըլմըլ օլմայան սատըղ վէ
պիշարէ հայլանընըն վէֆաթընտան պաղա հիյ պիր
չէյ աիւշիւնմէեօրտու, Պիշարէ ատէմին իւլէճան ու
ըղտըրապընը սիմասընաա աշիքեարէն նագ շուլնմըլ
ըտը քի, օթէլճի իլէ ատէմիլէրի՝ բէնչէի Էճէլէ շիքեար
օլմուշ օլան սլարկիլիլինն եանընա տիղ չէօքէրէք աղ-
լամագտա պուլընան իթթիեարըն շու աճըղը հալին-
տէն ղիյատէսիլլէ ըղգգաթա կէլտիէր:

Լաքին Տակոպէր՝ ըղտըրապաթընըն էսպապը մու-
ճիպէսինի եալաշ եալաշ հըսս իթմէյէ պաշլտյարագ,
ժօվիլալըն քէնտի մէնֆա արգատաշը սալի օլտըղընը,
վէ էօքիւղլէրին վալտէսի վաղթըլա էվլաալարը կի-
պի պու պիշարէ հայլանըն զաղապըն միւքիլ վէ թա-

գաթֆէրսա պիր «էյահաթ իճրա իթմիշ պուլընտըղը-
նը տէրխաթըլ իտինճէ, հայլանըն վէֆաթըլ եիւղիւն-
տէն թէվլիլաթ իւլէլէք նէթաիճի վէթիմէ պիրտէն
պիրէ ֆիքրինտէ թէճէսսիւմ իյլէտի, Պուլըն իւլէլէլէ,
պիր աղ էվլիլիլ ըղգգաթ ու սիւքիւնէթ եէլլէլէ հիտ-
տէթ ու զապապ զաիմ օլարագ այաղա գալգալը վէ
կէօղլէրինտէ աթէշի վահշէթ բարլամագտա օլտըղը
հալտէ, Բէյղամպէրին իւլէրինէ հիւճում իյլէյիպ,
պիր էլիլլէ մէրգումըն պօղաղընտան թութտը վէ տի-
կէրիլլէ ալ կէօյսիւնէ պէշ ալթը եումրուգ էնտիրտի
իսէ սէ, պու տարալէլէր Մորաքըն զըրհ էլպիսէսինէ
թէսատիւֆ իտէրէք թէէսիլսիղ գալտըլար:

Տոկոպէր, եումրուղլարը ինտիրմէքտէ հալէա տէ-
վամ իտէք:

— Հայտուտ հերիֆ . . . հայվանըմըն վէֆաթըն-
տան մէսուլ սէն սին. - տէմէքտէ իտի:

Մորաք, զաիֆ վէ սինիլիլ օլմագլա պէրապէր,
ուղուլն պօյու օլան վէ ֆէվգ էլ ատէ պիր գուվլէթէ
մալիք պուլընան Տոկոպէրէ զարըլ քէնտի հալ ու շա-
նընա եաղըլըր պիր տէրէթտէ մուգապէլէ իտիմէյօր-
տու, Նիհայէթ սապըգ գումպարաճը ասքէրինին էլին-
տէն Բէյղամպէրի գուրթարապիլմէք իչիւն, Գողիաթ
իլէ միւսաֆիրխանէ սահիպինին միւտախէլէսի լաղըմ
կէլիպ, պիր գաշ սանիլլէ զարֆընտա պու իքի մուպա-
րագը եէքաիկէրինտէն այըրտըլար, Մորաք հիտտէթ ու
զաղապընտան նաշի սաք ստըր քէսիլմիշ օլտըղընտան,
Տոկոպէրէ ուրմագ իսթէտիլի մըղըաղը էլլէն ալմագտան
քէնտիսինի մէն՝ իչուլն թէքըլար միւտախէլէյէ լուղում
կէօրիւլտիւ:

Միւսաֆիրխանէ սահիպի, էլլէրինի՝ պիր թալը
մէեուսանէ իլէ սաշտան իսլիլ օլան ալնը իւլէրէնէ
վաղ իթմիշ պուլընան Տոկոպէրի խիթապէն:

— Լաքին սէնին իթտիյին տէ տտէթա էտէպսիղլիք տիր . պու միւհիւրէմ զաթը հաւիւրէրէ գուրպանն ու մագ թէհիքէսինէ տիւշիւրտիւքուէն սօնրա թէրէլէյէ-րէքէօլտիւրմէք տէ իսթիյօրսըն , տէ՛յիւ մի . . . Սէնին կիպի սաչը սաղալը աղարմըշ պիր տտէմէ պէօյլէ հարէ-քէթ իթմէք եազըշմաղ . նէ՛ տէր սին , զապըթա մու-ռփէնէթինէ միւրաճաթ իտէլիմ մի . . . տիւն աղչամ ագըլը պիր ատէմ պէնզէյօրտուն , պիրտէն պիրէ նէ՛ օլտուն . — տէտէ :

Տոկապէր . պու սէօզլէրտէն ագըշը պաշընա թօք-լայըպ , քէնտի էթէպիք սըֆաթը՝ հալ ու վաղիյէթի-նին միւշքիլաթը թէղեիտ իտէպիլիր օլտըղընը տիւ-շիւնէրէք , ճիւրաթը վազըաւընտան տօլայը նատիմ վէ-րէշիման օլտու : Գուտան զաթը նազար , սէյահաթը նը տէվամ իտէպիլմէք իշուն պարկիլրէ պէտէլ պէհէմէ-հալ պիր թաղմինի նազարի էլտէ իթմէք իգթիղա իտէր իտի . չունքի սէյահաթտա պիր կիւն թէէթիլիւր՝ էօք-սիւղէրին իսթիլպալինի թէհիքէյէ տիւշիւրէճէյի կի-պի , պու գատար զահմէթ ու մէշազգաթ տա մահվ ու հէպա օլաճաղտը , Պինսպէրին՝ քէնտի քէնտիսինի մէճպուրէն զապթ իտիպ հիատէթ ու զաղապընը թէս-քինէ չալըշարազ , օթէլէիյէ խիթապէն ,

— Հապըընըզ յար էֆէնտիմ . . . հիտաթիթիմէ դա-լէպէ վէ իլք ագչամքի կիպի թէհամիւլ իտէմէտիմ . լաքին նիհայէթ . պարկիլիմին վէֆաթընտան տօլայը պու ատէմ մէսսլ թօլթըլմայաճաղ մը , պուրասընը թայսինէ սիզի հաքէմ իթթիլսաղ իտէրիմ . — տէտի :

Օթէլէի . — (Նարոքը թէսահաւալ իտէրէք .) Բէք էյի , մատամ քի սէնի հաքէմ իթթիլսաղ իտիյօրսըն , պէն տէ տէրիմ քի սէնին էֆքեարընտա տէյիլիմ . պար-կիլինին զըյաիսէ սէպէպ սէն սին . պունլարըն քեաթ-ֆէ . . . սէնին տըգգաթսի , յղընտան նէշէթ իթմիշ

տիր չիւնքի հայվանընը էյի ալաղլամամըշսըն , օտա . . . խըընտան չըգըպ դարուսը արալըգ դարիշ օլան պու արապալըղա կիրմիշ տիր . . .

Գուլիաթ . — Տօղրու տըր . շիմաթի խաթըրըմա կէլիյօր . հայվանլոր պիր ազ հալա աշսըն իշուն արապալըղըն դարուսընը կիճէ արալըգ պըրադմըշ ըտըմ . մա հապա գաֆէսլէր սըգըճա գաթաթըլմըշ օլտըղընտան , պիր կէօնա թէհիքէ վուգուի միւմքինսիգ իտի . . .

Հալըլուրուտան պիրի . — Էվվէթ . էօյլէ օլտըղընը պէն տէ թաստիգ իտէրիմ ,

Պիր տիկէրի . — Ռարսը դուտուրթմազ վէ գաֆէ-սի զըլմէթ մազ իշուն եալընըզ պարկիլին հուզուրը քեաթի իտի :

Պիր իւշիւնճիւ . — Պու պապտէ իթթիլիլ իթմէք մահզա Ռէյդամպէրին հագգը տըր :

Տահիսպէր . — (Սապր ու արամը իթթիլիլ պաշայա-րապ .) Պու մանթըրդաղ սէօյլէր պէնիմ գուլաղըմա իթթիլ . պէն իթթիլ տէրիմ քի , պանա չու տաղը-գատա եա բարա վէ եա խօտ պիր պարկիլ լաղմ տըր . էվվէթ . էթիլիլաթէ պէթիլ յիտի իթթիլիմ . չունքի , պու ֆէլաթէթ օճաղընտա արթըգ գալամամ :

Սարոք . — Պէն տէ սանա տէրիմ քի , պանա վաղը օլան դարարը սէն թաղմին իտէճէքսին , իշիտիյօր մըտն :

Պու տարուէի միւտհիշէյի գաստէն թէէթիլ իթ-միշ օլան Ռէյդամպէր , պու սէօզիւ սէօյլէր սէօլէմէղ , օ ղաթթա գատար քիւրքիւնիւն դօլը իշինտէ սէթը իթ-միշ օլտըլը գանլը էլինի չըգարըպ կէօթէրտի վէ իլա-վէթէն .

— Պազընըզ , բարա սէնի նաթըլ ետրալուտը պէլ-քի տէ էօլիւնճէյէ տէք սագաթ գալաճաղըմ . — տէտի :

Մէղլիւր եարա , էկէրչի Ռէյդամպէրին տէտիլիլ գատար թէհիքէլի տէյիլ իտի իսէ տէ , էթէյիճէ տէ-

րին իտի : Մէրգումը շու իֆատէի տիրէտի՝ հազըրու-
նըն ըրդգաթընը թահրիք վէ անլէրին հեռի թէվէն-
ճիւհլւնիւ քէնտիսինէ ճէլպ իյլէտի : Միւսաֆիրխանէ
սահիպի իսէ՝ պու վագըլայը տյնը ֆըրսաթ տատ իտէ-
րէր , քէնտի տավասը նազարըյա պագտըղը պու տա-
վայը , Մորոքըն լէհինէ ֆասլ իթտիրմէք իւղրէ սայիս-
լէրտէն պիրինէ խիթապէն :

— Պու միւնատէլէյէ խիթամ վիրմէք իչուն եայը-
նըգ պիր չարէ վար տըր . . . պու չարէ տէ շու տըր քի,
կիտիպ տէրհալ գաթիլէ միւտիրինի ույանտըրմայը վէ
չիմտի պուրայա կէլմէթի ընտ իթմէլի տիր . միւմաի-
լէյհ՝ տիրայէթլի պիր զաթ ուտըղընտան , քիմին հազգ-
լը վէ քիմին հագգսըգ ուտըղընը թայիլ իտէրէք պու
տավայա խիթամ վերէնէք տիր . - տէտի :

Տակուպէր . - Պէն տէ ոիգէ պունը թէքլիֆ իտէ-
նէքտիմ . . . չունքի , քէնտի տավամը խօտ պէ խօտ
ֆուսլ իտէրէք իհղազը հագգ իտէմէմ :

Ոթէլճի . - Պիրի , հայտի չարուգ գարիյէ միւտի-
րինին խանէսինէ կիթ տէ պուրայա չաղըր :

Խըտմէթքեար տէրագապ տըչարը ֆըրլանտը . է-
ֆէնտիսի իսէ՝ իյր աղչամը միւսաֆիրխանէյէ մուվասէ-
լէթինտէ միրուր թէգրիթէսինի ասքէրտէն իսթէյէմէ-
միշ ուտըղընտան , չայէտ մէրգում թահթը իսթինթա-
գա սյընըրսա , քէնտիսինէ տէ պիր մէսուլիյէթ թէ-
րէթթիւս իտէր գօրգուսըյա Տակուպէրէ խիթապէն :

— Դարիյէ միւտիրի , պու վագթ ույգուսընտան
ույանտըրլըպ րահաթսըղ իտիլտիյի իչուն ճանը սը-
ղըլաճագ տըր . պէնիմ իսէ , մէսուլիյիէթ տյթընա
կիրէք թաղիր իչիթմէյէ արղում ումատըղընտան , հէր
իչի եօլունտա կէօրմէք իսթէրիմ . պինաէն սյէյհ կի-
տիպ միրուր թէսքիրէնի կէթիթմէլիսին քի , իիղամընտա
օլուս օլմատըղընը անլայըմ , տիւն աղչամ պուրայա
վիրուտինտէ պու մուամէլէյի իճրա իթմէտիյիմէ խաթա
իթմիշ ուտըղընտան , միւթէէսսիֆիմ :

Տակուպէր . - Քեաղըտըլարըմ քեամիլէն եօգսըրտա
չանթամըն իչինտէ տիր . չիմտի կիտէր կէթիթիթիմ :

Սասըղ գումպարաճը ասքէր պու սէօղիւ սէօլլէ-

տիրտէն սօնրա , պաշընը էօթէյէ չէվիրէրէք վէ էյլէրինի
տէ կէօղլէրի իւղէրինէ վաղ իտէրէք , Ժօլիայըն ճէսէտի
էօնիւնտէն կէչտի վէ արապայար մէվգիֆինտէն տըչարը-
յա չըգսըղ տան սօնրա , էքէյիճէ վաղթտան սէրու եա-
լընը պըրադմըշ ուտըղը իքի հէմիթիլէրի պուլմագ իւղրէ
օտասընա չիթապան օլտու :

Իէյղամպէր իսէ՝ չէօլէի զաֆէրլէ բարլամագտա օլան
կէօղլէրինի Տակուպէրէ աթֆ իտէրէք :

— Իյթլ չիմտի պարկիրսիլ , բարասըղ վէ էվրազսըղ
գալտը Պունտուն տահա զիյատէ պիր չէյ եաբամագ
ըտըմ . . . չունքի եաբամագ էմր եօգսու . . . հէմ տէ պու
թէչէպպիւսիւմտէ միւմքինի մէրթէպէ հիյլէքեարանէ վէ
ուսթալըղլա տավրանմայը վէ պիր կէօնա չիւպհէյէ մա-
հալ վէրմէմէյէ չալըչմայը ըտըմ . . . Եիմտի հէրքէն գա-
պահաթը պու ասքէրէ համլ իտէնէք տիր . մատամ քի
մէրգումըն վէ պէրապէրինտէ պուլընան իքի զըղըղաղըն
թէնթիլի ազիմէթինէ պու տէրէնէ րապթը էհէմիյէթ
իտիլլիօր վէ պէօյիւք մէնֆաաթլար պէքլէնիյօր , պէն տէ ,
պուլար պիր գաչ կիւն եօլարընա տէվամ իտէմէյէնէք-
լէրինի քէմայը էմնիյէթլէ խապէր վէրէպիլիթիմ :

Իէյղամպէրին շու միւլահաղաթ վէ թէֆէքքիւրա-
թընտան պիր չարէք սաաթ սօնրա , Դողիաթըն ըէֆիգի
Քարլ կիղլէնմիշ ուտըղը մահալտէն տըչարըյա չըգըպ Ս-
րօքըն աճէլէթէն եազմըշ ուտըղը պիր մէքթուպը ալտը
վէ Լիքսիքայա կիթմէք վէ օրայա վասըլ օլուր օլմագ , մէգ-
քիւր մէքթուպը բօսթախանէյէ պըրագմագ իւղրէ եօլա
րէվան օլտու :

Պու մէքթուպըն ատրէսի պէր զէնէ աթի եազըլմըշ
ըտը :

Միւսիւ Բօսէն

Բարիստէ Միլիէօ-տէգ-իւրսէն սօգաղընտա , Ն⁰ 11

ՅՐԱՆՍԱ

Ա—26

12

ԳԱՐԻՑԿ ՄԻԻՏԻՐԻ

Տակոպերին ըզտըրապ ու վէսվէսէսի կիթտիքնէ արթ-
մագտա ըտը պարկիրինին՝ արապալար մէվգիֆինէ քէն-
տիլիլինտէն կիտէմէզ օլտըղընա էմին պուլընտըղընտան ,
պու վագըաի մէշումէյի Մորոքըն սուի ախլէագ վէ խա-
պասէթինէ համլ իտիյօրտու . լաքին պու ալչագ հէրիֆին
իճրա իթտիլի շու խապասէթ վէ ատաւթէթին սէպէպինի
պուլմագ իշուն պիհուտէ եէրէ զիհն եօրմագսու , վէ պու
հալէ հիշ պիր մանէա վիրէմէմէքտէ իտի . Պունտան պաշ-
գա , քէնտի տաւասը հէր նէ մէրթէպէ հագգըլ տախի
օլսա , ույգուսընտան դօր ըլա գալտըրըլմըշ պիր հաքիմին
հիւանի նիլէթ վէ եա սուի ախլէագընա մէնուլթ իտուլինի,
վէ մէրգուլմըն՝ մահգա սաթհիյեաթը նազարֆէրիպանէյէ
պագարագ , քէնտիսինի մահքիւմ իտէպիլիլ պաղըղընը քէ-
մալը տէհէթլէ տիւշիւնմէքտէ իտի .

Ֆագաթ , պու ֆէլաքէթի նակէհանիյի էօքսիւզլէր-
տէն միւմքինի մէրթէպէ կիզլէմէյի գարարուշտըրարագ
եօգարը չըգտը , վէ օտանըն գաքուսընը աչաճաղը սըրա-
տա , ալաղը Բապա-Ժուայա տօգուստը . Սաուրգ հայվան ,
Ժօվիալը ախըրտան չըգարըպ կէօթիւլմէքտէն մէն՝ իշուն,
Բէյղամպէր իլէ պիհուտէ եէրէ քէնշէլէշտիքտէն սօնրա ,
գօշուպ էսկի եէրինէ ավտէթ իյլէմիշ իտի .

Տակոպէր , գաքուլը աչարագ քէնտի քէնտինէ .

— ~~Գէրէքէթ~~ վէրսին քի , ~~քէօրէք~~ ավտէթ իթմիշ տէ
պիշարէ շօճուզլարը մուհաֆազա իտիյօր . - տէտի .

Լաքին օտա տէրուսինի՝ ղայէթ քէսիֆ պիր զուլմէ .

թէ միւսթաղրագ օյմուշ կէօրիւնճէ , ֆէվգ էլ ատէ տիւ-
չարը թէաճճիւպ ու վէսվէսէ օլարագ .

— Էվլատլարըմ . . . նէ իչու՛ն ըշըգսըզ գարանլըգտա
գալմըշսընըզ . — տէյու սիւալ իյլէտի :

Հալ պու քի , պու սիւալէ ճէվապ վէրէն օլմատը ,
Պու՛նըն իւզէրինէ , թէաճճիւպ ու վէսվէսէտէն , խէվֆ ու
տէհշէթէ ինթիգալ իտէրէք , վէ գարանլըգտա էլիյլէ
էթրաֆընը եօգլայարագ եաթաղըն եանընա գատար գօշ-
տու , վէ իքի հէմիլրէտէն պիրինին էլինի թութտը իսէ
տէ , պու էլին պուզ քէսիլմիշ օլտըղընը կէօրտիւ , իս-
թիեար ասքէրին տէհշէթի կիթտիքճէ արթարագ .

— Բօգ . . . Էվլատլարըմ . . . Պլանշ . . . ճէվապ վէրի-
նիզ . . . պէնի գօրգուտըյօրսընըզ . . . — տէյու հայգըրտը :

Այնը սիւքիւթ տէվամ իյլէտի . թութմըշ օլտըղը էլ
իսէ , էլան սօղուզ վէ հարէքէթսիզ օլտըղընտան , մաքի-
նավարի պիր սուրէթտէ օխշամագտա ըտը :

Պու էսնատէ , մահթապ քէնտիսինի իհաթա իթմիշ
օլան սիյահ պուլուլթլարըն ալթընտան սըյըրլարագ , պու
քիւլիւք օտանըն իչէրիսինի վէ բէնճէրէնին թա գարշը-
սընտա պուլընան եաթաղըն իւզէրինի թէնվիր իյլէթիշ օլ-
տըղընտան , պիչարէ իսթիեար իքի գըզ գարընտաշըն տա-
խի պայըլմըշ օլտըղընը կէօրէպիլտի . մահթապըն մաիմի
զըյասը էօքսիւղէրին սըֆաթընտաքի սօլղուշլըղը պիր
գաթ տահա թէշտիտ իյլէմիշ իտի : Չավալը չօճուգլար ,
գօլլարընը եէքտիկէրինին պէլինէ տօլամըշ օլտըղլարը
հալտէ , պիրի պիրինէ սարըլմըշ ըտըլար . Բօգ իսէ , մինի
մինի պայընը Պլանշըն սինէսինէ տայաթմըշ ըտը :

Տակոպէր , տէրհալ ըագը չօթրասընա գօշարագ .

— Գօրգուլարընտան պայըլմըշ օլմալը տըրլար . պի-
չարէ՛ չօճուգլար , տիւնտէն պէրու օ գատար ըզտըրապ
չէքտիլէր քի , պու հալէ տիւշմէլէրի շաեանը իսթիղրապ
պիր շէյ տէյիլ տիր . — տէտի :

Տակոպէր, պու սէօղիւ միւթէաղըպ, եսթաղըն եա-
նընա տիղ չէօքտիւ, վէ մէնտիլինին ուճընը պիր գա-
տամա ըազը իլէ ըսլաթտըզ տան սօնրա, իքի զըզ գա-
րընտաշըն գուլագ թօղլարընը եավաշ եավաշ օվալամա.
դա պաշլատը, պատէհու ըազըյա պաթըրըմըլ օլան մէն-
տիլի՝ էօքսիւղլէրին կիւլ ընկինտէրի պուրուն տէլիքլէ-
րինէ տէ տօգուշտըրտը . . .

Տակոպէր, տաթմա եսթաղըն եանընտա տիղ չէօք-
միւլ, գալպի ըզտըրապ վէ էնտիշէյէ ուղըամըլ վէ էսմէր
չէհրէսինի տաթի էօքսիւղլէրէ տօղըու էյմիշ օլտըղը
հալտէ, պիր գաշ տազըզա գատար պէքլէտի. պու հա-
րէքէթինտէն մագսէտի, իլք թէճըրիւպէսի պօշա կիթ տիլի
թագտիրտէ, եէտինտէ պուրնիւն եէքեանէ մուալէճէնին
իսթիմալինի թէքրարլամագ տան իպարէթ իտի:

Բօզըն խաֆիֆ պիր հարէքէթի, ասքէրէ պիր աղ իւ-
միտպախշ օլտու. կէնճ գըզըզաղ տէրին պիր ահ չէքէ-
րէք, պաշընը եասթըղընըն իւզէրինտէ չէվիրտի. պատէ-
հու սարսըլըպ, կէրէք հայրէթ վէ կէրէք տէհշէթ ասարը
մէշհուտ օլան կէօղլէրինի աշտը. լաքին, եէքնազարտա
Տակոպէրի թանրյամայարագ, « Հէմշիրէճիլիմ. . . » տէ-
յու նիտա իյլէտիքտէն սօնրա, Պլանշըն գօլլարը արասը-
նա աթըրտը:

Զաթէն Պլանշ, ասքէրին եէտինտէրի մուալէճէնին
թէէսիրաթընը հըսս իթմէյէ պաշլամըլ օլտըղընտան, Բօ-
զըն ֆէրեատը, քէնտիսինի պաշընըլըզ հայինտէն պիւ-
թիւն պիւթիւն գուրթարտը. անճագ, պիշարէ մասում-
ճըզաղ, սէպէպինի պիլմէյէրէք, հէմշիրէսի կիպի տիւշարը
տէհշէթ օլմըլ օլտըղընտան, մէզսլուրէյէ սարըլտը:

Տակոպէր. - (Գէսպի իթմինան իտէրէք, քէնտի քէն-
տինէ.) Իշթէ քէնտիլէրինէ կէլտիլէր. . . էն մուհիւմ չէյ
տէ պու իտի. շիմտի եալընըզ գօրգուլարը գալտը քի,
օ տաթի պիր աղտան կէչէճէք տիր, (Պատէհու տարէթի

իֆատէսինի միւլայիլէթէրէք քէնտիլէրինէ իսթապէն.)
Հայտի, էվլատլարըմ. . . ճէսուր օլունըզ. . . արթըզ պիր
չէյ գալմատը. . . եանընըզտա տուրան Տակոպէր քէնտի-
սի տիր. . . եանի պէնիմ. . . - տէտի:

Էօքսիւղլէր, նակէհանի պիր հարէքէթ իճրասըյա,
հէնուզ էնտիշէ վէ ըզտըրապ ասարը միւշահէտէ օլունան
կիւզէլ չէհրէյէրինի ասքէրէ տօղըու չէվիրտիլէր. պատէ-
հու, պիր հիւսնի էտա իլէ, հէր իքիսի տէ գօլլարընը
մէրգումա ուղաթարագ:

— Սէն մի սին Տակոպէր, էօյլէ իսէ գուրթըտըզ.
- տէյու հայգըրտըլար:

Տակոպէր. (Անլէրին էլլէրինի քէնտի էլլէրի իշինէ
այարագ վէ քէմալը մուհապպէթ վէ մէմնուշիյէթլէ սը-
գարագ.) Էվլէթ, էվլատլարըմ. . . պէն իմ, դալիպա
դայպուպէթիմ էսնասընտա քէք չօգ գօրգ ~~գըշտըլ~~:

Բօզ. - Գօրգումըզտան էօլիւմ տէրէճէսինէ կէլտիք:

Պլանշ. - Եա Բապպի. . . պաշըմըզա կէլէնի պիլսէն
Տակոպէր:

Տակոպէր. - Լաքին լամպանըզ նէ իշուն սէօմիւշ:

Բօզ. - Պիղ սէօնտիւրմէտիք. . .

Տակոպէր. - Արթըզ միւսթէրիհ օլընըզ չօճուզլա-
րըմ, գօրգաճագ պիր չէյ գալմատը. նագլ իտինիզ պա-
գալըմ, նէ՞ օլտու. . . պու միւսաֆիրխանէ պանա էմին
պիր եէր կէօրիւնմէյօր ամմա, պէիս եօգ, զաթէն չօգ
տուրմայըպ կիտէճէյիզ. մէլուն պախթ, պիզի պուրայա
կէթիրիպ աթտը. . . լաքին նէ՞ եարապիլիր իտիք. պու
ուղուրսըզ դարիյէտէ պաշգա պիր օթէլ եօգտուքի. . .
Մագաթ սէօյլէյինիզ պագալըմ նէ՞ վագը օլմուշ:

Պլանշ. - Սէն պուրատտան տըշարըյա չըգար չըգմազ,
քէնճէրէ շիտտէթլէ աշըլտը. պունը միւթէագըպ լամպա
մասա իլէ պիլլիրտէ եէրէ տէվրիլտի, վէ հէվլէնկիզ պիր
շամաթա իշիտիլտի. . .

պիր չէ՛յ եօգտու . . . Նիմտի պու սէօզլէրի պէր թարաֆ
խտէլիմտէ պիզէ քըզ րազըմ տըր օնա պագալըմ՝ տիւն
ազլամ չագմաղըմը (կայծահան) նէ թարաֆա գոյըլ օլ-
տըղըմը աճապա պիլի՛ր միսինիզ . լաքին ազլըմը զաի՛պ մի
իթտիմ՝ նէ՛ օլտու , չագմագ ճէպիմտէ իմիչ տէ խապէ-
րիմ եօգ . շուրատա պիր մու՛մ վար տըր , եագայըմ տա
չանթամըն իշինտէն պազը լազըմը քեաղըտլարը ալայըմ . -
տէտի :

Տակոպէր , չագմագտան հասըլ օլան պիր գաչ գը-
ղընըմ վասըթասըլլա մու՛մը եագտըգտան վէ օտա տէ-
րունինի էլի՛ճէ թէնվիր իթտիքտէն սօնրա , բէնճէրէնին
հէնուզ աչրգ սուրտըղընը , վէ քիւչիւք մասանըն եէրէ
տէվրիմիչ օլտըղընը վէ լամպանըն տախի չանթասընըն թա
եանընա տիւչմիւշ պուլունտըղընը միւչահէտէ իլլէտի :
Պունըն իւզէրինէ , բէնճէրէլի թէքրար գաթայըպ մասայը
տախի եէրինտէն գալտըրտըգտան սօնրա , չանթայը իւզէ-
րինէ գօլտու . պատէհու , բէնտի էվրագ ճըգտանընը ալ-
մագ իւզրէ մէգրիւր չանթանըն գայըչարընը սէօքտիւ .
իշու ճըգտան , ասքէրին խաչ նըչանը վէ բարա քիսէսի
իւէ պէրապէր չանթանըն տէրիսի վէ ասթարը արասընտա
ալըմըլ պիշ ճէպ իշինտէ պուլունըլօրտու . լաքին , չան-
թանըն գայըլ թօգ ալարը օ տէրէճէ իթթիմամլա եէրլէչ-
տիլիմիչ իտի քի : ալըմըլ օլտըղընա հիչ պիր քիմսէ շիւպ-
հէ իտէմէզ իտի :

Իթթիեար ասքէր , էլի՛ճ մէգրիւր ճէպէ տալտըրտը .
հալ պու քի իշինտէ պիր չէ՛յ պուլամայընճա , զանն ի-
տէրսին քի եըլտըրըմտան ուրուլմըլ կիպի օլտու . եիւ-
զիւնիւն բէնկի սօլուպ սարարտը վէ պիր ատըմ՝ բիւճու
իտէրէք :

— Նասըլ . . . իշինտէ պիր չէ՛յ եօգ մու . - տէյու
պաղըրտը :

Պլանշ . - Նէ՛ օլտուն , Տակոպէր :

Բօզ. - Պուներն իւզերինէ, պիզ տախի տէհչէթին սօն տէրէճէսինէ վարարագ, եէքտիկէրիմիզէ սարըլտըզ վէ ֆէրեատ ու ֆիղանէ պաշատըզ. զիրա պիզէ էյլէ կէօ. րիւնտիւ քի, օտատա պիրիսի կէզինիյօրտու :

Պլանշ. - Պու սըրատա քէնտիմիզի պիւս պիւթիւն զաիպ իթմիշ օլտըղըմըզտան, անտէն սօնրա վագը օլան ահվայի տէր խաթըր իտէմէյօրըզ. . . :

Տակոպէր, քէնճէրէնին աշըլմասըյլա պիր աղ էվվէյ ճամյարըն գրըլմասը՝ րուզկեարըն շիտտէթի հուպուպըն. տան նէչէթ իթմիշ օլտըղընա զաթէն զանի իտույինտէն, քէնճէրէ տէմիրի պու տէֆա լայըգը վէճհ իւզրէ գարա. տըլմամըշ օլտըղը զաննը զահիպ օլարագ. պու իթիւնէ վագրա տախի եինէ րուզկեարըն շիտտէթլէ էսմէսինտէն իւերի կէլմիշ օլտըղընա վէ էօքսիւ զլէրին տէհչէթի քէնտի. լէրինի պիր թագըմ էսասսըղ զաննիյեաթա սէվգ իթմիշ պուլունտըղընա զանաաթ հասըլ իյլէտի, վէ անլէրէ խի. թապէն :

— Նիհայէթ օլան օլմուշ տըր, աղթըզ անտէն պահս իթմէյէլիմ. - տէտի :

Բօզ. - Լաքին, Տակոպէր, սէն պիզի պըրագըպ նէ իշուն ալէյ աճէյէ գալգտըն կիթտին. . . :

Պլանշ. - Էվվէթ, շիմտի խաթըրըմա կէլիյօր. պիր. տէն պիրէ պէօյիք պիր բաթըրտըր իշիթտիք. ագապինտէ տախի, Տակոպէր, պարկիրիմ. . . հայվանըմա նէ հա. րըյօրլար. » տէյու հայգըրարագ, տօղրու նէրտիւպան պաշընա գօշտու, տէյիլ մի հէմշիրէճիլիմ :

Բօզ. - Էվվէթ. լաքին օ քիշնէյիշ սէտալարը սահի. հէն ժօվիալընքի մի իտի, Տակոպէր :

Պու սիւալլէր՝ ասքէրին քէտէր վէ աճրսընը թէճտիտ իթմէրտէ օլտըգլարընտան, պուսլարա իթաի ճէվապտան իսթինքեաֆ իտէրէք, եալլընըզ էնտիշէնաք պիր չէհրէ իլէ.

— Էվվէթ. . . ժօվիալ քիշնէյօրտու. . . լաքին հիշ

Իխթիսար ասքեր ճեփապ վերմէտի . օլտըղը եէրտէ մըխանմըլ գայմըլ, վէ մասա իւղէրինէ էյլիէրէք, տախմա չանթանըն ճեփինի գարըչտըրմագտա պուլընմըլ ըտը . . . Պու տէրէճէ միւտհիլ պիր հագըգաթ քէնտիսինէ մուհալ կէօրիւնտիյինտէն, ճիւղի պիր իւմիտէ տահա դարըլարագ, չանթանըն իչինտէ նէ վար նէ եօզ աճէլէթէն մասանըն իւղէրինէ պօշալթ . հալ պուքի չանթանըն իչինտէն, էսկի պիւսկիւ պիր թագըմ մէլպուսաթ իլէ, պիր եատիկեարը մուգատտէս կիպի սագլամագտա օլտըղը խասսա սիւլարի գումպարաճըլարընա մախսուս քէնտի իւնիֆօրմասընտան պաշգա պիր շէյ չըգմասըլ : Տակոպէր, իչպու էշեա վէ մէլպուսաթըն քեաֆֆէսինի տէ պյըլ պյըլ տըղ թէհարրի իյլէտի իսէ տէ, պուներն իչինտէն նէ բարա քէսէսինի, նէ քեաղըտյարընը, վէ նէ տէ խաշ նըչանըլլա մէնէրալ Ումհըն մէթուպլարը պուլընան էվրագ ճըգտանընը պուլլամատը :

Պաղը քէրրէ նէվմիտանէ պիր սուքէթտէ պիր շէյ րանըլըրքէն, ինսանըն հարէքեաթընտա շօճուգճա պիր ըսար ու ինատ էսէրի միւշահէտէ օլունուր . իչթէ իխթիսար ասքեր տախի, իչպու ըսրար սաիգասըլլա չանթասընըն իքի ուճընտանըն թուլթալ չիտտէթլէ սիլքտի իսէ տէ, եինէ հիշ պիր շէյ պուլլամատը :

Եւրիւղլէր Դուհ, ֆէվգ էլատէ պիր էնտիլէյէ կիրիֆթար օլարագ, պիրի պիրինէ պաղըլմագտա վէ սըրթընը քէնտիլիլինէ չէվիթիշ օլան Տակոպէրին սիլքիւթ վէ հարէքեաթընա իչ պիր մանէա վէրէմէմէրտէ իտիլէր :

Նիհայէթ Պլանշ, մէրգուլմա գօրգաղ պիր սէտա իլէ շու սէօղլէրի խիթապ իյլէտի :

— Նէն վար, Տակոպէր . . . պիղէ նէ իչուն ճեփապ վէրմիյօրսըն . . . չանթատա նէ արաշտըրըյօրսըն :

Տակոպէր, տախմա սիւքիւթ տուրարագ, իւսթիւնիւ

պաշընը արաշտըրմագա պաշլատը . թէքմիլ ճեփլէրինի թէրա չէվիթտի, լաքին եինէ հիշ պիր շէյ պուլլամատը : Իխթիսար ասքեր, էվլուլէ տէյու եատ իյլէմէքտէ օլտըղը պու իրի մինի մինի եավրուճըղըն քէնտիսինէ թէվիճիլ իթտիքլէրի սիւալլէրի, միւտտէթի հայաթընտա պէլքի տէ իլք տէֆա օլարագ ճեփապսըլ պըրագըյօրտու :

Պուներն իւղէրինէ, Պլանշ իլէ Բօղըն կիւղէլ կէօղլէրի, իրի եաշ տամլալարըլլա ըսլանտը, վէ ասքերին կիւճէնմիշ օլմասը զաննընա զահիպ օլարագ, արթըգ հիշ պիր սէօղ սէօյլէմէյէ ճէսարէթ իտէմէտիլէր :

Իխթիսար ասքեր իսէ, քէնտիսինէ զիյատէսիլլէ զըլմէթտար օլան մէղքիւր էշեանըն դաիպ օլմասընա հէնուղ ինանմագ իսթէմէտիլլինտէն, էլինի ալնընա տալաթարագ վէ անլէրի նէրէյէ գօյապիլիլ օլտըղընը զիհինտէ արաշտըրարագ :

— Խալլ . . . խալլ . . . միւմքինսիլ տիր . . . էյլէ շէյ օլամագ . . . - տէմէքտէ իտի :

Նակէհան, մէրգուլմա իրի կէօղլէրինտէ պիր շէօլէի մէսէրրէթ բարլատը . . . Տէրհալ գօշուպ պիր սանտալիէ իւղէրինտէն էօքսիւղլէրին հէյպէսինի ալտը . իչպու հէյպէ տէրուներնտէ պիր գալ թագըմ չամալքըլլէ իքի սիյահ ֆիսթան, վէ ուֆագ պիր թախթա գուլթ պուլընմագտա ըտըրի, պու գուլթը տախի անճագ վալիտէլէրինին իքէքտէն մամուլ մէնտիլինի, իքի պիւքիւթ սաշընը վէ տախմա պօյնընտա թաշըտըղը սիյահ գօրտէլայը հալի իսէ . զիրա էսնաի մուսատէրէտէ վալիտէլէրինին պիր աղ էշեասընը տախի Բուսիա հիւքիւմէթի վապթ իյլէմիշ իտի : Տակոպէր՝ մէղքիւր էշեանըն քեաֆֆէսինի տէ պիրէր պիրէր արաշտըրտը, հէյպէնին հէր քէօշէ պուճաղընը թէհարրի իյլէտի . լաքին եինէ հիշ պիր շէյ պուլլամատը :

Պուներն իւղէրինէ, քէնտիսինի պիւս պիւթիւն զաիպ

խտերէք մասայա տաեանոր . պու գալի իւլ վիճուտ վէ
մէթանէթբէրվէր ասքէր , եաւալ եաւալ զաաֆ հրսս իթ-
մէ յէ պաշլայօրտը Չէհրէսինի պիր հուճրէթի ֆեվզ
էլ ատէ իսթիլա իյլէ . իսպ զանն իտէրսին քի կէօղլէրինտէն
աթէշ սաշլըմագտա վէ սօղուգ պիր թէր տախի այնըն .
տան աշաղըյա ագմագտա ըսը . . . տիղլէրի իսէ՝ կէօղլէ
շարբաճագ տէրէճէտէ տիթրէյօրտու :

Լիսանը ավամտա տէրէր քի ~~տէրէր~~ եւլէ . . .
ւէ . ի-հ-ի-ի-ի տախի պէօյլէ տիր , պիսս պիւթիւն է-իւ-ի-
ի-ի-ի-ի իսթէմէզ . տէրեաի մէեուսիյէթէ զարգ օլան պիր
քիմսէ քեամիլէն քէնտիսինի պըրագմաղ . իշթէ Տակոպէր
տախի , պու գապիլտէն օլարագ , միւնասիպէթսիլ , մէճ-
նունանէ վէ նա գապիլի հուսուլ պիր իւմիտէ տահա գա-
րըլտը . պիրտէն պիրէ իքի էօքսիւզ զբզըրյաղա տօղրու
տէօնտիւ , վէ շէհրէսիլէ սէտասընտա մէշհուտ օլան ա-
սարը թէղայեիւր վէ իհթիզաղա էհէմմիյեթէ պիլի
վերմէյէրէք մէզպուրէյէրէ իսթապէն .

— Սագլամագ իշուն սիզէ վէրմէտիմ մի . . . սէօյլէ-
յինիզ պագայըմ . — տէտի :

Բօզ վէ Պլանշ , Տակոպէրին պէնգինին սօղուլըլըն .
տան վէ սիմասընըն ֆեվզ էլ ատէ թէղայեիւրինտէն սօն տէ-
րէճէ գօրգարագ , պու սիւալինէ ճէվապ վէրէճէք եհրտէ ,
պիր նիտաի մէեուսանէ ըէֆ իթտիլէր :

Բօզ . — Եա Բապպի . . . Եա Բապպի . . . նէն վար ,
Տակոպէր :

Տակոպէր . — (Թէէսսիւրի գալպ վէ հէյէճանընտան
նաշի քէնտիսինի դաիպ իթմիշ օլարագ հէվլէնկիզ պիր
սէտա իլէ .) Եանընրդտա մը տըր , էվլէթ եախօտ եօգ
տէյինիզ . էհէր եօգ ըսա . . . պիր պըշագ ալըր դարնըմա
. . . սաբլարըմ , պիլմիշ օլընըզ . . . :

Պլանշ . — Ահ , Տակոպէր , սէն խայրխահ պիր ատէմ
սին . . . սէնին գալպին պուլունմաղ պիր գալպ տըր . . . է-

կէր քէտէրինի մուճիպ օլան պիզ իսէք սուշումըզը աֆվ
իլէ . . .

Բօզ . — Սէն պիզի տէրէճէի նիհայէտէ սէվէրսին . . .
պիզէ քէօթիւլիւք իթմէք իսթէմէզ սին . . . :

Սէֆիլ շօճուգլար , էլլէրինի միւսթէտիյանէ պիր սու-
րէթտէ ասքէրէ տօղրու ուզաթարագ հէօնքիւր հէօնքիւր
աղլամաղա պաշլատըլար :

Տակոպէր իսէ , պիր նաղարը վահշէթայուտ իլէ քէշ-
տիլէրինէ պագմագտա վէ ֆագաթ անլէրտէն հիշ պիրիսինի
կէօրէմէմէքտէ իտի . լարին զավալը իսթիեար , պիրտէն պի-
րէ գալրամըշ օլան շու ճիննէթ հալի եաւալ եաւալ զալի
օլմաղա պաշլայարագ , հագըգաթը հալ պիլ ճիւմէնէթաի-
ճի վէիսիմէսիլլէ պէրապէր զիհնինտէ թէքրար թէճէսսիւմ
իլլէտի . պուլըն իւղէրինէ , պիշարէ ասքէր , էլլէրինի եէք-
տիկէրինէ գալուշտըրըպ , էօքսիւզլէրին եաթաղը եանըն-
տա տիզ քէօքսիւ վէ պաշըն տախի եաթաղա տայաթտը .
պատէհու տէմիր կիպի գալպի բէք օլան պու իսթիեա-
րըն ինիլթի վէ ընչըրըզլարը արասընտա . « Ա ֆվ իտի-
նիշ . . . ա ֆվ իտինիզ . . . պիլմէյօրում . . . ա հ . . . պու
նէ ֆէլաքթ . . . պու նէ պէտպաթթըր . . . ա ֆվ իտի-
նիշ . » սէօղլէրի իշիտիլմէյէ պաշլատը :

Իքի էօքսիւզ շօճուգլար , Տակոպէրին պու քէտէր ու
ըզտըրապընը կէօրէրէք , հէր նէ գատար սէպէպինի ան-
լայամատըլար ըսա տա , պու միսիլու հալլէր պէօյլէ պիր
իսթիեար ատէմ իշուն ահվալը էլիմէտէն մատուտ օլտը-
ղընը պիլտիքլէրինտէն , հէր իքիսինին եիւրէյի տախի բար-
շա բարշա օլմաղա պաշլատը , վէ նէ եաբաճագլարընը շա-
շըրարագ , մէրգումըն սաշտան արի օլան պաշընը քէնտի
գօլարը իշինէ ալտըլար վէ աճը աճը աղլայարագ .

— Լարին Տակոպէր , պիր քէրրէ եիւղիւմիւզէ պագ
. . . քէտէր ու թէէսսիւֆիւնին սէպէպինի պիզէ սէօյլէ
. . . սէնի պու տէրէճէ տիւշարը ըզտըրապ իտէն աճապա
պիլզմիլիշ . . . — տէյու հայգըրտըլար :

Պու էսնատէ , ներտիւպան ի զէրինտէ պիր այագ բաթըրտըսը իշիտիտի . պուներ միթէագըպ , գաբունըն տըշարըսընտա պէքլէմէքտէ օլան Բապա-ժուա տախի հավլամաղա պաշատը . պու այագ բաթըրտըսը թէգարրուպ իթտիքէ , քէօրէյին ավավէսի տախի իշթիտատ իտիյօրտու . հաթթա ճէսուր հայվան, եալընըզ հավլամաղլա տա իքթիֆա իթմէյիպ, պէսպէլլի ատավէթքեարանէ նիւմայըշար տախի իճրա իթմէքտէ օլմայըքի, միւսաֆիրխանէ սահիպի պու սըրատա հիտտէթամիզ պիր սէտա իլէ .

— Հէյ , հէմէհերի , սանա սէօլլիյօրում , եա քէօրէյիքի եանընա շաղըր , վէ եախօտ քէնտիսինէ լաֆ անլաթ . . . գարիյէ միւտիրի էֆէնտի կէլիյօր . . . - տէյու պաղըրտը :

Բօզ . - Իշիտիյօր մըսըն , Տակուպէր . . . կէլէն գարիյէ միւտիրի իմիշ :

Պլանշ . - Իշթէ եօգարըյա շըգըյօրլար :

‘Ի-էնէ Դ-էնէ սէօղիւ’ Տակուպէրէ հէր շէյի տէրխաթըր իթտիրտի վէ եախօտ թապիրի էսահհլա՝ մէրդումըն քէտէր ու ըզտըրապընը տէրէճէի նիհայէյէ վարտըրտը . պարկիրի էօլմիւշ վէ քէնտիսի տախի քեաղըտսըզ վէ բարասըզ գալմըշ օլուպ , սէյահաթտա , եալընըզ պիր կիւն թէէխիւր իտիպ տէ Բարիսէ պիր կիւն կէճ վասըյ օլտա , իրի գըզգարընտաշըն սօն իւմիտի տախի մահլ ու պէրպատ օլաճաղը կիպի , պու գատար զէմանտան պէրու իճրա իթմէքտէ օլտըզլարը միւշքիլ վէ թագաթկիւտազ սէյահաթ տախի պօշա կիտէճէքտի :

Տիւնեատա հէր տիւրլիւ աղապ ու ճէֆայը կէօրիւպ կէշիրմիշ , վէ կէօղիւ հէր նէվ՝ թէհլիքէյէ ալըշմըշ օլան ատէմէր , գաթի պիր ֆէլաքէթէ տէլալէթ իտէն ըզտըրապաթը էլիմէյէ գաթլանմագտան ըու , էն պէօյիւք թէհլիքէլէրէ հէտէֆ օլմագլըղը վէ էն մուխաթարալը մէվգըլէրտէ պուլընմագլըղը տահա զիյատէ թէրճիհ իտէր-

լեր . իշթէ պիգիմ՝ Տակոպէր տախի պու գապիլ ատէմ-
լերտէն պիրիսի իտի .

Մէրգուժ իսթիեար , գարիյէ միւտիրինն ատալէթ
ու մերհամէթինէ իլթիճա իթմէքտէն պաշղա պիր շարէի
նէճաթ պուլընմատրղընը վէ միւմաիլէյհի քէնտիսինէ պէնտ
իթմէք իշուճն օլանճա ճահտ ու դայրէթինի սարֆ իթմէք
կէլէճէյինի քէնտի ագլլ սէյիմի վէ ինսանը հայ-
րէթտէ պրրագաճագ տէրէճէտէ օլան ֆէտաքեսարլըղը
սայէսինտէ տէրհալ անլատր . Պինաէն ալէյհ , եաթաղըն
շարշէպիլլէ կէօզլէրինի սիլիպ օլտըղը եէրտէն դալգտը ,
վէ սաքինանէ վէ գաթի պիր սէտա իլէ էօքսիւզլէրէ խի-
թապէն .

— Դօրգմայընըզ էվլատլարըմ , պու կէլէն ատէմ
պիգիմ՝ գուլթարընըմըզ օլմագ կէրէք տիր . - տէտի .

Բապա-ժուա՝ մուգայեէտ պիր գարաղօլ նէֆէրի կի-
պի՝ նէրտիւպան պաշընտա հայէա պէրլէմէքտէ վէ միւ-
սաֆիրլսանէ սահիպինին եօգարը չըգմասընա միւմանաթ
կէօթէրմէքտէ օլտըղընտան , մէրգուժ թէքրար պաղըրըպ .

— Հէյ , պագսանա եահու՛ւ , քէօքէյինի չաղըրաճագ
մըսըն . . . պու հայվանտա գուտուրմըշ տըր , նէ տիր . . .
նէ իշուճն պաղլամայօրսուն . միւսաֆիրլսանէմ տէրունինտէ
իլգա՝ իթտիլին դարար վէ զիյանլար արթըզ քիֆայէթ
իթմէտի մի . . . իշիտլյօր մըսըն , հէմշէհրի , գարիյէ միւ-
տիրի էֆէնտի , Սօրոքը իսթինթագ իթմիշ օլտըղը կիպի
շիմտի տէ սէնի իսթինթագ իթմէք իսթիյօր . - տէտի .

Տակոպէր , էօքսիւզլէրին իգպալի քէնտիսինին գարիյէ
միւտիրի իլէ պէրապէր իտէճէյի միւլագաթըն նէթիճէսինէ
մէնուլթ օլտըղընը հրսս իթմիշ օլմաղլա , միւմաիլէյհ հու-
զուրընա միւմքինի մէրթէպէ մունթագամ պիր դըլաֆէթլէ
չըգմագլըղը էնսէպ ատտ իտէրէք , սաշտըրըլլա պըլըզլա-
րընը տիւզէլթիպ , գուքուլթընըն եագասընը տիւյմէլէտի
էլլէրիլլէ տէ գօլլարընըն թօզլարընը սիլքտի .

Տակոպէր, պունճա վեգայի միւլիմէ ինճաթըյա տիւշարը խէվի ու հիրաս օլմուշ վէ բէֆթէ բէֆթէ թէզ-եիտի տէհչէթ իթմէքտէ պուլընմըշ օլան թիւլիւր գըզլա-րա խիթապէն. «Գորգ մայընըզ, էվլատլարըմ, եաթաղը-նըզտա էյիճէ քէնտինիյի հըֆզ իտինիզ. . . Ծայէտ պի-րիսինին իչէրիյէ կիրմէսի իյթիզա իտէճէք օլուրսա, եա-լընըզ գարիյէ միւտիրի կիրէպիլէճէք տիր. . . » սէօզլէրի-նի սէօյլէտիքտէն սօնրա, էլինի գարուընըն թիւլիւր իւզէրի-նէ գօյտըղը սըրատա, գալպինտէ շաթլէթ շիտտէթլի պիր չարբըթը հըսա իյլէտի:

Նիհայէթ, գարույը աչարագ նէրտիւպան պաշընա տօղրու իլէրիլէտի վէ քէօթէյինէ խիթապէն.

— Բապա-թուա, սուս, էվլէրիւր արթըզ, պուրայա կէլ. — տէտի:

Դէօթէք՝ Տակոպէրին էմրինէ, ըիզասը խիւաֆընտա օ-լարագ իթաաթ իյլէտի. պունընյա պէրապէր, միւսաֆիր-խանէ միւտիրինէ գարըլ պու կիսլի խուսուլմէթքեարանէ նիւմայըլլարտա պուլընմագտան հայվանը մէն՝ իչուն սահի-պինին իքի տէֆա էմր իյլէմէսի իզթիզա իթմիշ իտի: Օ-թէլճի իսէ՝ պիր էլիլէ պիր ֆէնար վէ տիկէրիյլէ տէ շապ-գասընը թուլթմըշ օլտըղը հալտէ, ըիսեթթեարանէ պիր սուրէթտէ գարիյէ միւտիրինէ բէհպէրլիք իթմէքտէ, վէ միւմաիլէյհին շէհրէի ամիրանէսի իսէ, նէրտիւպանըն գա-րանըղընտան բէք տէ էյի կէօրիւնմէմէքտէ իտի:

Հարիմին արգասընտա, վէ պիր գաշ պասամագ աչա-ղըտա, պաշգա պիր ֆէնարըն ալտընյըղըյա, միւսաֆիր-խանէ սէքէնէսինտէն պաղըլլարընըն միւթէճէսսիս սիմա-լարը պէլլի պէլլիսիզ կէօրիւնիւյօրտու:

Տակոպէր, Բապա-թուայը օտասընա իտխալ իթտիք-տէն սօնրա, գարույը գարատը վէ պիր գաշ քիչլիլ իս-թիւնապ իտէպիլէճէք գատար կէնիշ օլան վէ պիր քէօշէ-սինտէ տախի արգալըզլը պիր թախթա գանարէսի պու-

լընան նէրտիւպան պաշընա տօղրու իքի ատըմ գատար ի-լէրիլէտի:

Դարիյէ միւտիրի, նէրտիւպանըն սօն պասամագընա կէլմիշ օլտըղընտան, Տակոպէրին՝ օտա գարուսընը գա-րամագտա օլտըղընը, վէ դանն իտէրսին քի մէղքիւր օտայա քէնտիսինին տուխուլինի մէն՝ իթմէք իսթէտիյինի կէօրիւն-ճէ, շաշա գալմըշ օլմալը տըր քի, սէրթ պիր թալը իլէ:

— Դարույը նէ՝ իչուն գարայօրսուն. — տէյու սօր-տու:

Տակոպէր. — Էվլէլէն՝ շունըն իչուն քի, պէնիմ ա-ղույը շէֆգաթըմա թէվտի՝ իտիլմիշ օլան իքի գըզըղաղ իչէրիտէ եաթըյօրլար. սանիյէն՝ շու սէպէպտէն նաշի քի, սիղին իճրա իտէճէյիլիզ իսթիճվապ՝ շօճուղլարը քէտէր-լէնտիրմէք խասասընա մալիք տիր. պինաէն ալէյհ բէճա իտէրիմ, միւտիր էֆէնտի հաղըթլէրի քի, պու գանարէ իւզէրինէ օթուրու պ պէնի իսթինթագ իտէսինիզ. պիրա կէրէք օտամըղտա օլսուն, վէ կէրէք պուրաճըգտա օլսուն, հէքսի միւսավի տիր, գանն իտէրիմ:

Դարիյէ միւտիրի. — (Պիր թալըրը նախօշնուտի ըղհար իտէրէք.) Էյի ամմա, իսթինթագ մահալինի թայինէ սէ-նին նէ՝ հաղ գըն վար. . . :

Տակոպէր. — (Հարիմի պիրտէն պիրէ կիւճէնտիրիլ գօրգուսըյա.) Խայր, միւտիր էֆէնտի հաղըթլէրի, թա-յին իթմէյէ հագղըմ եօգ տուր. անճագ, էվլատլարըմ մէսապէսինտէ օլան պու կէնճ շօճուղլար, հէնուզ եաթ-մըշ վէ զաթէն տէ զիեատէսիյլէ մուղտարըպ պուլընմըշ օլտըղլարընտան, էկէր պէնի պուրատա իսթինթագ իթ-մէյէ մուվաֆագաթ պույուրըրսանըզ, բէք պէօյիւք էսէրի միւրիւվլէթ կէօսթէրմիշ օլաճագսընըզ:

Դարիյէ միւտիրի. — (Ճանը սըզըլարագ.) Հըմ, պու-րատա հա՛. . . տօղրուսը էյի անգարիա, կիճէ եարըսը եաթաղըմտան չըզմագ տա պուրայա կէլմէք. . . Լաքին

հէք նէ հալ իսէ, տիլիսահըն վէճհ իւղրէ օլսուն, սէնի պուրատա իսթիճվապ իտէրիմ . . . (Պատէհու միւսա- ֆիրխանէ միւտիլինէ տօլլու տէօնէրէք.) Թէհարը շու գա- նաբէնին իւղէրինէ գօլընըղ տա պիղի եալընըղ պըրագը- նըղ . . . - տէտի :

Միւսաֆիրխանէ սահիպի՝ պու էմրէ իթաաթ կէօս- թէրիպ քէնտի ատէմլէրիլէ պէրապէր նէրտիւպանտան ա- շաղըյա էնտի . լաքին հիյնի իսթինթագտա հաղրը պու- լընամայաճաղը ճիհէթլէ զիւստէսիլլէ հիտտէթլէնմիշ իտի :

Իսթիսար ասքէր, հաքիմ իլէ պիլլիբտէ եալընըղ գալտը :

13

Ս Ո Ւ Հ Ա Բ Ե Մ Է

Մոքէրն գարիլէսինին միւտիլի տիրայէթսէմլիլի՝ պա- շընա շուհաստան մամուլ պիր սէրբուշ կիլիինմիշ վէ քէնտիսի տէ կէնիշ պիր մանթօյա պիւրիւնմիւշ օլտըղը հալտէ, նէրտիւ- պան պաշընըն պիր քէօշէսինտէ պուլընան գանաբէ իւղէ- րինէ օթուրտը : Միւսաթլէյհ, թախմինէն ալթմըշ եաշընտա պիր ատէմ օլուպ, վիճուտի շիշման վէ իրի եարը վէ չէհ- րէսինտէ տախի ալէախիմի զուրուր վէ խուշունէթ մէնգուշ ըտը : Արա սըրա տախի, ալթուսընտան վագթսըղ ույան- տըղը ճիհէթլէ շիշմիշ վէ գըղարմըշ օլան կէօղլէրինի, գըր- մըղը վէ շիշման էլլէրիլլէ օղուշտըրըյօրտու :

Տակոպէր, պաշը աշըգ օլտըղը վէ սիմասընտա տա-

իս ասարը ինգըյատ վէ իհթիրամ մէշհուտ պուլուստըղը հալտէ, էսկի բոլիս շապգասընը իքի էլի արասընա թութ- մըշ վէ այագ իւղէրինտէ տուրմըշ օլարագ, գարիլէ միւ- տիրինին նաղարը շէֆգաթ վէ մէրհամէթինի էօքսիւզլէրին հալը էսէֆիշթիմալի իւղէրինէ ճէլպ իտէպիլէճէյինի քէշֆ իշուն միւսաթլէյհին թէնտ վէ նախօշնուտ չէհրէվիթէա- գիգ իթմէքտէ իտի :

Տակոպէր, շու պուհրանլը տագըգատա, թէքմիլ սօ- ղուգ գանլըլըղընը, ագլ ու զէքեալէթինի, ֆէսահէթ ու պէլալէթինի, ճէսարէթ ու մէթանէթինի քէնտի իմտա- տընա ճէլպ իթմիշ իտի : սապըգ գուսպարաճը ասքէրի, էսնաի մուհարէպաթտա, պէլլի եիկիրմի տէֆա էօլիւ- մէ գարըր քէնշէլլէյիշ, վէ պիւքիւնէթ վէ մէթանէթինէ ասլա խալէլ վէրմէքթիշին, բէրէսթիշ տէրէճէսինտէ հիւր- մէթ իթտիլի գահրաման իմքէրաթօրըն նաղարը տէհշէթ- տիսարը էօնիւնտէ պիլէ կէօղլէրինի էյմէմիշ պիր ատէմ իքէն, էհէմմիլէթսիղ պիր գարիլէնին շու պէտշէհրէ միւ- տիրի հուզուրընտա թիր թիր տիթրէմէքտէ օլտըղընը հըսս իլլէտի, Հաթթա, պիր գաշ սաաթ էվլէլ տախի, հալէթի ճէլլէ կէլմիշ օլան պիր վալիտէնին քէնտիսինէ թահմիլ իթ- միշ օլտըղը պիր մուգատտէս մէմուրիլէթի թէհլիքէյէ իլգա իթմիշ օլմամագ իշուն, Բէյղամպէրին մէյտան օգուր- ճասընա իթտիլի հագարաթը քիւսթախանէսինէ քէմալը սապը ու սիւքիւնէթլէ գաթլանմըշ օլտըղընտան, ֆագի- լէթ վէ սաֆվէթլէ մութթասըֆ պիր գալպին՝ ֆէտաքեար- լըղ տուլլուսընտա, նէ տէրէճէ իլէրիլլէ վարապիլէճէյինի իսպաթ իլլէմիշ իտի :

Դարիլէ միւտիլի . - (Նէգաքէթսիղ պիր թավր իլէ վէ սապրսըղըղընտան էսնէյէրէք.) Պէրաէթի զիմմէթինի իս- պաթ իշուն նէ տէյէճէյին վար . . . հայտի, շաքուգ սէօյ- լէ . . . պէքլէյէճէք վագթըմ եօգ :

Տակոպէր . - (Մէթին պիր պէտա իլէ.) Պէրաէթի Ա—28

ղիմէթիմի իսպաթ իտէճէք պիր շէյիմ Եօզ տըր . ան-
ճագ , շիրեայէթիմ վար տըր , միւտիր էփէնտի հաղրէթլէրի :

Սիւտիր . - Սանա իրատ իտէճէյիմ սիւալլէրին Նէ
Եօլտա օլաճաղընը պանա մը էօյրէթմէք իսթէյօրսուն :

Հաքիմի միւմսիյէյհ պու սէօզլէրի օ տէրէճէ էքշի
պիր շէհրէ իլէ թէֆէվվիհ իյլէմիշ իտի քի , իսթիեար
քէր , միւքեայէմէյի պէօյլէ Եօլսուզ սուրէթտէ պաշլամըշ
օլմասընտան տօլայը քէնտիսինի թայիպ իյլէտի , իմտի ,
գարիյէ միւտիրինին հիտտէթինի ~~թէպըն~~ իթմէք իշուն ,
իհթիրամքեարանէ պիր սուրէթտէ ճէվապա աղաղլէ :

— Աֆլընըզը տիյէրիմ . միւտիր էփէնտի հաղրէթլէ-
րի . լայրգը վէճէ ի շրէ իփատէի մէրում իտէմէտիմ . տէ-
մէք իսթէր իտիմ քի , պու իշտէ պէնիմ հիշ պիր դապու-
հաթըմ Եօզ տըր . - տէտի :

Սիւտիր . - Էյի ամմա , Բէյլամպէր աքսինի իտտիւա
իտիյօր :

Տակոպէր . - (Շիւպհէյի պիր թավր իլէ .) Բէյլամ-
պէր մի :

Սիւտիր . - Էվլէթ , Բէյլամպէր տիյանէթքեար վէ
էհլի բրղ պիր ատէմ օլուպ , Եալան սէօյլէյէմէզ :

Տակոպէր . - Պու խուսուստա պիր շէյ սէօյլէյէմէմ .
լաքին օ էհլի բրղ պիր ատէմ իսէ , սիղ տէ ատալէթրէր-
վէր վէ քէրէմքեար պիր զաթ սընըզ . իմտի , պէնտէնիզի
տիսլէմէրսիզին մահրիւմ իթմէզ սինիզ . . . Սիղին կիպի
հաղգանիյեթէթէրվէր պիր զաթ հագգսըղլըզ զաթան իս-
թիեար իթմէզ . . . խա'յր , խա'յր . . . պէօյլէ ~~օլտըր~~ սի-
մանըղտան տախի պէլլի տիր . - տէտի :

Տակոպէր , պիյա իսթիեար միւտահէնէ Եօլընա սա-
րարագ , գալըն սէտասընը միւմրինի մէրթէպէ միւլայիմ-
լէթմէյէ վէ շէհրէի անիֆանէսինի միւթէպէսսիմանէ վէ
միւտահէնէքեարանէ պիր սուրէթէ թահվիլ իյլէմէյէ շա-
լըշմագտա ըտը . Պինաէն ալէյհ թարղ ու աթվարընտա-

քի նեղաբէթ վէ ինթիրամը պիր գաթ տահա թէզնիտ ի տերէք, *իւզվէթէն* .

— Էվվէթ , սիգին կիպի ատիլ պիր *գաթ* , սիգին կիպի միւհթէրէմ պիր հարիմ եալընըզ պիր գուլագլա տինլէմէզ վէ տինլէյէմէզ . — տէյուլ պէյան իյլէտի :

Միւտիր . — Գուլագլա տինլէյէմէք պիր շէյ եօգ , կէօրմէք քեաֆի տիր . հէր նէ դատար կէօզլէրիմ ըսրըղան ըլա օվալանմը կիպի եանըյօրսա տա . . . Մորոքըն էլի թէհթէթ պիր սուրէթտէ եարալանմըզ օլտըղընը կէօրէպիլտիմ :

Տակոպէր . — Էվվէթ , միւտիր էֆէնտի հազրէթլէրի , բէք տօղրու տըր . յաքին , շուրասընը միւլահազա պույուլընըզ քի , էկէր դաբուսընը վէ դաֆէպէրինի սըզըճա գարաթմըզ օլայրտը , պու ֆէլաքէթլէրին հիշ պիրիսի տէ զուհուր իթմէյէմէքտի . . . :

Միւտիր . — Խա'յր . . . եանըլըյօրսուն . . . դապահաթ սէնին տիր . հայլանընը *եէմէյէ* կիւզէլճէ պաղլամագլազըմ կէլիլի իտի , նէ իլուն պաղլամատըն :

Տակոպէր . — (Տահա զիեատէ միւտահին վէ խօշ պիր սէտա իլէ .) Ձիլ վազը հագգընըզ վար , միւտիր էֆէնտի հազրէթլէրի , պէնիմ կիպի հագիր պիր ատէմ սիգին կիպի տիրայէթլի պիր զաթըն իֆատէսինէ գարչը սէօղ սէօյլէյէմէզ . հալ պու քի , էկէր զարազքեարլըզ սաիգասըլլա պարկիրիմի շէօզիւպ տէ հայլանխանէյէ կէօթիւրմիւշ օլսալար , սիզ տէ իթիրաֆիտէճէք մի սինիզ , եալսօտ սիզէ էմր իթմէյէ սէլահիյեթիմ օլմատըղընտան , սիզ տէ լուլթֆէն իգրար պույուրաճագ մը սընըզ քի , *պու* իշտէ պէնիմ ասլա գապահաթըմ եօգ տըր :

Միւտիր . — Լաքին սանա պէօյլէ պիր քէօթիւլիւք նէ իշուն եարմագ իսթէյէմէքլէր :

Տակոպէր . — Պիլմէմ , միւտիր էֆէնտի *հազրէթլէրի* աճագ . . .

Միւտիր . - (Սապրսըզլըզլա .) Պիւմէզ միսին . . . էօյ-
լէ իսէ պէն հիշ պիւմէմ . էօֆ պէ , հայ Ալլահ պէլասընը
վերսին , կէպէրմիշ պիր հայվանըն լաշէսի իշուն պու նէ
գատար տիվանէնէ սէօզլէր . - տէյու պազըրտը :

Ասքէրին չէհրէսինտէ էվվէլնէ հասըլ օլմուշ օլան ա.
լէսիմի նէզաքէթ վէ լէթաֆէթ , պիրտէն պիրէ զաիլ օ.
լարագ , թէքրար հալը ասլիսինէ թէհալվիւլ իյլէտի , վէ
թէմքինլի վէ լէրզէնաք պիր սէտա իլէ .

— Էվվէթ , պարկիրիմ էօլիւպ եալընըզ լաշէսի գալ-
տը . հալ պու քի , իսթիսար օլմագլա պէրապէր , տահա
պիր սաաթ էվվէլ հարէքեաթընտա ճէսարէթ վէ զէքեա-
վէթ միւշահէտէ օլունըյօրտու . . . սէսիմի իշիտիր իշիթ-
մէզ , մէսէրրէթ վէ մէմնունիյեթլէ քիշնէր իտի . . . վագ-
թըլա վալիտէլէրինի թաշըմըշ օլտըղը կիպի , իքի պիշարէ
էօքսիւզլէրիմի հէր կիւն սըրթընտա թաշըր վէ ազլամ
օլընճա էլլէրինի քէմալը թէվագու իլէ եալար ըտը . . .
շիմտի իսէ , քիմնէյի թաշըյամայաճագ տըր . հայվանըմըն
ճէսէտինի չէօքլիւլէ աթաճագլար վէ էթինի տէ քէօքէք-
լէր բարշալայըպ եէյէլլէր տիր . . . պէօյլէնէ հէր շէյ
խիթամ պուլաճագ տըր . . . Ահ , գալպիմտէ հըսս իթ-
տիյիմ քէտէր վէ աղըրըլ ճէ իշուն եիւզիւմէ վուրըյօր-
տըր . միւտիր էֆէնտի հազրէթլէրի , պէն ժօվիալըմը բէք
սէվէր իտիմ , կէօղիւմիւն իքի նուրը կիպի իտի . - տէտի :

Տակոպէր , պու սէօզլէրի օ տէրէնէ ճիտտի վէ մի-
էսսիր պիր սաֆտէրունըզլա սէօյլէտի քի , գարիյէ միւ-
տիրի ըզզաթ վէ մէրհամէթէ կէլիւպ , պիր ազ էվվէլ
սէօյլէմիշ օլտըղը սէրթ սէօզլէրինտէն տօլայը նատիմ վէ
բէշիման օլտու վէ սաքինանէ պիր սէտա իլէ .

— Անլայօրում քի պարկիրինի բէք զիյատէ աճըյօր-
տուն . լաքին նէ եաբաճագսըն , էլինտէն նէ կէլիր այ օ-
ղուլ , պիր ֆէլաքէթ տիր օլտու . - տէտի :

Տակոպէր . - Էվվէթ , պիր ֆէլաքէթ , հէմ տէ պէօ-

յիւք պիր ֆէլաքէթ , միւտիր էֆէնտի հազրէթլէրի , Պէրա-
պէրիմտէ պուլընան պիշարէ էօքսիւզլէր , ուզուլ պիր եօլու-
րաճիլէն եիւրիւլէմէյէնէք գատար տէրմանսըզ , վէ արապա
իլէ սէյահաթ իտէմէյէլլէր տէրէնէտէ տախի ֆագիլ տիր-
լէր . . . պունընլա պէրապէր , շուպաթ այընտան էվվէլ Բա-
րիսէ մուվասէլէթիմիզ հէր հալտէ մուզթագի տիր . . . Վա-
լիտէլէրինի հիյնի վէֆաթընտա , էվլատլարընը ֆրանսայա
կէօթիւրէնէյիմի վատ իյլէմիշ իտիմ . զիրա պու սէֆիլ շօ-
ճուզլարըն պէնտէն զայրը քիմնէլէրի եօգտու :

Միւտիր . - Տէմէք տիր քի սիզ անլէրին . . .

Տակոպէր . - Սատըզ խըտմէթքեարըլըմ , միւտիր է-
ֆէնտի հազրէթլէրի . շիմտի պարկիրսիզ պէն նէ՝ եաբա-
ճաղըմ , պիւմէմ . . . Սիզ լութֆէքեար վէ ատիլ պիր զաթ
սընըզ , պէլլի էվլատլարընըզ տախի պուլունուր . էկէր ,
մէազ Ալլահ , անլէր տախի պիր կիւն պէնիմ էօքսիւզլէ-
րիմին հալ ու վագիլէթինտէ պուլունուպ տա , տիւնեա իւ-
զէրինտէ թէքմիլ մամէլէքլէրի վէ եէքեանէ իլթիճակեահ-
լարը քէնտիլէրինի էվլատը կիպի սէվվէրտէ օլան պիր իլս-
թիեար ապէրէ վէ քէնտիլէրինի թաշըեան պիր պարկի-
րէ մունհասըր գալըրսա . . . էկէր՝ անլէր , տօղտըզլարը
կիւնտէն պէրու ֆէլաքէթ վէ մուսիպէթտէն պաշգա պիր
շէյ կէօրմէյիզ տէ , քէնտի սաատէթ վէ պախթիեարըզ-
լարը մահգա պիր սէյահաթըն հիւսնիլէթիճէսինէ վապէս-
թէ պուլունուրսա , վէ պարկիրին վէֆաթըլլա պու սէյա-
հաթ տախի ուզտէի ալգ ու թէէխիւրէ տիւշար օլուրսա ,
պունլար , միւտիր էֆէնտի հազրէթլէրի , գալպինիզի
բարշալամազ մը , բէճա իտէրիմ , սէօյլէյինիզ . սիզ տէ
պէնիմ կիպի թէսլիմ իթմէզմիսինիզ քի , պարկիրիմին զը-
յա՛ը զայրը գապիլի թամիր պիր ֆէլաքէթ տիր . . .

Միւտիր . - (Հատտըր զաթընտա ֆէնա եիւրէքլի պիր
ատէմ օլմատըղընտան , Տակոպէրին հէյէճանընա պիզ զա-
րուր վէճհի միւշարէքէթ կէօսթէրէրէք .) Շիւպհէսիլ . օէ-

նին տիւշար օլտըղըն զարար ու զիյանըն վէխամէթինի շիմ տի անլայօրըմ. հէմտէ, շու պիշարէ յօճուղլարը եւավաշ եւավաշ աճրմաղա պաշլայօրըմ. գաշ եւաշընտա տըրլար :

Տակոպէր . - Ոն պէշ եւաշընտա վէ իքի ալլըգ էքիզլէր տիր :

Միւտիր . - Ոն պէշ եւաշընտա վէ իքի ալլըգ մը . . . տէմէք քի թամամ գըղըմ ֆրէտէրիգ գատար հա :

Տակոպէր . - (Թէքրար քէսպի էմիլյէնէթ իտէրէք .) պու շաղտա պիր գըղընըղ վար, էօլլէ մի, մի տիր էֆէն տի հաղրէթլէրի. էօլլէ իսէ, էօքսիւղլէրիմին հալը էսէֆ. իշթիմայի պատէմա պէնի մուղտարըպ իթմէյէճէք տիր, շունքի պիղիմ տավամըղը տախի աւտիյանէ ֆապ իտէրէթ միւսէլլէմի ալէմ օլան մէրհամէթինիղի հազգըմըղտա տիրիղ պույուրմայաճազսընըղ տրր . . .

Միւտիր . - Տավարար աւտիյանէ ֆապ իթմէք վէ հէք քէսին հազգընը իհգագ իլլէմէք վաղիֆէմ իղթիղասըն տան տրր . . . իմտի, պիլմէլիսին քի, պու իշտէ, էֆէն զին գապահաթը տախի միւսավի տիր. սէն, պարկիրին ֆէնա պաղլամըշսըն, Բէյղամպէր տախի գարույը աշը պրլազմիշ տրր. մէրգում, պէրաէթի զիմմէթինի ի պաթ իշուն. « էֆէ եարալանտը » տիյօր. սէն տախի. « Պարկիրիմ թէլէֆ օլտու » ճէվապըլլա մուգապէլէ իթմէք պէրապէր, պարկիրինին իթլաֆը նաղապիլի թա միր պիր ֆէլաթէթ օլտըղընը էտիլլէի աւտիտէ իլէ իսպաթ իտիյօրսուն :

Տակոպէր . - (Պիր խանտէի թայթիֆքեարանէ իլէ Միւտիր էֆէնտի հաղրէթլէրի, պէնիմ հազգըմը էֆէ պիր միւտաֆաա իտիյօրսընըղ քի, պէն հիշ պիր վազըթ տա իտէմէյէճէքտիմ. պէնիմ իֆատէմ տախի այն պու մէալտէ տիր. շունքի, սիղին տախի քէշֆ իտէպիլի ճէլլէրը վէճհլէ, պու պարկիր պէնիմ թէքմիլ սէրվէթիթ

թէքիլ իթմէքտէ իտի. պինաէն ալէյհ, ա'տլ ու հաղդա. նիյէթ իղթիղա իտէր. քի . . .

Միւտիր . - (Ասքէրին սէօղլունիւ քէսէրէք .) ճիւպհէ. սիզ. սէնին կէօթէրտիլին էսպապ ու տէլաիլ բէք միւ. քէմմէլ տիր . . . Բէյղամպէր, հէր նէ գատար էհլի ըրղ վէ էվլիյատան պիր զաթ ըսա տա, տավայը գազանմազ իշուն, վազըայը տէրէճէ պիր ուսթալըղլա արղ ու հէքեայէ իլլէտի. Պունտան պաշղա, Մորոք՝ պէնիմ էսկի թօթլարըմտան պիրիսի տիր. Պու գարիլէտէ հէման քեա. միլէն տինտար վէ դայրէթլի Գաթոլլիլէր օլտըղըմըղտան, մէրգում, պատընլարըմըղա պիր շօգ միւ ֆիտ քիթտալար ըլա զայլէթ միւ քէմմէլ ուրէթտէ իմալ իտիլմիշ թէսպիհ. իլլ վէ Հաղրէթի իսա թասվիլլէրի զայլէթ ուճուղ ֆիլյաթ. լա սաթմազ տա տրր . . . Պէլքի տէ պու սէօղլէրին, շու մէ. սէլէի հաղըրէ իլէ միւնասէպէթ վէ ճիհէթի թէալլիւղի եօգ տուր տէյէճէքսին, հազգըն վար տրր. մա հաղա նա. մուսըմ հազգը իշուն իթիրաֆ իտէրիմ քի, պուրայա կէլ. թիլմտէ, նիյէթիմ . . .

Տակոպէր . - (Կիթտիքճէ էմիլյէնէթ հասըլ իտէրէք .) Պէնի հազգսըղ չըղարմազ իտի, տէլլէ մի, միւտիր էֆէն. տի հաղրէթլէրի. լաքին պէլա եօգ, սիղին հէնուղ պիւ. թին պիւթիւն ույանմըշ օլմատըղընըղ պու հայէ սէպէպ զիւշ, վէ պինաէն ալէյհ, չէշմի աւալէթինիղ տախի դա. բար գալմիշ տրր . . .

Միւտիր . - (Սաֆտէրունըղլա .) Բէք տօղրու. պու սէլլէթլէրին միւմքինաթտան տրր. շունքի, Մորոքը իթիմա՝ իթտիլիմ զէման, հազգը քէնտիսինէ վէլէճէլլէմ Կըրգումա սէօլլէ միշտիմ, պունըն իւղէրինէ, քէմալը ու. լուվլը ճէնապլա պանա խիթապէն. « Մատամ քի, խաս. ֆիմ մահրիւմ իտիյօրսընըղ, քէնտիսինէ հալ ու վաղէ. յէթինի պիր գաթ տահա աղըրլաշտըրմազ. իթէմէլլիմ. սէն, մէրգում հազգընտա պիլտիլիմ պաղլ շէլլէրէ սէօյ-

լէմէքտէն սարֆր նաղար իտէրիւմ . . . » տէտի :

Տակոպէր . - Պէ՛ճ՛ճ՛ հազգըմտա մը . . . :

Միւտիր . - Է՛վվէ թ , սէնին հազգընտա . լաքին՝ զա-
հիրի հա՛յէ նաղարէն սէնի մուվագ գաթէն պիր ճէղաի նազ-
տիյէ մահրիւմ իտէճէյիմի քէնտիսինէ պէյան իթտիյիւմ
տէ , մէրդում , ալիճէնապ պիր տիւշմէն կիւլի հարէքէթ
իտէրէք իսթիեարը սիւքիւթ իյէտի . զիրա , աչըդտան ա-
չրդա սէ՛յէրիւմ բի , սէնին իյէյ ու էսպապընր իսթիմա՝
իթմէղտէն ազտէմ , Ռէյլամպէրին եարասընա պէտէլ սէն-
տէն թազմինաթ թալէպ իտիպ քէնտիսինէ վէրմէքիյի զա-
րարյաչտըրմըշ ըտրմ :

Տակոպէր . - (Թէքրար միւտահէնէ եօլընա սարարազ .)
Իշթէ հէ՛յէրիւմը , միւտիր էֆէնտի հաղրէթլէրի քի ,
էն ատայէթբէրվէր վէ էն տիրայէթլի ատէմէր պիյէ ալ-
տանապիլիրիւթ իմիշ . (Գուրնազ պիր թավր թապայարազ .)
Լաքին սիզին կիւլի ազլը պաշընտա օլան ատէմէր , հազր-
գաթը տէրհալ թանըյապիլիրիւթ վէ դարչլարընտաքի
իսթէր Ռէյլամպէր օլսուն , իսթէր էվլիատան մատուտ
պուլունսուն , գօլայ գօլայ տօլապա կիրմէղլէր . - տէտի :

Տակոպէրին՝ միւտտէթի էօմրիւնտէ իւր տէֆա օլա-
րազ սէօյլէմիշ օլտըղը շու ճինասլը սէօզ , հալ ու վազի-
յէթինին վէխամէթինի վէ դարիյէ միւտիրինին նաղարը մէր-
համէթ վէ միւրիւվվէթինի ճէլպ իշուն , պիչարէ իսթիեա-
րըն նէ տէրէճէ սարֆը մէսաի վէ իզտամաթ իյլէտիլինի
կէօսթէրէպիլիր :

Դարիյէ միւտիրի , տաքէրին իֆատէի ախրէսինտէրի
լաթիֆէյի իպթիտաի էմրտէ անլայամատը . լաքին մէր-
դումըն ասարը պէչաչէթ վէ մէջնունիյեթ մէշհուտ օլան
չէհրէսինի , վէ « Գու ճինասլը սէօզիւմ նասըլ տըր , լա-
թիֆ տէյիլ մի տիր . տօղրուսը պէն պիլի հայրան օլ-
տում . » տէմէքտէն իպարէթ օլան պաղըչընը կէօրիւնճէ ,
իշին ֆարզընա վարարազ , պիր շէհրէի շէֆգաթքեարանէ

իլէ թէպէսսիւմ իթմէյէ պաշլատը . պատէհու , պաշընը սալլայարադ , քէնտիսի տախի պիր նէվ ճինասլա .

— Հա՛ , հա՛ , հա՛ . . . հազգըն վար տըր , Բէյլամպէր կիպի էվլիյատան մատուտ օլան քիմնէլէր տախի տօղրու խապէր վէրէմէպէր , տէյլի՛մի . . . հէր նէ հալ իսէ , սէն Մորոքա թաղմինաթ նամընա հիւ պիր շէյ թէտիյէ իթմէյէճէքսին . չունքի իքինիզին տախի գապահաթը միւսավի տիր . տիւշար օլտըղընըզ զարար վէ զիյան եէքտիկէրինի թաղմին իթմիշ տէմէք տիր . մէսէլա , անըն էլի եարալանմըշ , սէնին տախի պարկիրին թէլէֆ օլմուշ , վէ պինաէն ալէյհ , պիրի պիրինիզէ տիյէճէյինիզ գալմամըշ տըր . — տէտի :

Տակոպէր . — (Մարիս պիր սաֆտէրունլըզլա .) Օ հալտէ , պանա նէ՞ մըզ տար թէտիյէ իտէճէք տէյու զանն իտիյօրսընըզ :

Սիւտիր . — Նասրլ :

Տակոպէր . — Էվվէթ , միւտիր էֆէնտի հազրէթլէրի , նէ՞ գատար բարա թաղմին իտէճէք տէյու թախմին իտիյօրսընըզ :

Սիւտիր . — Նէ՞ գատար բարա մը :

Տակոպէր . — Էվվէթ . լաքին պու բարսունըն մըզ տա . րընը թային իթմէզտէն էվվէլ , սիզէ պիր շէյ արզ իթմէլ իսթէրիմ , միւտիր էֆէնտի հազրէթլէրի . շէյլէ քի , էլտէ իտէճէյիմ մէպլաղը պիր պարկիրին իշթիրասընա քեամիլէն հասր իթմէմէքլէ հուգուգըմըն խարիճինէ չըգմըշ օլմամ , զանն իտէրիմ . չունքի , Լիրսիյա հավալիսինտէ , բէյլիւլէրին եանընտա ուճուզ ֆիյաթլա պիր պարկիր պուլապիլիրիմ . . . հաթթա , սէօղ արամըզտա գալսըն եա , մէճպուրիյեէթ հասըլ օլուրսա , էյի պիր ~~էյէ~~ տախի պուլսամ , իքթիֆա իտէրիմ . . . հէմ պունտան տահա վիյատէ մէմնուն օլուրմ . չունքի , պիշարէ Ժօվիալըմը զաիպ իթտիքտէն սօնրա , պաշգա պիր պարկիրին արգատաշըշը

պանա աղբը կէլէճէք տիր . . . պուներն իշան լաղը՞ տըր
քի . . .

Միւտիր . - (Տակոպէրին սէօգիւնիւ քէսէրէք .) Նէ
սէօյլէյօրսըն պէ . հա՛նկը բարա , հա՛նկը էշէք հա՛նկը
պաշղա պարկիրտէն պահա իտիյօրսուն . . . Պին տէֆա տէ-
տիւմ քի , նէ՛ սէն Ռէյլամպէրէ պիր շէյ վէրէճէքսին , նէ՛
տէ օ սանա . . .

Տակոպէր . - Նէ՛ տէ օ պանա՛ մը :

Միւտիր . - Ա . . . ամմա տա դայրն դաֆան վար ըմըշ
հա . . . տէմինտէն պէրի սէօյլիյօրըմ տա հալէա տոյլմա-
յօր մըսըն . թէքրար իտէրիւմ քի , էկէր Ռէյլամպէրին ճան-
վէրլէրի ~~էլէ~~ պարկիրտի թէլէֆ իթմիշլէրսէ , Ռէյլամ-
պէր տէ թէհիքէլիճէ եարալանմըշ տըր . շու հալէ նա-
զարէն , իրինդին զարար վէ զիյանը տախի եէքտիլէրինի
թաղմին իթմիշ տէմէք տիր , եախօտ թապիրի տիկէրլէ՛
նէ սէն օնա թաղմինաթ վէրէճէքսին , վէ՛ նէ՛ տէ օ սանա
. . . անլաթապիլտիւմ մի աճապա :

Տակոպէր , տիւշարը հայրէթ վէ էնտիշէ օլարադ ,
պիր գաշ տաղըգա գասար ճէվապ վէրմէքսիլին , դարիյէ
միւտիրինին եիւզիւնէ պաղա գայտը . պիշարէ ատէմ , պու
դարարը դաթի իլէ թէքմիլ իւմիտլէրինին թէքրար պօշա
կիթտիլինի կէօրմէքտէ օլտըղընտան , հէյէճանը պիր սէ-
տա իլէ .

— Լաքին , միւտիր էֆէնտի հաղրէթլէրի , հէր քէսճէ
մալիւմ օլան ատալէթ վէ հադդշինասըղընըլա , շու նօդ-
թայա հասը տըղդաթ իթմէնիլի ըճա իտէրիւմ . շէօյլէ
քի , հայվանաթը վահշիյեէ միւրէպպիսինին եարասը , սէն՛ա-
թընը իճրատան քէնտիսինի մէն՛ իթմէլ . պէնիւմ պարկի-
րիմին իթլաֆը իսէ՛ սէյահաթըմըն տէվամընա մանի օլուր .
պինաէն ալէյհ՛ Մորոքըն պանա թաղմինաթ իթասը ա-
տալէթ իգթիզասընտան տըր . . .

Հաքիւմ , Ռէյլամպէրին ճէրիհասընտան տօլայը Տակո-

պէրի մէսուլ թուլթմայարադ , մէրգու՛մ հադդընտա լու-
ղումընտան զիյատէ ինսանիյեթթեարանէ տալրանմըշ տըր
տէյու զանն իթմէքտէ իտի . շուերի , Մորոք , պալէատէ
զիքը իթտիլիմիլ ~~վէճէլէ~~ , մէղդիւր էշեալի ըուհանիյեէյի
դայէթ ուճուղ ֆիլաթլա սաթարադ , մէմլէլէթին Գա-
թիլիլիլէրի վէ պիլիսասա դատընլարը իւղէրինտէ պէօ-
յիլ ք պիր նուֆուղ բէյտա իյլէմիշ իտի . պուներտան մաա-
տա , մէրգումըն՛ պաղը զէվաթըմիլ թէպէրէ թարաֆըն-
տան մաղհարը հիմայէ վէ մուալէնէթ օլտըղընը տա հէր
քէս պիլիլի իտի . Պինաէն ալէյհ , իսթիեար ասքէրին պու
տէրէճէ ըսրար վէ իպրամ կէօսթէրմէսինտէն տօլայը գա-
րիլէ միւտիրի կիւճէնէրէք , շէհրէսինի էվլէլիլի կիպի էք-
շիթտի , վէ սէրթ պիր թավը ըլա .

— Լաքին , պու իշտէ պիթարաֆանէ տալրանտըղըմ
իշուն պէնի բէշիման իթտիրէճէքսին . պանա ~~թէշէլիւր~~
իտէճէք եէրտէ , տահա զիյատէ մուլալէպաթտա՛ մը
պուլունըյօրսըն :

Տակոպէր . - Լաքին , միւտիր էֆէնտի հաղրէթլէրի ,
հադդըմը թալէպ իտիյօրըմ . . . Քեաշրի պէն տէ եօլըմա
տէվամ իտէպիլսէ իտիւմ տէ , Ռէյլամպէր կիպի էլիւմ եա-
րանլանմըշ օլայրտը :

Միւտիր . - Օրասընը պիլմէք պէնիւմ վաղիֆէմ ~~ալ-~~
յիլ տիր . . . պէն հիւքւմ իթտիւմ . . . պիթտի :

Տակոպէր . - Լաքին . . .

Միւտիր . - Լաքինի ֆիլանը ~~եօգ~~ . . . արթըղ եէթի-
շիր . . . պաշղա պիր մէսէլէյէ պաղալըմ . . . քեաղըտ-
լարըն նէրէտէ տիր :

Տակոպէր . - Էվլէթ , քեաղըտլարըմտան ատախի պահա
իտէճէյիլ . . . Լաքին , ըճա իտէրիւմ , միւտիր էֆէնտի
հաղրէթլէրի , իշէրիտէ եաթմըշ օլան իքի պիշարէ էօքսիւղ-
լէրէ մէրհամէթ իտինիլ . . . եօլըմըղա տէվամ իտէճէք
սուրէթտէ իճրաի ատալէթ պուլուրընը :

Միւտիր . - Պէն էլիմտէն կէլէնի տիրիդ իթմէտիմ . . . վաղիֆէ վէ մէհպարիլիէթիմտէն ղիյատէ պիլէ եարտում, թէքրար իտիյօրում, քեաղըտլարըն նէրէտէ տիր . . . կէօս. թէրի վէր :

Տակոպէր . - Իսլթիտաի էմրտէ իյզահը մատտէ իթմէքլիլիմ լազում տրր . շէօյլէ քի . . .

Միւտիր . - Իյզահաթա հաճէթ եօգ . . . քեաղըտլարըն կէօսթէր . . . պիր սէրսէրի կիպի սէնի թէվզըֆ վէ հապս իթմէքլիլիմի իսթէր միսին :

Տակոպէր . - Պէնի թէվզըֆ վէ հապս իթմէք մի . . .

Միւտիր . - Տէմէք իսթէրիմքի, էկէր քեաղըտլարըն կէօսթէրմէքտէն իմթինա իտէրսէն, քեաղըտլարըն եօգ ըմըշ կիպի ատտ իտէճէլիմ . . . պունըն նէթիճէսի իսէ մայիւմ տիր . էվրազը օլմայան եօլճըլար քիմ վէ նասըլ ատէմ օլտըղլարը հիւքիմէթճէ թէպէյեիւն իտէնէ գատար, թէվզըֆ վէ հապս օլունըրլար . . . տուլտըն մը, հայտի շու քեաղըտլարընը կէթիր տէ իշի պիթիլէլիմ. գիրա շօգ տուրմայրպ էվէ կիթմէք իսթէրիմ :

Տակոպէր . պիր ազ էվվէլ ղայէթ շիտտէթլի պիր իւմիտէ գարրլմըշ իքէն, մէսէլէնին րէնկ վէ սուրէթի պիրտէն պիրէ տէլիշմիշ օլտըղընը կէօրիւնճէ, հալ ու վաղիլէթինին թէքրար քէսպի վէխամէթ իթտիլինի անլատը. գարիլէ միւտիրինին պու սօն սիւալի, պիշարէ իթթիեարըն քէտէրնաք վէ մալմոււմ գալպինէ սօն պիր տարպէ տահա ինտիրմիշ իտի. ֆիլ հաղըգա, խըյզաթէն մուսթա. գիմ իւլ աթվար, վէ խուլուպեար վէ ֆազաթ մուաննիտ վէ թէնտմէշրէպ օլան, վէ միւտտէթի մէտիտէտէն պէրու սիլի ապէրիտէ պուլունուպ էսնաֆը էհալիլէ գարշը պազը մուամէլաթը իսթիպտատքեարանէ իճրասընա մէէլուֆ պուլընան պիր ատէմ իշուն, պու հալ հէմ միւտիլիմ հէմ տէ թէհլիքէլի պիր պէլա իտի :

Տակոպէր . քեաղըտլարըն նէրէտէ տիր . . . պիւտլիլէ

իշխանէ , սար սարք քէսիւմիշ իտի . հալ պու քի ըզտրրապ ու . հէյէճանրնր մութ մէինանէ պիր թաւլր իլէ կիչլէմէյէ չալըչմագտա , վէ պու սուրէթլէ զարիյէ միւտիրինին քէն . տիսի հազ գընտա էյի պիր ֆիքր քէյտա խէպիլէճէյինի մէմուլ իլլէմէքտէ իտի . պինաէն ալէյհ , սոն պիր ճահտ տահա իտէրէք .

— Ընտիր էֆէնտի հազրէթլէրի , քէյֆիլէթլին նէ . տէն իպարէթ օլտրղընր իքի չիֆիթ քէյաւլա անլաթայըմ . . . պունտան տահա սատէ պիր շէյ թէսավվուր օլու . նամագ . . . հէր քէսին պաշընա կէչլէպիլէ պիր հալ տըր . . . պէնիւմ տիլէնճիլէ վէ եախսոտ սէրսէրիյէ պէնդէր պիր շէհրէմ եօզ տըր , տէյիլ մի . նիհայէթ , էտնա միւլահա . զա իլէ անլայապիլիրսինիլ քի , իքի կէնճ զըզճըղաղ ըլա սէյահաթ իտէն նամուսքեար պիր ատէմ . . . :

Ընտիր . - Պու նէ՞ զատար պօշլաֆ . . . պէն սա . նա քեաղըտլարընր սօրըյօրըմ . . . քեաղըտլարըն նէ . րէտէ . . . :

Պու . էսնատէ , մէմուլին զայրի պիր պախթիեարլըզ սէմէրէսի օլարազ , իքի պէօյիւք եարտըմճըլար ճակոպէ . րին իմուտընա եէթիշտիլէր . շէօյլէ քի , եաթագլարընտա եաթմըշ պուլընան էօքսիւպէր , ճակոպէրին նէրտիւպան պաշընտա տուրուպ զօնըչմագտա օլմասընտան վէսվէսէ իտէրէք , զալգըպ կիլինմիշլէր , վէ զարիյէ միւտիրի . « Պու նէ՞ զատար պօշլաֆ . . . պէն սանա քեաղըտլարը . նր սօրըյօրըմ . . . քեաղըտլարըն նէրէտէ . . . » սէօղ . լէրինի իրատ իթտիլի սըրուտա , էլ էլէ վէրմիշ օլտրղլարը հալտէ , օտատան տըշարը չըզմըշլար ըտը :

Դարիյէ միւտիրի , լապիս օլտրղլարը մաթէմ էլպի . սէսիլէ պիր գաթ տահա նազարրուպա օլան պու իքի սի . մաի սաֆվէթնիւմայը կէօրիւր կէօրմէզ , վէլէհ ու հալլէ . թէ կիրիֆթար օլարազ , աեաղա գալգտը , իքի գըզ գա . ընտաշ իսէ , նակէհանի պիր հարէքէթ իճըասըյլա , ճա .

կոպէրին էլէրինէ սարլլարագ , գօրգագ վէ սաֆտիւանէ պիր նազարու հաքիմին եիւղիւնէ պագմաղա վէ ասքերին էլէրինի սրգմաղա պաշլատրլար . Գու հալ ոօն տէրէնէ միւէսսիր վէ ըիգգաթէնկիգ պիր մէնզարէ իտի . իսթիեար ասքէր , եիւղլէրինտէ ալէաիմի մասոււմիյեթ վէ լէթաֆէթ մէնգ ուշ օլան պու իքի էօքսիւզ շօճուղը , զանն իտէրսին քի , հաքիմինէ թագտիմ իտիյօրտու . զարիյէ միւտիրի , պու մէնզարէի հայրէթպախշայը կէօրիւննէ հըսսիյեաթը շէֆգաթքեարանէսի թէքրար զայեանէ կէլէրէք , զալպինի պիր հէյէճանը ֆէվգ էլ ատէ իսթիլա իյլէտի . Տակոպէր , զարիյէ միւտիրինին պու հալինի ֆէհմ իտէրէք , էօքսիւզլէրին էլէրի տաիւմա թուլթմըշ զալպէր հալտէ , պիր ատըմ գատար իլէրիլէտի վէ թէէսիրլի պիր սէտա իլէ .

— Իշթէ , միւտիր էֆէնտի հաղրէթլէրի , պիշարէ էօքսիւզլէրիմի սիգէ թագտիմ իտէրիմ , պունլարտան տահա էյի , վէ տահա միւքէմմէլ պիր միրուր թէգքիրէսի օլապիլիւր մի . - տէտի .

Տակոպէր , պու սէօղիւ սէօյլէտիյի սըրաւտա , օ վագթա գատար զապթ իթմիշ օլտըղը հըսսիյեաթը շէտիտէսինէ մաղլուպ զալպէր կէօղլէրի եաշարմաղա պաշլատը .

Դարիյէ միւտիրի իսէ , հատտը զաթընտա թէնտմէշրէպ պիր ատէմ օլուպ , ույգ ուսընըն գաթ՝ իտիլմէսիյլէ պիր գաթ տահա թէրսլէշմիշ իտի իսէ տէ , կէրէք ագլ ուտիրայէթտէն , վէ կէրէք հըսսիյեաթը զալպիյէտէն մահրում տէյիլ իտի . պինաէն ալէյհ , ըէֆագաթընտա իքի էօքսիւզ պուլընան պիր ատէմ՝ բէք տէ շիւպհէլի պիրիսի սայըլամազ օլտըղընը անլայապիլտի , վէ ֆէվգ էլ ատէ պիր մէրագլա էօքսիւզլէրի թէնէսսիւս իտէրէք .

— Զա վալլը շօճուգլար . . . պու կէնճ շաղտա էօքսիւզ գալմըշար հա . . . քիմ պիլիւր նէ՝ գատար ուզագ պիր եէրտէն կէլիյօրլար . . . - տէտի .

Տակոպէր . - Սիպէրիա շէօլլէրինտէն , միւտիր էֆէն-
տի հազրէթլէրի . շուենքի , պուենլար տիւնեայա կէլմէզտէն
էվվէլ , վալիտէլէրի օրայա նէֆ' իտիլմիշ իտի Պէշ
այտան զիյատէ տիր քի , գօնագտան գօնադա սէյահաթ
իտիյօրըզ ահ , պու շաղտա շօճուգլար իշուեն շու հալ
էթէյի պիր իշուեն տէյիլ մի իշթէ պուենլար իշուեն
տիր քի սիզտէն լութֆ ու մէրհամէթ տիլլէյօրըմ , միւտիր
էֆէնտի հազրէթլէրի , էվվէթ , պու պիշարէ շօճուգլար ի-
շուեն դիրա թալիին հէր տիւրլիւ պէլալարընա հէր կիւն
հէտէֆ օլույօրլար . պիր ազ էվվէլ տէ , քեաղըտլարըմը արա-
մադա կէլլէրէր շանթամին իշինտէ էվրագ ճրգտանըմը պու .
լամատըմ . պու ճրգտան' բարա քէսէմի , խաշ նըշանըմը
վէ քեաֆֆէի էվրագըմը հավի իտի միւսաատէնիզէ
մաղրուրէն շուրասընը տախի պէյան իտէրիմ քի , իմ-
բէրաթօր քէնտի էլիյլէ պէնտէնիզէ նըշան վէրմիշ տիր .
իմբէրաթօրըն էլինտէն նըշան ալան պիր ատէմ իսէ , հէր
նէ գատար պիր պէտպախթլըզ սէմէրէսի օլարագ , քեա-
ղըտլարընը վէ քիսէսինի դաիպ իթմիշ օլսա տախի , եինէ
ֆէնա պիր քիմէ սայըլամագ զանն իտէրիմ' իշթէ ,
միւտիր էֆէնտի հազրէթլէրի , շիմտի պու հալր քէտէր-
իշթիմալտէ պուլուենլօրըզ պարկիլիմին իթլաֆր իշուեն
մուսիրանէ թազմինաթ թալէպ իտիշիմ' տէ պուենտան նէ-
շէթ իթմիշ տիր

Սիւտիր . - Պուենլարը նասըլ վէ նէրէտէ զաիպ
իթտին

Տակոպէր . - Պիլմէյօրըմ , միւտիր էֆէնտի հազրէթ-
լէրի . էվվէթ ազշամ , գօնագ եէրինտէ , քիսէմին իշին-
տէն պիր մըգտար ազշէ չըգարտըմ' . օ վագթ էվրագ ճըզ-
տանըմ եէրինտէ տուրույօրտու . տիւնքի հիւն , պօղտըր-
տըղըմ բարա քիֆայէթ իթմիշ օլտըղընտան , շանթամը
չէօզմէտիմ'

Սիւտիր . - Տիւն վէ պու կիւն շանթան նէրէտէ իտի .

14

Հ Ի Ի Ք Մ

Մորոք՝ սօլ գօլընր պօյնունտան ասըլը պիր ասգըյա պաղլամըլ ըտը . նէրտիւպանը աղրը աղրը չըգտըգտան սօնրա, գարիյէ միւտիրինի իհթիրամքեարանէ պիր սուրէթ տէ սէլամլատըլ Բօզ վէ Պլանշ՝ հայվանաթը վահչիյեէ դալիպինին չէհրէի վահչէթնիւմասընը կէօրիւր կէօրմէզ, տիւշարը խէզթ ու խաչիյեթ օլարագ, պիր ատըմ գատար կէրիլէյիպ աօթէրէ եագլաշտըլար :

Տակոպէր իսէ՝ Բէյղամպէրի կէօրիւնճէ, անլը պուրուշտու, գաշլարը շաթըլտը վէ պունճա քէտէր ու մէշագգաթա սէպէպ օլմուշ օլան պու խապիսէ գարլը, հիտտէթ ու դազապը եէնիտէն դալնանէ պաշլատը . (Հալպու քի Մորօքն թէյվիդիլէ, Դողիաթըն՝ քէնտի էվրագ ճըզտանընը տշըլմըլ օլտըղընը հէնուզ պիլմէյօրտու) :

Գարիյէ միւտիրի, նիւմ տօսթանէ, վէ նիւմ նախօշնուտանէ պիր չէհրէ իլէ .

— Նէ՝ իսթէյօրսընըզ, Մորօք . պէն պուրատա եալընըզ գաղմագ իսթէր իտիւմ, հաթթա միւռաֆիրխանէ սահիպինէ տէ պուներ թէնպիհ իթմիշտիւմ . - տէտի :

Մորօք . - Պուրայա կէլմէքտէն մագսէտիւմ սիզէ պիր խըտմէթ իթմէքտէն իպարէթ տիւր, միւտիր էֆէնտի հազրէթլէրի :

Սիւտիր . - Պիր խըտմէթ մի :

Մորօք . - Հէմ տէ պէօյիւք պիր խըտմէթ . եօգսա՝ պուրայա կէլմէյէ վէ ըահաթընըզը պօղմաղա ճէսարէթ իտէպիլիւր մի իտիւմ . վիճտանըմ պէնի թահրիք իթտի :

Տակոպէր . - Զօճուղւարըն օթ ուրտըղւարը օտաւա .
լարին պու կիճէ . . . :

Գու սըրատա , նէրտիւ պանտան չըգմագտա օլան պիր
ատէմին պազ բաթըրտըսը , Տակոպէրին սէօգիւնիւ
գաթ' իյլէտի . եօգարը չըգան ատէմ' իսէ' Բէյղամպէր
քէնտիսի իտի :

Խապիսի մէրգում , նէրտիւ պան ալթընտա , գարան-
լըգտա կիզլէնիպ պու մի քեալէմէյի ուճտան ուճա տին .
լէմի , զէ հէման թէմամէն հուսուրէղիր օլմըչ օլան թէսավ-
վուրաթ վէ թէրթիպաթընըն մուվաֆֆազ իյեէթի քեամիլէ-
սինի , գարիյէ միւտիրինին ճիւզի պիր կէվչէքլիյի իսլուս ի-
տէր գօրգուսըյլա մէյտանա չըգմագլըղը միւնասիպ ատտ
իյլէմիչ իտի :

Միւտիր . - Վիճտանընդ սիդի թահրի . ք մի իթտի :

Մորոք . - Էվվէթ , միւտիր էֆէնտի հազրէթլէրի , պու ատէմ (Տակոպէր) հազգընտա պիւտիյիմ շէյլէրի տէմին , ճէք սէօյլէմիշ օլմատըղըմա բէշիման օլտում . օ սըրատա , պիր հըսսը շէֆգաթ ու մէրհամէթ պու հարէքէթիմտէն պէնի մէն՝ իյլէմիշ իտի :

Միւտիր . - Բէք էյի , սէօյլէթինիլ պագալըմ նէ՞ իմիշ :

Մորոք . հաքիմէ եագլաշըպ էբէյիճէ պիր միւտտէթ միւմաիլէյհ իլէ կիզիճէ գօնուշտը :

Դարիյէ միւտիրի , էվվէյի էմրտէ բէք զիյատէ թէաճ . ճիւպ իտիպ եավաշ եավաշ ֆէվզ էլ ատէ պիր տըղգաթ վէ էնտիշէ կէսթէրէթլէ պաշլատը : Արա սըրա տախի , Տակոպէր իյէ իքի կէնճ գըղճըղաղա տօղրու միւթէճէսսի . րանէ պիր նազար սալտըրարագ , թէաճճիւպ վէ շիւպհէ նիտալարը ըզհար իտիյօրտու : Դարիյէ միւտիրինին՝ կիթտիքճէ ըղտըրապէնկիլ վէ վէսվէսէյի պիր սուրէթ քէսպ իտէն պագըշընտան , պիրաղ էվվէլ էօքսիւզլէրլէ իսթիեար ասքէր հազգընտա հըսս իթմիշ օլտըղը շէֆգաթ ու մէրհամէթին թէտրիճէն շիւպհէ վէ ատալէթէ մուշ . գալիպ օլտըղը պիսսուհուլէ անլաշըլապիյիր իտի :

Տակոպէր , պու թէպէտտիւլի նակէհզուհուրըն ֆարգընա վարըպ , պիր աղ սիւքիւնէթեապ օլմուշ օլան գօրգու վէ վէսվէսէյի , էվվէլքինտէն տահա զիյատէ պիր շիտտէթլէ պիշարէյի թէքրար քէտէրլէնտիրմէյէ պաշլատը : Բօղ վէ Պլանշ իսէ՝ տիւշարը հայրէթ օլարագ , վէ պու միւքեալէմէի խաֆիյեթէտէն հիշ պիր շէյ անլայամայարագ , էնտիշէյի պիր նազարլա Տակոպէրէ պագմաղտա ըտըլար :

Դարիյէ միւտիրի , պիրտէն պիրէ ալաղա գալգարագ խըշմալուտ պիր թավը իյէ :

— Հայ մէլուշ շէյթան . . . ագլըմ նէրէտէ իտի . պէն պունլարըն հիշ պիրիսինի տիւշիւնէմէտիմ . լաքին ,

պէնի թայիպ իթմէյինիլ , Մորոք , կիճէ եարըսը կէլիպ տէ սիդի ույգ ունըղտան ույանտըրսալար , նէ՞ եաքարսընը . ինսան սէրպէսթիի էֆքեարընա մալիք օլամաղ քի . . . պու խապէրլէրի վէրէրէք հազըղաթէն պէօյիւք պիր խըտմէթ իթմիշ օլտընըղ . - տէտի :

Մորոք . - Լաքին , սէօյլէտիքլէրիմի թաստիգ իթմէմ :

Միւտիր . - Պէիս եօգ , պու պապտէ հազգընըղ օլտըղընա , պիրէ գարշը պին քէրրէ պահս իտէրիմ :

Մորոք . - Պէնիմ սէօղլէրիմ . պաղը ահվալ ու խուսուսաթ իւզէրինէ միւպթէնի պիր շիւպհէտէն իպարէթ տիր :

Միւտիր . - Լաքին շիւպհէ տէտիյին , չօգ քէրրէ հազըղաթը զահիրէ չըգարըր Հէլէ պագընըղ , պէն իսէ՞ գաղ եավրուսը կիպի տուգաղա տիւշէճէքտիմ . . . ագլըմ նէրէտէ իմիշ . . .

Մորոք . - Ինսան պագը քէրրէ զահիրի հալտէն ալտանըր , միւտիր էֆէնտի հազրէթլէրի

Միւտիր . - Պու սէօղիւ քիմէ՞ սէօյլէյօրսընըղ , աղիզիմ՝ Մորոք , պանա՞ մը սէօյլէյօրսընըղ :

Պու մուհավէրէի խաֆիյեթէ սնասընտա , Տակոպէր պէօյիւք պիր ըղտըրապը գալպ իշինտէ պուլուշուպ , գարիպէն տէհչէթլի պիր վագըա զուհուր իտէճէյինի հըսս իթմէքտէ , վէ լաքին հիտտէթ ու դագապընը պու տէֆա տախի գապթ իթմէյի տիւշիւնմէքտէ իտի :

Մորոք , պու սըրատա թէքրար հաքիմէ եագլաշտը , վէ կէօղիւլէ էօքսիւզլէրի կէօթէրէրէք՝ մախֆիճէ գօնըշմաղա պաշլատը :

Միւտիր . (Դաղուպանէ պիր թավը ըլա .) Ա . . . նէ՞ սէօյլէյօրսընըղ , պու տա մը վար

Մորոք . - Պունընլա պէրապէր ըսրար իթմէմ . . . պու տախի սըրֆ պիր զաննիյեթտան իպարէթ տիր

Հայվանաթը վահշիյեթէ միւրէպպիսի պու սէօղիւ միւ-

թէագըպ, տուտագլարընը թէքրար հաքիմին գուլաղընա եանաշտըրար:

Միւտիր. - (Էլլէրինի սէմայա տօղրու գալտըրարագ.)
 Լաքին նէ՞ իշուն օլմասըն, պու գապիլ ատէմլէրտէն, հէր
 շէյ մէմուլ օլընապիլիր. քէնտիսի սէօյլէյօր քի, անլէրլէ
 պիրլիքտէ Սիպէրիա շէօյլէրինտէն կէլիյօր ըմըշ... պու
 սէօզլէր՝ պիր եալան թօրպասընտան իպարէթ օլմատըյընը
 քիմ իսպալթ իտէպիլիր: (Սիւթէհէվիլիրանէ պիր սուրէթ-
 տէ.) Լաքին պիր ինսան իքի տէֆա տօլապա կիրէմէզ,
 պէնի պիր տէֆա ալտատապիլիրլէր. - տէտի:

Գարիյէ միւտիրի, սէպալթ ու մէթանէթտէն քիւլի-
 եէն արի պիր քիմնէ օլտըյընտան, Բէյլամպէրին սէօզլէ-
 րինտէն սահիհէն տամը իղֆալէ տիւշմիշ զանն իտէրէք,
 Տակոպէր իլէ իքի պիշարէ էօքսիւզլէրէ գարշը ֆէվզ էլ
 ատէ պիր դազապ հըսս իտիյօրտու:

Մօրօք. - (Բզհարը բէշիմանի իտէրճէսինէ ըիյա-
 քեարանէ պիր թէվազու կէօսլէրէրէք.) Լաքին օ գա-
 տար շաքուզ հէքմ զէրմէտիլի, միւտիր էֆէնտի հազ-
 րէթլէրի... հէքմ տէ սէօյլէտիքլէրիմ սէօզլէրէ՝ էհէմ-
 միյեթի հագիգիյեէսինտէն զիյատէ հասըր էհէմմիյեթի
 իթմէյինիլ. (Տակոպէրի իյմա իթմէք իսթէյէրէք.) Գու-
 շէն զարշը պուլընտըղըմ հալ ու վազիյէթ օ գատար
 մուխաթարալը տըր քի, մէրգում հազգընտա հէր նէ
 տիւրլիւ մուամէլաթտա պուլունսամ, պէնի ուղրաթ-
 մըշ օլտըղը դարար վէ զիյանըն նէթիճէսի օլան դա-
 րազքեարլըզ սաիգասըյլա իճրա իթմիշիմ կիպի զանն
 օլընաճագ տըր. հալ պու քի, մուղայիրի օլարագ, ա-
 տալէթէ օլան հիւրմէթիմ, եալանճըլլդտան նէֆրէ-
 թիմ, վէ մուգատտէս տինիմիզէ ըիայէթ ու մուհապպէ-
 թիմ սաիգասըյլա պու սէօզլէրի սէօյլէտիմ... Հասը-
 րը քէլամ... եաշաեան կէօրէճէք տիր... էկէր պէն
 եանըլըյօրսամ, ձէնապը նէզտան սուշումը աֆվ իյլէսին:

լաքին հէր նէ տախի օլսա , մահքէմէի ատալէթ՝ հագըղաթը զահիրէ չըգարաճագ , վէ գարարը գաթիսինի վերէնէք տիր . էկէր պերի իւզ զիմմէ իսէլէր , պիր իքի այտան սէպիլլէրի թախիլյէ օլունաճագ տրր :

Սիւտիր . - Իշթէ պու սէպէպտէն նաշի , ապա թէրէտտիւտ իթմէմէլիլիզ . հագ գլարընտա իտէճէ յիմիզ մուա . մէլէ , սըրֆի պիւ թէտպիրի պասիրէթքեարանէտէն իպա . րէթ տիր . հապս իտիլմէքլէ էօլմէզլէր եա . հաթթա , իֆատաթընըզ հագ գընտա միւլահաղա իթտիքճէ , բէք զիյատէ սըհհաթա մուգարին կէօրիւյօրում . էվվէթ , պու ատէմ եա պիր ճասուս վէ եախօտ պիր ֆրաճսըզ ֆէսատ . ճըսը տրր , ալէլ խուսուս , պու շիւպհէլէրիմի ֆրանք . ֆորթ շէհրի թալէպէսինին իսթիլալճույանէ նիւմայըշարըյա մուգայէսէ իտէճէք օլուրսամ . . .

Մորոք . - Պու կիպի խուսուսաթտա , պիր թագըմ չըյըն կէնճլէրին ագըլլարընը պաշընտան այմագ վէ զիհնլէրինի շէլմէք իշուն էն միւէսսիր թէտպիր շու իքի . . .

Մորոք՝ մանիտար պիր պագըշյա իքի էօքսիւզ հէմշիրէյի կէօսթէրիպ պիր գաշ տագըղա զատար սիքիւթ իթտիքտէն սօնրա , պիր ահը տէրուն շէքէրէք .

— Շէյթան իշուն՝ թէտպիրլէրին քեաֆֆէսի տէ ույար . - տէյու իլավէ իլլէտի :

Սիւտիր . - ~~էվվէթ~~ , դայէթ նախօշ պիր շէյ , վէ լաքին դայէթ մահիրանէ տիւշիւնիւմիւշ պիր թէտպիր տիր :

Մորոք . - Էլհասըլ , միւտիր էֆէնտի հագըրէթլէրի , պու - Գէմի քէմայը իթինա իլէ թէտգիգ իթտիյինիզտէ , կէօրէճէքսինիլ քի , ~~դայէթ թէհիւրէթ~~ պիր շէհրէյէ մալիք տիր . . . պագընըզ :

Մորոք՝ եավաշ պիր սէտա իլէ պու սէօզլէրի ~~սէօլէ~~ մէքլէ , Տակոպէրի իյմա իթմէք իսթէտիլի աշիքեար ըտր :

Տակոպէր , քէնտի նէֆսինի զապթ իթմէք իգթիտա . րընա մալիք օլմասընա րաղմէն , ֆէլաքէթ օճաղը ըթլա-

գընա սեղավար օլան շու լանէթլի միւսաֆիրխանէյէ մու-
վասէլէթինտէն, վէ էղծիւմէ Մորոք իւէ դարիյէ միւտիրի
արասընտա ճէրէեան իտէն մուհալէրէնին իպթիտասըն-
տան պէրու, իխթիեարընա մէնպուր օլտըղը սիւքիւթ ու
թէսլիմիյեթ՝ արթըգ թագաթընը թիւքէթմէյէ պաշլա-
մըշ ըտը: Պունտան մատա, դարիյէ միւտիրինին նազարը
շէֆգաթ ու մէրհամէթինի ճէլպ իթմէք իւզըէ սարֆ իթ-
տիյի ճահտ ու զայրէթին՝ Մորոքըն թէէսիրաթը մէշու-
մէսիյլէ պօշա կիթմիշ օլտըղընը պէտահաթէն կէօրմէքտէ
իտի. իմտի, գօլլարընը խաշվարի պիր սուրէթտէ կէօյ-
սիւնէ տայաթարագ, Մորոքըն եանընա եանաշտը վէ միւ-
լայիմ պիր սէտա իւէ:

— Միւտիր էֆէնտիյէ պէնտէ՞ն մի պահա իտիյօր-
տուն. — տէյու սօրտու:

Մորոք. — (Տիք տիք ասքէրին եիւզիւնէ պագարագ.)
էվվէթ, նէ եաբաճագսըն:

Տակոպէր. — Նէ իշուն ալէնէն վէ աշըգտան աշըղա
սէօյլէմէտին:

Իխթիեար ասքէր, պու սէօղլէրի սէօյլէտիքտէն առն-
րա, էյրի էյրի Մորոքըն եիւզիւնէ պագտը. մէրգուժըն
գալըն վէ ուզուն պըյըգլարընըն սալլանըպ տիթրէմէսին-
տէն գալպինտէ զայէթ շիտտէթլի պիր հէյէճան հիւքմ
իթմէքտէ օլտըղը անլաշըյըյօրտու:

Տակոպէր, խասմինին պիր թէպէսսիւմի իսթիհղաքեա-
րանէ իւէ սիւքիւթ իթմէքտէ օլտըղընը կէօրիւնճէ, տա-
հա եիւքսէք պիր սէտա իւէ:

— Ճէվապ վէրսէնէ, եահու... սանա սօրըյօրըմ
քի, էսասը միւքեալէմէնիզ պէն օլտըղըմ հալտէ, նէ ի-
շուն կիզլի գօնըշըյօրտընը:

Մորոք. — (Գիւթաթախճա պիր թաւը իւէ.) Ձիրա,
էօյլէ մուճիպի ար ու հիճապ շէյլէր վար տըր քի, ինսան
ալէնէն սէօյլէմէյէ ութանըր:

Տակոպէր, օ զէմանա գատար գօլլարընը խաշվարի
պիր սուրէթտէ կէօյսիւնէ տայաթմըշ իքէն, պու սէօղլիւ
իշիթիր իշիթմէզ, եումիւլգլարընը սըգարագ, գօլլարընը
պիրտէն պիրէ իլէրիյէ ուզաթտը... Իխթիեար ասքէրին
շու հարէքէթի նակէհանիսի օ գատար զազապնագ իտի
քի, Բօզ վէ Պլանշ պիր նիտաի տէհշէթ սալտըրմագտան
քէնտիլէրինի ալամատըյար:

Տակոպէր. — (Հիտտէթինտէն տիշլէրինի սըգարագ.)
Միւտիր էֆէնտի, պու առէմ շուրատան տէֆ՝ օլուպ կիթ-
սին... Եօգսա, ալիմ Ալլահ, քէնտիմի զապթ իտէմէյէ-
ճէթմ:

Միւտիր. — (Գիւր ու ազամէթլէ.) Նասըլ, պանա
էմր իթմէյէ՞ տէ մի ճէսարէթ իտիյօրտուն...

Տակոպէր. — (Հիտտէթինտէն քէնտիսինի զապ իտէ-
րէք.) Սիզէ սէօյլէյօրըմքի, պու առէմի շուրատան տէֆ
իտինիզ, Եօգսա էլիմտէն պիր գազա չըգաճագ...

Էօքսիւզլէր. — (Տակոպէրին էլլէրինի թութարագ.)
Աման եա Բապպի... Տակոպէր... հիտտէթինի թէս-
քին էթ... քէնտինէ կէլ...

Միւտիր. — (Միւթէհշիվիրանէ պիր սուրէթտէ.) Սէն
քիմ օլըյօրսըն քի, պանա էմր իթմէյէ գալգըշըյօրտըն,
սէնի շաբղըն սէնի, Ջանն իտիյօրսըն քի, պէնի ալտաթ-
մագ իշուն քեաղըտարըմ զապ օլտու տէմէք քիֆայէթ
իտէր, էօյլէ՞ մի. պու իքի գըզլարը տա պիհուտէ եէրէ
արգան սըլա սիւրիւքլէյօրսըն. պունյար զահիրէն մասուժ
վէ սաֆտէրուն կէօրիւնմէքլէ պէրապէր, պէլքի տէ...

Տակոպէր, հաքիմին պու սէօղլիւնիւն մանասընը ան-
լայարագ. « Սուս օլ, հէ Ալլահտան գօրգմագ » տէյու
հայգըրտըգտան սօնրա, հաքիմէ օ գատար գօրգուճ պիր
նաղար ֆըրլաթտը քի, հէրիֆ սէօղլիւնիւ իքմալէ ճէսարէթ
իտէմէտի:

Իխթիեար ասքէր, չօճուզլարըն գօլընտան թութուպ,
հարֆը վահիտ թէքէլլիւմինէ մէյտան վէրմէքսիզին, պիր

սանիյէ զարֆրնտա օտալարնա իտխալ իյլէտի . պատէհու .
գարույր քիլիտլէյիպ , անախթարնը տախի ճէպինէ զյ-
տըգտան սօնրա , թէքրար ալէլ աճէլէ գարիյէ միւտիրինին
եանընա կէլտի . հայպուքի , մէրգոււմ՝ իխթիեար ասքէրին
աթվար ու հարէքեաթընտան վէ չէհրէի թէհտիտըեարա .
նէսինտէն իւրքէրէք , իքի ատըմ գատար կէրիյէ չէքիլտի
վէ պիւր էլիլլէ տէ նէրտիւպանըն բարմագլըղընը թուլթտը .
Տակոպէր իսէ՝ գարիյէ միւտիրինին զօլընտան թու-
թարագ .

— Պէնի էյի տինլէյինիզ . (Մորոքը կէօսթէրէրէք .)
Տէմինճէք շու ալչագ խապիս՝ պէնի թահգլըր իյլէտի . . .
հիչ սէս շըգարմայրպ գաթլանտըմ . շուշի սէօզ եայրնըզ
պէնիմ հագգըմտա իտի . պիւր ազ էվվէլ տէ սիյին պիւր
թագըմ՝ պօշ պօղազլըրգլարընըզը վէ վահի սէօզլէրինիզի
քէմալը սապր ու սիւքիւնէթլէ տինլէտիմ , զիրա շու պէտ .
պախթ չօճուզլարա մէրհամէթ իթմէյէ թէմայիւլ կէօս-
թէրիյօրտընըզ . շաքին շիմտի , սիզին ճէ վիճտանընըզ , նէ
մէրհամէթինիզ վէ նէ տէ ատալէթինիզ պուլընմատըղը
թէպէյեիւն իթմիշ օլտըղընտան , սիզէ իխթար իտէրիմքի ,
գարիյէ միւտիրի օլմանըղլա պէրապէր , էկէր պու իյի
էօքսիւզ գըզճըղազտան պահս իտէր իքէն , սիզին էօզ
էվլատընըզ հագգընտաքի հիւրմէթ ու ըրայէթլէ պահս
իթմէյէճէք օլուրսանըզ , ալիմ Ալլահ սիզի տէ շու քէօ-
րէք կիպի (Մորոքը կէօսթէրէրէք) այաղըմըն ալթընտա
կէպէրթիրիմ . . . իշիթիյօրմըղընըզ . . .

Միւտիր . - (Հիտտէթ ու զազապընտան նաչի , քէքէ-
լէյէրէք .) նասըլ . . . էկէր պու իքի սէրսէրիտէն պահս
իտէճէք օլուրսամ . . . ճէսարէթ մի իտիյօրսըն . . .

Տակոպէր . - (Գարիյէ միւտիրինին սէրքուշընը չէքիպ
այաղը ալթընա աթարագ .) Լինեի տուգասը վէ մարէշալ
Սիմոնըն գըզլարընտան պահս իտէր իքէն , շապգայր շը-
գարմագ վէ պու սուրէթլէ ըղհարը հիւրմէթ իթմէր լա-
զըմ տըր . - տէյու հայգըրտը .

Տակոպէրին իշպու ճիւրէթի քիւթախանէսի իւղէրի-
նէ , Մորոք մէսէրրէթինտէն տիթրէտի .

Սիւ հագըգա Տակոպէլ՝ թէքմիլ իւմիտլէրինին մահվ
ու հէպա օլտըղընը անլայարագ , վէ տէրէճէի նիհայէտէ
տիւշարը եէս ու ֆիւթուր օլարագ , պիւր գաշ տաթտան
պէրու մուհաֆաղա իթմէքտէ օլտըղը սիւքիւթ ու թէսի-
միյեթի զաիպ իտիպ թապիաթընտաքի հիտտէթ ու շիտ-
տէթէ մաղլուպ օլմուշ ըտը .

Գարիյէ միւտիրի, սէրբուշընը այադլարը այլծընտա կէօրիւնճէ, պէօյլէ պիր հարէքէթի թէճաւուղքեարանէ-յէ կիւյա ինանմադ իսթէմէյօրմըշ կիպի, հայրան հայ-րան Բէյղամպէրին եիւղիւնէ պագտը:

Տակոպէր իսէ, հարէքէթի վաղըասընտան տօլայը հէր նէ գատար բէշիման օլտու ըսա տա, արթըզ պիր կէօնա չարէի սէլամէթ գալմամըշ օլտըղընը, բանա պիլտիյինտէն, ալէլ աճէլէ էթրաֆընա պագընտը վէ պիր գաշ ատըմ գատար կէրիլէյէրէք նէրտիւպանըն իւք պասամագլարընա եէթիշտի:

Գարիյէ միւտիրի՝ նէրտիւպան պաշընըն պիր քէօյէ-սինտէ, դանաբէնին եագընընտա տուրմագտա, վէ Մորոք տախի, ճէրիհասընըն վէխամէթինի կէօսթէրմէք իշոււն, սօլ գալընը պօյնընա ասմըշ օլտըղը հալտէ, հաքիմին եանընտա պուլընմագտա ըտը, Գարիյէ միւտիրի, Տակոպէրին պիր իքի ատըմ կէրիյէ չէքիլմէթիւնէն ալտանարագ:

— Ահ, հայրագ իսթիեար, պանա էլ գալտըրմագա ճէսարէթ իթտիքտէն սօնրա, գաշապիլէճէք միսին տէ-յու զանն իտիյօրսուն, — տէտի:

Տակոպէր. — (Նէտամէթքեարանէ պիր թավր իլէ պաշընը էյէրէք.) Սուշումը աֆիլ իտինիզ, միւտիր էֆէն-տի հազրէթլէրի. . . հիտտէթ ու զաղապըմը զապթ իտէ-մէյիպ պիր քիւսթախըզ տըր իթտիմ. պէօյլէ պիր մուա-մէլէթ թէճաւուղքեարանէտէ պուլընտըղըմտան տօլայը արզը նէտամէթ իտէրիմ:

Միւտիր. — Սէնին կիպի ալչագ չարգընա մէրհամէթ մի. . . սէնին բիյաքեարանէ աթվարընյա պէնիմ ըիգ-գաթ ու մէրհամէթիմի պիր տէֆա տահա մը թահ-րիք իթմէք իսթիյօրսըն. . . ասլա. . . ասլա. . . պէն սէնին նիյաթ վէ էֆքեարընը անլատըմ. . . սէն կէօրիւն-տիւյիւն կիպի պիր ատէմ տէյիլ իմիշսին. (Բիճալը սիյա-սիյեէյէ մախսուս պիր թավր ըլա.) Իշթիմալ քի, պու իշ-

լէր ալթընտա Տէվլէթէ միւթէալլիգ պիր մէսէլէ մէվճուտ օլսուն. էվրօբայը աթէշլէրէ իլգա իթմէք իսթէյէն էշիա-սը մուգիրրէ իշոււն, վասըթալարըն քեաֆֆէսի տէ միւսա-իտ տիր:

Տակոպէր. — Պէն ֆագիր պիր ատէմ իմ, միւտիր է-ֆէնտի հազրէթլէրի. . . սիղ իսէ, զայէթ խայրխահ պիր գալպէ մալիք սինիզ. . . պինաէն ալէյհ, հազգըմտա պու տէրէճէ մէրհամէթսիզ օլմայընըզ. . . :

Միւտիր. — Սուս, սէնի հայասըզ սէնի, սէրբուշըմը գարըպ տա եէրէ չարբասըն հա. . . :

Տակոպէր. — (Մորոքա տօղրու տէօնէրէք.) Պու ֆէ-լաքէթլէրին սէպէպի սիզ օլտըղընըզտան, հիլ օլմագսա սիղ մէրհամէթ իտինիզ. . . հազգըմտա զարագ թութ-մայընըզ. . . սիղ քի էվլիյատան սընըզ, միւտիր էֆէնտի հազրէթլէրինէ լէհիմաէ պիր սէօղ սէօյլէյինիզ. . . չէ-ֆաաթ իտինիզ. . . :

Մորոք. — (Իսթիհզաքեարանէ պիր սուրէթտէ.) Պէն, իզթիզա իտէնի զաթէն սէօյլէմիշիմ տիր. . . :

Միւտիր. — (Տակոպէրէ տօղրու իլէրիլէյէրէք.) Հա, հա, չիմտի տէ ըզհարը նէտամէթ իտիյօրսուն հա, իս-թիեար սէրսէրի. . . պիր թագըմ վահի սէօզլէրլէ պէնի ալտաթմագ թէսավվուրընտա պուլոււնըյօրտուն, տէյիլ մի. լաքին ճէնապը Հազգա չիւքրլէր օլսուն քի, սէօզլէ-րինէ գարըմատըմ. . . Պիր աղտան, ֆրանսըզ ֆէսատ-ճըլարը վէ սէրսէրի գատընլար իշոււն Լիքսիքատա միւքէմ-մէլ զընտանլար պուլընտըղընը կէօրէճէքսին, չունքի պու գըղլարըն տախի սէնտէն աշաղըյա գալմաղլար. . . (Մաղ-րուրանէ պիր թավր ըլա եանագլարընը շիշիրթէրէք.) Հայտի պագալըմ. . . էօնիւմէ տէշ տէշ պօյունը կէօ-րէյիմ. . . Սէն տէ, Մորոք, կիտիպ. . . :

Գարիյէ միւտիրի սէօզիւնիւ իքմալ իտէմէտի, Տակո-պէր, պիր գաշ տագըզատան պէրու, վազթ գազանմագ-

տան պաշգա պիր շէյ տիւշիւնմէյիւ , ներտիւպան պաշընտա , էօքսիւզլէրին օտասը գարշըսընտա պուլընան պիր արալըգ գաբուլը կէօզ ուճըյլա մուայէնէ իտիյօրտու , Վագթը միւսաիտ պուլընճա , ֆըրսաթը էլտէն գաշըրմազ իսթէմէյէրէք , ելլտըրըմ կիպի գարիյէ միւտիրինին իւզէրինէ աթըլտը , վէ պօղազընտան եագալայրալ մէզքիւր արալըգ գաբուտան էօյլէ պիր շիտտէթլէ **իւլլէ** ֆըրլաթտը քի , հաքիմի մէրգում՝ պու հիւճիւմի նակէհանիտէն սէրսէմլէնէրէք , վէ նէ պիր սէօզ սէօյլէմէյէ , նէ տէ սէս չըգարմաղա մուզթէտիր օլամայարագ , թէքէր մէքէր գարանլըգ օտանըն թա օրթասընա եուվարլանտը :

Տակոպէր , պու մուամէլէյի պիր սանիյէ զարֆընտա իճրա իթտիքտէն սօնրա , ներտիւպանը իուլի պուլարագ ֆիրարա թէշէպպիւս իթմիշ օլան Վորոքըն իւզէրինէ սալտըրըպ ուզուն վէ միւթէմէվլիճ սաշլարընտան գալրա-

տըգտան, վէ քէնտիսինէ տօղրու չէքտիքտէն սօնրա, տէ-
միր կիպի մուգավիմ' օլան գօլլարը արասընտա սըդըշտըր-
տը. պատէհու, պաղըրմագտան քէնտիսինի մէն' իչուն է-
լինի աղղընա տայաթարագ, վէ մէրգումըն մուխալէֆէթի
նէվմիտանէսինէ գուլագ պիլէ ասմայարագ, գարիլէ միւ-
տիրինին պիհուշ պիր հայտէ ուզանըպ եաթմըշ պուլուն-
տըղը օտայա գատար սիւրիւքլէյիպ կէօթիւրտիւ.

Տակոպէր, օտանըն գաթուսընը սըգըճա գարատըգ-
տան վէ անախթարը իքի տէֆա չէվիրիպ ճէպինէ գօլտըգ-
տան սօնրա, իքի սըչրայըշտա նէրտիւպանտան աչաղըյա
ինտի. պու նէրտիւպան հավլիլէ նաղրը օլան պիր տար
կէչիտէ միւնթէհի օլտըղը կիպի, պու սըրատա միւսաֆիր-
խանէ գաթուսը տախի գաթալը օլտըղընտան, պու ճիհէթ-
տէն տըշարըյա շըգմագ միւմքինսիգ իտի.

Եաղմուր սէյլ հիպի եաղըյօլտու. իխթիեար աս-
քէր' աթէշին ըշըղըյա պաշէվլէր օլան պիր տիվանխա-
նէնին ճամլարը արգասընտան պաղարագ, միւսաֆիր-
խանէ սահպիլլէ ատէմլէրինի կէօրտիւքի, գարիլէ մի-
տիրինին հիւքմիւնէ ինթիզարէն, օրատա օթուրմըշլար
ըտը.

Տակոպէր, տար կէչիտին գաթուսընը ալէլ անէլէ պիւր-
մէլլէրէք, հավլի իլէ հէր տիւրլի. իխթիլաթը մէն' իթ-
տիքտէն սօնրա, նէրտիւպանտան հօգարըյա գօշուպ էօր-
սիւզլէրին եանընա կիթտի.

Մորոք, քէնտիսինի պուլունճա, վար գուվլէթիլլէ
պաղըրմագա, վէ իմտատ թալէպ իթմէյէ պաշլատը.
հալ պու քի, արա եէրտէ մէվճուտ օլան մէսաֆէյէ
րաղմէն, քէնտի ալաղէլէրի իչիտիլէճէք օլսա պիլէ,
րուզկեարըն շիտտէթի հուպուպընտան վէ եաղմուրըն քէս-
րէթի նիղուլընտան միւթէվլէլլիտ կիւրիւլթիւ պունա մա-
նի օլաճաղը պէտիհի իտի. Պինաէն ալէյհ, Տակոպէրին
պիր սաաթ գատար գաշաճագ զէմանը վար ըտը. չունքի

քենտիսի իլէ հաքիմ արասընտա ճէրէեան իտէն մուհավէ-
րէնին ուզանմըշ օլմասը շիւպհէյի տա'ի օլապիլմէք իշուն,
էրէյիճէ վազթ կէշմէք լազըմ րտը . պունտան մաատա,
նէրտիւպան կէշիտինին վէ դարանյըդ օտանըն դաբուլարը-
նը զըրմագ տախի իզթիզա իթմէ գ մի իտի :

Տակոպէր՝ ալէյ աճէլէ էօքսիւլլէրին օտասընա կի-
րէրէք :

— Էվլատարըմ, տամարլարընըդտա ապէր գանը ճէ-
վէլան իթտիլինի կէօսթէրմէք զէմանը կէլմիշ տիր . -
տէտի :

Պիշարէ չօճուզլար , պիր գաշ տաղըդատան պէրու
իշիթմէքտէ օլտըզլարը շամաթէթէնկիզ սէտալարտան
դաթէն տիւշարը տէհէթ օլմուշ օլտըզլարընտան , իթթի-
եարըն պու սէօղիւ իւղէրինէ տահա զիյատէ թէղեիտի
տէհէթ իթտիլէր :

Պլանշ . - Իա Բապպի . . . լաքին նէ՝ վար , Տակոպէր :

Բօզ . - Նէ եարմամըղը իսթէրսին . . . :

Տակոպէր՝ պու սիւալլէրէ ճէվապ վէրմէքսիղին , եա.
թաղըն եանընա գօշուպ վէ շարչէպլէրի շըդաշըդ գիւթ
պիրինէ պաղլատը , վէ պիր ուճունա տախի պէօյիւք պիր
տիւյիւմ եարտըդտան սօնրա , բէնճէրէնին սօլ գանատը-
նըն եօգարըսընա կէշիտի , Պու հալտէ , շարչէպլին պիր
ուճք՝ տիւյիւմիէ միւհքէմճէ մէրպուլթ պուլընմըշ , վէ տի-
կէր ուճը տախի տըշարըտա տալղալանարաղ թօբրաղա
գատար ինմիշ իտի . բէնճէրէնին օպիր գանատը իսէ՝ տ-
շըդ գալմըշ օլաղընտան , ֆիրարիլէր իշուն պիր կէշիտ
պըրաղմագտա րտը :

Իթթիեար ապէր պու իշլէրի պիթիրտիքտէն սօնրա ,
չանթասընը , չօճուզլարըն հէյպէսինի , վէ կէյիք տէրի-
սինտէն մամուլ քիւրքիւ ալըպ , հէրսինի պիրտէն բէնճէ-
րէտէն աշաղըյա ֆըրլաթտը . պատէհու , էշեաի մէղըիւ-
րէյի մուհաֆաղա իթմէսի իշուն Բապա-ժուպյա պիր իշա-

լէթ իթտի քի , քէօբէք տախի պիլա թէրէտտիւտ աշաղը-
յա սըշրալըպ կէօղտէն նիհան օլտու :

Բօզ վէ Պլանշ , հիշ պիր սէօղ սէօյլէմէքսիղին շաշ-
ղըն շաշղըն Տակոպէրէ պաղմագտա րտըլար :

Տակոպէր . - (Սիւքիւթի իսլալ իտէրէք .) Շիմտի ,
էվլատարըմ , միւսաֆիրիսանէնին գաբուլարը գալար տըր
. . . զօրգմայընըղ . . . (Բէնճէրէյի կէօսթէրէրէք .) Պու-
րատան ինիպ գաշմագ լազըմ տըր . . . եօգսա , թէվզըֆի
իտիլիպ հապսա աթըլաճաղըղ . . . վէ սէյահաթըմըղ տա-
խի նէթիճէրէղիր օլամայաճաղ տըր . . . :

Բօզ . - Թէվզըֆի իտիլիպ հապսա մը աթըլաճաղըղ . . . :

Պլանշ . - Սէնտէն այրը գալաճաղըղ , էօյլէ մի . . . :

Տակոպէր . - Էվլէթ , չօճուզլարըմ , ժօլիտըլը թէրէֆի
իթտիլէր . . . Եիւրիւյէրէք ֆիրար իթմէք վէ Լիքսիքտյա
մուվառէլէթէ շալըշմաղ լազըմ տըր . . . Եօյըլաճաղ օ-
լուրսանըղ , սիղի նէօպէթիէ սրթթլայըպ կէօթիւրէճէյիմ .
էկէլ էսնաի րահտէ տիլէնմէք տախի իճապ իթսէ , կէօղէ
ալտըրմըշմ տըր . նէ՝ եարալըմ . . . Եթիշմէք լազըմ
տըր . . . Լաքին թա'ճիլ իտինիզ , պիր շարեք սօնրա ,
թէքմիլ իւմիտլէրիմիլ հէպայա կիտէր . . . Հայտի , էվ-
լատարըմ , պանա էմնիյեթ իտինիզ . . . Ժէնէրալ Սիմո-
շըճ գըղլարընըն զօրգագ օլմատըղընը իսպաթ իտինիզ . . .
հէնուղ իւմիտի սէլամէթ վար տըր . - տէտի :

Իքի հէմշիրէ , Թէհիլէթի աթիյեթէ գարչը կիւյա
ֆըրէշմէք իսթէյօրլարմըշ կիպի պիր հարէքէթի մուլթ-
թահիտէ իճրասըյլա , պիրի պիրէրինին էլլէրինի թուլթտը-
լար . պունճա միհէն ու մէշագգաթըն թէէսիրիլլէ սօլուպ
սարարմըշ օլան վէ ֆագաթ հէնուղ ասարը լէթաֆէթ ու
պէշաշէթ մէշհուտ պուլընան չէհրէլէրինտէ սատէտիլանէ
պիր ճէսարէթ շէօլէսի բարլամաղա պաշլատը քի , պուտա
իթթիեար ապէրին ֆէտաքեարըղը հաղղընտա օլան էմ-
նիյեթ վէ իթիմատլարընա տալլ րտը :

Բօզ. - (Սէթին պիտի սէտա իլէ.) Սէն միւսթէրի՛ն օլ, Տակոպէր . . . պիզ հիշ գօրգմայըզ :

Պլանշ. - (Հէմշիրէսի կիպի մէթանէթ ու էմնիյեէթլէ.) Հէր էմրինի իճրայէ հազըր վէ ամատէ իզ . . .

Տակոպէր. - Պէն պու պապտէ զաթէն էմին իմ . . . զահրաման գանընա մալիք օլանլար էլպէթթէ իւրթալէր . . . Խիւրիւլինիզ պագայրմ, սիդին պիտի թիւյ գատար աղըրլըղընըզ եօգ տըր. չարչէպ աւ միւհրէմէ պաղլը տըր . . . պունտան պաշգ, բէնճէրէտէն թօրրաւա գատար անճաղ սէրիզ գատէմ, Խիւրսէքլիք պուլընտըղընտան, գօլայ գօլայ ինէպիլիւր սինիզ . . . Բապա-ժուա տաիի սիդի պէքլէյօր :

Բօզ. - (Պլանշը քէմայը իշթիեաղլա սուս խէրէք.) Իվիէլա պէն ինէճէյիմ, չունքի պէօլիւք հէմշիրէլիք սըրուսը պու կիւն պէնիմ տիր :

Եօրթիզ գրգճրղաղ, պու սէօղիւ սէօլլէր սէօլլէմէզ, բէնճէրէյէ տօղլու գօշտու, վէ իլք տէֆա ինմէքտէ պիտի կէօնա թէհլիքէ վուդուի մէլհուզ իսէ, հէմշիրէսի եէրինէ քէնտիսի կիրիֆթար օլսուն իշուն էթրաֆընա պաղընտը :

Տակոպէր պու հարէքէթին սէպէպինի անլայարագ :

— Սէվկիլի էվլատլարմ, մագսէտինիզի անլըյօրմ, լարին պիրի պիրինիզ իշուն վէսվէսէ իթմէյինիզ . . . պիր կէօնա թէհլիքէ եօգ տըր . . . չարչէպի պէն քէնտի էլիմլէ պաղլամըչըմ . . . հայտի, չաբուգ օլ, պէնիմ մինի մինի Բօղըմ. - տէտի :

Կէնճ գրգճրղաղ խաֆիֆ պիտի գուշ կիպի բէնճէրէնին իյինէ աթլատը. պատէհու, Տակոպէրին մուամլէնէթիլլէ չարչէպի թութարագ, վէ իսթիեար ասքէրին թէնպիհաթը վէճհ իւզրէ եաւլաշ եաւլաշ սըյըրլարագ, աշաղըյա ինտի. Տակոպէր իսէ՝ եարը պէլինէ գատար բէնճէրէտէն տըչարըյա էյիլմիշ օլտըղը հալտէ, սէտասըյա մէզ պուրէյի թէշճի իտիյօրտու :

Բայ՝ աշաղընը թօքրաղա պասար պասմազ լաթիֆ պիր սէտա իլէ .

— Գօրգմա . . . հէմշիրէճիյիմ, աշաղըյա ինմէք բէք դօլայ պիր շէյ իմիշ . Բապա-ժուա տախի պուրատա տըր, վէ էլլէրիմի եալայօր . — տէտի :

Պլանշ տախի՝ հէմշիրէսի գատար ճէսարէթլի օլտըղընտան , պիր ազ սօնրա , այնը մուվաֆֆադիյէթլէ աշաղըյա ինտի :

Տակոպէր, բուզկեարըն շիտտէթլէ էսմէսի վէ եաղմուրըն սէյլ կիպի եաղմասը սէպէպիյլէ , տէհչէթի պիր գաթ տահա արթան պէօյլէ պիր կիճէնին գարանլըղը արասընտա, Պլանշըն սօլղուն վէ ֆազաթ լաթիֆ շէհրէսինին կէօղտէն դախ օլտըղընը կէօրիւնճէ սօն տէրէճէ տիյիուն օյարագ .

— Սէվհիմ չօճուզլար . . . պու գատար պէտպախթ օլաճագ նէ՝ գապահաթընըզ վար տըր . . . ահ, պիզի պու ֆէլաթէթլէրէ ուղրաթան Ալլահտան պուսուն . . . հէ պաշգա շէյ տէմէմ . . . աճապա պու ֆամիլեանըն գատէրի լանէթլի մի տիր . — տէյու հայգըրտը :

Էօքսիւզլէր . — (Բէնճէրէնին ալթընտա տուրմուշ օլտըղլարը հայտէ , եալաշ պիր սէտա իլէ .) Տակոպէր , չաբուգ աշաղըյա էն , սէնի պէքլէյօրըզ . — տէտիլէր :

Իսթիհար ասքէր , ուզուն պօյլու օլտըղընտան , չաբէպի թուլթունըպ ինէճէք եէրտէ , պիր համլատա բէնճէրէտէն աշաղըյա ալթլատը :

Տակոպէր իլէ իքի գըզ գարընտաշ Ծոքոն-Պլան միւսաֆիրիսանէսինտէն չըգըպ ֆիրար իթտիքտէն անճագ պիր չարեէք սաաթ սօնրա , մէզքիւր միւսաֆիրիսանէ տէրուսթա՛նէ՝ զայէթ շիտտէթլի պիր չաթըրտը իշիտիլտի : Դարիյէ միւտիրի իլէ Մորոք՝ մահպուս պուլընտըղլարը գարանլըպ օտանըն գաբուսընը աշմաղա չապալատըգտան սօնրա , սայ ու զայրէթլէրի նէթիճէսիզ գալտըղընը կէօ-

ԻՔԻՆՃԻ ԳԸՍՄ

ՄԻԼԻԷՕ-ՏԷԶ-ԻԻՐՍԷՆ ՍՕԳՍԱՂԸ

1

Մ Ո Ւ Խ Ա Պ Է Ր Ա Թ (1)

Հայրականաթը վահանիկէ զայրիպի Մորոք, Տակոպէրի՝ պարկիրտէն, էվրագ տան վէ բարատան քիւլիլէն մահ, ըռմ գըլարապ, վէ պու հալտէ հօլընա տէվամ իտէմէգ օլտըղընա գանաաթ հասըլ իտէրէ.ք, զարիլէ միւտիրինին միւսաֆիրիսանէյէ մուվասէլէթինտէն էվիլէլ, աճէլէթէն պիր մէքթուպ եագմըչ, վէ տէրհալ Լիրսիքայա կիթմէք վէ օրայա վասըլ օլուր օլմագ մէգրիւր մէքթուպը բօս.

(1) « Ժէգիւիթ հէֆթէթի նիզամնամէսինտէ, Գափանիյնի էսասիյեէնին (Constitutions) սէքիգինճի գըսմընըն թաֆսիլինի օգուլարագ, (Գափ. Էս. իքինճի գըսմ. 11. 125-129.) հէմիյէլթիլէ վրագ խազինէլէրինտէ մահֆուզ օլան մուխապէրաթըն, տէֆաթիլին վէ հէր նէվ մուհարրէրաթըն քէսրէթիլէն, ինսան տիւլարը հայրէթ օլուր :

« Ճէմիյեէթի մէգքիւրէ, հիչ պիր մէքթուլէ էմսալի պուլընմայան, վէ էն գիյատէ մէվսուգ սուրէթտէ մալիւմաթ ալան պիր զասըթա (բօլիս) տըր, Ժէգիւիթլէր պու պապտէ վէնէտիք հիւքիւմէթինէ պիլէ թէֆէվիւգ վէ թէգատտիւմ իթմիլլէր իտի. հիւքիւմէթի միւշարիլլէրա՝ 1806 թէվէր միւտիյեէսինտէ Ժէգիւիթլէրի մէգքիլթիլտէն թարտ իթտիյի սըրատա, թէքմիլ քեաղըտլարընը զապթ ու մուսատէրէ, վէ քէնտիլլէրինտէ պուլընան հըսսը Թէմէսսիւս վէ մէրսուգտան տօլայը տախի մէրգուլարը թայիպ ու թէքտիր իլլտի, Տէրէճէի միւքէմմիլիյեէ-

բերեալ ազգը պիտի մասայը գարունըն արգասընա տայաթմըշ վէ թագեիգ իտէ իտէ գարույը գըըմըշլար ըտը. պատէհու ֆէնարըն ըշըղըյա էօքսիղլէրին օտասընա չիթապան օլմըշլար ըսա տա, մէղքիւր օտայը բեամիլէն խալի պուլմըշլար ըտը. Մորոք, շարլէպլէրէն պիրի պիրինէ պաղլանմըշ վէ բէնճէրէտէն աըշադըյա ուղանմըշ օլտըղընը կէօրիւնճէ.

— Միւտիր էֆէնտի հագրէթլէրի, իյթէ շու բէնճէրէտէն գաշմըշլար. լաքին պարկիրլէրի պուլընմատըղընտան, եայա կիթմիշ օլմալը տըրյտը. . . պինաէն ալէյհ, պու գարանլըգ վէ ֆուրթուրնալը կիճէտէ չօգ ուղաղա վարամաղլար. — տէտի:

Միւտիր. — Շիպհէսիղ. . . եագայաեաճաղըղ. . . շարղըն սէրսէրիլէր. . . սիղտէն ինթիգամբը ալաճաղըմ. . . գօշը վէր Մորոք, թաճիլ իթ. . . պու իշտէ իրիմիլն տէ նամուսը թէհլիքէտէ տիր. . . :

Մորոք. — (Խըշմուսը պիր չէհէ իյէ.) Իրիմիլին տէ նամուսը մը. . . պէն նամուսըմտան ֆաղլա պիր շէյ տէ զսիպ իտիյօրըմ, միւտիր էֆէնտի հագրէթլէրի:

Հայվանաթը վահշիյեէ միւրէպպիսի պու սէօղիւ սէօլլէտիքտէն սօնրա, ալէլ աճէլէ նէրտիւպանտան ինէրէք, հալլի գարուսընը աշտը վէ աքսէնտաղ պիր սէտա իյէ.

— Գոլիաթ. . . քէօրէքլէրի սալը վէր. . . սիղ տէ միւսաֆիրիսանէ սահիպի, ֆէնարլարը, սըրլըղարը հաղըրլարընըղ. . . առէմլէրինիլի թէսլիհ իտինիղ. . . գարուլարը աշտըրընըղ. . . ֆիրարիլէրին արգասընտան գօշալըմ. . . էլիմիլտէն գաշամաղլար. . . քէնտիլէրինի հէր հալտէ. . . հայեէն վէ եա մէյեթիլէն թուլմալըյըղ. — տէտի:

Թախանէյէ թէսլիմ իթմէք իւզրէ, Գարլը Եօլա չըգարմըչ
օլտըղը գարիինի քիրամըն խաթըրլարընտա օլմագ կէրէք
տիր :

Պու մէքթուպըն ատրէսի պէր վէճհի աթի մուհար.
րէր իտի :

Միւսիւ Բօտէն

Բարիստէ Միլիէօ-տէգ-Իւրսէն սօգաղընտա Ն⁰ 11

ՖԻԱՆՍԱ

Սէն-Լանտրի սօգաղընտան պիր ազ ուղագտա, Նա.
բօլէոն ըրխթմընա միւնթէհի օլան իշպու թէնհա վէ մէ.
հուլ սօգաղըն օրթասընտա, սօգաղտան քիւչիւք պիր
պինա իլէ այրըլմըչ պան գարանլըգ վէ տար պիր հաւ.
լինին իշէրիսինաէ, մէնգարէի խարիճիյեհիսի բէք սատէ օլան
պիր խանէ պուլունըյօրտու : Սօգաղըն էօն թարաֆընտա.
քի քիւչիւք պինանըն տախի, պիր քէմէրվարի գաբուսը

Թէ վասըլ օլմըչ օլան պու գապըթա, պու թէ. Գթիլի խաֆի ճէ-
միյեէթի, հէր շէյտէն մէվսուգէն խապէր ալան, վէ թէրթի-
պաթ ու թէսափուրաթընտա ֆէվզ էլ ատէ սէպաթ. քեար օլան,
վէ Գափանիյնի էսասիյեհիտէ տէնիլտիյի վէճհիլէ, ազասընըն ին-
նիմատ ու իննիֆազլլլա սօն տէրէճէ գա. Գթիլի պուլունան
պիր իտարէնին, տէրէճէի իգթիտարը հագգընտա պիր ֆիքր վէ-
րէպիլիր : - Հաթթա մէզքիւր ճէմիյեէթին իտարէսի՝ նէ տէրէճէ
գուվվէթ ու իգթիտար իսթիհասալ իթմիլ օլտըղը, վէ ժէգիւլիթ-
լէրին րէիսի տիւք տը Պրիսսագա խիթապէն, « էֆէնտի, պէն
պու օտատան, ետլընըզ Չինի տէյիլ, թէգմիլ տիւնեայը իտա-
րէ իտէրիմ, հէտէ քիմսէ պուլըն նասըլ վուգու՝ պուլըղընը
պիլլէմէզ : » սէօզլէրինի նասըլ սէօյլ յէպիլտիյինի պիլա գահմէթ
անլաշըլըր : (Պէյաննամէլլը իլլէ պէրասպէր, ժէգիւլիթլէրին Գ-
վանիյնի էսասիյեհիսի. Բրակատա թապ օլընմըչ օլան լաթինճէ
մէթնէ նազարէն, սահ. 476-478. Բարիս, 1834.)

վէ գալըն տէմիր բարմագլըղլար ըյա մուհաթ իքի բէն-
ճէրէսի վար բտը :

Տախմի պիր սիւրիւնէթլէ միւսթէվլի օյան իչպու ի-
գամէթկեա՜ տախիլինտէ , սօն տէրէճէ պիր սատէլիր
հիւքմֆէրմա օլտըղլընր՝ ապ պինանըն զէմին գաթընտա-
քի էրէյիճէ վասի պիր սալանըն մէֆրուշաթը իսպաթ ի-
տիյօրտու : Տիւլարլարը քիւլ բէնկինտէ էսկի տօղրամա-
լարլա մէսթուր օյուպ , զէմինի՝ մուրապպա իւլ շէր
ԳԵՐԴԵՐ Թուղլարլա տէօշէնմիշ , վէ բէմալը տըղղաթ-
լա մօմյանմիշ , վէ բէնճէրէլէրէ տախի պէյազ խասա
բէրտէլէր Թաթիգ իտիլմիշ իտի :

Ոտանըն պիր քէօշէսինտէ , վէ շրմինէնին թա գար-
չըսընտա տախի , սօմ՝ մէշէ աղաճընտան մամուլ պիր տ-
յազ իւղէրինէ մէվղու օյան , վէ թագրիպէն տէօրթ գա-
տէմ գուլթրինտէ (տրսմագիծ) պուլընան պիր քիւրէ (երկ-
րագունտ) մէվճուտ բար : Պէյիւք պիր մրգեաստա օյան
քիւրէի մէկքիւրէնին հէր թարաֆընտա , պիր խայլը ու-
ֆազ ուֆազ վէ գըրմրգը խաշ իշարէթլէրի կէօրիւ-
նիւյօրտու : շիմալտան ճէնուպու , շարգտան դարպա , էն
պուրպար մէմլէքէթլէրտէն վէ էն ուղազ ճէղիրէլէրտէն ,
էն միւթէմէտտին (քաղաքակիրթ) մէմլէքէթլէրէ : վէ
հաթթա Ծրանուայու դատար հիշ պիր իւքրեա եօգտու քի :
էսրար նէվինտէն օյան մէկքիւր ԳԵՐԴԵՐ խաշլարտան
խտլի պուլունսուն :

Նըմինէ գուրպինտէ , տիվարա տայաթըլմըշ վէ իւ-
ղէրինէ քեաղրտ տօլտըրըլմըշ սիեա՜ թախթատուն պիր
մասա մէվճուտ օյուպ , պուլըն էօնինտէ տախի պօշ պիր
սանտալիէ վար բտը : Տահա պիր աղ ուղագտա , իրի
բէնճէրէ աբասընա մէվղու , վէ ճէվիզ աղաճընտան մո-
մուլ պէօլիւք պիր եաղը մասասը մէշհուտ բտը քի : պու-
նըն իւղէրինտէ տախի մուղալիլարլա տօլու բաֆլար
պուլունըյօրտու :

1831 թվականի թրջիյնի էփօլէլ տարներն էվախրրընտա, սապահըն ստալծ սէքիզ դարարւարընտա, մէղքիւր եաղը մասասը էռնիւնտէ պիրի օթուրմըզ եաղը եաղըյօրտու: Պու առէմ հայրանալծը վահշիյնէ զալիպի Մարոքըն մուխ. պիրի Մ. Բօսէն քէնտօօի իտի:

Մէրդում, էլլի եաշընտա պիր առէմ օլուպ, սըր-թընա իտալը տէօքիւր վէ եազասը տախի եաղըզ գէյու. նի պիր ըրտէնկօթ իլէ սիեահ չուհատան մամուլ սօն տէ-րէճէ էսկի պիր եէլէք կիլինմիշ, պօղաղընա դրալաթ մողամընտա պիր էնֆիլիէ մէնտիլի պաղլամըշ, վէ պա-ճաղլարընա տախի եինէ սիյահ չուհատան մամուլ պիր էսկի բանթալօն կէշիրմիշ իտի. այաղլարընա տախի, դա-

յէթ իրի վէ պայտը գունտուրալար թաղմըչ օլուպ, գըրմը-
զը վէ բարլուդ թուղլա տէօլէմէսի իւզէրինէ սէրիլի օլան
մուրասլալա իւլ շէքլ քիւշիւք պիր խալը իւզէրինէ ու-
զաթմըչ ըտը : Դըր ընկինտէքի սաչլարը, գուլազ թօղլա-
ընա գատար ինմիչ, վէ սաչտան խալի օլան ալընը իհա.
թա իթմէքտէ պուլընմըչ ըտը . գաչլարը պէլի պիլիսիզ
պիր հալէ կէլմիչ օլուպ, եօղալըքի կէօզ գարաղը իսէ,
երլան ճինսինտէն օլան հայլանաթըն կէօզլէրինի նըսֆէն
սէթը իտէն գար կիպի կէվլէք վէ տիւշիւք օլտըղընտան,
բարլազ, սլյահ վէ ուֆազ կէօզլէրինի էօրթմէքտէ, վէ
լնճէ տուտագլարը ընկտէն պիւս պիւթիւն արի օլտըղը
ճիհէթլէ, գաիֆ չէհըէսլնին սօլուզ ընկի իլէ գարըչ-
մագտա ըտը : Գուրնու տախի չէնէսի կիպի սիվրի իտի :
Գու ընկ վէ տուտագտան արի օլտն ատէմ՝ մէյելթ կի-
պի հարէքէթսիզ օլտըղընտան, լթվարընտաքի դարապէթ
պիր գաթ տահա թէղանիւտ իթմիչ իտի : Հաթթա, եա-
ղը մասասընըն իւզէրինէ էթլմըչ օլտըղը հալտէ, գալէ-
մինի զըճըրտաթմաղտա օլան պու ատէմ, բարմազլարընը
քէմալը սիւրաթլու օյնաթմամըչ օլտա իտի, քէնտիֆինի
էօլիւ գանն իտէճէրլէրի պի իշթիպահ ըտը :

Էօնիւնտէ մէվղու՝ օլան կիզլի պիր էլիֆպա իանէ-
սիլլէ, ուզուն պիր քեաղրտըն պաղը ֆըգարաթընը իս-
թինսալի իթմէքտէ իտի քի, մէզըքէք էլիֆպանըն միֆթա-
հընա մալիք օլմահան սլիր քիմսէ, պուլնլարտան հիչ պիշ
չէյ անլայումաղ ըտը :

Պինանըն հէր թարաֆընտա հիւրմֆէրմա պուլընան
պիւրէնէթի ֆէվզ էլ ատէ արասընտա, վէ պու վասի,
սօղուզ վէ չըպլազ ստանըն մաղմուլլիյեթթինի պիր գաթ
տահա լարթըրան պուլլութլու վէ դարանլըզ պիր կիւնտէ,
չու տօնուզ չէհըէթ ատէմին հրուֆաթը մէրմուզէ իլէ
եաղը եազմասը հագըգաթէն տէհէթպախչ պիր մէնզարէ
իտի :

Սաաթ սէրիզի ուրտը . աղաւղինտէ , արապա դա . բուսընըն թօգմաղը խափիֆնէ սարսըլըպ , դարույա մէր . պութ օլան պիր չան տախի իքի տէֆա չալընտը . պատէ . հու պիր չօգ դարույար աչըլըպ դարանտը վէ եէնի պիր առէմ մէզըրէր օտայա տախիլ օլտու :

Ո՛ր Բօտէն՝ պու առէմի կէօրիւր կէօրմէղ , այաղա դալգաղը վէ գալէմինի բարմաղլարը արասընա դօյարապ , մէրգուժը դայէթ իհթիրամքեարանէ պիր սուրէթտէ սէ . լամիատըգտան սօնրա , հիչ պիր սէօղ սէօյլէմէքսիզին իշինի աէվամ իթմէյէ պաշլատը :

Պու իրի առէմ՝ պէ յիւտէ պիր մուպայէնէթի թաւ մէ մէվնուտ ըտը . շէօյլէ քի , էնի կէլէն շախս՝ կէօրիւն . տիւլինտէն տաշա զիյատէ եաշլը օլուպ , օթուղ ալթը օթուղ սէրիզ չաղլարընտա ըտը . պօյու ուզուն վէ թէ . նասիւպի էնտամը եէրինտէ օլուպ , քիւլ բէնկինտէ օլան վէ շէթէ կիպի բարլագ պուլընան իրի կէօղ պէպէրլէրին . տէն դանն իտէրսին քի աթէշ սաշըլմաղտա ըտը . պուր . նը՝ աշընա եագըն կէնիշ օլուպ նիշայէթինէ տօղրու տա . խի պալընաշմըշ ըտը . բէք զիյատէ կէնիշ օլան շէնէսինին հէր թարաֆը թըրաշ իտիլմիշ օլտըղընտան , հէնուղ քէ . սիլմիշ օլան սագալընըն մախմսի բէնկի , տուտաղլարընըն գըրմըղըղըղը վէ կիւղէլ տիշլէրինին պէյաղըղը իշէ պիր զըտտիյեթ բէյտա իտիյօրտու :

Փիւշիւք մասա իւզէրինտէ պուլընան սիյահ գաթի . ֆէ սէրբուշմըշ ալմաղ իւզրէ պաշգասընը պաշընտան չը . գարընճա , հէնուղ պէյաղլանմաղա պաշլամամըշ օլան ա . չըղ քէթմանէ բէնկիւտէքի սաշլարը միւշահէտէ օլուն . տու :

Մէրգում , ասքէր ուսուլի իւզրէ պօղաղընա գատար տիւյմէլէնմիշ ուզուն պիր ըրտէնկօթ կիլինմիշ իտի : Մէր . գումըն նաղարը մուտագգիպանէսի վէ կէնիշ վէ եիւքսէք . նասիյէսի զէքեալէթ վէ ֆէթանէթինէ , կէօյիւս վէ ու .

մուղլարընըն կէնիշլիլի իսէ՝ գուվլէի պէտէնիյեէսինին միւ . քէմմէլիյեէթինէ տէլալէթ իթմէքտէ իտի . էլ հասըլ , թարզ ու աթվարընտա նիւմայան օլան ասարը թէմէյ . եիւղ վէ իհթիշամ , էլտիվէնիլէրիլլէ ալագ դապլարընտա կէօրիւլէն զարաֆէթ . իհթիմամ , սաշլարըլլա վիճու . տընտան միւնթէշիր բէվիլիհի թայեիպէ , վէ էն էտնա հարէքեաթընտա պիլէ մէշհուտ օլան հիւսնիւ էտա վէ լէթաֆէթ , քէնտիսինին ումուրը տիւնեէվիլիյեէյէ մէէլուֆ պիր քիմսէ օլտըղընը , վէ հէր նէվ՝ մուվաֆֆագիյեէթլէ . րէ տէ մաղհար օլապիլմէք իսթիտատընը հաիզ պուլուն . տըղընը իսպալթ իթմէքտէ իտի :

Ջէքեալէթ , գուվլէի պէտէն , վէ նէզաքէթի աթ . վար կիպի պիր եէրտէ իճթիմա՝ր նատիր իւլ վուգու օլան խասույիսի մէղըրիւրէյի իրմալ իտէն շէյ՝ մէրգումըն միւէսսիր շէհրէսինտէ նիւմայան օլան պիր թէպէսսիւմի տաիմի իտի քի , քէնտիսինին սուրէթի միւթէհաքքիմանէ . սինի պիր տէրէճէյէ գատար թատիլ իտիյօրտու . չունքի պու թէպէսսիւմ , իճապընա կէօրէ , տօսթանէ վէ եա քի . յաթընարանէ , խալիսանէ վէ եա մէսրուրանէ , նաղիքեա . նէ վէ եա խաթրըրինասանէ օլտըղընտան , պիւր տէֆա կէօ . ըիւլիւնճէ պիր տաշա ունուտըլմագ գապիլ օլմայան պու առէմին ճաղիպէի տիլֆէրիպանէսինի պիր գաթ տաշա արթըրըյօրտու :

Ո՛ր մաֆիհ , մէրգում՝ պու գատար մէզիյեաթը ագ . լիյեէ վէ պէտէնիյեէյի հաիզ օլմագ , վէ հէր քէսի քէն . տի ճաղիպէի էֆսունքեարանէսի թաշթընտա թուլմաղա միւթաիտա պուլընմաղլա պէրապէր , կիւյա թարզ ու թալըրընտարի հիւսնի էտա վէ նէզաքէթտէ , սէօղլէրի . յիւ սուրէթի իֆատէսինտէ , միւտահէնէլէրինտէ , վէ թէ . պէսսիւմինին հալալէթի տաիմէսինտէ դայէթ հիլլէքեարա . յի պիր տուղագ վար ըմըշ կիպի , քէնտիսինի պիր տէֆա կէօրէն պիր առէմ , միւպհէմ պիր շիւպհէ վէ էնտիշէ հըսս

իտէր իտի . Խիւլասաի քէլամ, մէրգ ում հագգընտա զայ-
րը իխթիեարի օյարագ, պիր թէվէճճիւհ հըսս իթմէքլէ
պէրապէր, ինսան, քէնտիսինի ճէլպ իտէն չէյ էյիլիք
մի, եօգսա քէօթիւլիւք մի օյտըղընը պիրտէն պիրէ ան-
լայամազ ըտը :

.

Մ. Բօտէն, եէնի կէլէն շախսըն սըրը քեաթիպի օլուպ
եազմագտա տէվամ իտիյօրուու :

Էֆէնտիսի . - Տիւնքէրքտէն մէքթուպ վար մը, Բօ-
տէն . - տէյուս սօրտու :

Բօտէն . - Բօսթա միւվէզզիի հէնուզ կէլմէտի :

Էֆէնտիսի . - Վալիտէմ դաթէն քէսպի իֆագաթ իթ-
մէյէ պաշլամըչ օլտըղընտան, հէր նէ գատար մէզպու-
րէնին ահվալը սըհհիյեէսի հագգընտա մուզտարըպ օլմա-
յօր ըսամ տա, ազիզէ տօսթըմ . . . մատամ բրէնսէս տը
Ոէն-Տիզիէտէն պիր մէքթուպ ալմատըգճա, պու պապտէ
թէմամէն միւսթէրիհ օլամայաճաղըմ . . . էլ հասըլ, պու
սապահ էյի խապէրլէր ալաճաղըմը իւմիտ իտիյօրում :

Բօտէն . - (Իհթիրամբեարանէ պիր չէհրէ, վէ լաքի
մութթասար վէ գայսուրզ պիր սուրէթլէ .) Արզու օլու-
նուր, էֆէնտիմ :

Էֆէնտիսի . - Եվլէթ, արզու օլունուր . չունքի, վա-
լիտէմին նահէհանի վէ թէհիլքէլի օլան խասթէլիլի, Ոէն-
Տիզիէ բրէնսէսի թարաֆընտան սարֆ իտիլէն թէզայեիւ-
տաթ վէ իդտամաթ սայէսինտէ կէչմիշ օլտըղընը, բլէն-
սէս պանա իխպար իթտիլի կիւն՝ էօմրիւմիւն էն մէսուտ
կիւնլէրինտէն պիրիսի օլտու . եօգսա, պէնիմ պուրատա
պուլընմագլըղըմ՝ զարուրի օլմագլա պէրապէր, տէրհալ
բրէնսէսին մէմլէքէթլինէ կիտէճէքտիմ . . . (Սըրը քեաթի-
պինին եազը մասասընա եագլաշարագ .) Մէմալիքի էճնէ-
պիյեէտէն կէլէն մէքթուպլարը օգուտըն մը :

Բօտէն . - Իշթէ խիւլասալարը . . .

Լեֆէնտիսի . - Մէքթուպլար տախմա զարֆ իշինտէ մէվզու օլարազ թային օլունան մահալլէրէ վասըլ օլը-յօրլար մը . . . վէ էմրիմ մուճիպինճէ պուրայա կէլիյօր-լար մը :

Բօտէն . - Էվլէթ , տախմա . . .

Լեֆէնտիսի . - Սէքթուպլարըն խիւասայարընը օգու պագայըմ . էկէր անլէր միեանընտա պէնիմ ճէվապ վէր-մէքլիյիմ լազըմ կէլէն մէքթուպլար տախի վար ըսա , որն սանա սէօյլէրիմ :

Պու սէօզիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա , Բօտէնին էֆէն-տիսի , էլլէրինի արգասընա պաղլամըշ օլտըղը հալտէ , օտանըն էնինէ պօյընա կէզինմէյէ , վէ Բօտէնին տըզգա-թը թամմէ իյէ իշարէթ իթմէքտէ օլտըղը միւլահազաթ վէ թալիմաթը թագրիթ իթմէյէ պաշլատը :

Սըրը քեաթիպի իսէ՝ էրէյիճէ պէօյիւք պիր էվրազ բաքէթի ալարազ , պէր վէճէթի օգումաղա պաշլատը .

— Գատիքս շէհրինտէն՝ Տօն Բամճն Օյիվարէզ 19 նումէրօլու մէքթուպը ալմըշ օլտըղընը , վէ մէզքիւր մէք-թուպտա վէրիյէն թէնպիհաթա թէվֆիգէն , զըզ աշըրմա քէվֆիյեթիստէ իշթիւրազը պուլընտըղընը ինքեար իտէ-ճէյինի պիլտիրիյօր . . . :

Էֆէնտիսի . - Պունտա էհէմմիյեթէ շայան պիր շէյ հօզ տըր . պաշգա . . . :

Բօտէն . - Բիկատա գօնթ Բումանօֆ մուզայագատա պուլընըյօր ըմըշ :

Լեֆէնտիսի . - Տիւրլէսիյէ եազմալը քի , քէնտիսինէ էլլի լուի իանէ կէօնտէրսին . պէն վազթըյլա գօնթըն ա-լայընտա եիւզպաշըլըզ իթմիշ իմ . պունտան մաստա , միւմաիւէյհ՝ տախմա միւքէմմէլ խապէրլէր վէ մալիւմաթ վէրիյօր :

Բօտէն . - Գաթոյիք տինտարանընա մախսուս օլարազ Էւլ-հ — Բաւիլէ իտէվիշ օլան Ֆիւանսա թարիխինին սօնընճը

Թագրմը փիլատէյֆիայա վասըլ օլմըշ. լաքին պիրինճի թա.
գրմը սաթրլըպ գալմամըշ օլտըղընտան, եէնիտէն իսթէ.
յօրլար :

Էֆէնտիսի. - Պուրասընը գայո իտիպ Տիւրլէսիյէ
եազմալը . . . : Սօնրա . . . :

Բօտէն. - Մ. Արտուէն հազգընտա թալէպ օլունան
կիզլի մալիւմաթը, Մ. Սրինտլէր նամիւր շէհրինտէն իրոպ
իթմիշ տիր :

Էֆէնտիսի. - Պունյարըն մէալինի տէ խիւլասա իթ.
մէլի . . . :

Բօտէն. - Այնը շէհրտէն Մ. Արտուէն տէ Մ. Սրինտ.
լէր հազգընտա թալէպ օլունան կիզլի մալիւմաթը կէօն.
տէրմիշ տիր :

Էֆէնտիսի. - Անը տախի խիւլասա իթմէք լազըմ
տըր . . . :

Բօտէն. - Եինէ շէհրի մէղքիւրտէն՝ տօղթէօր Վան
Ոսթատ տախի Մ. Սրինտլէր վէ Մ. Արտուէն հազգընտա
մահրէմանէ սուրէթտէ պիր նօթա կէօնտէրմիշ տիր :

Էֆէնտիսի. - Թաթպիգ օլունսուն . . . : Տէվլամ . . . :

Բօտէն. - Թիւրինտէն գօնթ Մալիքիէրի իշար իտի.
յօրքի, իւշ եիւղ պին ֆրանգլըգ հիպէ հէօճճէթի իմղա.
լանմըշ տըր :

Էֆէնտիսի. - Տիւրլէսիյէ խապէր վէրմէլի . . . : Սօն.
րա . . . :

Բօտէն. - Տօն Սթանիպաս Դրալիչա Սարի-էրնէս.
թին իլէ պէրապէր, Պատէն սուլարընտան հարէքէթ իթ.
միշ. մէրգումըն իխպարաթը վազրասընա նազարէն, Դրա.
լիչա, պիզիմ ~~հէվիլէթ~~ թարաֆընտան վէրիլէճէք մա.
լիւմաթը մա էլ մէմնունիյեէ գապուլ իտէճէք, վէ քէնտի
էլիլէ ճէվապ եազաճագմըշ :

Էֆէնտիսի. - Իշարէթ էթ . . . Դրալիչայա պէն քէն.
տիմ եազաճագմըմ :

Բօտէն՝ էլիմաւորի քեաղրտըն քէնսորընա պազը իշա-
րէթէն գայտ իթաւորի սըրատա, էֆէնտիսի օտանըն է-
նինէ պօյրնա կէզինմէսինի տէվամ իթմէքտէ օյտըղընտան,
ուֆագ ուֆագ պիր չօզ գըրմըզը իաչ իշարէթէրինի հա-
վի օլան րիւրէի մուսաթթմահանըն (աշխարհացոյց գունտ)
գարչըսընա կէլտի, վէ օրատա թէվագգուֆ իտիպ քիւ-
րէի մէզքիւրէյի միւթէֆէքքիրանէ պիր նազարլա թէտ-
գիզ իթմէյէ պաշլատը:

Բօտէն իսէ, օգումասընա պէր վէճհի աթի տէվամ իյ-
լէտի:

— Հայր Որսինի Միլանտան եազըյօր քի, իթալիանըն
պազը թարաֆլարընտա էհայինին էֆքեարընա, վէ պազը
իթիլալընարըն կէօզլէրի Ֆրանսայա տօղըու թէվէճհի հ
թմէյ օլմասընա նազարէն, վաթանտաշլարըմըզ Ֆրանսըզ-
լարը, տինսիզ, սէֆիհ, եաղմաճը վէ խունխար կիպէ կէօս-
թ էրէճէք սուրէթտէ քիւյի քիւյի քիւյի թէրթիպ, վէ
մէզքիւր թարաֆլարտա մէպզուլէն նէշը իտիսէ բէք մի-
նասիպ օյուր . . . :

Էֆէնտիսի. — Պու ֆիքը բէք կիւզէլ տիր. Ֆրանսա
հիւմհուրիյեթի մուհարէպաթընտա, պիղիմրիլէրին իթա-
լիատա իրթիքեապ իթաիքլէրի պազը սուի ահվալ վէ
մէզալիմ, պու պապտէ բէք մահիրանէ պիր սուրէթտէ իս-
թիմալ վէ պէօյլէճէ էֆքեարը ումուսիյեթ թահրիք օլընա-
պիլիր . . . : Պու միսիլլու պիր քիթապըն թահրիր ու թէր-
թիսինի մաք Տիւմուլէնէ իհալէ իթմէլի տիր. զիրա պու
ատէմին մայասը հիտտէթ ու դազապ, պուղզ ու ատա-
թը, վէ քին ու զարազ զէհրիյէ եօղըուլմըշ տըր . . .
պունտան պաշգա, պէն տէ պազը մայիւմաթ վէրէճէ-
լիմ, վէ պու քիթապ բէք տէհէթէնֆէզ պիւր շէյ, զա-
ճազ տըր, Լաքին, քիթապըն միւսէվվէտաթը պըրմա-
յընճա, ժաք Տիւմուլէնէ բարա վէրմէմէլի . . . :

Բօտէն. — Թապիի էօյլէ օլաճազ . . . էկէր բարայը

րէշին վերէնէք օլուրսագ, ֆէնա պիր մահալէ կիտիալ սէքիղ կիւն էօլիւմ տէրէնէսինտէ սէրխօշ օլուր, կէշէն-լէրտէ, մուալլիմ Մարթէնին մէզհէպի ֆէյլէսօֆիսինտէ մէշհուտ օլան էֆրեարը պաթըլէյէ դարչը գալէմէ ալ-տըղը միւտաֆաաի շէտիտէնին իւնրէթի իքի տէֆա վեր-մէյէ մէնպուր օլտուր :

Էֆէնտիսի. - Գայա իտիպ տէվամ իթ . . .

Րօտէն. - Թեւէ իշար իտիյօր քի, Գեշիկ, Կիւտա-լէն Գեշիկ իշուն Գեշիկ հիւքիւմէթէ կէօնտէրմէք իւղրէ իմիշ . . .

Րօտէն՝ ուֆագ հուրուֆաթլա եաղրլմըշ օլան պու-քէլիմաթը պիր թապրը մախսուսլա թէյաֆֆուդ իթտիքտէն սօնրա, էֆէնտիսինէ. «Անլըյօր Գալէնըզ . . . » տէյու սօր-տու :

Էֆէնտիսի. - (Գիր շէհրէի խօշնուտանէ իլէ.) Անլա-մսեաճագ նէ վար . . . պու քէլիմէլէր էվլէյտէն մա-գարրէր վէ մարուֆ թապիրլէր տիր . . . Սօնրա . . .

Րօտէն. - Լարին Գեշիկ սօն պիր զէվլէմէ սէպէպիլլէ թէէլիսիւր իտիյօր ըմըշ :

Րօտէնին էֆէնտիսի՝ շէհրէսինի պուրուշտըրտը, վէ պիր տագըգա գատար սիւքիւթ իթտիքտէն սօնրա .

— Գեշիկ՝ սիւքիւնէթ վէ վահտէթի հայտէ սագ-լայրպ, իսայալաթ ու էֆրեարընը թէհեթի իթմէլի. պա-տէհու, դաթըլը հիւքմտար ճինայէթինին միւճագ վէ մաֆու օլտըղը ահվալ ու խուսուսաթ ճէտվէլինի քէնտի-սինէ թէքրար օգուլթմալը տրր . . . Տէվամ . . .

Րօտէն. - Սիտնէյ նամ գատըն՝ թալիմաթա պէքլէ-մէրտէ Գալէնըզ Տրէզտտէն պիլտիրիյօր, Բէնտի սէպէպիլ-լէ, րէտէր իլէ օղուլ արասընտա րէգապէթ գալկալտըր եէնիտէն պաշլամըշ. ֆագաթ Սիտնէյ՝ կէրէք մէրգուճա-նըն պիրի պիրինէ օլան պուղղ ու ատավէթինտէ, վէ կէ-րէք հէր իքիսինին տէ պիրի պիրլէրի հագգընտա սէյլէ-

տիրուհի մահրէմանէ սէօզլէրտէ , բէնտիսինտէն թալէպ
օլունան մայիւմաթա տաիր հէնուզ հիշ պիր չէյ պուլա-
մամըշ , Շիմտիլէ գատար , իրիսինտէն հանկըսընը թէրճիհ
իթմիշ օլտըղընը պիլտիրմէքտէն իճթինապ իթմիշ . հալ
պուրի , էկէր պու հալ տահա զիյատէ տէվամ իտէրսէ ,
չիւպհէլէրինի ուլանտըրաճաղընտան գօրգոյօր ըմըշ . . .
հանկըսընը թէրճիհ իթսին , բէտէրինի մի , օղլունը մը .

Լֆէնտիսի . - Իսպաիլի օղլունը . . . զիրա՝ բէտէրինին
աղրազը բէգապէթքեարանէսի տահա զիյատէ իշթիտատ
իտէճէք , վէ օղլընըն թէրճիհ իտիրմէսինտէն տօլայը ին .
թիգամ՝ ալմագ իւզրէ . պէլլի տէ , օղլու կիպի մու .
հաֆազասընա մէճպուր օլտըղը էսրարը իֆշա իլէյէճէք
տիր . . . Եղունմանը ունութմա . . .

Բօտէն . - Ամբրոսիոսըն՝ Վալէ տաղլարընտա քիչիւք
պիր մանասթըրա գօյմըշ օլտըղըմըզ իշթ պէյլէմէլէրի իւշ
սէնէստէն պէրու նապէտիտ օյմըշյար , վէ նէ օլտըղլարը-
նը քիմսէ պիլմէյօր ըմըշ . պու կիւնյէրտէ իւշիւնճիւսիւ
տախի դայպ օլմուշ , Մէմլէրէթին բրօթէսթանլարը պիրի
պիրինէ կէյմիշլէր , վէ գաթիտան վէ տահա պիր թաղըմ
տէհէթլէպիշ վուգուաթտան պահա իտիյօրլար ըմըշ :

Լֆէնտիսի . - Վուգուի հալ տէլաիլի սարիհա վէ գա-
թիա իլէ մէվգրի սիւպութա վասըլ օլընճայա գատար ,
Ամբրոսիոսը՝ պիր թաղըմ վահշիյանէ հալմըշար ուլտըր-
մագտան պիր ան կէրի տուրմայան բրօթէսթանլարըն պու
կիպի միւֆթէրիյեաթ վէ ազվիյաթընա գարչը միւտաֆաա
իթմէլի տիր . . . Տէվամ . . .

Բօտէն . - Թոմբսոն՝ Լիվըրբուլտան իշար իտիյօր քի ,
Ժիւսթէնի , մասյահաթկիւզար մագամընտա , Լորտ Սթի-
ուարթըն եանընա կիրտիրմէյէ մուվաֆֆագ օլապիլմիշ .
Լորտ Սթիուարթ՝ Իլլանտայը զէնկիւ պիր գաթօյք օ-
լուպ , աղլը կիւնտէն կիւնէ քէսպի գաաֆ իթմէքտէ իմիշ :

Լֆէնտիսի . - Վէյֆիյեթթ թէհագգուգ իտէր իթմէզ ,

Իսկ Բաբայանը, ինչպես միշտ, փակեց իր խոսքը։ Տիգրանյանը
հազարավոր իշխաններ էին... Տեղում...։

Բաբայանը. - Մերանք Տիգրանյանի, Վիկտորյանի և հազարավոր
յոր թիվ, բնակիչ, շենքի մեջ գտնվող պիտակապետի և
մեծագույն տնտեսական քաղաքի պիտակապետի գործադրության վե-
ֆալթի ինքնիշխան... շուկայի, ինքնիշխան սարքի մեջ գտնվող և
հիստորիկ թարգմանիչ Բուստանյան շինարարական կա-
նոնները և հազարավոր ինքնիշխան ըմբռնություններ...։

Լեֆեյտենանտ. - (Ուղեգրի մեջ) Տոգրուտ սեր-
Այլա՜ն վերջ տե՛ս պու՜մ մի հիմք խառնվելիք օրվա տան գալ-
գը պիտանալ տալիս սիրային ինքնիշխան իտի...։

Բաբայանը. - Մերանք Տիգրանյանի պիտակապետի քի, ի քի
պիտակապետի բնակարաններն ինքնիշխան օրվա հիստորիկ գործը
ի գամելի տալիս ինքնիշխան գալար վերջից հալ պու՜մ քի
քեյնտիսի անկողին հեմեֆրեար տեղի իմիշ...։

Լեֆեյտենանտ. - Ի քի գանդուշինա սարքը մեղմ ընդ ի սո-
րուսըն...։ Պաշտ...։

Բաբայանը. - Գարտիկալ բրենս տ'Ամալիկ՝ կենտրոնից
լայնահանը ինչ նոգթասընք գապուլ ինքնիշխան վե՛ս մու՛նդիկն-
նե հարեք ինքնիշխան պիտակապետի տիր. հալ պու՜մ քի,
տեֆրիկնե ինքնիշխան միսթեմնա թու՛մագ իսթե՛յոր...։

Լեֆեյտենանտ. - Իսթիսնասը ֆիլանը և օգ... և ա թե-
մամեն վե՛ս գաթիլեն գապուլ ինքնիշխան վե՛ս և ախոտ մու՛նդ-
րեպեն գաթիլանմալը. ինքնիշխանը, պու՛նդե՛յի գալտ
էթ, շիտտեթի մու՛նդարեպեն վու՛գու պու՛նդագ, վե՛ս կե-
րեք քեյնտիսինե, կերեք ավենեպինե հիշ մերհամեթ և ի-
զի կենտրոնից ինքնիշխան տիր...։ Տեղում էթ...։

Բաբայանը. - Մեր Բաբայան իսպար իտիյոր քի, պիտակ-
ապետի խառնվելն բեթի պու՛նդան Պաբարի նամ վա-
թանբերվեր՝ բեթիգլերին քեյնտիսինե շիպենի նաղարյա
պաղարը պիտակապետի խառնվել ինքնիշխան ինքնիշխան
տիգրանյանի կենտրոնեք, հայաթընա խառնվել չեք միշտ տիր...։

Մեր Բաբայանը՝ սոն տերե՛նե պիտակապետից Պաբարին բե-
թիգլերին շիպենե շիպենե ինքնիշխան մու՛նդագ
օլապիլմիշ տիր...։

Լեֆեյտենանտ. - Պաբարի քեյնտիսինի թեյեթ մի ինք-
նիշխան... պու՛մ միսթի՛ն չե՛յ մի... Պաբարի... վաթան-
բերվեր Պաբարի... պու՛մ թեյեթի տիգրանյան հա...։

Բաբայանը. - (Խեղաշուրջով) Լեֆեյտենանտ, վաթանբեր-
վեր Պաբարի քեյնտիսինի թեյեթ ինքնիշխան տիր...։

Լեֆեյտենանտ. - Մեր Բաբայան և իտիյոր պե՛ն իտիյոր պիտակ-
ապետից կենտրոնից Տիգրանյանի իսպար էթ...։ Տե-
ղում...։

Բաբայանը. - Հալաման և հազարավոր քի, Ալապերին Տիգ-
րանյանը նամ՝ ֆրանսիական ռազմական (պարուհի) ինքնիշխան
հիստորիկ իտեն բրենսին մաշուգեթի իմիշ. մեղպու՛նդին
բրենս ինքնիշխան սոն տերե՛նե նու՛նդը վար ըմբռն. պիտակ-
ապետ, անըն մարիթեթից մագստի մու՛նդ թախիզ վա-
սըլ օլընապիլիք. լաքին պու՛մ Ալապերին՝ Մերանաստա սախ-
թեքեարը մահաթի իտիյոր օլան տիկեր պիտակապետ-
նըն թահթը հիստորիկ պու՛նդը տիրան, մերգու՛մը
ընդին իսթիհալ ինքնիշխան հիշ պիտակապետ չե՛յ և աբմաղ ը-
մբռն...։

Լեֆեյտենանտ. - Պու՛մ առեմիլ կիտիպ միսթագաթ ինքնիշ-
խան, վե՛ս էկեր իսթեթից և աղ ու ինսաֆա մու՛նդ-
ֆրեզ ըսա, բու՛նդ ըրգա կենտրոնից, վե՛ս պու՛մ ռազմական
գըղըն Բարիստե և գրապար օլուպ օլմատըղըն քեյնտի-
սինտեն թահգից ինքնիշխան Հալամանա իշար էթ...։

Բաբայանը. - Տիգր տ'Օրպանս խապեր վերիյոր քի, Գրալ-
թեթից օլընան պիտակապետ, մու՛նդատեմա արզ իտիյեն չե-
րաթի մու՛նդիկն ինքնիշխան էմր վերե՛նե ինքնիշխան...։

Լեֆեյտենանտ. - Շերաթի ֆիլան գապուլ օլընմաղ...
և ա առեմեն մու՛նդագաթ կենտրոնից, վե՛ս և ախոտ
գաթիլեն ընտ ինքնիշխան տիր. պու՛մ սուրեթից ինսան տու-
մ...։

թընը տա, տիւշմէնինի աէ անլայապիլիր . . . վագթ ու հալ միւսախաւ օլմաղսա պիլէ, ինսան հէր տալիմ սէպաթ ու մէթանէթ կէօսթէրմէլի, վէ քէնտի հագգընտաքի էմ. նիյեէթինի թէզեիտ իտէրէք, գարշըսընտաքինին կէօզիւնիւ երլարլումալը տըր:

Բօտէն. - Այնը զաթ իշար իտիյօրքի, իլթիճա իթ. միշ օլտըղը մանասթըրը թէրք իթմէք իսթէմէյէն բօ. թէսթան ~~գըղընըն~~ բէտէրինին իտտիա վէ մուլթալէպա. թընը հէյեէթէ սիւֆէրա հալէա միւտաֆաա իտիյօրլար. մըշ. մէզպուրէ գըզճըղազ իսէ՝ բէտէրինին ըիզասը խիւաֆընտա օլարագ, ալըզըյա թէզէվիթէն իթմէսինէ մու. վաֆագաթ կէօսթէրիտիլի թագտիրտէ մանասթըրը թէրք իտէճէյինի սէօյլէմիշ:

Էֆէնտիսի. - Ա. . . հէյեէթի սիւֆէրա հալէա բէտէրինի հիմայէ մի իտիյօրլար:

Բօտէն. - Էվվէթ, էֆէնտիմ. . .

Էֆէնտիսի. - Էօյլէ իսէ, թէքրար ճէվապ եաղմալը քի, գուվվէթ ըուհանիյեէնին՝ գուվվէթի ճիսմանիյեէ իլէ հիշ պիր իշի եօգ տըր:

Պու էսնատէ, գաբունըն շանը լիքի տէֆա ուրուլտու:

Բօտէնին էֆէնտիսի. - Կիթ պապ քիմ տիր. - աէ. յու էմր իյլէտի:

Բօտէն տէր հալ եէրինտէն գալպըպ տըշարըյա ֆըրլանտը. էֆէնտիսի իսէ՝ միւթէֆէքքիրանէ պիր չէհրէ իլէ, օտանըն պիր ուճընտան տիկէր ուճընա գատար կիտիպ կէլմէքտէ իտի. պու սըրատա, եինէ քիւրէթ մուսաթթա. հանըն եանընա եագլաշմըշ օլտըղընտան, տուրտու. քիւրէթ մէզքիւրէնին հէր գըթասընտա մէշհուտ պուլընան հատտսըղ հիսապսըղ գըրմըղը իաշ իշարէթլէրինի, պիր գաշ տազըղա գատար պիր սիւքիւնէթի քեամլլէ իլէ թէտգիգ իյլէտի:

Սէրգում, պէսպէլլի, թէքմիլ ըուի զէմինի շամիլ . .

լան գուլվէթ ու իգթիտարընը տիւշիւնմիւշ օլմալը տըր քի, չէհրէսինն ընկի պիրտէն պիրէ թէպէտտիւլ իտիպ իրի կէօզ պէպէքլէրինտէն զանն իտէրսին քի գըղըլըմ օաչըլմաղա պաշլատըր. պուրուն տէլիքլէրի շիշիպ, սիմաի մէթանէթնիւմասընտա տախի ինանըլմաեաճագ տէրէճէտէ շիտտէթ, քիւսթախլըգ վէ թէքէպպիւր միւշահէտէ օլունտու: Պատէհու, ալնընտա ասարը թէհաքքիւմ ու ղուրուր մէշհուտ, վէ տուտազլարընտա տախի ալէախմի իսթիհգար ու իսթիսֆաֆ մէվճուտ օլտըղը հալտէ, քիւրէի մէգքիւրէյէ տահա զիյատէ եագլաշըպ էլինի գութպըն (բեւեռ) իւզէրինէ գօյտու . . . :

Պու ատէմին՝ պէօյլէ գուլվէթիճէ քիւրէի մէգքիւրէյի թութմասընը, վէ հարէքէթի ամիրանէ վէ միւթէհաքքիմանէսինի կէօրէնլէր, մէրգումըն՝ պու քիւրէյէ հիւքմ իտիյօր զաննըյա իֆթիխար իթմէքտէ պուլընտըղընա, վէ մէգքիւր քիւրէյի եօգարըտան աշաղըյա տօղրու կէօզտէն կէշիրիպ էլինի աէ պիր թավըր քիւսթախանէ իլէ իւզէրինէ գօյմասը իսէ՝ պու սէպէպտէն նէշէթ իթմիշ օլտըղընա գանաաթ հասըլ իտէրլէր իտի:

Չէհրէսինտէ թէպէսսիւմ ալէամէթի կէօրիւնմէյօրտու. կէնիշ ալնը տէհշէթպախշ պիր սուրէթտէ պուրուշմըշ վէ կէօզլէրի տախի թէհտիտքեարանէ պիր հալ քէսպ իթմիշ իտի: Էկէր պիր ըէսսամ, ղուրուր վէ թէհաքքիւմ շէյթանընը թէրսիմ իթմէք իսթէտէ, պունտան տահա գօրգունճ, տահա հէվլնաք պիր նումունէ իմթիխապ իտէմէզ իտի:

Բօտէն ավտէթ իտիպ օտայա կիրինճէ, էֆէնտիսինին չէհրէսի էվվէթի հալինի քէսպ իթտի:

Բօտէն՝ թուլթմըշ օլտըղը մէքթուպլարը կէօսթէրէրէք:

— Բօսթա միւվէզզիի իմիշ . . . Լալիճ Տիւքէրքտէն պիր չէյ եօգ. . . տէտի:

Լֆէնտիսի . - Պիր շէյ Եօգ մը . - տէյու հայգըր . տըգտան սօնրա , շէհրէսինտէ էօյլէ պիր ասարը հէյէճան վէ ըղտըրապ նիւմայան օլտու քի , պիր ազ էվվէլքի միւթէ . հաքքիմանէ վէ մաղլուրանէ քիսվէթիյլէ մուգայէսէ իտիլ տիքտէ , բէք դարիպ պիր թէնագուզ հասըլ օլըյօրտու :

Մէրգում՝ շիտտէթլի պիր ազապը տէրունա կիրիֆթար օլմըջճասընա , սըրյո քէնթիպինէ իթթապէն .

— Վալիտէմտէն հիշ պիր խապէր Եօգ հա . . . էօյլէ իսէ տահա օթուզ ալթը սաաթ գատար ըղտըրապ շէքմէլի . - տէտի :

Րօտէն . - Չաննըմա կէօրէ , էկէր մատամ բրէնսէսին վերէճէք ֆէնա խապէրլէրի օլսա իտի , շիմտիյէ գատար չօգտան Եազար ըտը . պինապէրին՝ իհթիմալ քի , վալիտէնիզին էյիլիլի տէվամ իտիյօր . . . :

Լֆէնտիսի . - Շիւպհէսիզ հագգըն վար , Րօտէն . լաքին չի՝ շարէ . . . գալպիմ՝ րահաթ տէյիլ քի . . . : Էկէր Եարընքի կիւն տէ էմիլյեթպախշ խապէրլէր ալամագսամ , բրէնսէսին մէմլէքէթինէ կիտէճէյիմ . . . : Էօֆ , վալիտէմին սօն պէհարը կէշիրմէք իշուն մէզքիւր մէմլէքէթէ կիթմէսի տէ նէրէտէն չըգտը . . . : զօրգարըմքի , Տիւնքէրք հավալիսինին հավասը քէնտիսինէ կէլմէզ . . . : (Պիր տագրգաճըգ սիւքիւթտէն սօնրա , թէքրար կէղինմէյէ պաշալարադ .) Հէր նէ հալ իսէ . . . պագ շու մէքթուպլար նէրէտէն կէլիյօրլար . . . :

Րօտէն . - (Մէքթուպլարըն տամղալարընը մուայէնէ իթտիքտէն սօնրա .) Տէօրթ մէքթուպտան իւչիւ Էօֆալէ մէսէլէսինէ տաիր տիր . . . :

Րօտէնին էֆէնտիսի , պու մէսէլէի մուհիմմէյէ սօն տէրէճէ հասըր էհէմիլյեթ իթմէքտէ օլտըղընը մուլիս պիր թավր կէօսթէրէրէք .

— Շիւքիւրլէր օլսուն Եա՝ Րապպի . . . Ուլահ վերէ տէ խապէրլէր խայըրլը օլայըտը . - տէտի :

Բօտեն . - Մէքթուպլարտան պիրիսի՝ Չարլսթաունտաւ կէլմիշ օլուպ , պէսպէլլի վաիդլիյէ կիթմիշ օլան րահիպ Գաբրիէյէ տաիր տիր . տիկէրի իսէ՝ Պաթալիատան կէլմիշ օլմաղլա , շիւպհէսիգ քի Հինտլի ճալմայա միւթէալլիգ տիր . Նու տալսի Լիքսիքատան օլմալը տըր . հայվանաթը վահշիյեէ դալիպի Սորոք՝ ալտըղը էմլիէր մուծիպիննէ , հիշ պիր կէօնա շիւպհէ վէ մէսուլիյեէթի տա՛ի օլմագարզըն , ժէնէրալ Սիմոնըն գըղլարընը սէյահաթլարընտան մէն՝ իթմէյէ մուվաֆիֆագ օլմըշ օլտըղընը տիւնքի Զքթուպընտա իշար իթմիշ իտի . պու Զքթուպըյլա տա պէսպէլլի տիւնքի իֆատաթընը թէէքիտ իտիյօր . . .

Բօտենին էֆէնտիսի՝ ժէնէրալ Սիմոնըն իսմինի էֆտիք իշիթմէզ , ալնընտան սիյահ պիր պուլուի կէշտի :

2

Է Վ Ա Մ Ի Ր (1)

Բօտենին էֆէնտիսի՝ ժէնէրալ Սիմոն իսմինին վէ եա խաթըրէսինին թէվլիտ իլլէտիլի ըզտըրապ ու հէյէճաթէսքին իթտիքտէն սօնրա , սըրը քեաթիպինէ խիթապէն .

(1) Ֆրանսա էեալէթինտէքի ժէզիւիթ ճէմիյեթլէրի՝ Բարիստէքի ճէմիյեթլէրլէ տախիմա մուխապէրէ իտէրլէր . մէզքիւր էլմիյեթլէր՝ Բօմատա իգամէթ իտէն ժէզիւիթ ժէնէրալըյլա տալսի տօղրուտան տօղրույա իխթիլաթտա պուլունըրլար . ժէզիւիթլէրին՝ պու գաուար զայուրանէ , միւթէնէվվի վէ շայանը հայրէթ տէրէնէտէ միւքէմէլլ օլան մուխապէրաթընտան մագ-

— Լիրսիքատան, Չարսիքատան վե Գաթավիատան կէլէն մէքթուպարը աչմա. անլէրին հավի օլտըղը ախպար ու մալիւմաթ շիմտի քէնտիլիլինտէն սրրայա կիրէնէք տիր. հէմ տէ իրի տէֆա վազթ ղաիպ իթմէքտէն գուրթըմը շուրուզ. — տէտի :

Սըրր քեաթիպի իսթիլղահը մատտէ իտիյօրմը կիպի էֆէնտիսինն եիւզիւնէ պագտը. էֆէնտիսի իսէ՝ սէօղիւն. տէ տէվամ կէօսթէրէրէք :

— Սիւլ-լուլ մէսէլէսինն տաիր օլան թաֆսիլաթը իրմալ իթտինն մի :

Րօտէն. — Իյթէ էֆէնտիմ . . . հուրուֆաթը մէրմուգէթ թահվիլինն տէ պիթիրմէք իւզէրէ իտիմ :

Էֆէնտիսի. — Սգու պագայըմ, վէ պու իւչ մէքթուպըն հավի օլտըղը մալիւմաթը ճէտիտէյի տէ՝ վուգուաթըն սըրասընա կէօրէ իւզէրինն իլավէ էթ :

սէտլէրի՝ ըիւէսաթ ճէմլյեթին իլէրիտէ միւհթան օլապիլէճէյի մալիւմաթը թէտարիք իթմէքտէն իպարէթ տիր. Հէր կիւն, փէղիւթ փէնէրալը պիր թագըմ թագրիլէր ախզ իտէր քի, պուշլար պիրի պիրլէրինն ճէրհ ու թէնգիտ իտէրլէր : Րօմատա, ճէմլյեթին մէրթէգի օլան մահալտէ, պիր թագըմ հատտսըզ հիսապսըզ տէֆթէրլէր պուլուշուր քի, պուշլար տա սիլճիւմլէ մէղիւթլէրին, — տէմլէրինն վէ քէնտիլէրիլլէ միւնասէպաթ վէ իսթիլաթը օլուպ տօսթ վէ եա տիւշմէն սայըլան պիլճիւմլէ շայանը իթիպար ղէվաթըն էսամիսի մուգայեթ տիր : Իչպու տէֆաթիրտէ, հէր պիր ֆէրտին ահվալ ու մայիլէթինն տաիր օլան վուգուաթ վէ մալիւմաթ՝ թաղեիրտէն, աղրագտան վէ նէֆսանիլէթտէն քիւլլիլէն սալիմ օլարագ, նագլ ու հիքեայէ օլընմը շար, թէրաճիմի ահվալէ միւթէպլիգ օլարագ շիմտիլլէ գատար թէէսիս իտիլմիլ օլան քիւթիւպիւնէլէրին էն ճէսիմի վէ էն ղէնկիլնի տիր : Խաֆիֆմէշրէպ պիր գատընըն ահվալ ու հարէքեաթը, ըիճալը էվլէթտէն պիրիսինն կիլլի գուսուրլարը, ղայէթ գայտսըզ պիր պիթարաֆըզլա գուլուտաթը մէգքիւրէտէ մուհարրէր տիր : Իչպու. թէրաճիմի ահվալ մէնաֆիլի շախսիլլէյէ խատիմ օլմագ մագսէտիլլէ թանգլիմ իտիլմիլ օլուպ, պիղայէթ սահիհ վէ գու-

Րօտէն. — Պաշ իւսթիւնէ էֆէնտիմ, հէմ պու սուրէթլէ տէ մալիւմաթը մէգքիւրէ եէրլի եէրինն կէչմի, օլուր :

Էֆէնտիսի. — Գալէմէ ալտըղըն թաֆսիլաթըն տէրէնէ քիֆայէտէ աչըզ վէ մուսարրահ օլուպ օլմատըղընը անլամագ իսթէրիմ. ղիրա, էլպէթթէ խաթըրլայօրսըն քի, թաֆսիլաթը մէգքիւրէնն կէօնտէրիլէճէյի ղաթ հէր շէյի պիլմէմէլի տիր :

Րօտէն. — Էվվէթ, խաթըրլայօրում վէ նօթայը տա օ սուրէթլէ թանգլիմ իյլէմիլիմ տիր . . .

Էֆէնտիսի. — Լօյլէ իսէ օգու պագայըմ :

Ս. Րօտէն զիյրտէքի սէօղլէրի աղըր աղըր օգումայա պաշլատը :

« Պուշտան եիւզ էլլի սէնէ մուգատտէմ, ըրօթէսթան մէգհէպինտէ օլան պիր ֆրանսըզ ֆամիլեասը, ըր-

սուրսըզ տըր : Պիր շախս հագգընտա մալիւմաթ ալմագ իսթէնիլտիքտէ, պու տէֆթէրլէր աչըլըր վէ շախսը մէրգումըն աչվալի, ախլագը, թապիաթը, էվսաֆը, նէգայիսի, թէրթիպաթը, ղագասիտի, խանէտանը, աչըպպասը, վէ էն խաֆի միւնասէպաթ ու միւթէպլիգաթը հագգընտա պիլլէ մալիւմաթ իսթիհալ օլընապիլիր, Թէքմիլ տիւնեայը շամիլ օլան պու ճէսիմ ղապըթա տէֆթէրլէրինն պիր ճէմլյեթլէ պախշ իթտիլի թէֆլվիւզ վէ իգթիտար միւհթանը իյգա պիր քէյֆիլլէթ միտիր : Գուլուտաթը մէգքիւրէ հագգընտա արզ իթտիլիմ մալիւմաթ, խաֆիֆմէշրէպանէ վէ եա թասնիաթ գապիլինտէն ղանն օլունմասըն. մէգքիւր տէֆթէրլէրի ըէյիլ պիլ կէօրմէյ վէ փէղիւթլէրի միւթէմմէլլէն թանըմագտա պուլուշմը օլան պիր ղաթտան ալմըլըմ տըր : Ինսանըն էն էտնա հարէքեաթը հագգընտա պիլլէ պու տէրէճէ մէհարէթլէ մալիւմաթ այան պիր ճէմլյեթ ազասընը գօլայըզլա խանէսինն գապուլ իտէն ֆամիլեալար իչուէն, սէօյլէտիքլէրիմ՝ շայանը միւլահագա մէսաիլտէն տիր : (Տար իւլ ֆիւնուէն ազասընտան, Լիպրի. — Հէյեթիլ ըուհանիլլէ հագգընտաքի մէքթուպլարընտան) :

թէսթանյարըն հուրիյեթի քեամիլէսինի թէէմին իսէն
նանթ ֆերմանընըն գարիպէն նագգ խոյէճէյինի քէշֆ
խտէրէք, մուգատտէս տինիմիզին տիւլմէնլէրինտէն, պիրի
օլան իշպու մէզհէպ սալիքլէրինէ գարըն իճրա խոյէճէք
չիտայիտտէն գուրթըլմագ ֆիքրիյլէ, Ֆրանսատան մէմալի-
քի էճնէպիյեթլէ հիճրէթ իյլէմիշ իտի:

« Իշպու ֆամիլեա ազասընտան պագըլարըն էվվէլա
Հոյլանտայա վէ պատէհու Հոյլանտա միւսթէմլէքեաթը-
նա, պագըլարըն տախի Լէհիթանա, Ալմանեայա, Ինկիլ-
թէրրայա վէ Ամէրիգայա իլթիճա իթմիշլէր իտի, Շիմտի
իսէ պու ֆամիլեատան եալընըզ եէտի քիշի գալմըշ օլտը-
ղը թէհագգուդ իթմիշ օլուպ, պուշար տա, թալիին պիր
իսայըն ինգըլպաթը զարիպէսինտէն կէշմիշ տիրլէր, զիրա
պու կիւնքի կիւնտէ պու ֆամիլեանըն ախլաֆ ու ահֆա-
տը հիւքմտարըլդ տան թա սէնաթքեայըլդա գատար մէրա-
թիպի պէշէրիյեթնին հէման հէր տէրէճէսինէ միւնթէսիպ
պուլուշըյօրլար:

« Տօղրուտան տօղրույա վէ եա պիլ վասըթա օլան ախ-
լաֆ շուշար տըր:

ՎԱԼԻՅԷ ՍԻԼՍԻԼՍԻ

« Մատմուազէլ Բու վէ Պէշ Սիւն, զայրը պալիլ:

« (Ժէնէրալ Սիմոն՝ Վարչավիատա պու ֆամիլեանըն
ախլաֆընտան օլան պիր գըղ իլէ թէզէվվիւճ իթմիշ տիր):

« Մ. Ֆրանսա Հէրէ, Բարիս գուրպինտէ Բիէսի գա-
րիյէսինտէ ֆապրիգա սահիպի:

« Բրէնս ճիւլ, Մօնտի հիւքմտարը Բիւս-Սիւլին օղլու:

« (Գաճա-Սինկ, 1802 սէնէսինտէ, պու ֆամիլեանըն
ախլաֆընտան օլան պիր գըղ իլէ թէզէվվիւճ իթմիշ տիր
քի, « վագթլար Հոյլանտա միւսթէմլէքեաթընտան օլան
ճափա ատասընտա Պաթափա շէհրինտէ իղամէթ իթմէք-
տէ իտիլէր):

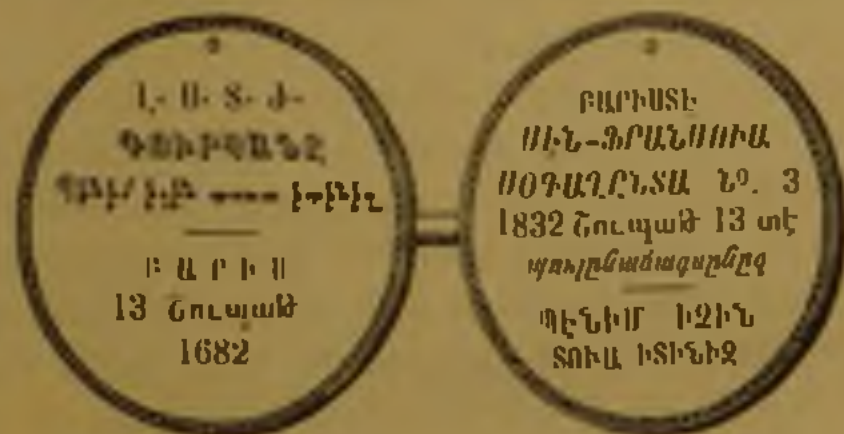
ԲԷՏԷՐ ՍԻԼՍԻԼՍԻ

« Մ. Ժ. Բիւշ, լագապը Գուշ-Թու-նիւ (1), սէ-
նաթքեար:

« Մատմուազէլ Աւալիս Գուշ, գօնթ տը Բէնը-
բօնըն (Տիւգ տը Գարտօվիլ) գըղը:

« Գ. Բիւշ, մէմալիքի էճնէպիյեթտէ վալիլիք
իսէն րահիպ:

« Իշպու ֆամիլեա ազասընըն հէր պիրի, թուճտան
մամուլ պիրէր միտալեայա մալիք տիրլէր վէ եա օլաճագ-
լար, պու միտալեանըն իւզէրինտէ իսէ, զիյրտէքի
սէօղլէր մահիւք տիր:

« Պու քէլիմաթ իլէ թարիս կէօսթէրիր քի, մէզքիւր
ֆամիլեա ազասընըն՝ 1832 սէնէսի շուպաթընըն 13 իւնտէ
Բարիստէ պուլուճմասը պէօլիւք մէնֆաաթլարը միւսթէլ-
զիմ տիր, լաքին վէքիլ վէ եա մուրախիսաս վասըթասըյ-
լա օլմայըպ, իլլա պալիլ օլսուճ, զայրը պալիլ օլսուճ,
միլթէէհհիլ օլսուճ օլմասըն, Պիշմիս հալըր պուլուճա-
ճագ տըր:

« Տիկէր ճիհէթտէն իսէ, րահիպ Գարրիէլ Բէնը-
բօնտան պաշգա, պու ֆամիլեա ազասընըն շուպաթ 13

(1) Զուլադ եաթան:

տէ Բարիստէ պուլընմամասը, պաշգալարը իշուն - չէ՛ մէնֆաթլարը միւսթէլդիմ տիր :

« Պինաէն ալէյհ, պիր պուշուդ դարն (դար) մու-
դատտէմ, մէգըիւր ֆամիլեա աղասընա թային օլընան
մահալը միւլազաթտա, եալընըզ րահիպ Գարրիէլին հաղըր
պուլընմասը իշուն հէր տիւլլիւ ֆէտաքեարըղը իճրա իթ-
մէլի տիր : Պամիլեանըն տիկէր ալթը աղասընը եէվմի
մուայեէնտէ Բարիստէ պուլընմագտան, վէ եախօտ Բա-
րիսէ կիթմէքտէ մէն՝ իշուն, շիմտիյէ գատար բէք չօգ
թէճրիւ պէլէր իտիլմիշ տիր : հալ պու քի չէթայիճի
միւհթէմիլէսի սէպէպիլլէ, զէմանէմիղին էն մուհիմմ
մէսաիլինտէն մատուտ օլան պու մէսէլէնին հիւսնի մու-
վաֆֆադիյեթինի թէէմին իշուն տահա պիր խայլը թէճ-
րիւ պէլէր իթմէք մուգթաղի տիր . . . »

Բօտէնին էֆէնտիսի . - (Սէօզիւնիւ քէսէրէք վէ միւ-
թէէմիլանէ պիր թավր լյա պաշընը սայլայարագ .) Սէօյ-
լէտիլին սէօզլէր բէք տօղրու տըր . լաթին շու պիր գա-
սաթըր սէօզիւ տէ իլավէ էթ . « Պու իշին նաիլի մուվաֆ-
ֆադիյեթ օլմասըլլա հասըլ օլաճագ մէնաֆի՝ հիսապսըզ
տըր . ատէմի մուվաֆֆադիյեթինին նէթայիճիին իսէ ,
քիմէ իսթիսրաճա ճէսարէթ իտէմէզ . . . էլ հասըլ, պու
շէյ պիղիմ իշուն հայաթ վէ մէմաթ մէսէլէսի տիր . իմտի
մագսէտի մութթախիղէնաիլ օլապիլմէք իշուն, տաիրէիիգ-
թիտար տախիլինտէ օլա թէտապիր վէ վէսաիթին քեաֆ-
ֆէսինի տէ իսթիմալ իտիպ, հիշ պիր շէյտէն կէրի տուրմա-
մալը . վէ ֆագաթ թէշէպպիւսաթը վագըամըղը բէմալը
մէհարէթլէ իճրա իտէրէք, մագսէտ վէ նիյէթիմիլի խա-
րիճէ սըղտըրմամալըլը . . . »

Բօտէն . - (Էֆէնտիսինին պու սէօզլէրինի գայտ ու ի-
լավէ իթտիքտէն ոճրա .) Եաղտըմ, էֆէնտիմ :

Էֆէնտիսի . - Էօյլէ իսէ տէվամ էթ . - տէտի :

« Մէվըուը պահսըմըզ օլան մէսէլէնին հիւսնի մու-

վաֆֆադիյեթինի թէսհիլ վէ եա թէէմին իշուն, մէգըիւր
ֆամիլեանըն ախլաֆր օլան եէտի քիշի հագգընտա պաղը
խուսուսի վէ կիզլի թաֆսիլաթ վիրմէքիլիմիզ իճապիտէր :

« Իշպու մալիւմաթ վէ թաֆսիլաթըն սըհհաթը թէէ-
մին իտիլէճէյի կիպի, լէտ էլ հաճէ, զայէթ մուտագգի-
գանէ պիր սուրէթտէ իքմալ տախի օլունաճագ տըր . զի-
րա, շիմտիյէ գատար իսթիհսալ օլունան թաֆսիլաթ ա-
րասընտա, պաղէն եէքտիկէրինէ մուղայիր շէյլէր պուլըն-
տըղընտան, զայէթ մուֆաասալ մալիւմաթը հալի պիր
չօգ էվրագ էլտէ իտիլմիշ տիր :

« Թաֆսիլաթը աթիլէ՝ հէր պիր շախս սըրասըլլա
գիքը օլունաճագ, վէ անճագ պու կիւնէ գատար իթմամ
օլունապիլէն վուգուաթտան պահա իտիլէճէք տիր : »

Թ-Ֆ-Է-Լ-Բ Ն⁰ 1.

« Մուսաֆիլ Բուվէ Պէշ : Սէն . - Թագրիպէն օն պէշ
եաշընտա էքիզ հէմշիրէլէր տիր . շէհրէլէրի զայէթ տիլ-
պէր օլուպ, եէքտիկէրինէ օ գատար միւշապիհ տիրլէր
քի, պիրինի տիկէրինտէն թէֆրիք իթմէք միւշքիլ օլուր . -
խըլզաթէն հալիմ վէ գսրգագ ըսալար տա, ֆիքրլէրի թահ-
րիք ու թէհեիճէ միւսթաիտտ տիր, Որպէրիատա, տիրայէթ
ու զէքեալէթ սահիպի օլան վէ Ալլահտան պաշգա պիր շէ-
յէ իթիգատ իթմէյէն պիր վալիտէնին աղուշընտա թէր-
պիյէ կէօրմիւշ օլտըղլարընտան, մուգատտէս տինիմիղին
ահքեամընտան քիւլլիյեէն պիխապէր տիրլէր :

« Ժէնէրալ Սիմոն՝ պու շօճուզլարըն վէլատէթինտէն
Էվլէլ զէվճէսինտէն այլըլմըշ օլտըղընտան, իքի գըղը
պուլընտըղընը հալէա պիլմէզ :

« Վալիտէրինի, մուգատտէմա պուլընտըղը մէն-
ֆատան տահա ուզագ պիր մէնֆայա սիւրտիւրէրէք, պու
ղըղլարըն՝ շուպաթըն 13 իւնտէ Բարիստէ պուլընմասը մէն՝
իտիլմիշ գանն օլունըյօրտու . հալ պու քի վալիտէլէրի՝

գօլերատան պիրտէն պիրէ վէճաթ իթմիշ օլտըղընտան , մուհիպպի ազիզիմիզ օլան Սիպէրիա վալիսի , շայանըթէ , էսսիւֆ պիր խաթա սէմէրէսի օլարազ , սիւրկիւն էմրի եաւրնըզ ժէնէրալ Սիմոնըն գէվճէսինին շախսընա մուհասըր տըր զաննըյլա , պու կէնճ գըղլարըն պիր ~~Իթմիշ~~ ապէր տէլալէթիյլէ Ֆրանսայա ավտէթինէ միւսաատէ կէօսթէր . միշ տիլ :

« Պու ապէր՝ գահրաման , սատըզ վէ սէպաթքեար պիր ատէմ օլուպ , ~~Իթմիշ~~ իւնվանըյլա իշարէթ օլընմըշ տըր :

« Ժէնէրալ Սիմոնըն գըղլարը՝ զարարսըզ մախլուզլար տըր . իւմիտ օլունուլքի , պու սաաթտա Լիբսիքա ճիվա . բրնտա թէվզիֆ իտիլմիշլէր տիր :

Բօտէնին էֆէնտիսի , մէրզ ումըն օգու մասընը գաթ՝ ի տէրէք :

— Պիր ազ էվվէլ Լիբսիքատան վարիտ օլան մէքթուպը օգու քի , պու մալիւմաթը իքմալ իտէպիլէսին :

Բօտէն՝ էֆէնտիսիին էմլինէ իթաաթլա մէքթուպը օգույընճա , քէմալը մէսէրրէթլէ :

— Իշլէր բէք եօլընտա ճէրէյան իտլյօր . իքի գըղճըղազ իլէ բէհպէրլէրի օլան ապէր՝ կիճէլէյին Ֆոքոն-Պլան միւսաֆիրխանէսինտէն գաշմաղա մուվաֆֆազ ~~պմուշլար~~ Էսսա տա , Սոքէրն գարիլէսինտէն պիր ֆէրսախ գստար մէսաֆէտէ , իւշիւ տախի թէվզիֆ իտիլէրէք Լիբսիքայանազլ իտիլմիշլէր , վէ օրատա սէրսէրիլիք թէօհմէթիլլէ հապս ~~լունմըշլար~~ տըր : Պունտան պաշգա , գըղլարա բէհպէրլիք իտէն ապէր տախի , ըսեան , հաքիւմ տէօյմէք վէ միւմաիլէյհի պիր օտատա հապս իթմէք թէօհմէթլէրիլլէ իթհամ իտիլմիշ վէ ճիւրմի տախի մէրթէպէի սիւպուլէ չըղմըշ տըր :

Էֆէնտիսի . - Մէֆնուն օլտում . Սլմանյարըն ուսուլը մուհաքէմէսինին ուզուն սիւրմէսինէ նազարէն , շուպաթըն

13 Իւնտէ իքի գըզըն պուրատա պուլընամայաճաղընա է-
մին օլապիլիրիզ . պուլնտան մաատա , պու մուհաքէմէնին
միւմքինի մէրթէպէ ուղամասը իշուն , էլտէն կէլէնի տիրիզ
իթմէմէլիլիզ , Շու սօն վուգուաթը տախի , հաշիյէ սուրէ-
թիլլէ , թաֆսիլաթընա իլավէ էթ

Սըրը քեաթիպի , պու էմրէ տախի իթաաթ կէսթէ-
րէլէք , Սորոք թարաֆընտան վարիտ օլան մէքթուպըն
խիւլասաի միւնտէրիճաթընը , թաֆսիլաթը մէպսուլէյէ
զամմ ու իլավէ իլլէյիպ .

— Նազըլար , էֆէնտիմ . - տէտի :

Իֆէնտիսի . - Էօյլէ իսէ տէվամ էթ . - տէյու ճէվապ
վէրտի :

Թ-Ֆ-Է-Ք Ն⁰ 2.

« Մ. Յըսսա շ-ըտ , Բ-ըն- Է-ըն-Է Բ-ըն- Է-ըն-Է-ըն-Է
Ֆ-ըն-Է-ըն-Է . - Սէպաթքեար , զէնկին , ազիլ , զէքի ,
ղայուր , մուսթագիմ վէ թէրպէլի պիր զաթ տըր : -
Ֆապրիզաւընըն իշնիլէրի քէնտիսինի բէրէսթիշ իտէրճէսի-
նէ սէվէրլէր . շունքի մէրգումանըն սաատէթի հալի իշուն
իթթիլաաթը ատիտէ վէ ճէտիտէյէ մուվաֆիազ օլապիլ-
միշ տիր : - Մուգատտէս տինիմիզին վէզաթ ու ահքեա-
մընը զաթան իյֆա իթմէզ . պուլըն իշուն զ-ըն-Է Բ-ըն-Է-ըն-Է
պիր ատէմ տէյու իշարէթ օլունմըշ տըր : - Սաիր էրպա-
պը սէնաթ , մէրգում հագգընտա հասէտ իտէրլէր վէ քէն-
տէրի չէքմէզլէր . պուլար միւնտէրտա էն շիտտէթի
րազիտի Մ. պարոն Թ-ըն-Է տըր . պինապէրին , սէնաթքեա-
րաւըն շու հըսսը ըէզապէթ ու տտալէթլէրինի բէք գ-
Լայլըզլա քէնտի ալէյհինէ չէվիրէպիլիրիզ , - Էկէր մագսէ-
տէ վիսուլ իշուն , թէտապիրի սաիրէյէ տախի միւրաճա-
աթ իթմէք լազըմ կէլսէ , քէնտի հագգընտա Եազըլմըշ օ-
լան քէսրէթլի էվրազը կէօղտէն կէշիրէրէք էլպէթթէ պիր
վասըթա պուլապիլիրիզ , - Պու ատէմ միւտտէթի մէտի .

տէտէն պէրու իշարէթ իտիմիշ օլուպ , ահվալ ու հարէ-
քեաթը տաիմա իւէֆիյէն թէպօղիգ օլընմագտու տըր :

« Սէպ-թուր մէսէլէսինէ կէլինճէ , մէրգում էօյլէ պիր
ուսթալըզլա իզֆալ իտիմիշ , վէ էթրաֆընտա էօյլէ տու-
զագլար գուրումը տըր .քի , մէզքիւր միտալեալարըն միւս-
թէլզիմ՝ օլաճաղը մէնաֆիին էհէմիյեէթինի շիմտիյէ գա-
տար անլայամամը տըր : Պունտան գաթը նագար , քէնտի-
սինին խապէրի օլմագսըզըն , էթրաֆընտա տաիմա ճասուս-
լար պուլունտըրըմագտա վէ էն էտնա հարէքեաթը պիլէ
թէճէսսիւս իտիմէքտէ տիր : - Էն ազիզ տօսթլարընտան
պիրիսի , քէնտիսինին ահվալ ու հարէքեաթընը կէօզէթ-
մէքտէ օլտըղընտան , մէրգում վասըթասըյլա էն խաֆի
էֆրեար ու նիյաթընա պիլէ մութթալի օլապիրիիզ :

Թ-Ֆ-Է-Բ ԵՊ 3.

« Բէն-ճուլ . - Օն սէրիզ եաշընտա պիր տէլի գան-
լը տըր . թապ'ան ճէսուր վէ ալիճէնապ , ֆիքրէն մագ-
րուր , մուսթագիլլ վէ վահշէթբէրվէր պիրիսի տիր : - Թէ-
նէրալ Որմոնըն մուհիպպի սատըզը տըր . չունքի միւ-
մաիլէյհ ժէնէրալ՝ պու տէլի գանլընըն բէտէրի օլան Վ-
« Սէպ-թուր Հինտիսթանտա Ինկիլիզլէրէ գարշը իթմիշ օլտը-
ղը մուհարէպէտէ , ասարիւրինի գօմանտա իթմիշ տիր : -
Ճալմատան պահս իտիշլիմիզ , սըրֆի պիր խաթըրէտէն ի-
պարէթ տիր . չունքի վալիտէսի՝ հէնուզ կէնճիք ճաղըն-
տա իրէն վէֆաթ իթմիշ , վէ պու սըրատա էպէվէյնի Պա-
թավիատա պէր հաեաթ պուլունմը տըր : Հալ պու քի ,
պունլար տաիսի վէֆաթ իթմիքտէ , միրասլարընէ ճալմա-
վէ նէ տէ բէտէրի թարաֆընտան թալէպ իտիմէմիշ օլտը-
ղընտան , ճալմանըն վալիտէսինին միրասըյլա ճիհէթի թէ-
ալլիւզի պուլընան միտալեալը էլտէ իտէրէք , նէ կիպի մէ-
ֆաաթլարա նաիլ օլաճագլարընը հէր իքիսի տէ պիլմէզ-
լէր :

Բօտէնին էֆէնտիսի սէօզիւնիւ գաթ՝ իտէրէք .

— Պաթավիատան կէլէն մէքթուպր օգու քի , ճալ-
մա հագգընտա եազմըշ օլտըղըն թաֆսիլաթը իքմալ ի-
տէսին . - տէտի :

Բօտէն . - (Մէքթուպր օգուտըզտան սօնրա .) Իշթէ
պիր էյի խապէր տահա . . . Պաթավիատա թիճարէթլէ
մէշղուլ օլուպ , Բոնտիշէրիտէքի մէքթէպիմիզտէ թահսիլ
կէօրմիւշ օլան Մ . Ժօզիւէ Վան Տաէլ , Կալկաթա մուսպիրին-
տէն խապէր ալմըշ .քի , ճալմանըն բէտէրի՝ ախիւրէն Ինկի-
լիզլէրէ գարշը իթմիշ օլտըղը մուհարէպէ էսնապընտա ու-
րուլուպ վէֆաթ իթմիշ , վէ ճալմա տաիսի բէտէրինին թախ-
թը հիւյստարիսինտէն մահրում իտիլէրէք , մուվագգա-
թէն Հինտիսթան գալալարընտան պիրինէ կէօտէրիմիշ
տիր :

Էֆէնտիսի . - Շիմտի թըշրինի էվվէլին էվախըրընտա
պուլունըյօրըզ իմտի , բրէնս ճալմանըն սէպիլլի թախլի-
յէ օլունուպ տա Հինտիսթանտան հարէքէթ իտէճէյի թէս-
լիմ՝ օլունսա պիլէ , մէրգում՝ շուպաթ ալընտա անճագ
Բարիսէ մուվասէլէթ իտէպիրի . . .

Բօտէն . - Մ . Ժօզիւէ՝ պու պապտէ իպրաղը սատա-
գաթ ու ֆէտաքեարի իտէմէտիլինտէն տօլայը թէէսսի ֆ
իտիյօր . Լաքին , քեաֆֆէի իհթիմալաթ խիյաֆընտա օլա-
րագ , բրէնս ճալմանըն սէպիլլի թախլիլէ իտիլիթ վէ հա-
մահպուս պուլընտըղը գալատան ֆիրարէ մուվաֆֆագ օ-
լուրաս , հիշ չիւպհէ գալմագ քի վալիտէսինին միրասընը
թալէպ իթմէք իւզրէ Պաթավիայա կիտէճէք տիր . չունքի
միւմաիլէյհ՝ պու կիւնքի կիւնտէ պունտան պաշգա պիր
շէյլ մալիք տէյիլ տիր : Օ վագթ՝ Մ . Ժօզիւէ Վան Տաէ-
լին սատագաթ վէ ֆէտաքեալըղընա էմիլիէթ իտէպի-
լիւրիզ . . . Լաքին Մ . Ժօզիւէ , պու խըտմէթինէ մուգա-
պիլ , քէնտիսինին մուամէլաթը թիւճճարիլիէտէ պու-
լընան ֆապրիգա սահիպի վէ պանքէր Մ . պարօն Թըրի-

բօնըն սէրվէթի հաղգընտա իւր բօսթա իլէ մալիւմաթը սահիհա վէ մուսարրահա թալէպ իտիյօր :

Էֆէնտիսի . - Պու պապտէ դայէթ միւպհէմ պիր ճէվապ վէր , շունքի Ս . Ժօղիւէ՝ զատար պիր դայրէթի ճիւղիւէտէն պաշգա պիր շէյ կէօսթէրմէմիշ տիր : Իշպու մալիւմաթը ճէտիտէյի տախի ճալմա հաղգընտա . քի թափսիլաթա իյալէ էթ . . . :

Բօտէն՝ իշպու էմրէ իմթիսայէն եաղմաղա պաշլատր . էֆէնտիսի իսէ՝ պիր գաշ սանիյէ գատար սիւքիւթ իթտիքտէն սօնրա , րզհարր թէաճճիւ պ իտէրճէսինէ :

— Ս . Ժօղիւէ՝ ճալմանըն բէտէրինին վէֆաթընտան վէ ճալմանըն հապս իտիլմէսինտէն պահս իթտիյի հալտէ , մէնէրալ Սիմօն հաղգընտա հիշ պիր շէյ սէօյլէմէյօր մը . - տէյու սօրտու :

Բօտէն . - (Եաղմաղա տէվամ կէօսթէրէրէք .) Խալլի հիշ պիր շէյ սէօյլէմէյօր :

Բօտէնին էֆէնտիսի թէյրար սիւքիւթ իտիպ պիր սուրէթի միւլահաղաքեարանէտէ օտանըն էնինէ օլօյունա կէզինմէյէ պաշլատր : Պիր գաշ տաղըղա սօնրա , Բօտէն . Պու տա պիթտի . 3 տէտի :

Էֆէնտիսի . - Էօյլէ իսէ գրաաթտա տէվամ էթ . - տէյու էմր իյլէտի :

Թ-Ք-Է-Դ ՆՊ Է .

« Ս . Ժ-+ ԲԵՆԷՔԱ , ԼԷ-ԴԵ ԳԵՆԵՐԱԼԻՏԵ . - Ս . Ֆրանսուա Հարտինին րադիպի օլան Ս . պարսն Խրիբոնըն ֆապրիդասընտա իշճի տիր : - Պու առէմ՝ ճիւնիւն , թէնպէլ , զալկաճը վէ մուսրիֆ պիրիսի տիր : Մէրգում , զէքեա-վէթտէն քիւլլիյէն մահրում տէյիլ իսէ տէ , թէնպէլլիք , ԸՅՂ ու իշրէթ վէ սէֆահաթ քէնտիսինի պիւսպիւթիւն չըղըրտան չըգարմըն տըր : - Պիլիմ դայէթ մահիր վէ էմնիյէթի ճասուսլարըմըղտան պիրի՝ պու իշճինին Սէֆիղ Սո-

լիվոյ նամը վէ Լ-ԲԵ Պ-+Լ-Լ(1) լաղապը իլէ մարուֆ օլան մաշուգէսիյլէ իւլֆէթ բէյտա իյլէմիշ , վէ մէզպուրէ վասրթասըյլա ժաք Բէննըրօն իլէ տէ տօսթ օլմըն տըր : Պինաէն ալէյհ , շուպաթըն ԱՅիւնտէ մէրգում իշճիյի Բա-րիստէ պուլլնմաղա մէնպուր իտէն մէնաֆիի ազիմէտէն քէնտիսինի քիւլլիյէն մահրում ատտ իտէպիլիրիղ . . . :

Թ-Ք-Է-Դ ՆՊ Ե .

« Գ-ԲԵՆԷԼ ԲԱՆԷՔԱ , ԳԵՆԵՐԱԼԻՏԵ ԷՄԻՆ Է-ԼԵՂ . - Պուտտան էվվէլ գիյրի սէպգաթ իտէն իշճինին ուղաղ պիր խրսըմր տըր : Լարին նէ պէօյլէ պիր խըսըմը օլտըրընը , վէ նէ տէ պէօյլէ պիր խըսըմըղը պուլլնտըղընը պիլմէղ , իիւղ իւսթիւնէ պըրաղըմըն պիր էօքսիւղ օլուպ , Տ-Է-ԴԵ լաղապըյլա մարուֆ օլան պիր աքէրին Ֆրանսուաղ Պատուէն նամ գէվճէսի թարաֆընտան գապուլ վէ հիմայէ իտիլմիշ տիր :

« Էկէր , քեաֆիէի իհթիմայաթ իսիաֆընտա օլարագ , պու աքէր պիր կիւն Բարիսէ կէլէճէք օլուրաս , գէվճէսի վասրթասըյլա մէրգում իւղէրինտէ չիտտէթի պիր նուֆուղ բէյտա օլունապիլիւր . Պու գատըն՝ ճահիլ , ստտէտիլ վէ սօն տէրէճէ տինտար պիր մաիլուղ օլտըղընտան , միւտտէթի մէտիտէտէն պէրու իւղէրինտէ նամահտուտ պիր նուֆուղըմըղ վար տըր : - Կարրիէլ լահիպիք սիլքինէ տախիլ օլմաղտան աշուրի միւթէնէֆֆի օլմաղլա պէրապէր , պու գատըն վասրթասըյլա գանի օլարագ , մուվաֆաղաթ կէօսթէրմիշ տիր :

« Դարրիէլ չիմտի եիկիրմի պէշ եաշընտա պիր տէլիգանըր տըր : Թապիաթը տա , չէհրէսի տէ մէլէյէ պէնզէր . ֆէզաիլի ատիտէ վէ խոսաիլի նատիտէ իլէ մութթասըֆ

(1) ԲԵՆԷՔԱ մէֆթուէսի :

ԹԻՎ 6.

« Մարտի 1829 թ. Գրեյսի. - Գրեյսի-
նիւ (չըպլագ եւթան) լագապը, լա մտրուֆ օլան փաբ Բէն-
նըբօնըն վէ րահիպ Գաբրիէլ Բէննըբօնըն ուզագ պիր խր-
սըմը ըսա տա, պէօյլէ պիր խըսըմըղըն վիճուտընտան գա-
թան խապէրտար տէյիլ տիր: - Դարիպէն եիկիրմի պիր
եաշընտա օլաճագ տրր: Տիւնեանըն էն ճագիպ, էն
տիրֆէրիպ չէհրէֆնէ, սարըմթրագ օլմագլա պէրապէր,
էն նատիտէ պիր հիւսն ու ճէմայէ, դայէթ շաեանը թագ-
տիր պիր գուվվէի դիհնիյեէյէ վէ քիւլիյէթի պիր սեր-
վէթ ու սամանա մայր, վէ պիլ ճիւմէ զէվզիյեթը ճիւ-
մանիյեէյէ մաիլ պիր գըզ տըր: Պու գըղըն թապան
հաիզ օլտըղը ճիւրէթ վէ քիւսթաիյըգ կէօզ էօնիւնէ կէ-
թիրիլտիքտէ, մէզպուրէնին իսթիգպայիլտէն գօրգու-
լուր:

« Պէրէքէթ վէրսին քի, քէնտի իքինճի վասիսի օլան
Մ. Թըրքոյ (1829 սէնէսինտէ Պարոն խնվանընը իհրագ
իթմիշ օլուպ, Դարտօվիլ տուգասը օլան միւթէվէֆիֆա գօթ
տը Բէննըբօնըն սապըգ մասյահաթկիւղարը) մատմուաղէլ
Դարտօվիլին խալասընըն մէնաֆիինէ պաղյանմըշ վէ հէման
տա անըն հիւքմու թէէսիրի թահթընտա պուլունմըշ տըր-
նու հայտէ, սէպաթքեար վէ սէրպէսթ պէօյիւմիւշ օլան
պու կէնճ գըղըն սէօյլէմէքտէն իճթինապ իթմէտիյի, վէ պու
մէսէլէնին լէհինէ օլարագ գուլյանամատըղըմըզ զարիպ
էֆքեար ու մէգասիտինէ գարշը քէնչէլէշմէք իշուն էհի-
յէթի վէ միւհթէրէմ խալասըլա Մ. Թըրքոյա իթիմատ
իտէպիլիլիզ. չունքի... »

Բօտէն տէվամ իտէմէտի. զիրա սօգագ գաբուսը-
նա ուրըլան իքի տարպէ, սէօղիւնիւն տէվամինա մանի օլ-
տու:

Որըր քեաթիպի տէր հալ այաղա գալգրպ, գաբույը
չալան քիմ օլտըղընը անլամագ իւզրէ, տըշարըյա չըգտը.
պիր միւտտէթճիք տըշարըտա գալտըգտան սօնրա, էլին-
տէ իքի մէքթուպ թութմիշ օլտըղը հայտէ, իշէրիյէ կի-
րիպ շու սէօղիւնի սէօյլէտի:

— Մատամ քրէնսէն պիր թաթարըն ապիմէթին-
տէն իսթիֆատէ իտէրէք, պու մէքթուպը կէօնտէրմիշ
տիր... »

Էֆէնտիսի. - (Բօտէնին սէօղիւնիւ աղղընտա պրրա-
գարագ.) Բրէնսէսին մէքթուպընը պանա վէր... շա-
բուգ օլ... վալիտէմ հաղգընտա նիհայէթ խապէլ ալը-
յօրում. - տէտի:

Հալ պու քի, պու մէքթուպըն պիր գաշ սաթընը
օգուր օգումագ պէնզի սարսարը քէսիտի, վէ չէհրէսին-
տէ իսէ տէրին պիր հայրէթ վէ էսէֆէնկիզ պիր մաղմու-
միյեթէթ էսէրի միւշահէտէ իտիլտի: Պատէհու հէյէճանը
գալպինի սէթը իտէմէյէրէք:

— Վալիտէճիյիմ... ահ, եա Բապպի, վալիտէճի-
յիմ... - տէյու նիտա իթմէյէ պաշլատը:

Բօտէն, էֆէնտիսինին աճը աճը նիտալարը իւղէրինէ,
եկրինտէն գալգարագ թէլաշը պիր թավը ըլա:

— Նէ, պիր ֆէլաքէթ մի վուգու պուլմըշ. - տէ-
յու սօրտու:

Էֆէնտիսի. - (Պիր թավըն նէվմիտանէ իյէ.) Վալի-
տէմին քէսպի իֆագաթ իթմէսի մէյէր էսասսըզ պիր շէյ
իմիշ. թէքրար վէիսիմ պիր հայէ իթիֆթար օլմուշ, մա-
մաֆիհ, հէքիմ պէնիմ հուղուրմ պէլքի քէնտիսինի
գուրթարըր իւմիտինտէ պուլընըյօրմըշ. չունքի պիյա ֆա-
սըլա պէնի չաղըրըյօր, վէ ասայիշի գալպէն էօլմէք իշուն
պէնի պիր տէֆա տահա կէօրմէք արղուսընտա պուլը-
նըյօրմըշ: Ահ, վալիտէմին պու սօն արղուսը մուգատ-
տէս տիր... պու արղույա մուվաֆագաթ իթմէմէք,

վախտէմին ճանընա գաստ իթմէք տէմէք տիր . . . Այս
վէրէ տէ վազթընտա եկթիչէպիյէ իտիմ . . . զիրապուրա-
տան բրէնսէսին մէմէքէթինէ կիտէպիւմէք իչուն , կիծէ
կիւնտիւզ եիւրիւյէրէք թամ իքի կիւն լազըմ տըր :

Բօտէն . - (Էլլէրինի պիրի պիրինէ գաւուշտըրարազ
վէ կէօզլէրինի տէ սէմայա տօղրու գալտըրարազ .) Ահ ,
եա Բապպի . . . պու նէ ֆէլաքէթ . . .

Էֆէնտիսի իսէ շանը քէմայը շիտտէթլէ շալըպ իչէ-
րիյէ կիրէն պիր իսթիւնար խըստէթծիյէ խիթապէն .

— Չարուզ սէյահաթ արապասընը հազըրլայընըզ վէ
պանա լազըմ օլա՞ծ շէյլէրի տէ արապանըն սանտըղընա գօ-
յընըզ . դարուճը տախի տէրհայ պիր արապայա պինսին
վէ բօսթա պարկիրլէրինի կէթիւմէյէ կիթսին . . . Պիր
սաաթա գատար պէհէմէհայ եօլա չըգմազ լազըմ տըր . -
տէտի :

Խրտմէթծի , պու էմրի ալտըգտան սօնրա , ալէլ աճէ-
լէ տըշարըյա չըգտը :

Բօտէնին էֆէնտիսի , տէրեաի հիւզն ու մաթէմէ
միւսթաղրազ օլարազ , պիր սանտալիէ իւղէրինէ տիւշտիւ
վէ եիւզիւնիւ էլլէրի իչինէ ալարազ .

— Վալիտէճիյիմ . . . ահ . . . վալիտէճիյիմ . . .
արթըզ սէնի կէօրմէյէճէք միյիմ . . . պու բէք տէհ-
շէթլի շէյ տիր . - տէյու հայգըրմադա պաշլատը :

Սէրգուճըն պու քէտէրի՝ սամիմի վէ հազիգի իտի .
զիրա պու ատէմ վալիտէսինի տէրէճէի նիհայէտէ սէվէր
իտի . մուհապպէթի ֆէրղէնտանէ կիպի պիր հըսսը մանէ-
վի էօմրիւնիւն էքսէրիյա միւճրիմանէ օլան ինգիլապա-
թընտան խալէլտար օլմազսըզըն կէչէպիյմիշ իտի . . .

Պիր գաշ տաղըզա սօնրա , Բօտէն էլլինտէ թուլմազ-
տա օլտըղը իրինճի մէքթուպը տախի էֆէնտիսինէ կէօս-
թէրմէյէ ճէսարէթ իտէրէր .

— Պու մէքթուպ տախի Մ . Տիւրլէսի թարաֆընտան

կէօնտէրիւմիշ վէ բէք մուհիմմ , բէք միւսթաճէլ պիր շէյ
իմիշ . . . - տէտի :

Էֆէնտիսի . - Եւ օլտըղընը աշլա տաճէվապընը վէր .
զիրա պէնիմ ազլըմ պաշլաւտա տէյիլ տիր . . .

Բօտէն . - (Սէքթուպը էֆէնտիսինէ թադտիմ իտէ-
րէք .) Մահրէմանէ եազըլմըշ պիր մէքթուպ տըր , էֆէն-
տիմ . պինաէն ալէյհ , զարֆընըն իւղէրինտէքի իշարէթ-
տէն տախի միւսթէպան օլտըղը վէճհ իյէ , պու մէքթու-
պը աշմադա սէյահիյեթիմ եօգ տուր . - տէտի :

Բօտէնին էֆէնտիսի պու իշարէթի կէօրտիւքտէ , եիւ-
ղիւնտէ նադապիլի թարիֆ պիր խէվֆ ու իհթիրամ էսէրի
միւշահէտէ օլունտու , վէ էլլէրի տիթրէմէքտէ օլտըղը հալ-
տէ մէքթուպըն մէօհրիւնիւ սէօքտիւ :

Պու մէքթուպտա շու սէօպէր եազըլմըշ բտը :

« Հէր պիր իչի թաթիլ իտէրէք . . . պիր տաղըզա պի-
լէ ֆէվթ իթմէքսիղին . . . հարէքէթ իտիպ պուրայա կէլ
. . . Մ . Տիւրլէսի սէնին եէրինէ կէչէճէք տիր . քէնտիսինէ
պէօյլէ էմր իտիլմիշ տիր . . . »

Սէրգուճ , պու մէքթուպըն միւնտէրիճաթընը օգու-
յընճա , պահըր մէեուսիյեթէվէ վարարազ .

— Եա Բապպի . . . վալիտէմի պիր տահա կէօրմէքսի-
ղին գալըզ պիթմէք . . . լաքին պու բէք տէհշէթլի շէյ
. . . միւմրինսիղ տիր . . . պէլքի տէ անըն հայաթընա գաստ
իթմէք տիր . . . էվվէթ . . . քէնտիսինի գաթլ իթմէք կի-
պի պիր խըյանէթ . . . պիր ճինայլթ տէմէք տիր . - տէտի :

Պու սէօզլէրի սէօյլէտիլի վաթթ , կէօզլէրի պիթթէ-
սատիւֆ , ուֆազ ուֆազ գըրմըզը խաշ իշարէթլէրինի
հալի օլան քիւրէի մուսաթթմահայա աթֆ օլունտու :

Պունը կէօրիւր կէօրմէզ , գալպինտէ պիր թէպէտ-
տիւլի նակէհանի զուհուր իյլէտի . զանն իտէրսին քի , օ
տէրէճէ ըզհարը թէէսսիւր ու թէէլլիմ իթտիլինտէն տօ-
ւայը , նատիմ վէ բէչիման օլտու . շէհրէսի՝ հէրնէ գատար

հիւզն ու քետերտէն խալի գալմատը խէ տէ, բէֆթէ բէֆթէ էսկի սիւքիւնէթ ու մէթանէթինի պուլտու . . . Պու ուղուրսուզ մէքթուպը սըրը քեաթիպինէ վէրտի վէ թա ճիկերինտէն չըգմըջ օլան պիր ահը տէրունը թէսքին ի տէրէք .

— Որրա նումէրօսըյա սողլայը վէր . — տէտի :

Բօտէն մէքթուպը սըրպ իւղէրինէ պիր յու մէրօ եաղ տըգտան սօնրա, խուսուսի պիր մահֆաղա իչինէ գօյտու, Էֆէնտիսի իսէ՝ պիր միւտտէթճիք սիւքիւթ տուրտըգտան սօնրա .

— Պունտան պէօյլէ Ս՝ Տիւրլէսինին էվամիրինէ կէօ, բէ հարէքէթ իտէճէքսին վէ անընյա պէրապէր Էսրըն-ճագսըն . ԴԴ-Ի-Է-Է մէսէյէսինէ մախսուս օլարագ դալէմէ ալտըղըն թաֆսիլաթը քէնտիսինէ թէսյիմ՝ իտէճէքսին . միւմաիլէյհ, քիմէ կէօնտէրիլէճէյինի պիլիր, Տէմին-ճէք Պաթավիատան, Լիքսիքատան, վէ Չարլաթաուն, տան վարիտ օլան մէքթուպարա սէօյլէտիյիմ մէալտէ ճէվապ վէրէճէքսին, Ժէնէրալ Սիմոնըն գըղլարընը Լիքսիքատա ալըգօյմագ իչուն թէտապիրի յազըմէյի իճրա իթմէք, Դարրիլին Բարիսէ ալտէթինի թէսրի՝ իյլէմէք, վէ քեաֆֆէի իհթիմալաթ խարիճինտէ օլարագ բըէն ճալմա Պաթավիայա կիտէճէք օլուրսա, միւմաիլէյհի օրատա ալըգօյմագ իչուն, Ս՝ Ժօղիւէ վան Տաէլին դայրէթ վէ սաուագաթընա իթիմատ իտիլմէքտէ օլտըղընը մէրգուլմա պիլտիրմէք մուգթագի տիր . — տէտի :

Պու ատէմ, հալէթի նէղէ կէլմիչ օլան վալիտէսինին քէնտիսինի եանընա չաղըրտըղը պիր սաաթտա պիլէ պու տէրէճէ սօղուգ գանլըլըգ կէօսթէրմէքտէ օլուպ, պիր ագ սօնրա, օտատան չըղտը վէ քէնտի տաիրէսինէ չէքիլտի :

Բօտէն իսէ քէնտիսինէ էմր օլընան ճէվապարը հուրուֆաթը մէրմուզէյէ թահվիլ իթմէքլէ մէշղուլ օլտու :

Իւչ չարէք սաաթ սօնրա, բօսթա պարկիրլէրինին չընղըրագ սէտալալը իչիտիլմէյէ պաշլատը, իխթիեար խըսմէթճի, քէմայը իհթիեաթլա գաբույը ուրտըգտան սօնրա իչէրիլէ կիրէրէք .

— Արապա գօշուլմըջ տըր, էֆէնտիմ . — տէտի :

Բօտէն պաշլոյա պիր իչարէթ իտիպ իխթիեար խըսմէթճի տըշարըյա չըղտը . քէնտիսի տախի էֆէնտիսինին տաիրէսինէ կիտիպ գաբույը եալաչճա ուրտըգտան սօնրա, քէյֆիլէթի անլաթտը :

Էֆէնտիսի՝ սէյահաթ արապասընըն գօշուլմըջ օլտըղընը Բօտէնտէն անլայլընճա, օտասընտան չըղտը . չէհրէսի էհէրլի տաիմա թէմքիլի վէ ֆիւթուրսըղ բտը ըսա տա, տէհչէթպալսչ պիր սուրէթտէ սարարմըջ ըտը . էլինտէ տախի պիր մէքթուպ թութմագտա օլուպ, Բօտէնէ խիթապէն .

— Պու մէքթուպ վալիտէմէ կիտէճէք . . . չիմտի պիր թաթար վասըթասըյա կէօնտէք . — տէտի :

Բօտէն . — Պաշ իւսթիւնէ, էֆէնտիմ . . .

Էֆէնտիսի . — Լիքսիքա, Պաթավիա վէ Չարլաթաունա կիտէճէք իւչ մէքթուպը տախի պու կիւն պէհէմէհալ հէր վաղթըի բօսթա իլէ կէօնտէրմէլիսին . իչիտիյօրմըսըն . . . նէ տէրէճէ էհէմլիլէթի օլտուգլարընը սէօյլէմէյէ հաճէթ եօգ տըր :

Պու ատէմին սօն սէօղլէրի պուլնլար օլտու, Մէրգուլմ պիրտէն պիրէ իսթիհսալ իթտիլի էվամիրի պիրահմանէ պիր իթաաթլա իճրա իտէրէք, նիհայէթ վալիտէսինի պիր տահա կէօրմէքսիլին մուֆարագաթ իտիյօրտու :

Սըրըր քեաթիպի՝ էֆէնտիսինի իհթիրաթեարանէ պիր սուրէթտէ արապասընա գասաար թէշէի՝ իյլէտի :

Արապաճը էյէրին իւղէրինտէն արգասընա տէօնէրէք .

— Հանկը թարաֆա . . . էֆէնտի . — տէյու սօրտու :

Բօտէնին էֆէնտիսի՝ ընչգըրըյա միւչապիհ օլան պիր ահը տէրուն չէքմէքտէն քէնտիսինի մէն՝ իտէմէյիպ .

— ԻթԱԼԻԱ . — տէյու ճէվապ վէրտի :

Բօտէն՝ էֆէնտիսինի քէմալը ինթիլիաֆ վէ թէվազու իլէ սէյամյատրգտան սօնրա , արապանըն սիւրաթլա հա . րէքէթ իթտիյինի կէօրիւնճէ , ումուզլարընը պիր թավրը իսթիհգար իլէ գալտրտը , վէ պատէհու ուղուգ . վէ չըպլազ օլան պէօյիւք սալայա ավտէթ իյլէտի :

Պու առէմին թավրը , շէքլ ու շէմաիլի վէ հարէքեա . թը թէպէտտիւ իթմիշ իտի : Չանն իտէրսին քի պիրտէն պիրէ պէօյիւմիշ օլուպ , պիրազ էվվէլ պիր ինգըյատր ղէլիլանէ իլէ հարէքէթ իտէն օ ինսոն մաքիւնասր տէյիլ իտի . սիմաի խուշունէթնիւմասր վէ նազարը չիտտէթտի . սարր պիրտէն պիրէ ճանլանըպ պիր տէսիսէի շէյթ անէթ քեարանէ իլէ բարյամապա պաշլատը , ինճէ վէ ըէնկսիզ տուտագլարընտա իսէ պիր խանտէի միւսթէհգիյանէ միւ . շահէտէ օլունուպ , մէյեթիթ եիւղիւնէ միւշապիհ օլան շէհրէսինտէ տախի ասարը մէմնունիյեթ վէ խօշնուտի նիւ . մաեան օլտու :

Պատէհու , քիւրէի մուսաթթահանըն գարչրսընտա թէվազգուֆ իտիպ , պիրազ էվվէլ էֆէնտիսինին իթտիլի կիպի : քէնտիսի տախի քէմալը սիւքիւթ վէ տըգգաթլա քիւրէի մէգքիւրէյէ պազմաղա պաշլատը . . . Պու սու . րէթլէ պիր միւտտէթ տուրտրգտան սօնրա , քիւրէնին իւ . ղէրինէ էյիլիպ վէ անը գօլլարր արասընա ալրպ պիր գաշ տազըգա գատար երլան կէօղլէրինէ միւշապիհ օլան կէօղ . լէրիյէ անը էյիճէ թէտղիգ իյլէտի . պատէհու , բարմագ . լարընը սաթհը իւղէրինտէ կէղտիրիպ եասը վէ քիւրի թըր . նազլարըյլա տա գըրմըղը խաշ իշարէթլէրինի հալի օլան իւշ նօզթայա ալրը ալրը ուրտու :

Եէքտիկէրինտէն ղայէթ ուղազ մահալլէրտէ վազը օլան իշպու նօզթալարըն հէր պիրիսինի պու սուրէթլէ ի . շարէթ իթմէքլէ պէրապէր , եիւքսէք սէտա իլէ տախի . -

էլիքսի . . . Չարլսթաուն . . . Պաթափա տէյու իսմլէրինի վէրմէքտէ , վէ տուտագլարընտա իսէ՝ ճէհէնէմի պիր թէպէսսիւմ րարլամագտա րտը :

Պիրազ կէչինճէ , տէրեաի թըֆէքքիւրաթ ու միւլա . հաղաթա տալարազ սիւքիւթ իյլէտի :

Պու ուֆազ թէֆէք , իսթիեար , նաքէս , քէժմիւր . տէ գըյաֆէթլի վէ էօլիւ շէհրէի տալմ , քիւրէի մէգքիւ . րէնին իւղէրինտէ պու սուրէթլէ սիւրիւքլէնտիլի սըրատա , էֆէնտիսինտէն տահա տէհէթլի , տահա գօրգունճ կէօ . րիւնիւյօրտու : Հաթթա էֆէնտիսի , մաղրուրանէ պիր թավրըյա ալազ իւղէրինտէ տուրպ քիպր ու աղամէթ , վէ քիւսթախըզ սաիգասըյա էլինի , թահթը թէհաքքիւմինէ ալմազ իսթէյօր կիպի կէօրիւնտիւլի քիւրէի մուսաթ . թահանըն իւղէրինէ գօլտըղը սըրատա , տիւնեատա էն միւտհիշ , էն գօրգունճ պիր առէմ սալըյմազ մը րտը :

Բօտէնին էֆէնտիսի՝ չիքեարընըն պաշը ուճընտա տուրմագլա պէրապէր , բէք ղիյատէ եիւքսէքտէն ուշտըղը ճիհէթլէ , պազէն չիքեարընը գաշըրան պիր գարթալ գու . շընա միւշապիհ իսէ , Բօտէն տախի , գարանլըգ արասըն . տա չիքեարընըն արգասը սըրա տօլաշարազ , նիհայէթ իւլ էմր իւղէրինէ շէօմէլիպ բարշա բարշա իտէն պիր երլանա պէնզէր իտի :

Բօտէն՝ պիր գաշ տագըղա սօնրա , էլլէրինի օղուշ . տըրարազ եաղը մասասընըն եանընա կիթտի , վէ էֆէն . տիսինին տախի մէճհուլը պուլընան պիր խուսուսի բումու . ղաթ ըլա աթիտէքի մէքթուպը եազտը :

Բարիս , սապահըն սաաթ 93/

է իլիթտի . . . լաքին թէյեթթէթ թիթ . . .

է Հայէթի նէղտէ պուլընան վալիտէսի քէնտիսինի եանընա շալըրըյօրտու . իշարաթը վագըրայա նազարէն ,

քէնտի հուզուլը, յա պէլքի տէ մէզպուլէյի դուրթարա-
պիլէճէքտի . . . պու - էպէպտէն նաչի . « Վալիտէմին նէզ-
տինէ կիթմէմէք մի . . . խալը , խալը . . . օլամաղ . . . պու
չէյ վալիտէմին ճանրնա գաստ իթմէք տէմէք տիր . » - տէ-
յու հայգըրտը :

« Մա հազա կիթտի . . . լաքին Բէր . . . Եր . . .

« Պէն քէնտիսինի տաիմա թէճէսսիւս իտիյօրըմ . . .

« Պու սաթրլար՝ քէնտիսիյլէ պիրլիքտէ Բոյ-յա մու-
վասէլէթ իտէճէք տիր . . . »

« Զեյ . - Դարտինալ-Բրէնսէ սէօյլէյինիղ քի , պանա
էմնիյեթ իտէպիլիր . լաքին պէն տէ , քէնտիսինին ֆիլիէն
պանա խըտմէթ իթմէսինէ պէքլէյօրում . Զաթէն էլտէ
իթմիչ օլտըղը օն եէտի գուրա պու կիւն եարըն պանա
ֆաիտէլի օլապիլիր . . . պինապէրին՝ թարաֆտարլարը-
նըն մրգտարընը արթըրմագ իչուն սարֆը ղայրէթ իթմէսի
լազըմէտէն տիր . »

Բօտէն պու մէքթուպը տիւրտիւքտէն վէ մէօհրլէ-
տիքտէն սօնրա , ճէպինէ գօյտու :

Պու սըրատա սաաթ օնու ուրտու . Պու սաաթ՝ Մ.
Բօտէնին գահվէ ալթը իթմէք վագթը օլտըղընտան , մա-
սա իւզէրինտէքի քեաղըտլարընը թօբլայըպ տիւզէլթտիք-
տէն սօնրա , պիր չէքմէճէ իչինէ գօյտու պանալթարը-
նը տախի ալտը . պատէհու , եաղլը վէ էսկի շապգաթընը
տիրսէյիլլէ թէմիլլէյիպ , պիր գաչ եէրինտէն եամա
լը շէմնիյեթսինի տէ էլինէ ալտըգտան սօնրա տըչարըյա
չըգտը :

.

Մէրգուման իքի շախս , պու մէճհուլ ինզիվակեահ տէ-
րունինտէ , վագթըյա նէֆ՝ իտիլմիչ օլան պիր ֆամիլեանըն
եէտի նէֆէր ազասընա գարչը տէհչէթէնկիզ տուզագլար

դուրսըզլարը էսնատէ , բէրտէի խափա ալթընտա մէս-
թուր պիր համի տախի քէնտի ֆամիլեասը օլան պու ֆա-
միլեայը թէսահուպ վէ հիմայէ իթմէքիլի տիւշիւնիյօր-
տու :

3

Խ Ա Թ Ի Մ Է

Մէկը՝ եապանի վէ վահէթնիւմա իտի . . . :

Ղայէթ ճէսիմ՝ գայալըզլարլա մէսթուր եիւքսէք պիր
թէրէտէ պուլընըյօրըզ . պու գայալըզլարըն օրթասընտան
տախի սօն պէհարըն թէէսիրիլլէ եաքրագլարը սարարըպ
սօլմուշ օլան գայըն վէ մէշէ աղանարը սէրֆիրազ օլմուշ
ըտը :

Աֆիթապը ալէմթապ՝ հէնուզ դուրուպ իթմիշ օ-
լուպ , էթրաֆր աֆագտա պըրագմիշ օլտըղը էշիաի զե-
րինթար , պու միւրթէֆի աղանարլա աքսէնտազ օլմըշ
ըտը . պիր հալտէ քի , իշպու մէնղարէի հայրէթպախշայը
թէմաշայէ տալան պիր քիմսէ , զըզըլ օրէ եանկընըն
զըզըլընարըլլա եանըյօր տէյու զանն իտէր իտի :

Մէկը՝ եիւքսէք թէրէտէն էթրաֆա աթֆը նիկեահ
իտիտիքտէ , տէրին , մահսուլտար վէ ագշամ վագթը
ուֆուգտա նիւմանան օլան էպխիրէի խաֆիֆէ իշէ մէս-
թուր պիր վատի (հովիտ) կէօրիւլիւր իտի . . . : Բէնկեա-
րէնէ շիմէնղարլար , էշնարը միւթէֆէտէն միւթէշէքքիլ
օրմանըզլար , օլդուն պաշագլարտան արի թարլալար պի-
րի պիրինէ գարըշմըշլար վէ պուշլարըն հէյեթթի մէն :

մուսաւրնըն գոյու բէնկի իսէ, դու պսկէի ասիւ մանըն մախմի պէրրագլըղըյաւ մուսային տիւշմիւշ իտի :

Իշպու վատինին պաղը եէրլէրինտէ, քիւլ բէնկի վէ եւ գարա թաշարյա ինշա իտիւմիշ շան դուլէլէրինին սիւլի թէրէլէրի կէօրիւնիւյօրտու : շիմալտան դարպա կիտէն ուզուն թարիգին իքի թարաֆընտա տախի, տաղընդ պիր հալտէ միւթէատտիտ գարիլէլէր մէվնուււ ըտը :

Վագթը իսթիրահաթ կէլմիշ չաթմըշ ըտը : հէր պիր գուլիպէնին ճամարը քէօյլիւ օճաղընտա չաթըրտամագտա օլան աթէշին զըյաի լաթիֆի իլէ թէնվիլի օլունարագ, գաւանջըղըն վէ եարագլարըն արասընտան գըղըլըմլար սաշըլաճաղը վէ հէր օճագտան տախի, տիւման եըղընթըլաւը տըշարըյա չըգարագ աղըլ աղըլ սէմայա տօղրու սուուտ իտէճէյի զէման ըտը :

Հալ պու քի, պու մէմլէքէթտէքի պիւնիւմէ օճագլար զանն իտէրսին քի սէօնմիւշ վէ խանէլէրի իսքեանտան խալի պուլունմըշ ըտը : պու սաաթտա, հէր թարաֆտա հայաթ էսէրի միւշահէտէ օլունմագ լագըմ կէլիթքէն, պու հալ ինսանըն հայրէթ վէ թէաճճիւպինի մուճիպ օլմաղ մը իտի :

Տահա դարիպի վէ տահա տէհշէթիսի շու իտի քի, պիւթիւն շան դուլէլէրի հաղին վէ մաթէմիաք պիր սուրէթտէ չալընմագտա ըտըլար . . . :

Փաալիլէթ, հարէքէթ վէ հայաթ տէնիլէն շէյլէր եալընըղ ուղագլարա գատար թանինէնտաղ օլան մէգրիւր շանլարըն սէտաի տէհշէթէտասընա մունհասըր գալմըշ ըտը :

Լարին, պիր աղ էվվէլ զուլմէթ ու սիւքիւնէթ իլինտէ պուլունան պու գարիլէլէրտէ պիրտէն պիրէ ըըղլար բարլամաղա պաշատը . . . : Պու ըըղլար քէօյլիւ օճագլարընտա չաթըրտամագտա օլան աթէշին զըղըլ շէօլէլէրի

օլմայրպ, իլլա, ագչամլարը շօպանլար թարաֆընտան եւ : դըլրպ ուֆուգտաքի գոյու քի արասընտա մէշհուտ օլան աթէշ կիպի գըրմըղըմը պիր շէյ իտի . . . :

Պունտան մաատա, պու ըըղլար հարէքէթսիղ ալ յիլ իտիլէր : զանն իտէրսին քի եիւրիւյօրլար . . . վէ հաթթա հէր պիր քիլիսէնին գապրիսթանընա տօղրու հարէքէթ իտիւօրլար ըտը :

Պու սրրատա, չանլարըն մաթէմլիկիլ վէ հաղին ալ տալարը իշթիտատ իլլէտի : հալա պուլարըն տարէպաթը միւքէրէրէպէթ թէէսիրիլլէ զանն իտէրսին քի իիլէյօրտու : արա սրրա տախի, իսթիրահաթը բուհ իշուն գրաաթ օլունան նէշիտէլէրին միւէսիւ սէտալարը թէրէթ թա զիլվէսինէ գատար ագս իտիյօրտու :

Լարին պու գատար ճէնաղէ ալալընըն սէպէպի տաապա նէ իտի . . . :

Հէր կիւնքի իշթիլալաթը միւէլլիմէյի միւթէաղըպ թէրէնիւմ իտիլէն թաթլը վէ բուհքէրվէր նաղմէլէրէ մուգապիլ, պէօյլէ պիր թաղըմ մաթէմիաք վէ տէհշէթէնկիլ նէշիտէլէրէ մէսքէն օլան պու խարապիլէթ օլասը նէրէսի իտի . . . :

Իսթիրահաթը լէյլիլէն իսթիրահաթը էպէտիլէյլէ մունգալիպ օլմուշ օլան պու ֆէլաքէթ եուվասը նասըլ եէր իտի . . . :

Էվվէթ . . . էօլէթ օճաղը ըթլագընա սէգա օլան պու վատի նասըլ շէյ իտի քի, հէր պիր գարիլէսինտէ պիր չօգ էօլիւլէրէ պիր անտէ ալլանըյօր վէ այնը կիճէտէ, հաթթա այնը սաաթտա կէօմիւլիւյօրտու :

Հէյհաթ . . . էճէլ օ գատար սիւրաթլը, օ գատար քէսրէթլի վէ օ գատար հէվլէնկիլ իտի քի, էօլէթէրի կէօմլէք իշուն, սաղ գալանլար տնճագ քիֆայէթ իտիյօրլար ըտը . . . : Ջալալը ատէմլէր, կիւնտիւղէրի թագաթֆէրսա պիր սուրէթտէ թօրրագլա ուղրաշըրլար վէ ագչամլա-

ըլ տախի, իշէրինտէն ավտէթ իթտիքտէն սօնրա, թարլա-
յարտա սաչրլան պուղտայ տանէլէրի կիպի խազը հէյաքա
կիրէճէք օլան պիրաստէրլէրինի տէֆն իթմէք իշու.ն պի-
րէր մէզար գազըրլար ըտը :

Լաքին պու գատար խարապլիյեթէ տիւչար օլան եա-
լընըզ պու վատի տէյիլ իտի : Լանէթլի սէնէլէր զարֆըն-
տա , բէք շօզ գարիյէլէրտէ , գասապալարտա , շէհր-
լէրտէ , վասի մէմլէքթէլէրտէ , պու վատիտէ օլտըզը կի-
պի , օճաղլար սէօնմիւ , վէ խանէլէր խարնանտան խալի
գալմըշ ըտը . . . եէս ու մսթէմ , զէվգ ու մէմլէքթէլէր
րինի թուլթմըշ , վէ շէնլիք վէ շէհրի ային մազամընա տա-
խի շանլարըն հաղին սէտալարը գալմ օլմուշ ըտը . . .
Էվլէթ , պիր հիւնտէ միւթէատտիտ էօլէնլէր իւղէրինէ
աղլամըշլար վէ կիճէլէրի տախի մաչալարըն մէհուս զը-
յասըյլա կէօմմիւշլէր իտի . . . Չունրի , պու լանէթլի սէ-
նէլէր զարֆընտա , տէհէթմալէր պիր եօլճու , քիւրէլի ար-
զը , պիր գուլթպտան տիկէրինէ , Հինտիսթան վէ Սիսիա
դըթալարընտան թա Սիպէրիա պուղլարընա , վէ Սիպէ-
րիա պուղլարընտան տախի Պահրը մուհիթին Ֆրանսա սէ-
վահիլինէ գատար սէյահաթ իյլէմիշ իտի :

Էճէլ կիպի նազապլիլի իտրաք , էպէտէյէթ կիպի
թիզրէթթար , թազտիլի լէզտան կիպի պի էման վէ դա-
ղապը Իլահի կիպի տէհէթթէրմա օլան պու եօլճու . . .
ԲՕԼԷՐՈՒ իտի . . .

Չանլարըն վէ տէֆնի էմիլթա մախսուս օլարազ թէ-
րէննիւմ իտիլէն նաղմէլէրին սէտալարը պիր ալաղէի ճան-
խըրաշ կիպի վատի մէգըիւրըն ուղազ մահալլէրինտէն
թէրէնին թա զիրլէսինէ գատար աքա իտէյօրտու . . .
Ճէնաղէ ալսյընա մախսուս օլան մաչալարըն ըշըղը տա-
խի , ուֆուղտաքի գօյու սիս արասընտան կէշէրէք ուզադ-
տան ուզաղա նիւմայան օլմադտա ըտը :

Եէմսին պատէլ զուրուպ ուֆուղտա պըրադմըղը
ղըյաի դաիֆ , հալէա տէվամ իտիյօրտու , Պու սաաթ օ
գատար հէվնաք պիր սաաթ ըտը քի , էն զահիր ճիսմ-
լէր պիլէ միւպհէմ , նազապլիլի իտրաք վէ խայալի պիր
սուրէթ քէսպ իտիյօրտու . . .

Պու սըրատա , թէրէնին թաշլըզը վէ աքսը սէտա-
յա միւսթաիտտ օլան թօրլաղը աղըր , եէքտիկէրինէ միւ-
սալի վէ մէթին պիր այագ սէտասընըն թէէսիլլէ պիր-
տէն պիրէ էօթմէյէ պաշլայըպ , աղաճլարըն սիյահ վէ ճէ-
սիմ , քիւթիւքլէրի արասընտան պիր աոէմ կէչտի , Մէր-
գուլմըն պօյու եիւքսէք , վէ պաշը կէօյսիւ իւղէրինէ մա-
լիլ օլուպ , շէհրէսինտէ տախի էսալէթ ու նէճապէթ , լէ-

թափէթ ու միւլայէմէթ վէ տէրտ ու միհնէթ ալէաիմի մէշհուտ ըտը . պիրի պիրինէ մէրպութ օլան գաշլարը ի սէ , պիր գուլագ թօղունտան տիկէրինէ գատար ուղան մըշ օլտըղընտան , գանն իտէրսին քի ալնընտա մուսիպէ . թէնկիզ պիր չըղը շէքիւմիշ իտի . . .

Պու ատէմ՝ իլանը մէմաթ իթմէք իւղրէ ուրըլան շանլարըն հաղին սէտալարընը կիւյա իշիթմէյօրտու . . . Սա մաֆիհ , իքի կիւն էվվէլ ասայիշ , սաա տէթ , սըհհաթ ու մէսէրրէթ հիւքմֆէրմա պուլընան , վէ շիմտի իսէ բէնչէի ~~փաթիւնէթ~~ ու խարապիյնէթէ կիրիֆթար օլմուշ օլան պու գարիյէլէրտէն քէնտիսի կէ միշ իտի :

Սէյեհհը մէրգում . եօլունա տէվամ իթմէքլէ պէրապէր աթիտէքի միւլա հաղաթտա պուլունույօրտու :

« Եու պաթըն 13 ի . թէգարրուպ իտիյօր . սէվկիլի հէհ շիրէմին ախլաֆը օլուպ , խանէտանըմիզըն սօնընը շիւալէրի տէմէք օլան խըսըմլարըմըն , Բարիստէ ~~թէհէտէ~~ իթմէյէ մէհպուր օլտըգլարը կիւնլէր կէլիպ չաթմագտա տըր . . .

« Հայֆա քի , ~~ա~~ սէքիզ գարնտան (դար) պէրու , մուհաճէրէթլէրինտէ , սիւրկիւնլէրինտէ , մէղհէպ վէ պալթ վէ նամ թէպտիլլէրինտէ , մուհապպէթ սաիգասըյլա թաղիպ իթմիշ օլտըղըմ՝ պու խանէտան ազասը , պունտան եիւզ էյլի սէնէ մուգատտէմ , իւլիւնհիւ տէֆա օլարագ իճրա իտիլէն գուլմ ու թէատտի սէպէպիլլէ տիմնեանըն տէօրթ էթրաֆընա տաղըլտը . . .

« Մհ , պէնիմ կիպի ֆագիր պիր սէնաթքեարըն (1)

(1) Պիր իթիգատը գատիմէ նազարէն , Սէրսէրի Կահուտի Գուտսը շէրիֆտէ ֆագիր պիր գուլունուրաճը ըմըշ : Հաղըթի իսա , սալիպի ումուզընտա օլտըղը հալտէ , պու սէնաթքեարըն տիւքքեանը էօնիւնտէն կէշտիլի սըրատա , գարու էօնիւնտէ

հէմլիրէսինտէն միւթէվէյլիտ օլան պու ֆամիլեա՝ նէ գատար մէղէլլէթլէրէ , մէշլիւքիյնէթլէրէ , ֆագր ու ~~ալֆալթլէրէ~~ կիրիֆթար վէ ~~նէ~~ գատար ազամէթլէրէ , շէօհրէթլէրէ վէ շան ~~ա~~ շէրէֆլէրէ մագհար օլակէլմիշ տիր . . .

« Նէ գատար ճինայաթ իլէ լէրէլէնմիշ վէ ֆագաթ նէ՝ գատար ֆէզաիլ իլէ տէ քէսպի ֆախը իլլէմիշ տիր . . . Եալընըզ պու ֆամիլեանըն թարիխի՝ պիլթիւն նէվի պէշէրին թարիլի տէմէք տիր :

« Հէմլիրէմին գանը ֆագիրին , գէնկինին , հայտուտըն , ագիլին , մէճնունըն , զօրգաղըն , ճէսուրըն , տինտալըն վէ տինսիզին տամարլարընտան կէշէրէք , վէ զիւրիլլեթտէն զիւրիլլեթէ ինթիզալ իտէրէք , թա պու կիւնէ գատար կէլէպիլմիշ տիր :

« Պու ֆամիլեատան շիմտի քիմլէր գալմըշ տըր :

« Նէտի նէֆէր ազա . . .

« Նէֆ իտիլմիշ պիր յալիտէ իլէ պիր բէտէրին սէմէրէի մուհապպէթի օլան իքի էօքսիւզ գըղճըղազ . - Թախթը հիւքմտարիտէն մահրում իտիլմիշ պիր բրէնս . - Պիր պիշարէ լահիպ . - Օրթա հալլը պիր ատէմ . - Պէօյիւք պիր իւնվան իլէ պէօյիւք պիր սէրվէթէ մալիքէ պիր կէնճ գըղ . - Խիւլասաի քէլսում՝ պիր սէնաթքեար :

« Խանէտանըմըղըն ֆէզաիլի , շէճաաթը , մէղէլլէթի , սէֆալէթի վէ գարուրէթի քեամիլէն պուլարա մունհասըր գալմըշ տըր . . .

« Թալիի նուհուսէթմէտարըն քէնտիլէրինի աթմըշ

պուլընան պիր թաշ գանարէ իւզէրինտէ ազաճըզ ~~լահաթլան~~ մագ իսթէմիշ : Սէրսէրի Կահուտի իսէ Հաղըթի Բսայը ~~հաղըթ~~ իսա , սալիպի ումուզընտա օլտըղը հալտէ , պու սէնաթքեարըն տիւքքեանըն էօնիւնտէն կէշտիլի սըրատա , գարու էօնիւնտէ

օլտըղը մէմէքէթլէր Սիպէրիա . . . Հինտիսթան . . . Ամէ-
րիգա . . . Ֆրանսա կիպի մահալլէր տիր :

« Ագրապամտան պիրի թէհլիքէտէ օլտըղը զէման ,
սէվգի թապիաթ պէնի տէրհալ խապէրտար իտէր . . . 0
հալտէ , շիմալտան ճէնուպա . . . շարդտան դարպա շիթա-
պան օլարադ անլէրին եանընա կիտէրիմ . տիւն , գուլպը
շիմալինին պուզլարը իւզէրինտէ , պու կիւն , մինթադաի
միւթէտիլէտէ (բարեխառն գօտի) , եարրն տախի մին-
թադաի հարրէնին (այրեցեալ գօտի) հարարէթի աթէշ-
պարը ալթընտա պուլունըրըմ . լաքին , հայֆա քի , քէն-
տիլէրինի թախլիս իտէպիլէճէյիմ պիր սըրաւտա , ճէ-
րիւնմէզ պիր էլ պէնի եիթի վէրիւր , պիր կիրտապը նա-
կէհանի պէնի սիւրիւքլէյիպ կէօթիւրիւր վէ .

« — Եիիւրի . . . Եիիւրի . . . — տէյու հայգըրըր :

« — Հիշ օլմադսա վազիֆէմի իքմալ իտէյիմ . . .

« — Եիիւրի . . .

« — Եալընըզ պիր սաաթ . . . պիր սաաթճըզ օլսուն
պէնի րահաթ օլըրագ . . .

« — Եիիւրի . . .

« — Էյվահ , սէվտիլլէրիմի վէրթաի հէլաք քէնա-
ընտա պըրագըյօրում . . .

« — Եիիւրի . . . Եիիւրի . . .

« Իշթէ միւճագաթըմ պուշար տրր . . . Էկէր պու
միւճագաթ տահա շէտիտ իսէ , գապահաթըմ տահա զի-
յատէ պէօյիւք տիւր տէմէք օլուր . . . Պագր ու դա-
րուրէթէ , սէֆալէթ ու մահրումիյեթէ ալըշմըշ պիր սէ-
նաթքեար ըտըմ . լաքին հիւքմի գաղս պէնի պէտխույ
իյլէտի . . .

« Ահ , պէն՝ միւքէտտէր , վէ մէնուս պիր հալտէ չա-
լըշմագտա վէ լաքին կէօզ նուրը տէօքմէրլէ պէրապէր ,
էվլատ ու այալըմը քէնչէի գարուրէթտէն գուրթարամա-
մագտա օլտըղըմ կիւնէ լանէթլէր օլսուն , 0 կիւնիւ ,

Հաղրէթի Խաա գարումըն էօնիւնտէն կէշտի , վէ հագա-
րաթա հէտէֆ օլմուշ , տարպէլէր ալթընտա էղիլմիշ , վէ
աղըր սալիպինի (խաշ) տէ ումուզընտա թաշըմագտա պու-
լընմըշ օլտըղը հալտէ , գարումըն էօնիւնտէքի թաշ գանաթէ
իւզէրինտէ ազաճըզ տիյնէնմէք իսթէտի . . . Ալընտան
չէշմէ կիպի թէր ազմագտա վէ այաղլարընտան տախի
գանլար ֆըշգըրմագտա օլտըղընտան , օ տէրէճէ թապ ու
թիւ վանտան տիւշմիւշ իտի քի , պապագտա տուրմագա պիլէ
մէճալի գալմամըշ ըտր . պու սըրաւտա , սօն տէրէճէ
լաթիֆ պիր միւլայէմէթլէ պանա խիթապէն . « Լգաւրապ
չիքիյօրըմ . . . » տէտի . — Պուսըն իւզէրինէ , քէմալը հիտ-
տէթ ու դազապլա քէնտիսինի եիթէրէք . « Պէն տէ բզ-
տըրապ չէքիյօրըմ , ամա հիշ քիմէ գուլագ աամայօր .
հիշ քիմէ իմտաւըմա կէլմիյօր . . . Մէրհամէթ կէօրմէ-
յէն տէ մէրհամէթսիգ օլուր . . . հայտի . . . Եիիւրի . . .
Եիիւրի . . . » ճէվապընը վէրմիշ իտիմ :

« 0 գէման Հաղրէթի Խաա՝ դայէթ ճանխըրաշ պիր ահ
չէրէրէք . « Ուէն տէ եէվմի սէլամէթինէ գատար եիւրիւ-
յէճէքսին . Ճէնապը Հագգ պէօյլէ միւրատ իտիյօր . » տէ-
միշ իտի :

« Իշթէ օ տագըգատան իթիպարէն միւճագաթըմ
պաշլատը . . . Պիր ազ սօնրա , կէօզլէրիմ նուրը հագը-
ղաթա աշըլտը . . . Էյվլէթ , պիր ազ սօնրա , բէշիման տա-
խի օլտում . շէֆագաթ ու մէրհամէթ տուլլուլարընըն նէ
օլտըղլարընը անլատըմ վէ թէքմիլ ալէմի պէշէրիյեթին
գանուներ օլմագ լաղըմ կէլէն շու իքի քէլիմէնին մանա-
սընը ֆէհմ իտէպիլտիմ :

ԵԷՖՏԻԿԵՐԻՆԻՋԻ ՍԷՎԻՆԻՋ

« Լաքին հէյհաթ . . . գարնլարտան պէրի , մագհա-
րը աֆիլ օլմագ ֆիքրիյլէ , պու մանէվի սէօզլէրտէ ճէսա-
րէթ ու պէլաղէթ արայարագ , դազապ ու հասէտլէ մէմ-

լու պուլընան պիր չօգ դալպլէրի մուհապպէթ տույղու-
սույլլա տօլտուրտըմ. պիր չօգ գալպլէրտէ տէ զուլմ' ու
թէատտիտէն իճթինապ իթմէք կիպի մուգատտէս պիր
հըսսը ույանտըրտըմ. էյլահ . . . Եէվմի մէրհամէթ հէ-
նուգ կէլմէտի . . .

« Հազրէթի Ուտէմ' հիւպութըյլա (անկումի) էվլատ
ու ահֆատընը տիւշարը սէֆալէթ իթմիշ օլտըղը կիպի ,
պէն տէ սէնաթքեար օլտըղըմտան , զանն իտէրսին քի
պիլճիմիէ սէնաթքեարանը մէսաիպի էպէտիյեէյէ կիրիֆ-
թար իյլէտիմ. պէնիմ կիւնահարըմըն ճէվաի սէզասընը
« պիյարէլէր տէ շէքիյօրլար . շունքի , պին սէքիզ Եիւզ
սէնէտէն պէրու , Եալընըզ անլէր սէլամէթ պուլամատը-
լար :

« Եվվէթ , պին սէքիզ Եիւզ սէնէտէն պէրու տըր քի ,
իդթիտար վէ սէրվէթ սահիպի օլանլար , տիւշարը ըզտը-
րապ օլմուշ օլտըղը հալտէ , րէճա վէ նիյազ իտէն Հազ-
րէթի Իսայա պէնիմ իթտիյիմ կիպի , սէնաթքեարա-
նը էհալիյէ խիթապէն , « ԵիիՐիի . . . ԵիիՐիի . . . » տէ-
յօրլար :

« Պու էհալի տախի' Հազրէթի Իսա կիպի միհնէթ ու
մէշազգաթ ալթընտա էզիլմիշ վէ զարուրէթ սալիպինի
ումուղընա ալմըշ օլտըղը հալտէ , դայէթ աճը պիր սէտա
իլէ շու սէօղլէրի սէօյլէմէրտէ տիր :

« — Ահ , մէրհամէթ . . . մէրհամէթ իտինիզ . . . պիր
գաշ տաղըզաճըզ րահաթ Եիւզիւ կէօսթէրինիզ . . . պի
թապ ու թիւվան գալտըզ . . .

« — ԵիիՐիի . . .

« — Հաքին , պու միհնէթ ու մէշազգաթ տան մահվ
օլուրսագ , էվլատ ու ալալըմըղըն վէ իսթիեար վալիտէ-
լէրիմիզին հալի նէրէյէ կիտէր :

« — ԵիիՐիի . . . ԵիիՐիի . . .

« Իշթէ պունճա ասըլարտան պէրու տըր քի , կէրէք

սենաթքեարանը էհայի վէ կէրէք պէն՝ եիւրիւյօր վէ սօն
աւրէնէ ըղտորապ չէքիյօրըղ. Լաքին մէրհամէթլի պիր
սէտանըն « ԱՐԹԸԳԻ ԷԼԻԼԵՐԻՒ՛ . . . » տէտիյինի հէնուզ իշի-
տէմէտիք :

« Էյ վահ . . . պէնիմ միւճաղաթըմ իշթէ պու տըր .
պու միւճաղաթ նիհայէթսիզ վէ իքի գաթ տըր . չունքի ,
պիր թագըմ էվլատը էհայիյի զարուրէթ ու սէֆայէ-
թէ , վէ պիր խայլը միւէլլիմ վէ թէհամմիւսուզ խը-
տէմաթա տիւչար օլմուշ կէօրէրէք , ինսանիյեթ նա-
մընա մուգտարըպ օլույօրըմ :

« Սէվիլիյի հէմշիրէֆն ախլաֆընա , եանի պէնիմ քէն-
տի ազրապամա տաիմա մուալէնէթ իթմէյէ գուտրէթ-
եապ օլամատըղըմ իշուն , խանէտունըմ նամընա տախի
ըղտըրապ չէքիյօրըմ :

« Լաքին պու ըղտորապ ու թէէլլիմ թագաթ ու
իգթիտարըմըն ֆէվգինտէ օլտըղը , վէ ագրապամտան պի-
րի թէհլիքէյէ տիւչար օլմագլա պէրապէր , բէնտիսինի
զուրթարմագտան աճիզ գալտըղըմ սըրատա , ֆիգրիմ
տիւնեանըն պիր ուճընտան տիկէրինէ գատար տօլաչա-
րագ , պէնիմ կիպի լանէթզէտէ օլան օ գատընը վէ թա-
պիրի տիկէրլէ՝ պէնիմ կիպի եէվթի սէլամէթինէ գատար
ծիւթիյէնէք օլան օ գրապչա գըղընը (¹) պուլմապա կի-
տէր . . . :

« Հալ պու քի , իքի սէյեարէ՝ (մուօրակ) հարէքէթի
տէվրիյեէլէրինի իճրա իտէրէք եիւզ սէնէտէ պիր տէֆա
թէղարրուպ իթտիքլէրի կիպի , պէն տէ պու գատընա
եիւզ սէնէտէ անճագ պիր քէրլէ րաթ կէլէպիլիլիմ :

(¹) Րիվայէթի գատիմէյէ նազարէն , Հերովդիադա՝ Ս. Յով-
հաննէս Մկրտիչին գաթլընը թալէպ իթմիլ օլմասընտան տօլալը ,
զըյամէթ կիւնիւնէ գատար սէրսէլլիյանէ կէզմէյէ մահըիւմ օլ-
մըլ տըր :

պուլ թէսատիւֆ տէ Հաղրէթի Իսանըն իշքէնճէլէրինին մէն-
հուս հաֆթասը վազը օլուր :

«Տէհէթի խաթըրէլէր վէ նիհայէթսիղ քէտէրլէրէ
ճարի օլան պու միւլազաթտան սօնրա , պիրի պիրիմիզ-
տէն այըրլըր վէ էպէտիյեթին սէրսէրի քէվրէպլէրի կի-
պի ուճը պուճաղը պուլընմազ օլան եօլըմըզա տէվամ' ի-
տէրիզ :

«Պէնիմ կիպի « Իշթէ պիր գարն տահա կէշտի » տէ-
յերէք , հէր պիր գարնըն խիթամընը կէօրմէքտէ օլան
պու դատըն տախի , տիւնեանըն պիր ուճընտան տիկէրինէ
գատար սօլաշարագ էֆրեար ու նիյաթըմա ճէվապ վէ-
րիւր . . . :

« Պէնիմ հայր եկեղեցիսմայրմա իշխիրաք իթմէքտէ
օլան մէղպուրէ գատըն՝ պուռնա ասըլարտան պէրու
եէքեանէ մէտարը թէսէլլիմ օլան պիր մէնֆաաթա տախի
միւշարէքէթ իթմէք իսթէմիշ տիր . . . Սէվկիլի հէմի-
րէճիլիմին էվլատ ու ախլաֆընը օ տա սէվէր . . . հիմայէ
վէ վիգայէ իտէր . . . Օ տա անլէր իշուշ չարգ տան ղար-
պա , շիմալտան ճէնուպա գօշար . . . »

« Լաքին , էսէֆա քի , կէօրիւնմէղ պիր էլ անը տա-
խի սէվղ իտէր . . . կիրտապը պէլա , մէղպուրէյի տախի
սիւրիւքլէյիպ կէօթիւրիւր վէ . . . »

« — Եիիւրիւ՝ . . . — տէյու հայգըրըր ,

« — Հիշ օլմաղսա վաղիֆէմի իքմալ իտէյիմ . . . »

« — Եիիւրիւ՝ . . . »

« — Եալընըղ պիր սաաթ . . . պիր սաաթճըղ օլսուն
պէնի րահաթ պըրաղ ,

« — Եիիւրիւ՝ . . . »

« — Էյվա հ , քէվտիքլէրիմի վէրթաի հէլաք քէնա-
ընտա պըրաղըյօրըմ . . . »

« — Եիիւրիւ՝ . . . Եիիւրիւ՝ . . . »

.

Գու ատէմ՝ պու միսիլլու միւլահաղաթ տէրեասընա
տալմըշ օլարաղ . թէքէ իւղէրինտէն եիւրիւտիւլիւ սըրա-
տա , օ վազթա գատար խաֆիֆ խաֆիֆ վէղան օլան ազ-
չամ րուզկեարը քէսպի շիտտէթ իյլէտի . արա սըրա պու-
լութլարտա բարլաեան յիմէքլէր , վէ տէրին վէ ուզուն
չաթըրտը սէտալարը գարիպէն պիր պօրա զուհուր իտէ-
ճէյինի իյմա իտիյօրտու :

Նակէհան , կիւլմէյէ վէ աղլամաղա արթըղ գուտրէ-
թի պուլընմայան պու լանէթզէտէ վէ ֆէլաքէթտիտէ
եօլճու սարսըլտը , Գէնտիսինէ ճիսմանի աղըրլարըն պիր
կէօնա թէէսիլի օլամաղ իտի իսէ տէ , զալիմ պիր վէճա՝

հըսս իտիյօրմը՝ կիպի էյինի եիւրէյինին իւզէրինէ գօյ-
տու վէ պատէհու .

— Ահ , անյայօրմ . . . հըսս իտիյօրմ . . . պու
սաաթտա , սէվկիլի հէտիւրէճիյիմն էվլատընտան պիր
գաչը տիւչարը ըզտըրապ օյույօրլար . պաղըլարը տա Հին-
տիսթան չէօյլէրինտէ , Ամէրիգատա , վէ Ալմանիատա
ղայէթ պէօյլւք թէհլիքէլէրտէ պուլունըյօրլար : Դավ-
ղալար եէնիտէն պաշլայօր վէ աղըաղ ու նէֆսանիյ-
եէթ տույղուլարը եէնիտէն զալեանէ հէլիյօր . . . Էյ
պէնիմ սէսիմի իշիտէն վէ պէնիմ կիպի սէրսէրի վէ լա-
նէթլի օյան Հէրովդիադա , անլէրի մուհաֆաղա խու-
սուսընտա պանա խտատ էյլէ . . . Դեաշըի պու բէճա-
լարմ . . . սաաթտա պուլընմագտա օյտըլըն Ամէրիգա
սահրայարընա դատար արս իտէ իտի տէ , վաղթըյա
եէթիշէպիլէ իտիք . - տէտի :

Պու էսնատէ , խարիգ իւլ ատէ պիր վաղըա զուհուր
իթտի :

Զուլմէթի լէյլ օրթալըղը իսթիլա իյլէմիշ իտի : Պու
ատէմ կէրի տէճնմէք իշուն պիր հարէքէթի սէրիա իճ-
րա իյլէտի իսէ տէ , սանքի պիր գուվվէի մանէվիլեէ մէր-
դումը եօլունտան մէն իտիպ աքսի ճիհէթինէ տօղրու սէվգ
իյլէտի :

Պու սըրատա , շիտտէթլի պիր ֆուրթունա իճրաի
հիւքմէ պաշլատը : Աղաճլարը տէվիրէն վէ գայալըզլարը
տախի եէրինտէն սարսան գասըրղալարտան պիրիսի , սախ-
գա սիւրաթընա միւսավի պիր սիւրաթլա տաղըն իւզէրին-
տէն կէշտի :

Պունըն իւզէրինէ , գասըրղանըն ինիլթի վէ կիւրիւլ-
թիւլէրի վէ չիհէքէրին ըշըղը արասընտա , ալընտա սի-
յահ պիր չըզկը չէքիլմիշ օյան եօլունըն քէմալը սիւրաթ-
լա թէքէտէն ինմէքտէ , վէ պօրանըն շիտտէթիլէ էյիլէն
աղաճլարըն վէ գայալըզլարըն արասընտան կէշմէքտէ օլ-

տըղը միւշահէտէ իտիտի։ Պու ատէմին հարեքէթ վէ
րէֆթարը աղըր, սաքինանէ վէ յէրթն ումայըպ, իլլա,
ղայըր մունթագամ վէ սիւրաթյը ըաը, զանն իտէրսին քի,
մուգավէմէթի զայըր գապիւ պիր գուվվէի աճիպէ ըիզասը-
նա ըաղմէն քէնտիսինի սիւրիւքլէմէքտէ վէ եախօտ տէհ-
շէթլի պիր գասըրղա գաբըպ կէօթիւրմէքտէ իտի։

Պիշարէ ատէմ՝ Ելլէրթնի միւսթէտիյանէ պիր սուրէթ-
տէ սէմայա տօղրու գալտըրտը ըսա տա, պու հարեքէթի
տախի սէմէրէսիզ գալտըր։ շուքի շօգ կէշմէքթիցթն զու-
մէթի լէյլ արասընտա վէ ֆուրթուռնանըն ինիթիլէրի ի-
շինտէ կէօզտէն նիհան ուտու։

ԻՒԶԻՒՆՃԻՒ ԳԸՍՄ

Պ Օ Դ, Ը Ճ Ը, Լ Ս, Բ

1

Ա Ժ Ո Ւ Բ Ա

Մ. Բօտէն՝ Բարիստէ Միլիէօ-տէգ-Իւրսէն սօգաղըն. տա վազը իգամէթկեահը տէրունինտէն միւխթէլիֆ մահալլէրէ մէքթուպլար իրսալ իթտիյի, վէ ժէնէրալ Սիմոնըն գըզլարը տախի Ֆոքոն-Պլան միւսաֆիրխանէսինտէն ֆիրար իթտիքտէն սօնրա, Տակոպէր իլէ պէրապէր Լիքսիքատա հապս ու թէվգիֆ օլընտըզլարը էանատէ, տիւնեանըն տիկէր պիր ուճընտա, Ասիա գըթասընըն ճավա ատասընտա, Մ. Բօտէնին մուխպիրլէրինտէն պիրի օլան Մ. Ժօզիւ է Վան-Տաէլին իգամէթ իթմէքտէ օլտըղը Պաթալիա շէհրի գուրպինտէ զիքրի սէպգաթ իտէն էշխասըն մէնաֆիինէ միւթէալլիգ պաշղա մուհիւմ վազըալար ճէրէյան իթմէքտէ իտի:

Ճավա ատասը, կիւզէլ վէ ֆազաթ մուսիպէթէնկիզ պիր մէջէթէթ տիր, օրատա, էն լաթիֆ վէ էն հայրէթէֆզա շիշէրլէրին եարլազլարը ալթընտա էն տէհշէթլի երլանլար վէ էն զիյատէ նազարրուպա միլվէլէրտէ էն միւհիք զէհրլէր մէվճուտ տըր, օրատա, կէօյկէսի ինսանը թէլէթ իտէր պիր չօգ միւքէլլէֆ աղաճլար պուլընտըղը կիպի, շիքեարընըն ույգ ուսընը ուղաթմազ իշուն էթրաֆընա լաթիֆ վէ խօշ պիր հավա նէշր իտէրէք պիշարէնին գանընը իշէն իրի կիճէ գուշլարը տախի էքսիք տէյիլ տիր:

ին խափիֆ եէլբագէլէր պիլէ պու ճանվէրլէրին միւշքպուշ գանատլարընըն սիւրաթը ֆէվզ էլ ատէսինէ չըգըշամագ :

1831 սէնէսինին թըշրիյնի էվվէլ այը խիթ մ պուլ-մագ իւզէրէ իտի :

Էօյլէ վագթը օլուպ , մինթագաի հարրէնին շիտուկթ-լի կիւնէշի գօյու մաի ըէնկինտէքի գուպպէի ասիւման-տան նէշը իլլէտիյի էշիաի աթէշպար իլէ քեաֆֆէի մախ-ուզաթը թէլէֆ իթմէք ըատտէլէրինէ կէլմիշ իտի :

Եէշիլ շինի գատար շաշատար օլան աղաճլարըն մա-իմսի կէօլկէսի ալթընտա , պիր նէվ ~~բէշք~~ մէսասլէսինտէ օլուպ , թօքրաղա տալտըրըմըշ հինտ գամըշլարը իւզէրինէ սագտան հասըրլար վագ իտէրէք եաբըմըշ օլան պիր Ա-ժուրա միւշահէտէ օլունմագ տա իտի :

Լթրաֆընտաքի զարիպ զարիպ աղաճլար ~~պիր~~ եէր-տէ եուվարլագ վէ քէմէրվարի , տիկէր թարաֆտա եիւքսէք վէ սիվրի օլուպ , պիր ազ պէրիտէ տախի շէմսիյեէ ~~կիպի~~ չիշէքլէր աշմըշ ըտըլար . ֆագաթ պունլար օ գատար եաբրագլը , վէ պիրի պիրինէ օ գատար միւլսուրգ ըտըլար քի , եաղմուր անլէր տէրունինէ կէշէմէղ իտի :

Հավանըն ճէհէննէմի հարարէթինէ ըաղմէն , տաիմա նէմևաք վէ շամուրլու օլան թօքրագ , ֆէվզ էլ ատէ պիր գուվվէի ինպաթիյեէ սայէսինտէ նէշվ ու նիւմա պուլմըշ օլան վէ Աժուրանըն տամընա գատար չըգարագ , ~~անը~~ պիր գուշ եուվասը կիպի եէշիլլիքլէր արասընտա սէթը իթմիշ պուլընան պիր շօգ զայա սարմաշըղլարը , էյրէլթի ~~թ-~~լարը վէ սագ եըղընթըլարը իլէ մուհաթ ըտը :

Սըճագ սուտան չըգան պուղուլար կիպի ըութու-պէթլի պուխարլարը հավի վէ սէրթ գօգուլարլա մալա-մալ օլան իշպու հավայը թէնէֆֆիւս իտէրէք ինսան պօ-ղուլմագ ըատտէսինէ կէլիր իտի . ~~չուքքի~~ , թարչըն , զէն-ճէֆիլ վէ էմսալի կիպի պիր թագըմ ըթըրիյեաթ գօգու-լարը , մէզքիւր աղաճլարըն ալըրր գօգուլարընա գարը-

չարագ օրթալըդա քէսկին պիր հաւա նէշր իտիլօր-
տու :

Պիր մէվզ աղաճընըն կէնիշ եարրագլարը Աժուբա-
նըն տամընը սէթր իյլէմիշ , վէ պիր ուճընտա բէնճէ-
րէ եէրինէ ուֆագ պիր տէլիք պուլընմագտա օլուպ , եր-
լան նէվինտէն օլան հայվանլարըն վէ ~~զէհր~~ պէօճէրլէրին
իշէրիյէ կիրմէսինի մէն՝ ~~իշտան~~ , մէզքիւր բէնճէրէյէ նէպա-
թաթտան էօրիւմիւշ դայէթ ինճէ պիր բէրտէ ասըլմըշ
ըտը :

Գուրու պիր աղաճըն պիր թարաֆա մաիլ օլան ~~քիւ-~~
թիւլիւ , մէզքիւր աղաճլար օրթասընտան սէրֆիրաղ օլմուշ
վէ թէքէսի տախի Աժուբանըն տամընա դատար եէթիշմիշ
իտի . պու աղաճըն սիյահ վէ եօսուենլու օլան դապուղը-
նըն հէր պիր շաթլաղընտան էնվաի հայրէթէֆղա չիշէրլէր
ֆըրլամըշ օլմաղլա , պիր քէրէնէյին դանատլարը օ դատար
ինճէ , օ դատար բարլագ վէ գաթիֆէ միսիլլու սիյահ տէ-
յիլ իտի . արա սըրա թէխայեիւլ իտիլէն պիր թա-
գըմ մէճհուլ գուշլար , ինճէ վէ եարրագտան արի օլան
սարլարը իւղէրինտէ ուշաճագ դանն օլունան մէզքիւր
դանատլը ~~չիշէրլէր~~ դատար դարապէթնիւմա օլամագ
ըտը :

Եէքնազարտա երլան դանն օլընան ուղուն վէ եուվար-
լագ ֆրէնկ ինճիրի աղաճլարը՝ մէզքիւր գուրու աղաճ քիւ-
թիւլիւնէ սարըլմըշ օլտըղլարընտան , կիւմիւշ կիպի պէյաղ
վէ ալթուն կիպի բարլագ օլան իրի չիշէք սալղըմլարընը
աշաղըյա սարգմագտա վէ պու չիշէրլէրտէն տախի դայէթ
քէսկին պիր վանիլեա գօդուսը եայըլմագտա ըտը :

Պիր տէյնէք դալընլըղընտա վէ պէշ ալթը բարմագ
թուլինտէ օլան ուֆագ պիր երլան , իշպու խօշպույ ~~մէք-~~
լէրտէն պիրիսինտէ սիւքիւլմիւշ եաթմըշ օլուպ , արա սը-
րա տախի եասը պաշընը նըսֆէն տըշարըյա ուղաթմագ-
տա ըտը :

Աժուքանքն օրթասընտա վազը պիտի հասըր իւզէրին-
տէ : պիր տէրիգանլը եաթմըշ օլուպ , մըշըլ մըշըլ ու-
յույօրտու :

Եիւզիւնիւն չէֆֆաֆ վէ ալթուն ընկինտէքի աօլ .
դունլըղընը կէօրէն՝ իւզէրինէ կիւնէշին պիր շիւասը ուր-
մըշ օլան պիր պազըր սանէմ դանն իտէր իտի . հալ ու
վազիյէթի՝ սատէ վէ լէթաֆէթլի օլուպ , պաշընը տախի
գօլունըն իւզէրինէ տայաթմըշ վէ նիւմ օ պիր թարաֆա
չէվիթի իտի . պէյազ տիւլպէնտտէն մամուլ կէնիշ ան-
թէրիսինին եագասը աշըլմըշ վէ ուզուն գօլլարը եօգարըյա
պաշըմըշ օլտըղընտան , կէօյսիւ վէ գօլլարը կէօրիւնիւ-
յօրտուքի , պունլարըն լէթաֆէթ ու թարավէթի մէշհուր
Անթինոսը (1) անտըրըր ըտը , էլպիսէսինին պէյազլըղըյա

(1) Դայէթ կիւզէլ պիր տէրիգանլը օլուպ , Բօմալըլարըն
Ադրիանոս նամ իմրէրաթսընըն սէվկիլիսի իտի . միլատըն 152
թարիսինտէ իմրէրաթօր իչ պիրլիքտէ Մըսըրա պիւ ազիմէ , կէ-

քիւլիյէն մուղայիր տիւշէն ալթուռն ընկինտէքի տէրիսինէ պազըլընճա, մէրմէր՝ օ գատար տիւզ, վէ բարլագ օլմա. տըղը հիւքմ օլունըր ըտը :

Կէնիշ վէ չըգընտըլը կէօյսիւ իւզէրինտէ տէրին պիր եարա էսէրի մէշհուտ օլուպ, պու եարա իսէ ժէնէրալ Սիմոնըն հայաթընը միւտաֆաա իթտիյի սըրատա ալմըշ օլտըղը ճէրհա էսէրի իտի : Մէրգումըն պօյնընտա Բօզ վէ Պլանշըն մալիք օլտըղլարը միտալեա կիպի ուֆաղ պիր միտալեա պուլունմագտա ըտը : Ինքն պու տէլիղանլը Հինտլի ճալմա քէնտիսի իտի :

Եիւղիւնտէ՝ էսէրի նէճապէթ վէ սօն տէրէճէ պիր հիւսն ու լէթաֆէթ նիւմայան օլուպ, սիյահ սաշլարը իսէ ալնընըն իւզէրինտէ իքիյէ պէօլիւմիւշ վէ կէլիշի կիւզէ ումուղլարընա գատար եայլումըշ ըտը : Ղայէթ ինճէ վէ քէմէրվարի գաշլարը, թիւյսիւզ եանաղլարընա սայէսաղ օլան ուզուն քիրքիքլէրի կիպի գօյու սիեահ ընկինտէ իտի : Գան կիպի գրք զըրմըղը օլան տուտագլարը իսէ : Նըսֆէն աչըգ գալմըշ օլտըղընտան, գըօըմըշ պիւ նէֆէս չըգմագտա, վէ ույգուսը տախի աղըր վէ ըզտըրապլը կէօրիւնմէքտէ իտի : Կունքի հարարէթի շէմ կիթտիքճէ տէրէճէսինի արթըրըյօր վէ ինսանը պօղմագ րատտէլէրինէ կէթիրիյօրտու :

Տըշարըտա ղայէթ տէրին պիր աուպուգ հիւքմֆէրմա օլուպ, ըուզկեարըն էսէրի պիլէ եօգտու : Լաքին, շէնտ տագըգա սօնրա, թօրրաղը գաբլամըշ օլան սաղլար

Բէք գազաէն օլտուն վէ կէրէք իմքէրաթօրա օլան ուպուտիյեթ սաիգասըյա պուլունսուն, նիւնէհրինէ տիւշիւպ պօղուլտու. պուշըն իւզէրինէ Ադրիանոս՝ բէք ղիյատէ տիւշարը եէս Փիւթուր օլարագ, մէրգումըն իսմիյլ Անթինուքօլիս վէ եա Անթինալ շէհրինի եարտըրպ պիր չօգ միտալեապար վէ սանէմէր իլէ տէ նամընը իպգա իթմէք իսթէտի : Պուշլարտան էն մէշհուրլարը Վատիկան վէ Գաբիթօլ միւզէլէրինտէ պուլունուր :

հրսս օլընմայածագ զատար խաֆիֆ պիր սուրէթլէ սար-
բըմաղա պաշատըլար . զանն իտէրսին չի , աղըր աղըր
սիրիւքլէնէն պիր ճիսմ . անլէրին քէօքիւնէ տօգ ունարագ
թահրիք իտիյօրտու . լաքին , պու խաֆիֆ հարէքէթ տէ
արա սըրա քէսիլմէքտէ վէ հէր թարաֆ եինէ հարէքէթ-
սիզ պիր հալէ կէլմէքտէ իտի :

Պիր գաշ տէֆա պու սուրէթլէ կեան խըշըրտը վէ
կեան տախի սիւքիւնէթ եէքտիկէրինի թէագուպ իթտիք-
տէն սօնրա , գուրումըշ աղան քիւթիւյիւնտէն պիր ազ
ուզագտա , սազլար արասընտա պիր ինսան պաշը նիւմա-
յան օլտու :

Պու ատէմին չէհրէսի եէշիյիմսի թուճ ըէնկինտէ օլուպ
զայէթլէ տէհշէթէնկիզ իտի . ուզուն սիյան սաշլարը պա-
շընըն էթրաֆընա սարըլմըշ , վէ կէօզլէրի տախի տէհշէթլէ
բարյամագտա պուլընմըշ ըտը . շէքլ ու շէմսիլի իսէ , զէ-
քեալէթի ֆէվզ էլ ասէսինէ տալլ օլապիլիր իտի :

Սէրգում , սօլուղընը թուլթարագ պիր միտտէթ ճիք
հարէքէթսիզ տուրտըգ տան սօնրա , էլլէրի վէ տիղլէրի ի-
լէ թէքրար իլէրիլէյէրէք , վէ էտնա պիր ֆըսըլտը իշի-
թիւմէյէճէք զատար եավաշ պիր սուրէթտէ նէպաթաթըն
եաբրագլարընը թուլթընարագ , սօն տէրէճէ պիր իհթի-
յաթլա գուրու վէ պիր թարաֆա մէյլ իթմիշ օլան , վէ
թէրէսի տախի Ամուրանըն տամընա տօգընմագտա պու-
լընան աղան քիւթիւյիւնէ եանաշտը :

Պու ատէմ . Մալայ ճինսինէ վէ Պօղըճըլար ֆըրգ
սընա մէնսուպ ըտը . պիր գաշ տագըգա զատար զուլագ
վէրիպ էթրաֆընը տինյէտիքտէն սօնրա , չալըլըգ արասըն-
տան պիւս պիւթիւն տըշարըյա չըգտը . ըէնկեամիզ պիր
գուշագ վասըթասըյլա պէլինի սըգմագտա օլան պիր պէ-
յազ տիղլիքտէն մաատա հիշ պիր շէյ կիլմէմիշ , վէ
թուճ ըէնկինտէ վէ սինիրլի օլան ազաի վիճուտընը տա-
խի եաղլամըշ ըտը :

Մէրգում, Աժուրանըն ու պիր ճիշէթինտէն գուրու ա. ղաճ քիւթիւյիւնէ ուզանարագ, պու աղաճըն գալընլըղը վէ իւզէրինէ սարըլմըշ օլան սարմաշըգ եաբրագլարը իլէ քէնտիսինի սէթը իթտիքտէն սօնրա, քէմալը իհթիյաթ վէ սիւքիւնէթլէ եօգարըյա թըլմանմաղա պաշլատը, Ս. նուրղա քէմիքլէրինին տալղալանմասընա, վէ հարէքեաթը. նըն չէվիքլիք վէ ճէսարէթինէ նագարէն, չիքեարընը կէօ. զէթմէքտէ օլան պիր գաբլանըն հիյլէքեարանէ հարէքէ. թի խաթըրա կէլիւ իտի:

Մէրգում՝ հիշ քիմսէտէն կէօրիւնմէքսիզին, մէզքիւր քէօքիւն տամըյա հէման տա միւսաւի պուլընան աղաճըն թէքէսինէ չըգարագ, պալէատէ թարիֆ օլունան ուֆագ քէնճէրէտէն անճագ պիր գատէմ՝ գատար ուզագտա պու. լունտու: (1) սըրատա, պաշընը քէմալը պասիթէթլէ ուզա. թըպ քէնճէրէտէն իչէրիյէ պագտը վէ Աժուրանըն իչէրի. սինէ կիրէպիլմէք վէսաթիլինի պուլմագ իչուն օրասընը էյիճէ թէագիւ իլլէտի:

Ճալմանըն մըշըլ մըշըլ ույումագտա օլտըղընը կէօ. րիւնճէ, Պօղըճընըն շաշատար կէօղլէրի պիր գաթ տա. հա բարլամաղա պաշլատը. սինիլի ատէմլէրէ մախսուս օլան վահշիյանէ պիր թէպէսսիւմ, աղղընըն իքի ուճընը եանագլարընա տօղրու չէքմիշ օլտըղընտան, տէսթէրէ կի. պի էյէլէնմիշ վէ բարլագ սիւահ պիր րէնկէ պօյանմըշ իքի սըրա չիւրիւն տիշէրի, մէյտանա չըգտը:

Ճալմա իսէ, էօյլէ պիր սուրէթլէ եաթմըշ վէ Աժու. րանըն տըշարըտան իչէրիյէ տօղրու աշըլան գաբուսընա ո գատար եագըն պուլընմըշ ըտը քի, էկէր պիլիւ գա. բուլը աշմագ իւզրէ ճիւզի պիր հարէքէթ իճրա իթսէ, տէրհալ ուեանաճաղը աշիքեար ըտը:

Պօղըճը, աղաճըն քիւթիւյիւ արգաւորնտա կիզլէն. միշ օլտըղը հալտէ, քէօշկիւն իչէրիսինի տահա զիյատէ տըգգաթլա մուայէնէ իթմէք իսթէյիւ, պիր աղ տահա

էլիտի, վէ տայանաճաղ պիր եէր պուլապիրմէք իլուն, էլինի՝ բէնճէրէ մագամընա դաիմ՝ օլան տէլիլին քէնարընա գոյտու. հալ պու քի մէրգումըն պու հարէքէթի, ֆրէնէկ ինէրի աղաճընըն պէօլիւք չէլէլինի ոարամըչ օլտըղընտան, իչինտէ պիւքիլիւպ եաթմըչ օլան ուֆագ եըլան տըչարըյա ֆըրլանըպ տէրհալ Գօղըճընըն պիլէլինի նէ սարըլտը:

Մէրգում՝ եըլանըն պու հիւճիւմի նակէհանիսինտէն իւրքէրէք, եա ըղտըրապ վէ եա տէհչէթ սաիդասըյա, խաֆիֆճէ պաղըրտը իսէտէ, պիրտէն պիրէ կէրի չէքիլտիլի սըրատա ճալմանըն սարսըլտըղընը կէօրտիւ: Ճիլհագըղա կէնճ Հինտի, էվվէլըի կիպի եաթմըչ օլմագլա պէրապէր, կէօղլէրինի նըսֆէն աչըպ, պաչընը քի չիւք բէնճէրէյէ տօղրու: չէվիլտի վէ դայէթ տէրին պիր սուրէթտէ նէֆէս ալմաղա պաչլատը: չունքի Ումուրանըն նէմսաք եէչիլիլիլէրտէն միւթէչէքըիլ տումը ալթընտա պիրիլըմիչ օլան չիտտէթի հարարէթ՝ թէհամմիւլ օլընմագ պիր տէրէճէյէ կէլմիլ իտի:

Ճալմա հէնուգ հարէքէթ իթմիչ իրէն, աղաճըն արգասընտան ~~հէնուգ~~ գուչընըն ուշտըղը սըրատա չըղարտըղը գըսա վէ քէսկին սէտայա միւշապիհ պիր չէյ իչիտիլտի: հէման տա սիւյլին գուչընըն սէսինի անտըրըր օլան պու սէտա, պիր աղ սօնրա պիր դաչ տէֆա տահա թէքէրըրիւր իյլէտի իսէտէ, մէղքէր գուշ կիւյա եիրաղլանըյօրմըչ կիպի, եավաչ եավաչ քէսպի զաաֆ իթմէյէ պաչլատը:

Ճալմա՝ քէնտիսինի ուշտան ույանտըլմըչ օլան իչպու սէտանըն նէ օլտըղընը կիւյա անլամըչ կիպի, պաւրըն տայաթմըչ օլտըղը գօլընը պիր աղ ուղաթտը վէ վազիլէթինի ապա թէպտիլ իթմէքսիզին ~~եքէ~~ ույգույա տալտը:

Գիլ գաշ տաղըղա զատար տէրին պիր սուսըուգ

հիւքմֆէրմա օլուպ, հէր չէյ թէքրար հարէքէթտէն տուր օլտու :

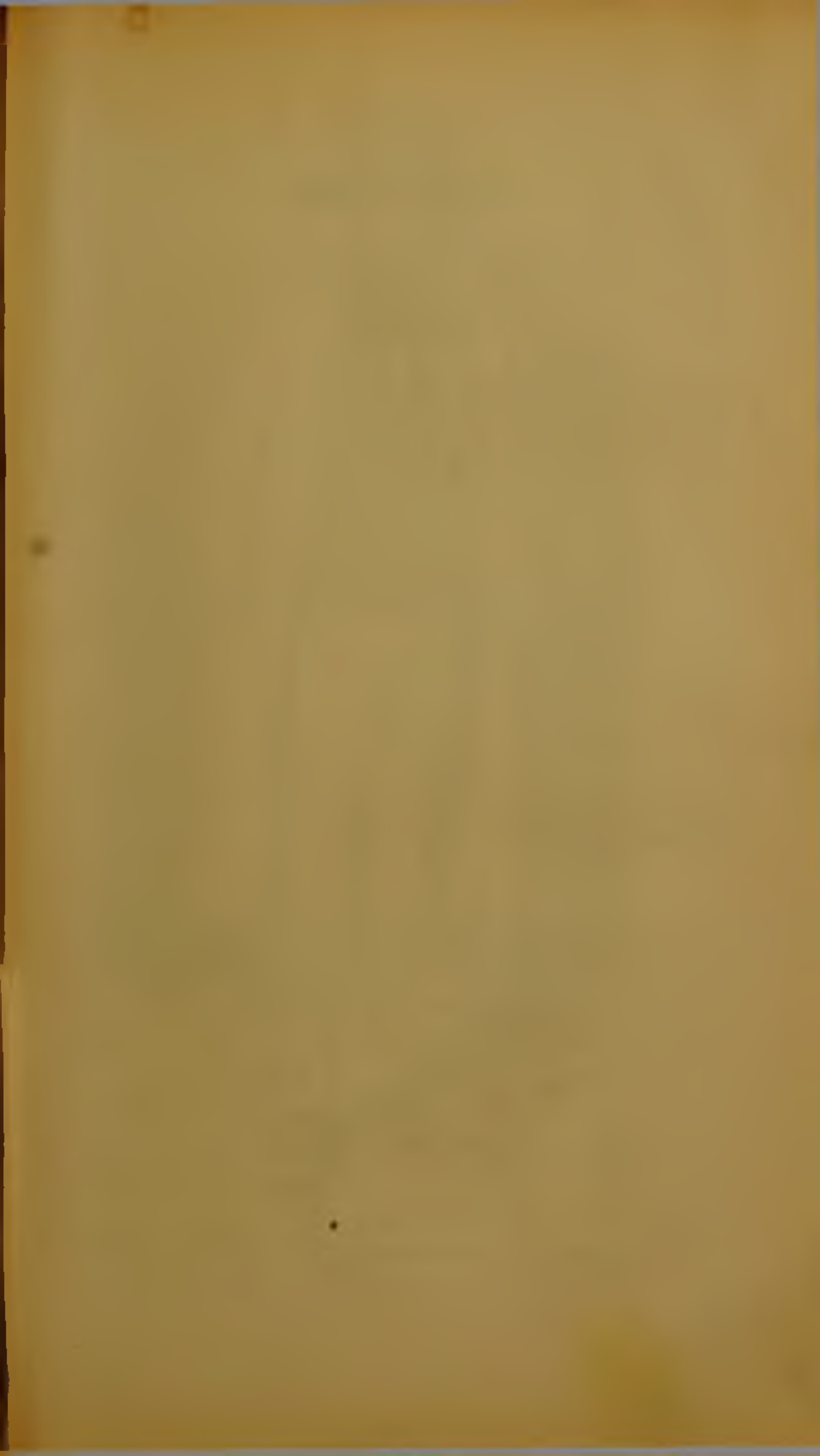
Պօղըճը, պիր գուշըն սէտասընը թագլիտ իթմէք խու. սուսընտաքի մէհարէթի սայէսինտէ, երյանըն սօգմասըն. տան տօլայր հըսս իթտիյի ըզտրրապըն թէէսիրիյլէ չըգար. տըղը սէտայր թամիր իյլէմիշ իտի :

Ճալմանըն թէքրար ույգույա տալմըշ օլտըղընը ան. լամագ իշուն, պաշընը իշէրէթ տօղրու ուղաթտըգտա, կէնճ Հինտլինին մըշըլ մըշըլ ույուլմագտա օլտըղընը կէօր. տիւ : Հէր նէ գատար երյանըն սօգմասըյլա սօլ էլի էքէ. յիճէ չիշմիշ իտի իսէ աւ, խապիսի մէրգ ում պունա է. հէմիյեէթ պիլէ վերմէքսիզին քէմալը իհթիյաթ վէ պա. սիրէթլէ աղաճտան աշաղըյա ինիպ սազլըզլար արասըն. տա կիզլէնտի :

Թամ պու սըրատա, թէք բէրտէլի պիր նաղմէնին հիւզնէնկիզ սէտասը իշիտիյտի : Պօղըճը տէրհալ ալաղա գալգըպ տուրտու վէ էթրաֆընը տինլէտիքտէն սօնրա չէհրէսինտէ հայրէթ ու ղազապ ալէաիմի միւշահէտէ օ. լունտու : Մէգքիւր նաղմէնին սէտասը եավաշ եավաշ Ա. մուքայա թէգարրուպ իտիյօրտու :

Պիր գաշ սանիյէ սօնրա, Հինտլինին պիրի օրմանըն աղաճտան խալի օլան թարաֆընտան կէչէրէք Պօղըճընըն սազլանմըշ օլտըղը թարաֆա տօղրու կէլմէյէ պաշլատըր : Պունըն իւզէրինէ Պօղըճը, պէլինէ սարմըշ օլտըղը թէէ. վէ ուզուն պիր իրի չըգարտըքի, պունըն պիր ուճընտա եուլուրթա չէքլ ու հաճմինտէ պիր գարշուն բարչասը վար. րտը : Իշպու իրին տիկէր ուճընը տախի սաղ պիլէյինէ պաղլատըգտան սօնրա թէքրար էթրաֆընը տինլէտի, վէ իրի օթլար արասընտան սիւրիւնէրէք, լաթիֆ վէ հաղին նաղմէսինի տէվամ իտիպ եավաշ եավաշ իլէրիլէմէքտէ օլան Հինտլիյէ տօղրու կիթմէյէ պաշլատը :

Պու Հինտլի անճագ եիկիրմի եաշընտա պիր տէլի գան.

Մ. ԺՅՁԻՆԻ ՎԱՆ ԵԱՆ

լը օլուպ, ճալմանրն քէօլէսի իտի. մէրդ ու մըն չէհրէսի տա-
խի թուռն ընկինտէ օլուպ, մաի բամուղ տան մամուլ պիր
անթէրի կէտինմը, պէտքն ընկեամիզ պէր գուշագ պաղ-
լամը, պաշընա քիչիք վէ գրըմըգը պիր սարըգ սարմը
վէ գուլագլարը, յա գօլլարընա տախի կիւմիշ հալգալար
վէ պիւէղերիւէր կէշիրմիշ իտի . . .

Մէրգում, կիւնէշին հարարէթի ֆէվզ էլ ատէսի
էսնասընտա, խապը նուշինէ տալմը օլան էֆէնտիսինէ
պիր մէքթուպ կէթիթիօրտու, Գէնտի իգամէթ իթտիլի
խանէ իսէ, Սմուրայան էրէյիճէ ուղագ պիր մահալտէ
պուլունմագ տա ըտը :

Պու տէլի գանլը, Եօլըն իրիլէ ~~պարտըզը~~ նոյթայա
կէյինճէ, անճագ գրըգ ատըմ գատար ուղագ տա պուլը-
նան Սմուրայա տօղրու պիրա թէրէտախի տ միւթէվէճճիհ
օլտու :

Իանատլարը աշըլընճա, ալթըտան սէքիզ բարմագ
թուլինտէ կէօրիւնէն վէ մաիմսի պիր գէմին իւղէրինէ ալ-
թուռն ընկինտէ իքի ատէտ ամուտի շրգկըլտը պուլընան
ճավա քէրէնէքիւրինտէն պիրիսի, Եարրագ տան Եարրաղա
ուշըջմագ տա օլտըգը սրրատա, կէնճ շինտիլինին պուլընտը-
ղը մահալ գուլպինտէքի գօգուլու շիշէքիւրտէն պիրինէ
գօնտու, ճալմանրն քէօլէսի նաղմէսինի պիրտէն պիրէ
քէսէրէք օրատա թէվագ գուֆի իլլէտի վէ էվվէլի էմրտէ
այաղընը, վէ մուախսարէն տէ գօլընը իհթիեաթքեարանէ
պիր սուրէթտէ ուղաթըպ քէրէնէլի թութտը :

Պու էսնատէ, պիրսրէ շինտլի, Պօղըճըրն տէնչէթէն
կիզ չէհրէսինի կէօրտիս քի, էօնիւնտէ տիքիլիս տուրմը
ըտը, պիր սաբան թաշը աթըլտըղը սրրատա բէյտա օլան
սէտայա միւշապիհ պիր ֆրսըլտը իշիտիլտի վէ պուռը միւ-
թէագըպ՝ սօն տէրէճէ պիր մէհարէթլէ աթըլան պիր
իրին պօղագընտան իւշ տէֆա տէօնիւպ սարըլտըղընը
հըսս իլլէտի, իքին ուճուստաքի գուլընն բարչասը տա-

խի , քէմայր շիտտէթլէ զավալլը տէլիգանլընըն զաֆա-
սընա ուրըլտը :

Պու հիւճուժ՝ օ գատար նակէհանի վէ օ գատար
մահիրանէ պիր սուրէթտէ իճրա օլընմըշ ըտը քի , ճալմա-
նըն քէօլէսի պաղըրմաղա , վէ եա ճիւղի պիր ինիլթի սե-
տասը չըգարմաղա պիլէ վաղթ պուլամատը : Պօղըճը
իբտէն քէմէնտի պիր տէֆա տահա սիլքիպ չէքտիքտէ ,
քէօլէնին թուճ ըէնկիւնտէքի չէհրէսի սիյահ վէ գըրմըզը
պիր ըէնկէ պօյանտը վէ գօլլարը իւղէրինէ տիւշիւ վէրտի
Պօղըճը մէրգուժը պիւս պիւթիւն եէրէ տէվիրտիքտէն
սօնրա , իբի էօյլէ պիր շիտտէթլէ սըգտը քի , Հինտի-
նին տէրիսինտէն գան ֆըշգըրմաղա պաշլատը . . . Պիշա-
րէ տէլի գանլը սինիլ չէքիլմէսի կիպի պազը հարէքէթ-
լէր իպրազ իթտիքտէն սօնրա , հէր չէյ խիթամ պուլ-
տու . չունքի ճալմանըն քէօլէսի ըուհընը թէսլիմ իյլէմիշ
իտի :

Իշպու սիւրաթլը վէ ֆագաթ տէհէթնաք էօլիւմ
էսնասընտա , գաթիլի մէրգուժ՝ շիքեարը էօնիւնտէ տիզ
չէօքմիւշ վէ աթէշֆիշան կիօզլէրինի տէ մէրգուժըն եիւ-
ղիւնէ աթֆի իյլէմիշ օլտըղը հալտէ , պիշարէնին էն խա-
ֆիֆ հարէքեաթընը սէյր ու թէմաշա իթմէքտէ վէ զանն
իտէրսին քի դայէթ վահշիյանէ պիր մահգուգիյեթ հըսս
իյլէմէքտէ իտի . . . պուրուն տէլիքլէրի աշըլպ եա-
յըլմաղտա , վէ գուլագ թօզլարըյա պօղաղընըն տա-
մարլարը տալի շիշմէքտէ իտի : Պիրազ էվվէլ , ճալ-
մայը ույգուտա կէօլտիւյիւ ղէման , տուտագլարընը եա-
նագլարընա տօղրու չէքմիշ օլտն օ միւտհիշ թէպէսսիւմ՝
չէնէ սինիլէրինին հարէքէթի սէպէպիլլէ պիրի պիրինէ
չարբմագտա օլտն սիյահ վէ սիվրի տիշլէրինի թէքրար
մէյտանէ չըգարտը :

Պիրազ տահա կէշինէ , գօլլարընը խաշվարի պիր
սուրէթտէ սօլումագտա օլտն կէօյսիւնէ տալաթըպ պըքը

էյտի , վէ պիր նէվ՝ տուտա միւշապիհ օլտն պազը էս-
րարի սէօղլէր մրրըլտանտըգտան սօնրա , կէօզլէրինի թէք-
րար քէօլէնին ճէսէտինէ տիքէրէք վահշիյանէ պիր նագար-
լա թէտգիդ իթմէյէ պաշլատը :

Պաղթէթէն իւղէրինէ սալտըրըպ եաղալտըշ օլտու-
ղու շիքեարընը եէմէգտէն էվվէլ անը սէյր իտէն սըրթ-
լան (բօրենի) վէ դարլան քէտիսի , պու ատէմ գատար
մէրհամէթսիզ վէ խուսխար օլամաղ ըտը :

Խասլիսի մէրգուժ , վաղիֆէսինին թէմամէն իճրա ի-
տիլմէմիշ օլտըղընը տէրխաթըր իտիննէ , իշպու մէնղարէի
տէհէթէֆգատան ալըրլմաղա մէճպուր օլտու , իմտի , ի-
րինի քէօլէնի պօյնրնտան չըգարըպ թէքրար պէլինէ սար-
տըգտան սօնրա , ճէսէտինի տալի եօյ խարիճինէ չէքէրէք
վէ գուլաղլարըյա գօլլարընտարի կիւմիւշ հալգալտընը
աշըրմաղա պիլէ պազմալարագ , եէքտիկէրէ միւլասըզ օ-
լան սաղըրդար արասընտա սագլատը , պատէհու , գար-
նը վէ տիլլէրի իւղէրինտէ սիւրիւնէրէք ճալմոնըն եաթ-
մըշ օլտըղը քէօքէ տօղրու իյէրիլէմէյէ պաշլատը , պու
քէօք , սլալէատէ թասվիր իտիլտիլի վէճհլէ , հինտ գա-
մըլարը իւղէրինէ հասըրլար վաղ իտէրէք եաղըլմըշ
ըտը :

Մէրգուժ՝ էթրաֆընը քէմայր տըղգաթլա պիր տէ-
ֆա տահա տինլէտիքտէն սօնրա , պէլինտէն , աղղընա
պիր մէվզ եաքրաղը սարըլմըշ օլտն դայէթ քէօլէ վէ
սիվրի պիր պուշագ չըգարըպ , հասըրլարտան պիրինին օր-
թասընտա իւշ գատէմ թուլինտէ պիր տէլիք աշտը : Պօ-
ղըճը , պու հարէքէթինի օ գատար մահիրանէ պիր չէվիք-
իլլէ իճրա իթմիշ իտի քի , ճամ քէմէք իշուն իթիւն
օլընան էյմաս բարչասընըն չըգարտըղը կըճըրթըր գատար
սէս չըգամամըշ ըտը :

Պօղըճը իշէրիլէ կիրմէք իւղրէ աշմըշ օլտըղը պու
ԷԼ

տէրիքտէն, ճալմանըն տէրին պիր ույգույա տալմըչ պա-
րազ հալէա ույոււմագտա օյտըղընը կէօրիւնճէ, ինանըւ-
մաչ պիր ճէսարէթլէ Աթուբանըն իշէրիսինէ կիրտի :

2

Թ Է Վ Շ Ի Ա

Ո զէմանա գատար պէրրազ մաի բէնկինտէ օյան գուպ-
պէի ասիւման՝ եալաչ եալաչ մաիյէ չայար եէչիլ պիր
բէնկէ պօյանըպ, գուրսը շէմս տախի զրըմըղըմսը պիր պու-
խար երղընթըսը ալթընտա մէսթուր գալտը :

Իչպու զարիպ զըյա՝ գուրսը շէմսէ միւնաքիս օյան
էշեանըն քեաֆֆէսինի տէ, աճայիպ պիր սուրէթտէ իրայէ
իտիյօրտու : պու հայը զարապէթիշթիւմալ հագգընտա
պիր ֆիքրի մախսուս թէշքիլ իթմէք իշուն, պաղըր թօ-
ղու իլէ սըվայանմըչ օյան պիր ճամ արասընտան թարյա
վէ եէչիլիքլէրէ պագըլըպ տա մէշհուտ օյան մէնզարէ
թէսավվուր օյունմալը տըր :

Պու իգլիմէրտէ էքսէրիյա զուհուրեաֆթէ օյան պու
կիպի ալաիմի հալա՝ հարարէթին շիտտէթինէ մունզամմ օ-
լընճա, պիր ֆուրթընանըն գարիպէն զուհուր իտէճէլինի
իյմա իտէր :

Արասըրա կէշիճի պիր քիւքիւրտ գօգուսը հըսս օ-
լընըյօրտու : Վաղթ վաղթ տախի, աղաճարըն եարրագ-
լարը, կիւյա պիր ճէրէյանը էլէքթրիզի (եւեկտրական հո-
սանը) վասթթասըլլա իհթիզաղէ կէլէրէք, տալլարը իւ-
ղէրինտէ տիթրէմէքտէ, վէ պունը միւթէագըպ տէրին

պիր սիւքիւնէթ վէ հագին պիր հարէքէթսիզլիք օրթալըղը
թէքրաք գարլամագտա ըտը :

Հալմանըն հարարէթ ու պըլթի գալթ աղըր վէ
քէսկին գօգուլարյա պիրէշէրէք, պիւս պիւթիւն թէ-
համիւլ օլընամայաճագ պիր հայէ կէլմիշ իտի : ֆիքրէ-
րի կէվշէտիճի պիր ույգույա տալմըչ օյան ճալմանըն ալ-
նընտա իրի իրի թէք տանէլէրի տիզիլմիշ օյուպ, շու հա-
լէ նագարէն՝ ույգու բէնտիսի իշուն պիր իսթիրահաթ տէ-
միւ, պէլթի աղըր պիւր ըզտըրապ օյտըղը հիւքմ օլընապի-
լիր իտի :

Պօղըճը՝ երյան կիպի Աթուբատան իշէրիյէ կիրէրէք
վէ գարնը իւզէրինտէ սիւրի քլէնէրէք ճալմանըն եաթմըչ
օյտըղը հասըրա գատար եազլաչտը, վէ միւմքինի մէրթէ-
պէ ազ եէր թուլթմագ իշուն, եէրտէ եամ եասը օյարագ
պիւզիւլտիւ գալտը :

Պու մէնզարէ, սուրէթի խաֆիյէտէ վէ գայէթ տէ-
րին պիր սիւքիւնէթ արասընտա ճէրէյան իթտիլի ճիհէթ-
լէ, բէք զարիպ վէ բէք տէհշէթնաք ըտը :

Ճալմանըն հայաթը՝ Պօղըճընըն էլինտէ իտի . . .
Սէրգում՝ իսէ՝ օյտըղը եէրտէ պիւրիւլիւպ գալմըչ, էլ-
լէրի վէ տիզլէրի իւզէրինէ տայանմըչ, պօյնընը իլէրիյէ
տօյրու ուզաթմըչ վէ կէօղլէրինի տէ տիքմիշ պաղըչ հալ-
տէ, մահպուս օյան պիր ճանվէր կիպի հարէքէթսիզ
տուրըյօրտու . . . : Խալընըզ չէնէ սինիլլէրինին խաֆիթ
խաֆիթ հարէքէթէ կէլմէսինտէն՝ թունճ բէնկինտէքի սի-
մասը ազ պուչուգ տիթրէմէքտէ իտի :

Լաքին չօգ կէլմէքսիզին, գալպինտէ վուգու պուլան
մուհարէպէի չէտիտէյի, չէհրէսինտէքի ալաիմի մէշոմէ
իպրագ իլլէտի : շունքի պիր ազ էվվէլ ախրէթէ կէօն-
տէրմիշ օյտըղը տէլիզանլընըն վէֆաթըյա պիր գաթ
տահա ալէվլէնմիշ օյան ճինայէթ արզուսը պիր թարաֆ-
տան քէնտիսինի թահրիք իթմէքտէ, վէ տիկէր ճիհէթ-

տէն իսէ՝ ճալմանն հայաթընա գաստ իթմէմէք իշուն վէրիէն էմր, քէնտիսինի պու արգուի խունրիզանէտէն մէն իլլէմէքտէ իտի . մա մաֆիհ, Ամուրայա դասուար կէլիս կիր. մէսի, պիշարէ Հինտլի իշուն հէյաքտան տահա տէհէթի պիր սէպէտլտէն նէշէթ իթմէմիշ մի իտի . . .

Կէօղըրի նուրը վահէթէ բարյամագուա օյան Պօղըճը՝ եայրնրգ սօլ էլինէ տայանարագ, իլի տէֆա սաղ էլինի պէլինտէքի իրին ուճընա կէօթիւրտի իսէ տէ, իրի տէֆասընտա տալի կէրիլէ չէքտի, չունքի գաթլ իթմէհ հէվիէսի՝ հէր տալիմ թաշթը հիւքմիւնտէ պուլընտրղը պիր իրատէի միւճպիւրէյէ մաղուպ օլույօրտու:

Ա՛յ մաֆիհ, ինսան պօղմագ խուսուսընտաքի մէյէլանը վահէլյանէսի, ճիննէթ մէրթէպէսինէ վարմըշ օլմալը ըտըրի, ուղուն ուզատի թէրէտաիւս կէօթէրմէքլէ, դայէթ գըյէթ տար պիր վաղթ դաիպ իտիյօրտու . . . Պունտան պաշգա, գուվիէթ, մէհարէթ վէ ճէսարէթի մալիւմ վէ միւսէլլէմ՝ օյան ճալմա, տաղըղատան տաղըղայա ույանապիլիր, վէ հէր նէ գատար սիյահսըղ պուլընմագ. տա ըսա տա, Պօղըճըյա տէհէթլի պիր տիւշմէն օլապիլիր իտի:

Պօղըճը, նիհայէթ արղը թէսիմիլէթ իտիպ գալպին. տէն չըղան տէրին պիր ընչգըրըրիլ թէսքին իթտիքտէն սօնրա, վաղիֆէսինի պիղ դարուր իճրայէ դօյուլտու. գարիինիքիւրամըն իլէրիտէ աւայաճաղը վէճհէ, շու վաղիֆէյի իլֆա իթմէք խուսուսը քէնտիսինտէն մաատասը իշուն մուհալ գապիլինտէն իտի . . .

Ճալմա, եիւզիւնիւ սօլ թարաֆա տօղրու չէվիլըմիշ վէ պաշընը տալիս գօլընա տայաթմըշ օլտըղընտան, շայէտ պիթ թէսատիւֆ ույանաճագ օլուրսա, նաղարը տըղ գաթը պիրտէն պիրէ Պօղըճընըն իւղէրինէ տիւշմէսին իշուն, իպթիտաի էմրտէ, ույանտըրմագ սըղըն եիւզիւնիւ սաղ թարաֆա եանի դարույա տօղրու չէվիլըմէյէ քէնտիսինի մէճպուր գըլ:

մագ լաղըմ՝ ըտը. զիրա խապիսի մէրգում՝ վաղիֆէսինի հիւսնի իթիւմա մարտըրմագ իշուն, էրէյիճէ զէման Ամուրանըն իլէրիսինտէ պալաճագ ըտը:

Գուպպէի սէմա եալաշ եալաշ պէյապանմաղա պաշլայըպ, հարարէթի շէմա իսէ սօն տէրէճէյէ վարմըշ օլտըղընտան, ճալմանըն սալլըղըղընը պիր գաթ տահա արթըրմաղա վէ Պօղըճընըն նիյաթ ու թէրթիպաթընը քէմալը մուվաֆֆաղ իլլէթլէ մէվղըր իճրայա դօյմաղա հէր շէյ միւսաիս իտի . . . ճանվէրի մէրգում, ճալմանըն եանընտա տիղ շէօքիւպ, եումուշագ վէ եաղլը բարմագլարընըն ուճըյա կէնճ Հինտլինին ալնընը, գուլագ թօղարընը վէ կէօղ գարագլարընը օլույտըրմաղա պաշլատըլաքին պու հարէքթիլի օ դատար խաֆիֆ վէ տըղ գաթլըճա իճրա իտիյօրտու քի, իքիսինին տէրիսի անճագ պիրի պիրինէ սիւրիւնիւյօրտու . . .

Պու պիր նէվ՝ էֆսունճըլըղը պիր գուշ տաղըղա գատար տէվամ իթտիքտէն սօնրա, ճալմանըն ալնընտա թէրաքիւմ իթմիշ օյան թէր տանէլէրի պիր գաթ տահա չօղալտը, վէ կէօյսիւնտէն պօղուգ պիր աշ չըղտըղտան սօնրա, եիւզիւնիւն սինիլլէրի իրի իւշ տէֆա տիթրէտի. չունքի Պօղըճընըն եալաշ եալաշ օլալամասը, քէնտիսինի հէր նէ գատար ույանտըրմալօր իսէ տէ, նաղապիլի թարիֆ պիր բահաթսըղըղը մուճիպ օլմագտան տա խալի դալմալօր իտի . . .

Պօղըճը՝ մուզտարրպանէ պիր նաղարա ճալմայա պաղմաղլա պէրապէր, օ տէրէճէ սիւքիւնէթ վէ մէհարէթլէ ամէլիեաթընա տէվամ իտիյօրտու քի, ճալմա հէր նէ գատար ույանմատը ըսա տա, նէ օլտըղընը սնլայամա տըղը իշպու միւպհէմ վէ ֆաղաթ մուաճճիղ հալէ արթըղ թէհամիւլ իտէմէյիպ, կիւյա քէնտիսինի պիհուղուր իտէն պիր սինէք վէ եա պիր պէօճէյի տէֆ իթմէք իսթէյօրմըշ կիպի, սաղ էլինի մաքինալարի պիր սու:

Այս լուղեհարին թեւեթեւեւ միայն լինելէրէ, թէրապիստը դափնէթէ առաւոր :

Նաեւ հասն , զսոյլէի սիրաւիւր պիր յիշէր բարոյսյա-
րապ , Ամուրանին տամբնը թէնպիր էյլէտի , Պօղրճը կէօյ
կիրլէմկսի սէտտարնտան կէնճ Հինտլի պիրտէն պիրէ ու-
յանրը դօրդուարլլա , զայիջէսինի իմալէ իսթիճալ կէօս-
թէրտի :

ձայնաւ, սրբի իւսթիւ եւթմբն, պաշննր սաղ ու-
մուգր ի շէրթնէ էւմիշ վէ սօլ գօլունր տախի իլերիլէ
ուգաթմբն րաւր. Պօղրծր, մերդումն սօլ թարափրնտա
տուրմբն օլորդը հայտէ, էլլերիւնի եկրապէ կիպի թահրիթ
թմբունն ետաւաշ եւպաշ ֆերապաթ իթտիւրունն սօնրա,
ձայնանրն սօլ գօլունր սէթր իւնն պէյապ տիւպէնտունն
մամուլ ուղունն վէ ճէնիշ գօլլըր ինանըլմալաճապ պիր
սիւրաթմալ տիւրսէյինէ գաւտար սրղաւոր:

Գու մուամէլէյի պիթիրոտիւտէն սօնրա , տիպիլիւնիւն
ճէպինտէն ուֆազ պապրի պիւ գութու չըգարպ , պու-
նէն իլինտէն դալէիթ քնէն վէ սիվրի պիւ ինէ իլէ սիյա-
հրմըր պիւ թէօր բարչասը ալտրզտան սօնրա , իյնէյի
պիւ գաւ տէֆա մէկգիւր թէօր բարչասընա պաթըլը-թը ճիւ
հէր տէֆասընաւա տախի պէյապ վէ եարըչգան պիւ սու-
չըգըյօյոտու :

[illegible]

Իշպուռ ամենայնեւ զօգտութեամբ սուրբ Գրքի փոխարէն
 իճրա խորհրդի իսկ թիւ ճաշման տեղիս ի գէրիւնտե հիւղի
 աղբը պիտէ հրսա ի թմէտի :

բերթտե երեզիւնե կեօթիւրտիւ . հալ պու թի էլի ֆեզգ
էլ ատե տղորդաշմրչ վե ատեթա գուփվեթտէն տիւմիւ
օյտրղրնտան , պիրուհ պիր ճէսէտ կիպի կեօյսիւնիւն ի
զերինե տիւշտիւ

Պողրճը՝ իւպու էմարէտէն , մաղսատրնրն գտրիպ իւ
հուսուլ օյտրղրնր անյայարադ , եինե այնր սիւրաթ վ
մեհարէթլե ճալմանրն աշնրնր , գուլադ թօղլարնր վ
կէպ գարաղլարնր օղուշարրմաղա պաշլատր :

Ճալմա իսե՝ գալէթ աղրր պիր ուլղուներն ուլուշուգ
լրղր ալթընտա էզիլմիչ վե յէնտիսինի զաիպ իթմէր րատ
տէրէրինե կէլմիչ օղուպ , էլինի երեզիւնե կեօթիւրմէր
տե գուփվեթ ու իզթիտարր պուլրնմատրղրնտան , պա
շնր մաթինաւարի պիր տարէթտէ չէվիրտի իսե տ
սաղ ումուզր իւզերինե տիւշիւպ զալտր , պիշարե տէր
զանլր վազիլէթինի պու սուրէթլե թէպտիլ իսէրէր , տիւ
շար օյտրղր րահաթսրղլրղտան զանն իտէրսին զի գուր
թըրմաղ իսթէմիչ իտի :

Իշպու նէթիճէլի իպթիտալիյեէլի էլտե իթտիքտե
սօնրա , Պողրճը՝ յէմալր սերպէսթի իլե իճրաի մուամէլէլ
միւսարատթ իլլէտի . չէլլէրի , ճալմանրն աղաճրղ զաթ
իտիլմիչ օլան ուլղուսրնր միւմրինի մէրթէպէ տէրինլէթմէ
իսթէլլէրէր , վե պալէատե թարիֆ օլունան սէլլիւլի կիճ
գուշքա պէնզէմէլե շալըշարաղ , իրի էլլէրինի եէլրաղ
կիպի սիւրաթլա թահրիլի իթմէլլե վե կէնճ Հինտլինին հա
րարէթլի երեզիւնիւ տէրմէլլէլլէ պաշլատր

Ճալմա ինսանր իէլլէֆ իթմէր տէրէճէսինե կէլմի
օլան ճէհէնէմի հարարէթ էսնասրնտա , պու ֆէվղ է
մէմալ սէրինլիլի հրոս իտինճէ , երեզիւնտէ պիրտէն պ
րե խօշնստի վե պէշալէթ առարր կէօրիւլտիւ . կէօյս
զապարրալ , նիմ աշրղ օլան տուտաղլարրլա տա մէլ
քիւր սէրին հափայր յէմալր իշթիեաղլա թէնէֆֆիւսի
լէտի , վե պիր աղ էվլէլլի րահաթսրղլրղ , իշպու է

[illegible]

5

ጥ ሲ ጋ ሲ ጥ ለ ሲ

Պատժելու արարարը մարդուն տառիկ, շինտխաթանտան պահիս
 օրան է սկսի պինդպիտանալ, շինտխաթանտան մէջտեղի ու ճշտարեթի
 հազարնուս պէր վեճի ախի հարմար տրու. Պատժար, ինտանըն
 ույց ու սրնը գաթան ինչպէս ինտխաթան, տէյի հարմարը էրպի-
 սէսին, հաթիկ - սարքը պաթիկը ուտըրը շարեւէ պիտի ուտը-
 րը պիտի րիւրէր. պու սէյի տիպիւրիմ լաթիկի հոյու շէյ-
 լի արմար, ինտ հազար պիտի հարմար տիւ. պիտի շինտ-
 լինին հարեթեաթը թրազը թրազը պիտի երանըն հարեթեա-
 լինը անտրըր. մէջտեղ, շատըրընըրն գարուարը էտիւնալ
 պիտի խրտալ ճի հաթըրը պիտի տէ պիտի թարափընտ ույու-
 յընը. շինտի սիգի սոյնալ թէսալուրընտ ուտընըն, էլ-
 լիւ տրարընտ, գարանըր արտընտ մէջէր պիտիւրին թէ-
 լիւրին սինի ինտալիւնը պիտի թէյի տէ շէյի. ույու-
 մալ ուտ ուտըրընըրն գաթի ուտըրընտ, ինտ հազարնուս
 էմին ուտ, միւնտիւր վաթիմ մալալըրըն ուտընտ
 րու. փրտաթը էլու իտիննէ, պուրնտըր մալալուն գը-
 րալը պարընտարալ, շատըրըն պէր ի գըրինտ ուփալ պիտի
 տէլիք ուտըր, պու տէլիք թէսալինին ինտիւր կիւմսի ինտ
 թեալի վէ վաթի տիւ. պիտի գարանըրը կիւմսի տիւնը-

Պիր խաղլը որդ աղաճարդա մուհաթ օրան ուրուն պիր եօրուն օրթաարնտան ֆէվզ էլ առե սիրաթիւ պիր սիրվարի իւլրիւլ յօրտու :

Աղաճարուն եւջիւ հարադարրնտան միւթէշէր յիւ օրան դուպպէ ալթրնտա , պինէլըճէ դուշար , կէրէր յաթիֆ նազմէլէրիյլէ վէ կէրէր սիրլիւ տիրլիւ օրունարար յաթիւպիւթըն ազ շամ վաղթընա մախտուս օրան լէթաֆէթ ու իհթիւալիւնը իյան իթմէրտէ , վէ եւջիւ վէ դրմըզը յաթաղանար տաթի՝ չէնկէլ կիպի էյրի կակալարը յա դրմըզը ազասիւ աղաճարրնըն թէրէսինէ չըղմազտա բաւլար , պօյնու վէ դուշուր տօնուդ ալթուէն ընկինտէ օրան լաճիվէրու իրի դուշար իսէ , սիյահ դաթիֆէ ընկին :

տէրտէն սանրա , մէգրիւր տէլիքտէն իշլըլիւ կիրէր իսէ տէ , պիր դուս տանէսինն սէսինի պիւլ չըղարթմազ :

Ա լէրգ ումըն թէքֆէ վիճուտը հաղլանմը վէ անատան տօղմա չըր չըսլազ պուլունմը տըր , պօյնընտան քէսկին պիր խանչէր ասմը օրան պու շինալի , հաթաղընըզըն հանընտա սիւզ չէօթիւպ միւմըինի մէրթէպէ ազ էէր թութսուն իշուն սօն տէրէճէ պիր սօղուզ պանլըլըզիւ շարչէպինիպի ումիազ ումիազ պիւքէր , պու մուամէլէյի պիթիրաթտէն սանրա , հաթաղըն օ պիր թարաֆընա կէշիպ , ույույան հէր քիւմ իսէ հափալ հափալ կըճըղլաթմաղա պալար , պու հարէքէթինտէն մազսէաի , քէնտիլիյինտէն կէրի չէթիւմէլ վէ նիհայէթ պիւքիւլիւ , շարչէպի արգասընտա պըրազարազ , պիր թարաֆա տէսնմէլէ ույույանը մէհպուր գըլմազտան իպալէթ տիր :

Ա ճայէա ույանըպ տա խըրսըզը տէրտէսի իթմէլէ թէշէպպիւս իտէճէթ օլուրսանըզ , գայար պիր ճիւմտէն սրազա պիր չէլ պուլամազսընըզ , շունքի մէրգ ումըն վիճուտը հաղլանմը օլտըլընտան , երլան պալըզը ~~Պիր~~ հաթաղըն գայար , էկէր թութմաղա մուվաֆիթազ տաթի օլսանըզ , նէթիճէսի բէք տէշէթմ օլուր , պիրա շինալինին պօյնընտան ասըլը օրան խանչէր թա ճիկէրկեհաշընըզա սարլանըպ , սիւզ գանլար իշինտէ միւլէմնա՝ օլարազ էէրէ տէվրիւլիւնիւզ սըրատա , գաթիլի մէրգ ուս տաթի նապէսիւ օլուր :

տէ օրան վէ գումրալ պէնէրլէրի հափի պուլընան ֆիլօրիա դուշարընը թադիպ իթմէրտէ , վէ ալաթի սէմա (ծիրանի գօտի) կիպի ընկեամիւզ տաա կէսկէրճիւլէրի տաթի դիւմրիւս , գըրմըզը , սարը վէ կէօր հաթաթ ընկէրլիլէ միւլէյեէն օրան ճէնէթի գուշարը իւլ պէրապէր նաղմէսաղ օլմազտա բարլար :

Իքթ թարաֆը աղաճըրըլը օրան մէգրիւր թարիզ՝ պիր ազ էիւքսէքէ օլտըլընտան , ուֆազ պիր կէպէ նազըր պուլունըյօրտու յի , պուներն իւղէլիւտէ հինա խուլմաար վէ գըրմըզ կիպի աղաճարըն եւջիւ կէպէլէլէրի ուրմըշթար , պու կէսլիւն սույը , բարիւս , սաֆ վէ պէրազ օլուպ , ի. քինտէ տաթի գըրմըզը գանատըլը լաճիվէրտ վէ կիւմիւշ ընկինտէ միւթէտաաիւս պալըզար կէօրիւնմէրտէ իսի իսէ տէ , պու հալմանճըղար օ գատար հարէքէթիւ ի. տիլէր յի , կէսրէն՝ մաթմնի պիր պիլլօր իւղէրինտէ դարլամա հալտըզար պանն իտէր իսի : Չունրի պուլար՝ կիւնէլին գըլաթի լաթիֆի արսէնտաղ օլմըշ օրան սույըն սաթի. հընա չըղարազ , գանն իտէրսին յի անըն հարարէթիլլէ նէշէնազը օլմազտա բարլար :

Պինէլըճէ ուֆազ ուֆազ պէսճէրլէր՝ միւճէվհէրաթի միսիլլու բարլազ գանատըլարըլա մէգրիւր չէֆֆաֆի սույըն իւղէրինտէ ուչուչուպ վըղըլտամազտա , վէ կէսլիւն քէնա. րընտաթի նէպաթմաթըն վէ չիւլէրլէրին ընկէլէրի տաթի սույա արսէղիր օլմազտա բարլար :

Թապիւթըն աղամէթ ու լէթաֆէթիւի թէշէր ի. տէն իչպու , մէնգարէի հալլէթալալալար հազգըլլա նազը ու թապիւր իթմէրտէն գալ ու գալմաճիզ գալըրը հաթ. թա պուլարըն հէյեէթի մէհմուսար օ գատար լաթիֆ իսի յի , հօլըն օրթասընտան կէրմէրտէ օրան կէնճ վէ կիւլէլ սիւվարինին հիւսն ու պարաֆէթինի պիր գաթ տա. հա արթըրըյօրտու : Պա սիւվարի իսէ ճարմա քէնտիսի իսի : Պիլարէ տէլիզանլը , Պօղընընը՝ քէնտի սօլ գօլու :

ի զերինտէ նաղապիլի իղալէ պոչը իշարաթ չըղմըն արտը
ղընը հէնուդ կէօրմէմիշ խոթ :

Բաքիդ օտըղը ճափա դըսրաղը՝ օթմա պոչու , գա.
վի իւլ պիւնեկ վէ աթէշմիդան պիւ հայրան պոչը , րէն.
կի տաթի սիմսիյան րար . էյէր եէրինէ տէ , գըրմըղը վէ տար
պիւ խաղը րարչասը պոչը նմադ տա րար ճաղմա՝ աթմընտա .

քի գըսըաղըն սըշըսըղընը մէն՝ իթմէք ի գրէ , չէլիւտէն
րիւչիւք պիւ կէմ իսթիմալ իաէր խոթ յիւ պոչ կէմին գըր-
մըղը իրէքտէն էօթիւմիւշ օլան տիղկինդէրի իրլիւր կիպի
խաֆիֆ խաթ :

Աթիւնատա Պարթենան նամըլլա մէշհուր օլուպ , Աի-
նէրփա նամ իլահէյէ թաթիս իտիլմիշ պոչընան աթթ-

խանէնին տիրէրլէրի ի զերինտէքի շայանը հայրէթ ի վա-
րիւրէն հիւ պիւրիս , պոչ կէնե Հինտլի գատար նէնիպ վէ
աղտմէթլի պիւր թափրա մալիք տէյիլ իտիլէր . շունքի
մէրգաւմին գոյէթ ճալիպի տըղգաթ սիմասը գոչուպ
թթմէք ի զէրէ օլան կիւնէշին սօղուն շիւալէրիլէ թէն .
վիւ օլունարադ , մէտաւալէթ ու պէշաշէթ նուրըլլա
բարլամադ տա րար . կէպըլէրթաւ տլաթի մէսէրլէթ նիւ-
մայան օլմադ տա , վէ պոչուն տէրլէրի իլէ տա տադու-
րը աշըլմըշ օլուպ , շիւէրլէրին հայաթ ալաիշ գօգաւարըլլա
դարըշմըշ պան իւլկեսարը սոն տէրէնէ պիւ իշթիւադու
թէնէֆֆիւս իթմէքաւ խոթ . զիւ աղաճլար վէ շիւէրլէր
ֆուրթմընայը թաղիպ իթմիշ օլան եաղմուրտան հէնուդ
ըսլար վէ նէմիաք րարար :

Բում սէրքու շընա միւշապիւ օլան կիւ վէղ րէնկինտէ
պիւ շաղգա՝ ճալմանըն սիյան սալարընը իթմիշ պ-
մադու , աթմուն րէնկինտէքի չէհրէսիւ տահա դիյատէ
լէթաֆէթ պալիւ իլլէմիշ խոթ . պոչու պիւթիւն պիւթիւն
չրպադ օլուպ , պէյադ տիւլպէնտտէն մամուլ պիւ տն .
թէրի կիլինմիշ վէ պէլինէ տէ գըրմըղը պիւ դուշադ պաղ-
լամըշ րար . Պէյադ գումաշտան հարըլմըշ օլան կէնիշ
պիւ տիղլիք՝ չըպադ վէ րարադ պաճաղարընը հարը
եարըյա մէյտանա չըգարմըշ , վէ պոչընըն հէյեկ-
թի իսէ՝ սինիլի պալտըրըլլա խաֆիֆէ սըգմադ-
տա օլտըղը գըսըաղըն սիյան պէօլիւրլէրինտէ գանն իտէր-
պին քի նաղ շիւնմըշ րար . Էօղէնկիսի պուլունմայըպ , եա-
լընըղ ուֆադ վէ տար սյաղլարընա գըրմըղը սաթիլյան-
տան մամուլ չարըլլար կէշիւմիշ խոթ :

Էֆֆեարընտաքի հիտտէթ ու շիտտէթ , գըսըաղընըն
հարէթ վէ րէֆթարընտան անլաշըմադ տա րար . զիւա
պու սէյը ու հարէթէթ՝ կեսա միւթէհէյեիւ պիւ գո վվէի
միւթէխայեիլէ կիպի քիւ սթաթանէ , կեսա տաթի էվհամը
մէնեանէյի թաղիպ իտէն միւլահաղաթը ճիտտիլիէ

կիսովն սաքինանէ վէ միւթէտիւանէ իտի : Իշպու. սէյր
սէյասհոթա պագըլընճա , ճարմանրն էն էտնա հորէբեա.
Թը պիղէ միւթէտղիմանէ : Իսթիդլայրէրփէրանէ վէ ֆա.
դամ ասգ աջաչուդ վահշիյանէ պիր իհթիշամ իլէ մէմու
օլտըղը կէօրիւլիւր իտի :

ճալմա՝ բէտէրինին թախթը հիւքմտարիսինտէն Լին.
կիկիզէր մարիֆէթիլէ մահրում իալիմիշ, վէ բէաէրի էս.
նաի մուհարէպէտէ սիլահպէտէսթ օլարագ. վէֆաթ իթ.
աիրուէն սօնրա, էվվէլի էմրտէ տէվլէթ էսիրի կիպի հապս
խալիէրէք մուախսարէն աէ սէպիլի թախթնէ օլընմըշ բաթ.
պարագաթը օղուլանլարրիդըն մալիւմի օլմագ կէրէք տիր.
նէթէ քիւմ Կ. Ժօղիւ է վ.ան Տաէլ Պաթմալիատան եազմըշ
օլարդը պիր մէքթուպընտա Կ. Բօտէնէ պիլտիրմիշ իտի.

Կէնճ Հինտլի իսէ , մահապուսիյնէթտէն զուրթուլուր
զուրթուլմաղ , քէնտի հապսիւանէսի ճիւղարնտան պիրան.
այրըմբը օլմայան ժէնէրալ Սիմոն իլէ պէրապէր Հինտլի
թանը թէրք պիրլէ . վալիտէսինին թէվէլլի տ իթմիշ օլտըղը
չէհրէ եանի Պաթափիայա կէլմիշ , վէ մէզպուրէնին թէրք
էյլէտիլի ճիւղի միրասը էլտէ իթմէք ազմինէ տիւշմիւշ իտի

Բէտէրինն միւտտէթի մէտիտէտէն պէրու թէնէզ
զիւ իտիպ տէ պամարչ վէ ետ պմադա տնութմըչ օլոր
ղը շու միրաս իչինտէ , պիւ թագըմ՝ մուհիմմ՝ քեաղըտպ
իյէ պէրապէր , Բօզ վէ Պլտնչըն թաշըմադ տա օլորպլարը
միտալեայա միւշտպիհ պիր միտալեա պուրնմուչ քաթ :

մէնէրալ Սիմոն պու. քէշֆտէն տօյայը հէմ միւթէան-
ծիպ վէ հէմ տէ մէսրուր օյտու , չունքի պու. քէյֆիլէթ
բէնտի զէվճէսիլլէ ճալմանըն վալիտէսի արասընտա պիր
ազրապալըզ. րապըթասը թէէսիս իթմէրլէ պէրապէր ,
կէնճ Հինուլի իչուն իսթիզ պալտէ պէօլիւք մէնֆաաթլար
թէէմին իլլէմէլտէ իտի . մէնէրալ Սիմոն պաղը իչլէրի-
նի թէսվիլէ զըմնընտա ճալմայը Պաթափիատա պըրազըպ
քէնտիսի տաիի Սուլաթրա աուասընա կիթտի . օրատա

սօցիալական տօղրույա մէ սէրիէն Լվորօբայա կիտէճէք պիր
սէֆինէ պուլապիյէճէ, յինի սէօյլէմիշլէք իտի . քէնախինին
պիր աճէ վիվէլ Բարիսէ կիթմէսի մուղթապի օլտըղը կիպի,
1832 շապաթըն 13 իստէ կէնճ Հինտլինին սափի Բարիստէ
պուլընմասը իճապ իտիյօրաու . Էկէր ժէնէրալ Սիմոն
ժէպիւր առաւուա Լվորօբայա կիտէճէք պիր սէֆինէ պու-
լապիյսէ իտի , տէրհալ Պաթապիյա ափտէթ իտիպ ճալ-
մայր տախի պէրապէր կէթիւրէճէքուի . ճարմա իսէ՝ ժէ-
նէրալըն սփտէթինէ ինթիզար իթմէքտէ օլտըղընտան ,
միւմաիյէ, չին Սումաթրատան վարօր իլէ կէլտիյինի հէօյէ-
դիշմէք իւմիտիյլէ չօգ սէֆա Պաթապիյա բըլթթմընա կի-
տէք իտի :

Պարաճրդ տա Վաճա-Սինկին օգյու ճալանըն չօճուդ .
 Եղը վէ կէնճիկի հազգընտա պաղը մալի մաթ վէրմէր
 իղթիղա խաէր :

ճարման հէնու զ քիչիւք իրէն , վախտէսինի գտնոյ ի թմիշ օլտըղընտան , ստտէ վէ ֆաղ աթ զայն թ մուխաթ արալը պիւր էսմրէ ալըշմըշ վէ շօհու զլու զ գէմաշընտան պէրու , զարլան ալճըլըզ յարընտա բէտէրինէ բէֆազ աթ իյլէմիշ իսի . սիննի շէպսալէթէ գտտէմ պասար պոտմազ . վաթանընը մուհաֆազա ի թմէք ի պրէ էն տէհէթ լի զ Խունրիզանէ մուհարէպաթա պիւլէ կիրիշմէքտէն կէրի տուրմամըշ բար :

Վայելու է սիրին վեֆաթը նտան ուղերու, օրմանար վե
տապլար արասը նտա պու սուրէթլէ էվգաթկի զար օլա-
բազ վէ լաեէնդաթի մուհարէպէ կէօրէրէք, քէնախինին
մէթանէթբէրվէր վէ ֆագաթ սատէտիւանէ թապլաթը
եինէ, էվվէրի հալինտէ գալմըշը տը, Գէնախինէ վէրիւ-
մէրուէ օլան Աւագը, լողապընա պիհագղին շայէսթէ
պիւ տէլիգանլը իտի, Հաթթա Գաճա-Սինկին օղլու օլու պ,
նէսէպէն աախի ասըլլատէ խոտլինտէն հաղիգի պիւր բրէնս
իտի բի, պու խուսուս նէվատըլլատան սալըլը, Միւսէթի

մահապատիւներէն առաջ , հաիգ օլտորղը փառաբար ու տղամէթ սայէսիննաւ , Ինկիլիզ գրնատանճըլարընը պիլէ գօրդու թմըլ ըտը : Պաւ միւստէթ զարֆընտա պիր կէօնա շիրքայէթ վէ եա թէրաիրտէ պուլընմայրա , տիւշար օլտորղը փահիլանէ մուամէլէյէ գարչը , Եւ պիլլի թախլիլէ օլուհընճայա գուտար , միւթէազգիմանէ վէ յաքին մահգունտնէ պիր սիւթիւթտէն պաչգա պիր շէյ կէօթէրմէմիշ իտի :

Ճայմա , օ փաղթա գատար մուհարիպիլի վէ պէտէ . վիլէթէ Էօմիլինէ ալըշմըշ օլուպ , պիր գաչ այսնճազ պուհայտէն ալըլմըշ օլտըղընտան , ալէմի մէտէնիլէթին ուսուլ վէ մուգ թէղիլթընտան գաթմա խապէրտար տէլիլ իտի . պուհընյա պէրապէր , մէղքիւր ալէմին առաթ ու մէրասիմինէ ալըշմազ իշուն յազրմ օլան խաասուլարտան մահրում սայըլամազ բար բաստա , չի շարէ չի կէշիրմիշ օլտորղը Էօմր քէնտիսինի պուհայէ կէթիլմիշ իտի . մէրգում իթիգատ իլլէտիլի շէյտէն ապա կէրի տէօնմէլէ . ճէք տէրէճէտէ մուսննիա , հայաթընը գուրպան իտէ . ճէք գատար ֆէտաքետար , քէօր քէօրինէ հէր շէյլ ինա . նաճազ մէրթէպէտէ Էմիլիլէթիլի , վէ քէնտիլնէֆսինի ունու թաճազ գատար տախի խայրիաւ հ իտի . մուհալա , քէնտիսի հազգընտա քիւֆրանը նիլմէթտէ , Էսայանճըլըգաա վէ եա իւրյանէթտէ պուլընմայրա գարչը սօն տէրէճէլիլ գաթմա ըտը . պիր խաինին վէ եա պիր խապիսին հայաթը քէնտի ինտինտէ ապա Էհէմիլիլէթի հայիգ օլամազ ըտը : Եւ չի քէնտի իթիգատը գաթիսինճէ , Էկէր քէնտիսի տախի պիր իւրյանէթ վէ եա խապտտէթտէ պուլուհաճազ օլուտա , հայաթընը իսթմէ վէրմէլլէ տնճազ գարթուլա . պիլիլ իտի : Իսթաաաի քէլամ , Ճայմա խաաաիլի միւթէմ . մէլէյի հայիգ պիր տէլիլ գաթը իտի . Պինաէն ալէյհ , պէօլլէ պիր հայէ ալըշմըշ օլան պիր առէմ . Բարիս ճէմիլէթի կիպի պիր ճէմիլէթին առաթը , հիսապաթը , քիլաքետար ըղը , Էսայանճըլըղը , հիլէլ ու տէսախի վէ թէտապիլի

իհթիլթաթքետարանէսի իլէ թէալլիլ գէյտա իտէճէք օլուրսա , ահվալի շայանը թէտղիլ առէմէր սրրասընա կէլմէլ մի :

Պիլ պու թախմինի գաստէն տէրմիլան իտիյօրըլ . Եւ չի Թրանսայա կիթմէք խուսուսը գարարկիր օլալտան պէրու , Ճալմա . Բարիստէ պուլուհազտան սլաչգա պիր շէյի տիւշիւնմէյօրտու . Էվլէթ , Բարիստէ պուլընմալա սօն տէրէճէ թէմալիլ կէօթէրիլօրտու . զիրա պու շէհր . ալթուհտան պիր մէմլէքէթ օլուպ , անըն Էվսաֆր տիլֆէրիպանէսի հազգընտա լիսիատա պիլէ պիր չօգ շայանը հայրէթ վազըլար հիքետայէ օլուհազտա տըր :

Կէնճ Հինտլինին գիհնինի էն չօգ իշղալ իտէն շէյ , մէտէնիլէթ ալէմի բայիթախթընըն տարաթ ու իհթիլա . մընը պիր գաթ տահա արթըրան , վէ հէր պիրիսի պիրէր լէթաֆէթ ու մէլահէթ իլահէսի սայըլան օ ճաղիպէլի վէ նաաիտէ Բարիս շիշէքլէրի . . . Եւ չի Թրանսըլ գարըլարը ըտը :

Ճալմա , աթէշի աչգ ու մուհապէթլէ Էանմազտա օլան գալպինին շարթըթըլարընը պիր գաթ տահա թէղետ իտէն , վէ Էնվաի րէնկետարէնկ վէ րայիհատար շիշէքլէրլէ մուհաթ օլան պէօլլէ պիր կիւզէլ ազլամ տա , պու տիլուպա մախուգլարը թէխայեիլ իթմէքտէ վէ պուհյա . ըն հէր պիրիսինէ պիրէր մէվհուհուրէթ վէրմէքտէ իտի :

Ճէսուր տէլի գանլը , կիթմէքտէ օլտըղը Էօլուհ միւն . թէհասընտա , աղաճլարըն Էէքտիկէրէ միւլասըգ օլան տաիրէվի գուպպէլէրի ալթընտա , կիւնէշին ալթուհ րէնկինտէքի շիւալէրի արասընտա , մէղքիւր շայանը րէլէթիլ վէ շէհիլթէնկիլ մախուգլարըն կէշիպ տէօնմէքտէ օլտըլարընը , վէ պէյազլար կիլինմիշ օլան պու խայալար կիւլրէնկ բարմազլարընըն ուճըյա պիրէր պուսէ Թազտիմ իթմէքլէ պէրապէր , լաթիֆ լաթիֆ կիւլիւմնէմէքտէ պուլընտըլարընը գանն իտիյօրտու :

Ելլերինի տէ նէմուսք օյան կէզլէրիձէ կէօթիւրտի :

Գրսրազ տէրհայ տուրուպ զայլէթ ուզուն պոյնունու. ուզաթտր վէ պաշրնր տախի օրմանյար արասրնտան կէլ-մէքտէ օյան ատէմէ տօղրու չէվիրտի :

Շախսար մէճհուլ, գաշագճր Մահայ նամրյա մարուֆ պիր ատէմ՝ օյուպ, հէման տա Լօթրալը կէմիհիլէրինէ պէնդէմէքտէ իտի : Պէյազ դումաշտան մամուլ պիր չա-քէթ իյէ պիր բանթալօն կիյինմիշ օյուպ, պէլինէտէ գրր-միզլ վէ էնթ պիր գուշագ պաղլամըշ վէ պաշրնտա գու-յէթ եսար պիր հասրը շապգա գոյմըշ բտր : Չէհրէսի էտ-մէր վէ նազարը տրգգաթը ճալիպ օյուպ, քէնտիսի հէր նէ գատար գրրգ ետընտա իսէ տէ, սազալը եօգտու :

Պիր տագրգա գարֆրնտա, Մահայ կէնճ Հիւտիլին եանրնա կէլիպ էլինի իհթիրաւքեարանէ պիր սուրէթտէ շապգասրնա կէօթիւրտիյտէն սօնրա, էրէյիճէ սօղուգ պիր թէլաֆֆուգ իյէ ֆրանսրպճա :

— Որէնն ճալմա սիգ միսինիգ, — տէյու սօրտու :

Ճալմա, — նէ՝ իսթէյօրսուն :

Մահայ, — սիգ հիւքմտար Քաճա-Սինկին օղլու մր սընըգ :

Ճալմա, — Թէքրար սէօյլէյօրում, նէ՝ իսթէյօրսուն :

Մահայ, — Ժէնէրայ Սիմոնրն տօթու . . .

Ճալմա, — (Մահայրն սէօղիւնի քէսէրէյ) Ժէնէրայ Սիմոն մր . . .

Մահայ, — Միւմաիլէյհին Սումաթրատան ավտէթի-նէ ինթիգար իտէլիտէն պէրու, քէնտիսի հէր ազշամ՝ գարշրյամաղա կիթմէլի ատէթ իթմիշ օյտրգընըգտան, պու ազշամ՝ տաթի միւմաիլէյհի իթթիգպայէ կիտիլօրսը-նըգ, տէլիլ մի . . .

Ճալմա, — (Թէաճճիւպ վէ մէրադտան նաշի գաշագ-հընըն եիւղիւնէ պազարազ) Էվվէլթ . . . լապին սէն պուն-լարը նէրէտէն պիլիյօրսուն . . .

Ճալմա, պու մէնդարէի մէվհումէյի թէմաշայէ տա-
յարագ վէ պիր գաշ տազըդատան պէրու. գաշդինի թէւ.
եիճ իթմէքտէ օյան պու սէվտաքեարանէ ըզտըրապաթա
արթըզ թազաթէկի գաշ օյամայարագ, խարիզ իւյ ատէ պիր
հրսս սաիգասըյլա շիտտէթի վէ պիր ազ տա վահշիյանէ
պիր նիտա սայտըրտը. լաքին պու նիտա օ տէրէճէ
շիտտէթի վազը օյմուշըտը քի, ալթընտաքի ճէսուր
զըսրագ պիրտէն պիրէ եօզարըյա սըշրատը . . .

Պու սըրատա, կիւնէշին պիր բայրագ շէօլէսի, ադամ.
լըզլը եօյուն եարրագյարյա մէսթուր օյան քէմէրինտէն
կէշէրէք ճալմանըն իւզէրինէ ապա իթմիշ իտի . . .

Չէնտ տազըդատան պէրու, տար պիր կէշիտտէն տի-
կէր պիր ատէմ՝ իւլըիյէմէրտէ իտի քի, պու կէշիտին ու-
նու. ճալմանըն պուլընտըդը թարիզ իւլ պիրյէշէրէք պիր
քէօլէ թէշքի իտիյօրտու. Պու ատէմ՝ պիր ազ վազթ
կէօլկէլէր արատընտա տուրուպ հայրան հայրան ճալմայը
սէյը ~~ԽՅՄԵ~~ պաշլատը .

Ֆիյ վազը, կիւնէշին նէշը իյլէտիյի զըյաի գէրինթար
ալթընտա, պէյազ վէ միւթէմէվիիճ պիր անթէրի կիյին-
միշ օյան, վէ քէմալը պէշաշէթիւ սիյահ վէ ճէսուր գրս-
րադընա պինմիշ պուլընան մէրդում կիւզէլ վէ գահրա-
ման տէլի գանյըյը կէօրմէք ըէք զիյատէ հայրէթէֆգա
պիր ~~ԽՅՄԵ~~ իտի. ալթընտաքի գըսրագ իսէ՝ ~~գըշէր~~
եույարընը քէօթիւ քիւլըլէ ըսլաթմազտա, վէ ուզուն գույ-
րուզը իւլ պօյնունըն սիյահ եէլէսի ազշամ՝ ըուզկեարընըն
թէկէթիյիլ տալլայանմազտա ըտը .

Լաքին, ինսանըն հէր տիւրիւ. Էմէլ վէ ադուսը-
նը պիր հրսսը դարիսլ թազիպ իյլէտիյի կիւպի, ճալմա տա-
թի պիր թազըմ՝ միւրահազաթը իսպայիլինէ իւլ սէրմէսթ
վէ բէրվէրտէ օյուրդը Էսնատէ, նազապիյի թարիֆ պիր
մահգունիյիլ լաթիֆէ հրսս իյլէտի, վէ եույարընը
ալթընտաքի իթաաթքեար հայվանըն պօյնընա աթարագ

Մահալ. - Ժենեթրալ Սիմոն պու կիւն եարըն վարօր
ըյա Պաթավիայա կէլէճէթ տիր :

Ճալմա. - սէն անըն թարաֆընտա ն մը կէլիյօր-
սուն . . . :

Մահալ. - (Շիւպհէլի պիր թավը ըլա .) Պէլքի . . .
լաքին տօղրու սէղլէլիսիզ . . . սիզ հազըզաթէն հիւրէ
տար Քաճա-Սինկին օղլու մըսընըզ :

Ճալմա. - Էվվէթ . . . Քաճա-Սինկին օղլույըմ . . . :
Ֆազաթ սէն մէնէրալ Սիմոնը նէրէտէ կէօրտիւն :

Մահալ. - (Շիւպհէլի պիր նաղարյա հալէա Ճալմայա
պազարազ .) Մատամ քի սիզ հիւքմտար Քաճա-Սինկին
օղլու սընըզ , յազապընըզ նէ տիր . . . :

Ճալմա. - Բէտէրիմէ Ալթըն-Բե-Էնէ տէրլէր իտի :

Պիլարէ տէլիզանյը պու սէօզիւ սէօյլէտիյի սըրատա ,
գալաթիւնէ պիր թազըմ կէլիզ խաթրրէլէր ույանմըշ օլ-
տըղընտան , եիւզիւնտէ ասարը մահգունիյեթ կէօրիւ-
տիւ :

Պու սէօզ իւզէրինէ Մահալ տէլի գանլընըն հազըզա-
թէն Ճալմա օլտըղընա գանի օլմադա պաշատը . լաքին ,
պէսպէլլի տահա զիյատէ էմին օլմազ իսթէտիյի իշուն :

— Իքի կիւն Էվվէլ , մէնէրալ Սիմոնըն Սումաթրա-
տան եազմըշ օլտըղը պիր մէթթուպը ալմըշ օլմալը սընըզ :

Ճալմա. - Էվվէթ . . . լաքին պու սիւալլէրի նէ իշուն
իրատ իտիյօրսուն . . . :

Մահալ. - Սիդին Քաճա-Սինկին օղլու օլտըղընըզա է-
մին օղուպ , պատէհու ալմըշ օլտըղըմ էմիլէրի իճրա իյ-
լէմէթ իշուն . . . :

Ճալմա. - Պու էմիլէրի նէրէտէն ալտըն :

Մահալ. - Ժենեթրալ Սիմոնտան . . . :

Ճալմա. - Լաքին քէնտիսի նէրէտէ :

Մահալ. - Սիդին հազըզաթէն բրէնա Ճալմա օլտըղը-
նըզա տաիր էլիմտէ պիր իսպաթ պուլընընճա , հէր շէմի

«ԵՅՈՒՆԵՏԵՆԻՄ» Թիւ հազարգա, սիզին գրքմըզը տիզկինյի պիր սիյահ գըսըադա պինտիյինիզի պանա խապէր վէրտիւլէր . . . իսէ աէ . . . :

Ճալմա . - Վալիտէմին իւզէրինէ եէմին իտէրիմ . քի, պէն հիւքմտար Դաճա-Սինկին օղլու վէ ժէնէրալ Սիմոնըն մահրէմի էսրարը բրէնս ճալմայըմ . . . չիմտի սէօյլէյէճէք միսին . . . :

Մահալ . - Էկէր ժէնէրալ Սիմոնըն ախիրէն Սուլաթրատան եազմըչ օլտըղը մէքթուպտաքի մաթպուլ՝ քեաղըտըն նէտէն իպարէթ օլտըղընը պանա սէօյլէյէպիլէճէք օլուրսանըզ . . . հէր շէյի արդ իտէրիմ . . . :

Ճալմա . - Թրանսըզ դազէթասընտան պիր ֆըզրա իտի . . . :

Մահալ . - Էյ պու դաղէթա ժէնէրալ հազարնտաէյի եօզսա քէօթիւ խապէրլէրի հավի իտի :

Ճալմա . - Էյի խապէրլէրի հավի իտի . չունքի իմքէրաթօրտան ալմըչ օլտըղը իւշվան վէ լուլթպէնին՝ քէնտի դայպուպէթի էանասընտա, հիւքիւմէթ թարաֆընտան գապուլ իտիլմիչ օլտըղընը, վէ քէնտիսի կիպի նէֆ՝ իտիլմիչ օլան սիյահ արգատաչլարընա տախի պու եօլտա մուսալէն օլընմըչ իտուլինի եազմըչ ըտը :

Մահալ . - (Պիր տազըզա գատար թէֆէքքիւր իթաէրաէն տօնրա .) Ո հալտէ սիզին սահիհէն բրէնս ճալմա օլտըղընըզա գանաաթ հասըլ իյլէտիմ . պինաէն այէյհ, հէր շէյի արդ իթմէյէ գօրգու բէրվամ՝ գալմատը . . . : Ժէնէրալ Սիմոն, պու կիճէ պիր սէֆինէ իլէ ճավայա մուսալէլէթ իյլէտի . . . լաքին տէնիզ գըյըսընըն իսսիզ պիր մահալինէ չըգտը . . . :

Ճալմա . - Իսսիզ պիր մահալինէ՝ մի չըգտը . . . :

Մահալ . - Էվվէթ . . . չունքի քէնտիսինի կիզլէմէյէ մէնպուր պուլուներյօր . . . :

Ճալմա . - (Տիւշարը հայրէթ օլարազ .) Ժէնէրալ Սի-

մո՞ն մը . . . լաքին նէ՞ իշուն կիզլենմէ յէ մէճպուր օլաճագ .

Մահալ . - Պիլմէյօրրմ . . .

Ճալմա . - (Էնտիշէ վէ վէսվէսէտէն պէնզի սար սարը քէսիլէրէք .) Պաղաթ քէնտիսի նէրէտէ .

Մահալ . - Պուրատան իւշ ֆէրսախ մէսաֆէտէ . . . տէ-
նիզ գըլըսը գուրպինտէ . . . Չանտի խարապալարընտա . . .

Ճալմա . - (Չէհրէսինտէքի ըզտրրապ վէ էնտիշէ ասա-
րը կիթտիքէ թէզաեիւտ պուլարադ .) Ժէնէրալ Սիմոն
. . . կիզլենմէ յէ մէճպուր օլաճագ . . .

Մահալ . - (Էսրարի պիր թալի կէսթէրէրէք .) Սէ-
զիւմին սըհհաթընտան քէքտէ էմին տէյիլ իսէմ տէ .
զանն իտէրիմ քի պու սուրէթլէ հարէքթի իթմէսի Սու-
մաթրա ատասընտա կիթիշմիշ օլտըզը պիր տուէլլօտան նա-
շի տիր . . .

Ճալմա . - Պիր տուէլլօ մը . . . պու տուէլլօյր քիմի
իլէ իթմիշ . . .

Մահալ . - Պիլմէյօրրմ . հաթթա սէօզիւմին սըհհա-
թընտան տախի էմին տէյիլ իմ . լաքին սիզ Չանտի խա-
րապալարըն պիլիյօր մըսընզ . . .

Ճալմա . - Էվլէթ .

Մահալ . - Էօյլէ իսէ պիւմիշ օլընըզ քի մէնէրալ սիզի
օրատա պէքլիյօր . զաթէն պու սէօզիւ սիզէ սէօյլէմէք ի-
շուն պէնի պուրալա կէօնտէրտի . . .

Ճալմա . - Սէն Սումաթրատան անընլա պէրապէր մի
կէլտին .

Մահալ . - Պէն , քէնտիսինի կէթիրէն , վէ պու կիճէ
խսիզ գըլըյա չըգարան քիւչիւք գաշագըն սէֆինէ-
սինին գըլաղուզը ըտրմ . Ժէնէրալ սիզին հէր կիւն Պա-
թալիա ըրթթըմընտա , Սօլ թարիզի իւզէրինտէ քէնտիսինի
պէքլէյէճէյինիզի պիլիր իտի . պինաէն ալէյհ , պէն տէ
պու եօլ իւզէրինտէ սիզէ թէսատիւֆ իտէճէյիմի անլա-
ֆըշ ըտրմ . . . Բէնտիսինտէն ախիրէն ալմըշ օլտըզընըզ

մէքթուպ հաղգընտա պանա մալիւմաթ վէրմէքտէն
մազսէտի . քէնտի թարաֆընտան կէօնտէրիլմիշ օլտըզըմի
խապաթ ու թաստիզ իտէպիլմէքտէն իպարէթ իտի . հաթ-
թա սիզէ պիր մէքթուպ եաղմաղա մուզթէտիր օլա իտի ,
եաղաճագտր .

Ճալմա . - Կիզլենմէ յէ նէտէն մէճպուր օլտըզընը սա-
նա սէօյլէ մէտի մի . . .

Մահալ . - Խալլ . . . պու պապտէ հիշ պիր շէյ սէօյ-
լէմէտի . . . եալընըզ պիր գաշ լագըրտըսընտան պիր
տուէլլօ սէպէպիլլէ օլտըզընը չագտրմ . . .

Ճալմա , մէնէրալ Սիմոնն ճէսարէթ ու թապիաթը-
նը քէք ալէա թանըտըզը ճիհէթլէ , գաշագընըն չիւպ-
հէլէրինի էքէյիճէ շայանը էմնիյէթ կէօրտիւ . իմտի , պիր
տաղըզա գուտար սաքիթ տուրտըգտան սօնրա Մահալա
խիթապէն .

— Պարկիրիմի խանէմէ կէօթիւրմէքլիլի տէրէօհտէ
իտէպիլիւր մի սին . . . Խանէմ շէհր խարիճինտէ , ճամի
ճէտիտ գուրպինտէ , շու ուզագտան կէօրիւլէն աղաճա-
րըն արասընտա պուլընմագտա տըր . Չանտի տաղընտան
պարկիրլէ չըգմագ պէնի իզաճ իտէճէք . ալաղլա տահա
չաքուգ կիտէպիլիլիմ . - տէտի .

Մահալ . - Պէն սիզին իզամէթկեահընըզը պիլիլիմ .
մէնէրալ Սիմոն պանա թարիֆ իթմիշ իտի . . . էկէր սիզի
պուրատա պուլմամըշ օլսա ըտրմ , օրալա կէլէճէքտիմ . . .
Հայտի . . . շու գըսըրալը վէրինիզ տէ կէօթիւրէյիմ . . .

Ճալմա , տէրհալ հայլանտան աշաղըյա աթլալըպ ,
եուլարըն ուճուըն Մահալա ֆըրլաթտը վէ պէլինտէքի
գուշաղընըն պիր ուճընտան տախի իքէքտէն մամուլ ու-
ֆաղ պիր քիսէ չըգարըպ գաշագընյա ուզաթտըգտան
սօնրա .

— Սէն , հէմ սատագաթ վէ հէմ տէ իթաաթ կէօ-
թէրտին . պինաէն ալէյհ , շու քիսէճիլի սանա վէրիյօրըմ

... պու միւքեաֆաթա միւսթահազդ սըն . . . կերչի խըտ-
մէթինէ մուգապիլ աղ իսէ տէ . . . պունտան զիյատէ
բարամ եօգ տըր . - տէտի :

Դաշագճը մագամը իհթիրամ վէ թէյէ.բ.բիւրտէ է-
յիլէրէք :

— Գաճա-Սինկ Աւթը-դէ Բե-եքէ լազապըյա պի
հազգին թալգիպ իտիլմիշ իմիշ . - տէտի , վէ ճալմանըն
զըսրապընըն եուլարընտան թուլթուպ Պաթավիայա տօղ-
րու թէվէճճիւհ իյլէտի :

Կէնճ Հինտլի տախի օրմանըն արասընա կիրէրէք վէ
սիւրաթլա եիւրիւյէրէք Չանտի խարապալարընըն վազը
օլտրղը տալա տօղրու կիթմէյէ պաշլատը . չունքի մէզ-
քիւր մահալէ կիճէտէն էվիէլ վասըլ օլամազ ըտը :

4

Մ. ԺՕԶԻԻԼ՝ ՎԱՆ ՏԱԼԻ.

Մ. Ժօղիւէ Վան Տաէլ , Հոլանտալը պիր թաճիր վէ
Մ. Բօտէնին մուլպիրի օլուպ , ճավա ատասընըն լայը-
թախթը օլան Պաթավիա շէհրինտէ թէվէլլիւտ իթմիշ իտի
Կէնճլիյի զէմանընտա , էպէվէյնի՝ թալիմ ու թէր-
պիյէ զըմընտա քէնտիսինի Բոնտիշէրի շէհրինէ կէօն-
տէրմիշ , վէ ժէզիւիթ ճէմիյեթինէ մէնսուպ օլան
վէ միւտտէթի մէտիտէտէն պերու շէհրի մէզքիւրտէ թէ-
էսիս իտիլմիշ պուլընան մէշհուր պիր բուհպան մէքթէ-
պինէ իտիսալ իյլէմիշ իտի : Որատա մէրգում՝ իւլ - հոլ-
թըն վէ եա Պաթալ իւլ - իւլ նամըյա ժէզիւիթ ճէմիյեթ-
ինէ ազա գապուլ օլունմուշ ըտը :

Մ. Ժօղիւէ՝ սօն տէրէճէ միւսթագիմ իւլ աթվար ,
ումուրը թիւճճարիյեթինէ ֆէվգ էլ ատէ մուգայեէտ ,
սօղուգ գանլը , միւտէպպիր վէ իհթիեաթլը պիր ատէմ
օլուպ , մէհարէթ ու զէքեալէթի շայանը հայրէթ տէրէ-
ճէտէ իտի . մուամէլաթը ճարիյեթինին հէման քեաֆ-
ֆէսինտէ տէ մուվաֆֆագ օլուրտու . չունքի գուվվէթ-
ի պիր համի , քէնտի թիճարէթ իշլէրինճէ հիւսնի թէ-
էսիրի օլապիլէճէք հէր տիւրլիւ մալիւմաթ վէ վուգու-
աթը վագթ ու զէմանըյա քէնտիսինէ պիտիրի իտի :
Բոնտիշէրիտէքի բուհպան ճէմիյեթի , մէրգումըն վարի-
տաթը թիւճճարիյեթինէ հըսսէմէնտ իտի . զիրա մէզքիւր
մէմէքէթտէ ժէզիւիթլէրին ~~մէք~~ օլտըղը միւթէատտիտ
էմլաքը վասիանըն հասըլաթընը իսրաճ վէ միւպատէլէ
խուսուսլարը անըն մարիֆէթիյլէ իճրա օլունուր ըտը :

Մ. Ժօղիւէ Վան Տաէլ ազ սէօյլէր , վէ ֆագաթ չօգ-
տինլէր , հիշ պիր վագթ միւճատէլէյէ կիրիշմէզ , վէ սօն
տէրէճէ թէրպիյէլի վէ նէզաքէթլի պիր ատէմ իտի : Մէր-
գում , սախապէթ տէնիլէն հըսսը ալիտէն մահրումօլմագլա
պերապէր , վէրտիյի շէյի տէ սէշէրէք վէ վագթը իհթիյաճ-
տա վէրիր իտի : Մ. Ժօղիւէ , հէր նէ գատար միւտտէթի
էօմիւնտէ հիւսնի թէվէճճիւհ գազանամամըշ ըսա տա ,
հէր պիր թէշէպպիւսինտէ իհթիյաթա ըիայէթ իթտի-
յի ճիհէթլէ , միւթէասսըպ ատէմլէրին մագհար օլակէլ-
տիյլէրի իհթիրամը պարիտանէյէ քէնտիսի տէ մագհար օ-
լուր ըտը . հաթթա միւսթէմլէքեաթ խալգընըն սէրպէս-
թանէ վէ սէֆիհանէ ահվալ ու հարաքեաթընա իմթիսալ
իտէճէք եէրտէ , զայէթ պէօյիւք պիր ինթիզամ իլէ եաշա-
մագտա տըր կիպի կէօրիւնիւր , վէ զահիրի հալի օ տէրէ-
ճէ զարապէթնիւմա իտի քի , հէր քիմէ թէսատիւֆ իտէ-
ճէք օլսա , անը հիւրմէթ ու ըիայէթէ մէճպուր գըլար
ըտը :

Ճալմա , Ժէնէրալ Սիմոնը պուլապիլմէք իւզըն Չան-
նէ

տի խարապալարընա կիթտիյի սրբատա, Պաթավիատա տախի աթիտէքի վազըա կիւղէրան իթմէքտէ իտի:

ԼՄ. Ժօզիւէ, պիր դաշ տագրգատան պէրու, քէնտի տաիրէսինէ չէքիւթի իտի. պու օտատա, պիր թագրմ' մու. գավվա մահֆագալար ըյա տօյու տօյապլար, վէ եաղը մա. սալարընըն իւղէրինտէ տախի պէօյիւք սաւտըգ տէֆթէր. լէրի պուլընմագտաըտը: Պինանըն զէմին գաթընտա վա. զը օլան իշպու. տաիրէնին եէքեանէ բէնճէրէսի, թէնհա պիր հավիլիյէ նազըր օլուպ, խարիճէն տախի տէմիր բար. մագլըգլար ըյա միւհքէմճէ իհաթա իտիլմիշ իտի. ճավա իգլիմինին հարարէթի շէտիտէսի սէպէպլիլէ, մէզքիւր բէնճէրէյէ ճամ եէրինէ միւթէհարրիք պիր բանճուր զօ. նուլմըշ րտը:

Մ. Ժօզիւէ, ճամտան պիր ֆէնար տէրունինէ մէվղու օլան մումը եաղը մասասը իւղէրինէ գօյտըգտան սօնրա, չալար սաաթա պագարագ:

— Սաաթ տօգու գ պուշուգ... Մահալ շիմտի նէրէ. տէ իսէ կէլիր. - տէտի:

Պու սէօզիւ միւթէաղըպ, օտատան տըշարըյա չըգտը վէ պիր թէնէֆֆիւս օտասընտան կէշտիքտէն սօնրա, Հոյ. լանտա ուսուլինտէ իրի պաշը շիվիլէլիէ մըխյանմըշ պիր իթմէք գարույը աշտը, վէ խանէ խալզընա տույուրմամագ իւզրէ, քէմալը իհթիյաթլա հավիլիյէ չըգտըգտան սօնրա, ուճը սիվրի տէմիրլէլիէ մահտուտ թագրիպէն ալթը գա. տէմ' իրթիֆաինտէ պէօյիւք պիր գարու գանատընըն կիգ. լի սիւրմէսինի չէքտի: Պատէհու պու գարույը աշըգ պր. րագարագ վէ արդասընտա պուլընան սաիր գարուլարը տախի պիրի պիրինի միւթէազըպէն գաբայարագ, թէք. րար քէնտի տաիրէսինէ ալտէթ իյլէտի:

Մ. Ժօզիւէ, օտասընա կիրտիքտէն սօնրա, եաղը մա. սասընըն պաշընտա օթուրտու, վէ պիր չէքմէճէնին իքին. ճի գաթընտան ուզուէն պիր մէքթուպ, վէ տահա տօղրու.

սու խայր զէմանտան պէրու պաշլամըշ վէ կիւնտէն կիւ-
նէ եազմագտա պուլունմըշ օլտըղը պիր յայիհայր տըշա-
րըյա չըգարտը : **Ձարթն** մախլամ տիւր քի Բարիստէ Սի-
լիէօ-տէզ-Խւրսէն սօգաղընտա , Ս . Բօտէնէ կէօնտէրիլիշ
օլան մէքթուպ , Ճալմանրն սէպիլի թախիլէ օլունմասըն-
տան , վէ Պաթալիայա մուվասէլէթ իթմէսինտէն էվվէլ
եազըլտըշ ըտը :

Իշպու յայիհա տախի Ս . Բօտէնէ կէօնտէրիլէճէք իտի
Ս . Ժօղիւէ՝ մէգքիւր յայիհայր պէր **վէճնի** աթի տէվամ
իլլէտի :

« Էվվէլճէ իշար իթմիշ օլտըղըմ կիպի , **Վէճերալ** Սի-
մոնըն մուխպիրի օլմաղա **մուվաթթազ** օլմուշ օլտըղըմտան,
միւմախիւշիւն **մէքթուպ**արընը էվվէլա աչըպ օգումագ-
տա , վէ պատէհու իհթիմամը թամմ իլէ **մէհչիլէլէքէք**
էլ քէյօշէլ կիպի ճալմանըն եէտինէ իյսալ **իթմէքտէ իտի** .
պինաէն ալէյհ , ախիրէն եազմըշ օլտըղը մէքթուպարը
տախի էլտէ իտիպ , մէալի միւնտէրիճաթընտան մէնէրալ
Սիմոնըն ավտէթ իտէճէյինի աւլայարագ , թէշէպպիւ-
սաթը վագըրամը խարիճէ սըղտըրմագսըղըն , պու պապտէ
թէտապիրի յազըմէյի իթթիսագ իթմէյէ մէճպուր օլտում :
վէ պու սուրէթլէ ալէմի պէշէրիլէյէ թագաթիւր ու թահ-
սինէ շայան պիւ խըտմէթտէ պուլընտըմ : Պու սօն սէպէպ
վէ խուսուսըյլա եէնի պիր թէհլիքէյէ տիւշար օլմագլըղ
գօրգուսը , պէօյլէ հարէքէթ իթմէյէ **պէնի** մէճպուր իլլէտի :

« Բի-յիւէ նամ վաբօր տիւնքի կիւն պուրայա վասըլ
օլտու վէ եարընքի կիւն էօյլէ վագթը տա հարէքէթ իտէ-
ճէք տիւ : Պու վաբօր Էվրօքայա կիթմէք իւղրէ պահըր
Սահէրտէն կէշէր վէ եօլճըլարը Սիւէիշ գանալընա չըգարըր .
պուշար օրատան իսկէնտէրիլէյէ կիթտիքտէն սօնրա տի-
կէր պիր վաբօրա բաքիպէն Ֆրանսայա ազիմէթ իթտիլէր :
« Պու սիւրաթլը եօլճըլըղըն իճրասը եէտի սէքիղ
հաֆթայա միւհթաճ տըր , Շիմտի թըշըլիյնի **Էվվէլ** էվա-

« Գու կիւնէրտէ , ինկիլթէրրանըն Հինտիսթան միւս-
թէմէքեաթընտա , պիր ճէմիյեթի խաֆիյէ զուհուր իյ-
լէտի քի , պունըն ազասը և էքտիկէրինի Յիւն Իսլէմ Գ-ըն-
ւըն վէ ևս Յըն-է-ըն թէմիյէ իտիյօրլար . պու քէլիմէ իսէ
Գուլէ մանասընը միւֆիտ տիր :

« 1822 սէնէսինտէն 1824 սէնէսինէ գատար կիւզէ-
« րան իտէն իքի սէնէ զարֆընտա , նէրսինկըուր վիւայէ-
« թինին հաքիմիք վէ վալիիք մէմուրիյեէթլէրի էօհտէմ-
« տէ պուլընմագտա իքէն , ատի պիր խապիս թարաֆըն-
« տան պիր զաթլ վէ եա պիր ֆիլիլի սըրզաթ վուգու-
« պուլուր պուլմագ , տէրհալ խապէր ալըր ըտըմ . պինա-
« պէրին , մահքէմէյի ատլիյեէտէն անճագ տէօրթ եիւզ
« մէթրօ մէսաֆէտէ վագը օլան Գիւնտէլի զարիյէսինտէ ,
« գաթիլիլի վէրասէթ թարիգիլլէ սէնաթ իթթիխագ իթ-
« միլ օլան պիր սիւրիւ ճանիլէր սաքին օլտըզլարընը , վէ
« մահալը իգամէթիմտէն պիր կիւնլիւք եօլ ուզագտա պու-
« լունան Մընտըսուր գարիյէսինին կիւզէլ գօրուլըզլարը
« պիլթիւն Հինտիսթան ճինայաթընըն էն տէհչէթլի պիր
« մահալի օլմըլ իտույինի , վէ Յիլէ Գիւնտէլի
« եանի Գիւնտէլի ֆըրգասընա մէնսուպ միւթէատտիտ շէ-
« թէլէր հէր սէնէ Հինտիսթան վէ Տէքան թարաֆլարըն-
« տան կէլէրէք , իճրաի ալին իտէրճէսինէ մէզքիւր աղաճ-
« լար ալթընտա թէճէմմիւ իթտիքլէրինի վէ էթրաֆտաքի
« եօլլար իւզէրինտէ քէնտինէ ֆրէթպախը ահտլարընը մէվ-

« գրի ինչպէս գոյնազտա, եանի ատէմ՝ պողազլամազտա
 « օլտըղլարընը Հինտլինին պիրի պանա կէլիս տէ խապէր
 « վէրէճէք օլսա իտի, մէրդումը՝ շունըն պունըն տիւզմէ-
 « լէրինէ դարըլարագ. գորգմըն պիր ահմագ. եէրինէ գոյա-
 « ճագ իտիմ, Հալ պու քի պու լիվայաթ՝ հագըղաթը
 « հայտէն իպարէթ իմիշ. պէնէրճէ եօլըլար հէր սէնէ
 « Սընտըսուր օրմանլարընտա թէյէթ իտիլիպ տէֆն օլու-
 « նըյօրլար ըմիշ, Պէն, մէղքիւր վիւսէթին հաքիմի մութ-
 « լագը օլտըղըմ՝ սըրատա, պիր գաթիլ գապիլէսի պուր-
 « նըմըն թա ալթընտա եաչամագտա վէ մուամէլաթը ճի-
 « նայէթ քեարանէսինի Բունահ վէ Հայտէրապատ շէհրլէ-
 « րինէ գատար թէմտիտ իթմէքտէ իտի, Պօղընըլարըն լէ-
 « իսլէրինտէն պիրիտի, մէղքիւր ճէմիյնէթին էսրարընը մէյ-
 « տանա չըգարարագ վէ լիֆէգասընտան պաղըլարընը
 « դամմազլայարագ, չատըրըմըն ալթընտաքի թօրրագտան
 « օն իւշ ճէսէտ չըգարմըն վէ էթրաֆտաքի թօրրագտան
 « տախի տահա հատտսըղ հիսապսըղ ճէսէտլէր չըգարմագ-
 « լըղը թէահհիւտ լյյէմիշ տիր քի, պու խուսուսը էօմիւմ
 « օլտըղ ճա ունութմայաճագըմ, (1) »

« Սիրալայ Սլիմէնին շու պիր դաշ սէօղլէրի՝ դավա-
 նիյնի, վէղայիֆի վէ ատաթը պիլ ճիւմլէ գավախի ի-
 լահիյնէ վէ պէշէրիյնէնին խարիճինտէ օլան պու տէհշէթ-
 լի ճէմիյնէթ հագըղնտա պիր ֆիքր հասըլ իթտիրէպի-
 լիւ Մէղքիւր ճէմիյնէթ ազասը՝ հայաթլարընը թէհիւլէ-
 յէ իլգա խաճէք տէրէճէտէ պիրի պիրինէ ֆէտաքեար
 օլտըղլարը կիպի քէնտիլէրինի մապուտլարընըն վէթիւլի
 տէյու թէմիյէ իտէն լէիսլէրինէ տէ քէօյ քէօրիւնէ ի-
 թաաթ իտէրլէր :

« Վէնտի ֆրրգալարընա մէնսուպ օլմայանլարը տիւշ-

(1) Պու րարօրթօ՝ 1831 սէնէսինտէ, Ինկիլթէրրանըն Հին-
 տիսթան միւսթէմլէքեաթը հագըղնտա 11. գօնթ Լտուարտ ու-
 վարընըն նէշր լյլէտիյի էսէրի պի նաղիրտէն մուգթէպէս տիր :

Ան սայարլար . պուռնտան մաատա , պիր սիրիւ դաթիլ-
լէրտէն իպարէթ օլան պու մէղհէպ սալիքլէրի , հէր եան-
տան միւնթէսիպ (աշակերտ) պուլմագ իւմիտիլէ Հինտիս-
թանրն հէր ճիհէթինէ կիթմէքտէ վէ մէղհէպի մէքրուհ-
լարրնր նէշր իտիպ զանն իտէրսին քի պիւթիւն Հինտիս-
թան մէմալիքինի իսթիլա իթմէքտէ տիրլէր :

« Գուշլարըն բէիսլէրինտէն իւշիւ վէ միւնթէսիպլէ-
րինտէն պիրիսի , ինկիլիզ վալիսինին թագիպաթը սէպաթ-
քեարանէսինտէն գուրթուլմագ ֆիրրիյլէ , Հինտիսթանըն
միւնթէհաի շիմալընտան , ճէղիրէմիզէ եագըն օլան Մա-
լաքա պօղազընա գատար վասըլ օլտըլար :

« Ուէղրիւր ճէղիւթլէ մէնսուպ օլան վէ աղ շօզ գուր-
տանրյա տա աշնա պուլընան Սահալ նամընտա պիր գա-
շագըր , անլէրի ճէֆիւթլէ ալըպ պուրայա կէթլիւմիշ
տիր , խապիսանըր մէրգուման՝ պուրատա պուլընտըղլարը
միւտտէթճէ քէնտիլէրինի էմնիյնէթ ալթընտա զանն խա-
յօրլար . զիրա , գաշագըրնըն տէլաթլիյլէ , սըգ պիր օր-
ման արասընա իլթիճա իթմիշլէր տիր քի , մէպիւր օր-
մանտա պուլուռնան խարապ պութթանէլէրին պօտուրում
լարընտա կիզլէնէպիլիլէր :

« Գու գաթիլլէրին հէր իւշիւ տաթի սօն տէրէճէ աղլ
ու ճէթիւթլէթէ մալթ տիրլէր . հէլէ անլէր միյանընտա
Ֆիւթլ- նամընտա պիրիսի պուլընմագտա տըր քի , ֆէվզ էլ
աւէ ճէսարէթ ու շէնաաթա մալիք , վէ էվսաֆը ալիյնէ
վէ միւքէմմէլէ իլէ մութթասըֆ պիր քիմնէ օլտըլընտան ,
զայլթ տէհշէթլի ատէմլէրտէն մատուտ տըր :

« Գու ատէմ մէլէզ տիր , եանի պէյազ պիր աւէմ
իլէ Հինտի պիր գատընտան տօղմըշ տըր . մէրգում՝ Էվ-
րօրա թիճարէթխանէլէրի պուլընան շէհրլէրտէ խայլը վա-
գըթլար իգամէթ իթմիշ օլտըղընտան , ինկիլիզճէ վէ ֆը-
րանսըզճա լիսանլարընըր բէք կիւզէլ թէթէլլիւմ խա-
յօր : Տիկէր իքի արգատաշընտան պիրիսի Ջէնճի , տիկէրի

Հինտյի վէ միւնթէսիպ իսէ Մալայ տըր :

« Գալագճը Մահայ, պու ճանիւրի հիւքիւմէթէ թէս. լիմ իթտիյինտէ : պէօյիւք պիր միւքեաֆաթա մազհար օլապիւնէճէյինի տիւշիւնէրէք, վէ ճէզիրէմիզ վալիսի իւ. ղէրինտէ ֆէվզ էլ տտէ նուֆուզը պուլընան պիր գատըն իյէ պէնիմ իւլֆէթիմ օլտըղընը հէր քէս կիպի մէրգում տախի պիլտիյինտէն, իքի կիւն էվվէլ պանա միւրաճաաթ վէ պազը շարթլար քլա մէրգ ումանը թէսլիմ իթմէրլիի թէքլիֆ իյլէտի . . . : Շէրաիթի մէզքիւրէ շունլարտան ի. պարէթ տիր. էվվէլէն՝ էրէյիճէ քիւլլիյեթի պիր մէրգում լաղ, սանիյէն՝ Պողըճըլարըն ինթիզամը վահշիյանէսինտէն գաշըպ գուրթուլմազ իւզրէ, Էվրօթա վէ եալսուտ Ամէրի. գաեա կիտէճէք պիր սէֆինէտէ քէնտիսի իշուն պիր եէր :

« Պու վահշի գաթիլիէրի բէնչէի ասալէթէ թէսլիմ իթմէք ֆըրսաթընը էլտէն գաշըրմազ իսթմէյէրէք, Մա. հալըն թէքլիֆինի մա էլ մէմնուշիյեթ գապուլ, վէ վալի. նին նէզտինէ կիտէրէք պու իշի թէսվիյէ իտէճէյիմի տէ վատ իյլէտիմ. ֆագաթ, պէն տախի ճալմալայ մի թէլալ. լիզ քէնտիսինէ պազը գարարսըզ շարթլար արզ իթտիմ քի, մէրգում տէր հալ մուվաֆագաթ կէօսթէրտի. էկէր իթթիխազ իթտիյիմ թէտապիրին հիւսնի նէթիճէ հասըլ իթմիշ օլտըղընը խապէր ալաճազ օլուրսամ, չէրաիթի մէզ. քիւրէ հագգընտա ուզուն ուզատիյէ պահս իտէրիմ, Մա. հալ շիմտի նէրէտէ իսէ կէլիյօր :

« Շիմտիլիք, մէրգում գալագճըյա տախի պիր ճէր թուլթմըշ օլտըղըմ Բէյէր վաքօրըյլա եարըն Էվրօթայա կէօնտէրիլէճէք օլան մէքթուպլարը գաբամազտան էվվէլ, պաշգա պիր մուհիմմ մատտէ հագգընտա պիր գաշ սէօլ սէլլէմէք իսթէրիմ :

« Ոօնընճը մէքթուպուստա, Բաճա-Սինկին վէֆա. թընը վէ ճալմանըն ինկիլիզլէր թարաֆընտան հապս օլըն. մըշ իտուլինի իշար իթտիքսէն սօնրա, Կալկաթատա տա.

խի պիր թիճարէթխանէսի պուլընան վէ Բարիստէ սաքին օլան պանրէր վէ ֆապրիգաճը Մ. Պարօն Խրիբոնըն իգ. թիտարը մալիսի վէ սէրվէթի հագգընտա պազը մալիւ. մաթ թալէպ իթմիշ իտիմ. էկէր մուսխարէն ալմըշ օլ. տըղըմ խապէրլէր տօյրու իսէ, մալիւմաթը մաթլուպէյէ հաճէթ գալմամըշ տըր. պինաէն ալէյհ՝ սիզ տէ իճապը հալէ կէօրէ հարէքէթ իտէպիլիսինիզ :

« Միւմաիլէյհին Կալկաթատարի թիճարէթխանէսի պանա վէ Բոնտիշէրիտէքի շիւրէքեամըղա էրէյիճէ քիւլ. լիյեթի պիր մէպլաղ պօրճու տըր. հալ պու քի, ըիվա. լէթէ նազարէն, Մ. Խրիբոնըն ումուրը թիւճարիյեթսի բէք ղիյատէ թէհէթէլ տիւշար օլմըշ տըր. ղիրա Մ. Ֆրանսուա Հարտի նամըյլա պէնամ օլան ղէնկին ֆապրի. գաճընըն խալլը ղէմանտան պէրու իէլէսիս իթմիշ օլտը. ղը ֆապրիգայը, պիրահմանէ պիր բէգապէթլէ պաթըր. մազ ֆիքրիյլէ ելնի պիր ֆապրիգա սալմազ իսթէմիշ տիր :

« Թէէմին իտիլտիյինէ կէօրէ, Մ. Խրիբոյ պու թէչէպ. պիսիւնտէ պէօյիւք պիր սէրմայէ պաթըրմըշ, վէ կէրյի Մ. Ֆրանսուա Հարտիյէ չօգ ղիյան վէրմիշ իսէտէ, սէրվէ. թի մէվճուտէսինի հէման քեամիյէն մուխաթարայա տիւ. շիւրմիւշ տիւր. իմտի, էկէր Մ. Խրիբոյ ըզհարը իֆյաս իտէճէք օլուրսա, պու ֆէլաքէթին պիր ուճու պիզէ տօ. գունաճաղ, վէ պիզիմ մէնաֆիլիմիղի տէ ղիեատէսիյլէ ըախնէտար իտէճէք տիր. շունքի կէրէք պանա վէ կէրէք պիզիմիլէրէ պիր չօգ մէպլաղ պօրճու տըր . . . :

« Պինաէն ալէյհ, եէտինիզտէ պուլընան թէտապիրի ատիտէ վէ վէսաիթի շէտիտէյէ պիթթէչէպպիւս, Մ. Խր. բրոնըն բէգապէթ ու մուսապագաթըյլա զաթէն խալլը ղիյանլարա ուղրամըշ օլան Մ. Հարտինին իթիպարը մալի. սինի ղըրմադըղընըզ, վէ միւմաիլէյհին մուտմէլաթը թիւճարիյեթսինի քիւլլիյեթն իխալ իտէրէք պաթըրմաղա շալըմազըղընըզ մէրճու տըր :

« Եկէր շու թէրթիպի ածիղանէմ, մէվզըլի ֆիլիէ վազ
օլունուպ տա նէթիճէսի խայրլը օլունսա, Մ. Թրիբոյ միւտ.
տէթի գալիլէ զարֆընտա զարար վէ զիյանընը գաղանա.
ճագ վէ բագիպինին մահվ օլմասըյա, սաատէթի աթի.
յէսինի թէէմին իտէրէք պիղէ օլան պօրճընը տախի է.
տէյէպիլէճէք տիր :

« Մաթլուպաթըմըզը էլտէ իտէպիլմէք իշուն, պէօյ-
լէ պիր թէտպիր իսթիմալինէ մէճպուր օլմագլըզըմըզ հեր
նէ գաստար շայանը թէէսսիւֆ պիր շէյ իսէտէ, շի շարէ
քի, զէմանէմիգտէ, ինսան քէնտի ալէյհինտէ իսթիմալ օ-
լընան սիւսարը պազը քէրրէ քէնտիսի տէ իսթիմալէ
հագզը օլըյօր, Էկէր, ինսանլարըն հագզսըզլըզլարընա,
քէթիւլիւքլէրինէ վէ սուի մուամէլաթընա գարշը րէնէ-
լէշմէք իշուն պու սուրէթլէ հարէքէթէ մէճպուրիյէթէ
հասըլ օլմըլ ըսա, պու մէճպուրիյէթէ քէմալը սապր
ու սիւքիւնէթլէ գաթլանմալըլըզ. դիրա պիղիմ սէրվէթի
տիւնեայը մուհաֆազայա օլան արզումըզ ճէնապը Հագ-
զըն իյաի շան ու շէրէֆինէ խատիմ օլմագ. նիյէթիյլէ օլ-
տըզը հալտէ, պու սէրվէթին տիւշմէնլէր էլինտէ մու-
ճիպի խարապիյէթ ու րէզալէթ պիր թագըմ թէհյիքէլի
վասըթալար օլապիլէճէյինի տիւշիւնմէլիյիզ :

« Իշպու թէքլիֆ ատի պիր թէքլիֆտէն իպարէթ տիր.
մէզքիւր մաթլուպաթը թահսիլ զըմնընտա քէնտի թա-
րաֆըմտան պիր թէշէպպիւստէ պուլընմագ տախի միւմ.
քին օլսա իտի, եինէ պիր շէյ եաբմայաճագտըմ. զէրա
իրատէ քէնտի էլիմտէ տէյիլ տիր... Թէքմիլ սէրվէթիմ
քէօր քէօրիւնէ իթաաթ իթմէքլիյի վաա իյլէմիշ օլտըզըմ
ատէմլէրէ ա'իտ օլտըզը կիպի, իրատէմ տախի անլէրէ
րաճի տիր :

« Գու էսնատէ խարիճտէն խաֆիֆ պիր կիւրիւլթիւ
շիտիլիպ Մ. Ժօզիւէնին լայիհաօընը գաթ' վէ նազարը
տըզգաթընը ճէլպ իյլէտի, Տէրհալ եէրինտէն սըշրայըպ

այադա գալգտը վէ քէնճէրէյէ տօղրու շիթապան օլտու,
Բանճուրըն գանատարընտան պիրինէ, տըշարըտան
իւշ տէֆա եաւաշճաճըզ ուրտըլար :

Ս. Ժօզիւէ ալշագ պիր սէտա իլէ :

— Սէն միսին, Մահալ. — տէյու սիւալ իյլէտի :

Մահալ. — (Դէզալիք ալշագ սէտա իլէ.) Էվվէթ,
պէն իմ :

Ժօզիւէ. — Մալայ նէ եաբտը :

Մահալ. — Սուվաֆֆագ օլտու... :

Ժօզիւէ. — (Սօն տէրէճէ մէմնունիյէթլէ.) Սահիհ
մի սէօյլիյօրսուն... պու պապտէ էմին միսին :

Մահալ. — Էմին օլմագ տա սէօզ միւ... Տիւնեատա
Մալայ կիպի մահիր պիր շէյթան թէսաւվուր օլընապի-
լիւր մի :

Ժօզիւէ. — Ճալմա նէ օլտու :

Մահալ. — Ժէնէրալ Սիմոնըն սօն մէքթուպընըն պիր
գաշ սաթըրընը զիքր իյլէտիյիմտէ, հագազէթէն Ժէնէրալ
թարաֆընտան կէլմիշ օլտըզըմա վէ Չանտի խարապալա-
րընտա քէնտիսինի պուլապիլէճէյինէ ինանտը :

Ժօզիւէ. — Տէմէք տիրքի շու սաաթտա Ճալմա... :

Մահալ. — Չանտի խարապալարընտա տըր. օրատա,
սիյահ Չէնճիտէն, Մէյէզտէն վէ Հինսլիտէն պաշգա քիմ.
սէյի պուլամայաճագ տըր. մէրգուճան իւշ քիշի, Ճալմա
ույգուտա իքէն գօլընտա պազը իշարաթ չըզմիշ օլտա Մա-
լայ իլէ պիրլէշէճէքլէր տիր :

Ժօզիւէ. — Եէր ալթընտաքի կէշիտի կիտիպ կէօր-
տիւն միւ :

Մահալ. — Տիւն օրատա խտիմ... սանէմին (արձան)
այադ. թաշլարընտան պիրիսի քէնտի իւզէրինէ տէօնէրէք
ալըլըյօր... նէրտիւպան կէնիշ տիր... քիֆայէթ իտէր :

Ժօզիւէ. — Գօղըճըլար սէնտէն ասլա շիւպհէ իթմէ-
յօրլար մը... :

Մահալ. - Ասում . . . քենտիլերինի պու սապահ Եինե կեօրտիւմ . . . պու ագչամ տախի Մալայ՝ Չանտի խարա. պալարընա կիթմէդտէն էվվէլ կէլիպ հէր շէյի պանա նազլ իթտի . զիրա մէրգում՝ մահալը մէղլիւրէ կիւնտիւ. զիւն կիթմէյէ ճէսարէթ իտէմէյէրէ. չալլըզլար արա. սընտա կիդլէնմիշ իտի :

Ժօղիւէ . - Մահալ, էկէր պու սէօղլէրին տօղրու ըսա, էկէր հէր շէյտէ մուվաֆֆադ օլմըշ ըսան, հէմ մազհարը աֆի օլաճադ, հէմտէ պէօյիւք պիր միւքեաֆաթ ալաճադ. սըն . . . Բէշէր վարօրընտա Եէրին դաթէն հաղըրլանմըշ տըր . Եարըն հարէքէթ իտէճէք օլուրսան, ըէիսլէրինին ինթիգաւընը ալմադ իչուն սէնի պուրալարա դատար թա. գիպ իտէճէք օլան Պօղըճըլարըն էլինտէն Եագայը սըյըրմըշ օլուրսուն . ճէնապը Հագգ, պու ճանիլէրի Բէնչէի ատա. լէթէ թէսլիւմ իթմէք իչուն, սէնի ինթիսապ իթմիշ իմիշ. շիւպհէսիզ քի ինայէթի Բապպանիյէսինէ տէ մազհար օլաճադսըն Հայտի օղլում, կիթ վալինին գօնաղը դա. բուսընտա պէնի պէքլէ . . . պէն սէնի վալիյէ թագաթիւմ իտէրիւմ . պու մէսէլէ օտէրէճէ մուհիւմ պիր մէսէլէ տիր քի, միւմաիլէյհի կէճէլէյին ույգուտան ույանտըրմադա թէ. րէտտիւտ իտէմէմ Հայտի չաբուգ կիթ, պէն տէ շիւմ տի կէլիյօրմ . - տէտի :

Մահալ սիւրաթլա Եօյա տիւղէլտիքտէն սօնրա, խու. նէ տէրուսինի Եէնիտէն սիւքիւթ իսթիյա իյլէտի :

Մ. Ժօղիւէ տէրհալ Եաղը մասասընա ալտէթ իտիպ, լայիհասընա շու սէօղլէրի տէ իլալէ իյլէտի .

« Հէր նէ տախի օլսա, ճալմանըն Պաթալիատան հա. րէքէթ իթմէսի վէ կէլէճէք շուպաթըն ԱՅ իւնտէ Բարիս. տէ պուլընմասը տաիրէի իմքեան խարիճինէ չըզմըշ տըր Պու պապտէ էմին վէ մուլթմէյին օլապիլիւսինիզ . . . »

« Էվվէլտէն հըսս իթմիշ օլտըղըմ վէճհլէ, պու կիճէ. յի ալադ իւղէրինտէ կէլիքէճէյիւմ . շիւմտի վալինին խանէ .

սինէ կիտիյօրմ . . . Եարըն, Բէշէր վարօրըյա Էվրօրայա կէօնտէրիյէճէք օլան պու լայիհամա պաղը սէօղլէր տա. հա իլալէ իտէճէյիւմ :

Մ. Ժօղիւէ, Եաղը մասասընը դաբատըգտան սօնրա, շանը շիտտէթլէ շէքտի վէ վալինին գօնաղընա կիթմէք իւղրէ տէրադապ տըշարըյա չըգտը . Խանէ խալըր, կի. ճէնին պիր նըսֆընտա մէրգումըն ալէլ աճէլէ տըշարըյա չըգմասընը կէօրէրէք, տիւշարը թէաճճիւպ վէ հայրէթ օլտըլար :

Պուրասընը հիքեայէ իթտիքտէն սօնրա, գարիինի քի. րամը Չանտի խարապալարընա նազլ իտէլիւմ :

5

ԶԱՆՏԻ ԽԱՐԱՊԱՆԱՐԸ

Պօղըճընըն՝ ճալմա հագգընտաքի թէսալիուրաթ ու թէրթիպաթընը մէվզըի իճրայա գօյմասընա րէք զիեատէ խըտմէթ իթմիշ օլան կիւնտիւղքի ֆուրթոււնայը, սաքին պէրրադ. պիր կիճէ թագիպ իյլէմիշ իտի :

Դուրսը գամէր (սկաւառակ լուսնի), Պաթալիատան իւշ ֆէրսախ մէսաֆէտէ, սըգ պիր օրմանըն աղաճլարըյա լա մուհաթ պիր թէքէնին իւղէրինտէ վագը խարապալար արգասընտան Եալաշ Եալաշ րունիւմաի դուհուր օլմադ տա ըտը :

Ճէսիւմ գայալար, միւրըրը զէմանլա Եըզըլմըշ օ. լան Եիւքսէք տիվարլար, վէ Եապանի նէպաթաթ իլէ մէսթուր վէ քէմէրլէրլէ միւղէյէն սալալար, ուֆուզըն միւնթէհասընտա ասիւմանըն պէրրադ մաիսիլէ գարըշմըշ

օյան զընախ գամէր խանէսիյլէ պէտահաթէն կէօրիւնմէք. աէ իտիւէր :

Մահթապըն սօլլուն շիւայէրի, մէգքիւր սալալարտան պիրինին չաթլաղընտան իչէրիյէ կէօրիւնմէք, դօճա պիր նէր. տիւսլանըն էթէյինտէ մէվդու. իրի ատէտ ճէսիմ սանէմէ. լի թէնվիր իթմէքտէ իտի. պու նէրտիւսլանըն երգըգ պա. սամագլարը իսէ օթլար, եսսունլար վէ շալըլըգլար ալ. թընտա հէման քեամիլէն կէօգտէն նիհան զմըլ ըտըլար : Պու սանէմէքտէն պիրիսի՝ օրթատան զըրըլմըլ օլտըղըն. տան, տէօքիւնթիւէրի էթրաֆա եայըլմըլ վէ տիկէրի ի. սէ հէյեթի ասլիյեթի իւզըն գայմըլ օլմաղլա, ինսանըն ատէթա խէվֆ ու տէհէթինի մուճիպ օլմագտա պուլըն. մըլ ըտըլ . . . :

Պու սանէմ՝ ճէսիմ իւշ շէքլ, հէյալէթի վէ վահշի շէհրէյի պիր ատէմ սուրէթինի իրայէ իթմէքտէ օլուպ, եայընըգ պաշը իւշ գատէմ իրթիֆաինտէ իտի Գիւլ րէն. կինտէքի շէհրէսի իւզէրինտէ սիյահ վէ բարլագ թաշտան մամուլ իքի կէօղ պէպէյի կէօրիւնմէքտէ իտի. աղըր կէնիշ, տէրին վէ ֆէվգ էլ ատէ աշըլմըլ օլուպ, տուտագ. լարը արասընտա երլան նէվինտէն հայլանլար եուվա եաբմըլ վէ մահթապըն ըղըղըյա պու հայլանլարըն գա. ընճա կիպի գայնամագտա օլտըղլարը կէօրիւնմէքտէ պուլընմըլ ըտը . . . :

Րուսուզաթ նէվինտէն թէգեինաթ իլէ մէսթուր էնլի պիր գուշագ, մէգքիւր սանէմին պէլինի իհաթա կաէֆը վէ սաղ թարաֆընտան տախի ուզուն պիր զըլըճ ասըլմըլ ըտը : Պու գօճա սանէմ՝ ուզաթմըլ զըլըղը տէօրթ էլիլէ զմը ֆիլ պաշը, պիւքիւլմիւշ պիր երլան, պիր ինսան գա. ֆասը վէ պալըգճըլ գուշընա միւշապիհ պիր գուշ թուլթ. մըլ ըտը :

Ջըյաի գամէր պու սանէմէ եան թարաֆտան աքս իթմիշ օլտըղընտան, շէհրէսինին եաբըսը տահա զիյատէ

զըյատար օլմուշ, վէ թէմաշաի տէհէթպախշասը պիր գաթ տահա քէսպի զարապէթ իյլէմիշ իտի :

Խարապալարըն պաղը եէրիէրինտէ, երգըգ թուղլա տիվարար արասընտա, քէմալը մէհարէթլէ օլուլմուշ պիր թաղըմ գապարթմա թաշլարլա միւզէյեէն թասվիրէր կէօրիւնմէքտէ օլուպ, պուշլարտան էն սաղլամ գայմըլ օյան պիրիսի, պաշը ֆիլ վէ գանատլարը տախի կիճէ գուշընա միւշապիհ օյան վէ պիր շօճուգ եուլթմագտա պուլընան պիր ատէմ իտի :

Գօյու եէշիլ րէնկինտէ սըգ աղաճլարլա մուհաթ վէ հիթմէթլի իշալէթլէրէ մէսթուր օյան պու խարապալարը, կիճէնին տէրին պիր սիւքիւնէթի էսնասընտա, վէ մահ. թապըն պալըն շիւայէրիյլէ կէօրէն պիր քիսէ, նագա. պիլի թարիֆ պիր տէհէթէ տիւշար օլուր ըտը :

Ճավա ատասընըն մագուուարընտան պիրիսինէ իհտա իտիլմիշ օյան պու էսկի պուլթիւնէնին պիր տիվարը էօ. նիւնտէ, թաշ վէ թուղլա տէօքիւնթիւէրիլէ ինշա իտիլ. միշ պիր գուլիպէ պուլընմագտա ըտը. պու գուլիպէնին սաղլարլա էօրիւլմիւշ օյան գաբուսը աշըգ օլտըղը ճիհէթ. լէ, արալըղընտան գըղըլ պիր ըշըգ ինթիյար իթմէքտէ, վէ պիւթիւն արաղիյի գաբլամըլ օյան թիւլէթ օթլարա գատար աքս իյլէմէքտէ իտի :

Պու գուլիպէ, ֆիթիլի հինտիսթան ճէվիզի թէլլէրին. տէն եաբըլմըլ վէ խուրմա եաղընա պաթըրըլմըլ պիր թօ. րազ գանտիլ վասրթասըյա թէնվիր իտիլմիշ օլուպ, տէ. րունինտէ տախի իւշ քիշի պուլընմագտա ըտը :

Պուշլարտան պիրինճիսի, թագրիպէն գըրգ եաշըն. տա օլուպ, լւլրօբա գըյաֆէթինտէ վէ ֆագաթ էսկի լի. պասլար կիլինմիշ իտի. շէհրէսինին սօլուգ զ պէյազ րէնկի՝ քէնտիսինին Մէլէզ օլտըղըն, եանի պէյազ պիր ատէմ իլէ Հինտլի պիր գատընտան տօղմըլ պուլընտըղըն կէօթմէքտէ իտի :

Իրինճիսի՝ իրի ետրը վէ գուլվէթի պիր Ձէնճի օլուպ, տուտագլարը գալըն, ումուղլարը կէնիշ վէ պաճագլարը տախի զայէթ զաիֆի իտի. զըվըրճըղ սաչլարը աղարմաղա եիւզ թութմուշ օլան սլու. ատէմին վիճուտը, պիր թագըմ քաչափրա բարչալարըյլա մէսթուր օլուպ, Հինտլինին եանընտա այագ իւզէրինտէ տուլմըշ ըտը:

Իւչիւնճիւսիւ իսէ՝ գուլիպէնին պիր քէօշէսինտէ, պիր հասըր բարչասը իւզէրինտէ եաչըմըշ ույույօրտու:

Պու իւշ քիշի, Պօղըճըլարըն ըէիսէրի օլուպ, Հինտիսթան տախիլինտէ հիւքիւմէթին թագիպաթընտան գաչմըշ, վէ գաչագճը Մահալըն տէլալէթիյլէ ճափա ա. տասընա իլթիճա իթմիշ իտիւէր:

Պիր սիւրիւ գաթիլլէրտէն միւթէշէքքիլ օլան պու ճէ. միյեկթին էն տէհշէթլի ըէիսէրինտէն պիրիսի, եանի փարէնկա նամընտաքի օլան Սէլէզ:

— Մալայ հէնուզ կէլմէտի, պէլքի տէ էմրլէրիմիգի իճրա իտէր իրէն, ճալմա թարաֆընտան թէլէֆ իտիլմիշ տիր. — տէտի:

Ձէնզի, — Պու սապահքի ֆուրթունա պիւթիւն երլանլարը վէ տէհշէթլի հայվանլարը եէր ալթընտան տըշարըյա շըգարմըշ օլտըղընտան, գապիլ տիր քի Մալայը ըսըրմըշ օլսունլար. . . վէ շու սաաթտա մէրգուլըն վիճուտը երլանլար եուլասը օլմուշ պուլունսուն:

Փարէնկա. — (Սիւքէտտէրանէ պիր սուրէթտէ.) Յիւնիւս խըտմէթ իթմէք իչուն, ճէսուրանէ տափրանմալը վէ էօլիւմիւ տախմա հիշէ սալմալը տըր. . . :

Ձէնճի. — Էօլտիւրմէյէ տէ զայրէթ իթմէլի տիր. . . :

Պու էսնատէ, պօղուզ պիր սէս իլէ պազը գարմա գարըշըգ սէօզլէր իշիտիլիպ, մէրգուլմանըն նազարը տըղգաթընը ճէլպ իլլէմիշ օլտըղընտան, հէր իքիսի տէ պաշլարընը ույուլագտա օլան ատէմէ տօղրու չէվիրտիլէր:

Պու իւչիւնճիւ շախս, անճագ օթուզ եաչընտա պիր

տէլի գանձը ըտը . չէճրէսի թիւսիւզ վէ թուոնճ բէնկինտէ
օլուպ , գապա գուճաշտան պիր լիպաւ կէյինմիշ վէ պաշը-
նա տա սարը վէ սիյահ չըզկըլը քիւշիւք պիր սարըգ սարմըշ
ըտը քի , պուշար քէնտիսինին ապ չինտիսթանը օլտըղը-
նը կէօսթէրմէքտէ իտիւէր . մէրգուճըն ուպգուար տէհչէթ-
պախշ բուշալարլա զանն իտէրսին քի իկալ օլընմագտա
ըտը . տէհչէթինտէն պուրուշմըշ օլան չէճրէսինի քէսրէթ-
լի պիր թէր գարլամըշ օլուպ , արա սըրա քէսիք պիր սէ-
տա իլէ սայըգլամագտա վէ պիւթիւն վիճուտը տախիսի-
նիր տիթրէյիչէրէյլէ սարսըլմագտա ըտը :

Պարէնկա . - (Ձէնճիյէ միւթէվէճճիհէն .) Տաիմա օ
բույա . . . տաիմա օ առէմին խաթըրէսի . - տէտի :

Ձէնճի . - Հանկը առէմին :

Պարէնկա . - Խաթըրլայօր մըսըն . . . պուշտան պէշ
սէնէ մուգաառտէմ , Հինսիլէրին ճէլատը մէսապէսինտէ
օլան միրալայ Գէննըտի , պէրապէրինտէ եիկիրմի պարկիր ,
տէօրթ ֆիլ վէ էլլի խըտմէթ քեար գաղը հալտէ , Գանզէս
նէհրի քէնարընտա գարլան ավլամադա կէլմիշ իտի :

Ձէնճի . - Էվվէթ , էվվէթ , խաթըրլայօրմ . պիզ
իւշիւմիւզտէ , ինսան ավճըլարը օլտըղըմըգտան , օ կիւնիւ
միրալայըն ավճըլըղընտան տահա էլլի պիր ավճըլըգ իթ-
տիք (Միւհթէհպիյանէ պիր սուրէթտէ կիւլիւմէյէրէք .)
Գէննըտի՝ պէրապէրինտէ պարկիրլէր , ֆիլէր վէ Գիթէ-
ատտիտ խըտմէթ քեարլար պուլընտըղը հալտէ պիլէ ,
գարլանընը թութամատը ըսա տա , պիզ չէնթ գարլանը-
մըգր ավլայապիլտիք . . . Էվվէթ , ինսան չէքլինտէ գար-
լան տէմէք օլան միրալայ Գէննըտի , տուգաղըմըգ տիւշ-
տիւ վէ Պէլլէ Խաթ գարընտաշլարը պուշատիտէ շիքեա-
րը մապուսլարընա , եանի Պոհվանիյէ իհտա իյլէտիլէր :

Պարէնկա . - Էլպէթթէ խաթըրընտա տըր քի , Գէն-
նըտինին պօղաղընա կէշիրմիշ օլտըղըմըգ իբի սօն տէֆա
ղըգտըղըմըգ սըրատա , պիրտէն պիրէ պիր եօճու կէօր-

տիւք . մէրգում եօճու պիղիմ պու հարեքէթիմիդիւ ֆար .
զընա վարմըշ օլտըղընտան անը տախի էօլտիւրմէյէ մէն .
պուր օլտուգ . . . (Ելիլյէ ույումադ տա օյան Հինտիլի
կէօսթէրէրէք .) Իշթէ պու եօճունըն զաթլ օյունմասը .
նըն խաթըրէսի օ վագթտան պէրու պիղիմ արդատաշը
րույասընտա իշղալ իտիյօր . . .

Ձէնճի . - (Մանիաար պիր սուրէթտէ Պարէնկանըն
Եիւզիւնէ պագարագ .) Ույանըղ օլտըղը գէմանտա իշղալ
իտիյօր . - տէտի :

Պու էսնատէ , Հինտիլ րույանըն ըզտըրապաթըթէ .
Հսիրիլյէ թէրադ սայըղլամադա պաշլամըշ օլտըղընտան ,
Պարէնկա մէրգումը կէօսթէրէրէք .

— Տինլէ , տինլէ , էօլմէք վէ եա պիղիմ իլէ պիրմի-
տէ Ֆիլէ Խոյա խըտմէթ իթմէք խուսուսլարընտան պի-
րինի թէրճիհ իթմէսինի եօճույա թէքլիֆ իթտիլիմիդտէ ,
մէրգումըն վէրտիլի ճէվապլարը թէքրարլայօր . . . եօճու-
նուն սէօղլէրի , պիշարէնին զէհնինէ օ տէրէճէ թէէսիր
իթմիշ քի , տախմա անլէրլէ մէշղուլ տըր . - տէտի :

Պիւվագը , Հինտիլ Եիւքսէք վէ պօղուգ պիր սէտա
իլէ պիր նէվ մուհավէրէ իթմէքտէ վէ պու մուհավէրէնին
սիւալլէրինի տէ , ճէվապլարըն տա թէնտիսի իրաու իլլէ-
մէքտէ իսի . նակէհանի պիր սուրէթտէ արա սըրա սիւ-
քիւթ իթմէքլէ պէրապէր , քէսիք պիր սէտա իլէ .

« — Եօճու , պիր գուլագ թօղունտան տիկէրինէ գա-
տար ուզանմըշ օյան պու սիյահ չըզկը նէ տիր . . . պու
չըզկը ուզուրսըղ պիր նիշանէ օլմալը տըր . պագըչըն նէ
իշուն էճէլ գատար հիւզնէնկիլ տիր . . . Աճապա պի-
րինին բէնչէի քահրընա գուրպա՞ն մը օլտուն . . . Էֆէ
էօյլէ իսէ պիղիմ պէրապէր կէլ . . . Պահվանի սէնին կիպի
մագլոււլարըն ինթիգամընը ալըր . . . Աճապա ըզտըրապ
մը չէքտին . . .

« — Էվվէթ , չօգ ըզտըրապ չէքտիմ . . .

« — Նէ գատար զէմանտան պէրու . . .

« — Խայլը գէմանտան պէրու . . .

« — Իլան չէքիյօր մըսըն .

« — Էվվէթ , տախմա . . .

« — Սէնի տիւշարը ըզտըրապ իտէն քիմսէյէ նէ՞ սու-
րէթլէ մուգապէլէ իթմէք իսթէրսին .

« — Մէրհամէթլէ . . .

« — Տարպէյէ գարչը տարպէ ինտիրմէք , եանի քէմ-
լիյէ գարչը քէմիլք իթմէք իսթէմէ՞ղ միսին .

— Խայր , ատավէթէ գարչը մուհապպէթ կէօսթէր-
մէք իսթէրիմ :

« — Էօյլէ իսէ սէն քիմ սին քի քէմլիյէ գարչը էյի-
լիք իթմէք իսթիյօրսուն .

« — Պէն օ ատէմիմ քի սէվէր , ըզտըրապ չէքէր վէ
լաքին աֆվ իտէր . »

Ձէնճի . - (Պարէնկայա միւթէվէճճիհէն .) Իշիտիյօր
մըսըն , պիրատէր , եօճունըն էօլմէզտէն էվվէլ Եօյլէ .
տիլի սէօղլէրի նասըլ խաթըրընտա սագլամըշ :

Պարէնկա . - Րույա գիհնինի հայէա իշղալ իտիյօր
. . . տինլէյիվէր , էլան սայըղլայօր . . . չէհրէսի տէ նէ
գատար սօլմըշ . - տէտի :

Հինտիլ իսէ , տախմի սուրէթտէ րույանըն թէէսիրի
թահթընտա պուլընտըղընտան , իֆատաթընա պէր վէճհի
աթի տէվամ իլլէտի .

« — Եօճու , պիղ իւշ քիշիիղ , հէր իւշիւմիւղ Ե-
ճէսուր վէ մէթանէթ քեար ատէմիլէրիլ . էօլիւմ պիղիմ է-
լիմիդտէ տիր . Ֆիլէ Խոյ ուղըունա տէմինճէք պիրիսինի
ֆէտա իթտիլիմիդի կէօրտիւն . իմտի եա պիղիմ ճէմիյնէ-
թէ տախիլ օլ . . . վէ եախօտ էօլ . . . էօլ . . . էօլ
. . . Օֆ , պու նէ պագըշ . . . բէճա իտէրիմ . . . եաբ-
ա . . . պանա էօյլէ պագմա . . . »

Գու սէօղլէրի միւթէագըպ , Հիւյա թէնտի , կիւյա թէնտի .

սինէ թէգարրուպ իտէն պիր շէյի եիթիվերմէր իսթէյօրմը կիպի . նակէհանի պիր հարէքէթ իճրա իտէրէք ույանտը . վէ էլինի թէրյէմիշ այան ալնընա կէօթիւրէրէք շաշգըն շաշգըն էթրաֆընա պագմաղա պաշլատը :

Պարէնկա մէրգումըն ույանտըղընը կէօթիւնճէ , իսթիհզաքեարանէ պիր թավրըլա :

— Պիրատէր . . . եի նէ մի օ րույա . տօղրուսու պիր գահրաման ինսան ավճըսը իչուն պու գաֆա գաիֆճէ տիր . . . : Լաքին պէրէքէթ վէրսին քի , դալպին վէ գօլարըն գուվվէթլի տիր . - տէտի :

Հինտլի , էլլէրինի ալնընա տաեաթմըշ օլտըղը հալտէ , պիր միւտտէթճիք սաքիթ տուրտըգտան սօնրա :

— Էրէյիճէ զէմանտան պէրու տըր քի , պու եօլնու հագգընտա րույա կէօրմէմիշ իտիմ . - տէտի :

Պարէնկա . (Մագամը իսթիհզատա ումուզլարընը գալտըրարագ .) Հէրիֆի էօլտիւրմէտիք մի . . . իրի պօյնընա կէշիրէն սէն տէյիլ մի իտին :

Հինտլի . - (Տիթրէյէրէք .) Էվվէթ , պէն իտիմ . . . :

Չէնճի . - Միրալայ Քէննըտինին զուգուրը եանընտա մէրգում իչուն տաիսի պիր չուգուր աչմատոգ մը . ինկիլիզ ճէլլատընա իթտիյիմիզ կիպի , անը տա գօլմըլը սազլըզլար ալթընտա կէօմմէտիք մի :

Հինտլի . - (Եինէ տիթրէյէրէք .) Էվվէթ , չուգուրը գազտըգ վէ կէօմտիւք . հալ պու քի , պուլնտան պիր սէնէ մուգաստէմ , պիր ապչամ իւպէրի , Պոմպայ շէհրի գարուսընտա տուրմըշ գարընսաշլարմըգտան պիրինի պէրլէյօրտում . կիւնէշ քիւլիւր թէքէնին շարգ թարաֆընտա վագը պութխանէնին արգասընտան դուրուպ իթմէք իւզէրէ իտի . պուլնարըն քեաֆֆէսի հայէա կէօղիւմիւն էօնիւնտէ տիր . պէն իսէ պիր ինճիր աղանը ալթընտա օթուրմըշ ըտըմ . . . նակէհան , աղըր , սաքինանէ վէ մէթին պիր տյագ սէտասը իշիթտիմ . պաշլմը օ եանա տօղրու չէվիւր :

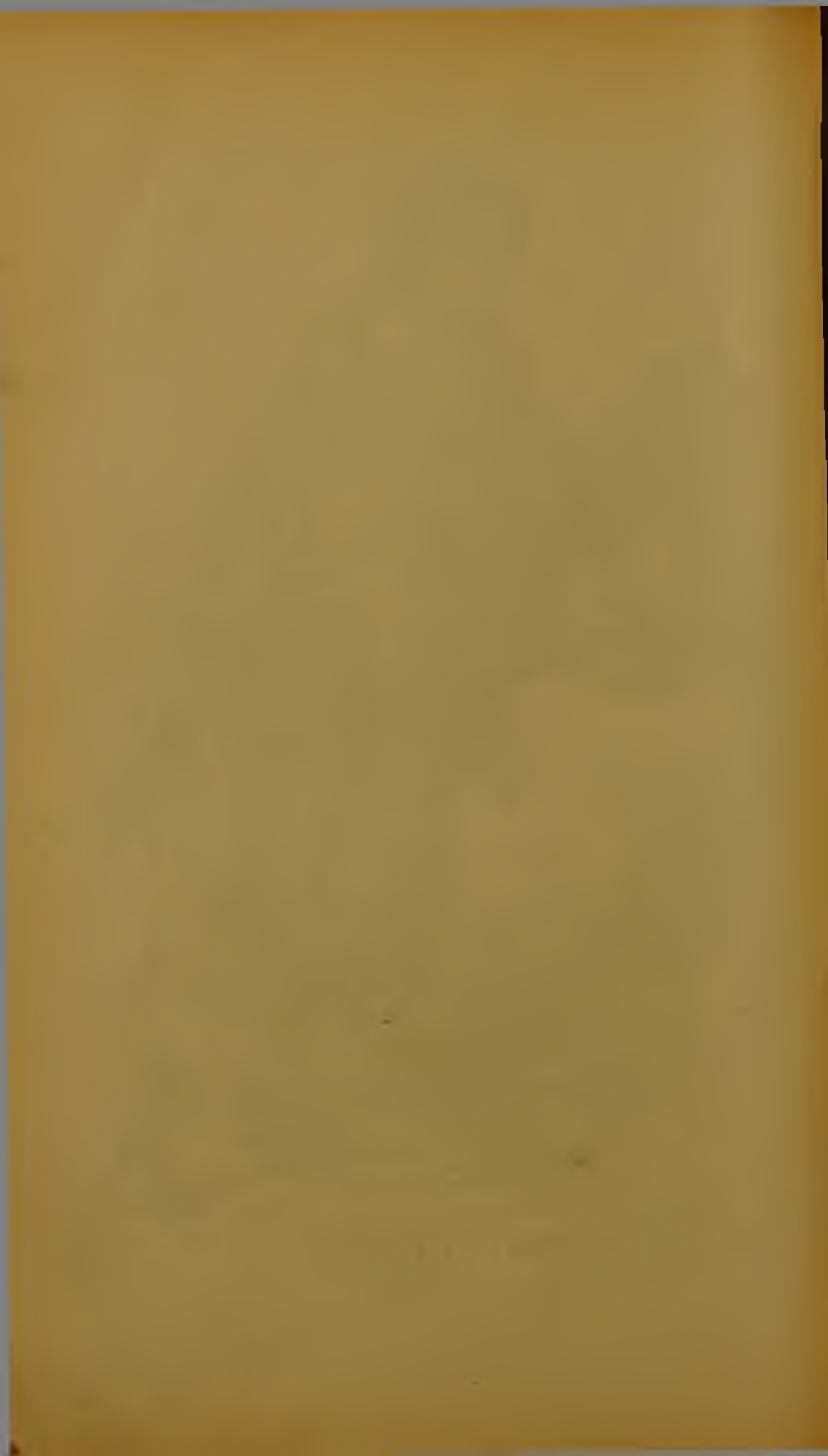

ախրիմուէ , կէօրտիւմ քի , եօլճու շէհրին զարուսընտան տը-
շարըյա չըզըյօրտու :

Ձէնճի . - Խայալ . . . եինէ խայալ . . .

Քարէնկա . - Էվվէթ , խայալ վէ եախօտ միւպհէմ
պիր միւշապէհէթ . . .

Հինտլի . - Այնընտա ուզանմըշ օլան սիյահ չըզկըյը
կէօրտիւյիւմտէ , տէրհալ թանըտըմ . . . թա քէնտիսի ի-
տի . տէհչէթիմտէն էօլիւ կիպի սօլտոււմ . կէօզլէրիմի
տիւմանէլէրի անտըրաճազ սուրէթտէ աչմըշ ըտըմ . մէր-
գոււմ պէնի կէօրիւնճէ տուրաու վէ աաքինանէ վէ ֆա-
գաթ մահզուենանէ պազըշընը պանա աթֆի իյլէտի . . . Պէն
իսէ , քէնտիմի զապթ իտէմէյէրէք . « Գէնտիսի տիր . . . »
տէյու հայգըրտըմ . Մէրգոււմ տախի քէնտի լաթիֆ սէտա-
սըյա . « Էվվէթ , պէն իմ . . . սէնին թէլէֆ իթտիյին ատէմ-
լէրին քեաֆֆէսի տէ պէնիմ կիպի տիրիլիլէր » ճէվապընը
վէրտիքտէն սօնրա , բարմաղըյա սէմալը կէօաթէրտի .
Պատէհու իֆատաթընա շու եօլտա տէվամ իյլէտի . « Նէ
իյուն ատէմ էօլտիւրիւյօրսուն . տինյէ քի սէօյլէյիմ . . .
պէն ճավատան կէլիյօրըմ վէ տիւնեանըն տիկէր պիր ու-
ճընա , եանի տաիմա պուզլարյա մուհաթ պուլընան պիր
մէմէքէթէ կիտիյօրըմ . . . Օրատա տա , պուրատա տա ,
շիտտէթի հարարէթլէ եանմազ տա օյան պիր մէմէքէթտէ
տէ , պուզտան տօնմըշ օլան պիր մահալտէ տէ , պէն պէն իմ
. . . . Իշթէ , սէնին քէնչէի գահըրնա ուղրայան ատէմլէրին
րուհը , կէրէք պու տիւնեատա վէ կէրէք սէմատա օլսուն ,
կէրէք պու զարֆ տէրուլինտէ վէ կէրէք պաշգա պիր գա-
լըպ իչինտէ պուլուենտու տաիմա րուհ տըր . . . ապա տէ .
միւմը վէ սէն օնա հիշ պիր շէյ եաբամազսըն , էօյլէ իսէ
նէ՝ իյուն ատէմ էօլտիւրիւյօրսուն . . . » Պու սէօզլէրի իրատ
իթտիքտէն սօնրա , միւքէտտէրանէ պիր սուրէթտէ պա-
շընը սալլայարագ , կէշտի կիթտի . . . հարէքէթի տաիմա
« աքինանէ վէ ալըն տաիմա էյլլմիշ իսի . պու սուրէթլէ

պուժխանէնին վազը օլտըղը թէրէաէն Եօզարը, յա՛ չըղտը, Պէն իսէ՛ օլտըղըմ եէրտէն գըմըլտամագսըղըն կէօզէրիմէ մէրգումը թագիպ իտիյօրտում, Կիւնէչին դուրուպ իթ. մէքտէ օլտըղը սըրասա, թէքէնին զիրվէսինտէ տուր. տու. պօյու՛ գուպպէի տսիւման ի. ղէրինտէ զանն իտէրսին քի նազ, իտիլտի վէ պատէհու նապէտիտ օլտու. (Տիթրէ յէրէք.) Օ՛հ, պէն պիլիյօրում, թա քէնաիսի իտի. . . (Պիր միւտտէթ սաքիթ տուրտըգտան սօնրա.) Էվվէթ, քէնտիսի իտի. - տէաի :

Հինտլինին հիքեայէի վազըասը գաթան տէյիլմէմիչ, չունքի մէրգում՝ պու. վազըուի դարիպէտէն բէք չօզ տէ. ֆալար արգատաչլարընա պահս իյլէմիչ իտի. Հինտլինին միւթէմատիլէն այնը սուրէթլէ նազլ իտիչի վէ պու պապ. տէքի իթիգատը գալիսի, նիհայէթ իւլ էմր արգատաչ. լադընըն նազարը տըղգաթը ճէլպ իյլէյիպ, զահիրի հալ. տէ պէչէրիյեթին ֆէվգինտէ կիպի կէօրիւնէն իչպու վա. գրայա, պիր սէպէպ պուլմագ մէճպուրիյեթինէ տիւչ. տիւլէր :

Փարէնկա՛ պիր միւտտէթճիք տիւչիւնտիւքտէն սօն. րա :

— Դապիլ տիր քի, իբին պիւքիւմիւ եօյճունըն պօյ. նընը լայըգըյա սըգմամըչ, վէ հէնուղ պէրհայաթ իրէն տէֆն իտիլէրէք, չուգուրը դարլայան սազլըղլարտա՛ նու. ֆուղ իտէն հավանըն թէէսիրիյլէ տիրիլմիչ տիր. - տէաի :

Հինտլի. - (Պաչընը սալլայարադ.) Խա՛յր խա՛յր, . . . տէմ պիղիմ ճինսիմիզտէն տէյիլ տիր. . . .

Փարէնկա. - Նէ՛ տէմէք իսթիյօրսուն. . . . անլայա. մայօրըմ :

Հինտլի. - Պէն պիլիյօրըմ. . . .

Փարէնկա. - սէն պիլիյօրմըսըն. . . .

Հինտլի. - (Նի. քսէք սէտա իլէ.) Պէնի տինլէյինիզ. պուլնճա ասըլարտան պէրու Պոհվանիյէ հիւսնիւ խըտմէթ

իտէն ասէմլերին ֆէտա իթմիշ օլտըղլարը գուրպանլար, պու տէհչէթամլեր հօլճուըն էսնաի միրուընտա արտընտա պըրագտըղը հատտսըզ հիսապսըզ էօլիւլերին վէ էօլմէք րատտէսինէ կէլմիշ օլանլարըն ատէտինէ նիսպէթլէ, հիշ հիւքմիւնտէ տիր:

Ձէնճի վէ Ֆարէնկա . - Պու ասէմի ն մի . . . :

Հինտլի . - (Արգատաշլարընը տիւշարը հայրէթ իտէճէք պիր իթմինան դալպ իլէ .) Էվլէթ, պու ասէմին . . . պէնի պիր ազ տասա տինլէ չէճէք օլուրսանըզ, տէհչէթէ կիթմէքար օլաճագսընըզ, Պէն Պոմպայ շէհրի գաբուսընտա պու եօլճույա րասթ կէլտիյիմ գէման, ճավատան կէլտիյինի վէ Նիմալա տօղրու կիթմէքտէ օլտըղընը պանա սէօյլէմիշ իտի . . . : Թամ իրթէսի կիւնիւ իտի քի գօլէրա Պոմպայ շէհրինտէ իճրաի հիւքմէ պաշլայըպ, պիր շօզ իարապիյեթ իյգա իջէտի, վէ պիր միտտէթ սօնրա, Ալլահըն պէլասը քթլագընա սէզա օլան պու իյլէթի միւտ. հիշէք, իպթիտա պուրատա եանի ճավատա գուհուըր իթմիշ օլտըղը խապէր ալընտը:

Ձէնճի . - Սահիհ տիր:

Հինտլի . - Տահա տինլէյինիզ եօլճու, Նիմալէ տօղրու . . . տաիմի պուզլարլա մէսթուըր օլան պիր մէթլէթէ կիթմէքտէ օլտըղընը սէօյլէմիշ իտի . . . : Գօլէրա տաիի քէզալիք Նիմալա տօղրու կիթտի, վէ Մասքաթտան, իսֆահանտան, Դավրէժտէն, վէ Թիֆլիստէն կէչէրէք Սիպէրիայա վասըլ օլտու . . . :

Ֆարէնկա . - (Միլէթէֆէքքիրանէ պիր թարգտա .) Էվլէթ, տօղրու տըր . . . :

Հինտլի . - Գօլէլա տաիի, ինսան կիպի կիւնտէ եաւընըզ պէշ ալթը ֆէրսաթ մէսաֆէ գաթ իտիօրտու . . . : Իքի մահալտէ պիրտէն ասլա գուհուըր իթտիյի եօգտու. տաիմա պիր ինսան եիւրիւյիւշիւ կիպի, աղըր աղըր վէ պիրի պիրինէ միւսավի ատըմլարլա իլէրիլէյօրտու:

Պու. զարիպ գըյաս իւզերինէ, Հինտլինին իքի արգա. տաշը հայրէթլէ պիրի պիրինէ պագըշտըլար. Պիր գաշ տա. գըգա սիւքիւթտէն սօնրա, Զէնճի, տիւշարը խէվֆ ու տէհչէթ օլմըշնասընա Հինտլիյէ խիթապէն տէտի քի.

— էյ սէն զանն իտիյօրսուէն քի պու ատէմ. . . .

Հինտլի. — (Սէօզիւնիւ քէսէրէք.) Պէն զանն իտիյօ. ըմ' քի թէլէֆ իթմիշ օլտըղըմըզ պու ատէմ' պիր գուվ. վէի մանէվիյեէնին իանէթիյլէ տիրիյէրէք, պու տէհչէթլի պէլայը տիւնեայա կէթիրմէքլիյի. . . վէ հէր կէշտիյի եէր. լէրէ էօլիւմ սաշմագըղը, եինէ օ գուվվէթին էմիլիլէ տէ. ըհօհտէ իթմիշ վէ փագաթ քէնտիսի բէնչէի էճէլէ ասլա տիւշար օլմամագտա պուլունմըշ տըր. . . . (Խէլէճանը գալպ իլէ.) Խաթըրլայօր մըրմըզ. . . պու միւտհիշ եօլ. ճու ճաւատան կէշտի, գօլէրա ճաւատա իճրաի հիւքթէ պաշլատը. Պօմպայտան միրուր իթտի, գօլէրա Պօմպայը տա խարապ ու պէրպատ իյլէտի. Շիմալա տօղրու միւթէ. վէճճիհ օլտու, գօլէրա օրասընը տախի թար ու մար իյ. լէտի. . . .

Պու սէօզիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա, Հինտլի կէօզլէթին եէնիտէն գաբայըպ տէրին պիր տալղընլըղա տիւշտիւ. Զէնճի իլէ Պարէնկա իսէ միւքէտտէրանէ պիր հայրէթէ կիրիֆթար օլտըլար.

Գօլէրա հագգընտա Հինտլինին սէօյլէտիքլէրի սէօզ. լէր այնը հագըգաթ ըտը. պու տէհչէթէնկիզ էլլէթ, Հինտլինին իֆատէի վագրասը վէճհլէ, կիւնտէ ետընըզ պէշ ալթը ֆէրսախ մէսաֆէ գաթ' իտէր վէ պիր անտէի. քի մահալտէ ասլա զուհուր իթմէզ իտի, էկէր պիր քիմ. սէ, շար էթրաֆը քեաինաթը տօլաշան պու աֆէթին սա. քինանէ վէ աղըր եիւրիւյիւշիւնիւ, 1834 սէնէսինտէ թան. զիմ' օլընան խարիթալարտա թէտգիգ իտէճէք օլուրտա, պիր ինսանըն սէյահաթընտա մէշհուտ օլան պիլճիւմլէ ին. թիզամըղըղը, շարաիպի, վէ թէսատիւֆաթը քէմալը հայ.

րէթլէ այնէն կէօրէճէք իտի. Պու թարաֆտան կէչէճէք եէրտէ օ պիր ճիհէթտէն կէշէր. . . պիր մէմլէքէթտէ պիր էյալէթ. . . պիր էյալէթտէ պիր շէհր. . . պիր շէհրտէ պիր մահալլէ. . . պիր մահալլէտէ պիր սօգագ. . . պիր սօգագտա պիր խանէ ինթիխապ իտէր. . . հաթթա. . . րամ վէ իսթիրահաթ իտէճէք մահալլէր արար. . . վէ պա. տէհու թէքրար աղըր, հաքիմանէ վէ տէհչէթէնկիզ եիւ. րիւյիւշիւնիւ տէվամ' իտէր իտի.

Հինտլինին սէօզլէրի, պու զարաիպի միւտհիշէյի նագշ ու թասվիր իտէրէք, խըլգաթէն վահշի օլան վէ պիր թա. գըմ գօրգուճ մէզհէպլէրէ ինանարագ, հըսսը խունրի. զանէյի ճիննէթ մէրթէպէսինէ վարտըրմըշ պուլընան Զէն. ճի վէ Պարէնկա իւզերինէ ազիմ' պիր թէէսիրի մուճիպ օ. լաճաղը աշիքեսար ըտը.

Էվվէթ. . . գարինի սիւպութ օլան պիր մատտէ տիր քի, Հինտլիսթանտա պու նէֆրէթպախշ ճէմիյեթին միւն. թէսիպլէրի հէման տաիմա, սէպէպիդ վէ աղրագը շախ. սիյնէտէն արի օլարագ, ատէմ էօլտիւրմէքտէ իտիլէր. . . պու մուամէլէի ճինայէթքեարանէլէրի իսէ էօլտիւր. միւշ օլմագ. . . գաթըր ինսանա օլան մէյէլանը վահշի. յանէլէրինի թէսքիւ իթմէք. . . հայաթը մէմաթա թագ. իպ իյլէմէք. . . վէ իսթիր.թագլարընտան պիրինտէ սէօյ. լէմիշ օլտըղլարը կիպի, պիր *դիւ հայ-թը խանըն զիւր Գիւնիւ Զէնճի իշուէն իտի.*

Ինսանըն ֆիքրի, պու ահվայը միւտհիշէնին էսպա. պընը թէհարրի իթմէյէ գալգըշաճագ օլուրտա, տիւշա. ըը հայրէթ օլուր գալըր. . . Աճապա նէ կիպի վու. զուաթըն թէագուպըլլա տրի քի, ինսանլար էճէլէ խըտ. մէթ իթմէք արգուսընա տիւլմիւշլէր տիր. . . Հիւշիւպ. հէ եօգ քի, պէօյլէ պիր մէզհէպ անճագ վէ անճագ. Հինտլիսթան կիպի էսարէթէ մահքիւմ օլմուշ օլան վէ ին. սանլարըն քէնտի հէմճինպլէրի թարաֆընտան պիրահ.

մանէ մուսմէլէներ կէօրմէքտէ պուլընան մէկէքէթլէ տէ Բեր-էթէ Իտէղլէ . . . Գէօլլէ պիր մէզհէպ . . . զուլ վէ թէատտի ալթընտա էզիլմիշ օլան ինսանիյնէթին պի նէվ մուգապէլէի ատավէթ քեարանէսի աէյիլ մի պիր Գէլրի տէ , պիտայէթի , ասըլայրըն բէրտէի գուլմէթի պ թընտա մէհհուլ գայմըշ օլան պու ճէմիյնէթ , Հինտի թան տախիլինտէ , էսարէթին գուլմ ու իսթիպտատա գար չը եէքեանէ պիր վասըթաի իթիրազը օլմագ իւղրէ գանէ գատար տէվամ իտէկէլմիշ տիր , Խիւլասաի քէլմէ գապիլ տիր տէքի , ճէնսպը Հագգ սըրր ու հիքմէթի աշլաշըլմագ օլան իրատէի Լապպանիյնէսիյլէ , գարլան լարը , եըլանլարը եարաթմըշ օլտըղը կիպի , պու Ֆանտէ կարլարը (Գօղըճը) տախի խալգ իյլէմիշ տիր . . .

Գու ճէմիյնէթին էն զիյատէ շայանը տըզգաթ շէյլէ . րինտէն պիրի տէ , ազաի մէվճուտէսինի եէկտիկէրէ կիգ . րապթ , վէ ֆագաթ սաիր ինսանլարտան թէֆրիգ իտէն լի վէ զարիպ պիր լապրթա տըր . պու մէզհէպ սալիքլէրի պէթինտէ խուսուսի գանուշլար , խուսուսի ատէթլէր վէ ուսուլլար վար տըր . պիրի պիլինէ աօն տէրլէլ ֆէտա . քեար վէ մույինտիրլէր . լաքին քէնտիլէլի իշուն նէ վաթան , վէ նէ տէ խանէտան վար տըր . . . եալընըզ մէհհուլ պիր գուլվէթէ թապի օլուսլ , պու գուլվէթին էվամիր նէվահիսինէ քէօր քէօրինէ իթաաթ իտէրլէր վէ քէնտիթա պիրաթը վահշիյանէլէրինճէ ինսանլարը քէնտիլէլի իթմէք իշուն , մէզքիլ գուլվէթ նամընա տիւնեանըն հէր թարաֆընա տաղըլըլար . . .

Իւշ Գօղըճըլար պիր գալ տագըզա գատար տէրլէ պիր սիւքիւնէթ տէ գալտըլար :

Խարիճտէ իսէ , մահթապ խարապալարըն տէհշէթ . նիւմա եըղընթըլարը իւղէրինէ պէյազ պիր բշըգ վէ մալմ սի կէօրլէլէր սալմագտա վէ եըլտըղլար գուպպէի մինա

Ֆամր սէմատա շէօլէնէաար՝ օլմագտա ըտը . արա սըրա տախի խաֆիֆ վէ լաթիֆ պիր բուզկեար՝ մէվզ վէ խուրմա աղաճլարընըն բարլազ եաթրագլարընը իհթիզագէ կէթիրմէքտէ իտի :

Պալէատէ զիքլի սէպպաթ իտէն քէմէրլի՝ սալալարտան պիրինին սօլ թարաֆընտա վազը սառէմ՝ օթլար , եօսուէլար վէ շալլըաթ ալթընտա մէսթուր օլան տէօշէմէ թաշլարը իւզէրինէ մէվզու ըտը :

Դաէէհան , մէղքիւր տէօշէմէ թաշլարընտան պիրիսի սէսսիզնէ աշաղը ինմէյէ պաշլալըպ , բէյտա օլան շուզուրըն իշինտէն իւնիֆօրմալը պիր ատէմ՝ եարը պէլինէ դատար զուհուր իթտի վէ քէմալը տըզգաթ ու իթինա իլէ տէօրթ էթրաֆընը թէֆթիշ իթմէյէ պաշլատը :

Գուլիպէնին տէրուինի թէնվիր իթմէքտէ օլան թօրազ դանտիլին զըյասը , տըշարըտաքի եիւքսէք օթլարազատար աքս իթմիշ օլտըղընը կէօրիւննէ , արգասընա տէօնիւպ պիր իշարէթ իթտի , վէ տէրհալ քէնտիսի իլէ իքի նէֆէր ապէր՝ եէր ալթընտաքի նէրտիւպանըն սօն պասսամագլարընը քէմալը սիւքիւն ու իհթիեաթլա չըգաւազ խարապալար իշինէ կիրտիլէր :

Մէրգումանըն միւթէհարրիք կէօլկէլէրի , մահթապըն զըյասըյլա պիր գաշ տազըզա գատար կէօրիւնտիւքտէն սօնրա , եըզըղ տիվարլար արգասընտան պիւթիւն պիւթիւն նապէտիտ օլտուլար :

Աշըմըշ օլան տէօշէմէ թաշը էսկի եէրինի պուլտըղը օրըյատա , մէղքիւր բուսու տէրուինտէ պէրէմէքտէ օլան միւթէատտիտ ապէրլէրին պաշլարը նիւմայան օլտու :

Մէլէզ , Հինտլի վէ Զէննի , գուլիպէտէ , միւթէֆէքքիրանէ պիր սուրէթտէ օթուրմըշ օլտըզլարընտան , հիշ պիր շէյ կէօրէմէտիլէր :

6

Ի ՈՒ ՈՒ

Պարենկա, գօլերանրն տէհչէթլի եիւրիւի չի հազ. գրնտա Հինտլինին սէօզլէրինտէն տիւչար օլտըղը թէ- էսիրաթը պէսպէլլի տէֆ' իթմէք իսթէյէրէք, պիր- տէն պիրէ մուհապէրէյի տէյիչտիրտի, Կէօզլէրի աթէ- չի վահչէթլէ բարլամագտա, վէ չէհրէսինտէ տախի տէհ- չէթլի պիր հէյէնան լալալէթի մէհհուտ օլմագտա օլ- տըղը հալտէ.

— Պիրատէրլէր... Պոհվանի, պիզիմ կիպի ինսան ավճըլարընր տախմա մուհափազա իտէճէք տիր, ճէսուր օլունըղ... աալա գօրգմայընըղ... տիւնեա ղայէթ պէօ- յիւք տիր... պիզիմ իչուն հէր եէրտէ ավլար պուլու- նուր... Ինկիլիզլէր, Յիւլիս ճէմիյեթլինին իւչ բէիս- լէրինի' Հինտիսթանը թէրքէ մէհպուր իթ տիրլէր. Պագաթ նէ պէիս վար. էլվէրիւ քի տիկէր ղարընտաչլարըմըղ օ- րատա տրլար... պուլար' ղէհրնաք վէ միւհլիւ սիյահ ագրէպլէր կիպի, միւթէատտիտ վէ տէհչէթլէնկիղ տիր- լէր. սիւրկիւն' պիզիմ տաիրէի իգթիտարըմըղը թէվսի վէ իճրաի հիւքմ իտէճէյիմիղ մահալլէրի թէքսիր իթ- մէքտէ տիր... (Հինտլինյէ խիթապէն.) Պիրատէր, Ամէ- րիգա սէնին տիր... (Չէնճիյէ միւթէվէճճիհէն.) Աֆրի- գատա սէնին տիր. պիրատէրլէր, էվրօրա տա պէնիմտիր... Նէրէտէ ինսան մէհհուտ, օրատա ճէլլատ վէ գուր- պան մէվճուտ տուր... Նէրէտէ գուրպան մէվճուտ, օ- րատա հըսսիյեաթը առաւիթքեարանէ իլէ մէմու գալպ- լէր վար տըր. պիզիմ վաղիֆէմիղ, պու հըսսիյեաթը ա- տալէթքեարանէյի' ինթիգամ աթէյիլէ ալէվէնտիրմէք

տիր. պիզիմ մէմուրիյեթլիմիղ' ճէսարէթինտէն, սատա- գաթընտան վէ ֆէտաքեարլըղընտան իսթիֆատէ օլունա- պիլէճէք առէմլէրի, պիր թագըմ հիյէլ ու տէսաիս, վէ իղֆալաթ ու մէվաիտ իլէ, արամըղա ալմագտան վէ Պոհ- վանիյէ էսիր իթմէքտէն իպարէթ տիր, Քէնտի միյանէմիղ- տէ վէ քէնտի նէֆսիմիղ իչուն չալըմալը վէ ֆէտաքեար- լըղ վէ սատագաթ խուսուսլարընտա Եքտիկէրիմիղէ ըէ- գապէթ իթմէլլիլ. պիրի պիրիմիղէ մույին, վէ մուալին օլուպ, տախմա ճէսարէթ վէրմէլլիլ. Պիզիմ ճէմիյեթլի- տէն օլմայանլարըն քեաֆֆէսի գուրպանըմըղ օլտունլար. հէր քէստէն պրլըլալըմ. հէր քէսին ալէյհինտէ պուլընա- լըմ. Պիզիմ իչուն չէ վաթան, նէ տէ խանէտան վար տըր. խանէտանըմըղ, գարընտաչլարըմըղ, վաթանըմըղ ըսա... ումում տիւնեա տրլ. - տէտի.

Պու պէլաղէթի վահչէթլայուտ' կէրէք Չէնճիյէ վէ կէրէք Հինտլինյէ սօն տէրէճէ թէէսիր իթմիչ իտի. քէն- տիլէրի պու ճէմիյեթլի միւտհիչէնին էն մէհհուր վէ էն մահիր բէիսլէրինտէն մատուտ օլմագլա պէրապէր, ղէ- քեապէթ վէ ֆէթանէթճէ քէնտիլէրինէ ֆաիգ օլան Պա- րէնկանըն հէման տախմա թահթը հիւքմիւնտէ պուլունը- յօրլար ըտը.

Հինտլի. - (Պարենկանըն խէլէճանընա իչթիրագ ի- տէրէք.) Էվվէթ, հագգըն վար, պիրատէր. տիւնեա պիզիմ տիր... Պուրատա, եանի ճափատա տախի մէզ- հէպիմիղին էսէրինի պրրագալըմ... Ո'ու ֆարագաթը- մըղտան էվվէլ պու ճէզիրէտէ տախի Յիւլիսը թէէսիս իտէլիմ. պուրատա ֆագր ու սէֆալէթ տէրէճէի նիհա- յէյէ վարմըչ օլտըղընտան, մէզհէպիմիղ բէք չաբուղ թէ- վէսսիւ վէ թէրագգը իտէճէք տիր. Հոլլանտալըլար տա- խի հարիսլիք վէ ղուլմքեարլըք ճիհէթլէրինճէ, Ինկիլիզ- լէրտէն աչաղըյա գալմաղլար... Պիրատէրլէր, պէն պու- ատանըն պաթագլըղը բիրինճ թարլալարընտա էօյլէ ա-

տէմէր կէօրտիւմ քի, օրալարտա շալըշմագ՝ էճէլէ դարը
բէնչէլէշմէք տիմէք օլտըղը հալտէ, ֆագը ու զարուրէթ
իլճաաթըյլա շալըշըպ շապալամագտա վէ ճիւմլէսի տէ
Հայնէ կիպի սարարմըշ պուլընմագտա ըտըլար, պագըլարը
տա խասթէլիքտէն, եօրղունլըգտան վէ աճըլըգտան պի-
թապ ու թիւփան գալմըշ օլտըգլարընտան, պիր տահա
այաղա գալգմամագ իւզրէ եէրէ սէրիլմիշ իտիլէր...
Պինաէն ալէյհ, Ծիլլէ Է-յէ պու մէմլէքէթտէ խայլը թէ-
րագգը իտէճէք տիր:

Ճարէնկա. - Կէշէն ագշամ, կէօլիւն քէնարընտա, պիր
ճէսիմ գայանըն արգասընտա օթուրմըշ ըտըմ օրայա պիր
կէնճ գատըն կէլտի. նահիֆ վէ կիւնէշին հարարէթինտէն
եանմըշ օլան վիճուտը պիր գալ բաշավրա բարշալարըյլա
մէսթուր պուլունըյօրտու. գօլլարը արասընտա տախի ու-
ֆագ պիր չօճուգ թուլմագտա օլուպ, քէմալը մուհապ-
պէթլէ պաղըրնա պասմագտա վէ հէօնկիւր հէօնկիւր աղ-
լամագտա ըտը: Պիր ազ սօնրա, չօճուղըն եիւզիւնիւ իւշ
տէֆա պուս իտիպ. « Պարի սէն բէտէրին կիպի պէտպախթ
օլմայասըն » տէյէրէք կէօլէ աթտը: Չօճուգ իսէ աճը աճը
հայգըրարագ սուլըն իշինտէ նապէտիտ օլտու. գամըշար
արասընտա կիզլէնմիշ օլան թիմսահլար (կոկորդիլոս), չ-
ճուղըն պու ավագէսինի իշիտիր իշիթմէզ, տէրհալ կէօլէ
աթըլտըլար... Պիրատէրլէր, պուրատա վալիտէլէր, էվ-
լատլարընըն միւսթագ պէլտէ տիւշար օլաճագլարը սէֆալէ-
թի նագարը տըգգաթա ալարագ վէ ճիկէրբարէլէրինի ա-
ճըյարագ թէլէֆ իտէյօրլար. պինաէն ալէյհ, Ծիլլէ Է-յէ
պու մէմլէքէթտէ խայլը թէրագգը իտէճէք տիր:

Ձէնճի. - Պու սապահ, պիր սիյահ քէօլէյի գըրպան
իլէ էօլտիւրէճէք տէրէճէտէ տէօլտիւքլէրի սըրատա, Պա-
թավիատա թաճիրլիք իտէն պիր քիւշիւք իսթիեար շէհրէ
կիթմէք իւզրէ քէօյտէքի խանէսինտէն կէլիյօրտու. մէր-
գուլ իսթիեար, թախթըրէվանը տէրունինտէն գայտսըզ

պիւր սուրէթ տէ հայրըմը զաւմը զուպ, իբի կէնճ զըզ
ճըղաղըն թալթիֆթիթը մահգուհանէսիյլէ նէէեապ օլմագ-
տա խոթի, Պու. առէմին հարէմիյի, էպէվէ յիինին քէմայը
ֆագը ու սէֆայէթլէրինտէն, հաշի սաթմը զաւրգլարը
պու. կիպի զըղլարյա մայումալ տըր, Վիւ չիւք իխթիեար
ըլա իբի կէնճ գըղճըղապըն օթուրմը զաւրգլարը թախթը
րէվան, կէնճ վէ պաղուլու օն իբի նէֆէր տէլիղանը
թարաֆընտան հագլ իտիլմէքտէ խոթի, Պիրա'տէրլէր, պու-
րատա էօյլէ վալիտէլէր վար տըր քի, ֆագը ու զարուրէթ
սէպէպիյլէ գըղլարընը սաթըյօրլար, վէ էօյլէ պէտ-
պախթ էսիրլէր մէվճու տըր քի, գըրպաճ տարպէլէրի
սաթըլտա հէյաք օլույօրլար, հաթթա պիւ թաղըմ' ա-
տէմլէր տէ մէշհուտ տըր քի, սախի հէմճինպէրինի եիւք
հայլանը կիպի սիւրմէրտէ տիրլէր, պինաէն — էյ, Յիւ
էյ, պու մէմլէքէթ տէ խայլը թէրագ գը իտէճէք տիր,

Ֆարէնկա. — Խայրընդ պու մէմլէքէթ տէ տէյլէ, իյ-
լա մէղալիմ' ու թէհատոյիյաթ, սէֆայէթ ու զարուրէթ,
ֆէսատը ախլագ ու էսարէթ կիպի շէյլէրին պուլընտըլը
հէր պիւր մահալտէ թէրագ գը իտէճէք տիր, . . .

Հինալի. — Գաշագ ճը Մահալըն նասիհաթը վէճհ իւզրէ,
Ալլահ վէրէ տէ ճալմայը տախի արամըղա ալմաղա վէ ճէ-
միյեթթիմիզէ իտխալ իթմէյէ մուվսոֆֆագ օլտա խոթի, օ
գէման ճալմայա կէլմէմիզ իբի ճիհէթլէ ֆախտէլի օլմուշ
օլուր, շուքի պուրատան մուֆարագաթ իթմէղտէն էվ-
վէլ, ինսանյարտան նէֆրէթ իթմէյէ բէք շօգ սէպէպլէրի
պուլունան մէրգուլմ' ճէսուր տէլիղանըյը տախի, պիզիմ'
արամըղա ալմը շաճաղըզ,

Ֆարէնկա. — Ճալմա չիւտի պուրայա կէլէճէք . . . իւ-
տի հըսսիյեաթը ատալէթքեարանէսինի տահա զիյատէ
թահրիք ու թէհեիճ իթմէյէ շալըշալըմ,

Հինալի. — Բէտէրինին մագթուլէն վէֆաթընը, ագ-
րապասընըն գըլըճա գուրպան կիթմէսինի, քէնտիսինին

հապս ու թէ՛վզըՖ օյուռնմասընը իխթար իտէլիմ . . .

Պարէնկա . - Էվէթ թ , էվէթ թ . գալպինտէ զարազ ու
ատապէթ աթէշի պիր տէֆա ալէվէնինճէ , պիզլլէ նա-
սըլ իլթիհագ իտէճէ, ինի կէօրէճէքսինիղ . . .

Ձէնտ տագըգատան պէրու մի թէֆէքքիրանէ պիր
սուրէթտէ սաքիթ տուրմըչ օլան Ձէնճի , պիրտէն պիրէ
քէլամա աղազլէ տէտի քի .

— Պիրատէրլէր . . . էկէր գաչագճը Մահալ պիզի
ալտաթաճագ օյուրսա . . .

Հինտլի . - (Հէման տա դազապնաք պիր թափր րլա .)
Մահալ մը . . . քէնտի սէֆինէսինտէ պիզի մուհաֆաղա
իթմիշ վէ Հինտիսթանտան ֆիրարլմըզը թէհիլ էլլէմիշ
օլտըզը հալտէ , պէօլլէ պիր շէյ եարապիլիբ մի . խալլը
տօսթուժ , խալլը պէօլլէ շէյ եարմաղ վէ եարամաղ . հաթ-
թա գարիպէն քէնտի զօմանտասը թահթընա կիրէճէք օ-
լան կօէլէթ կէմիսիլլէ պիզի Պոմպայ շէհրինէ կէթթէրմ-
լէճէք մի տիր . շէհրի մէզքիւրտէ իսէ Աֆրիգայա , էվ-
րօբայա վէ Ամէրիգայա կիտէճէք սէֆինէլէր պուլապիլէ-
ճէյիղ :

Պարէնկա . - Մահալ պիզի հիւքիւմէթէ թէսլիմ ի-
տէրսէ էլինէ նէ կէշէր . պիլմէ՛ղ մի քի , պէօլլէ պիր թէ-
շէպպիւստէ պուլուռնաճագ օլսա , Պոհվանի էվլատընըն
բէշէի ինթիգամընտան գուրթուլամաղ :

Չէնճի . - Մահալ ճալմայը պիր թագըմ հէյէ ու
տէսաիսլէ ալտաթարագ պու ագչամ պուրայա կէօնտէր-
մէքլիլի վատ իթմէտի մի . . . պու տէլիգանլը պիր տէֆա
արամըզա կիրինճէ . . . ճէմիլեթիմիլլէ տախիլ օլմաղա
մէհպուր օլաճագ տըր :

Պարէնկա . - էյի ամմա . & Մալայա էմի իտինիղ տէ
ճալմանըն Աթուրասընա կիտիպ , ույգուտա իլէն իշէրիլլէ
կիրսին վէ մէրգուժը էօլտիւրէճէք եէրտէ գօլուռնա Պոհ-
վանինին իսմինի չըզսըն . & տէյէն տէ եինէ գաչագճը Մա-

հալ տէյի՛լ մի իտի. ճալմա պու մուամէլէմիգտէն, գարըն. տաշլարըմըզըն նէ տէրէճէ ճէսարէթ, մէհարէթ վէ իթաաթ սահիպի օլտըզլարընը միւլահազա իտէրէք, պէօյլէ ատէմէլէրտէն նէլէ բուսթլապիլէճէյինի, վէ նէ տէրէճէ գօրգմազ լազըմ կէլէճէյինի տէրհալ քէստիրէճէք տիր Իմտի, կէրէք հայլէթ վէ կէրէք տէհշէթ սաիգաըլլա պիգիլլէ իլթիհազ իթմէյէ մէճպուր օլաճազ տըր:

Զէնճի. - Ճալմա, իսսանյարտան նէֆրէթ իտէճէք պին տիրլիւ սէպէպլէրի պուլընմասընա րադմէն, ճէմիյ-եէթիմիզէ տախիլ օլմազ իսթէմէզսէ . . . :

Ֆարէնկա. - (Թէհտիտքեարանէ պիր թավր րլա .)
Ո գէման Պուշվանի անըն պախիթընը տախի թային իտէ-ճէք տիր. պէն պու պապտէ եաբաճաղըմը գարարաշ-տըրմըշըմ տըր . . . :

Զէնճի. - Լաքին Մալայ՝ ճալմայը ույգուսընտա պաս. տըրապիլէճէք մի պազալըմ . . . :

Ֆարէնկա. - Շիւպհէսիզ. տիւնեատա Մալայ գատար ճէսուր, չէվիք, վէ մահիր պիր ատէմ թէսավիուր օլը-նապիլիբ մի Պու տէլի գանլը պիր տէֆա տա, եավրուսընը էմզիրմէքտէ օլան պիր սիյահ բարսըն ինինէ կիրիպ, վա-լիտէսինի էօլաիրմիւ, վէ եավրուսընը տախի աշըրըպ մուախխարէն Լվրօբալը պիր գաբուտանա սաթմըշ տըր:

Պու էսնատէ Հիւայի, կիճէնին վէ օլմանյարըն սիւքի-նէթի ֆէվզ էյ ատէսի արասընտա դալիպ պիր սէտա էնթ-Պշ օլտըղընտան, էթրաֆա գուլազ վէրէրէք:

— Մալայ մուվաֆֆազ օլմուշ. - տէյու հայգրըտը:

Զէնճի. - (Բէզալիք գուլազ վէրէրէք.) Էվվէթ, էվ-վէթ. պու սէտա՝ ազ պապա գուշընըն շիքեարընը եա-գալայըպ կէօթիւրիւր իքն չըգարտըղը սէտա տըր. գա-րընտաշլարըմըզ պու իշարէթլէ շիքեարլարընը եագալա-մըշ օլտըզլարընը իյմա իտէրլէր:

Զէնճի պու սէօզիւնիւ հէնուզ պիթիւրմիշ իքէն, Մա-

լայ գույնակալն իշխելոյն կիրտի . մէրդում տրաճա րէնկի վէ բամալ գտան մամուլ պէտլի . պիր մամլոյն պիրիւն . միշ իտի .

Ձենճի . մէրդում կէօրիւնճէ , էնտիշէ վէ վէսվէսէ լի մուլին պիր սէտա իլէ .

— Եւ Եաբաթն պաղապրմ , մուվաֆֆաղ օլտուն մի . տէյու սօրտու :

Մալայ . - (Մալլուրսանէ պիր սուրէթաէ .) Ճալմա , էօմրի օլտրդճա **ՅԻՔ** Է-յէ նիշանէսին իմաշրեաճաղ տրու լլճուբասընա դատար վասըլ օլմաղ իշուն . . . Եօլլումն ի . զէրինաէ պուլընա . պիր տէլի գանլըյը Պոհվանիյէ գուրպան իթմէյէ մէճպուր օլտում . մէրդումըն ճաշընը տա . իսի լլճուբա գուրպինտէ չալը չըրբըլար արասընտա կիզէտիմ . . . Լարին ճալմա . . . պիրիմ ալամէթի մախտու . սէմիղի շու սաաթտա համիլ պուլլըմաղ տա տրու . Գա . չազճը Մահալ պու իսուսուսը էն Էվվէյ տույմըչ :

Հինտլի . - (Մալայըն մէհարէթինտէն մի թէհայեիր օլարաղ .) Էյ Ճալմա ույդուտան ույսնմաուր մի . . .

Մալայ . - (Բէմալը սիւքիւնէթլէ .) Եւ կէզէր . էկէր ույանմըչ օլտա իտի . պէնի շիմտիյէ դատար չօղտան ճէ . հէննէմէ կէճտէրիլ իտի . . . զիրա քէնտի հայաթընա դաստ իթմէմէյէ մէճպուր րտրմ :

Ֆարէնկա . - Էվվէթ . տօղրու տըր . անըն հայաթը մէմաթընտան տահա զիյատէ պիղէ ֆախաէլի տիլ . (Մալայա մի թէվէճճիհէն .) Պիրատէր , սէն , **ՅԻՔ** Է-յէ ույուրընա հայաթընը թէհիքէյէ գոյարաղ . տիւնքի կիւն պիրիմ Եաբաթըյըմըղ վէ Եաբըն տախի Եաբաթաղըմըղ շէյի Եաբմըչ օլտուն . . . Պու կիւն իթաաթ իտէրսէն . պաշղա պիր կիւն տէ էմի իտէճէքսին :

Մալայ . - Հէթիմիղ տէ Պոհվանինին Էվլատըյըղ . պաշղա Եաբաթաղ պիր շէյ վիսր մի . էմի իտինիլ . իճրասընա հազըրըմ :

Մալայ , պու սէօղլէրի սէօղլէտիյի սըրատա , Եիւղիւնիւ գույնակնին գաբուսընա տօղրու շէվիւմիշ օլտըղընտան , պիրտէն պիրէ Եալաշ սէտա իլէ .

— Իշթէ Ճալմա կէլիյօր . . . գույնակնին գաբուսընա թէգարրուպ իտիյօր . . . Մահալ պիրի ալտաթմամըչ . տէտի :

Ֆարէնկա . - Կէլիյօր մի . . . Էօյլէ իսէ պէնի շիմտիլի կէօրմէսին . սիղ քէնտիսինի իղնա իթմէյէ չալըչընըղ . . . էկէր րուի իղա կէօթէրմէզսէ . . . էկէր մուխալէֆէթ իտէրսէ . . . օ հալտէ պէն Եաբաթաղըմը պիրիլիմ . - **ԵՎԵՐԷ** գույնակնին գաբանըղ պիր քէօլէսինտէ , պիր հասըրբարչաուր ալթընտա սաղլանտը :

Մէլէզ Ֆարէնկա , պու սէօղլէրի պիթիլիպ հասըրըն ալթընա հէնուղ կիրմիշ **ԷՔԷՆ** , Ճալմա գույնակնին գաբուսընա Եանաչտը :

Ճալմա , պու պէտ շէհրէ վէ հէյպէթլի **ԵԱԷՄԷՐԻ** կէօրիւր կէօրմէզ . տիւչաը հայրէթ վէ էնտիշէ օլարաղ . պիր գաշ աաւրմ կէրիլտի . Պիչարէ տէլիգանը , պու իւշ չախտըն **ՄԱԷԷԷԷԷ** Եանի **ԳՈՇԷԷԷ** Ֆըրգասընա **ՄԷՆԱԷԷ** պիր թաղըմ ճանիլէրտէն իպարէթ օլտըղըն պիլմէտիլի . վէ ֆաղաթ պու մէմէքէթտէ մի սաֆիրխանէ պուլըմաուրըղընտան , Եօլլույար կիճէլէրի Եալ չատրու ալթընտա վէ Եալ րասթ կէլտիլէրի խարապալար տէրունինտէ կէչիտիքիլիսին տույմըչ օլտըղը **ԵԻՆԷԹԷ** , պիր աղ **ԵԷԷԷԷ** իթմինա . իտիպ . իլէրիյէ տօղրու պիր աաւրմ աթտը :

Իպլիտաի Էմրտէ կիրիֆթար օլտըղը հայրէթ ու վէսվէսէ կէչինճէ , պու աաւրմէրտէն պիրինին թունճ րէնկին . տէրի շէհրէսինտէն վէ Էսվապընտան Հինտլի օլտըղընը անլայարաղ , անա իիթապէն Հինտ իսանըյըլ :

— Պուրստա պիր Էվրօբալը . . . պիր Ֆրանսըղ **ԵԷԷԷԷ** պէրլէյէճէքտի . . . աճապա նէրէտէ . - տէյու սօրտու :

Հինտլի , աալա թէրէտտիւտ իթմէքսիլին :

Ճալմա . - Խայր , պէնիմ սիզէ իհթիեանքում օլմատը .
ղը կիպի , սիզին տէ պանա իհթիեանքընըզ եօզ տուր

Հինտլի . - Քիմ պիլիր :

Ճալմա . - Պէն . . . պիլիրիմ

Հինտլի . - Խանրլը յօրսուն . . . Խնկիլիզլէր բէտէրքի
էօլտիւրտիւլէր . . . բէտէրին հիւքմտար ըտը տէյիլ մի . . .
սէնի էսիր կիպի հապս իթտիլէր . . . օլանճա վարիլէթինի
տէ դապլթ իյլէտիլէր . . . էլինտէ շիմոի ճէ գալտը

Պու խաթըրէի բէտէրպախշա իւզէրինէ ճալմանն շէհ-
րէսի սօլտու . պիլիւն վիճուտը տիթրէմէքտէ վէ տու-
տաղլարընտա տախի տճը պիլի թէպէսսիւմ նիւմայան օլ-
մաղտա ըտը :

Հինտլի սէօզիւնտէ շու եօլտա տէվամ իյլէտի .

— Բէտէրին ատիլ , գահրաման պիլի հիւքմտար վէ
թէպաասընըն սէվկիլիսի իտի . քէնտիսինի Բէ-
տիլ տէյու եատ իտէլիլէր իտիքի , պու յագապա պի հազ-
զին շայէսթէ օլմուշտը . . . Լիմտի , բէտէրինէ իտիլէն ճէվր
ու գուլմը ինթիգամընը մը պըրազաճագսըն . . . գալպին-
տէ ալէվիլէնմիշ օլան դարազ վէ ատալէթ աթէշի սէօ-
նիւպ մահվ մը օլաճագ :

Ճալմա . - Պէնիմ բէտէրիմ մուհարէպէ մէյտանընտա
էօլտիւ . պէն էսնաի մուհարէպէտէ Խնկիլիզլէրտէն չօղը-
նը թէլէթ իտէրէք անըն ինթիգամընը ալտըմ . . . Շի-
տի բէտէրիմին մագամընա գաիմ օլմըշ օլան վէ անըն ուղ-
րունա մուհարէպէ իթմիշ պուլընան ատէմ պանա տէտի
քի , բէտէրիմին մէմլէքէթինի էլէ կէշիրմէք իշուն Խնկիլիզ-
լէրլէ ուղրաշմագ պունտան պէօլլէ տիվանէլիք սալըլըր :

Պունտան պաշգա Խնկիլիզլէր պէնի սալը վէրտիքլէրի զէ-
ման , պիր տահա Հինտիսթան թօքրաղընա այագ պաս-
մայաճաղըմը եէմին իթմիշ օլտըղըմտան , պու եէթնի աս-
լա նագզ իթմէմ վէ իտէմէմ :

Հինտլի . - Ճագաթ սէնի բէրիշան իտէնլէր , էսիր կի-

— Արատրդընը Ֆրանսըդ տահա կէլմէտի . ֆազաթ շիմտի նէրէտէ իսէ կէլիւ . - ճէվապընը վէլտի :

Հինտլի . Ճալմայր տուղաղա տիւշիւրմէք իշոււն Սա . հայրն գուլանմըշ օլտրդր թէտպիլի տէլիգ անլընըն սիւա . ինտէն անլայարագ , պու սայէտէ միւմլինի մէրթէպէ վազթ գազանմագ իսթէմէքտէ իտի :

Ճալմա իսէ թէրքադ քէլամու աղագլէ .

— Սէն պու Ֆրանսըդը թանրյօր մըսըն . - տէյու սօր . տու :

Հինտլի . - Պուրատու պուլընմամըզը սիզէ իթտիլի կի . պի պիզէ տէ թավսիյէ իյլէտի . իմտի պիզ տէ քէնտիսինի պէքլիյօրըզ :

Ճալմա . - (Կէթտիքճէ հայրէթի արթարագ .) 'նէ' սէ . պէպուտէն տօլայլը . . . :

Հինտլի . - Պուրայա կէլիլսէ , անլարսընըզ . . . :

Ճալմա . - Պուրատա պուլընմամըզը ժէնէրալ Որմոն մը թավսիյէ իյլէտի :

Հինտլի . - Էվվէթ , ժէնէրալ Որմոն թավսիյէ իյլէտի . - տէտի :

Հինտլինին պու ճէվապը իւզէրինէ գուլիպէ տէրունի . նի պիւր տագրգաճըզ սիւքիւթ իսթիլա իյլէտի :

Ճալմա , ատէթա մուամմա նէվինտէն օլան պու վա . գըաի զարիպէյի հայլ ու իյզահ իթմէյէ շայլըմագտա ըտր ըսա տա , հիշ պիւր մանա պուլամամագտա ըտր :

Պու սրրատա , իքի Պօղըճընըն սիւր սիւքիւթի միւ . քէտտէրանէ իյէ պիւրի պիւրինէ պագըչմագտա օլտրդլարընը Ճալմա կէօրմիւշ օլտրդընտան , պու խուսուս տահա գի . յատէ վէսվէսէ վէ թէաճճիւպինի մուճիպ օլուպ , չիւպ . հէլի պիւր թավը ըլա Հինտլիյէ խիթապէն .

— Էյ սիզ քիմ սինիզ . - տէյու սիւալ իթտի :

Հինտլի . - Պիւլ քիմ միլիզ . էկէր սէն պիզիմ օլմագ իսթէրսէն . . . պիզ տէ սէնին իզ . . . :

պի հապտարտա շիւրի տէնէր . վէ բէտէրինի գաթի ու թէլէֆ իյլէյէնէր . . . խնամ տէյիլ մի տիւղէր . իմտի պաշգա ինսանլարտան ինթիգամլըն ալապիլիրսին . . . նէ օյուր . . . ատավէթինին ավէչի սախի ինսանլար իւղէրինէ տէօքիւսին վէ անլէրի մահվ ու պէրպատ իյլէսին .

Ճալմա . - Ինսանլարտան ինթիգամլ ալմաղա պէնի թէչվիգ իտիյօյսըն ամմա , սէնին տէ ինսան օյտրղընը ու նուտր յօր միսըն . . .

Հինտլի . - Պէն վէ գարընտաշլարըմ ինսանլարըն քեաֆֆէսինէ ֆաիգ իգ . . . Պիգ սախի ինսանլար իչուն , օրմանլար արասընտա վահշի հայվանլարը թաղիպ իտէն ավճըլար մէսապէսինտէ իգ . . . Սէն տէ պիլիմ կիպի ինսանլարըն քեաֆֆէսինէ ֆաիգ օլմաղ իսթէր միսին . հագղընտա իսիլմիչ օլան սուի մուամէլաթըն ինթիգամլըն ալմաղ վէ գալպինտէքի հրասիյեաթըն զարագընարանէյի պիր կէօնա միւհագաթա տիւշար օլմաղ սըղըն մէվզըի ֆիլիէ գօյմաղ իսթէր միսին .

Ղալմա . - Սէնին սէօղլէրին կիթտիքէ անլաշըլմաղ օլըյօր . պէնիմ գալպիմտէ քին ու դարագ , պուղղ ու ատավէթ տէնիլէն շէյլէրին էսէրի պիլէ եօգ տուր . էկէր տիւշմէնիմ պանա լալըղ պիր քիմսէ իսէ , գրզըլ գանլարըմ ազընճայա գատար անընլա բէնշէլէշիրիմ . լալըղ տէյիլ իսէ , իսթիհգար իտէրիմ . . . Պինապէրին , նէ ճէսուրլար վէ ճէ տէ գօրգագլար ալէյհինտէ պիր կէօնա զո ու զարագըմ եօգ տըր . - տէտի .

Պու էսնատէ Զէնճի , պիր հարէքէթի սէրիս իճրասըլլա գարուլը կէօսթէրէրէք .

— Ահ , թութուլտո՛ւք . . . իշիմիզ պիթտի . - տէյու հայգըրտը .

Ճալմա վէ Հինտլի իսէ , մուհավէրէ իտէ իտէ գարու էօնիւնտէն ուղագլաշմըշ , վէ գուլիպէնին պիր քէօշէսինէ գատար կէլմիշ իտիլէր .

Օ վագթա գատար Ճալմայա կէօրիւնմէմիշ օլան նա . բէնկա , Զէնճին հայգըրընը իշիտիր իշիթմէզ , հասրը բարչասընը պիր եանա ֆըրլաթըպ սըլրատը վէ խանշէրինի էլինէ ալըպ , պիր համլատա գուտուրմուշ պիր գարլան կիպի տըշարըյա ֆըրլանտը . նալէհան , պիր ասքէր գօրտօնընըն քէմալը իհթիեաթլա քէնտիսինէ տօղրու իլէրիլմէքտէ օլտրղընը կէօրիւնճէ , անլէրտէն պիրինէ միւհիլք պիր տարպէ ինտիրիպ եէրէ սէրտիքտէն , վէ տիկէր իքի նէֆէրի տահա տէվիրտիքտէն սօնրա , խարապալար արասընտա նապէտիտ օլտու .

Գաթիլի մէրգում , պու հարէքէթի քիւսթախանէսինի օ տէրէճէ սիւրաթլա իճրա իթմիշ իտի քի , Ճալմա՝ Զէնճին պաղըրմասընըն սէպէպինի անլամագ իչուն արգասընա տէօնտիւլիւ սըրասա , մէրգում չօյտան նապէտիտ օլմուշ ըտը .

Օ էսնատէ Ճալմա իլէ Պօղընըլար , ասքէրլէրին՝ գուլիպէ էօնիւնտէ տուրմըշ օլտըղլարը հալտէ , թիւֆէնքլէրինին ուճընը քէնտիլէրինէ թէվճիհ իթմիշ օլտըղլարընը , վէ պաղըլարը տախի Ֆարէնկանըն արգասը սըրա գօշուշմագտա պուլընտըղլարընը կէօրտիւլէր .

Զէնճի , Մալայ վէ Հինտլի , մուգավէմէթ իթմէք տալրէի իմքեան խարիճինտէ օլտըղընը անլայարագ , ալէլ աճէլէ պիր գաշ սէօզ թէաթի իթտիքտէն սօնրա , ասքէրլէրին էքէրինտէ պուլընան իրլէրէ տօղրու գօլլարընը ուղաթտըլար .

Պու սըրատա , միւֆրէզէի մէքթիւրէյէ գամնտա իտէն Հօյլանտայր եիւզ պաշը գալպէտէն իլէրիլէ կիրտի .

Իւշ Ֆանսէկարը սըզըլ սըգըյա պաղլամագտա օլան ասաքիւրէ Ճալմայը տախի կէօսթէրէրէք .

— Պուընը ունութտընըզ մը . - տէտի .

Իխթիեար պիր չավուշ . - Հէր քէս նէօպէթիլլէ , է-

Ֆէնտիմ՝ անըն տու սրբասր . կէլիր , անը տա պաղլայաճա-
ղըղ . - տէյու . ճէվապ վէրտի :

Ճալմա իսէ , հայրէթ վէ թէաճճիւ պինտէն թաշ քէ-
սիրմիշ դալմիշ օլուպ , էթրափրնտա կիւղէրան իտէն հա-
լէրտէն հիշ պիր շէյ անլայտամադ տա ըտը . հալ սու քի
շափուշ իյէ իքի տաքէրին՝ էլլէրինտէ իրլէր պուլընտը-
ղը հալտէ , քէնտիսինէ տօղրու կէլմէքտէ օլտըղլարը-
նը կէօրիւնճէ , քէմալը իքշմ ու դապասլա անլէրի եիթի-
վէրտի վէ քէնտիսի տէ գաքույա տօղրու իլէրիլէմէյէ
պաղլատը . եիւղ պաշը գաքուներն էօնիւնտէ պուլունը-
յօրտու :

Ասքէրլէր , ճալմանըն տաիսի էօթէքիլէր կիսլի արղը
թէսլիմիլէթ իտէճէյինի զանն իթմէքտէ օլտըղլարընտան ,
պու մուխայէֆէթի կէօրտիւքլէրինտէ Ֆէվզ էյ տտէ միւ-
թէաճճիւպ օլաըլար , վէ Վաճա-Սինկին օղլընըն սըֆաթըն-
տաքի վաղար ու նէճապէթ քէնտիլէրինի պիլա իիթիւար
տիւշարը հայրէթ իտիպ պիր դաշ ատըմ՝ դատար կէրիլէ
շէքիլտիլէր :

Ճալմա , Հօլլանտանըն Հինտիսթտն միսթէմլէքեա-
թընտա միւտտէթի մէտիտէտէն պէրու խըտմէթ իթմիշ
օլուպ , Հինտ լիսանընա էքէյիճէ աշնա պուլընտան եիւղ պա-
շըյա խիթապէն .

— Նէ՛ իշուն օղէնի պու տտէմլէր կիսլի պաղլամադ
իսթէյօրսընըղ . - տէտի :

Եիւղ պաշը . - Նէ՛ իշուն մը պաղլամադ իսթէյօրըղ .
սէնի ալլադ սէնի , պու տէհշէթլի գաթիլլէր կիրուհը-
նա սէնինտէ իշթիրադըն պուլընտըղը իշուն , տէլտաշմ
մը շիմտի . (Մայէթիլտէքի տաքէրլէրէ խիթապէն Հօլ-
լանտա լիսանըլլա .) Սիւղ տէ պու շաքղընտան դօրգըյօր
միսընըղ , պաղլաոանը՞ղ ա՛ . պաշղա պիր իք տէ օղլանըն
սըղընճայա գատար , պիլէքլէրլինին իքինի էյիճէ սը-
ղընըղ :

Ճալմա . - (Եիւղ պաշրներն հայրէթինի մուծիպ օլա-
ճաղ պիր վաղար վէ ֆիւթուրաղ պիր չէհրէ իլէ .) Եանը-
լըյօլարերդ , էֆէնտիմ . պէնիմ պուրայա կէլտիյիմ անճաղ
պիր չարեէք սաւաթ օլաու . . . պու տտէմէրի ապա թա-
նրմամ . . . պէն պուրտուտ պիր ֆիրանաղ պուլմաղ իւմի-
տիյլէ կէլմիչիմ տիր :

Եիւղ պաշը . - Մճալի պ . . . սէն տէ պունյար կիպի
ֆանսէկար տէյիլ միսին , պու դույրուզլու եալանը քի-
մէ՝ ևու թորրաճաղ սըն :

Ճալմա . - Աման եա՝ Բապպի . . . պունյար ֆանսէ-
կար մը . . . Պօղրճը՝ մը տրրլար . . . :

Ճալմա , պու սէօղլէրի օ դատար սաֆտիլանէ պիր
տէհչէթլէ իրատ իյլէմիչ խտիքի , եիւղ պաշը՝ Գաճա-Սիւն-
կին օղլընը պաղլամաղ իւզլէ թէքրար իլէրիլէմէքտէ օլան
աւքէրլէրի պիր իշաքէթլէ տուրտրթաղ :

Ճալմա իսէ իֆատէսինէ չու ևօլտա տէվամ՝ իյլէտի .

— Պու տտէմէր օ տէհչէթլի ճէմիլնէթին էքքանըն-
տան օլտրդլարը հալտէ , պէնի տէ աւլէքէ չէրիլի թէս-
մէթ տուտ իտինօրսընրդ հա՛ . . . էօյլէ իսէ արթըղ միւս-
թէրիհ օլտում :

Գաճա-Սիւնկին օղլու պու սօն սէօղլէրի իրատ իթ-
տիլի սրրատա , միւսթէհչէթլանէ պիր թէսլէսսիւմլէ ա-
մուզլարընը դալտըրլու :

Եիւղ պաշը . - Եալընըղ միւսթէրիհ օլտում տէմէք
քիֆտյէթ իթմէղ . պիղէ վէրիլմիչ օլան մալիւմսթ սայէ-
սիւտէ , ֆանսէկարլալը նէ կիպի ալամէթլէրլէ թանըեա-
ճաղլմիլըղ պիլիօրըղ :

Ճալմա . - Թէքրար իտէրիմ քի , պէն պու մէքրուհ
դաթիլլէրտէն սօն տէրէճէ նէֆրէթ իտէրիմ . . . պուրայա
կէլտիյիմին սէսլէսլի իսէ . . . :

Ձէնճի՝ Ճալմանըն սէօղլինիւ քէսէրէք , պիր մէսէր-
րէթի վահչիյանէ իլէ Եիւղ պաշըյա խիթապէն .

— Լեֆէնտիմ, սէօյլէտիյինիզ բէք տօղրու տըր. Յիւլէ
Խոյն էվլատլարը, թէնյէրինտէ նագչ իտիւմիչ օլան պիր
ալամէթի ֆարիգա սայէսինտէ պիրի պիրինի թանըլար
. . . Պիրիմ' սօն սաաթըմըզ կէլմիչ շաթմըչ օլտըղըն.
տան, պօյնըմըզը իբէ թէսլիմ' իտէճէյիմիզի պիրիւրըզ. . .
Յիւլէ Խոյն խըտմէթ իթմէյէնլէրին պօյնընը պիզ տէ չօգ
տէֆալար քէմէնտլէ սըզմըչըզ տըր. . . Էվլէլի էմլտէ
պիրիմ' գօլըմըզա, վէ պատէհու պու տէլիզանլընըն գօ-
լընա պագ. - տէտի:

Եիւզ պաշը պու սէօլլէրին մանասընը էյիճէ իհա.
թա իտէմէյէրէք, ճալմայա միւթէվէճճիհէն.

— Շիմտի թահգիզ իտէճէյիմիզ վէճհէ, էկէր Զէն-
ճինին տէտիյի կիպի գօլընտա օ ալամէթի մախսուսէ-
յի համիլ տէյիլ իսէն, էկէր պուրատա պուլընտըղընըն
էսպապընը գանաաթ հասըլ իթտիւթէճէք սուրէթտէ իյ-
զահ իտէպիլէճէք օլուրսան, իքի սաաթա վարմագ-
տան էվլէլ սէպիյին թախլիյէ օլունաճագ տըր. -
տէտի:

Զէնճի. - (Թէքրար եիւզ պաշըյա խիթապէն.) Պէ-
նիմ տէտիյիմի անլայամատընըզ էֆէնտիմ. . . տէմէք իս-
թիյօրըմ քի բրէնա ճալմա տախի պիրիմ' ֆըրգամըզա մէն-
սուպ տըր. հաթթա սօլ գօլընտա Պոհվանինին իսմի նագչ
Խիւլմիչ տիր. . .

Մալայ. - Էվլէթ, օ տա պիրիմ' կիպի Յիւլէ Խոյն էվ-
լատընտան տըր:

Հինտլի. - Խանի պիրիմ' կիպի Պանսէկար տըր. . .

Խապիսանը մէրգուման, ճալմա՝ քէնտիլէրինին Պօ-
ղըճըլար ֆըրգասընա մէնսուպ օլտըզլարընը իշթ-
զէման, տէհչէթ ու նէֆրէթ կէօսթէրմիչ օլտըղընտան
էօֆրէլէնէրէք, Քաճա-Սինկին օղլու տախի քէնտի ճէմիլ-
եթլէրինտէն իտույինի ինանտըրմագլըղը պէօյիւք պիր
շէրէֆ ու սաատէթ ատտ իթմէքտէ իտիլէր:

Եիւզ պաշը Պօղըճըլարըն իթմինանպախ սէօլլէրին.
տէն գանի օլարագ, ճալմայա խիթապէն.

— Տէ պագալըմ, պունյարա՝ նէ ճէվապ վէրէճէք
սին. - տէտի:

Քաճա Սինկին օղլու, իսթիհզաքեարանէ պիր սու-
րէթտէ ումուզլարընը գալտըրտը, վէ սաղ էլիյլ տէ ան-
թէրիսինին ուզուն վէ կէնիչ գօլլարընը եօգարըյա սը-
ղայարագ սօլ գօլունը աշըպ կէօսթէրտի:

Եիւզ պաշը գօլընըն իւզէրինէ տըզգաթլը պիր նա-
զար սալտըրտըղընտա.

— Պու նէ՝ քիւսթախլըզ. - տէյու հայգըրտը:

Պիլ հագըգա, պիլէյինին տիկէր թարաֆընտա, գան
տամարընըն պիր ազ աշաղըսընտա, գօյու գըրմըզը պիր
րէնկտէ վէ Հինտ հուրուֆաթըյա Պոհվանինին իսմի եա-
ղըմըչ ըտը:

Եիւզ պաշը պունը կէօրիւնճէ Մալայըն եանընա գօյ-
տը վէ անըն գօլընտա տախի այնը իսմի վէ այնը ալամէթ-
լէրի եաղըլմըչ պուլտու. պունընլա տա իքթիֆա իթմէ-
յիպ, Զէնճինին վէ Հինտինին գօլլարընը տա մուայէնէ իյ-
լէտի իսէ տէ, այնը հուրուֆաթ վէ ալաիմի անլէրին տա-
խի համիլ օլտըզլարընը կէօրիւնճէ արթըզ հիչ չիւպհէսի
գալմատը:

Պունըն իւզէրինէ քէմալը հիտտէթ ու զազապլա ճալ-
մայա տօղրու իլէրիլէյէրէք.

— Ալշագ, սէն արգատաշլարընտան տահա զիյատէ
մուճիպի տէհչէթ պիր գաթիլ իմիչսին, (Աքէրլէրէ խի-
թապէն.) Շու շաքընը տա հայասըզ պիր ճանի միսիլու
պաղլայընըզ, էվլէթ, պու էօյլէ պիր հայասըզ տըր քի,
մէզարընըն քէնարընտա պիլէ եալան սէօյլէյօր. լաքին
պիլմիչ օլսուն քի իտամ ճէզասը չօգ կէճիքմէյէճէք տիր.
- տէտի:

Ճալմա իսէ՝ տէհչէթ ու հայրէթին սօն տէրէճէսինէ

վարմը՝ օլուս , պիր դաշ տաղրդատուն պէրու , կէօղլէրինի
 դօլընտաքի հիքմէթի եաղըլարա տիքմիշ օլարըլնտուն , 'նէ'
 պիր սէօղ սէօղլէմէյէ վէ 'նէ' տէ պիր հարէքէթ իճրա իթ-
 մէյէ մուդթէտիր օլամայօրտու . զիհնինի պիր թաղըմ
 միյա հաղաթլա եօրմապտա վէ ֆաղաթ պու անյաշըրմազ
 վաղոնյա պիր մանաս պույամամաղտա բար :

Եիւզ պաշը միւթէհէվիլիրանէ պիր թավր իլէ թէք-
 բար ճալմայա խիթապէն :

— Պու իշարէթի տէ ինքեարա ճէսարէթ իտէպիլէ-
 ճէքմիսին . - տէյու սօրսու :

Ճալմա . - (Սէնուսիյնէթլէ պաշընր սալլայարադ .)
 կէօրաիյիմ շէյի նաւըլ ինքեար իտէպիլիրիմ . . . իշթէ
 . . . կէօղլամին էօնինտէ տուրմը . . . :

Եիւզ պաշը . - Պէրէքէթ վէրսին քի պու տէֆա ին-
 քեար իտէմէտին . (Սքէրլէրէ խիթապէն .) Պաղսանրդ ա'
 կերէ պուերն վէ կերէր աչգատաշլարընն իւղէրինէ իճ-
 բաի նաղարէթ իտինիլ . . . պուշլարտուն սիղ մէսույսընրդ
 պիլմի օլուն . . . :

Ճալմա , էթրաֆընտա ճէրէեան իտէն հալլէրի գալիպ
 պիր բույա դանն իտէրէք , հիւ պիր մուխայէֆէթ տէ պու-
 լընմադ սրզըն , քէնտիսինի պաղլայըրդ կէօթիւրմէյէթ
 թէհամմիւկիւղար օրտու : Եիւզ պաշը՝ մայէթինտէրի տաս-
 քիլին պիր դրամըյլա խարապալար տէրունիտէ փարէնկայը
 ուղուն միւտտէթ արատը բաա տա , թէհարիյեաթը վա-
 դրասը սէմէրէսիլ դալտը . խմոի պիր սուսթ սօնրա , քէ-
 տիտինտէն էվիլէլ 'նաթավիայա կիթմիշ օլուն Ճալմա իլէ Պօ-
 դրճըլարը պույմադ իւղրէ Պաթավիայա միւթէվէ ճճիշ օլտը
 . . . :

Պու վուդուաթ տան պիր դաշ սաաթ սօնրա , Ս. Ժօ-
 զիւէ Վան Տաէլ , Ս. Բօտէնէ խիթապէն եաղտըղը ուղուն
 լայիհայը պէր վէճհի աթի իւրմալ իյլէտի :

« . . . Ահվալ ու վուդուաթ էօյլէ պիր մէրքէղաէ ի-

Ի՞նչ, պաշտա տիրոյի. հարեքէթ իտէմէյ իտիմ. մա մաֆին հարեքէթի վաղորամ պէօյիւք պիր էյլիք մապա- պիրիտէ. քիչիւք պիր բէօթիւլիւք տիմէք տիր. եանի պէօյիւք պիր էյլիլիւք հասրլ իթմէք իչուն, ուֆաղ պիր ֆէնարղ իթմէք իճապ իթտի. իւչ գաթիլլէր բէնչէի ա- տալէթէ թէսլիմ օլունտրլար. ճալմանրն մուվագգաթէն հապս իտիլմէսի իսէ, քէնտի մասոււմիյէթ վէ պէրաէթի. նի տահա վիյատէ շաշատար պիր սուրէթտէ մէյտանա չըգարմագ տրր:

Երեսուս պաշտ զաշէթն նէգտինէ կիտէրէք պիրլիմ կէնճ բրէնս լէհինտէ պաղր սէօպլէր սէօյլէտիմ. տէտիմ քի. Երեսու տէհչէթի ճանիլէր պէնիմ սաշէմտէ բէնչէի հիւքիւ- մէթէ թէսլիմ իտիլմիչ օլտրղլարրնտան, շիմուիյէ գատար ստիւշար օլտրղլ ֆէլաքէթլէր վէ մութթասրֆ սլուլրնտրղլ Էվսաֆը ճէմիլէ վէ միւքէմմէլէ իլէ նազարը շէֆագաթը. Էնրղլ պիհաղ զին ճալիսլ օլան բրէնս ճալմանրն մասոււմիյէթ վէ պէրաէթինի դահիրէ չըգարմապա պէնիմ խաթրրիմ Էիչուն չարշմալրսրնրղ. նամուսրմ իւզէրինէ եէմի իտէ- րիմ քի. Չանտի խարապալարրնտա ֆանսէկարլար եէրլէշ- Էիչ օլտրղլարրնր խապէր վիրմէք իւզրէ տիւն ալէլ աճէ- Էլէ պուրայա կէլտիլիմ սրլատա, պիր միւտտէթտէն պէ- Էրու միւնասէպաթր տօսթանէտէ սլուլրնտրղլմ ժէնէրալ Վիմոնրն էվլատլղլը տալի անլէրլէ պիրիլա- Էճաղը ֆիլրրիմտէն պիլէ կէշմէղ իտի. Պինաէն ալէյհ, ճալ- Էմալը շու թէհլիքէլի վաղիլէթէ տիւշիւրմիւշ օլան էսրարը Էհէ հալտէ մէյտանա չըգարմաղլղրնրղ լաղլմ տրր. Էպէն, Ե տէլիլանլրնրն պէրաէթի զիմմէթի հագղրն- Էտա Ե տէրէճէ էմին իմ քի. քէնտիսի իչուն պիր ֆէնա- Էյլիլի մապէրէթ թալէպ իթմէքիլիլի բէվա կէօլմէմ. Էմիւմալիլէյհ էբէյիլէճէ ճէսարէթ վէ հայիլիլէթ սահիպի Էօլտրղլրնտան, ատալէթ մէյտանա չըղընճայա գատար, Էհապսխանէտէ պէքլէյէպիլէճէք տիր:

«Կէօրիւյօրսնըզ քի իֆատաթըմըն քեաֆֆէսի տէ հագըգաթը հալտէն իպարէթ տիր. պու սէօզլէրիմտէ գա. թան եալան եօգ տուր. զիրա տիւնեատա հիշ պիր քիմ սէ պուլընամագ քի, ճալմանըն մասուսիյեթինէ պէնիմ գատար դանի օլմըշ օլսուն»

«Վալի հագըգէթլէրի, իւմիտ իթտիյիմ՝ վէճհ իլէ, կէնճ րրէնսին մասուսիյեթի հագըգընտա մանէն քէնտիսի տա. խի գանի օլմըշ իտույինի վէ միւմաիլէյհ իլէ սօն տէրէնէ իհթիրամլա տալրանաճաղընը պէյաւն, վէ ֆագաթ հագ. գընտա վագը օլան իթհամըն պի էսաս օլտըղընը իսպաթ իթմէք, վէ նէ կիպի անլաշըմագ պիր ֆէլաքէթ սահգա. սըյլա մէգքիւր ալամէթ ճալմընըն գօլընտա չըղըլմըշ պու. լընտըղընը մէյտանա չըգարմագ պիլա մուհաքէմէ միւմ. քին օլամայաճաղընտան պահսլա, միւգթէզաի ատալէթին տախի իճրասը լագըմէտէն օլտըղընը ըթեան իյլէտի . . .»

«Մահքէմէի ատիյեթէյէ պու պապտէ մալիւմաթը սա. հիհա իթա իտէպիլէնէք եէկեանէ ատէմ գաշագճը Մա. հալ օլտըղընտան, մէրգուլ տախի պիր սաաթա գատար Գաթավիատան հարէքէթ իտէնէք վէ Ռօշէր վաբօրըյլա Մըսըրա միւթէվէճճիհ օլաճագ տըր»

«Դաշագճը Մահալ մէգքիւր վաբօրտա քիրալամըշ օլ. տըղըմ մէվըղըն սահիպի քէնտիսի իտույինի իսպաթ իշոււն, պէնիմ թարաֆըմտան գաբուտանա պիր մէքթուպճըք թէա. իմ իտէնէք, վէ պու ուզուն լայիհամը տախի մէրգուլ համիլ պուլընաճագ տըր, զիրա, Ռօշէր պիր սաաթա գա. տար հարէքէթ իտէնէք օլտըղընտան, Էփթօրայա կիւնէնէք մէքթուպլար տիւն ագշամտան թօրլանմըշ, վէ ֆագաթ պէն՝ մէքթուպլարըմը գաբամագտան էվվէլ, վալի իլէ պ. սապահ պիր տէֆա կէօրիւլմէք իսթէմիշիմ տիր»

«Իշթէ բրէնս ճալմա պիր այ գատար մէճպուրէն պուրատա գալաճագ, վէ Ռօշէր վաբօրըյլա հարէքէթ իթմէք ֆըրսաթընը էլտէն գաշըրտըգտան սօնրա, կէլէ-

ճէք շուպաթըն 13 իւնտէն էվվէլ ֆրանսատա պուլընա. պիլմէսի մատտէթէն միւմքինսիզ օլաճագ տըր»

«Կէօրիւյօրսնըզ քի . . . էմրինիզ մուճիպինճէ, եէ. տի իգթիտարըմտա պուլընան պիլ ճիւմլէ թէտապիր ու վէսաթիթի իթթիլսազ իտէրէք ալէլ տմեա հարէքէթ իթ. տիմ. թէտապիրի մէգքիւրէյի սալիհէ չըգարաճագ օլան նէթիճէի հալտէն պաշգա պիր շէյի բիշի նազարա ալմա. տըմ. զիրա պու մէհէլէալ ճէմիյեթին պի նիհայէ մէն. ֆաաթլարը պուլընտըղընը պանա պիլտիւմիշ իտինիզ»

«Գիղիմ՝ ամիրլէրէմիղին էլինտէ նէ օլմագլըղըմըզ լա. զըմ ըսա, պէն տէ սիզին էլինիզտէ էօյլէ եանի պիր ալէթ օլտըմ . . . զիրա պիզ, ձէնապը Հագըն իլաի շան ու շէ. րէֆի իշոււն, ամիրլէրիմիղին էլինտէ Ռօշէր Բեյիլէր (1) մէսապէսինտէ իզ, իթթիֆագ ու իգթիտարըմըզ պաշգա. լարը ինքեար իտէպիլիւրէր. վագթլար պիզէ մուսալիֆ վէ դայըր միւսաիտ օլտալիլիր. լաքին թէպէտտիւլ իտէն եա. տըրզ ահվալ ու վուգուաթ օլուպ, պիզ գաթան թէ. պէտտիւլ իթմէյիզ»

«Միյանէմիզտէ իթաաթ ու ճէսարէթ, սըրը ու մէ. թանէթ, տէսիսէ վէ ճիւրէթ, իթթիհաւա վէ ֆէտաքեար. լըզ հէր տաիմ հիւքմֆէրմա օլսուն. պիղիմ վաթանըմըզ ումում տիւնեա, խանէտանըմըզ պիրատէրլէրիմիզ, վէ գըրալիշամըզ տախի Ռօմա տըր»

Իմզա

Ժ. Վ. »

(1) Մալիւմ տիր քի, իթաաթը մութլագա մէսթքի՝ մէզլի իթ ճէմիյեթինին միհվէրի օլուպ, թարիգաթը մէգքիւրէնին միւ. էսսիսի օլան ինեաս տը Լօյօլանըն հիյնի վէ ֆաթընտա սէօյլէմիշ օլտըղը շու տէհէթպախի սէօզլէրլէ թէֆսիր օլունապիլիր. «Ճէ. միյեթին պիլ ճիւմլէ ազասը քէնտի ամիրլէրինին էլինտէ Մէթ. եթ ՀիիթՄիիւնճէ օլաճագլար տըր»

Մէզգրիւր վարօրըն հարէքէթինտէն սօնրա , գաչագ-
նընըն ճէսէտի պուլընտըղը սըրատա , Ս. Ժօղիւէ վան
Տաէլ՝ մէրգումա թէսլիմ՝ իթտիլի ուզուն յայիհայը արաթ-
տըրտը ըսա տա , մէսաի վէ շայրէթի նէթիճէսիզ գալտը ,
Հաթթա Րիւթէտէ եօլնու սրֆաթըյլա գապուլ օլընմագ
իշուն գաբուտանա թէսլիմ իտէճէյի մէքթուպ տախի պու-
լընամատը :

Պունտան պաշգա , Ֆարէնկանըն իզինի պուլմագ իւզ-
րէ մէմէքէթին հէր թարաֆընտա միւքէրրէրէն իճրա ի-
տիլէն թէհարրիյեաթ տախի նէթիճէրէզիր օլամայըպ , Պօ-
ղընըյարըն բէիսի մէշուրը պիր տահա ճավա ատասընտա
կէօրիւլմէզ օլտու :

Սապահըն սաաթ օն րատտէլէրինտէ , գաչագճը Սա-
հալ՝ իշպու մէմհուր լայիհայը համիլէն Ռ-Քիւ վաբօրընա
կիթմէք իւզրէ Ս. Ժօզիւէ Վան Տաէլին խանէսինտէն հա-
րէքէթ իթտի :

Լաքին պիր սաաթ տօնրա , գաչագճընըն րուհսըզ ճէ-
սէտի , Ֆանսէկարլարըն ուսուլի իւզրէ պօղըլմըշ օլտըղը
հալտէ , տէնիզ գըլըսընըն պիր իսսիզ մահալինտէ , սազ-
լըգլար արասընտա սէթր իտիլմիշ պուլունտու . Մահալ՝
Ռ-Քիւ վաբօրընա կիթմէք իւզրէ սանտալընը պուլմագ նի-
յէթիլէ տէնիզ գըլըսընըն օ թարաֆլարընա կիթմիշիտի :

ՏԷՕՐՏԻՒՆՃԻԻ ԳԸՍՄ

ԳՍՐՏՕՎԻԼԻՆ ԳՕՆԱՂՐ

1

Մ . Ր Օ Տ Է Ն

Վաճա-Սինկին օղու ճալմա՝ ֆանսկարլար վէ եա Գօ-
ղընլար Գըրգասընա մէնսուպ օլմադ թէօհմէթիլէ իթ-
համ օլունուպ, Գաթավիատա հապս ու թէվգիֆ օլունա-
լըտան պէրու իւշ այ կէշմիշ իտի: 1832 սէնէսի շուպաթ
այընըն իպթիտալարընտա, ֆրանսա տախիլինտէ, Սէն-
Վալէրի գուրպինտէքի Բիգարտիա սէվահիլինին ճէսիմ վէ
եիւքսէք գայալըգլարը իւզէրինտէ վաղը Գարտօվիլին գօ-
նաղընտա վաղըաի աթիլէ կի գէրսն իթմէքտէ իտի:

Սէվահիլի մէղքիւրէ զայէթ թէհիքէլի օլուպ, Մանշ
տէնիզինտէ սէյրի սէֆաինի տիւշարը մուխաթարա գըլան
շիմալը դարպի լուզկեսարլարը, հէման հէր սէնէ նուֆուս
վէ համուլէլէրիլէ պիրիքտէ միւթէատտիտ կէմիլէր դարգ
ու պէրպատ իտէրլէր:

Գօնաղըն իշէրիսինտէն, կիճէ վաղթը պիրտէն պիրո գու-
հուր իթմիշ օլան շիտտէթիլի ֆուրթունանըն տէհշէթէնկիզ
վէլվէլէսի իշիտիլմէքտէ իտի. արա սըրա տախի, թօքթաթ-
լամասընտան հասըլ օլան սէտայը անտըրըր կիւրիւ-
թիւլէր տուլուլմագտա վէ պու կիւրիւթիւլէր տէնիզ Գը-
լըսընտա տախի աքսքէգիլ օլմագտա ըտը. շունքի տէնի-
զին ազղըն տալկալարը մէղքիւր աթիգ պինանըն էթէթ-
տէքի եիւքսէք գայալըգլարա շարքընմագտա ըտը . . .

Սաաթ թալիմինէն սապահըն եէտի-ի իտի: Լաքին
գօնաղըն զէմին գաթընտա վաղը պէօյիւք պիր օտանըն
բէնճէրէլէրինտէն հէնուզ շաֆագ կէօրիւնմէյօրտու: Գու-
տաիրէ պիր լամբա վասըթասըլլա թէնվիր իտիլմիշ օլուպ,
տէրունինտէ տախի թագրիպէն ալթմըշ եաշընտա վէ Բի-
գարտիանըն զէնկին արազի միւսթէճիրէլէրի կիպի կիլին:

Վիշ պիր գատըն, վաղթըն բէք էրքէն օլմասընա ըաղմէն,
տիքիշ տիքմէքլէ մէշղուլ պուլունըյօրտու: Չէհրէսինտէ
ասարը սաֆվէթ վէ պէշաշէթ նիւմայան օլան պու գա-
տընըն պիր ազ էօթէսինտէ, սիննճէ հէման մէրգուլմէյէ
միւսալի օլան զէվճի պուլընմագտա օլուպ, օ տա պէօ-
յիւք պիր մասա էօնիւնտէ օթուրմըշ օլարագ, պուղտայ

վէ եռւլաֆ նուսուկէլէրինի քիւմէ քիւմէ թագսիմ իթմէքտէ , վէ անլէրի ուֆապ թօրպալարա տօլտըրմագ տա ըտը :

Սալարը պէյաղլանմըյ օլան պու առէմին չէհրէֆ ազըլ սէլիմինի , զէքսավէթինի , իսթիգամէթինի , վէ քէօյիւլէրէ մախսուս օլան հիյէպազըլընը իրայէ իտիօրտու մէրգուս եէչիլ շուհատան եաբըլմըյ գըսա պիր շաբէթ կիյինմըյ օլուպ սիյահ գաթիֆէ բանթալօնընը տախի , սարը մէշինտէն մամուլ պէօյիւք թօղըղլար նըֆէն սէթր իթմէքտէ իտի :

Խարիճտէ հիւքմֆէրմա պուլընան տէհչէթլի ֆուրթունա օտա տախիլինտէքի պու մէնզարէի սիւքիւնէթ պախչանըն լէթաֆէթինի զանն իտէրսին քի տահա զիյատէ արթըրըյօրտու : Պէյազ մէրմէրտէն մամուլ պէօյիւք պիր շըմինէ տէրունինտէ միւքէմմէլ պիր աթէշ եանմագտա , վէ պուսուս լաթիֆ ալտընըղը տաիրէնին մուսլան մըշ տէօշէմէ թախթասընա գատար աքսէնտագ օլմագտա ըտը :

Օտանըն տիվարլարընը գարլայան խալըլարլա պէյազ պիր զէմին իւզէրինէ շինի զըրմըք թասվիրլէրի հավիէսկի իրան գումաշընտան մամուլ բէրտէլէր , վէ գաբուլարըն իւզէրինտէքի Վաթոյ նամ նագգաշըն ուսուլիլըրէ եաբըլմըյ գապարթմալար պիղսոյէթ ճալիպի տըղգաթ պիր մէնզարէ թէչքիլ իթմէքտէ իտիլէր :

Սէվըր ֆաղֆուրիսինտէն մասնու պիր շալար սաաթ , կիւլ աղաճընտան մամուլ վէ եէչիլ օլմալար ըլա միւզէյեէն պիր թագըմ էչեաի պէյթիյեէ , մէսէլա սանտալիէլէր , գանաբէլէր , մասալար , մէզքիւր օտանըն մէֆրուշաթ վէ թէզեինաթընը իքմալ իթմէքտէ իտիլէր :

Տիշարըտա իսէ ֆուրթունանըն վէլվէլէի շամաթէթէնկիղի հայէա տէվամ իթմէք օլուպ , բուզկեար կեահ տէհչէթնաք պիր կիւրիւլթիւ իլէ շըմինէնին իչէրիսինէ կիրմէքտէ վէ կեահ տախի բէնճէլէլէրին չէլլիվէ-

լէրինի քէմալը շիտտէթլէ սարսմագտա ըտը : Պուղտայ վէ եռւլաֆ նուսուկէլէրինի քիւմէ քիւմէ թագսիմ իթմէքլէ մէշըուլ օլան իսթիեար առէմ՝ Մ. Տիւբօն նամընտա պիր քիմնէ օլուպ , Գարտօվիլ գօնաղը արագիսինին միւտիրի ուսուրը իտի :

Մէրգուսըն զէվճէսի օլուպ տիքիշ տիքմէքլէ իշթիղալ իտէն գատըն , պիրտէն պիրէ զէվճինէ իսթապէն :

— Սոյր Աստուածածին , պու նէ տէհչէթլի հավա բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէնին քէհեասը թարաֆընտան պու կիւն մուվասէլէթ իտէճէյի խապէր վէրիմըյ օլան Մ. Բօտէն՝ կէլէճէք կիւնիւնիւ էյի ինթիսապ իթմէմիշ . - տէտի :

Տիւբօն . - Տօղրուսու , պէն պէօյլէ պիր ֆուրթունա նատիրէն կէօրմիւշիւմ տիւր . . . : Էկէր Մ. Բօտէն տէնիղին ազըլընըղընը հիւ կէօրմէմիշ իսէ , պու ֆիւ պու մէնզարէյի թէմաշա իտէրէք նէչեապ օլաճագ տրը :

Չէվճէսի . - Էյի ամմա , Մ. Բօտէն նէ եաբմագ իշուս պուլայա կէլէճէք տիր :

Տիւբօն . - Պէնտէ պիլմէմ . բրէնսէսին քէհեասը , կէօնտէրտիյի մէքթուպտա պանա թապսիյէ իյլէմիշ քի , Մ. Բօտէնէ պէօյիւք հիւրմէթ ու լիայէթ կէօթէլէլէյիմ վէ միրլէրիմէ իթտիլիմ կիպի քէնտիսինէ տէ իթաաթ իտէյիմ . իմաի , Մ. Բօտէն՝ բրէնսէս թարաֆընտան կէլտիյի ճիհէթլէ , միւմաիլէյհանըն էմրլէրինի պանա թէպլիլ Իտէճէք վէ պէն տէ թէմամըյլա իճրա իտէճէյիմ :

Չէվճէսի . - Տօղրուսընը իսթէրսէն , Մ. Բօտէն , մուազէլ Ատրիէն թարաֆընտան կէլմէլի իտի . շաբէթ բէտէրի գօնթ տը Գարտօվիլին վէֆաթընտան սօնրա , թէքմիլ արագի քէնտիսինէ գալմըշ տրը :

Տիւբօն . - Էվվէթ . լաքին բրէնսէս՝ մէզպուրէնին խալասը օլտըղընտան , մատմուազէլ Ատրիէնին իշլէրինի տէ բրէնսէսին քէհեասը կէօրիւր . պու սէպէպտէն նաշի , կէլէն առէմ իսթէր բրէնսէս , իսթէրսէ մատմուազէլ Ատրի-

էն թարափընտան կէլսին , հէքսի պիր տէմէք տիր :

Զէվճէսի . - Պէլքի տէ Ս . Բօտէն մէզքիւր արազիյի սաթուն ալմազ նիյէթինտէ պուլունըյօր . . . լաքին սէքիզ կիւն էվվէլ գօնաղր կէօրմէք իւզրէ Բարիստէն կէլէն շիշման գատըն տախի իշթիրա իթմէյէ հէվվէսքեար կէօրիւնիւյօրտու :

Պու սէօզ իւզէրինէ Ս . Տիւբօն , իսթիհզաքեարանէ պիր սուրէթտէ կիւլմէյէ պաշյատը : Զէվճէսի թապան ղայէթ էյի պիր դատըն օլմագլա պէրապէր , ֆէրասէթ ու ղէքեալէթի բէք մահտուտ պիր տաիրէտէ իտի . իմտի գօճասընըն կիւլմէսինին սէպէպինի անլամազ իշուն :

— Նէ՛ կիւլիւյօրսուն , Տիւբօն . - տէյու սօրտու :

Տիւբօն . - Օ շիշման վէ իրի եարը գարընըն շէհրէսի վէ աթվար ու հարէքեաթը ֆիրրիմէ կէլտիքճէ քէնտիմի կիւլմէքտէն ալամայօրմ . դարիպի շուրասը քիօ պէտշէհրէ գատըն քէնտիսինի մատամ տը Սէնթ-Դօլոմպ (ազիզ կէօյէրճին) , թէսմիյէ իսիյօր : Եւ Բապպի . . . էօյլէ պիր սուրաթսըզ գատընտա ազիզիւր վէ կէօյէրճինիլիք նէ կէզէր . . . Վիճուտի թուլումա պէնզիյօր . սէսի սէրխօյ պիր ատէմին սէսինի անտըրըյօր . պիր իսթիեար գումպարաճը ասքէրի կիպի աղարմաղա եիւզ թուլմըն պըյըզլարը տա վար տըր . պիր քէրրէ խըտմէթքեարընա խիթապէն . « Հայտի պազայըմ . . . շիրքին պուտալա . . . » տէտիյինի իշիթտիմ . Գէնտիսի պու գատար պիշիմսիզ պիր գատըն օլտըղը հալտէ , Ազիզ կէօյէրճին նամընը թաշըմասը ղարաիպտէն տէյիլ մի տիր :

Զէվճէսի . - Իէ թօհաֆ սէօզլէր սէօյիյօրսուն , Տիւբօն . պիր ինսան՝ իսմինի քէնտիսի մի ինթիխապ իտէր . . . Պունտան մատա , էկէր մէղպօւրէնին պըյըղը վար ըսա , գապահաթ քէնտիսինին մի տիր :

Տիւբօն . - Էվվէթ , Ազիզ կէօյէրճին նամընը թաշըմասընտա գապահաթ քէնտիսինին տիր . նէ՛ , պու իսմ ասլ

քէնտի իսմի՝ տիր տէյու զանն իտիյօրսուն Ա՛հ ,
պիչարէ Դաթէրինիմ , շու քէօյլիւ ագլընլա զալտըն
կիթտի

Զէվճէսի . - Սէն տէ , պիչարէ Տիւքօնըմ , շու խույըն-
տան վաղ կէչէմէտին կիթտի . տիլինի հիչ վապթ իտէմէ-
յօրսուն . էօթէտէն պերիտէն , տաղտուն պայըրտան պիր
չէյ պուլուպ պիր ատէմի ֆասլ իտէրսին : Օ գատըն զա-
յէթ շայանը հիւրմէթ պիւ գատըն ըտը Պուրայա
կէլտիյի զէման հէր շէյտէն էվվէլ գօնաղըն իպատէթ-
խանէսինի սօրսու . քէնտիսինէ զաթէն պունտան պահս
օլունմը ըմը Հաթթա մէդրիւր իպատէթխանէյի
թէգեին իթմէքլիյի տէ վասս իյլէտի . . . վէ պու քէօյտէ
րիլիսէ պուլընմատըղընը խապէր վիրտիյիմտէ , զարիյէմի
բարտստան մահրում պուլընտըղընտան սօն տէրէճէ միւ-
թէէսսիֆ օլտու :

Տիւքօն . - Պրադասանա շու պէտչէհրէյի . էվվէթ ,
սօնրատան կէօրմէ գատընլարըն իւք իչի , քէնտիւէրինի մա-
նասթըր գատընը վէ եա ասըլգատէ եէրինէ գօյմագ տըր :

Զէվճէսի . - մատամ տը Սէնթ-Դօլօմպ ասըլգատէլիք
թասլամաղա իհթիեանը եօգ տուր . քէնտիսի զաթէն ա-
սըլգատէ տիր :

Տիւքօն . - Ասըլգատէ մի տիր :

Զէվճէսի . - Իվվէթ . գօյու զըրմըղը ֆիսթանընը վէ
բիսգօթս էլտիվէնլէրի կիպի մէնէքչէ ընկինտէյի էլտի-
վէնլէրինի քէնտիսինէ նէ կիւղէլ եագընտըրմը օլտըղընը
կէօրմէյի իտին . պունտան պաշգա , շապգասընը պաշըն-
տան չըգարտըղը զէման , եարմա գումրալ սաչլարընըն
էթրաֆընա էլմաստան մամուլ պիր սաչ պաղըր կէչիթմիլ ,
գուլաղլարընա պաշ բարմաղը պէօյիւքլիւթիւնտէ էլմաս
քիւբէլէր թագմըչ վէ հէր պիր բարմաղընա տափս էլմաս
եիւղիւքլէր գօյմուչ ըտը : Պայաղը պիր գատըն կիւնտիւզ
վազթը օ գատար էլմասլարլա սիւսլէնէպիլիւր մի

Տիւրօն . - Անլաշըւոր . սէն ատէմինի ըէր էյի թա-
նըյօր ըմըշսըն

Ձէվճէսի . - Լաքին սէօզիւ միւ հէնու զ պիթիրմէտիմ .

Տիւրօն . - Բէք ալէա . սէօյլէ պազալըմ տահա նէ
վար .

Ձէվճէսի . - Թէքմիլ մուհաւէրէսի , քէնտի խանէսի .
նէ կիտիպ կէլմէքտէ օլան վէ քէնտիսիյլէ իւլֆէթ վէ
միւնասէպէթի պուլընան տուգալար , մարգիլէր , գօնթ .
լար վէ դայէթ զէնկին ատէմէր իւղէրինէ ճէրէյան իտի-
յօրտու . հաթթա , պաղչէ տէրունինտէքի վազթըլա
Բրուսիալըւարըն գըսմէն իհրագ իթմիշ օլտըրըլարը վէ միւ-
թէվէֆֆա գօնթ տախի թամիր իթտիրմէք իսթէմէմիշ
պուլունտըղը քիւշիւք քէօշքիւ կէօրէրէք . « Պու խարա-
պէլէր նէ տիր » տէյու սօրուպ , պէն իսէ . « Մատամ ,
օ կէօրտիւյիւնիւ խարապէլէր միւթթէֆիգիլէր զէմանըն-
տա եանմըշ պիր քէօշք տիր » ճէվապընը վէրտիյիմտէ .
« Ահ , ազիզէմ . . . օ միւթթէֆիգիլէր , օ լուլթֆրեար
միւթթէֆիգիլէր . . . օ սէվկիլի միւթթէֆիգիլէր . . . պէնթ
սէրվէթ ու սամանըմ անլէրին վէ Պուրպոնլարըն զէմա-
նընտա պաշլամըշ տըր . » տէտի . Օ զէման մէզպուրէնին
իթիլալը քէպիր զէմանընտա Ֆրանսատան մուհաճէրէթ
իթմիշ օլան ասըլգատէկեանտէն պիրիսի օլտըղընա գա-
նաաթ հասըլ իյլէտիմ .

Տիւրօն . - (Եինէ գահգահա իլէ կիւլէրէք .) Մատամ
տը Սէնթ-Գօլօմպ մը . . . հայ պիշարէ գատըն հայ , նէ
դատար տա պէօն իմիշսին եա . . .

Ձէվճէսի . - Հէլէ շուսա պազ . . . իւշ սէնէ Բարիստէ
տուրմըշ օլտըղըն իշուն , քէնտինի իլէրիտէ նէ օլաճաղընը
անլար սլիր ֆայճը մը զանն իտիյօրսուն . . .

Տիւրօն . - Դաթէրին , շու տիվանէճէ սէօզլէրի գա-
րայը վէր . սօն սօնու նալայըզ սէօզլէր սէօյլէմէյէ պէնթ
մէճպուր իտէճէքսին . տիւնեատա էօյլէ շէյլէր վար տըլ

քի , սէնին կիպի աֆիֆէ վէ նամուսքեար մախուզլար պիլ-
մէմէլի սիրլէր .

Ձէվճէսի . - Նէ սէմէք իսթէտիյինի անլայամայօրըմ .
սէնտէ հիշ օլմազսա հէր քէսէ զէպանտիրաղըզ իթ-
մէրտէն վազ կէլ . շունթի մատամ տը Սէնթ-Գօլօմպ պու-
արազիյի սաթուն ալըպ տա , սէնի միտիրլիքտէ իպգա ի-
տէճէք օլուրսա , չօգ մէմնուն օլուրսուն , տէյիլմի .

Տիւրօն . - Էվիլէթ , տէտիյին տօղրու տըր . . . զիրա
արթըզ իթիեարլամաղա պաշլատըզ . ազիզէմ Դաթէ-
րին , եիկիրմի սէնէտէն պէրու պուրատա պուլունըյօր ի-
սէքտէ , նամուսքեարլըզ ոէպէպիյլէ , պիզիմ իթի-
եարլըզ զէմանըմըզ իշուն հիլէքեարանէ պիր թէմէթթիւ
էլտէ իթմէմիշիգ տիր . պու եաշըմըզտա պաշգա պիր իշ
արամազ պիզիմ իշուն դայէթ աղըր կէլմէզմի . պէյլիտէ
պաշգա պիր խըտմէթ արամաղա գալըշաճագ օլուրսագ
պուլամայըզ . . . Շուրասը շայանը թէէսսիւֆ տիր քի , մատ .
մուազէլ Ատրիէն պու արազիյի սագլամագ իսթէմէյօր . . .
զիրա , դալիպա մէզպուրէ գըզըղազ սաթմագ ֆիքրինտէ
իսէտէ , բրէնսէս բուի մուվաֆագաթ կէօսթէրմէյօր .

Ձէվճէսի . - Լաքին , Տիւրօն , մատմուազէլ Ատրիէնին
պու կէնճ չաղտա , սէրվէթի մէվճուտէսինի քէյֆէ մա-
եէշա իսթիմալ իթմէսի ֆէվզ էլ առէ պիր շէյ տէյիլմիտիր .

Տիւրօն . - Ասլա . մուղայիրի օլարագ դայէթ սատէ վէ
դայէթ թապիի պիր քէյֆիյեթ տիր . մատմուազէլ Ատ-
րիէնին նէ բէտէրի , նէ տէ վալիտէսի պուլընմատըղըն-
տան , սէրվէթի մէվճուտէսինին սահիպի քէնտիսի տիր .
պունտան պաշգա , մէրգումէ ագըլսըզ պիր շէյ տէ տէյիլ
տիր . համտ օլսուն էքէյիճէ ագլ ու զէքեալէթի վար
տըր . իսթըրլայօր մըսըն , պունտան օն սէնէ մուգատ-
տէմ , պիր եազ մէվսիմի , Մ . գօնթ , մէզպուրէյի պուրայա
կէթիրտի . օ նէ հաշարի , օ նէ շէյթան գըզ ըտը . զանն
իտէրսին քի կէօզլէրինտէն աթէշ սըլրայօրսուն .

Ձէվճէսի . - Հազարն վար . մատմուռազէլ Ատրիէնին պագըըր օ գատար ակէշֆիշան ըտը քի , պու խուսուս սիննինէ նիսպէթէ ֆէվգ էլ աստէ պիր շէյ սայըլապիլիր իտի .

Տիւրօն . - Էկէր շէհրէսինտէքի օ մէյահէթ ու լէթա . ֆէթ հէնուզ պագի իսէ , դայէթ կիւղէլ պիր գըզըզազ օլմուշ օլմայը տըր . հէր նէ գատար սաչլարընըն ընկի պիր ազ սաչգ տիւշմիւշ իտի իսէ տէ , պուսըն պիր զարարը օլա մագ . լաքին , սէօզ արամըզուտա գայտըն եա , էկէր նէսէպէն ասըլգատէ տօղմըշ օլմայըլ տա , ստի պիր քէօյլիւ գըզը օլսա իտի , քէնտիսինէ գըզըլ սաչլը նամընը վէրէճէրլէր իտի .

Ձէվճէսի . - Նի՛նէ մի գէպանտիրագըլըգ .

Տիւրօն . - Այլահ իթմէսին . . . մատմուռազէլ Ատրիէն ալէյհինտէ հիշ պիր քէօթիւ սէօզ սէօյլէյէմէմ . չուսքի մէզպուրէնին շէհրէսինտէ կէրէք կիւղէլլիք վէ կէրէք քէրէմքեարըլըգ ալէաիմի մէվճուտ տըր . . . Դըզըլ սաչլը տէմէքուէն մագսէտիմ քէնտիսինի իսթիհգար իթմէք տէյիլ տիր . . . զիրա , մէզպուրէնին սաչլարը ինճէ , բարլագ վէ ալթուսն ընկինտէ օլուպ , դար կիպի պէյազ սիմա սընա վէ դարա կէօղլէրինէ օ գատար կիւղէլ եագըշմըշ ըտը քի , տօղրուսու պաչգա պիր ընկտէ օլսա իտի , օ տէրէճէ ճալիպի տըզգաթ օլմայաճագ տը , իմտի , պիր տիկէրինին կիւղէլլիլինի իսլալ իտէն պու սաչլարըն ընկի մատմուռազէլ Ատրիէնին շէհրէսինէ շիմտի տահա զիյատէ ճաղիպէ վէ լէթաֆէթ վէրմիշ օլտըղընտան էմին իմ . ճիւպ հէսիզ մէզպուրէնին շէհրէսի ատէթա պիր շէյթան շէհրէսի օլմըշ օլմայը տըր .

Ձէվճէսի . - Որասը էօյլէ . հազիզի պիր շէյթանա պէնպէր իտի . . . տաիմա պաղչէտէ գօշար , մուսլլիմէսինի գըզտըրըր , աղաճարա թըրմանըր , վէլ հասըլ պին տիւրլիւ . շէյթանըզլար իճրա իտէր իտի .

Տիւրօն . - Պու սէօղլէրինէ տէյէճէք եօգ . պէն տէ

սէնին կիպի թէսլիմ իտէրիմ քի , մատմուռազէլ Ատրիէն ինսան սուրէթինի ալմըշ պիր շէյթան տըր . պուսընլա պէրապէր , օ գատար զէրեալէթ ու նէզարէթէ մալիք վէ խուսուսըլլա օ տէրէճէ խայրիսահ պիր գայպ սահիպի նա տիրէն պուսուսուր , տէյիլ մի .

Ձէվճէսի . - Էվլէթ , դայէթ խայրիսահ պիր գըզըզազ օլտըղըն պէն տէ թաստիգ իտէրիմ . իաթըրընա կէլիյօր մը , պիր տէֆա սօգագտա քիւյիւ ք վէ ֆագիր պիր գըզ կէօրմիւշ , վէ շալընը վէ մէրինօս գուճաչընտան մա մուլ եէնի ֆիսթանընը չըգարմըշ ընա վէրմիշ վէ քէնտիսի տէ ալթուտաքի պէյազ ֆիսթանըլլա վէ գօլլարը չըսլազ օլտըղը հալտէ խանէյէ ալտէթ իյէմիշ իտի .

Տիւրօն . - Էվլէթ . խաթըրըմա կէլիյօր . . . գալպի սաֆ վէ մէրհամէթի իտի սամա , պաչը . . .

Ձէվճէսի . - Էվլէթ , պաչը գալպինէ պէնգէմէզ իտի . պաչը քէնտիսինէ պիր կիւն մուղիրը օլաճաղը տա պէտիհի պիր շէյ իտի . չուսքի զահիրի հալէ նաղարէն Բարիստէ էօյլէ շէյլէր եարար ըմըշ քի . . .

Տիւրօն . - Նէ՛ եարար ըմըշ . . .

Ձէվճէսի . - Ա՛հ , տօթոււմ , սէօյլէմէյէ ճէսարէթ իտէմէյօրըմ . . .

Տիւրօն . - Ոէօյլէ՛ պագալըմ ճանըմ . . . ճէսարէթ իտէմէյէճէք նէ՛ վար . . .

Ձէվճէսի . - (Ոէօյլէյէճէյի շէյ քէնտիսինին մուճիպի տէհչէթի օլտըղընը վէ պէօյլէ նամագպուլ հալլէրտէն սօն տէրէճէ միւճթէնիպ պուլընտըղընը մուլին պիր էնտիշէ վէ թէրէտտիտլէ .) Տէյօրլար քի , մատմուռազէլ Ատրիէն քիլիսէ գարուսընա հիշ այագ պասմազ ըմըշ . . . խալասընըն գօնաղընտաքի պաղչէնին պիր ուճընտա պիր պութրէրէսթ իպատէթխանէսի վար ըմըշ . . . օրատա եաք եալընըզ իգամէթ իտէր իմիշ . . . իըտմէթինտէ պիր թագըմ մասքէլի գատընլար գուլլանըր վէ պուսընլար քէնտիսինի

իւսէ կիպի կիլիստիւրիւէր իմիշ . . . քէնտիտի տաիմի սու-
րէթտէ իշկի իշէրէք, պիւթիւն կիւն օ գատընյարը թր-
մայար ըմրշ . . . Հաթթա հէր կիճէ սօմ աթթուտան մա-
մուլ պիր ապճը պօրուսու շայար ըմրշ. պիւթիւն պու-
հալէր՝ խալասը պիշարէ բրէնսէսին նէ տէրէճէ մուծիպի
մէյուսիյնէթ ու թէէլլիւմի օլտըղընը անլայապիլիսին . . .

Դարտօվիլ գօնաղը արագիսինին միւտիլի, զէվէթ-
նին պու դարիպ սէօզլէլինի իշիթտիքտէ, թէքրար դահ-
գտհա իլէ կիւլմէյէ պաշլայրպ, մէզպուրէնին սէօզիւնիւ
գաթ՝ իլլէտի. Պու մուսմէլէի իսթիհզաքեարանէսի խի-
թամ պուլընճա զէվէթսինէ միւթէվէճճիհէն.

— Ազիգէմ Դաթէրին, մատմուազէլ Ատրիէն հագ-
գընտա պու կիւզէլ տիւզմէլէրի սանա քիմ նազլ իթ-
տի. — տէյու սօրտու.

Դաթէրին. — Բընէնին գարրսը նագլ իթտի. մէրգու-
մէ պիր սիւտանա պուլմազ իւզրէ Բարիսէ ազիմէթ իտիպ-
քէնտի միւթէալլիզ աթընտան պիրիսի օլան մատամ կի-
վուայը կէօրմէք իւզրէ Սէն-Տիգիէնին գօնաղընա կիթմիշ.
Մատամ կրիվուա՝ մատամ բրէնսէսին պիրինճի օտտ խըտ-
մէթքեարը օլտըղընը պիլիլսին . . . իշթէ պիւթիւն պու-
սէօլլէտիլիմ սէօզլէրի քէնտիսինէ օ նազլ իթմիշ. մէք-
պուլէ խանէ խալգընտան մատուտ օլտըղը ճիհէթլէ, հէր
շէյի կէօրիւպ խապէր արմուսը թապիի տիւր. պու սէօզլէ-
տէն նաշի պու պապուէրի մալիւմաթը մէվսուգ սայըլա-
պիլիլ.

Տիւրօն. — Էվլէթ. մատամ կրիվուա տէտիլին էթի-
մաթա՝լարտան պիշի տիւր. վազթըյլա, օ տա աշըգմէշ-
րէպլէր կիրուհընտան պիրի իտի իսէտէ, շիմտի հանըմը
կիպի տինտարլըզ վէ նամուսքեարլըզ թապամագտա տըր-
պու իսէ շայանը իսթիղրապ պիր շէյ սայըլամազ. չունքի
պէօլլէ հանըմա պէրքէ տէ խըտմէթքեար եագըլըր . . .
Պիզգաթ բրէնսէս պիլէ, վազթըյլա նէ տօլապլար շէվիլ-

միշ, նէ իրլէր գըրմըշ տըր. սէն շիմտի օ գատար վագար վէ
թէմքին թապամասընա գարըլմա. պուլտան օն պէշ սէնէ
մուգատուէմ էօլլէ պիր շիշէք իտի քի. զօզլայանըն պուր-
նու տիւշէր իտի. Ապպէվիլ շէհրինտէ մուհաթըղըզ ի-
տէն կիւզէլ միրալայը խաթըրլայօր մըսըն. իսթիլայ զէ-
մանընտա Բուսիայա հիճրէթ իտիպ, օրանըն խըտմէթի ա-
քէրիյնէսինէ կիրմիշ օլան վէ պատէհու Պուրպոնյարըն Ֆր-
րանսայա ավտէթլէրինտէ, Մաճար սիւվարի աքէրլէրինէ
միրալայ նասպ իտիլմիշ պուլընան տէլիգանլըյը սէն բէք
էյի պիլիլսին.

Դաթէրին. — Էվլէթ, էվլէթ, խաթըրմա կէլիյօր.
լարին, եիճէ մի գէպանտիրազլըզա պաշլատըն.

Տիւրօն. — Խայր. հիշ պիր վագթ գապուլ իթմէմ.
սէօլլէտիլիմ սէօզլէր հագըղաթը հալտէն իպարէթ տիր.
պու միրալայ պիւթիւն զէմանըն բրէնսէսին գօնաղընտա
կէշիլիլ, վէ պու կիւնքի տինտար վէ նամուսքեար բրէնսէս
իլէ սօն տէրէճէ իւլֆէթ վէ միւնասէպէթի պուլընտըղընը
հէր բէ. սէօլլէր իտի . . . Ահ, օ զէմանյար նէ կիւզէլ
զէմանլար ըմրշ. հէր ագշամ Սէն-Տիգիէնին գօնաղընտա
շէնլիքլէր, ճիւմպիւշլէր, օյունլար իճրա օլունուր ըտը.
միրալայ տախի ճիւմպիւշ պուտալասը պիր ստէմ իտի.
նէ կիւզէլ գօմէտեայար օյնար ըտը . . . հիշ խաթըրմ-
տան շըգմազ . . .

Գօնաղըն միւտիլի ումուրը սէօզիւնիւ տէվամ ի-
տէմէտի. չունքի գըյաթէթ վէ սէրքուշընտան Բիգարտի-
ալը պըղը անլաշըլմագտա օլան պիր շիշման պէսլէմէ,
ալէլ աճէլէ իշէրիլէ կիրիպ հանըմընա խիթապէն.

— Մատամ . . . տիշարըտա պիր ստէմ կէլմիշ էֆէն-
տիմ իլէ կէօրիւշմէք իսթէյօր. բօթթա միւտիլինին քիւշիւք
արապաթըյլա Սէն-Վալէրիտէն կէլիյօր ըմրշ . . . իսմի տէ
Մ. Բօտէն իմիշ. — տէտի.

Տիւրօն. — (Այաղա գալգարազ.) Մ. Բօտէն մի . . .
իշէրիլէ կիրտիլթ . . . չաքուգ օլ . . .

Պիր տագըզ աճըզ սօնրա, Մ. Բօտէն տաիրէ դարուսնտան իշէրիյէ կիրտի: Մէրգում, միւթատը վէճհ իւզրէ, բէք սատէ կիլինմիշ իտի: Մ. Տիւբօն ըլա ղէվճէսինի քէմալը թէվազու վէ իհթիրամլա սէլամլատը. Գաթէրին իսէ, գօճասընըն պիր իշարէթի իւզէրինէ տէրագապ օտատան տըշարըյա չըգտը:

Մ. Բօտէնին էօլիւ չէհրէսի, կէօրիւլմէյէճէք դատար ինճէ օլան տուտագլարը, կէօզ գարագլարըյա նըսֆէն սէթր իտիլմիշ պուլընան ուֆագ երլան կէօզլէրի վէ թա. մաքեարլըղընա տէլալէթ իտէճէք էլպիսէսի՝ քէնտիսինէ բէք նախօշ պիր սուրէթ վէրմէքուէ իտիլէր. լարին, մէրգում լիւզումը թագտիրինուէ, բէմալը հիւնէր վէ մէհա. ըթլէ սօն տէրէճէ սաֆտէրուլըզ վէ խուլուսքեարլըզ իպրազ իտէպիլիր իտի. լիւզումը հայինտէ տախի, սէօզլէրինէ օգատար լաթիֆ, օգատար ըիյաքեարանէ վէ օգատար ճալիպի տըզգաթ պիր բէջնար վէրիր իտի ըի, հէյ. եթ ու գընաֆէթինին իպթիտաի էմրտա հասըլ իթմիշ օլտըղը նախօշ վէ նէֆրէթպախշ թէէսի՝ աղար աղար մահվ օլուր կիտէր վէ քէնտի բէնչէի գահրընա տիչէն չիքեարընը լաթիֆ, տիլֆէրիպաուէ վէ լարին խաինանէ սէօզլէրինին պիւքիւմլէրի արաւընտա հըսս օլունմայա. ճագ պիր սուրէթտէ սըգըշտըլըր պըրտըլըր ըտը. պուտա շայանը իսթիղրապ պիր շէյ տէյիլտիր. շունքի կիւզէլ վէ խայըլը շէյլէրին ճագիպէսի պուլընտըղը կիպի, չիրքին վէ քէօթիւ շէյլէրին տէ պիր նէվ՝ ճագիպէսի օլմալը տըր. . . .

Մ. Տիւբօն՝ նամուսքեար պիր ատէմ օլուպ, պու շէյլէր բէք տէ աշնա պուլընմատըղընտան, մէրգումա քէմալը թէհաճհիւպ ու հայրէթլէ պագմագտա ըտը. զիրա քէն. սէս տը Սէն-Տիգիէնին քէհեասընըն մուսիրրանէ թավսիյէլէրինէ նազարէն, հէյեթ ու գըյաֆէթճէ պիւթիւն պիւթիւն պաշգա տիւրլիւ պիր ատէմ կէօրմէք իւմիտին. տէ իտի. պինաէն ալէյհ, արթըզ հայրէթ ու թէհաճհիւ.

պինի սէթր իտէմէյէրէք.

— Մ. Բօտէն զաթը ալինի՞ղ մի սինիզ. — տէյու սօրտու:

Բօտէն. — Էվվէթ, էֆէնտիմ. . . բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէնին քէհեասը թարաֆընտան եէնի պիր մէքթուպ տահա կէթիրտիմ:

Տիւբօն. — (Գէմալը նէզաքէթլէ.) Բէճա իտէրիմ, էֆէնտիմ. պէնտէնիզ պու մէքթուպը օգուլընճայա գատար, սիզ աթէչէ թէգարրուպ իտինիզ. . . պու սապահ հավա բէք ֆէնա օլտու. պիր շէյ պուլուրմըլը մըսընըզ:

Բօտէն. — Թէչէքքիւր իտէրիմ, էֆէնտիմ. . . պիր սաաթտան կիտէճէյիմ. . . .

Մ. Տիւբօն մէքթուպը օգուտըղը սըրատա, Մ. Բօտէն օտանըն տէօրթ էթրաֆընը նազարը թէտգիզ վէ թէֆ. թիշտէն կէչիրմէքտէ իտի. քէնտիսի ղայէթ մահիր վէ մուտագգիզ պիր ատէմ օլտըղընտան, էքսէրիյեա պիր մէզագա վէ եա պիր ատէթէ տէլալէթ իտէն վէ չօգ քէրրէ էֆքեար ու մալիւմաթը սահիհա բէյտասընա խատիմ օլան ահվալ վէ ալաիմի զահիրէտէն ղայէթ տօղրու վէ ղայէթ ֆաիտէլի իսթիտալաթա մուվաֆֆագ օլուր ըտը. հալ պու քի, պու տէֆաքի թէֆթիշ վէ թէճէսսիւտի պօշա չըգտը:

Մ. Տիւբօն՝ մէքթուպը օգուտըգտան սօնրա Մ. Բօտէնէ խիթապէն.

— Բէք էյի, էֆէնտիմ. բրէնսէսին քէհեասը, պու մէքթուպըյա էմըլէրինիզէ թէմամըյա իթաաթ իթմէք. լիլիմի թէքրար թավսիյէ իտիյօր. — տէտի:

Բօտէն. — Էմըլէրիմ պէզիւք պիր շէյ տէյիլտիր. սիզի ուզուն միւտտէթ թաստի՝ վէ թահիզ իթմէյէճէյիմ. . . .

Տիւբօն. — Սիզէ խըտմէթ իթմէք պէնիմ իշուն մուհի. պի շէրէֆ. իֆթիխար տըր, էֆէնտիմ. . . .

Բօտեն . - Մէշղուլիյեթինիզին քէսրէթլի օլտըղընը պիլիօրըմ . չունքի պու գօնաղա կիրտիյիմ գէման , տէ . րուիննտէ հիւքմֆէրմա պուլունան ինթիզամ , նէզաֆէթ վէ միւքէմէթինիթ իւք էվվէլ . կէպիւմէ չարքտը . պոււն . լար ըսա՝ հիւսնի իգտամ՝ վէ իհթիմամընզը իսպաթ ի . տէրլէր , էֆէնտիմ :

Տիւբօն . - Հագըզաթէն . . . պանա միւտահէնէ իտի . յօրսընըզ . . . :

Բօտեն . - Սիւտահէնէ՝ մի . . . հատտիմ տէյիլ . . . պէշթ պիր շէյ պէնիմ կիպի պիչարէ պիր ինթիեարըն խաթըրընտան պիլէ կէշմէզ . . . : Լաքին պիզ քէնտի ի . չիմիզէ պագալըմ . պու գօնագտա նէլի . . . նամընտա պիր օտա վար մը տըր :

Տիւբօն . - Էվվէթ , էֆէնտիմ , վար տըր . պու օտա՝ միւթէվէֆֆա գօնթ տը Գարտօվիլին իշ օտասը իտի :

Բօտեն . - Լութֆէն պէնի օրայա կէօթիւրիւր միսի . նիզ . . . :

Տիւբօն . - Պու թէքլիֆինիզին իճրասը գապիլ տէյիլ տիր , էֆէնտիմ . չունքի գօնթըն վէֆաթընտան սօնրա , հիւքիւմէթ մարիֆէթիյլէ օտալարըն մէօհրլէրի ֆէքք ի . տիլտիքտէ , մասլահաթ կիւզարլար միւմաիլէյհին պիր չօգ քեաղըտլարընը պու օտանըն շէքմէճէլէրինտէն պիրինէ գօ . յուպ քիլիտլէտիլէր վէ անախթարլարընը տախի ալըպ Բա . ըիսէ կէօթիւրտիւլէր :

Բօտեն . - (Պիրի պիրինէ մէրպուլթ պէօյիւք վէ քիւ . չիւք իքի ատէտ անախթար կէօթէրէրէք .) Իշթի օ . նախթարլար :

Տիւբօն . - Հա . . . էֆէնտիմ . . . օնա տէյէլէք գալմազ . . . օ հալտէ մէքիւր քեաղըտլարը արամագ իշթէն մը կէլտինիզ :

Բօտեն . - Էվվէթ . . . պաղը քեաղըտլարըլա Լաթիլ թախթասընտան մամուլ վէ քիլտի կիւմիւշտէն եարըլմը

քիւշիւք պիր սանտըղը արայաճաղըմ . . . պու սանտըղը
թանը՞ր մըսընըզ .

Տիւբօն . - Էվվէթ , էֆէնտիմ . . . էքսէր ~~էֆ~~ զօն-
թըն իշ մասասը իւղէրինտէ կէօրմիւշիւմ տիր . . . զանն
իտէրսէմ Զին բուղէնի իլէ պօյանմըշ պէօյիւք չէքմէճէտէ
մահֆուզ օլմալը տըր . . . պու չէքմէճէնին անախթարը
եէտինիգտէ պուլունըյօր . . .

Բօտէն . - Օ հալտէ , մատամ բրէնսէս տը Սէն-Տիգիէ-
նին միւսատէսինէ թէվֆիգէն , պէնի մէզքիւր օտայա
կէօթիւրիւր միսինիգ . . .

Տիւբօն . - Պաշ իւսթիւնէ , էֆէնտիմ . . . Սատամ
բըրէնսէս նա՛սըլ տըր , էյի՞ մի տիր . . .

Բօտէն . - Էյի տիր էֆէնտիմ . . . քէնտիսինի պիւթիւն
պիւթիւն ճէնապը Հագգա վագֆ իթմիշ տիր . . .

Տիւբօն . - Սատմուագէլ Ատրիէ՞ն նասըլ տըր . . .

Բօտէն . - (Միւքէտտէրանէ պիր ահ չէքէրէք .) Խա-
զը գ , էֆէնտիմ , եազը գ . . .

Տիւբօն . - Աման եա Բապպի . . . աճապա մատմուա-
գէին պաշընա պիր ֆէլաքէթ մի կէլտի .

Բօտէն . - Նէ՛ կիպի ֆէլաքէթ տէմէք իսթէյօրսընըզ .

Տիւբօն . - Աճապա խասթա՛մը տըր .

Բօտէն . - Խա՛յր . . . խա՛յր . . . եազըգ քի , կիւղէլ-
լիլի գատար սըհհաթ ու աֆիյեթի տէ պէլքէմալ տըր .

Տիւբօն . - (Տիւշարը հայրէթ օլարագ .) Խազը՞գ մը .

Բօտէն . - Էվվէթ , բէք եազըգ . . . զիրա , կիւղէլ-
լիք , կէնճլիք վէ սըհհաթ կիպի շէյլէր , ֆէսատ վէ զա-
լալէթէ մաիլ պիր ֆիքրէ վէ թապիրի էսահըլա , տիւն-
եատա հիշ մանէնտի պուլընմայան ասը պիր թապիաթա
մունզամմ օլընճա , բուհը , զայպընա սէպէպ օլան մէզքիւր
թէհլիքէլի խասախստէն պիր ինսանըն մահրում օլմասը
տահա էյի տիր տէնիլիր . Լաքին , բէճա իտէրիմ , ազիգիմ
մօսիէօ Տիւբօն . . . պաշգա սէօզ սէօյլէյէլիմ . . . պու

պահա պէնի բէք քէտէրլէնտիրիր . . . բէք մուգտարլպ օ. լուրըմ:

Մ. Բօտէն , պու սէօղլէրի հէյէճանլը պիր սէտա իլէ իրատ իթմէքլէ պերապէր , պիր եւաշ գաթրէսինի կիւյա սիլմէք իսթիյօրմըշ կիպի , սօլ էյնիս սրըշա բարմաղընըն ուճուընը սաղ կէօղիւնիւն քէօշէսինէ կէօթիւրտիւ :

Մ. Տիւբօն , մէրգոււմըն կէօղիւնաէն եւաշ ագտըղընը կէօրմէտի իսէ տէ , հարէքէթի վազըասընըն փարգընա վարըպ , սէտասընըն պիրտէն պիրէ թէղայեիւր իթմէսին. տէն սօն տէրէճէ միւթէաճճիպ օլտու . պինաէն ալէյհ , քէնտիսի տախի միւթէէսսիրանէ վէ քէտէրամիզ պիր սէ. տա իլէ տէտի քի :

— Պու միւլահագասըղըղըմը աֆվ իտինիզ , էֆէն. տիմ . . . պիլմէզ իտիմ քի . . . :

Բօտէն . - (Մ. Տիւբօնըն սէօղիւնիւ քէսէրէք .) Մու. ղայիրի օլարազ , պու թէէսսիւրի ղայրը իսթիեարիտէն տօ. լայը պէն սիգտէն աֆվ տիլէրիմ . . . ֆիլ վագր իսթիեար ատէմլէր նատիրէն աղլարլար ըսա տա , բրէնսէսին մէեու. սիյեթ վէ քէտէրինի սիզ տէ կէօրմիւշ օլսա իտինիզ , փ. ղին տախի պէնիմ կիպի միւթէէսսիր օլաճաղընըղ թապիի իտի . . . միւմաիլէյհանըն եէկեանէ գապահաթը , եէկէնի հագգընտա տէրէճէի նիհայէտէ շէֆագաթ վէ զաաֆը գալպըն տավրանմասը վէ պու սուրէթլէ մէզպուրէնին հա. րէքեաթընա նէվիմա միւսաատէ կէօսթէրմիշ պուլընմասը տըր . . . : Լաքին , թէքրար իտէրիմ քի պաշգա պիր շէյ. տէն պահա իտէլիմ :

Մ. Բօտէն , պիր տագըգա գատար սիւքիւթ իթտիք. տէն սօնրա , հէյէճան վէ ըզտըրապը բէյ տէր բէյ սիւքիւ. նէթեապ օլմըշ կիպի կէօսթէրէրէք , Մ. Տիւբօնա թի. թապէն :

— Իյթէ էֆէնտիմ , իյլը տա հագգընտա մէմու. ըիյեթիմին պիր գըսմը խիթամ պուլուպ , գըսմը տիլէրի

գալար . . . լաքին պու իքինճի գըսմըն սէօգիւնիւ աշմազ-
տան էվվէլ, պէլքի տէ ունութմըշ օլտըղընըզ պիր խու.
սուսը խաթըրընըզա պրրագ մագլըղըմ լաղըմ տըր . . .
Պունտան օն պէշ օն ալթը սէնէ մուգատտէմ, Լկպէվի
շէհրինտէ մուհաֆըղըզ իտէն Լաճար սիւվարի աւքէյիւ-
րինին միրայայը Մ. մարքի տ'էկրիննի, պու գօնագտա պիր
միւտտէթ տուրմըշ տըր, տէյիլ մի:

Տիւբօն . - էվվէթ, էֆէնտիմ, քէնտիսի զայէթ կիւ-
զէլ պիր զապըթ ըտը, տահա պիր ազ էվվէլ զէվճէմ ի-
լէ անտէն պահա իտիօրտուզ, միւմաիլէյհ պու գօնա-
լըն շէնլիլի իտի, բէք կիւզէլ գօմէտեալար օյնար վէ եա-
րամազ ատէմէրէ մախսուս հալլէրի բէք կիւզէլ թագլիտ
իտէր իտի, Մէսէլա իսի էֆէնտիմ օյունտա, շագըր քէյֆ
պիր աւքէրին բօլընը օ տէրէճէ կիւզէլ ինքա իտէր իտի
քի, կիւմէքտէն չաթլար ըտըք . . . պունընչա պէրապէր
զայէթ կիւզէլ սէսի վար ըտը . . . ժֆէնտա օրէրայը օ
տէրէճէ լաթիֆ պիր սուրէթտէ թէղաննի իտէր իտի քի,
Բարիստէ պիլէ եաքամագլար:

Մ. Բօտէն՝ Մ. Տիւբօնըն պու սէօգլէրինի խաթըրնիւ-
վազանէ պիր սուրէթտէ տինլէտիքտէն սօնրա տէտի քի:

— Էլպէթթէ տույմըշընըզ քի, ժէնէրալ Սիմոն տէ-
նիլէն պիր, Նաբուլէոն թարաֆտարըյլա տէհշէթլի պիր տու-
էլլօ իթտիքտէն սօնրա, էլհալէթիւ հազիհի քեաթիպի
մախսուսը օլմագ շէրէֆինէ նաիլ օլտըղըմ Մ. Մարքի
տ'էկրիննի տիւնեատան շէքիլիպ սիլքի ըուհանիլէ կիրմիշ
տիլ . . .

Տիւբօն . - Նէ՞ տէյօրսընըզ . . . պու միւմօին շէյ մի
. . . օ կիւզէլ միրալայ . . .

Բօտէն . - Էվվէթ, օ կիւզէլ միրալայ, նէճիպ, զէն-
լի վէ հէր եէրտէ հիւսնի իթթիֆ-թ վէ թէվճճիւհէ
մագհար օլուր պիր տտէմ իքէն, սըրթընա սիյահ վէ ֆա-
գիրանէ պիր ըուհպան էլպիսէսի ճէշիւմէք իշուհ, օ գա-

Բօտեն . - Խալր, լաքին պու կիւն եարըն օրայա մու-
վասէյէթ իտէճէյ տիր : Պունտան թագրիպէն իւշ այ մու .
գատտէմ , իթալիայա կիթմէքտէ իտի . . . պու սէյահա-
թը էսնասընտա ղայէթ քէտէրպախշ պիր խապէր ալտը .
սօն պէհարը կէշիրմէք իւզրէ բրէնսէս տը Սէն-Տիպիէնին
ագարաթընտան պիրինէ կիթմիշ օլան վալիտէսի վէֆաթ
իթմիշ իտի :

Տիւբօն . - Ահ , եա Բապպի . . . սահիհ մի . . . հիշ
տույմամըշ ըտըմ . . . :

Բօտեն . - Էվվէթ , պու քէյֆիյեէթ սօն տէրէճէ մէ-
յուսիյեէթ վէ թէէսսիւրիւնիւ մուճիպ օլտու . լաքին չի
շարէ . . . իրատէի Բապպանիյեէյէ իթաաթ կէօսթէրմէք
լազըմ տըր :

Տիւբօն . - Մ. մարքի նէ՝ միւնասէպէթլէ պէնտէն
պահս իթմէք լութֆընտա պուլունտը :

Բօտեն . - Շիմտի սէօյլէյէճէյիմ . . . էվվէթ էմրտէ
պիլմէլիպինիզ քի պու գօնագ սաթըլմըշ տըր . . . մուգա-
վէլէնամէ՝ պէնիմ Բարիստէն հարէքէթիմտէն պիր կիւն
էվվէթ իմգա պունտու . . . :

Տիւբօն . - Նէ՝ տէյօրսընըվ . . . ահ , պու խապէ-
րինիզլէ պիւթիւն էնտիշէ վէ վէսվէսէլէլիմի թէճտիտ իթ-
տինիզ . . . :

Բօտեն . - Նէտէ՞ն :

Տիւբօն . - Գօրգըյօրըմ քի , գօնալըն եէնի սահիպ-
լէրի պէնի միւտիրլիք խըտմէթինտէ ալըգօյմազլար :

Բօտեն . - Պագընըղ նէ կիւզէլ թէսատիւֆ իթմիշ . . .
պէն տէ թամ պու իշ իշուն սիզինլէ գօնըշմագ իսթէ-
յօրտում :

Տիւբօն . - Աճապա միւմքին օլաճագ մը . . . :

Բօտեն . - Հայ հայ . Մ. մարքինին՝ հագգընըղտա
տէրքեար օլան հիւսնի թէվէճհիւհինի բէք ալէա պիւտի-
յիմտէն , պու խըտմէթտէ գալմանըվը վիյատէսիլլէ արզու

իտիյօրում. պինաէն ալէյհ, էլիմտէն կէլէնի տիրիղ իթ. մէմ, էկէր . . .

Տիւբօն. - (Րօտէնին սէօզիւնիւ քէսէրէք.) Ահ, է. քէնտիւմ. . . պու նէ պէօյիւք լութֆ . . . միննէթտարը. նըզ ըմ. սիզի Ալլահ կէօնտէրտի . . .

Րօտէն. - Պառնէֆա տա սիզ միւտահէնէ իտիյօր. սընըզ, ազիզիւմ. լաքին էվվէլի էմրտէ իթիրաֆ իթմէլի. յիւմ քի, պու իշտէ սիզէ եարտըմ իթմէք իշոււն պիր շարթ թէքլիֆ իթմէյէ մէնպուր ըմ.

Տիւբօն. - Պէն տէ, գապուլ իթմէյէ հազըր ըմ. . . սէօյլէյինիզ պազալըմ նէ իմիշ . . .

Րօտէն. - Պառնէֆա տա իգամէթ իտէնէք դաթ' հէր տիւրլիւ հիւրմէթ ու լիայէթէ շայէսթէ պիր իթթի. եար գատըն օլուպ, իսմի տէ մատամ տը Սէնթ-Գօլումպ . . .

Տիւբօն. - (Րօտէնին սէօզիւնիւ թէքրար գաթ' իտէ. րէք.) Նէ սէօյլէյօր սընըզ, պու գօնաղը օ իթթիեար գա. տըն մը սաթոււն ալմըշ. մատամ տը Սէնթ-Գօլումպ տէտի. յինիզ . . .

Րօտէն. - Տէմէք քի քէնտիսինի թանըյօրսընըզ, էօյ. լէ մի.

Տիւբօն. - Էվվէթ, թանըրըմ. պունտան սէքիզ կիւն էվվէլ, արազիյի կէօրմէք իւզրէ պուրայա կէլտի . . . Ձէ. ճէմ տէյօր քի, մատամ տը Սէնթ-Գօլումպ ասըլգատէ պիր գատըն ըմըշ . . . լաքին, - էսք արամըզտա գալսըն եա, աղզընտան էօյլէ սէօզլէր սատըր օլտու քի . . .

Րօտէն. - Ֆէրասէթ սահիպի իմիշսինիզ, ազիզիւմ մօ. սիէօ Տիւբօն . . . մատամ տը Սէնթ-Գօլումպ ասըլգատէ օլ. մատըգտան պաշգա, ասըլգատէլիք շանընտան տախի քիւլլիյէն մահրում տըր . . . զանն իտէրսէմ, վազթըյլա, Բալէ-Րուայալըն ախշապ կէշիտի ալթընտա մօտայա միւ. թէալլիգ շէյլէր սաթար ատի պիր տիւքքեանճը ըմըշ, կէօ.

լիւյօրսընըղ քի սիղինլէ սէրպէսթ սէրպէսթ գօնուշըյօ-
րըմ՝

Տիւրօն . - Էյի ամմա , Պրանսըղ վէ էճնէպի քիւպէ-
րասը , մէսէլա տուգալար , մարքիլէր , գօնթյար քէնտի
խանէսինէ կիտիպ կէլմէրտէ օլտըզլարընը ~~էպէլիպ տէ~~
էօյիւնմէսինի նէ եաբալըմ . . .

Բօտէն . - Պու քէյֆիյեթի տօղրու օլապիլիր . շէօյլէ
քի , պուշլար քէնտի դէվճէլէրինէ շապզա վէ սաիրէ րս-
մարլամազ իւղրէ խանէսինէ կիտէպիլիրլէր , նուրասը սա-
հիհ տիր քի , մատամ տը Սէնթ-Գօլումպ , քիյիյեթի պիր
սէրվէթ գազանտըգտան վէ կէրէք կէնճիլինտէ վէ կէրէք
սիննի քէմալինտէ . . . րուհընրն սէլամէթի իշուշ գայտ-
սըղ տալրանտըգտան սօնրա , պու կիւնքի կիւնտէ շայանը
թագտիր վէ թահսին պիր թարիզէ ~~պիլիք~~ տիր .
~~իշթէ~~ պուշուշ իշուշ տըր քի հէր տիւրլիւ հիւրմէթ ու րի-
այէթէ շայէսթէ պիր գատըն տըր տէտիմ . զիրա տիւն-
եատա խուլուսի գալպ վէ վիճտանյա ըզհարը նէտամէթ
վէ րէշիմանի իթմէք գատար շայանը հիւրմէթ պիր շէյ
օլամաղ . . Սա մաֆիհ , մէզպուրէնին սէլամէթի րուհը-
նր գաթիէն վէ ճիտտէն թէէմին իտէպիլմէք իշուշ , սի-
ղին մուալէնէթինիզէ միւհթամ ըզ , աղիղիմ մօսիէօ Տիւ-
րօն :

Տիւրօն . - Պէնիմ՝ մուալէնէթիմէ մի . . . էյի ամմա ,
պէն նէ եաբապիլիրիմ . . .

Բօտէն . - Չօգ շէյ եաբապիլիրսինիզ . շէօյլէ քի , պու
քէօյ՝ իքի պաշ բաբազըն տաիրէի խտարէսինտէն միւսապի
սուրէթտէ ուղազ պուլընտըղընտան , քիլիսէսի եօզ տուր .
~~մատամ~~ տը Սէնթ-Գօլումպ իսէ , պու իքի տաիրէի իտա-
րէնին բաբալլարընտան պիրիսինի ինթիխապ իթմէք իսթէ-
յիպ , միւտտէթի մէտիտէտէն պէրու պու քէօյտէ իգամէթ
իթտիլինիզ ճիհէթլէ , էլպէթթէ սիզտէն վէ մատամ Տիւ-
րօնտան մալիւմաթ թալէպ իտէճէք տիր . . .

Տիւրօն . - Թալէպ իթտիյի մալիւմաթ պու իսէ բէք
զօլայ պիր շէյ տիր . պինաէն ալէյհ , պու պապտէ ու .
զուն ուղատի թափսիւթա կիրիշմէյէ հաճէթ եօզ տրր . . .
Տանիզուր բարազը հէրսինտէն էյիսի տիր .

Բօտէն . - Իշթէ մատամ տը Սէնթ-Գօլումպա սէօյլէն-
մէյէճէք շէյ տէ պու տրր .

Տիւրօն . - Նասրէ .

Բօտէն . - Պիլալս . Բուալիլ բարազընը պիլա ֆասը-
լա մէտհ ու սէնա իթմէլիսինիզ քի , մատամ տը Սէնթ-Գօ-
լումպա տախի սէլամէթի բուհընը մէրզումա թէսլիմ իթ-
մէյէ գարար վէրսին . . .

Տիւրօն . - Եյի ամմա Բուալիլ բարազընը նէ իչուն
տիկէրինէ թէրճիհ իթսին .

Բօտէն . - Նէ՞ իչուն մը . . . սէպէպինի շիմտի սէօյլէյէ-
ճէյիմ . էկէր սիզ վէ դէվճէնիզ , մատամ տը Սէնթ-Գօ-
լումպա պէնիմ իլիթիզամ իթտիյիմ բարազը ինթիսապա
իզնա՝ իտէճէք օլուրսանըզ , միւ տիրլէք խըսմէթինտէ պա-
զի գալաճաղընըզտան էմին օլապիլիսինիզ . . . վէ նամու-
սըմ ի գէրինէ եէմին իտէրիմ քի , վէրտիյիմ սէօզիւ տէ
իճրա իտէրիմ . . .

Տիւրօն . - (Բօտէնին էմնիյեթթախիշ սէօզլէրինտէն
զանի՝ օլարազ .) Պու իզթիտարը հաիզ օլտըղընըզա շիւպ-
հէմ եօզ տուր . լաքին պիլմէք իսթէր իտիմ քի . . .

Բօտէն . - (Տիւրօնըն սէօզիւնիւ քէսէրէք .) Պիր սէօ-
զիւմ տահա վար տրր . մատամ տը Սէնթ-Գօլումպա պու
ինթիսապա իզնա՝ իթմէնիզէ բարար կէօթէրտիյիմին վէ
պու պապտէ մուալէնէթինիլի թալէպ իթտիյիմին սէպէ-
պինի քէմալը խուլուսը գալպէ պէյան իթմէք իսթէրիմ .
զիրա պու իչտէ ֆէսատ տօլապը կիպի պիր շէյ մէվճուտ
օլտըղընա շիւպհէ իթմէնիլի իսթէմէմ . պէօյլէ պիր զաննա
զահիպ օլտըղընըզտա սօն տէրէճէ միւ քէտտէր օլաճաղըմ .
պու հարէքէթիմտէն մազսէտիմ պիր էյիլէք իթմէրտէն ի-

պարէթ տիր . Դէնտիսի իչուն մուալէնէթինիլի լէճա իթ-
տիյիմ Բուալիլ բարազը , տրքայ տէկրիննինն սուրէթի
մախսուսէտէ թէվէճէի հիւնի . գաղանմըշ տրր . Պու բա-
րազ հէր նէ գատար բէք ֆաղիլ պիր ատէմ իսէ տէ ,
քէնտի իիթիեար վալիտէսինին թէայեի շիւնի տէրէճուէ
իթմիշ տիր . էկէր Սատամ տը Սէնթ-Գօլումպա քէնտի սէ-
լամէթի բուհընը մէրզումա թէվտի՝ իտէճէք օլուրսա , տի-
կէր բարազլարըն քեաֆֆէսինտէն տահա զիյատէ ճիտտի
պիր սուրէթտէ շալըչաճաղը պէտիհի տիր . շուքի մէր-
զում գալէթ թէրպիլէլի վէ սապր ու թէհամմիլ սա-
հիպի պիր ատէմ տիր . . . Պունտան գաթընազար , մէզ-
պուրէ գատըն սայէսինտէ , քէնտիսի տէ աղ չօզ մազհա-
րը լուլթ օլարազ , պունտան անճաղ իսթիեար վալիտէ-
սի իսթիֆատէ իտէճէք տիր . Իթէ վազը օլան թալէպի-
մին սէպէպ ու հիքմէթի տէ պու տրր . Պէնիմ իլիթիզամ
իթտիյիմ բարազըն տաիրէի իտարէսի գուրպինտէքի պու
զօնաղը Ս . տը Սէնթ-Գօլումպա սաթուն ալմազ էֆրեարըն-
տա օլտըղընը իշիթտիյիմտէ , պու խուսուսը տէրհայ Մ . մար-
քիյէ պիլտիրտիմ միւ մալիլէյ տախի սիզի տէրիսթըր իտիպ
պու ճիւլի խըսմէթին իյֆասընը սիզտէն լէճա իթմէքլի-
յիմի եազմըշ տրր . պու խըսմէթինիզ , իլէրէնէ իլէպէճէլի-
նիզ վէճհ իլէ միւ քեաֆթաթըզ գալմայաճազ տրր . զիրա ,
թէքրար իտէրիմ քի . սիլի միւ տիր սըվաթըյյա պուրա-
տա իպգա իթտիրմէք պէնիմ էյիմտէ տիր . վէ պունը ֆի-
իլէն տէ իսպաթ իտէճէյիմ . . .

Տիւրօն . - (Պիր տազըզաճըզ թէֆէքքիւրտէն սօն-
րա .) Տինլէյինիզ , էֆէնտիմ . սիզ օ գատար սէրպէսթանէ
վէ օ գատար խաթըրնիւվազանէ պէյանը էֆրեար իտի-
յօրսընըզ քի , պէն տէ սիզին կիպի քէմալը խուլուս վէ
սէրպէսթի իլէ գօնուշմազ իսթէրիմ . Պու գարիյէտէ , Տա-
նիզուր բարազը նէ գատար շայանը հիւլմէթ վէ սէվկիլի
իսէ , անա թէրճիհ իթտիլինիզ Բուալիլ բարազը տախի ,

Բատեն . - (Տիւրանըն սեպիւնիս լեւերէք .) Աւղղել, ճէք պիտի սեպիւն վէ թէլլիֆ իտեճէք պիտի շարքը՝ տա հա վար տրր յի . տիկէրի գատար ԷՆԷՄԻԿԵԼԻԹԻ տիր . Տիւնեատա Էպլէ րարապար կէօրիւմիչ տիր յի . հուսույր սէլումէթլէրի յէնտիլլընէ թէլփոթի իտիլմիչ օլան աւելըրին սիննինի վէ եա գատար աղլընը սուի իտիլմիլ իտէրէք . պունտան եա յէնտիլլէրի վէ եախաւ պաշգալարը միս սթէֆիտ արմըլար տրր . ֆիլ հազրգա պէնիմ հիմարէ իթալլիմ րարապար պէղլէ պիտի աղապլըրը իր թիլեապ իտեճէլինի գանն իթմէմ . . . լալին անը ին թիլիտապ իթտիրմէք իտաուսընտա սիլ տէ եարտրմ իտեճէլինից ճիհէթլէ . կէրէք պէնիմ վէ կէրէք սիլին մէսուլլիեկէթիլի թէլէմին իթմիչ արմապ իչուն . հաֆիմատա իլլի տէֆա օլսուն պանա թէլլիտապ եազմալըր վէ մատամ տր Սէնիմ-Բարմալըն տիլապը . տաաթը . միւնաւէպաթը վէ հաթիմա օլսուտըր յիթապըլար հազրընտա Էթրաֆըրհա մալիւմաթ վէրմէնիլի տըլա իտէրիմ . լանթի պիտի րարապար հիւլմ տ թէլէթիլի . րալհը հալի տնա թէլլիմ իտիլմիչ օլան տալմին հէր պիտի հալմտէ վէ հէր պիտի հարէլթիթիտէ կէօրիլէպիլի . պունտան պաշգապէն իթիլլաւթէլլաւթին հարէլթեաթ տ աթփարընտան շեաւմիլէն իտապըրտար օլմապ իտէրիմ . լալին յէնտիսի զէրլէ գատար պունըն ֆարըրնա վարմամալը տրր . . . թէլլա . շալանը զէմմ տ թապպիհ պիտի շէլ կէօրէճէք վէ եա իլլիտէճէք օլսուտանը . հաֆիմատա իլլի տէֆա կէօնաւէրէճէլինից մէլթիտա պըրտա տէրհալ իլլար իտէրալինից . վէ պէն տէ պէղլէճէ անըն յեաֆիլի հարէլթեաթընա իտապըրտար օլսուտըն .

Տիւրան . - (Մէնուսանէ պիտի թափը րլա .) Լալին Էֆէնտիմ . պու թէլլիֆինից տալթա ճատուսըր տրր . . .

Բատեն . - Ահ . աղիլիմ մասիլէ Տիւրան . . . ինտանըն Էն մու գատաւէ մէլլէլանընտան պիլլինի . եանի Էմիլիեկէթի-

նի պու սուրէթլէ թէլլիլ իտիլարանըրց հա . . . պէն պուրատա ճէրէլան իտէճէք վու գու տիլը Էմիլիեկէթի յեաթիլիլ իլէ պանա եազմանըրտան պաշգապիլ շէլ թալէպ իթմէլարըմ . . . իլլարիկէրինտէն շապապիլի թէլֆըրիլ օլան պու իլլի շարթըր գապուլ իտէճէք օլսուտանըրց . միտիր սըֆաթըլլա Էմիլիեկէթի պիւն իտիլմիլնա գատար պուրատա գալաճաղըրնըրտան Էմին օլսապիլլըրմիլիլ . . . գապուլ իթմէլիլինիլց հալտէ . յէմալը թէլէտիլիլ պէլլան իտէրիմ յի . մատամ տր Սէնիմ-Բարմալըն պաշգապիլ միտիրի տմալ թախախ իթտիրմէլէ մէնալար օլաճաղըմ .

Տիւրան . - (Հէլլէճանըր պիտի սէտա իլլ .) Աման Էֆէնտիմ . լէճա իտէրիմ . . . շարթըրնըրցը պէրթարաֆ իտիլիլ . . . տալու վիլը ճէնապ կէօթէլլիլիլ . . . Գէնիմ վէ զէլմէմին պու մէմալիլիեկէթիտէն մատաւա հիլ պիլ մէտալըր թէլպիլիլ վէ իտիլիլաւթմիլ եալ տրր . պու սիննի շէլլաւ իտէթալ իտէ . պաշգապիլ իլլումէթ պուրամալըրց . Բըրըր պէնէտէն պէրու իտիլիլամէթ տ տաւաղաթ իլլըրէ եալալան պիլլիմ կիլիլ իտիլիեալըլար . ֆալըր տ զարուրէթին րէնչէլի վաշթեաթէթին տիլլիլմէլլինիլ . . .

Բատեն . - Աղիլիլ մասիլէ Տիւրան . սիլ սիննէն իտիլիեալըր օլմալըր պէրապէր . աղլէն հէնուլ յեաւալ սընըրց . պու պապտէ տիլլիլնիլնիլ . . . վէ տէթիլ Գէնիմ գատար պանա ճէվապ վէրինիլ . . .

Տիւրան . - Ահ . Էֆէնտիմ . . . մըհամէթ իտիլիլ . . . լու իթի պուլուրըրց . . .

Մէրգու ման իլլի իտիլիեալըր ալաւընտա ճէրէեան իտէն պու մու հալլըրէ շամաթէթլէնիլ պիտի սէտանըն թէլէտիլիլ պիտէն պիլլէ գաթ . օլսունալ . պու սէտա սընըր վալթիտա տէնիլց զըլլըրնըրց զալալըրցըրնտա տալիլ ալալըրիլ օլսու . Չալ կէլմէլլալիլ . Էֆէլլէթ սէտա տալ հա զիլաւտէ յիտաթիլլէ թէլթըրիլ իլլէտի .

Պունը իլլիտիլ իլլիթմէլ . Տիւրան պաշգապ զալըլարալ .

— Թօք սէտասը տրր . . . էվվէ՛թ , էվվէ՛թ . . . թօք սէտասը տրր . . . տիւշարը թէհլիքէ օլմուշ պիր սէֆինէ օլմալը տրր քի , հա իմտաս թալէպ իտիյօր վէ հա պիր գըլաղուղ իսթէյօր . - տէտի :

Պու. սրբատա , Մ. Տիւրօնըն ղէվճէսի տաիրէ գարու սընտան աճէլէթէն իշէրիյէ կիրէրէք :

— Ազիզիմ , թախթապօշտան՝ պիր վաբօր ըլա տիրէքլէրի հէման պիւթիւն պիւթիւն գըրըմըշ պիր ~~հէյրէն~~ կէմիսի կէօրիւնիւյօր . . . տալլալար՝ պուճլարը գարայա տօղրու սիւրիւյօրլար . եէլքէն կէմիսի թէհլիքէտէ պուլըն տըղընը անլաթմագ . իւղրէ թօք աթմագտա տրր . . . ղէվալլը կէմի մահվ օլաճագ . . . չարէի սէլամէթ եօգ տուր . - տէտի :

Տիւրօն . - (Շապգասընը ալարագ վէ տըշարը չըգմաղա հազըրլանարագ .) Աման եա՛ Րապպի , պու բէք տէհչէթլի շէյ . . . գազաղէտէ պիր կէմինին դարգ օլմասընը կէօրմէքտէ՝ մուալէնէթինէ եէթիշէմէմէ՛ք . . .

Րօտէն . - Պա սէֆինէլէրէ աճապա հիշ պիր մուսվէնէթ իտիլէ՛մէղ մի . . .

Տիւրօն . - Մուալէնէ՛թ մի . . . էկէր տալլալար պու ճէսիմ վէ եիւքսէք գայալար իւղէրինէ աթալլար իսէ , հիշ պիր գուվվէի պէշէրիյէ անլէրի գուրթարմաղա մուգթէտիր օլամաղ . թէսալիի լէյլ ու նէհարտան պէրու , պու սէվահիլտէ իքի կէմի մահվ օլտու :

Րօտէն . - Իքի կէմի մահվ մը օլտու . . . նուֆուս վէ համուլէլէրիյլէ մի . . .

Տիւրօն . - Էվվէթ , էֆէնտիմ :

Րօտէն . - Էօյլէ իսէ պու բէք տէհչէթլի շէյ տիր :

Տիւրօն . - (Զէվճէսինէ խիթապէն .) Թէէսսիֆ իտէրիմ քի , պէօյլէ պիր ֆուրթունա էսնասընտա եօլըլարը գուրթարմագ իշուն բէք աղ իւթիս վար տրր . հալ պու քի , օյալանմաղա կէլմէղ . պէն շիմտի չիֆթիլիյին ատէմ

Էրիսէ պէրապէր տէնիղ գըլըսընա էնիպ օ պէտապախթարտան պազըսընը գուրթարմաղա չայըլաճաղըմ . սէն տէ , պիր գաշ օտատա աթէշ եագտրր , չամաշըրլար , էլլիւլէլէր վէ գուվվէթ վէրիճի իլաճլար հազըրլաթ . . . , Հէր նէ գատար ճան գուրթարապիլէճէյիմիղի իմիտ իթմէյօր իսէմտէ , նիհայէթ պիր քէրրէ թէճըրիւպէ իթմէլիյիղ . . . , Մ. Րօտէն , սիղ տէ պէնիմիէ պիրիքտէ կէլիլիմի սինիղ :

Րօտէն . - (Ֆուրթունա իլէ բէնչէլէշմէք ֆիքրինտէն պիլէ կէշմէղ օլտըղընտան .) Էկէր սիղէ պիր կէօնա մուսվէնէթտէ պուլընապիլսէ իտիմ , պիրիքտէ կէլմէքլիլի վազիֆէ ատտ իտէյի իտիմ . լաքին սիննիմ վէ զաաֆը վիճուտրմ ալգուճա մանի օլմագտա տըրլար . բէճա իտէրիմ , ղէվճէնիղ ~~հէյն~~ օթնըն նէրէտէ պուլընտըղընը պանա կէօսթէրսին քի , պէն տէ արատըղըմ շէյլէրի ալլապ տէրհալ Րարիսէ ալտէթ իտէյիմ . ղիրա բէք միւսթաճէլ իշլէրիմ վար :

Տիւրօն . - Պա իւսթիւնէ , էֆէնտիմ . Դաթէրին շիմ տի սիղի օրայա կէօթիւրիւր . (Պէսլէմէյէ խիթապէն .) Հայտի՛ կիթ տէ , պէօյիւք չանը չալտըր վէ սէօյլէ քի , չիֆթիլիյին պիւթիւն ատէմլէրի , իբլէր վէ սըրըգլար ըլա պէրապէր տէնիղ գըլըսընտա պէնի կէլիպ պուսուճլար . իշթէ պէն կիտիյօրըմ :

Դաթէրին . - Կիթ տօսթում , պիշարէլէրի գուրթարմաղա սաւաշ , վէ ֆագաթ հայաթընը թէհլիքէյէ գօյմա . . .

Տիւրօն . - Էօյլէ իսէ , կէլ պէնի պուս էյլէ քի , ~~պա~~ ու ղայրէթիմ սէմէրէսիղ գալմասըն վէ եօլըլարըն պիր գաշընը օլտուն գուրթարապիլէյիմ :

Պու սէօզիւ միւթէագըպ Մ. Տիւրօն օտա գաբուսընտան տըշարըյա չըգտը , վէ « Զաբուգ . . . չաբուգ . . . պէլքի տէ սէֆինէլէրին պիր թախթասը պիլէ գալմամըշ տրր . տէյու հայգըրարագ նապէտիտ օլտու :

Րօտէն . - (Ֆիւթուրսըղըղընը ասլա ղաիպ իթմէքսի-

զին Դաթերինէ միւթէվեճճիհէն.) Ազիզէմ մատամ Տիւ-
բօն, պէնի լութֆէն ~~հեշտ~~ Կէօթիւրիւր միւթիւր:

Դաթերին. - Պաշ իւթիւնէ էֆէնտիմ, արգամ սըրա
կէլինիզ. - տէտի:

Պիշարէ գատըն պու սէօզիւ. սէօյլէտիյի սըրատա, կէօ-
զիւնաէ բէյտա օլմըշ օլան պիր եաշ գաթրէսինի սիլտի.
մէզպուրէ, գօճասընըն ճէսարէթ վէ ճիւրէթինի լանա
պիլտիլինտէն, պաշգալարընըն հայաթընը գուրթարտըրը
սըրատա, քէնտի պաշընա պիր ֆէլաքէթ կէթիրմէսին
տէյու գօրգուպ տիթրէյօրտու:

2

Ճ Ո Ւ Ր Թ Ո Ւ Ն Ա

Սաթհը տէրեա ղայէթ տէհշէթնիւմա պիր մէնզա-
րէ իւայէ իտիյօրտու . . . : Գօյու եէշիլ լէնկինտէ վէ պէ-
յազ ~~գէօթիւրէրէ~~ մուհաթ օլան տալալար, կեահ գուպ-
պէի սէմայա գատար եիւքսէլմէքտէ վէ կեահ տախի գատ-
ըն տէրեա իլէ եէքսան օլարագ, միւնթէհաի ուֆուգտա
մէշհուտ օլան գըրմըզըմըն պիր զըյայա աքսէնտազ օլ-
մագտա ըտըլար:

Ասիւմանտա իսէ, գաթրան կիպի սիյահ պուլուլթլար
թէրաքիւմ իթմիշ օլուպ, պունլարտան պազըլարը լուզ-
կեարըն շիտտէթի հուպուպընտան սիւրիւլէրէք, պու
գուպպէի սիյահֆամ ալթընտա պիրի պիրինի թագիպ իթ-
մէքտէ իտիլէր:

Մէվսիմի շիթանըն հարարէթսիզ վէ սօլղուն կիւնէ-
շի, սիյահ պուլուլթլար ալթընտա հէր նէ գատար իթ-

թիֆա իթմիշ իտի իսէ տէ , պու սըրատա եաւաշ եա . վաշ արզը տիտար իտէրէք , ֆուրթունալը տէնիգէ մաի-
լէն նէշրի էնվար իթմէյէ , վէ տաղլար կիպի տալղալարըն
չէֆֆաֆ թէքէլէրիի եէր , եէր եալտըղլամաղա պաշլատը :

Գար պէյաղլըղընտա պիւր քէօրիւք եըղընթըսը , պու
թէհլիքէլի սէվահիլի իհաթա իթմիշ օլան գայալարըն ի-
զէրինտէ գայնամագտա վէ դասըղլա կիպի տէօնմէքտէ
իտի :

Ուզագտա , ճէսիմ գայալարտան միթէշէքիլ վէ
տէնիգէ տօղրու ուզանմըշ պիւր պուրթունըն օրթա եէրին-
տէ , Գարտօվիլին գօնաղը պուլընմագտա օլուպ , պունըն
ճամլարը զըյաի շէմսին թէէսիրիյլէ բարըլ բարըլ բարլա
մագտա , վէ թուղլա տիվարլարըյա գարա մէրմէրտէն
մամուլ քէմէրլէրի տաիի գուպպէի ասիւման ալթընտա
սիքիլի պուրմագտա բտըլար :

Հէման պիւս պիթիւն իարապ օլմըշ օլան ճէսիմ պիւր
սէֆինէ , գրըրգ տիրէքլէրինէ պաղլամըշ օլտըղը եէլքէն
բարչալարընըն իանէսիյլէ հարէքէթ իթմէքտէ , վէ բուզ-
կեարըն վէ տալղալարըն շիտտէթինտէն սահիլէ տօղրու
կէլմէքտէ իտի . իշպու սէֆինէ , կեահ տալղալարըն թէ-
բէլէրինէ գատար չըգմագտա վէ կեահ տաիի տէրեանըն
գաարընա գատար ինմէքտէ իտի :

Նուկէհան , շիմէք կիպի պիւր բարըլթը կէօրիւտիւ . . .
պունը միթէագըպ , ֆուրթունանըն վէլէլէլէ տէհշէթին-
թիմասը արասընտա անճագ իշիտիլէպիլի պիւր սէտա զու-
հուր իյլէտի Գու սէտա թօք բաթլամասը սէտասը
օլուպ , տէնիգին ազղըն տալղալարը թէէսիրիյլէ գարայա
տօղրու կէլմէքտէ օլան վէ արթըրգ իմիթ սէլամէթի գալ-
մամըշ պուլընան սէֆինէի մէգթիւրէնիի թէհլիքէտէ պու-
լընտըղընը իյմա իշուն սօն տէֆա կէօսթէրտիլի իշարէթ
իտի :

Գու էսնատէ , սիյահ տիւմանլար արասընտա հէման

դաիւս օլմուշ օլան պիր վաթոր կէօրիւնտիւ քի , պու տա շարգտան զարպա տօղրու իլէրիլէմէքտէ վէ սահիլտէն քէնտիսինի ուզագ թու.թմագ իչուն սօն տէրէճէ սայ ու զայլէթ կէօթէրմէքտէ իտի . տէնիղ դը.յըսընըն ճէսիմ գայալարր պու վաթօրըն սօլ թարաֆրիտա գալմըշ ըտը , Տիրէքտէն խալի օլան սէֆինէ իսէ , բուզկեարըն յէ ազըն . տընըն թահրիքիլէ տէնիղ գը.յըսընա տօղրու կէլմէքտէ օլուպ , վաթօրըն էօնիւնտէն կէշմէք մէճպուրիլէթինէ պուլունը.յօրտու :

Նահէհան , շիտտէթլի պիր բուզկեար՝ վաթօրը պիր թարաֆա տօղրու ետթըրըպ , ազղըն պիր տալղա տախի անըն կիւվէրթէսինի գաբլատը . պունըն իւզէրինէ , վաթօրըն օճաղը տէվրիլիպ տալլումպազը բարչայանտը վէ մաքինանըն շարխլարընտան պիրիսի տէ դուլլանըլմայաճագ պիր հայէ կէլտի Պու սրլատա , պիր իրինճի տալղա էվվէթինտէն տահա զիյատէ շիտտէթլի վաթօրըն իւզէրինէ հիւճիւմ իտիպ , օ տէրէճէ սագաթլատը քի , արթըգ տիւմէն գուլլանըլմաճ օլարագ , իւշ տիրէքլի կէմի կիպի գարայա տօղրու կէլմէյէ պաշլատը :

Եւստէն կէմիսի իսէ , գայալարտան ուզագ պուլուն-
 մագլա պէրապէր , ռուզկեարըն վէ տալղալարըն շիտտէ-
 թինէ վաքօրտան զիյատէ մաղլուպ օլտըղընտան , սէյր ու
 հարէքէթի իշթիտատ իթմէքտէ վէ վաքօրտան տահա զիյա-
 տէ եօլ ալմագտա ըտր . յօգ կէշմէքսիզին , պու իքի սէֆինէ
 պիրի պիրինէ օ գատար թէգարրուպ իթտիլէր քի . պիր մու-
 սատէմէ վուզուընտան սօն տէրէճէ գօրգըլմաղա պաշլատը .
 պու տա՝ մուհագգագ իւլ վուզու պիր գազաի պահրինին
 տէհշէթինէ մունզամմ օլան եէնի պիր թէհլիքէ իտի :

Իւշ տիրէքլի կէմի Պլ-+ -իլ (սև արծիւ) նամընտա
 պիր Ինկիլիզ սէֆինէսի օլուպ , Պահրը Ոհմէր թարիզի վէ
 Ռ-շէր վաքօրըյա Հինտիսթան վէ Ճավատան Սիւէյիշ
 կէշմէք օլան , վէ պատէհու Իսկէնտէրիյէտէն պու սէֆի-
 նէյէ լաքիպ օլմուշ պուլընան եօլըլարը համիլէն , Իսկէն-
 տէրիյէտէն կէլմէքտէ իտի : Պլ-+ -իլ ճիպըալթար պօղազըն-
 տան չրգտըգ տան սօնրա , Ասօր ատալարընա ուղրամըշ վէ
 օրատան Ռօթմմու թա կիթմէք իւզրէ եօլա չրգրպ , Մանշ
 տէնիզինտէ հիւքմֆէրմա պուլընան շիմայը դարպի ռուզ-
 կեարլարընա թու թըլմըշ ըտր :

Վաքօր իսէ , Կշիւթ թէն նամընտա պիր սէֆինէ օլուպ ,
 Էլպա թարիզիյէ Ալմանիատան կէլմէքտէ վէ Համպուրկ
 էօնիւնտէն կէշտիքտէն սօնրա , Հավրա տօղրու կիթմէքտէ
 իտի :

Պու իքի սէֆինէ , թէլաթիւմի տէրեա թէէսիրիյէ
 եիւքսէլիպ ալշալմագտա , վէ կէրէք ֆուրթունանըն վէ
 Կէրէք ազընտընըն շիտտէթինտէն սիւրիւմէքտէ օլտըղըն-
 տան , դայէթ տէհշէթլի պիր սիւրաթլա գայալարա տօղ-
 րու իլէրիլէմէքտէ իտիլէր : Հէր իքիսինին տէ կիւվէրթէսի
 տէհշէթպախշ պիր թէմաշա իրայէ իտիյօրտու : Պիլճիւմլէ
 եօլըլարըն էօլիւմիւ մուհագգագ կէօրիւնմէքտէ իտի . տէ-
 նիզին ազղըն տալղալարը իսէ , սահիլտէքի ճէսիմ վէ սիվրի
 գայալարա չարքընարագ բարշալանմագտա ըտր :

ՊԼԻՆԿԵՄԻՍԻՆԻՆ ԳԱՐՄԱՆՆԸ, ԿԵՄԻՆԻՆ ԳՐՆՆՄԱ ՄՈՒՐ.
ՉԸՂ ՎԷ ԳՐՐԸԳ ԱԻՐ ՄԻՐԷՅԷ ՄԱՅԱՆՄՐՂ ՕՂԱՐԱԳ, ԱՊԸ ՄԵՆ.
ՂԵԹՅԻ ՍԱՄԹՄԱ ԱԻՅԷ, ԱԻՐ ԱԳՄՐ ՃԵՍՈՒՐԱՆԷ ԻՅԷ
ՍՕՆ ԷՄՐԷՐԻՆԻ ՎԷՐՄԷՔՄԷ ԻՄԻ: ՏԱՂԱՅԱՐ, ՎԱՔՕՐԱ ՄԷՐ.
ԱՊԸ Թ ՕՂԱՆ ՍԱՆՄԱՅԱՐՐ ԳՄԱՐԱԿ ԿԵՐԹԻՐՄԻՆՂ ՕՂՄՐԳՂԱՐՐՆ
ՄԱՆ, ԱՆԷՐԻ ՄԵՆԻՂԷ ԻՆՄԻՐԻԱԿ ԳԱՐԱՅԱ ՂՐԳՄԱԳ ԻՄԻՄԻ
ՄԷ ՄԱՏՎ ՕՂՄՐՂ ԸՄՐ. ԱՊԸ ԱԷՄԱԿԱԽԹ ԵՕՆԸՂԱՐ ԻՂՈՆ
ԵԷԿԵԱՆԷ ԱԻՐ ԻՄԻՄ ՄԷՎՃՈՒՄ ԸՄՐ ԸՍԱ ՄԱ, ԱՊԸ ՄԱ ՔԷՔ
ՂԱԽՖ ԱԻՐ ՂԵՅ ԻՄԻ. ՂԵՕՂԷ ՔԻ, ԷԿԷՐ ՍԷՖԻՆԷ՝ ՄԵՆԻՂ ԳՐ.
ՂՐՍՐՆՄԱՔԻ ԳԱՅԱՂԱՐ ԻՂԷՐԻՆԷ ՄԻՂՄԻՂԻՂ ՍՐՐԱՄԱ, ԱԻՐ.
ՄԷՆ ԱԻՐԷ ՔԱՐՂԱՆՄԱԳՍԱ, ԱԻՐ ՀԱՂԱԹ ՎԱՍՐԹՄԱՐՂՂԱ
ԳԱՐԱ ԻՅԷ ԿԷՄԻ ԱՐԱՍՐՆՄԱ ԱԻՐ ՆԷՎ ԻԽԹԻՂԱԹ ՔԵՅՄԱ
ՕՂՈՆԱԱՅԻՂԻՐ ԻՄԻ. ԱՊԸ ԹԵՂԷԱԿԱԽԱ ՂԱՅԷԹ ԹԵՀԻՔԷՂԻ
ԱԻՐ ԹԵՂԷԱԿԱԽԱ ԻՄԻ ԻՍԷ ՄԷ, ԱՊՈՆՃԱ ԱՖԷԹՂԷՄԷԿԵԱՆՐՆ
ՍԷՂԱՄԷԹԻ ՆԷՖՍԻ ԻՂՈՆ ԷՔԵՅԻՃԷ ԱԻՐ ԻՄԻՄ ՍԱՅՐԼԱԱՅԻՂԻՐ
ԻՄԻ:

ԿԵՄԻՆԻՆ ԿԻՎԷՐԹԷՍԻ ԵՕՆԸՂԱՐՂԱ ՄԱՂԱՄԱՂ ՕՂՈՒԱԿ,
ԱՊՈՆՂԱՐՐՆ ԱՎԱԳԷԻ ՄԵՀՂԷԹԷՆԿԻՂԻ, ՕՐԱՄԱ ՀԻՔՄՖԷՐՄԱ
ԱՊՈՂՐՆԱՆ ԳԱՐՐՂՐԳՐԸՂ ՎԷ ԳԱՐՂԱՂԱՂՂԱ ՄՈՆՂԱՄԻՐ ՕՂԱ-
ՐԱԳ, ԻՆՍԱՆՐՆ ՄԵՀՂԷԹԻՆԻ ԱԻՐ ԳԱԹ ՄԱՀՈՒ ԱՐԹՐՐՄԱԳ-
ՄԱՐ ԸՄՐ. ՊՈՒ ԵՕՆԸՂԱՐՄԱՆ ԱԿԱՂՂԱՐՐ, ՆԷ ԵԱՐԱՃԱԳ-
ՂԱՐՐՆՐ ՂԱՂՐԱՐԱԳ ՎԷ ՍԷՐԷՆ ՄԻՐԷՔԷՐԻՆԻՆ ՀԱՂԱԹՂԱՐՐՆԱ
ՍԱՐՐՂՄՐՂ ՕՂԱՐԱԳ, ՔԵՄԱՂՐ ՄԵՀՂԷԹԻԷ ԷՕՂԻՄԷ ԱԷՔԷ-
ՄԷՅՄԷ ՎԷ ԱԿԱՂՂԱՐՐ ՄԱԽԻ, ԵԷՍ ՈՒ ՆԷՎԻՄԻՍԻ ՍԱԽԳԱՍՐՂՄ
ԷՂԷՐԻՆԻ ԳՐՈՂՄՐՐԸՂ ՎԷ ՄԵՀՂԷԹԻՂԻ ՍԷՄՄՈՒԱՅԱՐ Օ-
ԳՈՂՐԱԿ ԿԻՎԷՐԹԷՍԻ ԻՂԷՐԻՆՄԷ ԵԱՎԱՐՂԱՆՄԱԳՄԱ Ը-
ՄՐՂԱՐ:

ՏԻԿԷՐ ԱԻՐ ԹԱՐԱՖՄԱ, ԳԱՄՐՆՂԱՐՐՆ ԱԻՐ ԹԱԳՐՄՐ
ՄԻՂ ՂԵՔՄԻՂ ՕՂԱՐԱԳ ՄՈՒԱ ԻԹՄԷՔՄԷ, ՎԷ ԱԻՐ ԹԱԳՐՄՐ
ՄԱԽԻ ԿԻՂԱ ԷՃԷՂԻՆ ԳՕՐԳՈՆՃ ՂԵՀՐԵՍԻՆԻ ԿԷՕՐՄԷՄԷ Ի-
ՂՈՆ ԷՂԷՐԻՂԷ ԵԻՂԷՐԻՆԻ ԳԱՐԱՄԱԳՄԱ ԻՄԻՂԷՐ. ԱԷՆՂԻ
ԱԽԸ ԱԽԻԹԻՆ ՍՕՂՄՐՂ ՕՂԱՆ ԱԻՐ ԿԷՆՃ ԳԱՄՐՆ, ԷՂԻՆՄԷ ԱՊՈՒ-

ՂՐՆԱՆ ՃԻԿԷՐԲԱՐԷՍԻՆԻ ԱԿԱՂՐՐՆԱ ԱԿԱՍՄԱԳՄԱ ՎԷ ԱԻՐ ԹԱԽ-
ՖԷՄԷՆ ՄԻԿԷՐԻՆԷ ՄԻՒՐԱՃԱԱԹ ԻՄԻԱԿ, ՂՕՃՈՒ ՂՐՆՐՆ ԹԱԽԻՄԻՍԻ-
ՆԻ ՀԷՐ. ՔԻՄ ՄԵՐԷՕՀՄԷ ԻՄԷՐՍԷ, ԱԻՐ ՔԵՄ ԱՂԹՈՆ ԻՅԷ ՄԻՒ-
ՃԷՎՀԷՐԱԹՐ ՄԷՎՃՈՒՄԷՍԻՆԻ ՎԷՐՄԷՔԷՂԻ ԹԵՔԷՐԻՖ ԻՂԷՄԷՔՄԷ
ԻՄԻ:

ՊՈՒ ՆԻՄԱՂԷՐ, ԳԱՐՐՂՐԳՐԸՂԱՐ ՎԷ ԱՂՍՂՐՂԱՐ, ԹԱԽ-
ՖԷՐԻՆ ՍԱՔԻՆԱՆԷ ՎԷ ՖԱԳԱԹ ՄԱՀՂՈՆՍԱՆԷ ԹԵՍԻՄԻՂ-
ԵԷԹԷՐԻՂԷ ՔԵՔ ՄՈՒՒԱՅԻՖ ՄԻՂԻՂՕՐՄՈՒ: ՊՈՆՂԱՐ, ՄԵՀ-
ՂԵԹՅԻ ԱԻՐ ԹԵՀԻՔԷՐԻՆ ԳԱՐԻԱ ԻՂԳ ԳՈՒՀՈՒՐ ՕՂՄՐԳՐՆՐ ԱՆ-
ՂԱՄՐՂ ՕՂՄՐԳՂԱՐՐՆՄԱՆ, ԻՂԷՐԻՆՄԷՆ ԱԿԱՂՂԱՐՐ ԻՂԱՍ-
ՂԱՐՐՆՐՆ ԱԻՐ ԳՐՄՐՆՐ ՂՐԳԱՐԱՐԱԳ ՄԱՂԱՂԱՐՐՆ ԷՂԻՆՄԷՆ
ԳՈՒՐԹՐՄԱԳ ԻՂՂՐԷ ՍՕՆ ԱԻՐ ԹԵՃՐԻԱԿԷ ԻՃՐԱ ԻԹՄԷՔ ՂԷ-
ՄԱՆՐՆԱ ԱԷՔԷՄԷՔՄԷ, ՎԷ ԱԻՐ ԹԱԳՐՄՐ ՄԱԽԻ, ԱԻՐ ԿԷՕ-
ՆԱ ԻՄԻՄԻ ՍԷՂԱՄԷԹ ԳԱՂՄԱՄՐՂ ՕՂՄՐԳՐՆՄԱՆ ՄԷՅՈՒՍ ՕՂԱ-
ՐԱԳ, ԷՃԷՂԷ ԳԱՐՂՐ ՍՕՆ ՄԵՐԷՃԷ ՖԻԼԹՈՒՐՍՐՂՐԳ ԿԷՕՍ-
ԹԷՐՄԷՔՄԷ ԻՄԻՂԷՐ, ՎԷՂՀԱՍՐԼ, ԿԵՄԻՆԻՆ ՀԷՐ ԹԱՐԱՖՐՆ-
ՄԱ, ՄԵՀՂԷԹ ՈՒ ՄԷՅՈՒՍԻՅԷԹ ՍԱԽԳԱՍՐՂԱ ՂԱՅԷԹ ՄԷՂ-
ԵՍԻՐ ՀԱՂԷՐ ՄԻՂԱՀԷՄԷ ՕՂՈՆՄԱԳՄԱ ԸՄՐ:

ԹԱԳՐԻԱԷՆ ՕՆ ՍԷՔԻՂ ԵԻԿԻՐՄԻ ԵԱՂԱՐՐՆՄԱ, ՍԻՂԱՀ
ՎԷ ՔԱՐՂԱԳ ՍԱՂՐ, ԱԿԱՂՐ ԻԷՆԿԻՂ ՎԷ ՖԷՎԳ ԷՂ ԱՄԷ ԿԻՒ-
ՂԷՂ ԱԻՐ ՄԵՂԻ ԳԱՆՂՐ, ԱԷՕՂԻՔ ԹԵՀԻՔԷՐԷՐԷ ՄՈՒԳԱՎԷ ՄԷԹ
ԻԹՄԻՂ ՕՂԱՆ ԱՄԷՄԷՐԷ ՄԱԽՍՈՒՍ ԱԻՐ ՍԻՒՔԻՆԷԹԻԷ ԻՂԱՊՈՒ
ՄԷՆՂԱՐԷԻ ԷՂԷՄԱՂԱՂԱՅՂ ԹԵՄԱՂԱ ԻԹՄԷՔՄԷ ԻՄԻ: ՄԷՐ-
ԳՈՒՄ՝ ՍԻՂԱՀ ԱԻՐ ՄԱՆԹՕՂԱ ԱԽԻՒԻՆՄԻՂ ՎԷ ՍՐԹՐՆՐ
ԿԵՄԻՆԻՆ ԿԻՎԷՐԹԷՍԻ ԷԹՐԱՖՐՆՄԱՔԻ ՄԷԹԷՐԻՍԷ ՄԱՅԱԹ-
ՄՐՂ ՎԷ ԱՅԱԳՂԱՐՐՆՐ ՄԱԽԻ ԳՐՐԸՂ ՄԵՐԷՆ ՄԻՐԷՔԷՐԻՆՄԷՆ
ԱԻՐԻՆԷ ՈՒԳԱԹՄՐՂ ՄՈՒՐՄԱԳՄԱ ԸՄՐ:

ՊՈՒ ՍՐՐԱՄԱ, ՃԻԿԷՐԲԱՐԷՍԻ ԳՈՒՃԱՂՐՆՄԱ ՎԷ ԱՂ-
ԹՈՆ ՔԵՍԷՍԻ ԷՂԻՆՄԷ ՕՂԱՐՈՒԳ ԱԻՐ ԳՄՂ ԹԱԽՖԷՅԷ ՄԻՒ-
ՐԱՃԱԱԹ ԻԹՄԻՂ ՎԷ ՂԱՔԻՆ ՀԷՔՍԻՆՄԷՆ ՄԷ ՃԷՎԱՂՐ ՐԷՄՄ
ՄՐՐՂ ՕՂԱՆ ԱԽՂԱՐԷ ՎԱՂԻՄԷ, ԱՊՈՒ ՔԵՂԷՂ ՄԵՂԻԳԱՆՂՐՂ
ԿԷՕՐԻՒՐ ԿԷՕՐՄԷՂ, ԱՅԱԳՂԱՐՐՆԱ ԳԱՐԱՆՄՐ ՎԷ ՆԱԳԱՄԻ-

ի թարիֆ պիր մեհուսիյեթի՝ ճիկերբարեւինի տէլիգան. լըյա ուզաթտը . . . Տէլի գանլը, չօճուղը ալտըգտան սօնրա, տէնիգին ճէսիմ՝ տալղալարընը կէօսթէրէրէք պա. ղընը քէմալը հիւզն ու թէէսսիւրլէ սալլամաղա պաշլատը. . . լաքին թէշվիգամիզ պիր իշարէթլէ, չօճուղը գուրթարմագ. լըղը թէճրիւպէ իտէճէյինի տէ վատ իթտի. . . Պուռն իւզերինէ, կէնճ գատըն սօն տէրէճէ մէսէրրէթ վէ պէշա. շէթ իպրազ իտէրէք, կէօզ եաշլարըյա մէրգուժ տէլի գանլընըն էլլէրինի ըսլաթմաղա պաշլատը:

Պիր ազ պէրիտէ տախի, տիկէր պիր եօլճու պուլըն. մագտա օլուպ, պուռնուն կէօզլէրի իսէ շէֆգաթ ու մէր. համէթ նուրըյա բարլամագտա ըտը: Մէրգուժ, անճագ եիկիրմի պէշ եաշլընտա պիր տէլիգանլը օլուպ, ուզուն վէ գըվըրճըգ սաշլարը մէլէք շէհրէսի գատար սաֆվէթ. նիւմա օլան շէհրէսի իւզերինտէ տալղալանմագտա ըտը: Սիյահ պիր բաբագ գաթթանը կիյինմիշ վէ պօյնընա տա. խի պէյազ պիր բահիպ եագալըղը թագմըշ իտի: Պու մէ. լէքշէհրէ տէլիգանլը տիւշարը եէս ու նէվմիտի օլմուշ օ. լանլարը աճըմագտա օլտըղընտան, պիրինի պըրագրպ տի. կէրինէ կիթմէքտէ, վէ հէր պիրիսինէ իւմիտպախշ վէ տին. տարանէ սէօզլէր սէօյլէմէքտէ իտի: Պաղըլարընը թէսէլլի վէ պազըլարընը տա թէշճի՝ իթմէքտէ օլան պու տէլիգան. լը, օ տէրէճէ լէթաֆէթ, շէֆագաթ վէ սիւքիւնէթ կէօս. թէրմէքտէ իտի.քի, անըն շու հալինի կէօրէնլէր, պիւթիւն սէֆինէ խալգընը կիրիֆթարը եէս ու մաթէմ գըլան պու թէհիքէի ազիմէտէն քէնտիսինի էմին վէ միւսթաղնի զանն իտէճէքլէր իտի:

Մէրգուժըն ճալիպ վէ մէլէքեանէ սիմասընտա, տէ. տէրէճէ ֆիւթուրսըզլըգ, մէթանէթ վէ հէր տիւրլիւ միւ. թալաաթը տիւնեէվիյեէտէն արի պիր տիյանէթ էսէրի մէշ. հուտ ըտը. արա սըրա, սատագաթ, մուհապպէթ վէ պէշաշէթլէ բարլամագտա օլան իրի մաի կէօզլէրինի

սէմայա տօղրու. գալտըրմագտա, վէ շէֆագաթ սահիպի պիր ատէմին սայըր պիրատէլլէրի հագղընտա ֆէտա. քեարլըգ կէօսթէրմէսինէ վէ անլէրի էճէլ բէնլէսինտէն գուրթարմասպա պիլէ, սէմալը կէօսթէրէրէք անլէրլէ պիրլիւրտէ էօլմէսինէ միւսաիտ օլան պէօյլէ պիր ֆէլա. քէթէ տիւշիւրմիւշ օլմասընտան տօյալը, կիւյա ճէնա. պը Հագղա թէշէքթիւր իթմէքտէ իտի. . . . Խիւլասաի քէլամ, մէրգուժ կէօրէնլէր, թաղերի նագապիլ պիր հիւրմի գազանըն թէէսիւրաթընը թատիլ իթմէք իշուն ճէ. նապը Խալիգ թարաֆընտան կէօնտէրիւմիշ պիր մէլէք զանն իտէճէքլէր իտի. . . .

Լաքին, հէր շէյ պէյնինտէ պիրէր դարիպ զըտտիլէթ մէվճուտ օլտըղը կիպի, պու մէլէքսիմա տէլիգանլընըն պիր ազ պէրիսինտէ տախի, տիկէր պիր եօլճու պուլըն. մագտա ըտը քի, պուռն շէքլ ու սիմասը շէյթանը անտը. բաճագ գատար տէհշէթէնկիզ իտի:

Պու ստէմ, պիր ճէսարէթի քիւսթախանէ իլէ կէմի. նին պաշ թարաֆընտաքի սէրէն տիրէքլէրինտէն պիրինին իւզերինէ օթուրմըշ վէ պիր իր բարլասընըն ուճընտան տա. խի սըգը սըգըյա թուլթմըշ օլտըղը հալտէ, կիւվէրթէ իւ. ղերինտէ ճէրէյան իտէն հալլէրի պիր սիւքիւնէթի պի ֆիւ. թուրանէ իլէ սէյր ու թէմաշա իթմէքտէ իտի:

Պէյազ պիր ատէմ իլէ Հինտլի պիր գատընտան միւ. թէվէլլիտ մէլէզլէրէ մախսուս օլան սարը վէ տօնուգ ալ. նընտա, վահշիյանէ վէ գօրղունճ պիր մէսէրրէթ բարլա. մագտա ըտը. պու ատէմ, պէզտէն մամուլ պիր կէօմ. թէ իլէ պիր տէ տիզլիք կիյինմիշ օլուպ, պօյնընտան տա. խի, ասքէրլէրին՝ բուխսաթնամէլէրինի սագլամագ իւզրէ գուլանտըզլարը իւսթիւվանի թէնէքէյէ միւշապիհ պիր թէնէքէ ասմըշ ըտը:

Իւշ տիրէքլի կէմի, պիր թարաֆտան գալալար իւ. ղերինէ տիւշիւպ բարլալանմագ վէ տիկէր թարաֆտան իւ.

սէ վարձու իւր շարքը մագ թէ հիւքէսինէ տիւշմիւշ օւ մազէ, մէրգու մ' եօճու պու հալի կէօրտիւքէ, մէսէր-րէթի շէյթանէթ քեարանէսի տահա զիյառէ արթմագտա վէ զանն իտէրսին քի, վահիյանէ պիր ոասլըսըզըզու մահվ ու խարապիյեթ տագըզասընը թա'հիլ իթմէքտէ իտի, Հաթթա մէրգու մ, սէֆինէ խալգընըն ըզտըրապաթընը, խէվֆ ու տէհէթինի վէ մէեուսիյեթինի թէմաշա իթմէք-լէ, էօյլէ պիր սէվինն տուլմագտա ըտը քի, անըն պու հալինի կէօրէն՝ պարպար մէմիէքէթլէրտէ ճինայաթ վէ մուգաթէլաթա ըիյասէթ իտէն իլահլարտան պիրինին պիր մէմուրը զանն իտէճէք իտի:

Զօգ կէշմէքիյին, Գլու-Լիլ կէմիսի՝ ըուզկեարըն վէ տալղալարըն սէվիլիլէ, Կիւն-Թէլ վարձուրնա օ գատար թէգարրուպ իթտի քի, իւշ տիրէքիյինն եօճուլարը վ-

բօրըն կիւվէրթէսի իւզէրինտէ թէճէմիւլ իթմիշ օւան պի-շարէլէրի ֆէրգ իտէպիլմէքտէ իտիլէր, Տիրէքլէրի գը-րըլմըշ օւան վարձուրն եօճըլարընըն մըգտարր, պօղու-լա պօղուլա ազալմաղա եիւշ թուլթմըշ ըտը, զիրա տաղլար գատար տալղալար վարձուրն տալղու մագընը կէօթիւրտիւքտէն վէ մաքինասընըն պիր չարխընը բար, չալատըգտան սօնրա, քիւրէշթէսինի տէ սէօքիւպ կէօ-թիւրմիւշ օլտըղլարընտան, աշըլան կէնիշ տէիքտէն սու լաեէնզաթի իշէրիյէ կիրմէքտէ վէ մուգապէմէթի դայըը գապիլ պիր շիաաէթլէ կէմինին կիւվէրթէսինի սիւքիւ-րիւպ հէր տէֆասընտա պիր գաշ պիշարէյի ալըպ կէօ-թիւրմէքտէ իտի:

Դագազէտէկեանը մէրգու ման արասընտա, պիր խալլը պիշարէլէր տահա մէվնուտ օլուպ, պուշլար տալղալարըն հիւճիւմինտէն գուրթուլմագլա պէլապէր, գայալար իւ-ղէրինտէ բարչալանմագ վէ եա իքի սէֆինէնին գարիպ իւ վուգու օլան մուսատէմէսի ալթընտա էզիլմէք թէհիթէ-սինէ տիւշմիւշէր իտի, Գուշլար, հէրսինտէն զիյառէ մէր-համէթէ չայան ըտըլար:

Կէմինին զըշ թարաֆինտա, պիր սաշտան խալի, գըր վէ ուզուլն պրյըղըր ճէսուր պիր իսթիեար կէօրիւլմէքտէ օլուպ, մէրգու մ' պիր հալաթըն ուճընը պէլինէ տագըզ վէ պու սուրէթլէ սըղը սըգըլա քէնտիսինի կէմի կիւրէշթէսի-նէ պաղլամըշ ըտը, իքի գօլլարը արասընտա տալիլ իքի գըզ-ճըլագ պուլընմագտա օլուպ, պուշլարը պիր մու հապպէթի բէաէրանէ իւէ տէրաղուշ իթմէքտէ իտի, Գու կէնն գըզ-լար անճաղ օն պէշ օն ալթըր եաշընտա շօճուզլար օլուպ, կէյիք տէրիսինտէն մամուլ պէօյիւր պիր քիւրքէ պիւ-րիւնմիւշ իտիլէր Իքի պիր քէսթէր տալիլ, իւ-ղէրինտէն սուլար ագմագտա օլտըզը հալտէ, ալաղլարը ալթընտա տուլմագտա, վէ սէֆինէյէ հիւճիւմ իտէն տալ-ղալարա զալըը քէմալը շիտտէթլէ հալլամագտա ըտը:

Իսթիհարըն գօլլարը արասընտա պուլընան պու մինի մինի շոճուզլար, պիրի պիրինէ սարըլմըլ օլտըղլարը **հէհէթլէ**, կէօղլէրինի՝ խէվֆ ու տէհչէթ սաիդասըլլա էթրաֆա աթֆ իտէճէք եէրտէ, սէմայա տօղրու գալտըրմըլ, վէ պիր իթմիւնանը սաֆտիւանէ իլէ պիր գուլլիէ մանէվիյեէնին քէնտիլէրինի գուրթարմասընա պէքլէմէքտէ պուլընմըլ ըտըլար:

Նա կէհան, ֆուրթուհանըն **վէլվէլէ** վահչէթէնկիդի արասընտա, հէր իքի սէֆինէնին կիւվէրթէսլնտէն պիր ա. վազէի տէհչէթինթիմա իշիտիլտի: Վաքօր՝ իքի տալղանըն արասընա պաթտըղը սքրատա, եան թարաֆը իւշ տիլէքլինին պաշընա թէսատիւֆ իթմիշ վէ իւշ տիրէքլի տախիճէսիմ՝ պիր տալղանըն թահրիքիյլէ ֆէվգ էլ ատէ եիւքսէլէրէք, **կէքուքուք** չարբուազտան էվվէլ անըն իւզէրինէ չըգմըլ ըտը . . . :

Գազէն էօյլէ տէհչէթլի մէնդարէլէր վար տըր քի, թարիֆինտէն գալ ու գալէմ աճիզ գալըր: Ղիրա օ տէհչէթին տէրէճէսինի թային իտէճէք յէլիմէլէրի պուլա. մազ. լաքին ֆիքըր գատար սէրի իւլ ճէրէյան օլան պազը ֆէլաքէթլէրին հիյնի վուգուընտա՝ ինսան չօգ տէֆա օ տէրէճէ սիւրաթլը մէնդարէլէրէ թէսատիւֆ իտէր քի, պիր շիմէք ըչըղըլլա կէօրմիւշ շէյլէր զանն իտէր:

Գուլլի կէմիսի, տալղալարըն սէվգիլլէ եիւքսէլէրէք **կէքուքուք** վաքօրընըն իւզէրինէ տիւշէճէյլ սըրատա, մէլէքչէհրէ վէ գուլլալ սաշլը տէլի գանլը տախի, եէլքէն կէմիսինին պաշ թարաֆընտա տուրմագտա վէ տալղալա. ըն հիւճիւմինէ գուրպան կիտէն պիշարէլէրի գուրթար. մագ իւզրէ տէնիզէ աթըլմագա հազըր վէ ամատէ պուլընմագտա ըտը . . . :

Նա կէհան, պուլընտըղը եիւքսէքլիքտէն վաքօրա աթ. ֆը նիկեահ իտիպ իքի կիւզէլ գըղճըղազը **կէօրմիւշ** ըր, գօլլարընը պիր թավլը միւսթէրհիմանէ իլէ քէնտիսինէ

տողրու ուզածմը՝ յիշ զանն իտէրսին քի քէնտիսինի թա-
նըւարագ պիր հայրէթի տինտարանէ իյէ անա պագմագ-
տա պուլընմը ըտըլար :

Ֆուրթ ունանըն սէտաի վահշէթէտասը , վէ հէր իքի
սէֆինէտէ հիւքմֆէրմա պուլընան տէհշէթ յիշ պուհրան
արասընտա , պու իւշ պիչարէնին պագըըը պիր սանիյէ
գատար եէքտիկէրինէ թէսատիւֆ իթտի . . . : Պունըն
իւզէրինէ , տէլի գանլընըն չէհրէի մէլէքեանէսի նակէհա-
նի պիր չէֆագածլա բարլամաղա պաշլատը . *Ինի Գըզը-*
ղազ ըսա , էլլէրինի պիրի պիրինէ գավուշտըմըն օլտըգ-
լարը հալտէ , կիւյա պէքլէմէքտէ *Գալըլարը* գուրթարը-
նըլը կէօրմիւշլէր կիպի , քէնտիսինտէն իսթիմտատ իթ-
մէքտէ իտիլէր . . . :

Գըր պըլըգըլը իսթիեարա կէլինէ , պիչարէ ատէմ ,
վարօրըն քէնարընտաքի գաբլամալարտան պիրինին տէվ-
րիլմէսիյլէ եուվարլանըպ եէրէ սէրիլմիշ վէ օրատա *Գալ-*
ըլ ըտը :

Զօգ կէշմէքսիզին հէր չէյ խիթամ պուլտու ծէսիմ
տալղալարտան միւթէչէքքիլ պիր սու *Երզընթ* ըսը , *Գա-*
իլ կէմիսինի քէմալը շիտտէթլէ *Ինի-Թէլ* վարօրընըն իւ-
զէրինէ աթտը :

Պիրի պիրինէ շարքըլարագ դարգ ու խարապ *Գալըն*
օյան պու իքի սէֆինէնին չաթըրտը սէտալարընտա , եալընըզ
պիր նիտաի տէհշէթինթիմա ինզիմամ իթտի . . . պու տա ,
կիրտապը տէրեա արասընտա մահվ ու հէլաք օլան եիւզ-
լէրնէ պիչարէկեանըն էնէլ վէ ճան չէքիլմէք սէտասը
իտի . . . : Պունտան սօնրա հէր չէյ նապէտիտ օլտու . . . :

Պիր գաշ տագըզա սօնրա , քէմալը շիտտէթլէ հիւք-
միւնիւ սիւրմէքտէ օյան ֆուրթ ունանըն կեահ եիւքսէք
վէ կեահ ալչագ տալղալարը արասընտա , կէմի բարչալա-
րըլլա պագը աֆէթզէտէկեանըն սօլուգ վէ մաղմում չէհ-
րէլէրի կէօրիւլտիւքի , պունլար գալալարա շարքմագ տա

օյան տալիս արդի հիւճիւմիւնտէն յարա թարչա օյմագ թէհիքէսինէ պագ մասգըզըն, սահիւէ թէգարրու պիթմէյէ չապալամագտա ըտըլար :

3

Գ Ա Զ Ա Զ Ե Տ Ե Ն Ե Ր

Մ. Տիւբօն, մուհագգադ իւլ վուգու՝ օյան ֆէլա. քէթտէն սալիմէն գուրթըլապիւնէնէք եօնըլարըն իմտա. տընա եէթիւմէք իւզրէ տէնիզ գըլըսընա կիթտիյի սըրա. տա, Մ. Բօտէն տաթի, մատամ Տիւբօնըն տէլալէթիյէ եէնի տայա կիտիպ Բարիսէ կէօթիւրմէյէ մէճպուր պու. լընտըզը էչեայը արամաղա պաշլատը :

Մ. Բօտէն, գազագէտէլէրի էճէլ քէնչէսինտէն գուր. թարմագ իւզրէ գօնագ խալգընըն սարֆ իթտիքլէրի մ. տաի վէ զայրէթէ էհէմմիյեթ պիւլէ վէրմէքսիզին, մէզ. քիւր օտատա իքի սաաթ գատար վագթ կէչիտիքտէն օօնրա, Մ. Տիւբօնըն՝ ուզուն պիւ տիւլանխանէյէ միւնթէ. հի օյան օտասընա ալտէթ իյլէտի, Օտատան իւթիւլէ կիթտիյինտէ, հիչ քիմսէյի կէօրէմէտի, Գօլընըն ալթըն. տա, Անթիլ թաթմասընտան մամուլ վէ միւրուրը գէ. մանյա սիյահլանմըչ կիւմիւչ թօգ տարլա միւզէյեէն պիւր ուֆագ ոանարգ պուլընմագտա ըտը. ըտէնկօթընը քիւ. միլէն տիւլմէյէմէմիւչ օլտըղընտան, եան ճէպինէ գօլմըչ օլտըղը գըրմըղը սաթթիյանտան մամուլ էվրագ ճըզտանը. նըն ուճը կէօրիւնմէքտէ իտի :

Մ. Բօտէն, պիւր գալ տագըզա գատար թէֆէյի. րաթ ու միւլահագթթ տէրեասընա տալտը. պու սըրա.

տա, գազագէտէկեան իչուն թէտարիքեաթը լազըմէյի իճրա իթմէքլէ մէչգուլ օլան մատամ Տիւբօն, օտա գա. րուսընտան իչէրիյէ կիւրիպ մէրգուլըն թէֆէքքիւրաթ վէ միւթալաաթընը գաթ՝ իյլէտի, Մէզպուրէ՝ պէրապէրին. տէ պուլընան պիւր պէսլէմէյէ միւթէյէճճիհէն :

— Իանընտաքի օտատա աթէչ եագը վէր վէ պու սը. ճագ չարապը տա օրայա կէօթիւր. Մ. Տիւբօն շիւտի նէ. ըկտէ իսէ կէլիւր. — տէտի :

Բօտէն. — Էյ, ազիզէմ մատամ, ֆէլաքէթզէտէլէրի գալթարմագա իւմիտ վար մը :

Դաթէրին. — Ահ, էֆէնտիւմ . . . պու պապտէ հէ. նուզ մալիւմաթըմ եօգ տըր. իքի սաաթա եագըն տըր քի զէվճիւմ կիթտի . . . տահա կէլմէտի, վէսվէսէմտէն էօլմէք րաատէսինէ կէլիյօրըմ, օ գատար ճէօարէթի վէ օ գատար թէտպիւտիզ տիւր ըի, պաշլալարընա մուսվէ. նէթ իթմէք իչուն հայաթընը պիւլէ թէհիքէյէ իլգա ի. տէր . . . :

Բօտէն. — (Գէնտի քէնտինէ.) Թէտպիւտիք իտէ. ճէք գատար ճէօարէթի հա . . . պէօյլէ պիւր ատէմ պէ. չիւ իչիմէ կէլմէզ . . . :

Դաթէրին. — Նիհայէթ, սըճագ չամաչըլար վէ գուլ. վէթ վէրիճի իլահլար հագըրլաթտըմ. . . Այլահ վէրէ տէ պու գատար թէտարիքեաթըմ պօչա կիթմէյէ իտի :

Բօտէն. — Ինչալլահ սալ ու զայրէթինիզ պօչա կիթ. մէզ, մատամ. սիննիւմ վէ զատիք վիճուտըմ՝ զէվճինիզ. լէ պիւրիքտէ կիթմէքլիյիմէ մանի օլտըղընտան տօլայը միւ. թէէսսիֆ իւմ . . . քէզալիք թէէսսիֆ իտէրիւմ քի, զէվ. ճինիզին զայրէթ ու իգտամսթը նէթիճէքէզիւրի մուվաֆ. ֆադիյեթ օլտըղընտա, քէնտիսինի թէպրիք իտէմէյէ. ճէյիւմ. շուսքի Բարիսէ ալտէթ իթմէյէ հէր հալաէ մէճ. պուր ըմ . . . իչէրիւմ օ տէրէճէ միւթաճէլ տիւր քի, պիւ. թիւն տագըզալարըմ սայըլմըչ տըր, Արապամըն պար.

կիրքերին զօշտըրմաղա հիմմէթ իտէրսէնիզ , թէշէքքիւր իտէրիմ :

Դաթէրին . - Պաշ իւսթիւնէ , էֆէնտիմ . . . պու աբ . գունըղը իճրա իթմէք իւզրէ կիտիպ լազըմ կէլէն էմրլէ . լի վէրէյիմ :

Բօտէն . - Աֆվ իտէրսինիզ , մատամ , սէօքէյէ . ճէք պիր սէօգիւմտահա վար տըր . . . Սիզ ազլ ու տի . րայէթ սահիպի վէ նասիհաթընտան իսթիֆուտէ օ . լունուր պիր գատըն սընըզ . . . Պէնտէնիզ զէվճինիզէ պիլտիրտիմ քի , էկէր արզու իտէրսէ պու արաղինին միւ . տիրլիյինտէ գալապիիր . . . :

Դաթըրին . - Դալապիլէճէ՞ք մի . . . ահ . . . սիզէ նէ՝ գատար թէշէքքիւր վէ տուա իտէճէյիզ . . . պու մէմուրիյեթ օլմագսա . . . իսթիեարլըզ շաղըմըզտա հա . լիմիզ նէ օլուր . . . :

Բօտէն . - Քէնտիսինի պու մէմուրիյեթտէ իպգա իթտիրմէք պէնիմ էլիմտէ օտըղընտան , պու արզուսընը իճ . րա իտէճէյիմէ նամուսըմ իւզէրինէ եէմին իտէրէք պէ . յան իյլէտիմ . Ֆագաթ . . . մուգապէլէթէն . . . իքի ճիւզի շարթլար տէրմիյան իթտիմ . . . պունլարը զէվճի . նիզ սիզէ պիլտիրէճէք վէ նէ տէրէճէ էհէմիյեթսիզ շէյլէր օտըղընը անլայաճագ սընըզ . . . :

Դաթէրին . - Ահ , սիզ պիղիմ գուրթարըճըմըզ սը . նըզ . . . :

Բօտէն . - Սիզին կիպի նէճիպ պիր գատըն հազըզա . թէն նատիր պուլունուր , մատամ . լաքին իքի ճիւզի շարթ . լարը ունութմայընըզ . . . :

Դաթէրին . - Եիւզ շարթ աախի թէքլիֆ իթսէնիզ , եինէ գապուլ իթմէյի հազըրըզ , էֆէնտիմ . չունքի , պու մէմուրիյեթ օլմագսա Ֆագր ու դարուրէթէ կիրիֆթար օլաճաղըմըզ թապիի տիր . . . Սիզի մութլագ Ալահ կէօնտէրմիշ օլմայը . . . :

Բօտեն . - Էօյլէ իսէ սիզէ էմնիյեէթ իտէպիլիրիմ , մատամ . պէնիմ մագսէտիմ զէվճինիզին մէնաֆինէ խըտ-
մէթ իթմէքուէն իպարէթ տիր . . . իմտի զէվճինիզի իգնա
իթմէյէ ճահտ իտինիզ :

Մ . Բօտեն իյէ Դաթէրին պու սուրէթլէ մուհալէրէ
իթմէքտէ իբէն , պիր պէսլէմէ օտա դարուսընսաւն ալէլ
աճէլէ իչէրիյէ կիրիպ հանըմընա խիթապէն .

— Մատամ . . . մատամ . . . էֆէնտիմ կէլիյօր . . .

Դաթէրին . - Պէրապէրինտէ շօգ ատէմ վար մը :

Պէսլէմէ . - Խայր , մատամ . . . եալընըզ տըր

Դաթէրին . - Եալընըզ մը տըր . . . նէ՛ սէօյլէյօր-
սուն , Ալլահը սէվէրսէն

Պէսլէմէ . - Էվլէթ , մատամ , եանընտա հիչ քիմ-
սէ Եօգ տուր :

Պիր դալ տագըղա սօնրա , Մ . Տիւրօն տալիւրէ դա-
բուսընսաւն իչէրիյէ կիրտի . կիլինմիշ օլտըղը էրպիւնտէն
սուլար ագմագտա ըտը . բուզկեարըն շիտտէթի հուպու-
պընտան չապգասը տիւշմէսին իչուն , գըրաւաթընը չապ-
գասընըն իւզէրինտէն կէշիրիպ չէնէ պաղը շէքլինտէ պաղ-
լամըշ ըտը . այաղընտաքի թօզլըգլարը իսէ թէպէշիր
րէնկինտէ պիր չամուր րլա քեամիլէն մէսթուր ըտը :

Ջէվճէսի՝ մէրգումը պու հալտէ կէօրինճէ , քէմալը
շէֆգաթ ու մուհապալէթլէ գօճասընա սարըլարագ .

— Ահ , տօսթում , նիհայէթ կէլտի ն մի . բէք վէ-
վէսէ իտիյօրտում . պարը սայ ու զայրէթինիզ սէմէրէտար
օլտու մը . - տէտի :

Տիւրօն . - Շիմտիյէ գատար . . . եալընըզ իւշ րիշի
գուրթարապիլտիք :

Բօտեն . - (Րիյաքեարանէ պիր թավր ըլա .) Ճէնապը
Հագգա շիւքըլէր օլսուն . . . ճահտընըզ նէթիճէսիզ գալ-
մամըշ , աղիղիմ մօսիէօ Տիւրօն

Դաթէրին . - (Մէեուսիյեէթլէ .) Իւշ քիշի հա . . . եա-

լընըղ իւշ յիշի հա... եւ... Բապպի, սէն իմտատ էյլէ...

Տիւբօն. - Պէն եալընըղ Սարթիւէր քէօրֆէզինտէ կէօրտիւյիւմ եօյնըլարտան պահս իտիյօրում. ումարում քի, տէնիզ գըյըսընըն սաիր ճիհէթիւրինտէ պաշգա պիւարէ, իէր տախի գուրթուլմըշ օյսուէն:

Դաթէրին. - Հագգըն վար, ալիդիմ... պէրէքէթ վէրսին քի, տէնիզ գըյըսընըն հէր թարաֆը պէօյլէ սարք վէ թէհիքէլի տէյիլ տիր:

Բօտէն. - (Պիր գաշ տագըզա տահա գալմադա մէն. պուր օլարագ.) Նէֆգաթ ու մէրհամէթէ շայէսթէ օլան պու գաղաղէտէլէր նէրէտէ տիւրէր:

Տիւբօն. - Ատէմլէրիմիզին մուալէնէթիյլէ գայալարտան եօգարը չըգըյօրլար. զէվալլըլարըն շարուգ եիւրիւ. մէյէ մէնալլէրի գալմամըշ օյտըղընտան, կէրէք զէվէմին գալպինի թաթմին վէ կէրէք պաղը թէտապիրի մուգթա. զիյէյի իթթիխազ իթմէք իւղրէ պէն գօշուպ կէլտիւմ, իպթիտաի էմրտէ գատըն էլպիսէլէրի հազըրլամագ լա. զըմ տըր...

Դաթէրին. - Տէմէք քի գուրթուլանլար միյանընտա գատըն տա վար, էօյլէ մի:

Տիւբօն. - Էվվէթ, իքի կէնն գըղնըղալ վար տըր. պունլար օն պէշ օն ալթը եաշընտա... մէլէք կիպի կիւ. զէլ չօնուգլար տըր...

Բօտէն. - (Իպրաղը շէֆագաթ իտէն պիր առէմին սէտասընը թագլիտ իտէրէք.) Պիյարէ չօնուգլար...

Տիւբօն. - Պու եավրուճըղլարըն հայաթընը գուրթարան տախի քէնտիւէրիյլէ պէրապէր տիր... Սէր. գում մէլէքչէհրէ պիր տէլիգանլը, վէ ճէսուր պիր գահ. րաման տըր...

Բօտէն. - Պիր գահրաման մը...

Տիւբօն. - Էվվէթ, պիր քէրրէ թէսավլուր իտինիլ

քի...

Դաթէրին. - Սօնլուս պունլարըն հէքսինի տէ նազլ ի. տէրսին... շիմտիլիք հիշ օլմագսա շու գուրու. կիճէլիք էլպիւնէթի կիյինի վէր... պաղսան ա, իւղէրինտէն սու. լար ագըյօր. շու սընագ շարապտան տա աղանըղ իշ...

Տիւբօն. - Պու թէքլիֆինի լէտա իթմէք, աղիզէմ. շունքի տալղալարըն հիւճիւմիւնտէն քէմիքլէրիւմ պուգ քէսիւմիշ տիր... Պիր աղ էվվէլ սէօյլէյօրտում քի, պու. կէնն գըղլարը գուրթարան տէլիգանլը ճէսուր պիր գահ. րաման տըր... պու սէօղիւմտէ գաթան խիւաֆ եօգ տուր. զիրա մէրգումըն կէօսթէրտիյի ճէսարէթ վէ լէնա. աթ ագլ ու խալալըն խարիճինտէ սայըլըր... Զիֆթի. յին առէմլէրիյլէ պէրապէր պուրատան հարէքէթ իտիպ տար կէշիտտէն տօս տօղրու աշաղըյա ինտիք վէ տէնիզ գըյըսընըն էթէլինէ, եանի Սարթիւէր քէօրֆէզինէ վա. սըլ օլտուգ. պէրէքէթ վէրսին քի, տէնիզ տօղրու ու. զանմըշ օլան պէշ ալթը ճէսիւմ գայալար սայէսինտէ, պու քէօրֆէզ տալղալարըն թէհանիւմիւնտէն աղանըղ սիրէրլէնմիշ տիր. Պու քիւշիւք քէօրֆէզ տէրունինտէ նէ պուլտուգ տէյու. զանն իտէրսին. թարիֆ իթտիյիւմ իքի կէնն գըղ, ալաղլարընը սույա ուղաթմըշ վէ սըրթլարը. նը տա պիր գայալա տալաթմըշ օլտըղլարը հալտէ, պա. յըլմըշ գալմըշ ըտըլար. քէնտիւէրիյլէ շու հալինի կէօրէն պիր քիմսէ, տէնիզտէն չըգարըլտըգտան սօնլա, գաստէն օրալա գօնուլմըշ զանն իտէնէյի զահիր իտի:

Բօտէն. - (Կէօղիւնտէ նատիրէն բէյտա օլան պիր եաշ գաթրէսինի կիւյա սիւմէք իսթէյօրմըշ էլպի, միւ. թատը վէնն իւղրէ, սօլ էլինին սըրչա բարմաղընըն ու. ճընը սաղ կէօղիւնիւն քէօլէսինէ կէօթիւրէրէք.) Ուէվ. կիլի չօնուգլար... պալըլմըշ գալմըշլար հա... ինսանըն գալպի հագըգաթէն բարչա բարչա օլուր:

Տիւբօն. - Պու չօնուգլարը կէօրտիւյիւմ զէման, հէր շէյտէն էվվէլ պիրի պիրինէ սօն տէրէնէ միւշտաղէնէթլէ:

րի կէօղիւմէ չարքտը : Դէնտիւերինի հէր վաղթ կէօրմէ-
յէ միւթատը օլմայան պիր քիմսէ , պիրինի տիկերինտէն
ֆէրդ ու թէմեիզ իտէմէյէճէյի աշիքեայի տըր :

Դաթէրին . - Պէսպէլլի էքիզ օլմայը տըրլար . . .

Տիւբօն . - Պու պիշարէ չօճուզլարտան պիրի , դա-
վուշտըմըջ օլտըղը էլլերի արասընտա թուճտան մամուլ
քիւշիւք պիր միտալեա թութմըջ ըտը քի , պու միտալեա
քէզայիք թուճտան պիր գէնճիր վասըթասըյլա պօյնըն-
տան ասըլմըջ ըտը :

Մ. Բօտէն , գանպուր ատէմլէր կիպի էօնէ տօղրու
էյիլմէքլիյի տէթ իտինմիշ իքէն , Մ. Տիւբօնըն պու սօն
սէօզիւնիւ իշիտիր իշիթմէզ պիրտէն պիրէ տօղրուլտու , վէ
խաֆիֆ պիր զըրմըղըլըզ՝ սօլուգ եանազլարընը իսթիլա
իյլէտի Շու ալամէթլէր՝ սաիրլէրինին չէհրէսինտէ
մէշհուտ օլսա իտի , օ գատար պէօյիւք պիր էհէմիյեթի
հաիզ օլամազ ըտը . լաքին , խայլը սէնէլէրտէն պէրու
զալպինին խէլէճան ու ըզտըլապաթընը զապթ վէ սէթր
իթմէյէ մէլուֆ օլան Մ. Բօտէն իշուն , ալաիմի մէզքիւրէ ,
պէօյիւք պիր հայրէթ նիշանէսի սայըլապիլիր իտի Մէրգում ,
հիշ պիր չէ . պէլլի իթմէք իսթէմէյիպ , Մ. Տիւբօնա եազ-
լաշտը վէ խաֆիֆճէ թէզայեիւր իթմիշ պիր սէտա վէ ֆա-
գաթ պիղայէթ գայտսըղ պիր չէհրէ իյէ տէտի քի :

— Պու միտալեա , պէսպէլլի մուգատտէ պիր եատի-
կեար վէ եա տինտարլարա մախսուս պիր խաշ օլմայը
տըր Իւզերինտէ աճապա նէ՝ վար ըտը , կէօրմէտի-
նիզ մի

Տիւբօն . - Խայր , էֆէնտիմ . . . տըզգաթ իթմէք
ֆիրրիմէ պիլէ կէլմէտի :

Բօտէն . - Պու իքի զըզճըղազ պիրի պիրինէ բէք զի-
յատէ պէնզիյօրլար ըտը , տէյիլ մի :

Տիւբօն . - Էվլէթ , պիրի պիրինէ օ գատար պէնզի-
յօրլար ըտը քի , եէքտիկերինտէն ֆէրդ իթմէք բէք միւշ-

քիլ իտի կէօրիւնիւր քի էօքսիւզ տիրլէր . զիրա հէր
իքիսի տէ մաթէմ էլպիսէսի կիյինմիշէր տիր

Բօտէն . - (Եէնի պիր հարէքէթ տահա իճրա իտէրէք .)
Վա՛հ , զէվալլըլար . . . մաթէմ էլպիսէսի կիյինմիշէր հա :

Դաթէրին . - (Եաշլարընը սիւրէրէք .) Խազը գ , կէնճ .
լիք չաղընտա էօքսիւզ գալմազ բէք միւշքիլ շէյ տիր . . .
պիշարէ եավրուճըզլար

Տիւբօն . - Պու չօճուզլար պալլըմըջ օլտըզլարըն-
տան , քէնտիւերինի գալտըրըպ գումարը էքէյիճէ գու-
րու օլան պիր թարաֆա նազլ իթտիք Լաքին
պունլարըն ազլընը պաշընա կէթիրմէքլէ մէշհուլ օլտըղը-
մըզ սըրատա , գայալարտան պիրինին իւզերինտէն պիր ա-
տէմին պաշը զուհուր իթտի . պու պիշարէ՝ պիր էլիյէ
գայալարա սարըլըպ եօզարըյա չըգմաղա չապալամագտա
ըտը : Ատէմլէրիմիզ մէրգումը կէօրտիւքլէրինտէ , տէրհալ
եանընա շիթապան օլտըլար . պէրէքէթ վէրսին քի թամ'
վաղթընտա եէթիշմիշէր իտի . զիրա մէրգումըն թագա-
թը քէսիյմիշ վէ գուվվէթի թիւքէնմիշ օլտըղընտան , տալ-
ղալարա գուրպան կիտէճէյի պէտիհի իտի . զէվալլը տէլի
գանլը սօլուղը քէսիյմիշ օլտըղը հալտէ , ատէմլէրիմիզին
գօլլարը արասընա տիւշիւ վէրտի : Պիր ազ էվլէյ պու
տէմ իշուն ըտը քի ճէսուր պիր գահրաման տըր տէտիմ .
զիրա իքի գըզճըղազը սօն տէրէճէ ճէսարէթլէ գուրթար-
տըզտան սօնրա , պունընլա տա իքթիֆա իթմէյիպ , տի-
կէր պիր ատէմի տէ գուրթարմագ իսթէմիշ , վէ տալղա-
լարըն քէմալը շիտտէթլէ հիւճում իթտիյի գայալար ա-
րասընա ալտէթ իյլէմիշ իտի . լաքին պու տէֆաքի թէ-
չէպպիւսինտէ մուվաֆֆագ օլամատը . շունքի գուվվէթ
վէ թագաթը արթըգ թիւքէնմիշ իտի . եօզարտա արզ
իթտիյիմ վէճհի , ատէմլէրիմիզ վագթընտա իմտատընա
շիթապան օլմամըջ օլսալար ըտը , հիշ շիւպհէ եօզ քի
տալղալար սըգը սըգըյա սարըլմըջ օլտըղը գայալար-

տան քենտիսինի գաբըպ կեօթիւրէճէքլէր իտի :

Գաթէրին . - Հագգըն վար , տօսթում . տէլի գանլը-
նըն կեօսթէրտիլի ճէսարէթ՝ սահիհէն շայանը հայրէթ
պիր գահրամանլըգ տըր . . . :

Մ . Բօտէն , պաշընը կէօյսիւ իւզէրինէ էյմիշ օլտըղը
ճիհէթլէ , գարը գօճա պէյնինտէ ճէրէյան իտէն մուհա-
վէրէյէ զանն իտէրսին քի հիշ տըգգաթ իթմէյօրտու :
Մէրգում՝ իքի կէնճ գրգըղաղըն օն պէշ եաշընտա , վէ
մաթէմ էլպիսէսի կիլինմիշ օլտըղլարընը վէ թէֆրիգի
գապիլ օլմայաճագ տէրէճէտէ պիրի պիրինէ միւշապիհ
պուլընտըղլարընը , վէ պուշլարտան պիրիսինին պօյնրնտա՝
թուշնտան մամուլ քիւշիւք պիր միտալեա ասըլմըշ իտու-
յինի միւլահագա իթտիքճէ , հէմ տէհշէթի վէ հէմ տէ
հայրէթի տէրէճէի նիհայէյէ վարմագտա ըտը : Պու
լամէթլէր մէյտանտա տուրտըգճա , պուշլարըն՝ ժէնէրալ
Սիմոնըն գրգլարը օլտըղլարընա արթըգ չիւպհէ իտիլէ-
պիլի՝ մի իտի : Մա մաֆիհ , պու իքի հէմիլիլէր նա՝ սըլ
օլուպ տա գազագէտէլէր միյանընտա պուլուշըյօրլար ը-
տը : Լիքսիքա հապսխանէսինտէն նա՝ սըլ չըգմըշլար ըտը :
պուրասընը քէնտիսի նա՝ սըլ տույմամըշ ըտը : Աճապա ֆի-
րարմը իթմիլլէր իտի . աճապա սէպիլլէրի թախիլլէ
օլուշմըշ ըտը . պէօյլէ օլտըղը հալտէ , նա՝ սըլ օլուպ տա
քէնտիսինէ իսպարը քէյֆիլլէթ իթմէմիլլէր իտի : Պու
միւլահագաթ վէ թէֆէքքիւրաթըն քեաֆիֆէսի Մ . Բօտէ-
նին զիհնինէ վարիտ օլմագտա ըտը . վէ ֆագաթ պուշ-
լար « ժէնէրալ Սիմոնըն գրգլարը օրատա տըրլար » ֆիքրի
հագըգաթիշթիմալինէ թէսատիւֆլէ տէրհալ մահվու
զաիլ օլմագտա ըտըլար . զիրա քէմալը հիւնէր ու մէհա-
րէթլէ գուրմըշ օլտըղլարը տուգագ քեամիլլէն խալէլիքէլիր
օլմուշ , վէ պիւթիւն իւմիտլէր հէպայա կիթմիշ իտի :

Մ . Տիւբօն՝ Բօտէնին էնտիլէ վէ տալընլըղընըն ֆար-
գընա պիլէ վարմագտըղըն , զէվճէսինէ խիթապէն շու եօլ-

տա իլավէի մէգալ իյլէտի :

— Պու իքի գրգըղաղը գուրթարան տէլիգանլըտան
պահս իյլէտիլիմ՝ վագթ , պէլքի տէ քէնտիսինի Հերգիւլ
գատար ճէսամէթ վէ գուլվէի պէտէնիլլէ սահիպի պիր
ատէմ զանն իթմիլլէն տիր . լաքին պու զաննըն տօղրու
տէլիլ տիր . մէրգում , լաթիֆ վէ մէլէքեանէ չէհրէսի վէ
գումրալ գըվրընըգ սաշլարըլլա օ գատար կէնճ կէօրիւն-
մէքտէ տիր քի , քէնտիսինի կէօրէն ատէթա պիր չօճուգ
զանն իտէր . . . : Պու պիշարէնին իւզէրինտէ պիր կէօմլէք-
տէն , զըսա վէ սիյահ պիր տիլլիքտէն վէ սիյահ եիւնտէն
մամուլ չօրապարտան պաշգա պիր շէյ պուլընմատըղընը
կէօրտիւլիւմտէ , բէք զիյատէ միւթէէսսիր օլարագ , սըր-
թըմտաքի մանթօյր իւզէրինէ պըրագտըմ . պու շէյ պա-
նա բէք դարիպ կէօրիւնտիւ :

Գաթէրին . - Ղարիպ կէօրիւնմէսի թապիի տիր . զի-
րա կէմի թաիֆէլէրի պու գըյաֆէթտէ կիլինմէզլէր :

Տիւբօն . - Պուշտան պաշգա , ըաքիպ օլտըղը սէֆինէ
հէր նէ գատար ինկիլիզ կէմիսի իսէ տէ , քէնտիսի Ծրան-
սըզ օլմալը . զիրա լիսանըմըզը սէն պէն կիպի թէքէլ-
լիւմ իտիյօր . . . : Իքի գրգըղաղ քէնտիսինի պուլտըղ-
լարընտա , իպրագ իթտիլլէրի հալ գալպիմի բիւրխուն
վէ կէօզլէրիմի սիրիլլէ մէշհուն իյլէտի . էն զիյատէ թաշ
էիւրէլլի պիր ատէմ պիլէ պու մէնզարէի քէտէրպախշա-
յա տայանամագ ըտը . . . : Պու չօճուգլար օ տէլի գանլը-
յը կէօրիւր կէօրմէզ , գօշուպ տիլլէրինէ սարըլտըլար վէ
տինտարանէ պիր նազարլա քէնտիսինէ պագմաղա պաշ-
լատըլար . պիշարէլլէր ճէնապը Հագգա տուա իտիյօրլար-
մըշ կիպի , զանն իտէրսին քի անա թէշէքքիւր իթմէքտէ
իտիլէր . . . : Պատէհու պիրիսինի արայօրլար կիպի պիր
թալըլլա կէօզլէրինի էթրաֆա աթֆ իտիպ , պիր գաշ
քէլիմէ միւպատէլլէ իյլէտիքտէն սօնրա , եէքտիկէրինէ սա-
լալալալ հէօնքիւր հէօնքիւր աղլամաղա պաշլատըլար :

Դաթերին . - Աման եա՛ Բապպի . . . պու՛նէ՛ աճընա՛,
ճագ հալ . . . քիմ պիլիի տահա նէ՛ դատար պէտ,
պախթյար զոյ՛ն օլտու :

Տիւբօն . - Սահիլտէն հարեքեթ իթտիլիմիղ վագթ,
տէնիղ՝ եէտի քիչինին ճէսէտի պիրուհընը դաթէն դարա-
յա աթմըշ ըտը . պուշյարլա պէրապէր , պիլի խայլը էշ-
եալար , ուֆագ ~~թէֆէր~~ , գըրըգ տէօքիւք շէյլէր , սան-
տըգ վէ սաիրէ բարչալարը պուլընմագտա ըտը : Սէվա-
հիլի մուհաֆաղայա մէմուր օլան կէօմրիւք գօլճըլարը-
նա թէնպիհ իթտիմ՝ քի , նաղարէթ իթմէր իւղրէ պու-
կիւն ազչամա գատար օրատա պէքլէսինլէր . իւմիտ իթ-
տիլիմ՝ վէճհ իլէ , էկէր պաշգա գաղաղէտէլէր տախի պու-
լընաճագ օլուրսա , տէրհայ պուրայա կէօնտէրէճէքլէր
տիր , Լաքին . . . տինլէ՛ , տինլէ՛ . զանն իտէրսին քի ինսան
սէսի կէլիյօր . էվլէ՛թ , էվլէ՛թ , գաղաղէտէլէր տիր :

Պու սէօղիւ միւթէագըպ , Մ . Տիւբօն ըլա գէվճէսի՝
ուզուն պիր տիվանխանէյէ միւնթէհի օլան տաիրէ գա-
բուսընա տօղրու չիթապան օլտըլար . Մ . Բօտէն իսէ հիւ-
տէթ վէ էնտիչէսինտէն թրընագլարընը կէմիրմէքտէ վէ
ֆէլաքէթզէտէլէրին մուվասէլէթինէ չար չէշմ իլէ պէքլէ-
մէքտէ իտի . չօգ կէշմէքսիզին՝ զայէթ ըիգգաթէնկիղ պիր
մէնզարէ կէօրտիւ :

Էքէյիճէ գարանլըգ օլան վէ եալընըղ պիր թարա-
ֆընտա քէմէրվարի բէնճէրէլէրի պուլընան պու ախլան-
խանէնին ուճընտան , պիր քէօյլիւ տէլալէթիյլէ իւշ քիչի
իլէրիլէմէքտէ իտիլէր : Պուշյար մէմէրալ Սիմոնըն գըղլա-
րըլլա , քէնտիլէրլէն հայաթընը գուրթարմըշ օլան գահ-
լաման վէ մէյէքրէյքէր տէլիգանլը իտի :

Իօղ վէ Պլանշ՝ տէլիգանլընըն սաղ վէ սօլ թարա-
ֆընտա պուլընմագտա ըտըլար . մէրգում տախի , իաֆիֆ
պիր սուրէթտէ անլէրին գօլլարընա տաեանմըշ օլուպ ,
սօն տէրէճէ զահմէթլէ եիւրիւմէքտէ իտի :

THE END OF THE WORLD

Պու. կէնճ ատէմ՝ հէր նէ գատար երկիրմի պէշ ետ-
շընը իքմալ իթմիշ իտի իսէ տէ, չէհրէի մէլէրբէյքերի
պու եաշտա օլտըղընը ասլա կէօսթէրմէմէրտէ իտի. գու.մ-
րալ վէ **ԳԵՎԵՐԵԳ** սաշարը՝ աշերնըն օրթա եէրինտէ ի-
քիյէ պէօլիւնմիւշ, վէ վիճուտընը սէթը իթմէքտէ օլան
սիյահ **ԿԼՆԻՇ** պիր մանթօնըն եազասը իւզէրինտէ տալդա-
լանմազ տա պուլընմիւշ ըտը:

Բաֆաէլ նամ ըէսսամը մէշհուրըն ասարը խալապի-
եկտի պատար ճալիպ վէ սաֆիլթնիւմա օլան պու սօղուն
վէ ֆազաթ լաթիֆ չէհրէ-տէքի քերամէթ ու նէճամէթի
հազզընտա նազչ ու թավսիֆ իթմէք թազաթը պէշէ-
րիյեէրն ֆէվզիւտէ իտի. զիրա պու չէհրէի նազարրու-
պանըն լէթաֆէթ ու մէլահէթինի վէ պիր մէլէթն վէ
պիր չէհրէի կէօզլէրինի անտըրաճազ գատար պէրազ
վէ մաի կէօզլէրինի հալալէթ ու ըէֆազընը եալընը
ըէսսամը միւմաիւլէյհին տէսթի մահիրի նազչ ու թատլիր
թաւաթի իտի. Պու. տէլիգ **ՄԱՅԵՐ** պիր չէհրտէ պէնդէթ
տիլիմիդտէ ասլա խաթա իթմէմիւշիդ տիր. զիրա խու-
րէնկ պիր սաիրէ պու ճազիպէյի չէհրէի զաթէն իհաթա
էյլէմիշ իտի:

Պիրու տէթին թէէտիրիյէ գըրմըղըմը պիր ըէնկ քէսպ
թմիշ օլան գու.միալ գաշարը իւզէրինտէ. պիր գուշ այ
էվվէլ բէյտա օլմուշ ինճէ պիր եարա էսէրի մէշհուտ օլուպ,
պու եարա զանն իտէրսին քի բազ վէ պէրազ աշերնըն
էթրաֆընը գըղըլ պիր չըզկը իլէ իհաթա էյլէմիշ իտի. իշ-
պու զարիպ չըզնըլը կէօրիւպ տէ միթէէստիր օլմամազ
գապիլ տէյիլ իտի. պու.նտան պաշգա, պիշտրէ տէլի
գանլընըն էլլէրիյէ ալազլարը խաշա **ԿԵՐԻՆ** պիր ատէ-
մին վիճուտընտա հասըլ օլան ճէրիհալարա միւշտպիհ ճէ-
րիհալարա մէսթուր ըտը. եիւրիւտիւյի զէմոն բէք զի-
յատէ զահմէթ վէ ըզտրուպ չէքմէսի իսէ՝ Ժէնէրալ Սի-
մոնըն գըղլարընը գուրթարտըղը սըրատա սիվրի գալսլար

իւ զէրինտէ պու եարալարըն թէքրար աչրւմըշ օլմասընտան նաչի իտի :

Պու տէլի գանլը՝ Տակոպէրին զէվճէսինին էվլատլըղը օլուպ , մէմալիքի էճնէպիյեէյէ վաիզլիյէ կէօնտէրիմիշ օլան րահիպ Դաբրիէլ քէնտիսի իտի :

Դաբրիէլ՝ հէմ րահիպ վէ հէմ տէ շէհիտ իտի , եանի տին ուղընտա ֆէտաի ճանա հազըր պիւր գահրաման րտը զիրա , Բօմա հիւքմտարլարընըն՝ իւք խորիսթիյանլարը արսլանլարըն վէ գաբլանլարըն քէնշէսինէ թէսլիմ իթ . տիքլէրի վազթլար կիպի , զէմանէմիզտէ տախի շէհիտլէր էքսիք տէյիլ տիւր . գահրամանանէ վէ պիղարագանէ ֆէ . տաքեարլըղլարըն հէման տախիմ մաստարը սահիհի օլան էհալի էվլատլարը , ճէսուրանէ վէ սամիմի պիւր մէյլի թապիլի սահգասըյլա , զէմանէմիզտէ տախի նէյրի տիւր ուղընտա տիւնեանըն հէր թարաֆընա կիթմէրտէ վէ սօն տէրէճէ ալիճէնապլըգ իպրագ իտէրէք , հէր տիւրիւ իշ . քէնճէլէրէ , ըզտըրապլարա վէ հաթթա էօյիւմէ պիլէ գաթլանմագտա տըրլար :

Պուլարտան քէք չօղը , պարպարլարըն քէնշէի գահ . րընա գուրպան կիտէրէք , իքի տիւնեանըն իսսիւ օվալա . րընտա պինամ ու շէօհրէթ մահվ ու թէլէֆ օլմուշլար տըր իյմանլարընտան , իթիգատլարընտան վէ ճէ . սարէթլէրինտէն պաշգա պիւր սիյահլարը պուլընմայտն պու խաշ ապէրլէրի , կիթտիքլէրի եէրլէրաէն նտտիքէն ավ . տէթ իտէրլէր . շայէտ սալիմէն ավտէթ իթսէլէր պիլէ , քէնտիլէրի իշուն մէրաթիպի րուհանիյեէճէ հիշ պիւր թէ . րագգը վէ հիշ պիւր մէմուրիյեէթ եօգ տըր : Պու պիշա . րէլէրին եարալարլա մէսթուր օլան ալընլարընը գարտի . նալլըգ վէ եա բիսգօթսլըգ թաճը հիշ պիւր զէման թէք . քէն իթմէմիշ վէ օ գատար ըզտըրապ ալթընտա էզիւմիշ օլան վիճուտլարը գաֆէր էլպիսէլէրիյլէ ասլա իհաթա օ .

լուճմամըշ տըր . պուլար , սիլահ ապէրլէրինին գրամը ա . զամը կիպի վէֆաթ իտէրլէր վէ իամ ու խաթըրէլէրի տախի քէրտէի նիսեան ալթընտա գալըր () :

Վէնէրալ Սիմոնըն գըղլարը՝ գազաի պահրիտէն սեւ . րա , ազլլարը պաշլարընա կէլիպ տէ գայալարտան եօգա . րը չըգմաղա մուգթէտիր պուլընտըղլարընտա , սաֆտէ . րուճանէ պիւր հըսսը շիւքրան սահգասըյլա՝ քէնտիլէրինի մուհագգապ պիւր էօլիւմտէն գուրթարմըշ օլան տէլի գան . րընըն միւթէզէլզիլ վէ մէթանէթսիզ հարէքէթինէ մուլին օլմագ խըտմէթինի հիշ քիմսէյէ պրրագմագ իսթէմէմիշլէր իտի :

Բօզ վէ Պլանշըն սիյահ լիպալարընտան սուլար ագ . մադտա վէ ֆէվգ էլատէ սօլմուշ օլան սիմալարընտա տէ . րին պիւր մահգուճիյեէթ էսէրի կէօրիւմէքտէ իտի : Գէօգ .

(1) Պու վիլայէթի ֆագիր քէօյիւլէրինտէն պիւրին օլու . օլուպ , պու կէնճ վէ ճէսարէթլի վաիզլէրտէն մատուտ օլան պիւր տէլի գանլը րահիպին՝ պուլտան իքի իւշ սէնէ մուգատուլմ գա . րէմ ալմըշ օլտըղը շու մէքթուպըն իաթիմլիսի , էն ֆիւթուր . սըգ գալպլէրի պիլէ հէյէճանա ուղրաթմաղա միւսթաիտտ տիր . պու պէտպալսթ տէլի գանլը՝ ճարօնտան վաիտէսինէ իսթա . պէն եազմըշ օլտըղը մէքթուպը պէր վէնէ սթի իքմուլ իթմիշ տիր :

Այլահա՝ ըսմարլատըգ , սէվկիլի վալիտէճիյիմ . պէնի պիւր տահա կէօրէմէյէճէքսին . զիրա պէնի կէօնտէրտիքլէրի եէրտէ քէք չօգ թէհլիքէ վար տըր տիյօրլար Պէնիմ իշուն ճէնա . պը Հագգա տուտ իթ , վէ պիլ ճիւմէ ագրապա վէ ահըսպա . մա՝ քէնտիլէրինի սէվմէքտէ օլտըղըմը վէ հէր տախի քէնտիլ . րինի տէրխաթըր իթտիյիմի պիլտիր :

Ասիանըն օրթասընտան , Ֆրանսատա վագը պիւր գուլիպէ . նին ֆագիր պիւր քէօյիւսիւնէ խիթապէն եազըլմըշ օլան շու մի . օսսիր սէօղլէր , սատէլիքլէրիյլէ պէրապէր , ճանխրաշ վէ րիգ . գաթէնկիզ տէյլ՝ մի տիրլէր

լէրինտէն ճարի օլան սիրիչրի ըզտրլապ՝ էրմասբարէլէր կի. պի եանագլարընտան աշաղըյա տիւշմէքտէ իտի. Պիշարէ էօքսիւզլէր՝ պաշարընը էօնէ սարգմըշ, վէ կէօղլէրինի տէ էյիլշ օլտըղլարը հայտէ, պիւրուտէթին թէէսիրիյէ թիւ թիւ տիթրմէքտէ վէ ըհհպլլէրի վէ մուհիպպի սատըղլարը օլան Տակոպէրի պիր տահա կէօրէմէյէճէքլէրի. նի տիւշիւմէքտէ իտիւէր. զիրա, գայալարը թրման. մազ իւզրէ Գաբրիէլին տէսթի մուալէնէթինի ուզաթմըշ օլտըղը ասէմ Տակոպէր օլուպ, հայ պու յի եարը եօլտա իքիսինին տէ գուվլէթի թիւքէնմիշ օլտըղընտան, կէրիյէ չէրիլէն պիր տալլա պիշարէ իսթիւարը գաբըպ կէօթիւրմիւշ իտի.

Հէր չէյի թէտգիզ վէ թէճէսսիւս իթմէք իշուն պիր քէօշէյէ չէքիլմիշ օլան Բօտէն՝ Գաբրիէլի տէ կէօրտիւյիւն. տէ, ֆէվզ էյ ատէ հայրէթ ու թէաճճիւպ կէօսթէրիլի ի. տի. Լաքիւ պու տէֆաքի հայրէթի մէսրուրանէ իտի. Գաբրիէլին՝ մուհագգազ պիր էօլիւմտէն գուրթըլմըշ օլմասընտան օ տէրէճէ մէսէրրէթ տույտու քի, ժէնէրալ Սի. մոնըն գըղլարընը կէօրմէքլէ հըսս իթտիլի թէէսսիւր ու խէլէճան պիր ազ թէխաֆֆուֆ իյլէտի. (Գաբրիէլի քիրամ էլպէթիւն ունութմամըշլար տրր քի, Մ. Բօտէնին թէսալվուրաթ ու թէրթիպաթընըն մուվաֆֆադիլիէթի իշուն. Գաբրիէլին շուպաթըն ԱՅ իւնտէ Բարիստէ պուլընմուսը հէր հալտէ լաղըմ՝ ըտը).

Մ. Տիւբօն վէ զէվճէսի, էօքսիւզլէրին հայ ու զըյաֆէթինի կէօրտիւքլէրինտէ, բէք զիյատէ միւթէէսիր օլարագ տէրհալ անլէրին եանընա շիթապան օլտրլար.

Պու սրլատա, շիֆթիլիին խրտմէթքեարլարընտան պիրիսի օտալա տախիլ օլարագ տէտի քի.

— Մօսիէօ . . . մօսիէօ . . . սիզէ խայրը պիր խապէր կէթիւրտիմ . . . գաղազէտէլէրտէն ի.քի. քիշի տահա գուրթուլտը.

Գաբրիէլ . - Հա մտ օլսուն, եա Բապպի.

Տիւբօն. (Գաբույա տօլրու միւթէվէճճիհ օլարագ.)
նէրէտէ տիրլէր.

Խըտմէթքեար. - Պունլարտան պիրիսի եիւրիւմէյէ մուգթէտիր օլտըղընտան, ժիւսթէն իլէ պիրլիքտէ արգամտան կէլիլօր . . . տիկէրի իսէ՝ գայալարա չարքընարագ եարալանմըշ պուլընտըղընտան, աղաճ տալլարընտան եա. Բալմըշ պիր թէճէլէրէ իլէ պուրայա նազլ օլունմաղտա տըր.

Տիւբօն. - (Գաբուտան տըչարըյա չըգարագ.) Էօյլէ իսէ կիտէյիմ տէ պիշարէյի աշաղըտաքի տաիրէտէ եէրլէշտիրէյիմ. սէն տէ, Դաթէրին, պու չօճուզլարա լաղըմ կէլէնի եարը վէր . . .

Դաթէրին. - Էյ եիւրիւմէյէ մուգթէտիր օլան գաղազէտէ՝ նէրէտէ . . .

Խըտմէթքեար. - (Տիւանխանէնին ուճընտան էրէյի. ճէ սիւրաթլա իլէրիլէմէքտէ օլան պիր իսթիւարը կէօսթէրէրէր.) Իշթէ կէլիլօր. գուրթարլան իքի կէնճ գըղլարըն պուրասա պուլընտըղլարըն տույար տույմազ, իսթիւարըղընա վէ պաշընտա աշըլմըշ օլան ճէրիհայա բաղմէն, էօյլէ իրի ատըմլար աթմաղա պաշլատը քի, քէնտիսինի կէլինճէյէ գատար խայրը գահմէթ չէքտիմ . . .

Դէօյլիւ. պու սէօղլէրի հէնուզ թէֆէվվիւհ իթիւքէն, Բօլ վէ Պլանշ պիր հարէքէթի միւթթահիտէ իլէ այաղա գալղտըլար վէ գաբույա տօլրու շիթապ իտէրէք Տակոպէրի գարշըլատըլար.

Իսթիւար ասքէր՝ հէյէճանը գալպինտէն պիր սէօղ սէօյլէմէյէ պիլէ մուգթէտիր օլամայարագ, գաբունըն էլիլի իւզէրինտէ տիզ չէօքսիւ վէ գօլլարընը ժէնէրալ Սիմոն գըղլարընա ուզաթտը. Պու սըրատա, Բապա-Ժուա տախի գըղլարըն եանընա գօշարագ էլլէրինի եալամաղա պաշլատը . . .

Լաքին՝ իբի էօքսիւզ գըզըղազը գօլլարը արասընտա սըգտըղը սըրատա, Տակոպէրին հըսս իթտիյի հէյէճան օ գատար շիտտէթլի օլտու քի, պաշը արգասընա տօղրու էյիլիպ գալտը. վէ էկէր քէօյլիւէր քէնտիսինի թութմամըլ օլսալար ըտը, սըրթ իւսթիւ տէվրիլէճէյի զահիր վէ պահիր իտի. Պիշարէ իսթիեար պալըլմըլ գալմըլ օլտըղընտան, գալտըրըպ ճիվար օտալարտան պիրինէ նագլ իթտիլէր. Մ. Տիւբօնըն զէվճէսի, ժէնէրալ Սիմոնըն գըղլարընա՝ զաաֆը վիճուտլարընը վէ տիւշարը հէյէճան օլմըլ պուլընտըգլարընը տէրմիյան իտէրէք, օրատա գալմալարընը թէնպիհ իլէտի իսէ տէ, անլէր հիշ պիր շէյէ պագմայարագ Տա. կոպէրէ ըէֆագաթ իթմէք իսթէտիլէր:

Մ. Բօտէն, իսթիեար ասքէրի կէօրիւր կէօրմէզ, գաշլարը չաթըլտը, ալնը պուրուշտու վէ եիւզիւնտէ տախի մանիտար ալամէթլէր նիւմայան օլտու. զիրա օ վագթա գատար, ժէնէրալ Սիմոնըն գըղլարընըն ըէհպէրի վէֆաթ իթմիշ տէյու զանն իթմէքտէ իտի:

Բահիպ Դաբրիէլ իսէ, սօն տէրէճէ եօրղուն օլտըղընտան, պիր սանտալիէյէ տայանմըլ գալմըլ վէ հէնուզ Մ. Բօտէնի կէօրմէմիշ իտի:

Պու էսնատէ, սարը վէ տօնուգ շէհրէլի պիր շախս, պիր քէօյլիւ տէլալէթիլէ օտայա կիրտի. պու քէօյլի օտայա տախիլ օլտըղընտա, ըէֆագաթընտաքի առէմէ Դաբրիէլի կէօթէրտի. Պիր չաքէթ իլէ պիր տէ քէօյլի բանթալօնը կիլիսմիշ օլան պու սարը ըէնկլի ւտէմ, բահիպ Դաբրիէլէ եագլաշարագ Ֆրանսըզ լիսանը վէ ֆագաթ էճնէպիլէրէ մախսուս պիր թէլաֆֆուզ իլէ տէտի քի:

— Բրէնս ճալմա շիմտի պուրայա նագլ օլունտու... աղղընը իւր տէֆա աշտըղընտա սիդի չաղըրտը:

Բօտէն. — (Դաբրիէլէ տօղրու իլէրիլէյէրէք.) Պու տէմ նէ տէյօր...

Դաբրիէլ. — (Հայրէթիւնտէն նախ իբի ատըմ կէրի շէյիլէրէք.) Մ. Բօտէն...:

Սարը ըէնկլի գաղաղէտէ. — (Ո տաղըղատան իթիպարէն, կէօղիւնի Մ. Վօղիւէ Վան Տաէլին մուխպիրին իւղէրինտէն այրըմայարագ.) Մ. Բօտէն...:

Դաբրիէլ. — (Խէվֆ իլէ ~~գալընը~~ ~~պէր~~ ինթիրամլա Բօտէնէ եագլաշարագ.) Լաւսըլ օլուպ տա պուրատա պուլունըյօրսընը... մօսիէ օ Բօտէն...:

Բօտէն. — (Հէյէճանը պիր սէտա իլէ.) Պու ատէմ սիզէ նէ՝ սէօյլէտի... բրէնս ճալմանըն իսթիլի վէրտի, տէյիլ մի...:

Դաբրիէլ. — Էվվէթ, էֆէնտիմ. բրէնս ճալմա տախի, Իսկէնտէրիլէտէն կէլէն վէ գաղալա ուղրայըպ բարչա բարչա օլան ինկիլիպ Պու-Իլ կէմիսինին եօլըլարընտան պիրիսի տիր...: Պու կէմի Ասօր ատալարընա տա ուղրատը. պէնի Զարյաթաունտան կէթիրէն սէֆինէ բէք զիյատէ սագաթլանմըլ, վէ թամիր ու թէրմիմի զըմնընտա օրատա գալմաղա մէճպուր պուլընմըլ օլտըղընտան, պէն տէ մէզքիւր ճէզիրէտէ գալմըլ ըտըմ. պինաէն ալէյհ, սէյահաթըմա տէվամ իթմէք իւզրէ, ~~Պու-Իլ~~ կէմիսինէ ըաքիպ օլտում. բրէնս ճալմա տախի պու կէմի եօլըլարընտան մատուտ ըտը. պիղ Բորթսմութա միւթէվէճհի օլըյօրտուգ իսէ տէ, պէնիմ նիլէթիմ օրատան Ֆրանսայա ավտէթ իթմէք իտի:

Բօտէն՝ Դաբրիէլին սէօղիւնիւ զաթ՝ իթմէյէ մուգթէտիր տէյիլ իտի. զիրա պու տարպէի նակէհանի, պիլ ճիւմէթ էսափվուրաթ ու թէրթիպաթընը իլալ իլլէմիշ իտի. Լաքին մէրգում, հէր նէ գատար սիւալինին պիհուտէլիլինի պիլիլ իտի իսէ տէ, սօն պիր թէճրիւպէ ~~իթմէք~~ իսթէյէն պիր ատէմ կիսի Դաբրիէլէ խիթապէն:

— Պու բրէնս ճալմանըն քիմ օլտըղընը պիլիյօր մըլընը. — տէյու սօրտու:

Գաբրիել. - Այնպէս ապ Վէ ճէսուր պիր տէլի գանլը տըր . Ինկիլիզէր թարաֆընտան մէմալիքի զապթ իտիլմիշ օլան պիր Հինտլի հիւքմտարըն օղու տըր (Սարըրէնկլի գազաղէտէյէ իտիթապէն՝ լաթիֆ պիր սէտա իլէ .) Բրէնս նասըլ տըր , եարալարը թէհլիքէլի մի տիր :

Գազաղէտէ . - Վէխիւմ տիր . . . լաքին միւհլիք տէյիլ տիր :

Գաբրիել . - (Բօտէնէ տէօնէրէք .) Համո օլտո՛ւն . . . պու գազաղէտէ տախի էօլիւմ բէնչէսինտէն գուրթուլմը տէմէք տիր

Բօտէն . - (Միւթէհաքքիմանէ վէ մուխթասար պիր թավր ըլա .) Բէք էյի

Գաբրիել . - (Բէմալը իթաաթ վէ թէվաղու իլէ .) Սիւսաատէ իտէրսէնիզ , օ տէլի գանլընըն եանընա կիթմէք իսթէրիմ . պանա վերէճէք պիր էմրինիզ վարմը

Բօտէն . - Խօրղունըղընըղա րաղմէն , իբի իւշ սաաթա գատար եօլա չըգապիլիբ միսինիզ :

Գաբրիել . - Լաղըմ ըսա . . . բէք էյի :

Բօտէն . - Լաղըմ տըր . . . պէնիմիէ պերապեր կէլէճէքսինիզ :

Գաբրիել՝ մաղամը իհլիթամտա Բօտէնին էօնիւնտէ էյիլտիքտէն սօնրա , քէօյլիւ իլէ պիրլիքտէ տըչարըյա չըգտը . Բօտէն իսէ , նէ եաբաճաղընը շաղըմըն օլտըղընտան , պիր սանտալիէ իւղէրինէ տիչիւպ , թէքրար թէֆէքքիւրաթ տէրեասընա տալտը . Սարըրէնկլի առէմ տախի Բօտէնէ կէօրիւնմէքսիյին , օտանըն պիր քէօչէսինտէ տիքիլիպ տուրմըն ըտը

Շախսը մէրգուլմ՝ Պօղընըլար ֆրրգասընըն իւշ ըէիսլէրիւնէ պիրի օլուպ , մէլէգ Պարէնկա նամընտաքի ճանի իտիքի , Չանտի խարապէլէրինտէ աքէրլէրին թագիպինտէն ֆիրար իթմիշ վէ գաչաղըն Մահալը էօլտիւրալէք :

տէն սօնրա . Ս . Ժօղիւէ Վան Տաէլին՝ Բօտէնէ իտիթապէն եաղմըն օլտըղը մէքթուպարը ալըպ սափուշմըն ըտը . մէրգուլմն աղըմըն օլտըղը մէքթուպար արասընտա , գաչաղըն Մահալըն իւշէք վարօրնտա եօլճու սըֆաթըլլա գապուլ օլընմասը իշուն Ս . Ժօղիւէնին վէրտիլի թավսիյէնամէ տախի պուլընմագտա ըտը :

Պարէնկա՝ Չանտի խարապէլէրինտէքի գուլիպէտէն ֆիրար իթտիլի սըրատա , ճալմա քէնտիսինի կէօրմէմիշ իտի . կէնճ Հինտլի՝ հապսիւնէտէն ֆիրար իթտիքտէն սօնրա , մէրգուլմ վարօրտա կէօրմիւշ վէ քէնտիսինին Չանսէկարար , եանի Պօղընըլար ֆրրգասընա մէնսուպ տէհչէթլի պիր գաթիլ օլտըղընը պիլմէտիլիտէն , քէնտիսիլլէ հէմչէհրի կիպի հարէքթի էյլէմիշ իտի , ճալմա՝ հապսիւնէտէն նէ սուրէթլէ ֆիրար իթմիշ օլտըղընը իլէրիտէ աղու հիքսիլլէ իտէճէյիզ :

Բօտէն , կէօղլէրինի տիքմիշ վէ զազապ ու ըզտըրապ սաիգասըյլա եիւղիւնիւն բէնկի ագ պագ օլմուշ օլտըղը հալտէ , միւթէմատիլէն թրյնագլարընը կէմիրմէքտէ օլուպ , հէնուզ մէլէզ Պարէնկայը կէօրմէմիշ իտի :

Պարէնկա իսէ՝ քէմալը սիւքիւնէթլէ Բօտէնէ եաղլաչարագ վէ էլինի տօսթանէ վէ թէքլիֆսիգ պիր սուրէթտէ մէրգուլմն ումուղընա վագ իտէրէք տէտի քի .

— Սիզին իսմինիզ Բօտէն՝ մի տիր :

Բօտէն . - (Պիրտէն պիրէ սարսըլարագ վէ պաշընը եօգարը գալտըրարագ .) Նէ՝ վարքի

Պարէնկա . - (Սէօղիւնիւ թէքրար իտէրէք .) Սիզին իսմինիզ Բօտէն՝ մի տիր :

Բօտէն . - Էվվէթ . . . ֆագաթ նէ՝ իսթիյօրսընըրգ :

Պարէնկա . - Սիզ Բարիստէ Միլիէօ-տէղ-Իւրսէն սօգաղընտա՝ մը իգամէթ իտէրսինիզ

Բօտէն . - Էվվէթ . . . լաքին թէքրար սէօյլէյօրըմ , նէ՝ իսթիյօրսընըրգ :

Պարէնկա . - Շիմտի . . . հիշ պիր չէյ իսթէմէմ . . .
պիրա'տէր . . . Ֆաղաթ սօնրա . . . բէք չօգ . . . :

Պարէնկա պու րապրթասարգ սէօղլէրի սէօյլէտիքտէն
սօնրա , եաւաշ եաւաշ Բօտէնին եանընտան ուղաղլաշտը
ըսատա , մէրգ ումի աղիմ' պիր տէհչէթէ կիրիթիթար էյլէ-
տի . Բօտէն , տիւնեատա հիշ պիր չէյտէն գօրգմաղ վէ
տիթրէմէղ պիր ատէմ' օլտըղը հալտէ , Պօղըճընըն գօր-
գունճ պաղըչընտան վէ տէհչէթէնկիղ չէհրէսինտէն սօն
տէրէճէ գօրգմըչ ըտը :

4

ԲԱՐԻՍԷ ԱԶԻՄԷԹ

Դարտօվիին գօնաղընտա տէրին պիր սուսլուգ հիւքմ-
ֆէրմա օյմագտա ըտը . Ֆուրթունա թէտրիճէն քէսպի
սիւքիւնէթ իթմիշ օլտըղընտան , զաիֆ պիր սուրէթտէ
տէնիղ գըյըսընա չարբմագտա օլան տալլալարըն աւաղէի
թէյաթիւմինտէն պաշգա պիր սէտա իշիտիյմէյօրտու :

Տակոպէր իլէ էօքսիւզլէր' գօնաղըն պիրինճի գա-
թընտա սըճագ վէ միւքէյլէֆ օտալարա եէրլէմիշ իտիլէր'
ճալմա իսէ , ճէրիհալարը սէպէսիլլէ եօգարըքի գաթա
նագլ օլունամայարագ աշաղըքի օտալարտան պիրինտէ գալ-
մըչ ըտը :

Իքի սէֆէնէնին պիրի պիրինէ չարբըյմասը մուհագ-
գագ կէօրիւնտիւյիւ պիր սըրատա պիչարէ պիր վալիտէնին
ճիկէրբարէսինի ճալմայա թէսլիմ' իթմիշ պտըչը մալիւմ
տիւր : ճալմա պու պէտպախթ չօճուղը էօլիւմ բէնչէսին-
տէն գուրթարմագ իշուն պիհուտէ եէրէ սարֆը քօյլէթ
իլլէմիշ վէ պու ֆէտաքեարլըղըն մալը քէնտիսինէ չօղա
օթուրմըչ ըտը . զիրա պիչարէ եաւրուճըղը գուրթարմագ

իւմիտիլէ կէնն Հինտլի գայալար իւզերինտէ խուրտուխաշ
օյմուշ րտը :

Ֆարէնկա՝ ճայմանն հիւսնիւ թէվէնհիւհինի գազան.
մաղա մուվաֆիազ օլմըշ օլտըղընտան , քէնտիսինէ նազա-
րէթ իթմէք իւզրէ , եանընտա պէքլէմէքտէ իտի :

Գարրիէլ իսէ , կէնն Հինտլինին եանընտա պիր գաշ
տագըզա գալտըգտան , վէ պիր չօգ թէսլիյէթպախշ սէօզ-
լէր սէօյլէտիքտէն սօնրա , քէնտիսինէ թախսիս իտիլմիշ
օլան օտայա չըգտը . լաքին իքի իւշ սաաթա գատար Բարի-
սէ աղիմէթ իթմէք իւզրէ Մ . Բօտէնէ վէրմիշ օլտըղը սէօզտէ
սէպաթ իթմէք օլմագ իշուն , եաթաղա կիրմէք իսթէմէ-
յիպ , էլպիսէէրի գուրույըննայա գատար , քէսկին պիր ա-
թէշ եանմագտա օլան չըմինէնին էօնիւնտէ , կէնիշ ար-
գալըգլը պէքլէք պիր գօլթուզ սանաալիէսի իւզերինտէ
ույգույա տալտը :

Պու տաիրէ՝ Տակոպէր իլէ իքի հէմիրէյէ թախսիս ի-
տիլմիշ օլան օտալարըն իթթիսալինտէ վագը ըտը :

Բապա-թուա , պէօյլէ միւքէլլէֆ պիր գօնագտա պէս-
պէլի պիր կէօնա չիւպհէյէ սէպէպի պուլընմատըղընտան ,
Բօզ վէ Պանշըն գաբուսը էօնիւնտէն չըգտը վէ րահիպ
Գարրիէլին օտասընա տախիլ օլուպ , տիթրէմէքտէ օլան
վիհուտընը ըսթմագ իւզրէ չըմինէնին էօնիւնտէ եայըլար
գալտը . Սատագաթըր հայվան , ալագլարընը ուզաթմըշ
վէ պուրնընը տախի իւզերինէ տալաթմըշ օլտըղը հալտէ ,
կերէք գարատա վէ կերէք տէնիզտէ կէօրմիւշ օլտըղը ֆէ-
լաքէթլէրտէն սօնրա , պիր իսթիրահաթը քեամիլէ իլէ
ուլումագտա ըտը : Բապա-թուանըն ժօվիալը տաիմա
տէրթաթըր իթմէքտէ օլտըղընը կերիշ գաթիէն պէյան ի-
տէմէզսէքտէ , օ անէ գատար կէօրտիւյիւ պարկիրլէրէ
ասլա թէարրուզ իթմէզ օլան պու քէօրէյին ժօվիալըն
թէլէֆինտէն պէրու րասթ կէլտիլի պէյազ պարկիրլէրի
ըըրմագլըգ տտէթինի , րէֆիգի վէֆիգինի արա քըն իտ-

թըրյամագտա օլմասընա պիր նիշանէ օլմագ իւզըն թէ լագգը իտեպիլիրիզ :

Գիր գաշ տագըգա կէշտիքտէն սօնրա , Դաբրիէլին պուլընտըր օտանըն իշ գարուլարընտան պիրիսի աշըրպ իքի հէմլիրէլէր իհիթիեաթ քեարանէ պիր սուրէթտէ իշէրիյէ կիրտիլէր : Պու իքի գըզըղազ՝ պիր գաշ տագըգատան պէրու ույանարագ էլպիսէլէրինի կիլինմիշ , վէ ֆագաթ Տակոպէր հագգընտա հէնուզ վէսվէսէ իթմէքտէ պուլընմըշ ըտըլար : Սատամ Տիւքօն , քէնտիլէրինի օտալարընա կէօթիւլաթտէն սօնրա , պիր տէֆա տահա կէլմիշ վէ Տակոպէրին ահվարը սըհհիյեհսինտէ պիր կէօնա վէխամէթ պուլընմատըղընա տաիր գարիյէ հէքիմինին վէրտիլի թէէմինաթը քէնտիլէրինէ պիլտիրմիշ իտի իսէտէ , պիշարէ էօքսիւզլէր պուլընլա իքիթիֆա իթմէյիպ , գօնաղըն ա տէմլէրինտէն պիրինի կէօրմէք , վէ ըհհպէլլէրի հագգընտա անտէն տախի մալիւմթ ալմագ իւմիտիլլէ օտալարընտան չըգմըշլար ըար :

Դաբրիէլին ույուլա գալմըշ օլտըղըն աթիգ գօլթուգ սանտալիէսինին կէնիշ արգալըղը քէնտիսինի պիլթիւն պիլթիւն նազարլարտան սէթը իթմիշ իտի : էօքսիւզլէր սանտալիէնին եանընտա Բապա-Ռուանըն քէմալը իսթըրահաթլա ույուլմագտա օլտըղընը կէօրտիլ քլէրինտէ , պու սանտալիէ իւզէրինտէ եաթան Տակոպէր տիր զաննըլա , ալագլարընըն տաքնա պասարագ եաթաշ եաթաշ իլէրիլէտիլէր : Հալ պու քի , օրատա ույուլան աաէմ Դաբրիէլ օլտըղընը անլատըղլարընտա , սօն տէրէնէ միլթէհայիլի օլարագ , օլտըղլարըն եէրտէ հարէքէթսիզ գալտըլտը պիշարէլէր : քէնտիլէրինի ույանտըրըրլար գօրգուսըլա , չէ կէրի կիթմէյէ , չէ տէ իլէրի վարմագա ճէսարէթ իտէմէյօրլար ըտը :

Բահիպին ուզուլն վէ գումրալ սաղարը քեամիլէ գուրուլմըշ օլտըղընտան , պօյնու վէ օւմուզլարը էթը-

ֆընտա կէլիշի կիւղէլ պիր հալտէ գըվըրմ գըվըրմ օլմուշ գալմըշ ըտը : չէհրէսինին սօլլուլըղըն իսէ՝ սանտալիէնին արգալըղընը գաթլայան տամասգօ գուլմաշընըն գօյու ալ ըէնկի իւզէրինտէ տահա զիյատէ կէօզէ շարմագտա ըտը : Դաբրիէլին սիմաի լէթաֆէթնիւմասը սըրատա աճը պիր մահղուլիյեթէթ էսէրի իրայէ իտիյօրտու : Պու մահղուլիյեթէթ իսէ՝ եա՝ տէհշէթի պիր րույանըն թահթը թէէսիրինտէ պուլուլմասընտան նէշէթ իթմէքտէ , վէ եախօտ հըսսիյեաթը միւլլիմէսինի քէթմ իթմէքմիւթատը օլտըղըն հալտէ , հըսսիյեաթը մէզքիւրէնին սաարը ույգուսընտա զահիր օլմագտա ըտը : Լաքին րահիպին չէհրէսինտէքի շու մաղմուլիյեթէթի էլէմէյէ րաղմէն , լէթաֆէթի մէլէքեանէսի վէ ճաղիպէի տիլֆէրիպանէսի հէնուզ պագի գալմըշ ըտը : Ֆիլ հագըգա , հիւզն ու քէտէրլէ գարըշմըշ օլան լէթաֆէթ ու մէլահէթ գատար միւլսսիր պիր մէնղարէ թէսալվուր օլուլնապիլլըր մի :

Իքի կէնն գըզըղազ՝ կէօզլէրինի աշաղըյա էյիպ գըզարտըլար վէ պիր իշարէթլէ ույգուտա պուլընան Դաբրիէլի կէօթէրէրէք մանիտալ պագըշլար թէաթի իթտիլէր :

Բոշ . - (Ղայէթ եաթաշ սէտա իլէ .) Ույուլօր , հէմ չիրէնիլիմ . . . :

Պլանշ . - (Քէզալիք եաթաշ սէտա իլէ վէ հէմլէրիսինէ պագարագ .) Տահա էյի եա . . . քէնտիսինի տօյա տօյա թէմաշա իտեպիլիրիզ . . . :

Բօզ . - Քէնտիսիլի պէրապէր պու գօնաղա կէլտիլիմիզ զէման , հիշ ճէսարէթ իտէմէյօրտուգ . . . :

Պլանշ . - Պագը վէր , հէմլիրէնիլիմ , չէհրէսի նէ գատար լաթիֆ տիր . . . :

Բօզ . - Պանա էօյլէ կէլիյօր քի , րուլամըղտա կէօրտիլիւմիւզ աաէմ թա քէնտիսի տիր . . . էվվէթ , րուլամըղտա պիզ պու տէլիգանլըյը կէօրտիւք . . . :

Պլանշ. - Պիղի հիմայէ վէ մուհաֆաղա խտէճէյինի
էօյլէմիշտի, տէյիլ մի :

Բօզ. - Պու տէֆա տախի իմտատըմըղա եէթիտի :

Պլանշ. - Լաքին պու տէֆա օլսուէն քէնտիսինի կէօ.
ըիւյօրըղ. . . :

Բօզ. - Յագաթ . . . օ գարանլըգ վէ տէհէթի կիճէ
տէ . . . Լիբսիգա հապսխանէսինտէ կէօրտիւյիւմիւզ տէ-
լիգանլըյա պէնզէմէյօր :

Պլանշ. - Պու տէֆա տախի պիղի գուրթարտը :

Բօզ. - Էկէր քէնտիսի օլմամըշ օլսայըտը . . . պու սա-
պահ . . . հիշ շիւպհէ եօգ քի տալղալարա գուրպան կի-
տէճէքտիք :

Պլանշ. - Ահ, հէմշիրէճիյիմ, պանա էօյլէ կէլիյօր
քի, քէնտիսինի ըույամըղտա կէօրտիւյիւմիւզ զէման, չէհ-
րէսի լաթիֆ պիր զըյա իւէ միւնէվվէր իտի . . . :

Բօզ. - Էվվէթ . . . պիլիյօրմըսըն, կէօզլէրիմիղի գա.
մաշտըրըր ըտը :

Պլանշ. - Պուէտան պաշգա, չէհրէսի պէօյլէ մաղմում
տէյիլ իտի :

Բօզ. - Չունքի, օ վագթլար սէմատան կէլիյօրտու . . .
շիմտի իսէ տիւնեա իւզէրինտէ պուլուէնըյօր . . . :

Պլանշ. - Հէմշիրէճիյիմ . . . ալընըն էթրաֆընտա պու
կիւլ ըէնկիստէքի եարա էսէրի օ վագթ տախի վար մը
իտի :

Բօզ. - Մհ, խայր, խայր . . . էկէր էօյլէ պիւ չէյ օ-
լայըտը, հէր հալտէ ֆարգընա վարըր ըտըգ :

Պլանշ. - Էլլէրինտէքի եարա նիշանէլէրինի կէօրիւյօր
մըսըն . . . :

Բօզ. - Լաքին . . . էկէր սահիհէն եարալանմըշ ըսա,
մէլէք օլմամայը տըր . . . :

Պլանշ. - Նէ իշուէն օլմայաճագ, պէլքի պիր ֆէնայըգ
վուգուինի մէն իթմէք վէ եա պիղիմ կիպի էօյլէթ թէհ-

ወይንስትል ላይ ይገኛል

իբեհնէ տիւշէնէրին իմտատընա եէթիշմէք իշուն եարա-
լանմըշ . . . :

Բօղ. - Հաղղըն վար , հէմշերէնէյիմ . . . էկէր հիմայէ
իթտի ի ստէմէրին իմտատընա եէթիշմէք իշուն հայա-
թըշ թէհիւթէյէ գոյմամըշ օլտա իտի . . . պու դատար
կիւզէլ կէօրինմէզիտի . . . :

Պլանշ. - Ահ , կէօղլէրինի աշմամասը պիզիմ իշուն
նէ՛ պէօյիք պէտպաթթիլըզ տըր . . . :

Բօղ. - Պաղըշը նէ՛ դատար լութիքեարանէ , նէ՛
դատար ճաղիպէլի տիր :

Պլանշ. - Եօլտա կէլիր իքէն , աճապա նէ՛ իշուն վա-
թիտէմիդտէն սլահս իթմէտի :

Բօղ. - Զիրա քէնտիսիյէ եսլընըշ տէյիլ իտիք . . .
պէլքի տէ իսթէմէյօր . . . :

Պլանշ. - Իշթէ շիմտի եսլընըզ ըզ . . . :

Բօղ. - Էօյլէ իսէ վաթիտէմիդ հաղղընտա մայիլ մայիլ
վէրմէսինի բէճա իտէլիմ մի . . . :

Էօքսիւզլէր , պու սէօղիւ միսթէաղըպ , պիր նաղարը
սաֆտիլանէ իլէ պիրի պիքիլէ պաղըշտըլար . չէհիլ պէ-
շաշէթնիւմալարը՝ հէնուզ աշըլմըշ պիր կիւլ կիպի դը-
ղարտը վէ բէրտէի մասումիյեթթ ալթընտա սուլընտի
գալսլէրի՝ սիյահ մսթէմ էլպիսէլէրի ալթընտա շարբա-
ղա պաշլատը :

Բօղ. - Էլվլէթ . . . պու խուսուսը քէնտիսինտէն բէճա
իտէլիմ :

Պլանշ. - (Գէնտիսինին հըսս իթմէքտէ օլտըղը հէյէ-
ճանը Բօղըն տաթի հըսս իթմէքտէ օլտըղընա շիւպհէ իթ-
մէյէրէք .) Ահ , եա՛ Բապսի . . . կէօրիւյօր միսըն , հէմշի-
րէնիյիմ , եիւրէյիմիղ նասըլ շարբըյօր . Լարին պու շար-
բընթը նէ՛ դատար մուճիպի մահուղիյեթթ տիր . գանն ի-
տէրին քի պիր սաաուէթէ նաթիլ օլտճաղըզ :

Իքի հէմշիլէլէր , սյաղլարընըն ուճընա պատարազ

Գաբրիէլին զօլթուդ սանտալիէսինէ տաճա զկյատէ ին-
գարբուս իմտիւէր . պատէհու հէր իբիտէ տէ Եւրոպիոյ
րի պիւրնէ զալուշտըրըս , բահիպին սաղ վէ սօլ իմարաֆ-
լարընտա տիդ չէօթտիւլէր : Պու մէնդարէ բէք լաթիֆ վէ
բէք ըրիգ զաթէնկիդ պիր մէնդարէ իտի : Էօթսիւղէր բէ-
րէսթիչէ շայան չէհրէլէրինի Գաբրիէլէ տօղրու չէվիւրէրէք
եիւղէրինտէրի թարաւէթ կիսի տիւրուսա օլան պիր սէ-
տա իլէ տէտիւէր քի :

— Գաբրիէլ . . . պիդէ վալիտէճիլիմիդ հաղղընտա
պիր սէօղ սէօլլէ . . . :

Պու լաթիֆ սէտայը իշիթիլ իշիթմէղ , բահիպ իտ-
ֆիֆճէ հալէթէթ իտիպ , կէօղլէրինի նըսֆէն աչտր վէ վի-
ճուտընը իաթիլա իթմիչ օլտն ույուշուդլըդ . Բէհսիւրիլլէ
կէօթտիւլիւ չէյի անճաղ ֆարդ իթմէրտէ օլտըղընտան ,
իսօլ պիր սէտա իլէ քէնտիլիլին չաղրամտոյտա օլան պու ի-
քի տիւլպէր չէհրէյի կէօթտիւլիւնտէ , աիւշարը հայրէթ օլ-
տու դալտը : Պատէհու պիւսպիւթիւն ույդուտան սըյըլ-
լարադ վէ պաշընը Եօթարըյա դալտըրլարադ :

— Պէնի չաղրբան քիմ տիր . - տէյու սօրտու :

Բօղ . - Պիդ իդ . պիդ :

Պլանշ . - Պիդ . . . Եանի Պլանշ վէ Բօղ . . . :

Գաբրիէլ , պուշլարըն՝ քէնտի գուրթարմըչ օլտըղը
ղըզճըղաղլար օլտըղընը սմայըս , քէնտիտէ անկէր կի-
պի զըղարտը . լաթիւ Էօթսիւղէրին հալը քէտէրիլթիմա-
լընտան սօն տէրէճէ միլթէկասիր օրմուչ պուլընտըղընտան :

— Գաղղընըղ . . . դաղղընըղ , հէմիլիլէրիմ , ճէնալը
Հաղղտան պաշղա պիր քիմէ հաղղուրընտա տիդ չէօթիւ
ճաիլ տէյիլ տիր . - տէտի :

Էօթսիւղէր պու սէօղէ իթասաթ իտէրէք տէրհալ
այաղա դալդարլար վէ պիրի պիրինին էլինտէն թութմըչ
օլտըղլարը հալտէ , Գաբրիէլին իրի թարաֆընտա տուրտը-
լար :

Գաբրիէլ . - (Թէպէսսիմ իտէրէք .) Իսմիլի նէրէտէն
պիլիյօրսընըղ . . . :

Պլանշ . - Ո՛հ , ունու տապիլիլի մի իտիք :

Գաբրիէլ . - Իսմիմ Գաբրիէլ օլտըղընը սիդէ քիմ սէյ-
լէտի :

Բօղ . - Պիդղաթ քէնտիլիլ սէօլլէտիլիլ . . . :

Գաբրիէլ . - Պէն մի . . . :

Պլանշ . - Էվլէթ սիդ . վալիտէմիդ թարաֆընտան
պիդէ զիյարէթ կէլաիլինիլ զէման . . . :

Բօղ . - Հաթթա սիդի վալիտէմիդ կէօնտէրմիչ օլ-
տըղընը վէ պիդի հէր տաիմ մուհաֆաղա իտէճէյիլիլի
օ վաղըթ սէօլլէմէտիլիլ մի :

Գաբրիէլ . - (Էօթսիւղէրին պու սէօղլէրինտէն հիչ
պիր չէյ անլայամայարադ .) Պէն մի , հէմիլիլէճիլիմ . զան
իտէրսէմ Եանըլըյօրսընըղ Պէն սիլլի տաճա պու
կիւն կէօթիւյօրլմ . . . :

Պլանշ . - Եա բույամըղտա . . . :

Բօղ . - Էվլէթ , ունու թտընըղ մը , բույամըղտա
կէօրմէտիլիլ մի :

Պլանշ . - Պուլտան իւչ այ մուղատտէմ . . . Ալմանի-
տա իլը տէֆա օլարադ կէօրմէտիլիլ մի . . . : Էյիճէ
սիլ շիւնիւնիւլ , իհթիմալ քի ունու թմըչընըղ տըր :

Էօթսիւղէր կէօրմիւլ օլտըղլարը պիր բույայը Գաբ-
րիէլին տէ իաթըրլամաընը թալէպ իթմէքտէ օլաղղլա-
րընտան , քէնտիլէրինին պու զօթիւ սաֆտէրուլըղլարը-
նա դահղահա իլէ կիւլմէյէ պաշլատը . Էվլէ հայրէթ
ու թէտճիւպի սըթսըադ :

— Թօհաֆի չէյ . . . բույանըղտա կէօթիւշաիլի հա . -
տէտի :

Բօղ . - Հսիլ հայ . . . պիդէ էյի նասիհաթլար տա
վէրտիլիլ :

Պլանշ . - Հաթթա , սիլիլէն հապսխանէտէ ըղտըրապ

չէր տիրիմիզ սըրատաւ, հէր տալիմ խաթըրնիշանըմըզ օլան
սօղլէրիմիզ պիղի հէմ թէսէլլի վէ հէմ տէ թէշէր իթ-
մէքտէ իտի :

Բօղ . - Պիլի պիլիմիզի կէօրմէյէճէք զատար զարան-
լըզ օլան օ տէհէթլի կիճէ տէ, Լիքսիքատաւի հասլիսա-
նէտէն պիղի շըղարան սիղ տէյլլ մի իտիմիզ :

Դարբիէլ . - Պէն մի . . .

Պլանշ . - Պիլիմ վէ իթիմիար տօթըմըղըն իմտաար-
նա սիղտէն պաշղա քիմ կէլէպիլի . . .

Բօղ . - Իթիմիար տօթըմըղ պիղի շօղ սէվտիյի ճի-
հէթլէ, սիլին անը տա սէվմէքտէ շըղըղըն քէնտիսինէ
տալիմ սէօլէր իտիք . ֆաղաթ քէնտիսի մէլէքլէրէ ի-
նանմաղ իթիմէլ իտի :

Պլանշ . - Հաթիմա պու սասլահ՝ ֆօրթունատան հիշ
զօրդ մայօրտուք :

Բօղ . - Զիրա սիղի սլէքլէյօրտուք :

Դարբիէլ . - Պու սապահ մը, էվլէթ, հէմիլիէ-
րիմ, ճէնապը Հաղղ սիղին իմտատընըղա եթիշմէք
լուծֆընը պունա իհսան պույուրտու . պէն Ամէրիյ - սաճ
կէլիյօրում, վէ Լիքսիքայա հիշ կիթմիշ տէյլլ իմ . . .
պիտէն ալէյհ հասլիսանէտէն սիղի շըղարան պէն օլա-
մամ . . . (Հաթիֆ պիր թէսէսսիւմէ) Սէօլէյլինիզ պա-
ղալըմ, հէմիլիէլէրիմ, պէնի յիմի զանն իտիյօրտընը :

Պլանշ . - Բույամըղտա պիր զաշ քէրլէ կէօրմիշ օլ-
տըղըմըղ վէ պիղի մուհաֆաղա իթմէք իւղրէ վալիտէմիզ
թարաֆընտան կէօնտէրիմիշ օլան օ լուծֆըքար մէլէյի
զանն իտիյօրտու :

Դարբիէլ . - Սէվիլլի հէմիլիէլէրիմ, պէն ֆաղի
պիր լահիպ իմ . բույատա կէօրմիշ օլտըղընը վէ զա-
թէն բույատան պաշղա պիր եէյաէ կէօրմէյէճէյլինիզ
մէլէյէ պէնյէյիշիմ պէսպէլլի պիր թէսսուիֆ սէմէրէսի
օլմալը տըր . զիրա, մէլէքլէր պիղի կէօրիւնմէղլէր . . .

Լօքսիւղլէր . - (Սահղունանէ պիր նազարյա պիրի
պիրինէ պաղարաղ .) Սէլէրլէր պիղի կէօրիւնմէղլէր մի :

Դարբիէլ . - (Քէմալը մուհապէթլէ կէնճ զըղարըն
էլլէրինի թուլաղ .) Պէլա եօղ, ալիղէ հէմիլիէլէրիմ,
քեաֆֆէլ մէվնուտաթ կիպի . . . բույալար տալի ճէնապը
Ալլահ թարաֆընտան կէլիլ . . . մատամ քի պու բույատա
վալիտէնիղին իտիմ բրէսի զարըմըշ . . . ճէնապը եէղտանա հէր
տալիմ շիքր իթմէլիսինիզ . զիրա պու լուծֆըր Բապսանի սի-
ղին իպուն մուհիպի սաատէթ վէ պալիթիսարի տիր :

Պու էնատէ զարու աչըլըպ Տակոպէր իլէրիյէ կիրտի :

Լօքսիւղլէր . օ վաղթա զատար պիր մէլէք թարա-
ֆընտան հիմայէ օլընմաղ զաննր սաֆիտլանէսինտէ պուլըն-
տըղլարընտան, Տակոպէրին զէվճէսի Դարբիէլ նամընտա
պիր շօճուղը քէնտիսինէ էվլատ իթիթիսաղ իթմիշ պաշ-
ղընը վէ պու շօճուղըն մուհաթսարէն լահիպ վէ վալի օլ-
մըշ իտույինի տէրիսաթըր պիլէ իթմէմիշլէր իտի :

Իթիմիար տաքէր, պաշընտաքի եարասընըն ժէնէրալ
Սիմանըն թապիրի վէճհիլէ, հէրնէ զատար ղէ-գ, ղէ-ե-բ-
օլտըղընը իտտիա իթմիշ իտի իտէ տէ, զարիյէնին ճէր-
րահը թարաֆընտան քէմալը տըղ զաթլա մուայէնէ օլուն-
մըշ վէ ամէլիեաթը լաղըմէսի իճրա իտիլմիշ իտի . սիյահ
պիր սարղը տընընը եարընըն սէթը իթմէքտէ վէ շէհ-
սինին սէրթիլլինի պիր զաթ սահա արթըրմաղ տա բար .
Տակոպէր սոյօնտան իլէրիյէ կիլիպ, ետսանը պիր տտէ-
մին Բօլըն վէ Պլանշըն էլլէրինի թէքլիֆսիլճէ թուլմիշ
օլտըղընը կէօրիւնճէ, տիւշալը հայրէթ օլտու զալտը .
Պու հայրէթինին սէպէսլի պիս սուհուլէ անյաշըլապիլիլ .
զիրա էօքսիւղլէրի մուհաղղազ պիր էօլիւմտէն զուրթա-
րան վէ քէնտիսինին իմտատընա տալի շիթապան օլմուշ
պուլունան ատէմ պու տէլի քանը օլտըղընը հէնուզ
պիլմէյօրտու, կէմիլէր պիրի պիրինէ շարբըլարազ իտարազ
օլտըղտան սօնրա, իթիմիար տաքէր տալղալար արասըն-

տա շարժանքս զսյալարա սարքմադա ճահտ իմտիցի
րաստա , իբի էօքսիս զ հէմշիրէյի զտրվարմադլա իբթի-
ֆա իթմէյիս քէնտիսինէ տտիսի տէտթի մուսվէնէթինի ու-
ղաթմադա թէշէսլսլիսս իթմիշ օլտն Գարրիէյի խայալ
յալ կէօրէսլիլմիշ իտի :

Հաթթա Տակոպէր՝ էօքսիս գլէրի զօնսղըն աշաղըքի
ղաթընտա սլուարղը սրրատա , Եօրդունըզ , հէյէճանը
ղալսլ վէ ճէրիհասընըն աղրըսը թէէսիլիյէ պայլլմիշ զալ-
միշ օլտըղընտան , օ սըլատա տաթի րահիսլ Գարրիէյի կէ-
թէմէմիշ իտի :

Իթթիեար տաքէր , Եասանճը սլիւ առէմին՝ Բօղ վէ
Պլանշ իլէ զայտսըզ սլիւ սուրէթտէ զօնըլմադտա օլտը-
ղընը կէօրիւնճէ , սիյահ սարղըսը պթընտա գալըն վէ քիւլ
րէնկինտէրի զաշարը Հաթթադա պաշտատը , Լաքին էօ-
սիս զլէր՝ զօլտըն արատընա տթրսլ տա սլիւ մահապ-
պլիթի ֆէրզէնտանէ իլէ քէնտիսինի օխշամադա պաշա-
տըղլարընտա , հիստէթ վէ էօֆրէսի տէրհալ մահվ ու
ղաթի օլտա , ֆաղաթ սլու էսնատէ սյադա զալղմիշ օլտըղը
իչտն եիսլիւ րէր էյիճէ կէօրիւնէմէմէրտէ օլտն րահիսլ
տօղլու շիսլէլի նաղարլար ֆրրլաթմադտան տա կէրի
տա րմատը :

Բօղ . - (Թալթիֆիւսարանէ սլիւ սուրէթտէ .) Պաշըն-
տարի Ետրա նասըլ տրը , էյի՛ մի տիւր , Տակոպէր , պլ-
րէթթ վէրմին քի թէհիքէլի տէյիլ տիւր ալտիլէր :

Պլանշ . - Ձօղ տղըլթօր մի :

Տակոպէր . - Խաշը , էվլատլարըմ , սղըլմայօր , զտ-
րիյէնին ճէրրահը սլու սարղըյը սլաշըմա պաղլալարաղ ,
պանա ըղտըրապ վէրմէք իսթէտի . զրլըճ Եարալարը սլի-
լէ ալմըշ օլտա իտիմ , պաշըմը պէօյլէ սարղըլար սարմաղլար
ըտը . պլինի կէօրէն՝ նաղիք պիւ իթթիեար զանն իտէճէք-
լաքին սլու Եարա դէ-շ դէ Ե-տան իպարէթ տիւր հաթթ-
թա իսթիյօրըմ քի . . . :

Ի/ս/թ/ի/ե/ա/ր/ ա/ս/ք/է/ր/՝ պ/ու/ ս/է/օ/ղ/ի/ւ/ ~~ս/է/օ/յ/լ/է/մ/է/ք/լ/է/~~ պ/է/ր/ա/պ/է/ր/ է/յ/թ/ի/ պ/ա/շ/ը/ն/տ/ա/լ/ի/ ս/ա/ր/ղ/ը/յ/ա/ կ/է/օ/թ/ի/ւ/ր/ա/ի/ւ/ : Բ/օ/ղ/ պ/ու/ հ/ա/ր/է/ք/է/թ/ի/ն/ մ/ա/ն/ա/ս/ը/ն/ր/ ա/ն/լ/ա/յ/ա/ր/ա/գ/ Տ/ա/կ/ո/պ/է/ր/ի/ն/ ~~գ/օ/ղ/ա/ղ/ը/ն/ը/~~ թ/ա/ ի/ն/ը/պ/ տ/է/տ/ի/ .ք/ի/ :

— Ե/է՛ , պ/ու/ն/ը/ դ/ա/լ/տ/ը/ր/ը/պ/ ա/թ/մ/ա/դ/ մ/ը/ ի/ս/թ/ի/յ/օ/ւ/ս/ո/ւ/ն/ . . . պ/է/օ/յ/լ/է/ չ/օ/ճ/ու/ղ/ ճ/ա/ պ/ի/ր/ հ/ա/ր/է/ք/է/թ/՝ ս/է/ն/ի/ն/ կ/ի/պ/ի/ տ/ի/ր/ա/յ/է/թ/ի/ ի/ս/թ/ի/ե/ա/ր/ա/ ե/ա/ղ/ը/շ/ը/ր/ մ/ը/ :

Տ/ա/կ/ո/պ/է/ր/ . - Բ/է/ք/ է/յ/ի/ , ք/է/ք/ է/յ/ի/ , տ/ա/ր/ը/ն/ա/յ/ը/ն/ը/ղ/ , է/վ/յ/ա/տ/լ/ա/ր/ը/մ/ . ի/ս/թ/է/տ/ի/յ/ի/ն/ի/զ/ ~~կ/ի/պ/ի/~~ ե/ա/թ/ա/ր/ը/մ/ , ս/ա/ր/ղ/ը/յ/ը/ չ/ը/դ/ա/ր/մ/ա/մ/ :

Պ/ու/ ս/է/օ/ղ/ի/ւ/ ս/է/օ/յ/լ/է/տ/ի/ք/տ/է/ն/ ս/օ/ն/ր/ա/ , է/օ/ք/ս/ի/ւ/ղ/է/ր/ի/ օ/տ/ա/ն/ը/ն/ պ/ի/ր/ .ք/է/օ/չ/է/ս/ի/ն/է/ կ/է/օ/թ/ի/ւ/ր/է/ր/է/ք/ , վ/է/ կ/է/օ/ղ/ի/ւ/ն/ի/ւ/ն/ ո/ւ/ճ/ը/յ/ա/ կ/է/ն/ճ/ ր/ա/հ/ի/պ/ի/ կ/է/օ/ս/թ/է/ր/է/ր/է/ք/ ե/ա/վ/ա/չ/ ս/է/տ/ա/ ի/լ/է/ :

— Պ/է/ն/ի/մ/ ի/չ/է/ր/ի/ կ/ի/ր/տ/ի/յ/ի/մ/ վ/ա/ղ/թ/ է/լ/է/ր/ի/ն/ի/շ/ի/ թ/ու/թ/մ/ա/գ/տ/ա/ օ/լ/ա/ն/ պ/ու/ ա/է/լ/ի/ դ/ա/ն/լ/ը/ զ/ի/մ/ տ/ի/ր/ . . . ր/ա/հ/ի/պ/է/ պ/է/ն/ղ/է/յ/օ/ր/ ա/մ/մ/ա/ . . . ս/ի/զ/է/ տ/օ/ղ/ը/ն/ս/ը/ն/ը/ ս/է/օ/յ/լ/է/յ/ի/մ/ մ/ը/ . է/վ/յ/ա/տ/լ/ա/ր/ը/մ/ . . . հ/է/ր/ ~~վ/ա/ղ/թ/~~ ս/ա/ղ/ը/ն/մ/ա/լ/ը/ս/ը/ն/ը/ղ/ , չ/ու/ն/ք/ի/ . . . :

Բ/օ/ղ/ վ/է/ Պ/լ/ա/ն/շ/ . - (Դ/ա/թ/ր/ի/է/լ/է/ տ/օ/ղ/ր/ու/ տ/է/օ/ն/է/ր/է/ք/ ե/է/ք/ ա/վ/ա/ղ/ .) Պ/ու/ տ/է/լ/ի/դ/ա/ն/լ/ը/տ/ա/ն/ մ/ը/ . . . լ/ա/ք/ի/ն/ տ/ի/ս/չ/ի/ւ/ն/ պ/ի/ր/ ք/է/ր/ր/է/ յ/ի/ , է/կ/է/ր/ օ/ օ/լ/մ/ա/ո/ա/ ի/տ/ի/ , պ/ի/զ/ պ/ու/ ս/ա/ա/թ/մ/տ/ա/ ս/է/ն/ի/ դ/ու/ճ/ս/օ/ղ/լ/ա/յ/ա/մ/ա/յ/ա/ճ/ա/ղ/ տ/ը/ղ/ :

Տ/ա/կ/ո/պ/է/ր/ . - (Պ/ի/ր/տ/է/ն/ պ/ի/ր/է/ տ/օ/ղ/ր/ու/լ/ա/ր/ա/գ/ վ/է/ ր/ա/հ/ի/պ/ Դ/ա/թ/ր/ի/է/լ/է/ ա/թ/մ/ի/ը/ ն/ա/ղ/ա/ր/ ի/ա/է/ր/է/ք/ .) Ե/է՛՝ ս/է/օ/յ/լ/է/յ/օ/ր/ս/ը/ն/ը/ղ/ :

Պ/լ/ա/ն/շ/ . - Պ/ու/ ա/է/լ/ի/դ/ա/ն/լ/ը/ պ/ի/զ/ի/ տ/ա/ի/մ/ա/ մ/ու/հ/ա/թ/ի/ա/ղ/ա/ ի/տ/է/ն/ մ/է/լ/է/յ/ի/մ/ի/զ/ տ/ի/ր/ :

Բ/օ/ղ/ . - Է/կ/է/ր/ ս/ա/ա/լ/ա/ն/ի/ա/յ/ը/ն/՝ պ/ու/ տ/է/լ/ի/դ/ա/ն/լ/ը/ օ/լ/մ/ա/մ/ի/չ/ օ/լ/ս/ա/ ի/տ/ի/ , հ/ի/չ/ շ/ի/ւ/պ/հ/է/ ե/օ/ղ/ .ք/ի/ տ/ա/լ/ղ/ա/լ/ա/ր/ա/ գ/ու/ր/պ/ա/ն/ կ/ի/տ/է/ճ/է/ք/ա/թ/ի/ք/ . . . ս/լ/օ/ղ/ու/լ/ա/ճ/ա/ղ/ա/ր/ը/ղ/ :

Տ/ա/կ/ո/պ/է/ր/ . - Պ/ու/ տ/ը/ր/ հ/ա/ . . . է/վ/ի/է/թ/ . . . պ/ու/ օ/լ/մ/ա/լ/ը/ .ք/ի/ . . . :

Տ/ա/կ/ո/պ/է/ր/ զ/ի/յ/ա/տ/է/ ս/է/օ/ղ/ ս/է/օ/յ/լ/է/յ/է/մ/է/տ/ի/ , Դ/ա/լ/պ/ի/ գ/ա/պ/ա/ր/մ/ը/շ/ վ/է/ կ/է/օ/ղ/է/ր/ի/ ե/ա/շ/ա/ր/մ/ը/շ/ օ/լ/տ/ը/ղ/ը/ հ/ա/լ/տ/է/ , ր/ա/հ/ի/պ/ի/ն/

եանընա զօշուպ էլլերնի մերգումա՝ ուղաթաղ վէ թարիֆի նազապիլ պիր սէտաի միննէթտարանէ իլէ .

— Մօսիէօ , պու իքի էօքսիւղ զըզըզազըն հայա . թընը սիզէ պօրճուլըմ . . . պօրճուլն ճէսամէթ վէ էհէմ . միյնէթինի պիլմէքտէ օլտըղըմտան , ֆազլա պիր սէօզ սէօլլէմէմ . . . զիւս պու զըսա սէօզիւմ՝ հէր շէյի իֆա . տէյէ քեաֆի տիր . (Գիրտէն պիրէ գուզլէի հաֆըղասը ույանարագ .) Լարին տուրընըզ պագայըմ . . . պէն՝ տալ . զալարըն հիւճիւմինէ դուրպան կիթմէմէք իչուն պիր գա . յայը թու թմաղա շապալատըղըմ սըրատա , տէսթի մուա . վէնէթինիզի ուղաթան սիզ տէյի՝ մի իտինիզ . . . Էվլէթ . . . տալընըզ գումրալ . . . չէհրէնիզ տէյիզանը շէհ . րէսի . . . հիշ յիւպհէ եօգ քի սիզ իտինիզ . . . չիմաի խա . թըլլայօրըմ :

Գարրիէլ . - Պէն իտիւմ , էֆէնտիւմ . Լաքին թէէ . սիւֆ իտէրիւմ քի , գուզլէթիւմ՝ եարը Էօլտա քէսիւպ . իզի գուրթարմաղա մուզթէտիր օլամաարմ . Ահ , թէք . րար տէնիզէ տիւշտիւյիւնիւզիւ կէօրտիւյիւմ վագթ նէ տէրէճէ միւթէսսիր վէ միւքէտտէր պուլըմը պիսէ . նիզ . . . :

Տակոպէր . - (Թէէսիրպախշ պիր սաֆաէրուշըղա .) Սիզէ արզը թէշէքքիւր իթմէք իչուն պիր ազ էվլէլ սէօլլէտիյիւմ սէօզլէրտէն ֆազլա պիր սէօզ սէօլլէմէմ . պու շօճուղլարըն հայաթընըզ գուրթարարագ , քէնտի հա . յաթըմը գուրթարմըշ օլմագտան տահա պէօլիւք պիր էյիլիւք իթմիշ օլտընըզ . . . (Սիւթէհայնիւրանէ պիր . . . րէթտէ .) Լաքին նէ ճէսարէթ . . . առէթա գահրամանըզ . . . քէնտիսի տէ նէ գատար կէն . . . չէհրէսի պիր զըլ չէհրէսիւնի առտըրըյօր :

Պլանշ . - (Գէմալը մէսէրրէթ վէ պէշաշէթլէ .) ճէ սէօլլէյօրսաւն , Տակոպէր , պիղիւմ Գարրիէլիւմիզ սէնիւն տէ մի իմտատընա եէթիշտի . . . :

Տակոպէր . - (Պլանշըն սէօղլուշիւ քէսէրէք) Գարրիէլ մի . . . (Բահիպէ թէվճիհի իսթապալա .) Սիզին իսմինիզ Գարրիէլ մի տիր :

Գարրիէլ . - Էվլէթ , էֆէնտիւմ :

Տակոպէր . - (Կիթտիւքճէ հայրէթ ու թէաճճիւպի սրթսարագ .) Գարրիէլ հա . . . րահիւպ տէ սինիզ , էօլ . . . :

Գարրիէլ . - Էվլէթ , էճնէպի մէմալիքիւտէ վաիզիք իթմէքտէ իւմ :

Տակոպէր . - (Հայրէթի պիր դաթ տահա միւղտաւ օլարագ .) Սիզի քիւմ պէօլիւթալիւ , սէօլլէյէպիլիւր միսինիզ :

Գարրիէլ . - Ղաշէթ սէմահէթի վէ սյիճէնապ պիր դատըն պէօլիւթալիւ քի , վալիտէլէրին էն էյիսի կիպի սէ . վէր վէ հիւրմէթ իտէրիւմ . . . չունքի պէն՝ սահիպսիզ պիր շօճուղ օլտըղըմ հալտէ , օ դատըն պէնի աճըյըպ եանընա ալտը վէ ասլ էվլատը կիպի պէնի հիմայէ վէ վիզայէ իյլէտի . . . :

Տակոպէր . - (Սոն տէրէճէ հէյէճանը պիր սէտա իլէ .) Օ դատընը իսմի ֆրանսուաղ Պոտուէն տիր , տէ . յիլ մի :

Գարրիէլ . - (Քէնտիսի տէ միւթէաճճիւ օլարագ .) Էվլէթ . . . մօսիէօ . . . Լաքին պուշլարը սիզ նէլիտէն պիլլիյօրսընըզ . . . :

Տակոպէր . - Սէնի հիմայէ իտէն սյիճէնապ դատըն՝ պիր աքէր զէվճէսի տիր , տէյիլ . . . :

Գարրիէլ . - Էվլէթ , հաթթա գահրաման պիր սաքէ . ինի զէվճէսի . . . օ գատար գահրաման քի , շայանը հայ . իթ սյիւր ֆէտարեալըղլա , զէվճէսիտէն վէ սէվկիլի պիրատէրիւմ տէյու եատ իտէրէք իֆթիլսար իթմէքտէ օլտըղըմ օլլունտան տուր վէ մահճուր օլարագ , հայա . թընը մէնֆատա կէչիւրմէքտէ տիր . . . :

Տակոպէր . - Ահ . . . Սիլրիքօլըմ . . . զէվճէմ . . . :

սէն պէնիմ է վաւարումսն, Ակրիքօլում տալիս սէնին պիտու
տէրին տիր . . .

Գարրիէլ. - Ահ, էֆէնտիմ . . . պու նէ դատար
լուիֆ . . . թէչէքքիւրուն աճիղ իմ:

Տակոպէր. - Թաւանմ . . . պիղէ պու դատար էյիլիք
իթտիրտէն սօնրա, թէչէքքիւրէ տէ մի դալղըչըյօրսուն:

Գարրիէլ. - (Իսկիւնար ապէրին մէտայիւս վէ սիլմա-
յըչարընտան եաղայը սըյըրմադ էմէլէքէ.) Զէվճէնիդ
փրանսուադ Պոսուէն մուվասէլէթինիզտէն աճապա խա-
պէրտար մը տըր:

Տակոպէր. - Պունտան պէչ այ մուդատտէմ քէնտի-
սինէ եաղմըչ ըտրմ . . . լաքին եալընըղճա կէլէճէյիմտէ-
միւ իտիմ. պունըն սէպէպինի . . . սօնրա սաւա սէօյլէ-
րիմ . . . Բէնտիսի էլան Պրիլ-Միլ սօղաղընտար մը ի-
դամէթ իտիյօր. Ակրիքօլում պու մահալտէ ապէրչ տըր:

Գարրիէլ. - Էվվէթ, էլան օ սօղաղտա իդամէթ ի-
տէյօր:

Տակոպէր. - Էօյլէ իսէ մէրթուպըմը ալմըչ օլմալը
տրր. քէնտիսինէ՝ Լիրսիքա հապսիտանէսինտէ՝ պուլընտը-
ղըմ՝ զէման աալիս մէրթուպ եաղմադ իսթէտիմ իսէ տէ,
միւմքին օլտամտըր:

Գարրիէլ. - Հապսիտանէտէ պուլընտըղընըղ զէման
մը . . . սիլ հապսիտանէտէ ն մի յըլըյ սընըղ:

Տակոպէր. - Էվվէթ, էվաւարմ. պիղ էլպա վէ հաւ-
պուլէ թարիյիլլէ Ալմանիստան կէլիյօրըղ. էկէր ֆէվր
էլ մէմուլ սիլը վաղրա դուհուր իտէրէք պիլի դուրթար-
մամըչ օլտա իտի, իհթիմուլ րի հալէա Լիրսիքասա մահ-
պուս պուլընհաճաղարը. պու վաղրա օ դատար տճալպ
պիլ շէյ տիր րի, բնանըն՝ շէյթանըն վիճուտընա ինան-
մասը կէլիլ:

Գարրիէլ. - Նէ՞ տէմէր իսթէտիլինիլի աճալամալը-
րմ. րէճա իտէրիմ, ֆիրըլինիլի էյղահ իտինիլ:

ընճա խտէրիմ, սէօյլէյինիզ, սիղ քէնտիլէրինտէն նէ՝ վաղիմ ալլուտընըղ . . .

Գարրիէլ. - Ամանն եւ Բապպի . . . սիղ Ակրիրօյըն ընտէրի՝ մի սիճիզ . . . ահ, պու նէ՝ պէօյի ք պաթիթի. եարըղ . (Ելէրինի պիրի պիրինէ գալտի շարբարաղ .) ճէ. նապը Ալլահա տահա նէ՝ գատար լիէշէր. քիւր ի՞նչ պօրճու օլտըղըմը պիլմէյօրտում .

Տակոպէր. - (Իճիզաղը պիր սէտա իլէ .) Ձէվէլէ . . . էվլատըմ . . . նաւըլ տըրլար, էյի՞ մի տիրլէր . քէն. սիլէրի հաղգընտ պանտ մալիւմաթ վէրէպիլիւր մի իճիզ .

Գարրիէլ. - Պանտան իւշ այ մուգատտէմ արմը օլտըղըմ խապէրլէր զայէլթ խալլըլ տըր . . .

Տակոպէր. - Ահ, պու տաղըղատա հըսս իթտիլիմ մէնէրթէթ տէրէճէսիզ տիր . չունքի . . .

Իթթիեար տաքէր սէօղլինիւ իրմալ իտէմէտի . հէ. յէճանը դալպի՝ սէօղլէրինին իրատընա մանի՝ օլըյօրտու . Պիչարէ իթթիեար՝ ալաղտա տուրմաղա մէճալի դալամըշ պաղըղընտան, պիր սանտալիէ իւղէրինէ տէվրիլի վէրաթի .

Բոզ վէ Պրանշ իսէ՝ եիւղ իսթիւնէ պըրաղըմըշ Տակոպէրին զէվճէսի լծարաֆընտան լծէպէննի խալմիշ օլտան Գարրիէլ նամ չօճուղատար ժէնէրալ Սիմոնըն բաղ-նամէսինի եալընըղ օ վալթ տէրխաթըր խաթ պիր պէշտէլթի մասումանէ իլէ զէվքեալ օլմաղա պալտտուր .

Բոզ. - Պիղիմ Գարրիէլիմիզ սէնին տէ Գարրիէլին իմիշ հա . . . եւ Բապպի, պու նէ՝ պաթիթիեարըղ . . . պու նէ՝ սաատէթ .

Տակոպէր. - Էվլէթ, սէվիլի չօճու զաղըմ, Գարրիէլ հէմ սիլիշ, հէմ տէ պէնիմ տիր . քէնտիսինտէ հերթիղին պիրէր հիսսէսի վար արը . . . (Գարրիէլէ միթէվէճճիհէն՝ իտէլճանըղ դալպ իլէ .) Էլինի վէր, սէվիլի էվլատըմ, էլինի վէր, Սանա՝ սէօղլէրիմի միւֆրէտ օլալաղ իթթապ իթտիլիմտէն տօլայր սաղըն տարըլմա հա . . .

Տակոպէր . - Ֆիգրիմի իյդահ իթմէր պէնճէ բէք միւշ-
րիւ տիր . զիրա զուհուր խոնն վազըսը քէնտիմտէ ան-
լայտամորչըմ տըր . . . (Խանտերիզ պիր չէհրէ իլէ Բօղը
վէ Պլանչը կէօթէրէրէք .) Պու քիւշիւք Կարամաղլարը
կէօրիւյօր մըսըն . պուշլար՝ էօյլէ մէսէլէլէրաւ պէնտէն
տահա զիյատէ վազըֆ վէ տրիֆ օլմազ խտտիտսընտ
արըլար . զիրա պանա միւքէրէրէրէն տէրլէր իտի քի . Ե Տա-
կոպէր . . . պիղիմ իմտատըմըզա եէթիչէն զաթ պիղիմ մէ-
լէյիմիզ տիր . . . շիմոի պիր մէլէյին մուավէնէթինի կէօ-
րիւյօր մըսըն . սէն տաթիմա՝ էմրի միւտաֆուտա Բապա-
ժուանըն մուավէնէթինի տահա զիյատէ թէրճիհ իտէրիմ,
տէր իտին . . . Ե .

Պու սըրտաւա , խարիճտէն իլէլէն զըտա պիր սէտա .

— Դաբրիէլ . . . սիղի պէքլէյօրըմ . - տէտի .

Պու սէտայը իշիթիւ իշիթմէզ , բահի պին վիճուտըն
պիր բաշէ իսթիւա իյլէտի . Տակոպէր իլէ էօքսիւղլէր պաշ-
լարըն օ թաբաֆա չէվիրտիլէր . . . Բապա-ժուա իսէ
մըրըլտամադա պաշլատը .

Պու սէտա Մ . Բօտէնին սէտասը օլուպ , մէրդում տաթ
պիր կէչիտէ միւնթէհի օլան պիր դաբու էօնիւնտէ տուր-
մադտա ըտը . չէհրէսինտէ՝ սիւքիւնէթ վէ դայտսըլըգ
էսէրի մէշհուտ օտըլը հալտէ , կէրէք իթիթիւար տաքէրի
վէ կէրէք իրի հէվիլիլէյի նաղարը թէտգիլտէն կէչիլմէք-
տէ իտի .

Տակոպէր՝ մէրդումըն չէհրէ վէ զըյաֆէթինտէ զու-
րիպ պիր մէնֆուրիլիլէթ ալաթիմի միւշահէտէ իթմիւ պաշ-
ղընտան , պիրտէն պիրէ նախօշ պիր թէլէսիրէ ալիւշար օ-
լուպ , Դաբրիէլէ խիթապէն .

— Պու առէմ քիմ տիր . սէնտէն նէ իսթէյօր . -
տէտի .

Դաբրիէլ . - (Թէլէտիլի վէ մէնպուրիլիլէթի միւն
պիր թալը ըլա .) Դէնտիլիլէ պիրլիլտէ կիտէճէյիմ . (Պա-

տէհու Մ . Բօտէնէ տէօնէրէք .) Աֆվ իտէրսինիլ , էֆէն-
տիմ , շիմաի կէչիլիլիմ .

Տակոպէր . - (Հայրէթլէ .) Նաւըլ , կիտէճէք միւն
պիրի պիրիմիլի հէնազ պուլըշ իքէն , պու չէյ դապիլ-
մի . . . Խալլ , խալլ . . . կիթմէք օլմազ . . . պէ-
նիմ սանա սէօյլէյէճէք վէ սիւալ իտէճէք բէք չէյ-
լէրիմ վար տըր . Բարիսէ պէրապէր կիտէրիլ . . . պու
տահա միւնաթիպ օլմազ մը .

Դաբրիէլ . - Տուրմազ միւմրինսիլ տիր , էֆէնտիմ . . .
պու առէմ պէնիմ տաթիլմ տիր . . . իթաթ իթմէլիլիմ .

Տակոպէր . - Սէնին աթիլիլմ տիր . . . պու Նաւըլ
միւմրին օլուպիլիլ , հէրիֆ չէհրիլ զըյաֆէթի կիլինմիլ .

Դաբրիէլ . - Բուհպան էլալիսէի կիլինմէյէ մէնպուր
տէյիլ տիր .

Տակոպէր . - Տահա էյի Եա , մտաւա քի սնըն իւնի-
ֆօրմասը Եօգ . վէ սիղին սէնաթընըդտա տաթիլ բօլիւ հա-
պսանէսի կիլիլ չէյլէր մէվճուտ տէյիլ տիր , շունը տէֆ-
էթ կիլիլմին . . .

Դաբրիէլ . - Սէօղիւմէ իթիլմա իտինիլ քի . էկէր
պուրատա գալմազ միւմրին օլտա իտի , պիր տաղըզա
պիլէ թէրէտալուտ իթմէզ իտիմ .

Տակոպէր . - (Պուրնընըն ալթընտան մըրըլտանըրճա-
սընա .) Պու առէմին չէհրէ վէ գըյաֆէթինտէն շէֆրէթ
իթմէյէ մէյէր հաղըմ վար ըմըշ . (Մաշգուճանէ պիր
ապըրսըլըզ վէ դայէթ Եալաշ պիր սէտա իլէ .) Դէնտի-
սի Եալընըզ տէֆ օլուպ կիլիլսէ բէք զիյատէ մէնուճ
դալաճալըմըզ սէօյլէյիմ մի , իսթէր միլ .

Դաբրիէլ . - Բէճա իտէրիմ , աղիլիմ . պիր չէյ սէօյլէ-
մէյիլիլ , հէր նէ տաթիլ իթսէնիլ ֆալտէսիլ տիր . . .
պէն քէնտի վաղիֆէլիլիլ թանըրըմ . . . պէն իրատէ սա-
հիպի պիր առէմ տէյիլիմ . աթիլիլմնէ քի էմր իտէրսէ ,
օնու իճրայէ մէմուրըմ , Բարիսէ մուվասէլէթինիլտէ ,
սիղի , վալիտէմի վէ սէվիլիլ պիրատէրիմ Ակրիլօլը կէօրմէ-
յէ կէչիլիլ , օլմազ մը .

Տակոպէր . - (Ճանը ֆէվզ էլ առէ սըղըլարազ .) Հայ-
տի էօյլէ օլտուճ . վաղթըլա պէն տէ ապէրլիլ իթմիլ օլ-

տըղըմտան , իմաստով վե վաղիֆե նե տեմէք օլտըղընը պիլիրիմ . չե չարե , թալիսիպէ՝ սոսըր ու թէ համար , իլե դաթլանչմալըյըլ : Հոյսի օղլում , ետըն աէյիլ օ պիր կիւն Պրիլ-Միշ սօղաղընտա թէքրար կէօրիլիլիլիլ . զիրա , պիլ տէ չօղ կէչմէքսիլին սլուրատան հարէքէթ իսիպ եարըն տղչամ Բարիստէ պուլընաճաղըլ . զալպա ռիլին պէյնինիլտէ տալիս իմաստը մաթմադա վէ զապթ ու բապթա բիսյէթի զեամբէ գափաէօի վաթ տըր :

Դարբիէլ . - (Սարսըլտապ վէ տիլիսրաչ պիր ահ չե . քէրէք .) Էվվէ թ , էֆէնտիմ . . . պիլտէքի իմաստը բէք չէտիտ տիր :

Տակոպէր . - Եօյլէ իսէ կէլ սէնի դուճաղլա , օղլում . . . աղ վաղթտան թէքրար կէօրիլիլիլիլ . . . երկիրմի տէօրթ սաաթ չարուդ կէչէր :

Դարբիէլ . - (Իսթիսար ապէր իլէ պուսէլէր թէաթի իտէրէք , հէյէճանը պիր սէտա իլէ .) Ալլահա ըամարա . տըպ աղիլիմ . . . Ալլահա ըամարլատըպ . . . :

Էօքսիլիլէր . - (Բահիպ կիպի ահ իտէրէք վէ եաչար . մըլ կէօղլէրինի սիլէրէք .) Ալլահ սէլամէթ վէրսին , Դարբիէլ , Ալլահ մույինին օլտուն :

Դարբիէլ . - Ալլահ ըամարլատըպ , հէմէրէլէրիմ . - տէյէրէք Բօտէն իլէ պիլլիլիլիլ տըչարըյա չըղտը . Բոտէն պու մէնղարէնին նէ պիր քէլիմէսինի , նէ տէ պիր վաղըասընը զաիպ իթմէմիշ կէօրմիւշ իտի :

Իքի սաաթ սօնրա , Տակոպէր իլէ Իքի էօքսիլիլէր տալիս , Բարիստէ կիթմէք իլգրէ Դարատովիլ դօնաղընտան հարէքէթ իթաիլէր , Պիչարէլէր , ճալմանըն՝ Բարիստէ աղիմէթ իտէմէյէճէք տէրէճէտէ ճէրիհասար օլտըղընը . վէ պու սէպէսլտէն օրատա զալմաղա մէճսլուր պուլտըղընը պիլմէմէքտէ իտիլէր :

Սէլէղ Ֆարէնկա իսէ հէմչէհրիսինի եալընը պըրօղ . մամաղ պէհանէսիյլէ , կէնճ բրէնսին եանընտա գալտը :

Երմտի դարիլինի քիրամը Բարիստէ Պրիլ-Միշ սօղաղընտա վաղը Տակոպէրին զէվճէսինին խանէսինէ նսղլ ի տէլիմ :

ՊԻՐԻՆՃԻ ՃԻԼՏԻՆ ԽԻԹԱՄԸ

117

24

72 Upplyst omtryck

NL1007008

